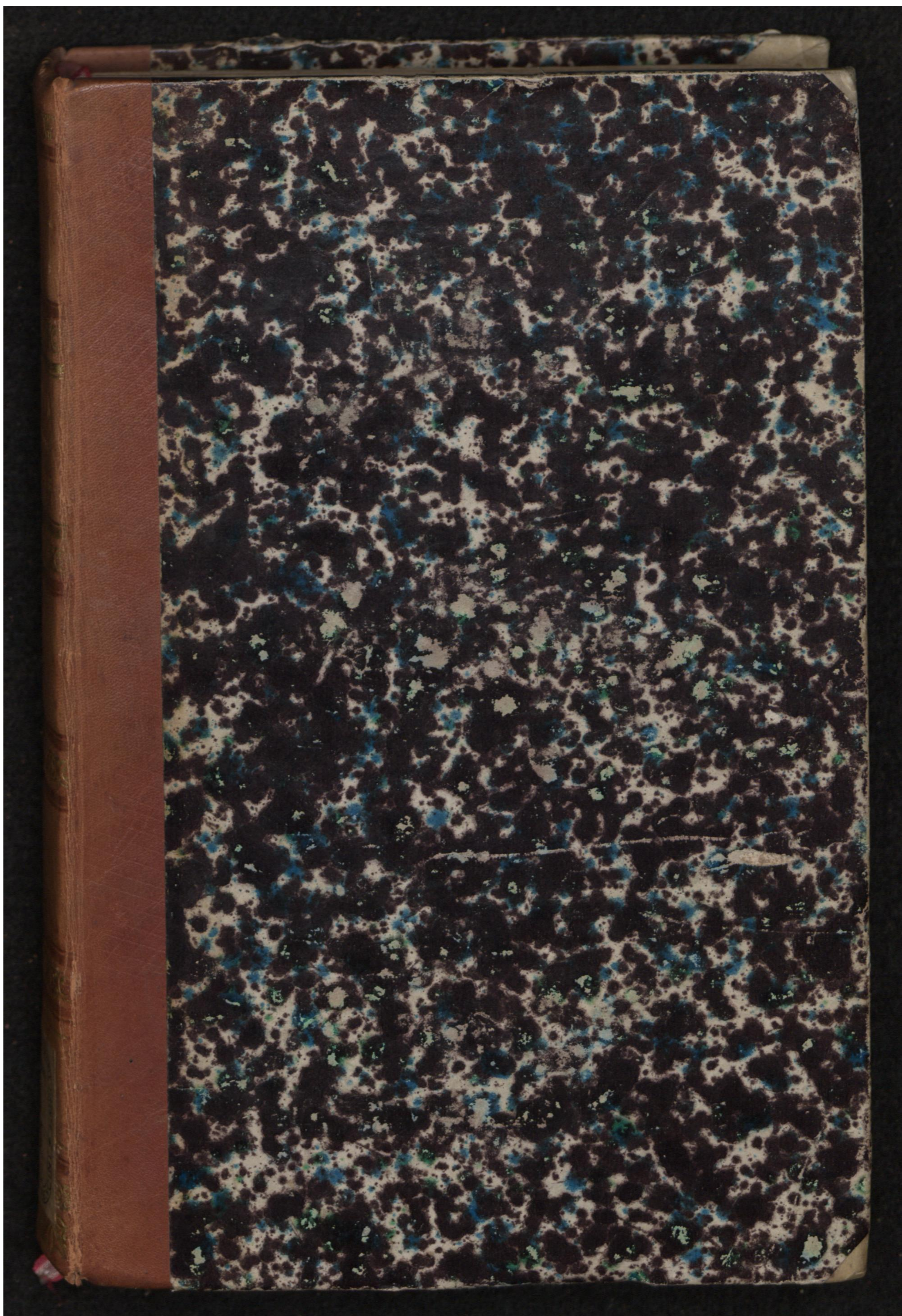
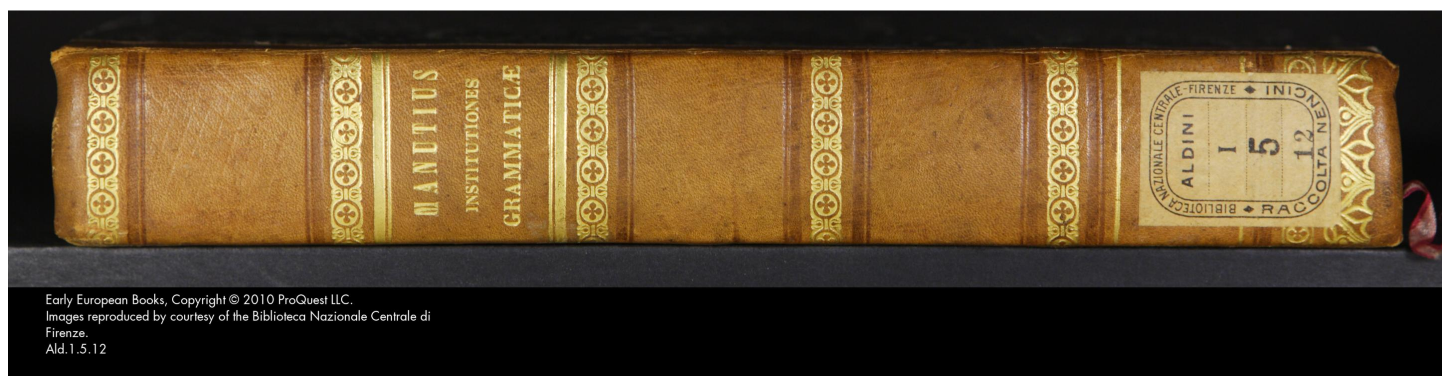
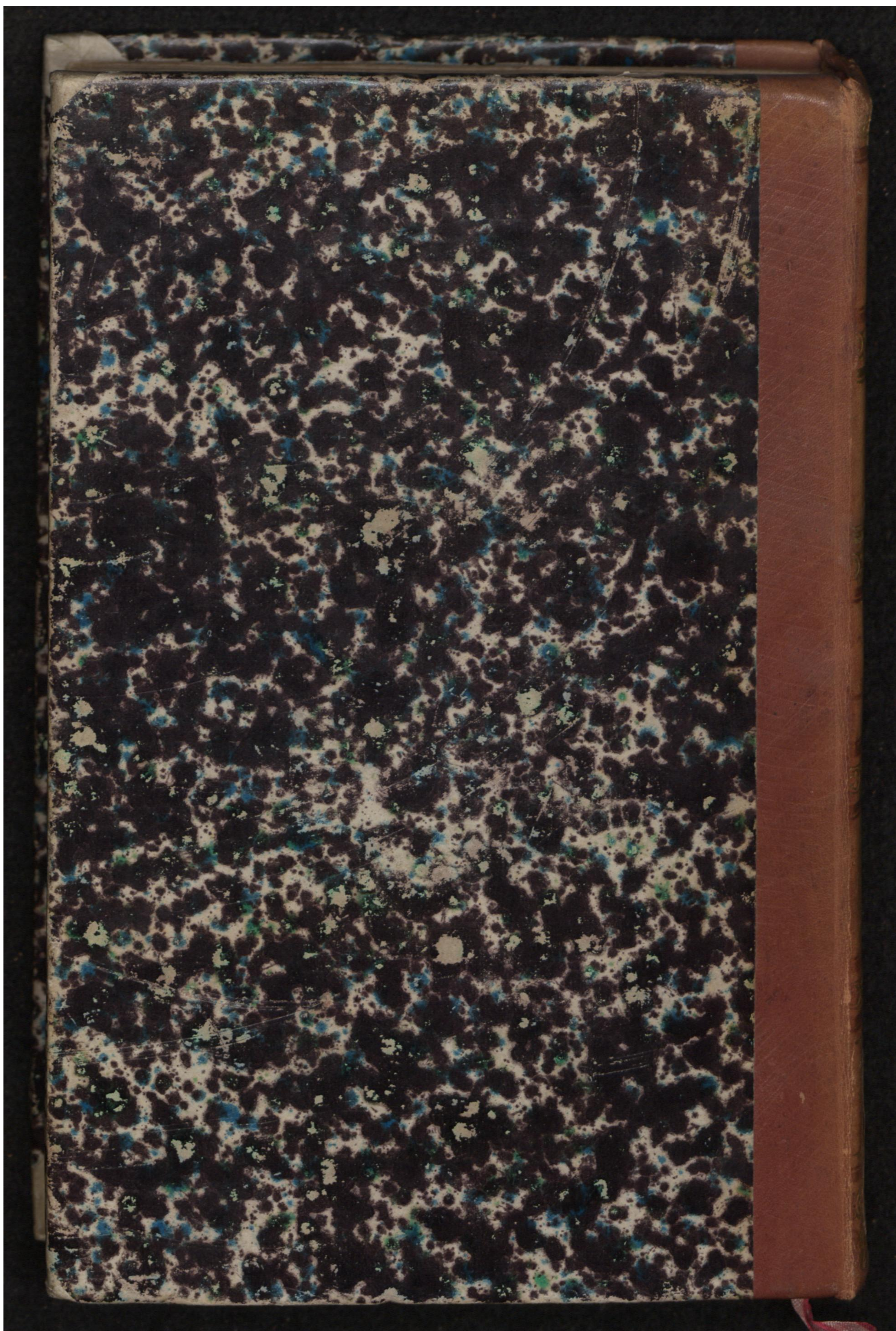

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Ald. 1/5.

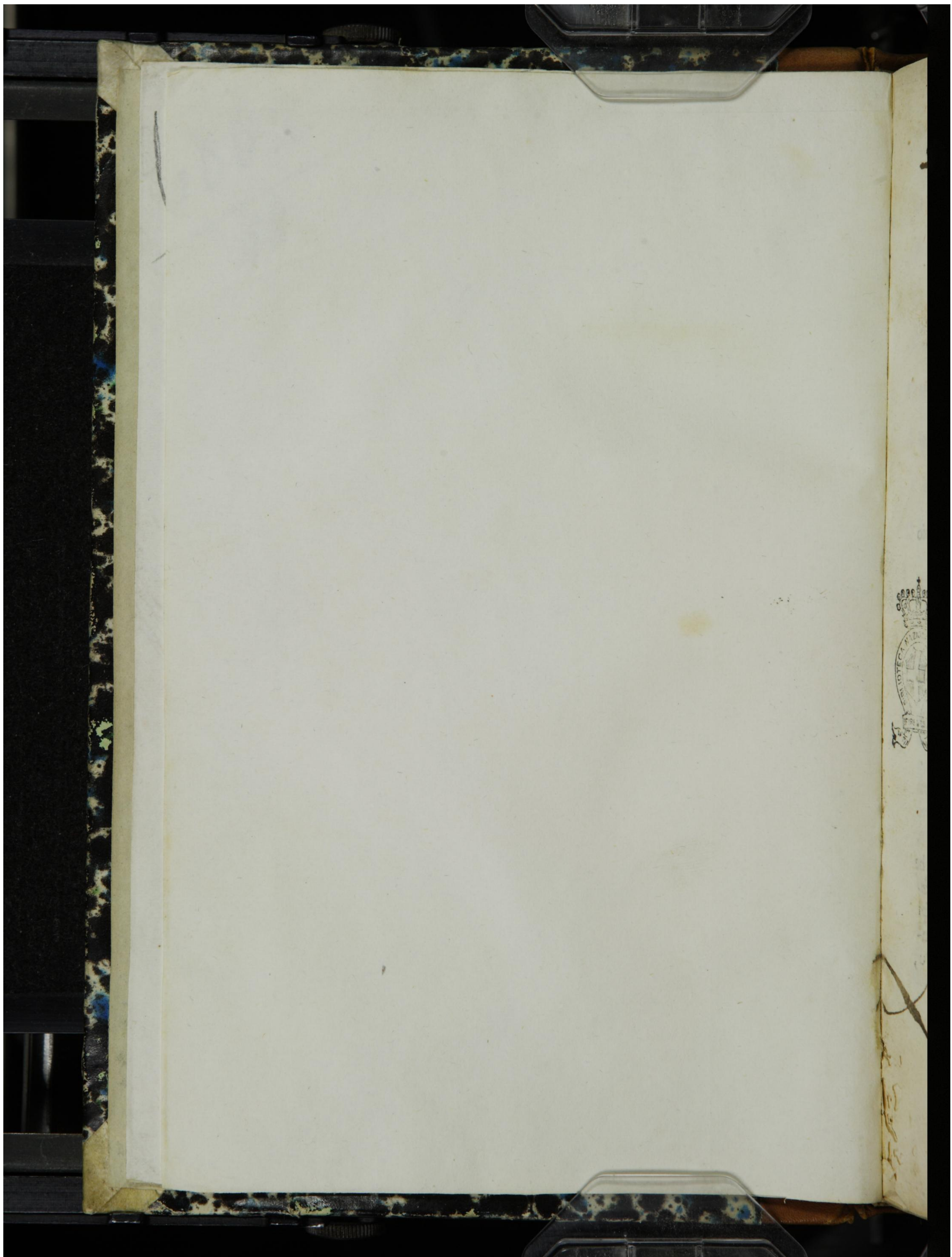
Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

6802
18

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

[redacted]

ALDI PII MANVTII INSTITVTIONVM GRAMMATICARVM LIBRI QVATVOR.

[redacted] opuſculum de octo orationis partium constructione.

Quæ quoq; libro continentur hanc uolenti chartam ſtatim ſe offerunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

IN PRIMO LIBRO HABENTVR
PRAECIPVA HAEC.

De grammaticæ partibus.
De generibus nominum.
De caſuum terminatione.
De pronomine.
De Nomine.
De Inflexione nominum.
De Heteroclitis.

IN SECVNDO VERO, HAEC.

De uerbo.
De Inchoatiuis, & reliquis deriuatiuorum uerborum ſpeciebus.
De Inflexione uerborum.
De præteritis, & ſupinis.
De aduerbio, & cæteris orationis partibus.

IN TERTIO, HAEC.

De conſtructione uerborum. Aduerbiorum localium. Participiorum. Nominum.
De figuris dictionis duodecim, & conſtructionis octo.

IN QVARTO, HAEC.

De quantitate ſyllabarum.
De pedibus metrorum à biſyllabis uſque ad hexaſyllabos. cxxiiii. græce & latine.
De uerſu Hexametro. Pentametro. Iambico. Dimetro. Trimetro. Tetrametro. Iambico choliambo.
De carmine bucolico.
De hendecaſyllabo ſapphico, & phalæcio.
De Trochaico tetrametro catalectico.
De metro Sotadeo.
De metro Ithyphallico. Quædam hexametra ex Homero, & hexametra & Tetrametra ex Theocrito, & Iábica trimetra ex Euripide. Ariſtophane. Menandro Trochaica tetrametra ex Euripide. Ariſtophane. Phalæcia ex epigrammatis. quæ quibus conſtent pedibus, & quemadmodũ ſcandantur accentibus breui ∪, & longo — oſtenſum eſt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

EIVSDEM OPVSCVLVM IN QVO HAEC.

De literis græcis & diphthongis, & quemadmodum ad nos ueniant.

Abbreuiationes, quibus frequenter græci utuntur.

Oratio dominica, & duplex Salutatio ad Virginem gloriosiss.

Symbolum Apostolorum.

Diui Ioannis Euangelistæ Euangelium.

Aurea Carmina Pythagoræ.

Phocylidis Poema ad bene, beateq; uiuendum.

Omnia hæc cum interpretatione latina.

Introductio perbreuis ad hebraicam linguam.

ALDVS P. MANVTIVS ROMANVS, LITERARII LVDI MAGISTRIS S. P. D.

Rudimenta grammatices latinæ linguæ à nobis olim composita, optimum factu existimaui, ad uos iuuẽtutis moderatores, & morum magistros legenda committere, non quia putarem indigere uos lucubratiunculis nostris. Quanquam dicere solebat Plynius, nullum esse librum tam malum, qui non aliqua parte prodesset, sed potius, ut siquid erratum fuerit (homines enim sumus) castigaretis, meq; de erratis omnibus amice admoneretis. Tum, ut quod fieri à uobis uelim, erudiendis, instituendisq; pueris, quandoquidem id illis ualde profuturum arbitrabar, uos rogarem. Primum ut memineritis oportere uos eorum, quos accepistis instituendos, sic satagere, ut simul & docti fiant, & sanctis imbuantur moribus. quia Quo semel est imbuta recens seruabit odorem testa diu. Atque adeo à teneris assue-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ſcere multum eſt. nec ſolum rectores, magiſtroſq; uos eſſe adoleſcen tiũ, ſed & parentes putetis. ſcitis enim illud. Qui præceptorem ſan cti uoluere parentis eſſe loco. Equidem bonos, malos'ue uos eſſe tan tum referre exiſtimo, ut auſim dicere bonorum, malorumq; omni-um, quæ ubique terrarum fiunt, uos eſſe potiſſimam cauſam. Nam iuriſconſulti, philoſophi, Rectores urbium, Principes, Duceſq;, ac Reges, Necnõ Monachi, Sacerdotes, Epiſcopi. Cardinales, ipſiq; ſummi Pontifices, & denique quicunque uel ſolas literarum notas tenent, ſub diſciplina olim ueſtra fuere paruuli. à uobis inſtituti ſunt. uirtus ueſtra, uitium'ue eorum profuit, aut nocuit moribus. tantum ualet longa conſuetudo, ut ſi cum ſancto diu uixeris, ſanctus futurus ſis, ſi cum peruerſo, peruertaris. Siquidem (ut inquit Fabius) Leonides Alexandri pædagogus quibuſdam eum uitiis imbuit, quæ robuſtum quoq; & maximum regem ab illa inſtitutione puerili ſunt proſecuta. Quamobrem quantum boni & ſancti præceptores ciuitatibus proſint, non facile dixerim, quantum item obſint pra ui, & uitioſi, non queo dicere. Quare non poſſum non multum mirari nullam ferè puerorum patribus, & rectoribus urbium in eli gendis præceptorum moribus, eſſe curam. non animaduertũt, quan tum inde boni, mali'ue infundatur in ciuitates. Nam quales ſunt, q inſtituunt, tales & qui inſtituuntur, uelint, nolint, euadent longa die. Longa dies homini docuit parere Leones, Longa dies molli ſa-xa peredit aqua. Videte igitur uos, qui & longo tempore, & aſ-ſidue teneros, & ſimplices adoleſcentulorum animos inſtitutis, quantum & prodeſſe poteſtis, & obeſſe hominibus. Quod ſi quiſquam eſt ſic oblitus ſui ipſius, ut agnos ſuæ commiſſos fidei ceu lupus deuoret, heu quanta illum pœna apud manes uel bre-ui expectat. nam qui ita pernitioſi ſunt, ut non ſolum obſint, quod ipſi corrumpuntur, ſed etiam quod corrumpunt, pluſq; exemplo, quam peccato nocent, immatura morte, ne tantum obeſſe queant, ne mundum corrumpant, rapiuntur. Itaq; emittendum pro uiribus, ut & ſanctos mores, & bonas literas ſimul edoceantur adoleſcentu-li. Quando alterum ſine altero facere nullo modo licet. At ſi in altero peccandum foret, potior mihi ratio uiuendi honeſte, quèm uel optime diſcendi uideretur. Malo enim eos nullas ſcire literas ornatos moribus, quàm omnia ſcire male moratos, maliſq; ſimil-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

limos esse dæmonibus, qui etsi multa sciunt (nam id ideo illis inditum est à græcis nomen) sunt tamen quampessimi. Alterum, quod uos meminisse uelim, est nequid nisi doctissimorum authorum ediscere cogatis adolescentulos. immo ne grammaticas quidē regulas, nisi compendia quædā breuissima, quæ teneri facile memoria queant, laudo eos ediscere, sed tantum ut illas assidue, accurateq; legāt, nominaq; & uerba declinare optime sciant. Nam dum lucubrationes nostras uel carmine, uel prosa oratione, etiam de arte, commendare memoriæ eos cogimus, erramus, (ut mihi quidem uidetur) multis modis. Primum quod quæ summo labore edidicerunt, dediscunt paucis diebus. quod ego & puer olim, & iuuenis, compositis etiam à me regulis, sum sæpe expertus. nam cum generum regulas, præteritorum'ue summa cura memoriæ mandassem, perbreui eas obliuiscebar. Idem cæteris quoq; euenire existimo. Præterea difficultate tum materiæ, tum styli, eo desperationis ueniunt, ut & scholas, & literas fugiant, & studia, quæ amare non dum possunt, maxime oderint. Tum eo ipso tempore, quo nostra ediscunt, facilius, meliusq; uel Ciceronis aliquid, uel Virgilii, aliorum'ue illustrium possent ediscere, olim & decori, & commodo illis non mediocri futurū. Equidem puero mihi, cum Alexandri carmen de arte grammatica, præceptore cogente, memoriæ mandabam, non ita contigisse, pluri mum doleo. Addite quod cum incultos, & barbaros discimus, tales, ac potius incultiores & ipsi euadimus. Solemus enim iis, quos immitamur, plerunq; esse deteriores. Quapropter optimos & statim & semper legendos putat Quintilianus, atq; eorum candidissimum quenq;, & maxime expolitum. Tum de Cicerone sic inquit. Cicero (ut mihi quidem uidetur) & iucundus incipientibus quoq;, & apertus est satis, nec prodesse tantum, sed etiā amari potest. tum (quēadmodū Plynius præcipit) ut quisq; erit Ciceroni simillimus. Sed de genere hoc longa haberi posset oratio. Hæc uero attigimus nostro erga studiosos summo amore. quare uos etiam atq; etiam rogo, ut boni, quicquid diximus, consulatis. Valete.

Venetiis. Mense Octobri. M. D. VII.

Quoniam autē omnibus in rebus à diuinis incipiendū est, christianeq; à teneris institui pueros uolumus, hæc in primis ediscant.

In nomine Iesu Christi crucifixi Dei Opt. Max.

Oratio data Apostolis ab Iesu redemptore humani generis latine, & græce.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomē tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat uoluntas tua sicut in cœlo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. & dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασι-
λεία σου γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρ-
τον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήμα-
τα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν, καὶ μὴ εἰσενέγ-
κῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ἀμήν.

Salutatio Angeli ad beatiss. Virginem latine, & græce.

Aue Maria gratia plena Dominus tecum. Benedicta tu in mulierib', & benedictus fructus uentris tui Iesus. Sancta Maria mater Dei ora pro nobis peccatoribus nunc, & in hora mortis nostræ. Amen.

Χαῖρε κεχαριτωμένη Μαρία ὁ κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναι-
ξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σοῦ· ὅτι σωτῆρα ἔτεκες τῶν
ψυχῶν ἡμῶν.

Symbolum Apostolorum.

Credo in Deum patrem omnipotentem creatorem cœli & terræ. ET IN IESVM CHRISTVM Filium eius unicum dominū nostrum. Qui conceptus est de spiritu sancto, natus ex Maria uirgine. Passus sub pontio Pilato. crucifixus. mortuus & sepultus. Descendit ad inferos. tertia die resurrexit à mortuis. Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram dei patris omnipotentis. Inde uenturus est iudicare uiuos & mortuos. Credo in spiritum sanctum, sanctam ecclesiam catholicam. Sanctorum communionem. Remissionem peccatorum. Carnis resurrectionem. Vitam æternam. Amen.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Mente deum tota uenerare, & semper adora.
Ne incassum iura sanctissima numina diuûm.
Hinc caueas festis quicquam exercere diebus,
Quod uetitum est. Magno pius affice honore parentes.
Ah ne occide hominem. Nunquam furare. Malignus
Esse caue testis. Necnon bonus effuge, lectum
Concutere alterius, tedas fœdare iugales.
Non modo neu turpis sis, lege iuberis, adulter,
Sed ne nupta quidem alterius tibi mente petatur.
Cuncta aliena, bonus quo sis, cupiisse caueto.
H æc quicunq; decem summi præcepta Tonantis
Christicola, ut debet, seruarit, carcere liber
Corporis, ad cœli felicia tecta uolabit
Lætus, & æternum cariturus morte quiescet.

Salutatio filiorũ Euæ ad Beatissimam Virginem.

S alue Regina misericordiæ uita dulcedo, & spes nostra salue. A d te clamamus exules filii Euæ. ad te suspiramus gementes, & flentes in hac lachrymarum ualle. E ia ergo aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte. Et Iesum benedictum fructum uentris tui nobis post hoc exiliũ ostende o clemẽs o pia, o dulcis uirgo Maria. Dignare me laudare te uirgo sacrata. D a mihi uirtutem contra hostes tuos. Amen.

Initium Euangelii secundum Ioannem.

I n principio erat uerbum. Et uerbum erat apud deum, & deus erat uerbum, hoc erat in principio apud deum. O mnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. I n ipso uita erat, & uita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. F uit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes. H ic uenit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per il-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

lum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux uera, quæ illuminat omnẽ hominem uenientẽ in hũc mundum. In mũdo erat, & mũdus per ipsum factus est, et mũdus eũ non cognouit. In propria uenit, & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperũt eũ, dedit eis potestatẽ filios dei fieri. His qui credũt in nomine eius, qui non ex sanguinibus, neq; ex uoluntate carnis, neq; ex uoluntate uiri, sed ex deo nati sunt. ET VERBVM CARO FATCVM EST, & habitauit in nobis. Et uidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à patre plenum gratiæ & Veritatis.

Psalmus alternis dicendus cum ad altare sacrificaturus sacerdos accedit.

SACERDOS. Introibo ad altare dei. CLERICVS. Ad deũ, q lætificat iuuentutem meã. S. Iudica me Deus, & discerne causam meam de gente non sancta, ab hoĩe iniquo & doloso eripe me. CL. Quia tu es deus meus, & fortitudo mea, quare me repulisti, & quare tristis incedo, dum affligit me inimicus? S. Emitte lucem tuã, & ueritatem tuam, ipsa me deduxerunt, & adduxerunt in montem sanctum tuũ, & in tabernacula tua. CL. Et introibo ad Altare Dei, Ad deum, qui lætificat iuuentutem meam.

S. Confitebor tibi in cithara deus deus meus, quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? CL. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi salutare uultus mei, & deus meus. S. Gloria patri & filio & spiritui sancto. CL. Sicut erat in principio & nunc & semper, & in secula seculorum. CL. Amen.

S. Confiteor Deo patri omnipotenti. beatæ Mariæ semper uirgini, & omnibus sanctis, & uobis fratres me grauiter, multifariamq; peccasse mea culpa. Ideo precor immaculatam & semper uirginẽ Mariam, & oẽs sanctos, & uos fratres orare ꝓ me. CL. Misereatur tui omnipotens deus, & dimissis omnibus peccatis tuis, perducat te ad uitam æternam. S. Amen. CL. Confiteor deo omnipotenti, & beatæ Mariæ semper uirgini, & omnibus sanctis, & tibi pater me grauiter, multifariamq; peccasse mea culpa. Ideo precor immaculatam & semper uirginem Mariam, & te pater orare pro me. S. Misereatur uestri omnipotens deus, & dimissis omnibus peccatis ue-

stris

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ſtris, perducat nos ad uitam æternam. CL. Amen. S. Veniam, & abſolutionem, et remiſſionem peccatorum omnium det uobis omnipotens, & miſericors dominus. CL. Amen. S. Deus tu conuerſus uiuificabis nos. CL. Et plebs tua lætabitur in te. S. Oſtende nobis domine miſericordiam tuam. CL. Et ſalutare tuum da nobis. S. Domine exaudi orationem meam. CL. Et clamor meus ad te ueniat. S. Dominus uobiſcum. CL. Et cum ſpiritu tuo.

Cum itur cubitum, genibus flexis facto ſigno ſanctiſſimæ crucis dicatur ter.

Benedicatur Deus trinus & unus.
Benedicatur Dominus noſter Ieſus Chriſtus.
Benedicatur Virgo Maria mater Dei.
Deus propitius eſto mihi peccatori.
Dignare domine nocte iſta ſine peccato nos cuſtodire.
Domine Ieſu Chriſte da mihi intellectum & doce me facere uoluntatem tuam. Item dicatur quinquies oratio dominica, & ſalutatio Angeli ad beatiſſimam uirginem, & ſemel Symbolum Apoſtolorum. Hinc Euangelium, In principio erat uerbum, & uerbum erat apud Deum. & cætera.

Cum ſurgitur cubitu, dicantur eadem omnia, niſi quod ubi dicitur nocte iſta, dicatur die iſto.

Ad benedicendam menſam, Ante prandium.

Benedicite. Oculi omnium in te ſperant domine, & tu das eſcā illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione. Gloria patri & filio, & ſpiritui ſancto. Sicut erat in principio & nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. κύριε ἐλέησον. Χριστὲ ἐλέησον. κύριε ἐλέησον.
Pater noſter, Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen. Benedic domine nos & tua dona, quæ de tua largitate ſumus ſumpturi per Chriſtum dominum noſtrum. Amen. Iube domine benedicere. Menſæ cœleſtis participes faciat nos rex æternæ gloriæ. Amen. Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & deus in eo.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Post prandium.

T u autem domine miserere nostri. D eo gratias. C onfiteantur tibi domine omnia opera tua, & sancti tui benedicāt tibi. G loria patri. S icut erat in principio. A gimus tibi gratias omnipotēs Deus pro uniuersis beneficiis tuis, qui uiuis & regnas in secula seculorum. Amen.

PSALMVS.

M iserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. A mplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Q uoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper. T ibi soli peccaui, & malum coràm te feci, ut iustificeris in sermonibus tuis, & uincas, cum iudicaris. E cce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. E cce enim ueritatem dilexisti, incerta & oculta sapientiæ tuæ manifestasti mihi. A sperges me domine hyssopo & mūdabor, lauabis me, & super niuem dealbabor. A uditui meo dabis gaudium & lætitiam, & exultabunt ossa humiliata. A uerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele. C or mundum crea in me deus, & spiritum rectum innōua in uisceribus meis. N e proiicias me à facie tua, & spiritum sanctum tuum ne auferas à me. R edde mihi lætitiam salutaris tui, & spiritu principali cōfirma me. D ocebo iniquos uias tuas, & impii ad te conuertentur. L ibera me de sanguinibus deus deus salutis meæ, & exultabit lingua mea iustitiam tuam. D omine labia mea aperies, & os meum annūtiabit laudem tuam. Q uoniam si uoluisses sacrificium dedissem utique, holocaustis non delectaberis. S acrificium deo spiritus contribulatus cor contritum & humiliatum deus non despicies. B enigne fac domine in bona uoluntate tua sion, ut ædificentur muri Hierusalem. T unc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta, tunc imponent super altare tuum uitulos. G loria patri. S icut erat. K yrieleison, C hristeleison, K yrieleison. P ater noster. E t ne nos inducas in tentationem. S ed libera nos à malo. Amen.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

D ispersit dedit pauperibus. I ustitia eius manet in seculum seculi. B e nedicam dominũ in omni tempore. S emper laus eius in ore meo. I n domino laudabitur anima mea. A udiant mansueti, & lætentur. M agnificate dominum mecũ. E t exaltemus nomẽ eius in idipsum. S it nomen domini benedictum. E x hoc nũc, & usque in seculum. R etribuere dignare domine omnibus nobis bona facientibus propter nomen sanctum tuum uitam æternam. Amen. B enedicamus domino. D eo gratias. F idelium animæ per misericordiam dei, requiescant in pace. Amen. P ater noster. E t ne nos inducas in tentationem. S ed libera nos à malo. D eus det nobis suam pacem. E t uitam æternam. Amen.

Ante Cœnam.

B enedicite. B enedicite. E dent pauperes & saturabuntur, & laudabunt dominum, qui requirunt eum. uiuent corda eorum in seculum seculi. G loria patri & filio, & spiritui sancto. S icut erat in principio & nunc & semper, & in secula seculorum. Amen. K yrieleison, C hristeleison, K yrieleison. P ater noster. E t ne nos inducas in tentationem. S ed libera nos à malo. B enedic domine. & reliqua ut supra in principio prandii.

Post cœnam.

T u autem domine miserere nostri. D eo gratias. M emoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator dominus escam dedit timentibus se. G loria patri & filio & spiritui sancto. S icut erat in principio & nunc & semper, & in secula seculorum. Amen. B enedictus dominus in donis suis, & sanctus in omnibus operibus suis, Q ui uiuit & regnat in secula seculorum. Amen. Psal. L audate dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi. Q uoniam confirmata est super nos misericordia eius, & ueritas domini manet in æternum. G loria patri & filio & spiritui sancto. S icut erat in principio & nunc & semper, & in secula seculorum. Amen. K yrieleison, C hristeleison. K yrieleison. P ater noster. & cætera ut in fine Prandii.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Breuissimus simul, & utilissimus modus, quo & legere & scribere quis cito, recteq; discet.

L iteræ.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.u.x.y.z.

V ocales.a.e.i.o.u.

C onsonantes.b.c.d.f.g.l.m.n.p.q.r.s.t.x.z.i.u. cum non sunt uocales.

Consonantes præpositæ uocalibus.

B a.be.bi.bo.bu.	Ca.ce.ci.co.cu.
Da.de.di.do.du.	Fa.fe.fi.fo.fu.
Ga.ge.gi.go.gu.	Ha.he.hi.ho.hu.
Ia.ie.ii.io.iu.	La.le.li.lo.lu.
Ma.me.mi.mo.mu.	Na.ne.ni.no.nu.
Pa.pe.pi.po.pu.	Qua.que.qui.quo.quu.
Ra.re.ri.ro.ru.	Sa.se.si.so.su.
Ta.te.ti.to.tu.	Va.ue.ui.uo.uu.
Xa.xe.xi.xo.xu.	Za.ze.zi.zo.zu.

Vocales uni præpositæ consonanti.

A b.eb.ib.ob.ub.	Ac.ec.ic.oc.uc.
Ad.ed.id.od.ud.	Af.ef.if.of.uf.
Ag.eg.ig.og.ug.	Ah.eh.ih.oh.uh.
Al.el.il.ol.ul.	Am.em.im.om.um.
An.en.in.on.un.	Ap.ep.ip.op.up.
Ar.er.ir.or.ur.	As.es.is.os.us.
At.et.it.ot.ut.	Ax.ex.ix.ox.ux.

Vocales uni, duabus'ue, aut tribus præpositæ cõsonantibus.

A lx.elx.ilx.olx.ulx.	Anc.enc.inc.onc.unc.
Ams.ems.ims.oms.ums	Ans.ens.ins.ons.uns.
Ant.ent.int.ont.unt.	Anx.enx.inx.onx.unx.
Ars.ers.irs.ors.urs.	Arx.erx.irx.orx.urx.
Abs.ebs.ibs.obs.ubs.	Arbs.erbs.irbs.orbs.urbs.
Aps.eps.ips.ops.ups.	Arps.erps.irps.orps.urps.

Vocales uocalibus præpositæ.

æ œ au eu ei quæ sunt diphthongi.

Duæ tres'ue Consonates præpositæ uocalibus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

B da.bde.bdi.bdo.bdu.
Bra.bre.bri.bro.bru.
Cla.cle.cli.clo.clu.
Cra.cre.cri.cro.cru.
Dla.dle.dli.dlo.dlu.
Dna.dne.dni.dno.dnu.
Fla.fle.fli.flo.flu.
Gda.gde.gdi.gdo.gdu.
Gma.gme.gmi.gmo.gmu.
Gra.gre.gri.gro.gru.
Pla.ple.pli.plo.plu.
pra.pre.pri.pro.pru.
Pta.pte.pti.pto.ptu.
Sca.ſce.ſci.ſco.ſcu.
Spa.ſpe.ſpi.ſpo.ſpu.
Sta.ſte.ſti.ſto.ſtu.
Stra.ſtre.ſtri.ſtro.ſtru.
Tma.tme.tmi.tmo.tmu.
Tra.tre.tri.tro.tru.
Bla.ble.bli.blo.blu.
Cha.che.chi.cho.chu.
Cna.cne.cni.cno.cnu.
Cta.cte.cti.cto.ctu.
Dma.dme.dmi.dmo.dmu.
Dra.dre.dri.dro.dru.
Fra.fre.fri.fro.fru.
Gla.gle.gli.glo.glu.
Gna.gne.gni.gno.gnu.
Mna.mne.mni.mno.mnu.
Pna.pne.pni.pno.pnu.
Pſa.pſe.pſi.pſo.pſu.
Sba.sbe.sbi.sbo.sbu.
Sma.ſme.ſmi.ſmo.ſmu.
Squa.ſque.ſqui.ſquo.ſquu.
Stla.ſtle.ſtli.ſtlo.ſtlu.
Tla.tle.tli.tlo.tlu.
Tna.tne.tni.tno.tnu.

Conſonantes præpoſitæ, & ſuppoſitæ uocalibus.

B ab.beb.bib.bob.bub.
Bad.bed.bid.bod.bud.
Bag.beg.big.bog.bug.
Bam.bem.bim.bom.bum.
Bap.bep.bip.bop.bup.
Bas.bes.bis.bos.bus.
Bac.bec.bic.boc.buc.
Baf.bef.bif.bof.buf.
Bal.bel.bil.bol.bul.
Ban.ben.bin.bon.bun.
Bar.ber.bir.bor.bur.
Bat.bet.bit.bot.but.
C ab.ceb.cib.cob.cub.
Cad.ced.cid.cod.cud.
Cag.ceg.cig.cog.cug.
Cam.cem.cim.com.cum.
Cap.cep.cip.cop.cup.
Cas.ces.cis.cos.cus.
Cac.cec.cic.coc.cuc.
Caf.cef.cif.cof.cuf.
Cal.cel.cil.col.cul.
Can.cen.cin.con.cun.
Car.cer.cir.cor.cur.
Cat.cet.cit.cot.cut.
D ab.deb.dib.dob.dub.
Dad.ded.did.dod.dud.
Dac.dec.dic.doc.duc.
Daf.def.dif.dof.duf.

Dag.deg.dig.dog.dug.
Dam.dem.dim.dom.dum.
Dap.dep.dip.dop.dup.
Das.des.dis.dos.dus.
F ab.feb.fib.fob.fub.
Fad.fed.fid.fod.fud.
Fag.feg.fig.fog.fug.
Fam.fem.fim.fom.fum.
Fap.fep.fip.fop.fup.
Fas.fes.fis.fos.fus.
G ab.geb.gib.gob.gub.
Gad.ged.gid.god.gud.
Gag.geg.gig.gog.gug.
Gam.gem.gim.gom.gum:
Gap.gep.gip.gop.gup.
Gas.ges.gis.gos.gus.
H ab.heb.hib.hob.hub.
Had.hed.hid.hod.hud.
Hag.heg.hig.hog.hug.
Ham.hem.him.hom.hum.
Hap.hep.hip.hop.hup.
Has.hes.his.hos.hus.
I ab.ieb.iib.iob.iub.
Iad.ied.iid.iod.iud.
Iag.ieg.iig.iog.iug.
Iam.iem.iim.iom.ium.
Iap.iep.iip.iop.iup.
Ias.ies.iis.ios.ius.
L ab.leb.lib.lob.lub.
Lad.led.lid.lod.lud.
Lag.leg.lig.log.lug.
Lam.lem.lim.lom.lum.
Lap.lep.lip.lop.lup.
Las.les.lis.los.lus.
M ab.meb.mib.mob.mub.
Mad.med.mid.mod.mud.

Dal.del.dil.dol.dul.
Dan.den.din.don.dun.
Dar.der.dir.dor.dur.
Dat.det.dit.dot.dut.
Fac.fec.fic.foc.fuc.
Faf.fef.fif.fof.fuf.
Fal.fel.fil.fol.ful.
Fan.fen.fin.fon.fun.
Far.fer.fir.for.fur.
Fat.fet.fit.fot.fut:
Gac.gec.gic.goc.guc.
Gaf.gef.gif.gof.guf.
Gal.gel.gil.gol.gul.
Gan.gen.gin.gon.gun.
Gar.ger.gir.gor.gur.
Gat.get.git.got.gut.
Hac.hec.hic.hoc.huc:
Haf.hef.hif.hof.huf.
Hal.hel.hil.hol.hul.
Han.hen.hin.hon.hun.
Har.her.hir.hor.hur.
Hat.het.hit.hot.hut.
Iac.iec.iic.ioc.iuc.
Iaf.ief.iif.iof.iuf.
Ial.iel.iil.iol.iul.
Ian.ien.iin.ion.iun:
Iar.ier.iir.ior.iur.
Iat.iet.iit.iot.iut.
Lac.lec.lic.loc.luc.
Laf.lef.lif.lof.luf.
Lal.lel.lil.lol.lul.
Lan.len.lin.lon.lun.
Lar.ler.lir.lor.lur.
Lat.let.lit.lot.lut.
Mac.mec.mic.moc.muc.
Maf.mef.mif.mof.muf.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Mag.meg.mig.mog.mug. Mal.mel.mil.mol.mul.
Mam.mem.mim.mom.mum. Man.men.min.mon.mun.
Map.mep.mip.mop.mup. Mar.mer.mir.mor.mur.
Mas.mes.mis.mos.mus. Mat.met.mit.mot.mut.
Nab.neb.nib.nob.nub. Nac.nec.nic.noc.nuc.
Nad.ned.nid.nod.nud. Naf.nef.nif.nof.nuf.
Nag.neg.nig.nog.nug. Nal.nel.nil.nol.nul.
Nam.nem.nim.nom.num. Nan.nen.nin.non.nun.
Nap.nep.nip.nop.nup. Nar.ner.nir.nor.nur.
Nas.nes.nis.nos.nus. Nat.net.nit.not.nut.
Pab.peb.pib.pob.pub. Pac.pec.pic.poc.puc.
Pad.ped.pid.pod.pud. Paf.pef.pif.pof.puf.
Pag.peg.pig.pog.pug. Pal.pel.pil.pol.pul.
Pam.pem.pim.pom.pum. Pan.pen.pin.pon.pun.
Pap.pep.pip.pop.pup. Par.per.pir.por.pur.
Pas.pes.pis.pos.pus. Pat.pet.pit.pot.put.
Quid.quod. Qual.quel.quil.quam.quem. Quan.quen.quin.
quip.quas.ques.quis.quos.quat.
Rab.reb.rib.rob.rub. Rac.rec.ric.roc.ruc.
Rad.red.rid.rod.rud. Raf.ref.rif.rof.ruf.
Rag.reg.rig.rog.rug. Ral.rel.ril.rol.rul.
Ram.rem.rim.rom.rum. Ran.ren.rin.ron.run.
Rap.rep.rip.rop.rup. Rar.rer.rir.ror.rur.
Ras.res.ris.ros.rus. Rat.ret.rit.rot.rut.
Sab.ſeb.ſib.ſob.ſub. Sac.ſec.ſic.ſoc.ſuc.
Sad.ſed.ſid.ſod.ſud. Saf.ſef.ſif.ſof.ſuf.
Sag.ſeg.ſig.ſog.ſug. Sal.ſel.ſil.ſol.ſul.
Sam.ſem.ſim.ſom.ſum. San.ſen.ſin.ſon.ſun.
Sap.ſep.ſip.ſop.ſup. Sar.ſer.ſir.ſor.ſur.
Sas.ſes.ſis.ſos.ſus. Sat.ſet.ſit.ſot.ſut.
Tab.teb.tib.tob.tub. Tac.tec.tic.toc.tuc.
Tad.ted.tid.tod.tud. Taf.tef.tif.tof.tuf.
Tag.teg.tig.tog.tug. Tal.tel.til.tol.tul.
Tam.tem.tim.tom.tum. Tan.ten.tin.ton.tun.
Tap.tep.tip.top.tup. Tar.ter.tir.tor.tur.
Tas.tes.tis.tos.tus. Tat.tet.tit.tot.tut.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

V ab.ueb.uib.uob.uub. Vac.uec.uic.uoc.uuc.
Vad.ued.uid.uod.uud. Vaf.uef.uif.uof.uuf.
Vag.ueg.uig.uog.uug. Val.uel.uil.uol.uul.
Vam.uem.uim.uom.uum. Van.uen.uin.uon.uun.
Vap.uep.uip.uop.uup. Var.uer.uir.uor.uur.
Vas.ues.uis.uos.uus. Vat.uet.uit.uot.uut.
X ab.xeb.xib.xob.xub. Xac.xec.xic.xoc.xuc.
Xad.xed.xid.xod.xud. Xaf.xef.xif.xof.xuf.
Xag.xeg.xig.xog.xug. Xal.xel.xil.xol.xul.
Xam.xem.xim.xom.xum. Xan.xen.xin.xon.xun.
Xap.xep.xip.xop.xup. Xar.xer.xir.xor.xur.
Xas.xes.xis.xos.xus. Xat.xet.xit.xot.xut.
Z ab.zeb.zib.zob.zub. Zac.zec.zic.zoc.zuc.
Zad.zed.zid.zod.zud. Zaf.zef.zif.zof.zuf.
Zag.zeg.zig.zog.zug. Zal.zel.zil.zol.zul.
Zam.zem.zim.zom.zum. Zan.zen.zin.zon.zun.
Zap.zep.zip.zop.zup. Zar.zer.zir.zor.zur.
Zas.zes.zis.zos.zus. Zat.zet.zit.zot.zut.

E runt fortasse qui hæc rideant tanquam perquam rudia, sed inerudi- ti. nos autem pernecessaria esse dicimus ad recte, doctéq; pronuntiandum, scribendumq;. Imitati autem sumus antiquos & græcos & latinos grammaticos. discant igitur pueri, quot syllabarum sint dictiones, easq; tum in libro, tum ad digitos syllabatim connectant. ne scribant, pronuntient'ue cœlli cœllorum, & allius allia alliud per geminum.ll. ne'ue ubi una esse debet consonans, duas ponant, aut contra, ubi duæ esse debent consonantes, ponant unam, ut plurimi solent.

ALDI.

N on mihi per scopulos, aut deuia paruus Iulus
Ducitur, aonias ebibiturus aquas.
E st uia per placidos colles, per florea rura.
Hac iter ad Musas perbreue carpe puer.

DE GRAMMATICA, ET EIVS PARTIBVS.

q Vid est Grammatice? Ars & professio, quæ usu, ratione, atq; authoritate cōstat, Quæq; cum breuissime in duas partes diuidatur, recte loquendi sciētiam, & authorum enarrationē, plus habet in recessu (ut Quintilianus ait) quàm frōte promittat. Est enim necessaria pueris. iucunda senibus. dulcis secretorum comes, & quæ uel sola omni studiorū genere plus habet operis, quàm ostentationis.

V nde dicta est Grāmatice? παρὰ τὰ γράμματα, hoc est à literis. latine literatura, Quintiliano teste, dici potest, quia à literis incipit. nā literæ in syllabas coguntur, syllabæ dictiones efficiunt. ex dictionib. oratio constat, ex quib. disciplina grammatices constituitur.

Quot sunt partes grammatices? duæ. Methodice, & historice.

Quæ est Methodice? finitiua grāmatice, quæ præcepta, rationemq; loquendi breui quadam uia demonstrat. hæc etiam historice dicitur.

Quæ est Historice? enarratiua grammatica, quæ authores enarrat, atq; exponit, quare & exegetice alio nomine appellatur.

Methodicæ seu historicæ grāmatices quot sunt partes? Quatuor. Litera ut. u. Syllaba ut ue. Dictio ut ueritas. Oratio ut ueritas odium parit.

Quid est litera? minima pars uocis articulatæ.

Quid est uox? Aer ictus auribus accidens.

Quotuplex est uox? duplex. Articulata, quæ ab aliquo sensu mētis proficiscitur. Inarticulata, quæ à nullo.

Quotuplex est articulata uox? duplex. literata, quæ scribi potest, ut Cicero. Socrates. Plato. Illiterata, quæ scribi non potest, ut sibili, & gemitus hominum.

Quotuplex est uox inarticulata? duplex. literata, ut Cra. Illiterata ut si-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

bili ſerpentum. mugitus boum, & ſimilia.

Vnde dicta eſt litera? à lituris, quas patitur, uel quia ueteres in ceratis tabulis ſcribere, et poſtea delere conſueuerunt, ſic ut à libro .i. cortice, in quo etiam antiqui ſcribebant, appellatus eſt liber.

Quid intereſt inter literam, & elementum? Elementum eſt ipſa pronuntiatio. litera autem elementi nota. ſed abuſiue alterũ ꝓ altero ponit̃.

Quot accidunt literæ? tria. nomen, figura, & poteſtas. nomen, quo uocatur. figura, quæ eſt elementi nota. poteſtas, propter quam & literæ factæ ſunt, & elementa.

Quot ſunt literæ, quibus utimur? tres & uiginti. a. b. c. d. e. f. g. i. uocalis. i. conſonans. l. m. n. o. p. q. r. ſ. t. u. uocalis. u. conſonans. x. y. z. Literæ uero apud græcos ſunt quatuor & uiginti. α. β. γ. δ. ε. ζ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω.

Quare. H. & K. non numeraſti inter literas? quia. h. non eſt litera, ſed ſignum aſpirationis. K. uero græca eſt, pro qua. c. utimur, atque ideo ſuperuacua, niſi (ut Terentianus ait) tunc in uſu eſt, cum Kalendas adnotamus caput.

Quare. i. & u. bis connumeraſti inter literas? quia longe aliæ literæ ſunt in Iuno, & Venus, quàm in ibo & urna.

In quot partes diuiduntur tres & uiginti literæ? in duas, in uocales & conſonantes.

Quot ſunt uocales? ſex, quinque latinæ. a. e. i. o. u. & una græca υψιλον. qua utimur dũtaxat in dictionibus græcis, ut Hyppolitus. Hieronymus. hyems. Vocales autem apud græcos ſeptem. α. ε. η. ι. υ. ο. ω.

In quot partes diuidũtur uocales? in duas. in ꝓpoſitiuas, & ſubiũctiuas.

Quot ſunt præpoſitiuæ? tres. a. e. o. ſubiunctiuæ? tres. e. u. i.

Quare dicunt̃ ꝓpoſitiuæ? quia ꝓpoſitæ ſubiunctiuis diphthõgos faciũt.

Ex uocalibus quot fiunt diphthongi? quinq;. æ. œ. au. eu. ei. ut æſtimo. cœpi. aula. eurus. orphei. ſed ει græca eſt, quæ apud antiquos in frequentiſſimo uſu fuit, nunc autem penè exoleuit.

Quot ſcribuntur, & proferuntur? duæ. au. & eu. ut audio. euge.

Quot ſcribunt̃, & nõ ꝓferunt̃? tres. æ. œ. ει. ut cæſar. phœbus. omnεις. quãq̃ mihi non ita uidetur. non enim ita pronuntiaſſe antiquos credimus. ſed de his dicemus in fragmentis noſtris grammaticis. Diphthongi uero propriæ apud græcos ſex. αι. αυ. ει. ευ. οι. ου.

Quot ſunt conſonantes? ſeptẽdecim. b. c. d. f. g. l. m. n. p. q. r. ſ. t. x. z. i. &

u. non

u.non uocales.
In quot partes diuidunt̃ conſonãtes? in duas.in ſemiuocales,& mutas.
Quot ſunt ſemiuocales? ſeptem.l.m.n.r.ſ.x.z.
In quot partes diuiduntur ſemiuocales? in duas, in quatuor liquidas: l.m.n.r.& duas duplices.x.z.
Quot ſunt mutæ? octo.b.c.d.f.g.p.q.t.
Quare dicuntur uocales? quia per ſe uocem faciunt.
Conſonantes? quia ſimul cum uocalibus ſonant.
Semiuocales? quia ſunt imperfectæ uocales.
Mutæ? quia reſpectu bene ſonantium exiguam uocem habent.
Quare dicuntur liquidæ? quia fluunt, & quaſi intereunt poſt mutas poſitæ in eadem ſyllaba. & propterea græci ὑγρὰ etiam appellant, noſtri uero udas.
Quare dicuntur duplices? quia ponuntur pro duabus literis.x enim ponitur pro c & ſ.z uero pro duplici.ss.

Quæſtiones de literis.

A in dictione aes, quæ pars eſt? litera. quæ litera? uocalis. quæ uocalis? præpoſitiua. quare eſt litera? quia eſt minima pars huius uocis articulatæ aes. quare uocalis? quia per ſe uocẽ facit. quare eſt præpoſitiua? quia præpoſita ſubiunctiuis e & u, ae & au diphthongos facit.
L quæ pars eſt grammatices? litera, quæ litera? conſonãs, quæ conſonãs? ſemiuocalis. quæ ſemiuocalis? liquida. quare eſt litera? quia eſt minima pars dictionis, ubi poſita eſt. quare conſonãs? quia ſimul cum uocali, cui adiungitur, ſonat. quare ſemiuocalis? quia non quantũ uocalis ſonat. Semis enim in compoſitione imperfectionem ſignificat, ut ſemiuir, ſemiplenus, ideſt imperfectus uir. imperfecte plenus. interdũ etiã dimidiã partem, ut ſemiſſis, dimidiatus aſſis. quare eſt liquida? quia liqueſcit & fluit poſt mutas poſita in eadem ſyllaba.

De Syllaba.

Quid eſt Syllaba? comprehenſio literarũ. ut ba. tra. ſed abuſiue ex ſola uocali fieri ſyllaba poteſt, ut eoo.
Vnde dicitur ſyllaba? ἀπὸ τοῦ συλλαμβάνειν τὰ γράμματα. hoc eſt à conceptione literarum.
Syllabæ quot accidunt? quatuor, tenor. ſpiritus. tempus. & numerus.
Quot ſunt tenores ſyllabarum? tres acutus, grauis, & circũflexus, ut alíquibus. coràm. baſſianâs.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quot sunt spiritus syllabarum? duo asper, & lenis. ut trux. lana.
Quot sunt tẽpora syllabarũ? quinq;. unũ. unũsemis. duo. duo semis, & tria.
Quot sunt numeri syllabarum? duo singularis, ut a. pluralis ut tra.
Quare numerus accidit syllabæ? qa cõstare põt ex una ad septẽ literas, ut a ab abs. mars. scobs. scrobs stirps. strans. striglx apud Victruuiũ.

Quæstiones de syllabis.

Li, in aliquibus quæ pars est? syllaba. quare? quia est comprehensio duarum literarum. l. & i. Cuius tenoris? acuti. Cuius spiritus? lenis. quot temporum est? unius. Cuius numeri? pluralis.

De dictione.

QVid est dictio? uox articulata cum aliqua significatiõe, ex qua instruitur oratio, & in quã resoluitur.
Vnde dicta est dictio? à dicendo, quod dicat aliquid, hoc est significet.

Quæstiones de dictione.

Poeta quæ uox est? articulata. quare? qa ab aliquo sensu mẽtis ꝓficiscit̃.
Quæ articulata uox est poeta? literata. quare? quia scribi potest.
Poeta quæ ps est grãmatices? dictio. q̃re? qa dicit aliqd, hoc ẽ significat.
Cra. quæ uox est? inarticulata. quare? qa à nullo sensu mẽtis ꝓficiscitur.
Quæ inarticulata uox est cra? literata. quare? qa literis cõprehẽdi põt.
Sibilus hominum quæ uox est? articulata. quare? quia ab aliquo sensu mentis ꝓficiscit̃. Quæ articulata? illiterata. quare? qa scribi nõ põt.
Mugitus boum quæ uox est? inarticulata. quæ inarticulata? illiterata.

De Oratione.

Quid est oratio? congrua dictionũ ordinatio ad aliquid significandum.
In quot partes diuiditur oratio? in duas, in orationem perfectã, & imperfectã. quæ est pfecta? quæ pfectũ habet sensum, ut ueritas odiũ parit.
Quæ est imperfecta? quæ non habet perfectum sensum, ut me amare Deum, & cum uenissem in Cumanum.
Orationis perfectæ in angustissima diuisione quot sunt species? quinq;. interrogatiua, ut & quæ tanta fuit Romam tibi causa uidendi? imperatiua, ut accipe nunc danaũm insidias. Optatiua. Vt nunc utinã surdis auribus esse uelim. Vocatiua, ut, Huc ades o Melibœe. Enuntiatiua, ut nauigat Aeneas.

Quæstiones de Oratione.

Amo Deum quæ pars est grammatices? oratio. quare? quia est congrua dictionum ordinatio ad aliquid significandum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quæ oratio est? perfecta. quare? quia perfectum habet sensum.
Cuius speciei orationis perfectæ? Enũtiatiuæ. quare? quia amorem meũ erga Deum enuntiat.

De orationis partibus.

Quot sunt partes orationis? octo. Nomen. Pronomen. Verbũ. Aduerbium. Participium. Præpositio. Coniunctio. et Interiectio.
Quot sunt principales orationis partes? duæ Nomen, & uerbum.
Quot sunt partes orationis declinabiles? quatuor. Nomen. Pronomen. Verbum. Participium.
Quot sunt indeclinabiles? quatuor. Aduerbium. Præpositio. Coniunctio. & Interiectio.
Quod sunt casuales? tres. Nomen. Pronomen. Participium.

De Nomine.

Quid est nomen? pars orationis corpus aut rem proprie, cõmuniter'ue significans, proprie ut Roma. Tyberis. cõmuniter ut urbs. flumen.
Vnde dictum est nomen? à græco quod est ὄνομα ἀπὸ τοῦ νέμειν, quod est tribuere, deriuatum.
In quot partes diuiditur nomen? in duas. in substantiuũ, & adiectiuum.
Quot est nomen substantiuum? quod habet unum articulũ ut hic poeta, uel duos ad summum, ut hic & hæc aduena.
Quod est nomẽ adiectiuũ? quod habens tres articulos, ut hic & hæc & hoc felix, uel tres uoces, ut bonus bona bonum. adiicitur nominibus substantiuis ad eorum qualitatẽ uel quantitatẽ declarandã, ut altum mare. cœlum profundum. rotundũ. uolubile. nix alba. niger coruus.
Quot sunt pronomina ꝑ articulis posita in generũ, casuũq; discretione? tria. (caremus. n. articulis.) hic hæc hoc. hic. n. ẽ discrimẽ masculini. hæc fœminini. hoc neutri. hic & hæc cõmunis duũ generum. hic & hæc & hoc omnis, uel cõmunis trium generum. hic uel hæc incerti.
In quot partes diuiditur substantiuum nomen? in duas, in proprium & appellatiuum.
Quod est nomen proprium? quod uni tantum conuenit, ut Socrates. Plato. Virgilius.
Quod est nomen appellatiuum? quod est commune multis, ut arbor. homo. lapis.
Nomini quot accidunt? quinque. quæ? Species. Genus. Numerus. Figura, & Casus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quot sunt species nominum tam substantiuis, q̃ adiectiuis communes? duæ primitiua ut Iulus, bonus. deriuatiua ut Iulius, bellus.
Quot sunt species propriorum nominum tantum? quatuor. Nomẽ prænomen. Agnomen & Cognomen.
Quod est nomen? quod proprie uniuscuiusq; suum est ut Cato. Cæsar.
Quod est prænomen? quod præponitur nomini differentiæ causa. ut M. Cato. C. Cæsar.
Quod est cognomen? quod ab euentu aliquo imponitur. ut Africanus. Sallustius, cui cognomen postea Africano ex uirtute fuit.
Quod est agnomen? quod est agnationis commune. ut porcius.

De speciebus appellatiuorum nominum.

Quot sunt species appellatiuorum nominum tantum? decem & septẽ. Ad aliquid dictũ. quasi ad aliqd dictũ. Gẽtile. Patriũ Interrogatiuũ. Infinitum. Relatiuum. Collectiuum. diuiduum. Factitiũ. Generale. speciale. ordinale. numerale. absolutum. temporale. locale.
Quod est ad aliquid dictum? quod sine intellectu eius, ad quod dictum est, proferri non potest, ut Pater, filii pater. filius, patris filius.
Quod est quasi ad aliquid dictum? quod quamuis habeat aliquod contrariũ, & quasi semper adhærens, tamen non significat ipso nomine etiam illud, neq; ex illo accipit nominationem, ut nox. dies.
Quod est Gentile? quod gentem significat, ut græcus. latinus.
Quod est patrium? quod à patria sumitur ut Romanus.
Quod est interrogatiuum? quod cum interrogatione profertur. ut quis. qualis cum accentu in penultima.
Quod est infinitum? quod est interrogatiuo contrarium, ut quis. qualis cum graui accentu.
Quod est relatiuum? quod refert antecedens, hoc est dicit iterum, ut qui quæ quod, qualis.
Quod est collectiuum? quod in singulari numero multitudinem significat. ut populus. plebs. gens. turba. uulgus.
Quod est diuiduum? quod à duobus uel amplioribus ad singulos habet relationem, uel ad plures in numeros pares distributos, ut uterq;. alteruter. quisq;. singuli. bini. terni. centeni.
Quod est factitiũ? quod à sonorum proprietate factum est. ut fringilla auis. turtur. scrofa. taratantara.
Quod est generale? qđ in diuersas species põt diuidi, ut animal. arbos.

Quod est

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quod est speciale? quod à genere trahit. ut homo. equus. laurus. oliua.
Quod est ordinale? quod ordinem significat ut primus. secundus.
Quod est numerale? quod numerum demonstrat ut unus. duo. tres.
Quod est absolutum? quod per se intelligitur ut deus.
Quod est temporale? quod tempus ostendit ut hora. dies. mẽsis. annus.
Quod est locale? qđ locũ significat, ut ꝓpinquus. longinquus. ꝓximus.

De speciebus tam propriorum q̃ appellatiuorum nominũ.

Quot sunt species nominũ tam propriis q̃ appellatiuis cões? sex. Primitiua ꝓpria ut Iulus. primitiua appellatiua ut mons. Deriuatiua ꝓpria ut Iulius. Deriuatiua appellatiua ut monticulus. corporalis ꝓpria ut Cato. Corporalis appellatiua ut homo. Incorporalis propria ut uirtus dea & Pudicitia Penelopes uel ipsa dea. Incorporalis appellatiua, ut uirtus. homonymos. propria ut Pyrrhus filius Achillis. & Pyrrhus rex epirotaꝝ. homonymos appellatiua, ut nepos filius filii, & nepos luxuriosus. Synonymos ꝓpria, ut Publius. Cornelius. Scipio. African⁹. Quintus. Mutius. Augur. Scæuola. Synoymos appellatiua ut terra. humus. ensis. mucro, gladius. spatha. machæra.
Quod est nomen primitiuũ? quod à nullo deriuatur. ut iulus. mons.
Quod est nomẽ deriuatiuũ? qđ deriuatur ab aliquo, ut iulius. mõtanus.
Quod est nomen corporale? quod corpus significat. ut Cato. homo.
Quod est nomẽ incorporale? qđ nõ significat corpus. ut uirt⁹. Angel⁹.
Quod est nomen homonymum? quod una uoce significat diuersa ut Canis. Nepos.
Quod est nomen synonymum? quod cum alio nomine idem significat. ut ensis. mucro. gladius. spatha. machæra.

De speciebus deriuatiuorum nominum.

Quot sunt species deriuatiuorum nominum tantum? nouem. Patronymicum. Comparatiuum. Superlatiuum. Possessiuum. Diminutiuũ. Denominatiuum. Verbale. Participiale. Aduerbiale.
Quod est nomẽ cõparatiuũ? qđ cũ intellectu positiui uel cũ aliquo participe sensu positiui magis aduerbiũ significat. ut albior magis alb⁹.
Quod est nomẽ superlatiuũ? qđ ad plures sui generis cõparat & superponit omnibus, qbus comparat. ut Achilles græcorum fortissimus.
Quod est nomen Patronymicum? quod proprie à patre deriuatum secundũ formá græcá, significat cum genitiuo primitiui filiũ uel nepotẽ. filiá uel neptẽ. ut hic priamides, fili⁹, nepos'ue priami. hæc nerine,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

filia, neptis'ue nerei.

Quod est possessiuum? quod cum genitiuo primitiui significat aliquid ex iis, quæ possidentur. ut æneia nutrix, pro nutrix æneæ. euádrius ensis, pro ensis euandri.

Quod est diminutiuum? quod diminutioné sui primitiui absolute demõstrat, ut homũcio. homũculus. homullus. homullulus paruus homo. senecio, paruus senex. fraterculus, paruus frater. Virgũcula, parua uirgo. Sororcula, parua soror. recula, parua res. corculũ, paruũ cor.

Quot causis proferunt̃ diminutiua? tribus, necessariæ significationis gratia, ut tantillus. Gratia urbanitatis ut ingeniolum. fraterculus. Itẽ causa adulationis, ut corculum. animula.

Quod est denominatiuũ? quod à nomine deriuatur. ut crinitus qđ deriuatur à crine. cornutus, à cornu. citharœdus, à cithara. albior, ab albo. æacides ab æaco. hectoreus ab hectore.

Quod est uerbale? quod à uerbo deducitur ut amator. doctor.

Quod est participiale? quod deriuatur à participio ut uenerandus.

Quod est aduerbiale? quod deriuatur ab aduerbio ut crastinus. hesternus. hornotinus. quotidianus.

De Generibus.

Quot sunt genera nominũ præcipua? duo quæ sola nouit ratio naturæ. Masculinũ ut hic Anchises. Fœmininũ ut hæc Penelope. sola. n. hæc generant, atq; ideo appellata sunt genera. cætera uero à præcipuis ueniunt ut neutrum, quod neq; masculinũ est, neq; fœmininũ ut hoc templum. cõmune duum generum quod & masculinũ est, & fœmininum, ut hic & hæc Aduena. cõmune trium generum, quod omnia supradicta genera continet ut hic & hæc & hoc felix. Promiscuum, quod uel masculinum est, uel fœmininum significãs animal utriusq; sexus, atq; ideo à græcis ἐπίκοινον dicitur, ut hic passer. hæc aquila. incertum, quod modo masculinũ, modo fœmininũ inuenitur apud authores, ut hic uel hæc dies.

Phaethon cuius generis? Masculini. quare? quia omnia nomina uirorũ, deorumq; cuiuscunq; sint terminationis masculini sunt generis, ut Cæsar. Cato. Saturnus. Iupiter.

Pasiphae cuius generis? fœminini. quare? quia omnia nomina mulierũ, dearumq; cuiuscunq; sint terminationis fœminini sunt generis. ut Penelope. Iuno. Glycerium.

Vir

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Vir cui⁹ gñis? Masculini. q̃re? q̃a oĩa nomina, quorũ significatio ad mares tantũ ptinet, masculini sunt gñis. ut Põtifex. cerdo. tõsor. nauta.
Mulier cuius generis? Fœminini. q̃re? q̃a oĩa nomina, quoꝝ significatio ad fœminas tm̃ ptinet, fœminini sũt generis, ut Puella. saga. ꝑnuba.
Dux cuius generis? cõmunis duum generũ? quare? quia omnia nomina, quorum significatio & ad mares pertinet, & ad fœminas, cõmunia sunt duum generũ, ut Princeps. Comes. Conuiua. Auriga. Aduena. Homo. Incola. Alienigena. Caprigena, quæ tamẽ authores usurpãt tanquã adiectiua. Virgilius caprigenũq; pecus. Valerius Maximus Alienigena studia.
Bon⁹ cui⁹ generis? masculini. q̃re? q̃a ꝑma quæq; uox adiectiui ẽ generis masculini, ut bonus. scd̃a fœminini, ut bona. tertia neutri, ut bonũ.
Omnis cuius generis? Communis duum generum. quare? quia prima quæq; uox adiectiui, cui duæ sunt uoces, est cõmunis duum generũ, ut hic & hæc omnis. hic & hæc pulchrior. altera uero est generis neutri. ut hoc omne. hoc pulchrius.
Pernox cuius generis? cõmunis triũ generũ. q̃re? q̃a oĩa adiectiua, quæ habẽt dũtaxat unã uocẽ, cõmunia sunt triũ generũ ut uelox. pauper.
Malus prima producta cuius generis? fœminini. quare? quia omnia nomina arborũ sunt generis fœminini. oleaster tamẽ, Dumus, Rubus masculina sunt. Siler, quod Priscianus ait nõ ponendũ inter arbores sicut nec Rubus, neutrũ est. Virgilius, ut molle siler, lẽtæq; genistæ. Sic robor. suber. balsamũ. hebenũ. dicitur & hæc hebenus. Itẽ buxũ. dicitur & buxus secundũ Seruium. Priscianus buxus arbor. buxum lignũ. Tibullus pomũ genere neutro pro arbore usurpauit.

Ipse seram teneras maturo tempore uites
Rusticus, & facili grandia poma manu.

Plynius quoq; epistolarum libro quinto idem fecit inquiens, alternis metulæ exurgũt, alternis inserta sunt poma.
Pirum cuius generis? neutri. quare? quia fructuum & lignorũ nomina neutra sunt. excipiuntur hoc uersiculo annotata.
Hæc nux Castanea. & iuglans. glans. ficus. oliua.
Padus cuius generis? masculini. quare? quia fluuiorum nomina masculina sunt. Inuenies tamen pauca fœminini generis ut albula. Ouidius in quarto fastorũ. Et tanto est albula pota deo. Item hæc lethe. Styx palus est inferni non flumen. pauca item neutri. Vt crustumium.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Iader. Lucanus. Crustumiumq; Rapax. Idem & tepidum in molles zephyros discurrit iader. leges & hoc histrũ. tanagrũ. metaurũ. eridanũ. Rhenũ si cũ flumine iũgunt᷑. ut flumẽ Rhenũ. Horatius, aut flumẽ Rhenũ, aut Pluuius describit᷑ arcus. sicuti hoc oceanũ cũ mari adiũgit᷑, ut mare oceanũ. sed figurate magis neutris Prisciano teste iũgunt᷑. ut tyberis flumẽ. Sallustius in ii. historiarũ. Dextrum flumen Turiam, quod Valentiam paruo interuallo præterfluit.

H ic Psitacus cuius generis? promiscui. quare? quia uolucrũ nomina epicœna sunt. Columbus uero habet fœmininũ colũba, & Gallus gallina, & pullaster pullastra. Capus uero siue capo (utrunq; enim dicimus) quia ex gallo fit auulsis testibus, idcirco fœmininũ non habet. oestrũ insecti generis neutrũ est. Picus & pica non sunt eiusdem speciei. Halcyon commune est duum generum. cuius plurale est hi & hæ halcyones. Seruius super eo uersu, Dilectæ Thetidi halcyones, ait sciendum quia cum de muliere dicitur, hæc Halcyone facit, cum de auibus, hic, & hæc halcyon, hi & hæ halcyones. hactenus ille. Ouid. tamen xi. metamorphoseon de aui hæc Halcyone dixit. Incubat halcyone pendentibus æquore nidis. dicta quia ἐν ἁλὶ κύει, hoc est, in mari fœtificat, ac propterea & aspirationem habet, & ypsilõ.

D ecem cuius generis? cõmunis trium generum. quare? quia omnia numeralia à quatuor usq; ad centum sunt communia trium generum. sic etiam mille. dicimus etiam hoc mille pluraliter hæc milia.

B. cuius generis? neutri. quare? qa omnia nomina literarũ neutra sunt.

A qua cuius generis? fœminini. quare? quia omnia nomina latina in a desinentia in nominatiuo singulari, fœminina sunt, in plurali uero neutra tam latina quàm græca. ut arma. stemmata.

E pigrãma cuius generis? neutri. quare? qa oĩa noĩa græca in a, apud latinos genus suũ seruãt. excipiunt᷑ pauca ut ὁ δόμος hæc domus. ὁ χάρτης hæc charta. τὸ χάος hic chaus ὁ κήρος hæc cera & hmõi ppauca.

C ubile cuius generis? neutri. quare? qa in e finita tertii declinatus neutra sunt omnia. ut hoc monile, hoc ouile.

L ibye cuius generis? fœminini. q̃re? qa oĩa nomina, quæ ueniũt à nominatiuo græco in. η. fœminina sunt. ut hæc grãmatice. hæc rhetorice.

G erũdia cuius gñis? neutri. quare? qa. i. finita neutra sunt. ut hoc gũmi. excipiunt᷑ à genitiuis cõposita oĩs gñis ut eiusmodi. nã nihili. mãcipi. frugi. officipdi obliq sunt. oĩbus casibus & gñibus figurate adiuncti.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

S ermo cuius generis? masculini. q̄re? q̄a o finita masculina sunt omnia, præter uerbalia in io ut lectio, & quæ in do & in go exeunt o in i mutantia in genitiuo fœminini generis, ut dulcedo. Origo. præter hic ordo. cardo. & cupido pro deo. Caro carnis fœmininum est. Pondo item aptotum, neutrum est. Margo incerti generis.

C ornu cuius generis? neutri. quare? quia u finita neutra sunt omnia & aptota, ut ueru. gelu.

L ac cuius generis? neutri. quare? quia omnia finita in qualibet mutarū neutra sunt, ut alec. caput. occiput sinciput.

L upercal cuius generis? neutri. quare? quia al finita neutra sunt. excipitur hic sal. quod neutro etiam genere uetustissimi protulerunt.

M el cuius generis? neutri. quare? quia el finita neutra sunt.

P ugil cuius generis masculini. quare? quia tria in il masculina sunt pugil. mugil. strigil. Vnum commune uigil. Duo neutra nil. nihil.

C onsul cuius generis? masculini. quare? q̄a ul finita duo masculina sunt consul. præsul. Vnum commune duum generum. exul.

D elubrum cuius generis? neutri. quare? q̄a in m neutra sunt. præter nequā & totidē omnis generis. Item tantundē & cim. quæ neutra sunt.

C armen cuius generis? neutri. quare? quia in en correpta neutra sunt omnia. flamen pro sacerdote, pecten. & à cano composita ut lyricē, & cætera omnia in en, masculina sunt ut lien. Ren. splen.

T orcular cuius generis? neutri, quare? quia ar finita neutra sunt. sic & quæ in ir. desinunt ut ir. gadir.

C anister cuius generis? masculini. quare? q̄a in er. masculina sunt. linter fœmininū est. uber. iter. spinter. cancer pro morbo papauer. cadauer & significantia fœtus terræ ut cicer. piper. neutra sunt.

L abor cuius generis? masculini. quare? quia or finita masculini sunt generis. quatuor in or inueniuntur neutra. marmor. æquor. cor. ador. Quatuor itē indecor memor īmemor author, & à corpore & colore cōposita ut bicorpor. discolor, & cōparatiua omnia, ut melior, communia sunt duū generū. excepto hic senior, quod tamen in obliquis uidetur commune trium generum ut senioris ætatis. senioris æui.

F ulgur cuius generis? neutri. quare? quia. ur. finita neutra sunt. Astur anxur turtur uultur furfur masculina sunt. fur. augur. ligur. communia. Horatius tamen sermone, Egressum magna, anxur in neutro genere protulit. Impositum saxis late candentibus Anxur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Pietas cuius generis? fœminini. quare? qa as finita fœminina sunt, præter as uas uadis masculina uas uasis. fas. nefas neutra. Nugas cōmune trium generum & indeclinabile.

Nubes cuius generis? fœminini. quare? quia in es productam desinētia fœminina sunt. Dies incerti generis est in singulari. in plurali masculini tantum, sicut ab eo compositum meridies præs etiam & pes masculina sunt. æs & hippomanes neutra.

Poples cuius generis? masculini. quare? quia in es correptā masculina sunt. præter seges. teges. apes. compes fœminina. Ea uero, quorum significatio utriq; generi conuenit, sunt, ut supra quoq; est dictū, cōmunia duum generum, ut diues. superstes. hospes. miles. deses. & similia. inueniuntur quædam neutris adiuncta. Lucanus. imperiumq; comes. Iuuenalis. depositum tibi sospes erit. Valerius. diues & præpotens naturæ regnum. Sallustius. iter inquies.

Bilis cuius generis? fœminini. quare? quia is finita fœminina sunt. caulis & molaris ꝓ dēte uel lapide, & cassis rete masculina sunt. & quæ ante is habēt. n. ut funis, uel duas consonātes in eadem syllaba ut uectis (axis pyxis græca sunt) & quæ penultimā una ex liquidis termināt, ut collis. ensis. amnis. corbis uel in genitiuo crescūt una syllaba, ut lapis. excipiunt bipēnis. pestis. febris. uestis. uallis. pellis. cuspis. cassis. dis. lis. turris. peluis. glis nō animal fœminini gñis. itē finis & clunis incerti gñis. & dis in singulari cōe duū geneꝝ, in plurali triū.

Ros cuius generis? masculini. quare? quia os finita masculina sunt. præter cos. dos fœminina, & os neutrum.

Metus cuius generis? masculini. quare? quia us finita secundæ & quartæ declinationis masculina sunt, præter hæc domus. nardus. carbasus. aluus. colus. uānus. intubus. porticus. acus. tribus. manus. penus, qđ & masculinū, & fœmininū, & neutrum inuenitur. pampinus incerti generis est. Idus uero fœmininū est pluralis tantū numeri præter etiā hoc pus. uirus. pelagus. uulgus quod est etiam masculinum.

Munus cuius generis? neutri. quare? quia in. us. tertiæ inflexionis si non retinēt. u. in genitiuo, neutra sunt. dicimus tamē hic lepus. Si uero retinent & crescūt, sunt fœminina ut salus, palus, incus. excipiunt hæc monosyllaba crus. rus. quæ sunt neutra. & hic mus masculinum.

Lodix cui' generis? fœminini. q̃re? qa. x. finita fœminina sunt ut cœlox. pax. lux. Excipiuntur grex. uarix. calix. fornix. limax. sandix. quin-

cunx.calx pro ictu.narix, & quæ sunt fructuũ tertiæ ut mastix quæ masculina sunt, similiter in ex supra syllabam, ut culex. Præter hæc obex.forfex.forpex.ramex.supellex.uibex. Itē hic uel hæc cortex. silex. Verbalia in trix inueniuntur & neutris adiuncta in plurali ut uictricia tollite signa. Sardonix incerti generis legitur.

S tirps cuius generis? fœminini. quare? quia in.s.antecedente consonāte monosyllaba, fœminina sunt. præter dens. mons.fons.pons masculina. scrobs tamen masculini etiam generis est.

T ridēs cuius generis? masculini. quare? qa in.s.antecedēte cōsonāte nō monosyllaba, masculini sũt generis ꝑter hyēs, & cohors fœminina.

Quæ uidemur præteriisse, ut sunt græca, ut synodus. crystallus. Itē adiectiua, & propria hominum & deorũ, & quæ ad mares uel ad fœminas, uel ad utrosq; pertinent & similia, colliguntur suis regulis. quod facile poterit accuratus lector aduertere.

Quot sunt numeri nominũ? Duo. singularis ut homo. Pluralis ut hoĩes.

Quot sunt figuræ nominum? tres. simplex ut iustus. Composita ut iniustus. Decomposita ut iniustitia.

Quot sunt casus nominũ? Sex. Nominatiuus. Genitiuus. Datiuus. Accusatiuus. Vocatiuus. Ablatiuus, qui etiam latinus dicitur.

E x casibus quot sunt recti? Duo. Nominatiuus, & uocatiuus.

Quot sũt obliqui? q̃tuor. Genitiuus. Datiuus. Accusatiuus. Ablatiuus.

De nominum declinatione.

Quot sunt declinationes nominũ? quinq;. Prima cuius genitiuus singularis in.æ. diphthongum desinit. Secũda in.i. Tertia in is. Quarta in us. uel in.u. Quinta in ei in gtō & datiuo, ut hic poeta huius poetæ. hic dominus huius domini. hic Cato huius Catonis. hec mãus huius manus, uel hoc cornu huius cornu. hæc species huius & huic speciei.

N ominatiuus primæ declinationis quot terminationes habet? quinq; a.as.e.es.& am. ut musa. æneas. penelope. anchises. Adam. sed in am barbara sunt duntaxat, atq; ideo aptota.

N ominatiuus secũdæ declinationis quot terminationes habet? Sex. er. ir.ur.um.us.eus. ut aper.uir.satur. templum. dominus. theseus. in os autem & in on. ut delos. Ilion græce declinantur.

De nominatiuo tertiæ declinationis.

N ominatiuus tertiæ declinationis quot terminationes habet? circiter octo & quinquaginta. uidelicet tres uocales. a.e.o. ut pægma. mare.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Cicero.c.post.a.&.e.ut lac.alec.d.post.i.&.u.ut dauid,bogud.l.r.s.x.ns.post omnes uocales ut sal.mel.pugil.sol.præsul. Par, pater.gadir.cor.fur.mas.pes.lis.mos.mus.pax,lex.nix.nox.nux. quadrans.dens.tiryns, mons,aruns.necnon & bs.& ps.&.n.post omnes uocales,sed pter.u.ut trabs.cœlebs.calybs.scobs.daps.manceps. cynips.inops.Pan.flamen.delphin. Sinon.Item rs.post omnes uocales, sed præter.i.ut pars.Iners.mors.tyburs.aus ut laus.æs diphthongum ut præs.alx. ut calx.anx ut lanx.unx.ut coniunx. arx. ut Arx. irps ut stirps.urbs.ut urbs.uls.ut puls.ems.ut hyems.

Quæ in nominatiuo singulari desinunt in er.in is.& in e? conclusa hoc pentasticho.

Syluester.uolucer.celer & campester.& acer.
Atq; alacer.celeber.mediocre.saluber.equester.
Sicq; paluster.item sic inclinato sequester.
Hic sed & hæc alacris.celebris,mediocris & acris.
Atq; per e neutrum dices genus.Adde salubris.

De quarta & quinta declinatione.

Quarta declinatio quot termīatiões hēt? duas.us.ut manus.u.ut cornu.

Quinta declinatio quot terminatiões habet? unam dūtaxat,ut species.

De Genitiuis.

Genitiuus primæ declinationis quot terminatiões habet? quinq; æ diphthongum,quæ est frequentissima, ut hic poeta huius poetæ.es à nominatiuo in e.ut hæc grammatice huius grāmatices.as,ut hæc familia huius familiæ & huius familías. unde adhuc dicitur pater familías.hæc terra huius terræ & terras,ut Gigātes filii terras,more græco,ut ἡ μαῖα τῆς μαίας· ἡ μάρθα τῆς μάρθας. Ai ut hæc aula huius aulæ & aulai.Virg.Aulai in medio libabāt pocula bacchi.qđ fit etiā in adiectiuis ut pictus picta pictū.gtō picti pictæ & pictai.Virgilius.Diues opū,diues pictai uestis & auri.p pictæ uestis.ius,ut una uni⁹.

Genitiuus singularis secundæ declinationis quot terminationes habet? duas.i,ut dominus huius domini,ius ut unus unius.nam Theseus huius Theseos & Androgeus huius Androgeo græce declinātur,ὁ θησεὺς τοῦ θησέος· ὁ ἀνδρόγεως τοῦ ἀνδρόγεω.

Genitiuus tertiæ declinationis quot terminationes habet? unā is.ut homo hominis.nā Pallas pallados,& sappho hui⁹ sapphus græce declinant.ut ἡ παλλὰς τῆς παλλάδος· ἡ σαπφὼ τῆς σαπφόος σαπφοῦς.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Genitiuus quartæ declinationis quot terminationes habet? treis. ut hæc manus huius maus. hic fructus huius fructus, u i s diuisas. ut hæc manus huius manuis. hic fructus huius fructuis. hæc anus huius anuis. Terentius, eius anuis opinor cã, quæ mortua est. M. Varro in primo de agricultura, Contra ut Mineruæ caprini generis nihil immolarēt propter oleam. quod eam, quam læserit, fieri dicunt sterilē. eius enim saliuam esse fructuis uenenum. à quo genitiuo u i s in frequēti usu est datiuus u i. nam à genitiuo manus huic manu est datiuus. Item. u. ut hoc cornu huius cornu.

Genitiuus. s. quintæ declinationis quot terminationes habet? quatuor ei ut dies huius diei. ii. ut huius dii. es ut huius dies. e. ut huius die. Virgilius in primo æneidos. munera, lætitiãq; dii pro diei. M. Tullius ꝓ S. Roscio. Quarum nihil pernicii causa diuino consilio sed ui ipsa & magnitudine rerũ factum putamus, pro perniciei. Virgilius in georgicis. Libra dies, somniq; pares ubi fecerit horas pro diei. Itē. M. Tullius ꝓ. P. Sestio. Equites uero daturos illius dies pœnas. Sallustius, dubitauit acie pars inqt, ꝓ aciei. Ouidius in tertio Metamorphoseō.

Prima fide, uocisq; ratæ tentamina sumpsit pro fidei. Idem in sexto.

Vtq; fide pignus dextras utriusq; poposcit pro fidei pignus. Cæsar in secundo de analogia huius die huius specie dicendum putat.

De datiuis singularibus.

Datiuus singularis primæ declinationis quot terminatiões habet? treis. æ. diphthongũ, ut huic poetæ. e sine diphthongo, ut huic penelope i. ut datiuo uni. toti. soli. nulli. antiqui etiã huic unæ, & solæ dicebãt. Ter. in Eunucho, mihi Solæ ridiculo fuit.

Datiuus secũdæ declinatiõis quot terminatiões habet? duas. o. ut huic domino. i. ut unus unius uni. huic autem orphei est datiuus græcus.

Datiuus tertiæ declinatiõis quot terminatiões hēt? unã. i. ut huic patri.

Datiuus quartæ declinationis quot terminationes habet? duas u i syllabas, ut huic senatui. huic manui. u. ut huic senatu. huic manu. Virg. Teq; aspectu ne subtrahe nostro. Idem parce metu Cytherea. Cæsar grauis author linguæ latinæ in Dolobella. In ædibus, fanisq; & honori & ornatu erant. In libris analogicis omnia huiusmodi fine. i. litera dicenda censet. lege. Au. Gel. Vtimur'ne huiusmodi datiuis per apocopen, ut cursu pro cursui dicamus? minime inquit Seruius. Quomodo igitur? per rationem artis antiquæ, quia omnis nomina-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

tiuus pluralis regit genitiuum singularem. Item à genitiuo singulari datiuus singularis regitur, nec eo maior esse debet. est igitur cursui datiuus à cursuis genitiuo. & huic cursu à genitiuo cursus.

Datiuus q̃ntæ declinationis quot terminationes habet? treis. ei. ut huic diei. ii. ut huic facii. e. ut huic facie. Lucilius in satyris, ut citat Gellius. Primũ inq̃t facie honestas accidit. Idẽ, q te diligit, ætati facieq; tuæ se fautorẽ oñdat. sunt tñ inq̃t Gellius, nõ pauci, q utrobiq; facii legant.

De accusatiuis singularibus.

Accusatiuus singularis primæ declinationis quot terminatiões habet? treis. am, ut hunc Poetam. an, ut hunc ænean, hanc iphigenian. en, ut hunc Laerten.

Accusatiuus singularis secundæ declinationis quot terminationes habet? unam latinam um. ut hunc dominum. hoc templum. hanc glycerium, & duas græcas. a, ut hunc thesea. on, ut hanc pylon.

Accusatiuus. s. tertiæ declinationis quot terminationes habet? duas latinas. em, ut hunc patrẽ. im, ut hunc thybrim. hanc sitim, & treis græcas. in. a. o. ut hunc alexin. hanc Amaryllida. hanc Dido. Item tot, quot & nominatiuus neutrorum eiusdem declinationis. quoniá neutra omnia tam apud græcos, q̃ apud latinos habent treis casus similes in utroq; numero, nominatiuum, accusatiuũ, & uocatiuũ. ut nominatiuo hoc stemma. accusatiuo hoc stemma. uocatiuo o stẽma. Pluraliter nominatiuo accusatiuo & uocatiuo hæc & o stemmata. Singulariter nominatiuo, accusatiuo, uocatiuo hoc & o carmen. P. nominatiuo accusatiuo uocatiuo, hæc & o carmina.

Quæ in im tantum, & in im & in em simul faciunt accusatiuum? Conclusa his carminibus.

Ista per im quartum mittunt tibi nomina tantum:
Vim. tigrim. & tussim. thybrim. Tyberim'que. sitimq;:
Maguderimq;, & græca per is facientia rectum.
Siue per os potius patrium mittentia purum,
Vt syrtis. tethys, atque implacata charybdis.
In quoque dat tethys, & cætera talia. dant em,
Datq; per im quartum. restis. cum turre bipennis.
Peluisq;, & puppis. torquis quoque. deinde securis.
Et curuamentum quæ curui est buris aratri.
Et quæ mortales facit impallescere febris.

Accusatiuus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Accusatiuus.s. quartæ declinationis quot terminationes habet? duas um ut hanc manum.u ut hoc cornu.

Accusatiuus.s.quintæ declinationis quot terminationes habet? unam em.ut hunc uel hanc diem.

De Vocatiuis omnibus.

Omnis uocatiuus quomodo desinit? sicut nominatiuus.ut hic Poeta o poeta.hic magister o magister. hic cato o cato.& sic in cæteris.

Hæc regula quot habet exceptiones? sex.

Quæ est prima.Nomina primæ declinationis in as.& in es,abiecta s litera nominatiui, faciunt uocatiuum. ut hic æneas o ænea, hic Anchises o Anchise.

Quæ est secunda?Nomina secundæ declinationis in us,mutāt us in.e.ut hic dñs o dñe. excipiunt̃ hæc.quæ his uersibus comprehenduntur.

O deus,o lucus,popule & populus fluuiusq;
Et fluuie & uulge & uulgus pelagus.simul hisce
Et pelage adiungas chorus & chore,& agnus & agne.

Quæ est tertia?nomina propria in ius abiecta us nominatiui faciunt uocatiuum.ut hic Virgilius o Virgili.hic laurentius o laurenti.

Quæ est quarta?nomina secundæ declinationis in eus,ut theseus abiecta s faciunt uocatiuum.ut o theseu. sic orpheus o orpheu.

Quæ est quinta? in us longam ut Panthus œdipus ædipodis in u.faciūt uocatiuum ut o Panthu o œdipu. quia quæ in s desinunt præcedēte diphthongo,si sint græca, abiecta s faciunt uocatiuũ cōmuniter ut ὁ πλακοῦς ὦ πλακοῦ, ὁ χαρίεις ὦ χαρίει, ὁ βοῦς ὦ βοῦ.

Quæ est sexta? græca tertiæ declinationis in as & in is plerunq; seruant uocatiuum græcum ut Pallas Pallantis o pallan. Paris o pari.amaryllis o amarylli.alexis o alexi.

De ablatiuis singularibus.

Ablatiuus singularis primæ declinationis quot terminationes habet? duas.a ut ab hoc poeta.e ut ab hoc Anchise.

Ablatiuus secundæ declinationis quot terminationes habet? unā o. ut ab hoc domino.quæ est similis datiuo.ut huic & ab hoc templo.

Ablatius.s.tertiæ declinationis quot terminationes habet?treis.e.solũ. i.solum.e.&.i.simul.

Quæ noīa habēt.i.solũ in ablatiuo? que hoc pētasticho cōprehēdunt̃.

I mare,Puluinarq; animalq; & talia cuncta.

A diectiua etiam, si dant per e neutra. december.
A prilisq́; per er, per & is tibi mensis, & imber.
A stringo strigilis uel græco στλεγγὶς .i. dat.
Quartus in im pariter. dices à gausape solum.

Quæ emittũt ablatiuũ in. e. et i. simul. q̃ his uersibus cõprehendunt.

I uel e cuncta trium generum. sed ab hospite dices.
S ospite. degenere. & sic ubere paupere tantum.
V nguis. auis. uectisq́; ignisq́; & talia cuncta.
I uel e dant. & pene ante is con quæq; sonantes.
B inæ, ceu neptis, si sint in syllaba eadem.
A s quoq; gentile, atq; in trix uerbale. per emq́;
A tq; per im quartum mittentia pulchrior, & quod
C omparat omne. memor memori mage. cætera dant e. uel sic.
N eutra omnia in. e. ut hoc mare à mari, nisi sint propria, ut hoc reate. præneste. soracte quæ faciũt à reate. præneste. soracte. notat etiã ab hoc gausape. Item in al ut hoc ceruical à ceruicali, & in ar ꝓducentia penultimã genitiui, ut hoc calcar, huius calcaris à calcari. et nomina mensiũ in. er. & in. is. ut hic septẽber ab hoc septẽbri. hic quintilis. sextilis à quintili sextili, et similiter ab hoc imbri. & in im solũ mittentia accusatiuũ. ut hãc tussim sitim uim, à tussi siti ui. Præterea adiectiua omnia, quæ faciũt neutrũ per. e. ut hic & hæc omnis & hoc omne ab omni. hic syluester hæc syluestris hoc syluestre à syluestri. Interdũ tamen aliter inueniuntur ut à mare. rete. natale. cœleste.

Quæ mittunt ablatiuũ in. e. & . i. simul. Omnia communia trium generũ ut hic & hæc & hoc par, à pare uel pari. hic & hæc & hoc uetus, à uetere uel ueteri. hic & hæc & hoc artifex, audax, triplex, ab artifice uel artifici, ab audace uel audaci, à triplice uel triplici, præter quæ sunt in. er. non exeuntia etiam in is. ut pauper uber degener, quæ faciunt in e tantum. ut à paupere. ubere. degenere. sospes etiam & hospes à sospite & ab hospite tantum faciunt ablatiuum. Item mittẽtia accusatiuum tam in em, quam in im. ut hanc turrem & turrim à turre & turri. & in uis ut nauis à naue uel naui. & ĩ guis. ut anguis ab angue uel angui. et in mnis ut amnis, ab amne uel amni & oĩa ferè, q̃ in is desinũt à duabus incipiẽtia cõsonantibus. ut pestis à peste uel pesti. uectis à uecte uel uecti & gẽtilia in as. ut hic & hæc Bassianas & hoc bassianate. hic & hæc priuernas & hoc priuernate, à bassianate

& bassia-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

& bassianati, à priuernate & puernati. Itē cōparatiua oīa, ut maior à maiore & maiori. & in trix uerbalia ut uictrix à uictrice uel uictrici.
Quæ terminant in e solum? quæ non comprehenduntur supradictis regulis. ut hoc poema ab hoc poemate. hic pater ab hoc patre.
A blatiuus. s. quartæ declinationis quot terminationes habet? unam u ut hæc manus ab hac manu.
A blatiuus. s. quintæ declinatiōis quot terminationes habet? unam e, ut hæc res ab hac re.

De nominatiuis pluralibus.

N ominatiuus pluralis primæ declinationis quot terminationes habet? unam æ diphthongum ut hi poetæ.
N ominatiuus pluralis secūdæ declinationis quot terminationes habet? duas. i. ut hi dn̄i. a. quæ est neutrorum omniū, trib. casibus nominatiuo accusatiuo & uocatiuo cōis. ut hæc tēpla. duo & ambo sūt anomala.
N ominatiuus pluralis tertiæ declinationis quot terminationes habet? duas. es masculinorum & fœmininorum ut hi patres, hæ matres. à neutrorum ut hæc corpora. poemata.
N ominatiuus. P. quartæ declinationis quot terminatiōes hēt? duas us in masculinis & fœmininis, q̄ est cōmunis nominatiuo accusatiuo & uocatiuo, ut hæ manus. has man⁹. o man⁹. & a in neutris ut hæc cornua.
N ominatiuus. P. quintæ declinationis quot terminationes habet? unā, es, quæ est etiam accusatiui & uocatiui ut hi hos & o dies.

De genitiuis pluralibus.

G enitiuus. P. primæ declinationis quot terminationes habet? duas arū. ut horum poetarum. um per concisionem ut graiugenum pro graiugenatum. æneadū, p æneadarū. ων autē ut πηνελοπῶν, græca est.
G enitiuus. P. secundæ declinationis quot terminationes habet? duas orū. ut horū dominorū. um per concisionē ut horū uirū pro uirorū.
G enitiuus. P. tertiæ declinationis quot terminationes habet? duas um, ut horū patrū. ium, ut horū igniū. ων autē ut horū ἐπιγραμμάτων cum accentu in penultima græca est. Martialis de se.

H ic est, quem legis, ille, quem requiris,
Toto notus in orbe Martialis,
Argutis ἐπιγραμμάτων libellis,
Cui lector studiose quod dedisti
Viuenti decus, atque sentienti,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Rari post cineres habent poetæ.

Quæ faciunt genitiuum pluralem in ium? quæ habēt ablatiuum singularem in i solum, ut ab omni, horum omniū. & in e & in i, ut ab hoc igne uel igni, horum ignium. ab amante uel amanti, horum & harū & horum amantium. nisi fiat syncopa ut amantum pro amantium. excipiuntur ab artifice & artifici artificū. à memore & memori memorum. à pugile & pugili pugilum. à uigile & uigili uigilum. à supplice & supplici supplicum. à uetere & ueteri ueteꝝ. et comparatiua omnia ut à maiore & maiori maiorum. præter plurium. Item in as latina ut hæc ciuitas ciuitatium. hæc pietas pietatiū. nisi sint per syncopen, ut harum ciuitatum. harum pietatum. & in es semper pluralia, ut hi penates. hi quinquatres. hi & hæ tres, & hæc tria. horum penatium. quinquatrium, horum & harum & horum trium. præter hæ opes harum opum. hi proceres, horum procerum. hi lemures, horū lemurum. nec non in is longum, ut hic samnis, horum samnitium. & habentia genitiuum nominatiuo æqualem, ut hic collis, huius collis, horum collium. hæc ædes huius ædis harum ædium. sed in es frequētius proferuntur per syncopen. ut hic uates, horum uatum. excipiuntur horum canum. panum. harum. indolum. sobolum. horum & harum iuuenum. & quorū nominatiuus in duas terminatur consonantes, ut pars partium. fons fontium. ars artium. arx arcium. præter in ms ut hyems hyemum. & ps ut princeps principum, nisi sint à capite composita ut triceps tricipitium, quod est etiam secundum regulam mittentium ablatiuum in. e. &. i. dicimus enim hic & hæc & hoc triceps à tricipite & tricipiti. ergo secundum regulam horum & harum & horum tricipitium, nisi proferantur per concisionem. nox quoq; noctium facit & nix niuium. Cætera omnia faciunt in um sine i ut horū patrum. hominum. quia eorum ablatiuus in e solam terminatur. bos horum boum facit. & ales alituum apud Virgilium assumpta u ut alituum, pecudumq; genus. quæ breuiter his uersibus comprehenduntur.

Dat genitiuus ium, quibus i, quibus i, uel e sexto.
Atq; suo similem patrium retinentia recto.
Sic & in as romana, quibus concisio sæpe est.
Sic plus nix & nox. sed pluri, plureq; legi.
Sic & in es faciunt, si sint pluralia, semper.

Et quæcūq;

Et quæcunq; duo retinebunt consona recto:
Excipies in ps aut ms facientia, si non
A' capite hæc fuerint quod comparat um tibi præbet
I sine, ceu melior meliorum. i. dant sine & ista
Artificum uigilum supplex memorum ueterumq;
Et iuuenis, sobolesq; canum, cumq; indole panis.
Atq; parens. etiam generum commune duorum:
Attamen hoc per ium tibi Marcus Tullius effert,
Et ratione, potest & in is quia mittere quartum.
Nam genitiui in ium proprium est has dicere parteis.
Tu calamos inflare leueis, ego dicere uersus.
Atq; omneis homines, qui sese, & talia multa.
Cætera, quæ casum sextum tibi dant per e solam,
Cuncta per um patrium præbebunt nomina casum.
Horum ceu patrum, capitum, regumq;, ducumq;
Bosq; boum & bobus dabit. u tibi suscipit ales,
Alituumq; facit. cecinit sic musa Maronis,
Alituum, pecudumq; genus sopor altus habebat.

Genitiuus pluralis quartæ declinationis quot terminationes habet? unã uum per. uu. geminum ut harum manuum, horum cornuum.

Genitiuus pluralis quintæ declinationis quot terminationes habet? unam erum, ut dierum.

De datiuis & ablatiuis pluralibus.

Datiuus & ablatiuus plurales primæ declinationis quot terminationes habent? duas, is ut his & ab his poetis. musis. & abus, in his paucis, quæ hoc disticho comprehenduntur.

Abus equa & liberta dabunt, ambæq;, duq; æ
Sic asina, & mula, & filia. nata. dea.

Datiuus & ablatiuus plurales secundæ declinationis quot terminationes habent? unam is, ut his & ab his dominis. duobus & ambobus sunt anomala. sicut festorum nomina ut saturnalia. floralia. bacchanalia, quæ in bus solum faciunt, ut his & ab his bacchanalibus. licet genitiuum & secundæ & tertiæ declinationis habeant, ut horum saturnalium, & saturnaliorum.

Datiuus & ablatiuus tertiæ & quartæ & qntæ declinationis quot terminationes habent? unã bus, ut his & ab his patribus. uisibus. diebus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

nam his & ab his problematis poematis & huiusmodi, à nominatiuis problematum, poematum deducuntur.

De Accusatiuis Pluralibus.

A ccusatiuus pluralis primæ declinationis quot terminationes habet? unam as ut hos poetas.

Accusatiuus. P. secundæ declinationis quot terminationes habet? duas os ut hos dominos. a ut hæc templa. ambo & duo sunt, ut supra dixi, anomala, quæ etiam in o inueniũtur misisse accusatiuum. Virgilius, Si duo præterea tales idea tulisset terra uiros. Idẽ in Sileno. Aggressi (nam sæpe senex spe carminis ambo luserat).

Accusatiuus. P. tertiæ declinationis quot terminationes habet? treis es ut hos patres. eis ut hos fonteis. hos & has omneis. a in neutris, ut hæc corpora. as autem ut hos heroas hos arcadas græcorum est. τοὺς ἥρωας τοὺς ἀρκάδας.

Quare dixisti hos fonteis? quia quæ genitiuum pluralem in ium faciũt, accusatiuum eiusdem numeri in eis mittunt per ei diphthongum. ut hos fonteis. has parteis & partes. hos & has omneis. treis, quãquam A. Gellius lib. xii. capite. xix. docet testimonio Probi Valerii, qui æneida manu ipsius Virgilii legit, urbis accusatiuum pluralem, per i literam scribi debere. sed de huiusmodi accusatiuis multa in annotationibus nostris in Virgilii opera scripsimus.

A ccusatiuus. P. quartæ declinationis quot terminationes habet? duas us, ut has manus. a. ut hæc cornua.

A ccusatiuus. P. quintæ declinationis quot terminatiões habet? unam. es ut hos dies. has species.

Quæstiones de nomine.

P oeta quæ pars est? Nomen, quare? quia significat substantiam, et qualitatem, propriam, uel communem cũ casu, sed Poeta communem, Virgilius uero propriam.

I ulus cuius speciei? primitiuæ. quare? quia à nullo deriuatur.

I ulius cuius speciei? deriuatiuæ. unde deriuatur? ab Iulo.

H ic poeta cuius generis? masculini. quare? quia præponitur ei in declinatione unum articulare pronomen hic.

H æc musa cuius generis? fœminini. quare? quia præponitur ei in declinatione unum articulare pronomen hæc.

H oc templum cuius generis? neutri. quare? quia præponitur ei in declinatione

natione

natione unum articulare pronomen hoc.

Hic & hæc aduena cuius generis? cõmunis duum generum. quare? qa præponunt ei in declinatiõe duo articularia pronomina hic & hæc.

Hic & hæc et hoc felix cuius generis? omnis, uel communis trium generum. quare? quia præponunt ei in declinatione tria articularia pronomina hic & hæc & hoc.

Hic Accipiter cuius generis? promiscui, uel epicœni. quare? qa sub una uoce, & uno articulo comprehenduntur animalia utriusque sexus, ut hic passer. hæc aquila.

Hic uel hæc dies cuius generis? incerti. quare? quia nulla ratione cogente, sola authoritas ueterũ sub diuerso genere protulit, ut hic uel hæc dies. cortex. finis. bubo.

Poeta cuius numeri? singularis. quare? quia singulariter profertur.

Hi poetæ cuius numeri? pluralis. quare? quia pluraliter profertur.

Iustus cuius figuræ? simplicis. quare? quia simpliciter profertur.

Iniustus cuius figuræ, compositæ. quomodo componitur? ex in & iustus componitur iniustus.

Iniustitia cuius figuræ? Decompositæ. quare? quia non per se componitur, sed à composito nomine deriuatur, quod est iniustus iniusti, addita tia, fit iniustitia.

Hic poeta cuius casus? Nominatiui. quare? quia in eo casu declinando reperitur.

Quid est casus? declinatio casualium dictionũ, quæ maxime fit in fine, ut Priscianus ait.

Vnde dictus est casus? à cadendo. quia unus cadit ab alio.

Primus casus quot nomina habet? duo. Nominatiuus, quia nominat rem, & rectus ἡ εὐθεῖα ἢ ὀρθὴ quia à nullo cadit.

Si à nullo cadit, quare dictus est casus? abusiue, siue, ut græci dicunt καταχρηστικῶς.

Genitiuus dicitur'ne aliis modis? quidni. Possessiuus, quia possessionem demonstrat. Paternus, quia cæterorum casuum pater & genitor est, unde & genitiuus dicitur. nec dicas genetiuus per. e. ante. t. ut quidam solent.

Datiuus dicitur'ne aliis modis? næ. commendatiuus, quia per eum commendamus. sicut datiuus dictus est, quia per eum damus.

Accusatiuus dicitur'ne aliis modis? causatiuus, quia aliquid in causa fie-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ri ostendit, sicut accusatiuus, quia aliquid accusari demonstrat.

V ocatiuus habet'ne aliud nomē?hēt. dicit̃.n.salutatorius, q̃a p̄ eū salutamus.ut salue Pāphile. sed sic est & uocatiuus, q̃a p̄ ipsū uocamus.

A blatiuus appellatur'ne alio noīe? Cōparatiu⁹ etiā à quibusdā dicitur. quanq̃ & tunc ablatiuus est. quia per eū auferimus, ut maior ab illo.

Quomodo à Marco Varrone hic nominatus est casus? sextus, & interdum latinus.

Quare latinus, quia latinæ linguæ proprius est. nam græci ablatiuum non habent. cuius uim per genitiuū explicant. Homerus ἔρζε ὑπὲρ δαναῶν. hoc est sacrifica pro danais. ut cū faciam uitula pro frugibus, ipse uenito.

S unt'ne plures casus quàm sex? sunt. nam addi possunt septimus, & octauus casus.

Qui est septimus casus? ablatiuus sine præpositione, ut scribo calamo. fortior illo, authores Seruius. Sergius. Donatus. Priscianus tamē frustra septimū casum poni scribit. dicit enim præpositionē uel additā, uel subtractā nō ualere uim casus mutare. nā sicut accusatiuus nō est alius casus absq; præpositione, q̃ cū præpositione, ita etiā ablatiuus. sed hæc ratio Prisciani non placet. quoniam accusatiuus, quia tam cum præpositione, quam sine, semper accusat, nunquam est alius casus, q̃ accusatiuus. Ablatiuus autem est quando non aufert, atq; ideo alius casus est. nam cum dico illo præsente accepi, & ab illo accepi, non est eadem ab utroq; casu elocutio.

O ctauus casus qui est? Dandi casus pro accusatiuo positus, ut it clamor cœlo, hoc est ad cœlum.

Quot sunt formæ casuales? septem. Aptota. Monoptota. diptota. triptota. tetraptota. pentaptota. exaptota. quæ à Diomede latine appellātur sic. simplex uel unica. bipartita. ternaria. quaternaria. quinaria. senaria. sed de his dicemus in heteroclitis.

Hic poeta cuius declinationis? Primæ. quare? quia eius genitiuus singularis in æ diphthongum desinit.

Hæc penelope huius penelopes cuius declinationis? primæ. quare? quia eius genitiuus singularis in es productā desinit, quoniā est à genitiuo græco in. ης. per. η. qđ apud nos in e longam plerunq; cōuertitur. ut ἡ πηνελόπη τῆς πηνελόπης. hæc penelope huius. penelopes. ἡ γραμματικὴ τῆς γραμματικῆς. hæc grāmatice huius grāmatices. quanq̃.

η.non i ſed e longū ꝓnuntiaſſe antiquos græcos extimo.conſtat.n.η.
ex duplici.εε.ſicut.ω.ex duplici.οο.ſed & de his in fragmentis.

Hæc familia huius familias cuius declinationis? primæ.quare? quia eius genitiuus ſingularis in as longam deſinit more græco, ut hæc terra huius terræ & terras.hæc uia huius uiæ & uias.Ennius dux ipſe uias pro uiæ. Vnde pater & materfamilías adhuc dicimus.

S ingulariter Nominatiuo hic Poeta. Genitiuo huius poetæ. Datiuo huic poetæ. Accuſatiuo hunc poetā. Vocatiuo o poeta.ablatiuo ab hoc poeta. pluraliter nominatiuo hi poetæ.Genitiuo horū poetarū. Datiuo his poetis. Accuſatiuo hos poetas. Vocatiuo o poetæ. Ablatiuo ab his poetis.uel ſic.S.hic o & ab hoc poeta.huiꝰ.huic. hi & o poetæ.hunc poetam.horū poetarū.hos poetas.his & ab his poetis.

S. hæc muſa.huius muſæ.huic muſæ.hanc muſam.o muſa.ab hac muſa.P.hæ muſæ.harum muſarū.his muſis. has muſas.o muſæ.ab his muſis.uel hæc o & ab hac muſa, & cætera.

S. Hic Anchiſes.huius anchiſæ.huic anchiſæ. hūc anchiſen.o anchiſe: ab hoc anchiſe.P.hi Anchiſæ.horum anchiſarum.his anchiſis.hos anchiſas. o anchiſæ.ab his anchiſis. Hunc aūt anchiſam.o anchiſa: ab hoc anchiſa, ſunt à nominatiuo anchiſa.

S. Hic & hæc aduena.huius aduenæ.huic aduenæ.hūc & hāc aduenā. o aduena.ab hoc & ab hac aduena.P.hi & hæ aduenæ. horū & harū aduenarū.his aduenis.hos & has aduēas.o aduenæ.ab his aduēis.

S. Hic & hæc troiugena.huius troiugenæ.huic troiugenæ.hunc & hāc troiugenā.o troiugena.ab hoc & ab hac troiugena.P.hi & hæ troiugenæ.hoꝝ & harū troiugenaꝝ, & ꝑ ſyncopē troiugenū.his troiugenis.hos & has troiugenas.o troiugenæ.ab his troiugenis.

S. Hæc mula.huius mulæ.huic mulæ.hāc mulā.o mula. ab hac mula. Pluraliter hæ mulæ.haꝝ mulaꝝ.his mulabꝰ.has mulas.o mulæ. ab his mulabus.ſic aſina.equa.dea.liberta.filia.nata.duæ, & ambæ.

S. hic Aeneas.huiꝰ æneæ.huic æneæ.hūc ænean et æneā.o ænea.ab hoc ænea.P.hi & o æneæ.horum æneaꝝ.his & ab his æneis.hos æneas.

S. hic æneades. huius æneadæ. huic æneadæ. hunc æneaden & æneadam, à nominatiuo æneada, quo uſi inueniuntur antiqui. o æneade & æneada.ab hoc æneade & æneada.P.hi æneadæ. horum æneadarum, & per conciſionem æneadum.his æneadis. hos æneadas.o æneadæ.ab his æneadis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

S. hæc & o & ab hac Iphigenia. huius & huic. hæ & o iphigeniæ. hanc iphigeniam & iphigenian. has iphigenias. harum iphigeniarum. his & ab his iphigeniis.

S. hæc grãmatice. huius grãmatices. huic grãmatice. hãc grãmaticen. o grãmatice. ab hac grãmatice. P. hæc grãmatica. horum grãmaticorũ. his grãmaticis. hæc grãmatica. o grãmatica. ab his grãmaticis. ſic rhetorice. georgice. bucolice, & huiuſmodi.

S. hæc Penelope. huius penelopes. huic penelope. hanc penelopẽ. o penelope. ab hac penelope. P. hæ penelopæ. harum penelopõ. his penelopæs. has penelopas. o penelopæ. ab his penelopæs. Sed in plurali melius latine declinatur, ut muſæ muſarũ. penelopæ penelopārum, à nominatiuo penelopa.

P. hæ Thebæ. harum thebarum. his thebis. has thebas. o thebæ. ab his thebis. ſic Mycenæ. Piſæ. Senæ. Venetiæ. Amyclæ. Carræ. & id genus multa.

S. hic Adam. huius adæ. huic adæ. hunc adam. o adã. ab hoc adã. P. hi & o adæ. hoꝝ adaꝝ. his & ab his adis. hos adas. ſed melius eſt aptotum, hic adam. huius adam. huic adam. & ſic in ſingulis. P. hi adamim. horum adamim, & deinceps. Huiuſmodi enim apud hebræos in im faciunt in numero multitudinis, & tantum per articulos inflectũtur. ut cocab ſtella. cocabim ſtellæ. ſimiliter Seraph & cherub in ſingulari. Seraphim & cherubim in plurali.

S. hæc Familia. huius familiæ & familias. In reliquis declina ut muſa. ſic hæc terra huius terræ, & terras.

In qbus nominibus hic genitiuus etiã in as inueniẽ apud antiquos ẽ in iis ſolũ, quæ in a purũ deſinunt, ut uia. & in ra, ut terra, & in da, & in tha, ut leda. martha ad imitationẽ græcorũ. qui ἡ ἡμέρα τῆς ἡμέρας, et ἡ μαῖα τῆς μαίας declinãt. Enni⁹, dux ipſe uias. ut ſupra diximus.

S. Vna. unius. uni. in reliquis flecte ut muſa, quæ ſic declinantur hoc uerſiculo comprehenduntur.

Dant. ius. Vna. ulla. & ſola. utra. alia. altera. tota.

De ſecunda inflexione.

Hic Dñs huius dñi cuius declinatiõis ẽ ſcđæ. q̃re ẽ qa eius genitiuus ſingularis in i ꝓductũ deſinit, & datiuus in o. nã huic Orphei græcum eſt.

Bonus bona bonũ. G. boni bonæ boni. Cuius declinationis ẽ ſecũdæ. primæ & ſecũdæ. q̃re ẽ qa eius genitiuus ſingularis deſinit in i in æ & in i.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Singulariter Nominatiuo hic dominus. Genitiuo huius domini. Datiuo huic domino. Accusatiuo hūc dominū. Vocatiuo o domine. ablatiuo ab hoc domino. Pluraliter nominatiuo hi domini. Genitiuo horū dominorum. Datiuo his dominis. Accusatiuo hos dominos. Vctō o domini. Ablatiuo ab his dominis. uel sic. hic dominus. huius hi & o domini. huic & ab hoc domino. hunc dominum. hos dominos. o domine. horum dominorum. his & ab his dominis.

Singulariter hic magister. huius magistri. huic magistro. hūc magistrū. o magister. ab hoc magistro. Pluraliter hi magistri. horum magistrorum. his magistris. hos magistros. o magistri. ab his magistris.

S. Hic Deus. huius dei. huic deo. hunc deum. o deus. ab hoc deo. P. hi dei uel dii. horum deorum uel deum. his deis uel diis. hos deos. o dei uel dii. ab his deis uel diis.

Singulariter hic Theseus. huius thesei & theseos. huic theseo & thesei. hūc theseū & thesea. o theseu. ab hoc theseo. Pluraliter hi thesei. horū theseorū. his theseis. hos theseos. o thesei. ab his theseis.

Singulariter hic Virgilius. huius uirgilii. huic uirgilio. hūc uirgilium. o uirgili. ab hoc uirgilio. P. hi uirgilii. horum uirgiliorum. his uirgiliis. hos uirgilios. o uirgilii. ab his uirgiliis.

S. Hic filius. huius filii. huic filio. hunc filium. o fili. ab hoc filio. Pluraliter hi filii. horum filiorum. his filiis. hos filios. o filii. ab his filiis.

Singulariter Hic socius. huius socii. huic socio. hunc socium. o socie. ab hoc socio. Pluraliter hi socii. horum sociorum. his & ab his sociis. hos socios. o socii.

S. Hæc fagus. huius fagi. huic fago. hanc fagum. o fage. ab hac fago. P. hæ fagi. harum fagorum. his fagis. has fagos. o fagi. ab his fagis.

S. Hoc uulgus. huius uulgi. huic uulgo. hoc uulgus. o uulgus. ab hoc uulgo sine plurali. dicimus & hic uulgus. huius uulgi. huic & ab hoc uulgo. hunc uulgum. o uulge.

S. Hic panthus huius panthi. huic pantho. hunc panthum. o panthu. ab hoc Pantho. Pluraliter hi panthi. horum panthorum. his pāthis. hos panthos. o panthi. ab his panthis.

S. Hoc templum. huius templi. huic templo. hoc templū. o templum. ab hoc templo. pluraliter hæc tēpla. horū tēplorū. his tēplis. hæc tēpla. o templa. ab his tēplis. uel in nominatiuo accusatiuo & uocatiuo templum. huius templi. huic & ab hoc templo. hæc in nominatiuo

accusatiuo & uocatiuo templa.horũ temploꝝ.his & ab his templis.

S. hæc glycerium.huius glycerii.huic glycerio.hanc glycerium.o glycerium.ab hac glycerio.P.hæ glyceria.harum glyceriorum.his glyceriis.has & o glyceria.ab his glyceriis.Sic chrysium, philorcium. Dorcium.Sophronium.Abrotonium, & similia, quæ articulos habent fœmininos, & formam neutrorum, ut Priscianus docet.

P. hi locri.horum locrorum.his locris.hos locros.o locri.ab his locris. sic puteoli.fasti.cancelli.carpi & similia sine singulari.

S.N.bonus bona bonũ.G.boni bonæ boni.D.bono bonæ bono. Ac. bonum bonam bonum.V.o bone o bona o bonũ.Ab.à bono à bona à bono.P.N.boni bonæ bona. G. bonorum bonarum bonorũ. D.bonis bonis bonis.Accusati.bonos bonas bona.V.o boni o bonæ o bona.Ab.à bonis bonis bonis.uel sic, hic bonus. huius hi & o boni.huic & ab hoc bono.hunc bonum.o bone.hos bonos. horum bonorum. his & ab his bonis.hæc o & ab hac bona. huius huic hæ & o bonæ.hanc bonam, has bonas.harũ bonarum.his & ab his bonis.hoc in nominatiuo accusatiuo & uocatiuo bonum. huius boni. huic & ab hoc bono.hæc in nominatiuo, accusatiuo & uocatiuo bona.horum bonorum.his & ab his bonis.

S.N.pulcher pulchra chrum. G. pulchri. chræ. chri. D. chro. chræ. chro.A.pulchrũ.chram.chrum.V.o cher.chra.chrum. Ab. à pulchro.chra.chro.P.N.pulchri.chræ.chra.G.pulchrorum.arũ. orũ. D.his & ab his chris, quod est commune trium generum. Accusatiuo chros.chras.chra.V.o pulcrhi.o chræ.o chra.

P.N.hi ambo.hæ ambæ, & hæc ambo.G.amborum ambarum amborum.D.ambobus ambabus ambobus. A.hos ambos has ambas & hæc ambo.A.ab his ambobus ambabus ambobus. Priscianus lib. xiiii.ambo uocatiuum habere non posse scribit.puto quia distributiuum, & (ut idem ait) relatiuum est.

P.N.hi duo hæ duæ & hæc duo.G.horum duorum harum duaꝝ hoꝝ duoꝝ.D.his duobus duabus duobus.Ac.hos duos has duas & hæc duo.V.o duo o duæ & o duo. Abla.ab his duobus duabus duobus.

S.N.dominus.musa.templũ.G.domini.musæ.templi.D.domino.musæ.templo.Ac.dominum.musam.templum.V.o domine.o musa.o templum.Ablatiuo à domino.à musa.à templo. P.N.domini.musæ.templa. G.dominorum. musarum. templorum. D. dominis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

musis templis. Ac dños. musas. templa. V. o dñi. o musæ. o templa. Abl. a dñis. musis. tẽplis. ad hoꝝ exemplum declinant omnia adiectiua primæ & scdæ declinatiõis. ut bonus bona bonũ. quæ in masculino & neutro sunt secũdæ declinationis, in fœminino uero primæ.

De tertia declinatione.

Hic cato huius catonis cuius declinationis? tertiæ. quare? quia eius genitiuus singularis in is correptam desinit.

S. hic cato. huius catonis. huic catoni. hunc catonem. o cato. ab hoc catone. P. hi catones. horum catonum. his catonibus. hos catones. o catones. ab his catonibus. uel, hic & o cato. huius catonis. huic catoni. hunc catonem. ab hoc catone. hi hos & o catones. horum catonum. his & ab his catonibus.

S. hic & o pater. huius patris. huic patri. hunc patrem. ab hoc patre. P. hi hos & o patres. horum patrum. his & ab his patribus.

S. hic & hæc uirgo. hui⁹ uirginis. huic uirgini. hũc & hác uirginẽ. o uirgo. ab hoc & ab hac uirgine. P. hi & hæ uirgines. horũ & harũ uirginũ. his uirginibus. hos & has uirgines. o uirgines. ab his uirginibus.

S. hic titan. huius titanis & titanos. & notandũ ꝙ cũ genitiuus definit in os nõ puꝝ, accusatiuus singularis desinit etiam in a. & pluralis in as. sed græce, ut hũc titanẽ, et titana. hi titanes. hos titanes & titanas.

S. hic demophon & demophoon in carmine. huius demophontis & demophontos.

S. hæc tethys. huius tethyis, & tethyos. huic tethyi. hanc tethym & tethyn. o tethy. à tethye. P. hæ tethyes. harũ tethyum. his tethyibus. has tethyes & tethyas. o tethyes. à tethyibus. sic Erinnys erinnyos & erinnyis. capys capyos & capyis, & similia.

S. hic œdipus. huius œdipodis. œdipodos. & œdipi à genitiuo τοῦ οἰδίπου ἀττικῶς. uel à nominatiuo οἴδιπος, ut πολύπους & πόλυπος. huic œdipodi & œdipo. hũc œdipodẽ, & œdipoda. o œdipu. ab hoc œdipode & œdipo. P. hi œdipodes. hoꝝ œdipodũ. his œdipodibus. hos œdipodes & œdipodas. o œdipodes. ab his œdipodibus. hic œdipus tamẽ œdipi declina, ut dominus à nominatiuo ὁ οἴδιπος.

S. hæc uis huius uis. huic ui. hanc uim. o uis. ab hac ui. P. hæ uires. harum uirium. his uiribus. has uires. o uires. ab his uiribus.

S. hæc amathus. huius amathuntis. huic amathunti. hanc amathũtem & amathunta. o amathus ab amathunte. sic Pessinus. pessinuntis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Opus opuntis. Trapezus trapezuntis.

S. hæc Amaryllis. huius amaryllidis & amaryllidos. huic amaryllidi. hanc amaryllidem & amaryllida. o amarylli. ab hac amaryllide.

S. hæc Dido. huius didus & didonis. huic didoni. hãc dido & didonẽ. o dido. ab hac didone. P. hæ didones. harum didonũ. his & ab his didonibus. has didones. o didones. ſic hæc calypſo. huius calypſus & calypſonis, ſicut hæc iuno. huius iunonis. Sed de his multa in fragmẽtis.

S. hæc æneis huius æneidis & æneidos. æneidi. æneidem & æneida.

S. hic chremes. huius chremetis & chremetos & chremis. huic chremeti & chremi. hunc chremetem & chremeta & chremem. o chremes. à chremete & chreme.

S. hic mœris. huius mœris. huic mœri. hunc mœrim & mœrin. o mœri & mœris, ab hoc mœri. & cætera. hæc Neapolis. huius neapolis. huic neapoli. hanc neapolim & neapolin. o neapoli & neapolis. ab hac neapoli.

S. hic Paris. huius paridis & paridos. huic paridi. hunc paridem & parida, & Parin à genitiuo τȣ̃ πάριος. o pari & o paris.

S. hæc turris. huius turris. huic turri. hanc turrem & turrim. o turris. à turre & turri.

S. hic Iupiter huius Iouis. huic ioui. hunc iouem. o Iupiter. ab ioue.

S. hic heros. huius herois, & heroos. huic heroi. hũc heroem, & heroa. o heros. ab heroe. P. hi heroes. horum heroum. his heroibus. hos heroes & heroas. o heroes. ab heroibus.

S. hoc epigramma. huius epigrammatis. huic epigrammati. hoc epigramma. o epigrãma. ab hoc epigrammate. P. hæc epigrammata. horum epigrammatum, & græce ἐπιγραμμάτων. his epigrammatibus & epigrammatis. hæc epigrammata. o epigrammata. ab his epigrammatibus & epigrammatis.

S. hoc cubile. huius cubilis. huic cubili. hoc cubile. o cubile. ab hoc cubili. P. hæc cubilia. horum cubilium. his cubilibus. hæc cubilia. o cubilia. ab his cubilibus.

S. hoc torcular. huius torcularis. huic torculari. hoc torcular. o torcular. ab hoc torculari. P. hæc torcularia. horum torcularium. his et ab his torcularibus. hæc & o torcularia.

S. hoc melos. huius meleos græce declinatur. τὸ μέλος τȣ̃ μέλεος καὶ μέλους. P. hæc mele etiam græce. τὰ μέλεα καὶ μέλη ſicut τὰ κή-

τια καὶ κήτη. Pluraliter hæc cete.

S. hoc plus.huius pluris.huic pluri.hoc plus.o plus. à plure & pluri, ut Priſcianus docet. Plu.hi & hæ plures, & hæc plura & pluria apud antiquos.horum & harum & horum pluriū.his & ab his pluribus. hos & has plureis & hæc plura.o plures & o plura.& notandū plus in obliquis eſſe trium generum in ſingulari, etſi hoc plus eſt neutrū duntaxat, ſicut hoc pulchrius.maius.non enim dicimus hic & hæc plor. ſicut hic & hæc maior.

S. hic & hæc omnis & hoc omne.huius omnis.huic omni.hunc & hāc omnē & hoc omne.o omnis & o omne.ab hoc & ab hac & ab hoc omni.P.hi & hæ omnes et hæc omnia.horum & harum & horum omnium.his omnibus.hos & has omneis & hæc omnia.o omnes et o omnia.ab his omnibus.habere autem uocatiuum tam apud græcos, quàm apud latinos inuenitur. Virgilius in primo Georgicon. diiq; deeq; omnes.ſicut apud græcos πᾶς.πᾶσα.πᾶν. Homerus. κέκλυτέ μου πάντες τε θεοὶ, πᾶσαί τε θεαίναι.

S. hic & hæc pulchrior & hoc pulchrius.huius pulchrioris. huic pulchriori.hunc & hanc pulchriorem & hoc pulchrius. o pulchrior & o pulchri9. à pulchriore et pulchriori.P.hi & hæ pulchriores, et hæc pulchriora.horum & harum & horum pulchriorū.his & ab his pulchrioribus.hos & has pulchriores & hæc pulchriora. o pulchriores & o pulchriora.ſic melior.maior & cætera comparatiua.

S. hic ſilueſter.hæc ſilueſtris. hoc ſilueſtre.huius ſilueſtris. huic ſilueſtri.hunc & hanc ſilueſtrem & hoc ſilueſtre.o ſilueſter o ſilueſtris & o ſilueſtre.à ſilueſtri.P.hi & hæ ſilueſtres & hæc ſilueſtria. horum & harum & horum ſilueſtrium.his & ab his ſilueſtribus.hos & has ſilueſtreis & hæc ſilueſtria.o ſilueſtres & o ſilueſtria.

S. hic & hæc arpinas & hoc arpinate. huius arpinatis. huic arpinati. hūc & hanc arpinatem & hoc arpinate.o arpinas, & o arpinate. ab hoc & ab hac & ab hoc arpinate & arpinati.P.hi & hæ arpinates et hæc arpinatia.ho℞ et ha℞ et ho℞ arpinatiū.his & ab his arpinatib9. hos & has arpinateis & hæc arpinatia.o arpinates & o arpinatia.

S. Hic & hæc & hoc felix.huius felicis.huic felici.hūc & hanc felicem & hoc felix.o felix.à felice & felici.P.hi & hæ felices & hæc felicia. horum & harū & horum felicium.his & ab his felicibus. hos & has feliceis & hæc felicia.o felices & o felicia.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Singulariter hic & hæc & hoc iens. huius eũtis. huic eunti. hũc et hanc euntẽ & hoc iens. o iens. ab eunte & eunti. P. hi & hæ euntes & hæc euntia. horum & harũ & horũ euntiũ & euntũ per syncopẽ. his & ab his euntibus. hos & has eunteis & hæc euntia. o euntes & o euntia.

S. Hic & hæc & hoc amans. huius amantis. huic amanti. hunc & hanc amantẽ & hoc amans. o amans. ab hoc & ab hac & ab hoc amante & amanti. P. hi & hæ amantes & hæc amantia. horum & harum & horũ amantiũ. & per concisionẽ amantũ. his amantibus. hos & has amanteis & hæc amantia. o amantes & o amãtia. ab his amantibus. sic declinabis legens, docens. audiens. & cætera participia in ns.

De quarta declinatione.

Hæc manus, genitiuo huius manus, cuius declinationis? quartæ. quare? quia eius genitiuus singularis in us productum desinit.

Hæc anus. huius anuis cuius declinationis? quartæ. quare? quia nomina quarti declinatus etiam in ius syllabas inueniũtur prolata in casu patrio, ut supra est dictum.

Hoc cornu huius cornu cuius declinationis? quartæ. quare? quia eius genitiuus singularis in u productum desinit.

S. hic fructus huius fructus, et fructuis. huic fructui, à genitiuo antiquo fructuis, et fructu à genitiuo fructus. hunc fructum. o fructus. ab hoc fructu. P. hi fructus. horum fructuum. his fructibus. hos fructus. o fructus. ab his fructibus.

S. hæc manus. huius manus & manuis. huic manu, & manui. hanc manum. o manus. ab hac manu. P. hæ manus. harum manuũ. his manibus. has manus. o manus. ab his manibus.

S. hic artus. huius artus. huic artui. hũc artũ. o artus. ab hoc artu. pluraliter hi artus. hoꝝ artuũ. his artubꝰ. hos artus. o artus. ab his artubꝰ.

Quæ ante bus. u. seruant? hæc, quæ uersibus annotantur.

Ante bus u seruant, artusq;, & partus, & arcus.
Et lacus. & quercus. tribubusq;. acubus. specubusq;.
Et specibus, nec non portusq;. & questus. & hinc est,
Quod cecinit Vates, late loca questubus implet,
A queror. at quæstus pro lucro quæstibus i dat.

S. hæc quercus. huius quercus. P. hæ quercus. harum quercuum.

S. hæc anus huius anus & anuis. Terentius, eius anuis opinor causa, quæ mortua est.

Domus

Domus secundæ declinationis quomodo declinatur?

S. hæc domus, huius domi. hanc domum. ab hac domo. P. harum domorum. has domos. cæteris casibus non utimur.

Domus quartæ declinationis quomodo flectitur?

S. hæc domus. huius domus. huic domui. hanc domum. o domus sine ablatiuo. P. hæ domus. harum domuum. his domibus. has domus. o domus. ab his domibus.

S. hoc cornu. huius cornu. huic cornu. hoc cornu. o cornu. ab hoc cornu. P. hæc cornua. horum cornuum. his cornibus. hæc cornua. o cornua. ab his cornibus.

S. hoc tonitru. huius tonitru. huic tonitru. hoc tonitru. o tonitru. ab hoc tonitru. P. hæc tonitrua. horum tonitruum. his tonitrib. hæc tonitrua. o tonitrua. ab his tonitribus.

S. hoc ueru. huius ueru. P. hæc uerua. horum ueruum. his ueribus.

S. hoc gelu. huius gelu. huic gelu. hoc gelu. o gelu. ab hoc gelu sine plurali.

Quæ neutra in u admittunt numerum pluralem? perpauca his comprehensa uersiculis.

P luralem admittunt numerum, cornuq;, ueruq;,
Atq; specu, & tonitru, cum ueribus genua.
C ætera deficiunt, seru ut testuq;, geluq;,
Atq; pecu. inuenies testaq;, & hæc pecua.

S. hæc. huius. & o ficus. huic ficui. hanc ficum. ab hac ficu. P. hæ. has. & o ficus. harum ficuum. his & ab his ficibus.

Ficus cum secundæ est quomodo flectitur?

S. Hic ficus. huius fici. huic fico. hunc ficum. o fice. ab hoc fico. P. hi fici. horum ficorum. his ficis. hos ficos. o fici. ab his ficis.

S. Hæc ficus. huius fici. huic fico. hanc ficum. o fice. ab hac fico. P. hæ fici. harum ficorum. his ficis. has ficos. o fici. ab his ficis.

De genere & declinatione ficus.

F icus hic & fructus fici, estq; in corpore morbus.
Hæc ficus ci & cus fructus, & arbor erit. Sed de ficus abunde multa dicemus in heteroclitis.

Quæ nomina possunt esse quarti, & secundi declinatus? quæ his uersibus annotantur.

S unt pinus. cornus. ficus. quartæ, atq; secundæ,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Laurusq́;, & quercus, quæ neat, adde colum.

Adde domum & lunge plura his, quibus usa uetustas,

Ceu penus, ornatus, ceu lacus & monitus.

Atq; alia, ut gemitus, quarti tantummodo flexus

Quæ nunc sunt. teneris pauca. notasse sat est.

De quinta declinatione.

Hic uel hæc dies. huius diei. cuius declinationis? quintæ. quare? qa eius genitiuus singularis in ei diuisas syllabas desinit, & sic datiuus, ut hic uel hæc dies. huius & huic diei.

Dies huius dies, huius die. huius dii cuius declinationis? quintæ. quare? quia quintæ inflexionis nomina etiam in es & in e. & in ii inueniũtur prolata in casu patrio apud antiquos, ut ostendimus superius, ubi de genitiuo quintæ declinationis scripsimus.

Singulariter nominatiuo hæc species. Genitiuo huius speciei. Datiuo huic speciei. Accusatiuo hanc speciem. Vocatiuo o species. Ablatiuo ab hac specie. Pluraliter nominatiuo hæ species. Genitiuo harũ specierum. Datiuo his speciebus. Accusatiuo has species. Vocatiuo o species. Ablatiuo ab his speciebus.

Declina antiquo more. Hæc species. huius species, et huius specie. & huius specii. huic specie.

Singulariter nominatiuo hæc res. Genitiuo huius rei. Datiuo huic rei. Accusatiuo hãc rem. Vocatiuo o res. Ablatiuo ab hac re. Pluraliter nominatiuo hæ res. Genitiuo harum rerum. Datiuo his rebus. Accusatiuo has res. Vocatiuo o res. Ablatiuo ab his rebus.

Singulariter Nominatiuo hic uel hæc dies. Genitiuo huius diei. Datiuo huic diei. Accusatiuo hunc uel hanc diem. Vocatiuo o dies. Ablatiuo ab hoc uel ab hac die. P. nominatiuo hi dies masculini tantum generis. Genitiuo horum dierum. Datiuo his diebus. Accusatiuo hos dies. Vocatiuo o dies. Ablatiuo ab his diebus.

S. Hæc spes. huius spei. huic spei. hanc spem. o spes. ab hac spe. P. hæ has & o spes, cæteris uacat.

S. hæc scabies. huius scabiei. huic scabiei. hanc scabiẽ. o scabies. ab hac scabie. sine plurali.

Quæ nomina qntæ declinatiõis habẽt numerũ pluralẽ? hæc feré. Res. speciesq́;. dies. facies. spes. ꝓgeniesq́;. Plyn. lib. ii. innumeræ in mari præcipue, ac plerunq; confusis monstrificæ digenerantur effigies.

De nominib.

De nominibus compositis.

Quot modis nomina cōponūtur? tribus. ex duobus rectis, ut respublica, & uterq; rectus inflectitur. ex recto & obliquo, ut paterfamilias, & rectus tantū inclinatur. ex duobus obliquis ut huiusmodi, aliusmodi & neuter declinatur.

S. hæc respublica. huius reipublicæ. huic reipublicæ. hanc rempublicā. o respublica. ab hac republica. Pluraliter hæ respublicæ. harum rerumpublicarum. his rebuspublicis. has respublicas. o respublicæ. ab his rebuspublicis.

S. hic iurisconsultus. huius iurisconsulti. huic iurisconsulto. hunc iurisconsultum. o iurisconsulte. ab hoc iurisconsulto. P. hi iurisconsulti. horum iurisconsultorum. his iurisconsultis. hos iurisconsultos. o iurisconsulti. ab his iurisconsultis.

S. hic paterfamilias. huius patrisfamilias. huic patrifamilias. hunc patremfamilias. o paterfamilias. ab hoc patrefamilias. Pl. hi patresfamilias. horum patrumfamilias. his patribusfamilias. hos patresfamilias. o patresfamilias. ab his patribusfamilias.

S ingulariter Alteruter alterutra alterutrum. Genitiuo alterutrius, sed de hoc in Pronominibus.

S ingulariter hic tribunusplebis. huius tribuniplebis. sic hic magister equitum. huius magistri equitum.

S. Hic & hæc & hoc huiusmodi & huiuscemodi. G. hui⁹ huiusmodi. D. huic huiusmodi. A. huiusmodi. V. o huiusmodi. A. ab huiusmodi. P. hi & hæ & hæc huiusmodi. horum & harum & horum huiusmodi. his huiusmodi. hos & has & hæc huiusmodi. o huiusmodi. ab his huiusmodi. sic Istiusmodi. aliusmodi. alteriusmodi.

De nominum numeralium inflexione.

Quatuor cuius declinationis? nullius. quare? quia omnia nomina numerorum à quatuor usque ad centum sunt omnis generis, numeri pluralis, & indeclinabilia.

S. N. unus una unum. G. unius. D. uni. A. unum unam unum. V. o une o una o unum. A. ab uno ab una ab uno. P. uni unæ una. G. unorū unarum unorum. D. unis. A. unos unas una. V. o uni o unæ o una. A. ab unis. Dicimus enim unas literas, una arma, unis nuptiis.

P. N. hi duo. hæ duæ. & hæc duo. & reliqua ut in secūda declinatione.

P. N. hi & hæ tres & hæc tria. G. horum & harū & horum triū. D. his

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

& ab his tribus. A. hos & has treis & hæc tria. V. o tres & o tria. & notandum accusatiuum pluralem huiusmodi nominum, quæ in ium faciunt genitiuum, in eis tantum desinere per ei diphthongum.

P. N. hi & hæ & hæc quatuor. G. horum & harum & horum quatuor. D. his quatuor. A. hos & has & hæc q̄tuor. V. o quatuor. A. ab his quatuor. & sic. P. N. hi & hæ & hæc quinq;. sex. septem. octo. nouē, & reliqua usq; ad centum indeclinabilia.

P. hi & hæ & hæc centum. G. horum & harum & horum centum. D. his centum. A. hos & has & hæc centum. V. o centum. A. ab his centum. sic biscentum. tercentum. quatercētum. deciescentū, & similia.

P. Ducenti ducentæ ducenta. G. ducentorum ducentarū ducentorū. D. ducentis. A. ducentos ducentas ducenta. V. o ducēti o ducentæ o ducenta. A. à ducentis. sic trecenti trecentæ trecenta. quadringenti quadringentæ quadringenta. quingenti quingentæ quingenta. sexcenti sexcentæ sexcenta. septingenti septingentæ septingenta. octingenti octingentæ octingenta. noningenti noningentæ noningenta.

Mille adiectiuum quomodo flectitur?

P. hi & hæ & hæc mille. horum & harum & horū mille. his mille. hos & has & hæc mille. o mille. ab his mille. & sic dicimus, Mille meæ siculis errant in montibus agnæ.

Declina mille substantiuum.

S. hoc mille. huius mille. huic mille. hoc mille. o mille. ab hoc milli. P. hæc millia. horum millium. his millibus. hæc millia. o millia. ab his millib⁹. & sic dicimus mille agnarum, mille hominum moritur. duo millia numûm.

Quod mille faciat ab hoc milli p i hæc Gellius. Aperteq; ostendit mille & uocabulum esse, & singulari numero dici, & casum etiam capere ablatiuum, nec cæteros casus requiri oportere.

De gradibus comparationis.

Quot sunt gradus cōparationis, tres positiuus. cōparatiuus. superlatiuus. Da positiuū doctus. pulcher. prope. Da cōparatiuū doctior. pulchrior. ꝓpior. Da. superlatiuū doctissimus. pulcherrimus. ꝓximus.

D ic aliquot positiua cum comparatiuo & superlatiuo. doctus doctior doctissimus. docta doctior doctissima. doctum doctius doctissimum. Et in aduerbio docte doctius doctissime.

P ulcher pulchrior pulcherrimus. pulchra pulchrior pulcherrima. pul

chrum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

chrum pulchrius pulcherrimum. Et in aduerbio pulchre pulchrius pulcherrime.

P rope propior proximus. prope propior proxima. prope propius, ꝓximum. Et in aduerbio prope propius proxime.

P erpulcher longe pulchrior q̃ pulcherrimus. perpulchra lõge pulchrior q̃ pulcherrima. perpulchrum longe pulchrius quampulcherrimum. Et in aduerbio perpulchre longe pulchrius quampulcherrime. nec dicas perpulchrior perpulcherrimus.

M agnus maior maximus. magna maior maxima. magnũ maius maximum. Et in aduerbio esset dicendũ ꝑ regulam magne, quod non dicimus, sed pro eo magnope, uel ualde, uel multũ, & similibus utimur. quis. n. diceret, magne erras, magne potes, pro eo quod est magnopere erras, multum potes? Item maius potuit Cæsar, quam Pompeius. nemo diceret latine, sed uel plus, uel magis Cæsar potuit, q̃ Pompeius. dicamus igitur, & in aduerbio, magnopere. magis. maxime.

P aruus minor minimus. parua minor minima. paruum minus minimum. Et in aduerbio parue minus minime.

B onus melior optimus. bona melior optima. bonum melius optimũ. Et in aduerbio bene melius optime. nec dicas bone per o.

M alus peior pessimus. mala peior pessima. malum peius pessimum. Et in aduerbio male peius pessime.

M ultus sine comparatiuo, plurim⁹. multa sine comparatiuo, plurima. multum plus plurimum. Et in aduerbio multum plus plurimum.

De nominibus heteroclitis.

Quoniam sunt quædã nomina, quæ uarie declinantur, quæ propterea græci ἑτερόκλιτα uocant, & nos græco nomine, quia latinum non habemus, heteroclita appellamus, operæpretium hoc loco uidetur de heteroclitis scribere, si prius præscripserim nominum quædam esse aptota, quæ per omnes casus uniformiter currũt, ut frugi nequã & similia, & numerorum nomina à quatuor usque ad cẽtum. Quædam monoptota, quæ unum duntaxat casum habent, ut sponte. Quædam diptota, quæ duos tantum diuersos casus habent ut fors. forte. tabi tabo. uerua uerib. nam ueruum non est in usu. Quædam triptota, quæ treis tantum casus diuersos habent, qualia sunt neutra in singulari, ut templum templi templo. & in plurali neutra omnia, ut templa templorum templis. sydera syderum syderibus. Quædam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

tetraptota, quæ quatuor tãtum diuersos casus habẽt. qualia sunt in r desinentia secundæ declinationis ut puer. uir. Quædam pentaptota, quæ quinque casus, tantum diuersos habent. qualia sunt masculina, & fœminina secũdæ declinationis, ut doctus. priamus. populus. fagus. Virgilius. Quædam hexaptota, quæ sex casus uarios habent. qualia sunt unus totus solus ut unus unius uni unũ o une ab uno. latine Diomedes appellat simplicem unicam. bipartitam. ternariam. quaternariam. quinariam. senariam, ut supra est dictum.

Masculina in plurali neutra. auernus auerna. balteus, baltea. carbasus, carbasa. cetus cete, quod græcum est. τὰ κήτεα, κήτη. Dindymus, dindyma. euentus, euenta. gargarus, gargara. hismarus, hismara. iocus, ioca. iussus, iussa. locus, loca. massicus, massica. mænalus, mænala. pileus, pilea. permissus, permissa. sibilus, sibila. supparus, suppara. tartarus, tartara. tænarus, tænara. taigetus, taigeta. Dicimus etiam hi baltei. euentus. ioci. massici. suppari. sibili. cetus autem nusquam lectũ esse ait Seruius. aliqui hoc cetus dicunt quia τὸ κῆτος, græce. carbasus Priscianus fœmininum esse dicit. Focas masculinum. Probus, & Caper incerti generis. legitur & hoc iussum. euentum. pileum. supparum. Infernus, & inferna substantiua non memini legere apud approbatos authores.

Fœminina, quæ in plurali neutra. arbutus arbuta, quanquam hæc arbutus. hæ arbuti, arbor, hoc arbutum uero, hæc arbuta, pomum. altilis, altilia. bucolica, bucolicæ, bucolica bucolicorum. sic georgica. grammatica. rhetorica. topica, ethica, & siqua sunt alia. intybus, intyba. pergamus, pgama. supellex, supellectilia. zinzania, zinzaniæ. zinzania, zinzaniorum. dicimus & hi intybi. Plynius & hoc intybũ dicit. altilis magis adiectiuum uidetur, ut reptilis.

Neutra in plurali masculina. argos, argi. cœlum, cœli. capistrum, capistri. elisyum, elisyi. filum, fili. frenum, freni. porrum, porri. rastrum, rastri. Dicimus & hæc capistra. fila. frena. porra. rastra.

Neutra in plurali fœminina amygdalum, amygdalæ. & hæc amygdala. amygdalus autem arbor est, sicut hæc amygdala apud Plynium. balneum, balneæ, & balnea. cepe, cepæ. delitium, delitiæ. epulum, epulæ. nundinum, nundinæ.

Masculina singularia, aer, æther. cestus ueneris. fimus. fumus. limus. mũdus. muscus. penus. pontus. puluis. sal. dicimus et hoc sal. sanguis

sol.

ſol.ueſper.nemo.Inuenies tñ fumos.ſoles.mũdos. pulueres, & alia.

Maſculina pluralia.antes.ambo.annales.cancelli.cani.carceres.caſſes. cœlites.codicilli.faſces.faſti.fori.furfures inferi.lares.liberi, ꝓ filiis, lemures,loculi,maiores,minores,manes.natales, pro generis nobilitate,optimates,penates,primates,proceres.poſteri,pugillares,quirites,ſales ꝓ urbanitate quadã dicendi,ſentes,ſuperi,uepres,adde & fabii,locri,luceres,qntilii, tacienſes & ſimilia.Itẽ multa ludorũ,& feſtorũ nomina,ut apollinares,qnquatres,circenſes, legimus & qritẽ & cœlitis,& cæteros huius nominis obliquos ſingulares. Itẽ optimatem.procerem, pugillarem, legitur & pugillaria, & ab hoc uepre.

Fœminina ſingularia,auaritia,amentia.bilis,cholera, caries,diligentia,dementia,eloquentia,fama,fames,fides,fuga,gloria,humus,indoles,inſania,iuuenta,iuuẽtus,labes,lues,lux,memoria, mors,pax, pix, paupertas,parſimonia,penus,pnices,proles, proſapia, rabies, ſalus,ſanies,ſapiẽtia,ſitis,ſenecta,ſenectus,ſoboles,ſecordia, ſtrues, ſtultitia, tabes, tuſſis,uita,ueſpera,uecordia.Inuenies ſapientias, memorias,uitas, labes,luces,paces,mortes,& alia nonnulla.

Fœminina pluralia, ambages,antiæ,ædes pro domo,argutiæ,ambæ, blanditiæ, bigæ.calendæ, cãtes,canæ,crates,diuitiæ,diræ,excubiæ, exuuiæ,exequiæ,faleræ,facetiæ,feriæ, fidiculæ pro inſtrumento tortorio,fruges,gades,grates,gratiæ deæ.idus, induciæ, inferiæ, inſidiæ,inficiæ,illecebræ,inimicitiæ,lactes,latebræ,literæ pro epiſtola, manubiæ,minæ,nonæ,nuptiæ,nugæ,nundinæ,opes,primitiæ, preces,præſtigiæ,quiſquiliæ,quadrigæ,reliquiæ, ſeiugæ, ſcalæ, ſcopæ, ſordes,ſuppetiæ,tenebræ,thermæ,tricæ, ualuæ, ex his multa inuenies in ſingulari,ut ſcala,ſcopa,precis,preci,prece,ualua.biga,quadriga,lactis,latebra,blanditia,ambage,gratia,inimicitia, illecebra. legitur etiam,nundinum & trinundinum.

Neutra ſingularia,ador,alec,barathrum,cœnum,crocum,fas, gelu, ir,iuſtitium,lac,letum,lutum,manna,mane,macellum,mammona, nitrum,nil, nihil,nihilum,nefas,neceſſe,paſcha,penum, pus.ſalum, ſenium,ſpicum,uer,ueſperum,uirus,uiſcum,uulgus,ſunt qui & purẽ maſculine dicunt,& pura pluraliter. Accedunt ad hæc metallorũ nomina,ut aurum,præter æs,& oricalchum,& electrum, & liquidorum,ut ius,phlegma, & aridorum humi naſcentiũ cuiuſcunq; generis,quæ ad menſurã,pondus'ue referunt',ut triticũ,far,cicer.piper,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

milium,fœnum,oriza,orobus.Item herbarum,ac fruticum,ut apiũ, petroſelinum, ſanſucũ,mentaſtrum,abrotanum,cuminum,roſmarinum,nepeta,mentha,& id genus alia. multa tamen leges in plurali, ut aq̃s,undas, latices,lymphas,æquora,freta,maria,mella,uina,pocula,ſtagna,fontes,fluuios,flumina,lacunas,lacus,puteos, paludes, acetis,ordea,lentes,frumenta,fabas,melõnes,pepõnes, farra, piſa, lupinos,fraga,rutas,muſta,loliis.

Neutra pluralia,arma,ambo,artaxata,bactra,carcheſia,caſtra,cythera,ceraunia,crepundia,cunabula,exta,effata,flabra,iuſta,magalia, mapalia,mœnia,palearia, pondo, præcordia,roſtra nauium.feria, ſponſalia,teſqua,uinacea,adde his feſtorum, & ludorum nomina,ut bacchanalia,compitalia,floralia,neptunalia orgia,palilia, parentalia,ſaturnalia,terminalia uulcanalia,& huiuſmodi.

Nominatiuo & uocatiuo ſingulari carent hæc.huius dapis.dicionis frugis.frondis.feminis.remigis.precis.necis.lateris.uicis.uiſceris.uerberis.hæc tamen inueniuntur etiam in nominatiuo.daps. femẽ.frons. nex.remex.

Quæ ſunt per diuerſos caſus defectiua?hæc,ſpes habet ſpes in tribus caſibus in numero plurali.Iuuenalis. poſt damnũ temporis & ſpes deceptas. expes ab eo compoſitum habet nominatiuum & uocatiuũ. fors & forte tantũ dices.ut fors ſiqua tuliſſet,& forte ſua libycis.dices etiam precis.preci,& prece.frugi.frugẽ,& fruge.quæ ſunt triptota ſecundũ Priſcianũ in ſingulari numero. ſponte monoptotũ eſt ut ſponte ſua, & laterẽ.inuenitur latere & lateres apud Plautũ & ſatias nominatiuus ſolus,& flamine pro ſpiritu ablatiuus,& natu teſte Seruio ſic aſtu,& promptu.præterea inuenies hi aſti.hos & o aſtus.inuenies ſpontis apud Columellã.Lucilius ſatiate dixit.Macte uocatiuus eſt ſolus.interpretat᷑ autẽ magis aucte.Virg. Macte puer uirtute noua ſic itur ad aſtra.ueteres etiam Mactus & macti dicebant: uis inq̃t Priſci.habet omnes caſus in utroque numero.Ador aptotum eſt propter duas regulas inter ſe contrarias,nam ſi genitiuus eſt adoris,penultima aut longa erit,aut breuis. ſi longa,cum ſit neutrum, debuit corripere ut æquor æquoris.marmor marmoris.ſi breuis,cum deriuetur ab adoro (ut ſenſit Priſcianus,nam Feſtus ab edendo, uel adurendo dicit deriuatum(debuit producere.ut honor honoris. decor decoris. labor laboris.ab honoro. decoro. aboro. & propterea remanſit

manſit

māſit indeclinabile. os habet oris & ore in ſingulari. in plurali uero tantum hora, & oribus. os uero oſſis integrum eſt utrobiq;. Iupiter quaſi iuuans pater habet nominatiuum & uocatiuum tantum. Iouis enim nomen eſt per ſe. & in nominatiuo ueteres hic Iouis dicebant. ſimiliter & Dieſpiter, hoc eſt diei pater. Tabi & tabo. uicem & uice cuius pluralis integer eſt, raro uicis inuenies. dicionem & dicione. repetundarū & repetundis. inficiæ & inficias. ſuppetiæ & ſuppetias. dicam & dicas. Cicero uſus eſt dica in uerrinis. ſcribitur Heraclio dica. quod græce ἡ δίκη dicitur diptota ſunt. quidam addunt huius dicionis, nonnulli ab hac dicione tantum dicunt.

I nterrogatiua, ut qs uter, relatiua ut q. quæ. quod. ſuus. diſtributiua ut nullus. infinita ut aliqs deficiūt uocandi caſu, præter ois, ut diximus: & pronomina ſimiliter omnia. præter tu. meus. noſter. & noſtras.

Quæ deficiunt naturaliter plurali numero: omnia propria deorum hominum. montium. ſyluarum. fluuiorum, & locorum. Athenæ tamē. Mycenæ. Amyclæ. Thebæ. Venetiæ. Piſæ. Senæ. Cumæ. Verulæ. Puteoli. Argi, quod tamen in ſingulari habet hoc Argos, ſunt enuntiatione pluralia, intellectu uero ſingularia. inuenies apud authores. Mycena. Theba. Virg. deprehenſus in urbe Mycena. Statius. diræq; ad Mœnia Thebæ. Homerus. εὐρυάγυια μυκήνη. ſed ſic raro, in plurali uero ſæpiſſime leges. Vir. tacitis regnauit Amyclis. Lucilius mihi neceſſe eſt loqui. nam ſcio Amyclas tacendo periiſſe. Sta. ſoluerat œbalio claſſem de littore paſtor dardanus, in cautas blande populatus Amyclas. Virg. millia quot magis nunquam uenere Mycenis. ſic etiam bactra. mænala. dindyma. gargara. intellectu ſingularia ſunt cum ſimillibus. dicimus & cæſares. aiaces. hectoras. fabios. camillos. ſcipiones. decios. catones & plurima huiuſmodi. ſed ſic nō ſunt propria nomina.

Quæ mutant in numeris, & caſibus ſignificationem: ops opis, quod per omnes caſus ſignificat deam terræ. obliqui uero opis. opi. opē. ope auxilium ſignificant, & facultatem, ut affer opem. & non opis eſt noſtræ grates perſoluere dignas. hæc opis nympha eſt. & producit primam. Virg. in. xi. At triuiæ cuſtos iandudum in mōtibus Opis. opes in plurali ſignificant diuitias. ueteres etiam hic & hæc ops pro opulento ſicut cops pro copioſo dixerunt ut inquit Caper. litera in ſingulari ſignificat elemēti notam, In plurali etiam epiſtolam. Poe-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

tæ tamen necessitate carminis literam etiam in singulari numero protulerunt, quod sæpe facit Ouidius in heroidibus.

Quam legis à rapta Briseide littera uenit. Idem
Ista mycenæa littera facta manu. Idem.
N unquid ubi aspecta est studiosæ littera dextræ,
Protinus est oculis cognita nostra tuis? ædes in singulari significat templum, in plurali & templa, & domum.

Quæ plurifariam efferunt nominatiuum, & genus cum uoce uariant? hic euentus & hoc euentum. hic baculus & hoc baculum. hic sensus & hoc sensum. hic punctus & hoc punctum. hic tignus & hoc tignū. hic sinus & hoc sinum, hic tapes. tis. hoc tapete & hoc tapetum. hic sestertius, & hoc sestertium. hic clypeus & hoc clypeum. hic spicus. hæc spica & hoc spicum. hic sanguis & hoc sanguen. hæc crystallus & hoc crystallū. hic gibbus. hic gibber & hæc gibba. hic curriculus & hoc curriculum. hoc sinapi & hæc sinapis. hic tonitrus & hoc tonitru. Lucanus seu tonitrus ac tela Iouis præsaga notauit. hic cornus. hoc cornu. & hoc cornum. Lucanus. Cornu tibi cura sinistri. Ouidius. Dextra tenet cornum. Idem flexile cornū. hic crater. ris. hæc cratera. ræ. hic Panther. eris. hæc pāthera. ræ. hic uel hæc lynx. cis. hæc lynca. cæ. Vnde notandum ab accusatiuo græco quintæ declinationis fieri nominatiuū latinum, ut ἡ κασσὶς τῆς κασσίδος. τῇ κασσίδι. τὴν κασσίδα. hæc cassida. dæ. ὁ κρατὴρ τοῦ κρατῆρος τῷ κρατῆρι τὸν κρατῆρα hæc cratera crateræ. & sunt semper generis fœminini huiusmodi nominatiui. quare illud Horatii in secundo carminum. Nec curat Orion leones, aut timidos agitare lyncas, non est à nominatiuo lynca ut putauit Priscianus, sed est accusatiuus græcus à nominatiuo lynx. sicut apud Virgilium. Crateras magnos statuunt, & uina coronant, crateras hic non est à nominatiuo Cratera, sed à nominatiuo ὁ κρατήρ. hic crater. solent enim huiusmodi nomina si à masculinis deducuntur, mutare genus, ut ὁ δεκάπους τοῦ δεκάποδος τῷ δεκάποδι τὸν δεκάποδα. hæc decempeda decempedæ. ὁ αἰθὴρ τοῦ αἰθέρος τῷ αἰθέρι τὸν αἰθέρα hæc æthera ætheræ. ὁ πανθὴρ τοῦ πανθῆρος τῷ πανθῆρι τὸν πανθῆρα. hæc panthera pantheræ.

Quæ nomina uariantur in nominatiuo & seruant genus? hæc cassis & cassida. apes & apis. plebs & plebes. scobs & scobis. hic adeps & adipes. hæc stips & stipis. hic cometa & cometes. gobio & gobius. pul-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

uis & puluer. cucumis & cucumer. cinis & ciner. uomis & uomer. pu bis & puber. labor & labos. honor & honos. odor & odos. arbor & arbos. uapor & uapos. clamor & clamos. hoc genu, & genus. Cicero in Arato, Ac propter leuũ genus omni ex parte locatas Paruas uergilias tenui cum luce uidebis. genus pro genu. Item hoc gelu & hoc gelum. hic Euandrus & euander. Leãdrus & leãder. gongrus & gonger. Iber iberis. & iberus iberi. hic œdipus œdipodis, & œdipi & œdipodes œdipodæ. Teren. Dauus sum, non œdipus. Plautus Oedipo coniectore opus est. Statius the. primo. Oedipodæ confusa domus. hic Phorcyn & phorcys. Eleusin & eleusis. trachin & trachis. Arin & aris. Arabs & Arabus. Elephas & elephantus. Delphin & delphinis, & delphinus. Vnde notandum à genitiuo græco fieri nominatiuum latinum mutatione os in us. ut τιτὰν τιτᾶνος hic Titan & titanus. similiter ἀπὸ τοῦ ἄβακος. hic Abacus ἀπὸ τοῦ ἐλέφαντος hic elephantus. Item quæ apud græcos in ρος desinunt in nominatiuo antecedente alia in eadem syllaba consonante mutare ρος in er apud latinos ut ὁ ἀλέξανδρος hic Alexãder. & in us & in er aliquando. ut τεῦκρος. Teucer & teucrus. & quæ supradiximus.

Quæ sunt confusa in nominatiuo? Os oris & ossis. frons frontis & frondis. lens lentis & lendis. glis glitis, & gliris, & glissis. pecus pecudis & pecoris. Vas uasis & uadis. fides fidis & fidei. cassis cassidis, & cassis. & multa huiusmodi.

Quæ sunt diuersi generis? hic penus & hoc penus quartæ, & hoc penus penoris & hoc penum peni. dicimus etiam hæc penus, & hoc penu. Lucilius, magna penus paruo spatio consumpta peribit. Terentius, Omnem Penum cõgerebam clanculum. Plautus. nisi mihi annuus penus hic ab amatoribus congeratur, cras populo prostituam uos o puellæ. hic et hoc sal. hic et hæc et hoc specus. dicimus etiã specum speci et specu. hic et hæc retis et hoc rete. hic malus ꝓ arbore nauis, et hæc malus. hic cassis et hæc cassis. hic uel hoc sexus. hic uel hæc silex. finis. talpa. bubo. panthera. serpens. grus. margo. dies. aluus. clunis. adeps. cortex. lynx. dama. turtur. sardonix. pampinꝰ. hic uel hoc uulgus. guttur. iubar et multa huiusmodi. sed à multis horum abstinendum est, atque adhærendum frequentiori authorum usui.

Quæ sunt quæ uariant declinationem? desinentia in a tertiæ declinationis, quæ datiuum et ablatiuum pluralis numeri frequentius in is

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

quàm in bus mittunt, ut hoc problema. cataplasma. ænigma. his & ab his problematis. cataplasmatis. ænigmatis, quæ aliqui uolunt potius deriuari à nominibus hoc problematum cataplasmatum ænigmatum, ut supra est dictum. Item uulcanalia. saturnalia & huiusmodi in a festorũ nomina, genitiuum tam secũdum formam secũdæ, quàm tertiæ declinationis habent. datiuum uero & ablatiuum tertiæ dũtaxat. ut horum saturnalium, & saturnaliorum. his & ab his saturnalibus, non etiam saturnaliis. & sic de similibus. Iugerum in singulari secundæ est declinationis, in plurali uero tertiæ. Iuuenalis. Iugeribus paucis lumbos donare clientis. dicitur tamen & hoc iugus iugeris. Tibullus, ut multo innumeram iugere pascat auem. Priscianus etiam hæc iugera iugerorum dici existimat, cum horum iugerum pro iugerorum exponit. Impetus dies & nox faciunt singularem & in u & in e, ut impetu & impete. die & diu. nocte & noctu Ouidius, impete nunc uasto pro impetu dixit tertio metamorphoseon. Priscianus tamẽ & impes impetis ab impeto declinat. sicut indiges indigetis ab indigeo. Vas uasis in singulari tertiæ, in plurali uero secundæ est declinationis, ut uasa uasorum. uasis. Cæsar libro tertio commentariorum de bello ciuili, & noctu neq; conclamatis uasis flumen transit. legimus etiam hoc uasum apud Gellium. Dicit. n. neque mihi ædificatio, neque uasum, neque uestimentum ullum est manu pretiosum, neq; pretiosus seruus, neq; ancilla. hic acer aceri teste Seruio. quod tamen Priscianus improbat. ait enim declinandum acer aceris. quod & uerum est. quoniam nulla dictio fœminini generis in er desinens, secundæ est declinationis. & sciendum quod quando adiectiuum est, declinatur etiam acer acra acrum testibus Capro, & Probo, & hic acer. hæc acris. & hoc acre. & hic & hæc acris, & hoc acre Prisciano authore sic & alacer & celeber & equester & pedester & saluber & campester declinantur eodem Prisciano authore. antiqui, etiam hic & hæc acer & hic & hæc alacer declinabant. Item dicimus sequester sequestri & sequestris. & hæc sequestra. Virg. & pace sequestra.

S unt præterea nonnulla adiectiua, quæ & secundæ, & tertiæ sunt declinationis. Syncerus syncera syncerum. & hic & hæc synceris, & hoc syncere. similiter inermus & inermis. eneruus, & eneruis. biiugus, & biiugis. hylarus & hylaris. imbecillus et imbecillis. effrenus, & effre-

nis.magnanimus,& magnanimis.exanimus,& exanimis.puſillani-
mus,& puſillanimis.unanimus,& unanimis,& ſimilia ab animo ſic
compoſita.Limus et limis.ſublimus & ſublimis.accliuus & accliuis.
procliuus & procliuis. Inſomnus & inſomnis. & pauca huiuſmodi.
nec dicas etiam incolumus.

Sunt item aliqua ſecundæ & quartæ declinationis cōmunia,ut hæc lau
rus huius laurus & lauri.quercus.pinus.cornus.colus.lacus.penus.
domus, quod nomen cum quarti ordinis eſt, habet omnes caſus in
utroq; numero præter ablatiuū ſingularem.cum uero ſecūdi,omnes
item caſus habet ꝑter uocatiuū ſingularē & datiuū & ablatiuū plura
les.declinatur etiam hæc domus huius domuis,ſicuti hæc anus hu-
ius anuis,quēadmodū ſupra,cū de genitiuo quartæ declinatiōis ſcri-
beremꝰ,abūde tractauimus. Adde iſtis ficus huiꝰ ficus et fici, de cuiꝰ
declinatiōe & genere magna eſt controuerſia apud grāmaticos.qua
propter quod ipſe de ficu ſentiam,q̄ breuiſſime potero,declarabo.
Ficus cum ſecundæ eſt declinationis,& maſculini generis eſt, & fœ-
minini,cū uero quartæ,fœminini dūtaxat.nam maſculini generis in
quarta,non dum legi,niſi apud Priſcianum.Quando eſt generis ma
ſculini,& fructum ſignificat,& uitium corporis.cum uero fœminini
cuiuſcunq; ſit declinationis,tam arborem ſignificat q̄ fructum.

Sed q̄d dicimus,oſtendemus exemplis approbatoꝝ uiroꝝ.Plyniꝰ lib.
xvi.naturalis hiſtoriæ.in ficis mirabiles ſunt & abortus,q nunq̄ ma-
tureſcunt.Varro in libro de re ruſtica.fici,quē edimus granū. Lucili-
us ut recitat Nonius Mar.Sicuti cum primos ficos ꝓpalàm recēteis
ꝓtulit,pretio ingēti dat primitus paucos.ecce ꝓ fructu ſecūdæ decli
natiōis eſt,& maſculini generis.Columella libro ultimo ꝓ fructu in
genere fœminino ꝓtulit,cū dixit. Alii pinguiſſimā quanq̄ uiridē fi-
coꝝ eligunt,& arundine uel digitis diuiſam dilitant.Sic ēt Macrobi
us lib.iii.ſaturnaliū.ait.n. Admonent nos & fici aridæ.Cicero in atti
co,ex tantulo grano fici. Horatius pinguibus & ficis paſtum iecur
anſeris albi. ſed in his non poteſt cognoſci maſculine, an fœminine
pronuntietur. Plynius.xvi. naturalis hiſtoriæ, præſtantiores fico-
rum omnium frigidiſſimæ.Pro fructu uero & quartæ declinationis
uſus eſt Seneca in ſecūdo libro diuiſionum.ut ficus non eſſet,niſi ma
riſcam.& Suetonius in uita Auguſti.ſic & piſciculos minutos & ca-
ſeum bubalum manu preſſum,& ficus uirides biferas maxime ap-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

petebat. Pro arbore in secunda declinatione. Plynius libro.xvi. Quidam breuitate radicum senescere celerius arbores putant, quod coarguunt fici, quarum radices longissimæ sunt, & senectus ocyssima. Iuuenalis. ad quæ discutienda ualēt sterilis mala robora fici. Pro arbore et quartæ declinationis. Cicero in dialogo de oratore. Vxorē suam suspēdisse se de ficu. Pro Morbo autem in genere masculino & secunda declinatione uidet̃ accepisse Martialis in illo epigrammate.

C um dixi ficus, rides quasi barbara uerba,
Et dici ficos Cæciliane iubes.
Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci,
Dicemus ficos Cæciliane tuos.

P riscianus tamen in ultimo uersiculo, quartæ declinationis esse ficum putat. quod non placet. inauditum enim est, ut & Laurentius Valla disserit in elegantiis, ficum quartæ esse declinationis, & masculini generis. Nam quis crediderit, negare Martialem ficum pro fructu esse generis fœminini, & secundæ declinationis? Præterea non satis intelligitur pro morbo ne, an pro fructu Martialis acceperit. quandoquidem potest etiam sic intelligi, quia dixi o Cæciliane has ficus, tu rides ac si solœcismum fecerim, & ficos dicendum iubes. sed dicere possumus & has ficus, sicuti ego protuli, & tuos ficos, sicut tu iubes. tuos dixit, quoniam Cæcilianus ficos tantum dici iubebat. simul etiam iocando notat Cæcilianum tanquam ficosum. Et sciendum ficum non podicis uitium esse peculiare, sed capitis. unde Paulus ægineta, φύεται δὲ ταῦτα, idest τὰ σύκα τὸ μὲν πλεῖστον ἐν κεφαλῇ. hoc est nascuntur hæ plerunque in capite. nam nemo ueterum anum & podicem à fico infestari scribit. Apud iuniores tamen legitur. Iuuenalis.

Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ. Martialis.

F icosa est Vxor, ficosus & ipse Maritus.
Filia ficosa est & Gener, atque Socer.
N ec dispensator, nec uillicus ulcere turpi,
Nec rigidus fossor, sed nec arator eget.
Cum sint ficosi pariter iuuenesq́;, senesq́;,
Res mira est, ficos non habet unus ager. Idem.
V t pueros emeret, Labienus uendidit hortos.
Nil, nisi ficetum nunc Labienus habet.

Quod etiam Celſus confirmat his uerbis. In ſede ulcus ſimile fungo naſci ſolere, quod uel cerato tollitur, uel medicamentis uehementioribus, uel ferro adurendum eſt. quem fungum medici quidam putant eum eſſe, quem iuniores ficum appellauere. Sed de ficu hactenus. illud tamen non præterierim, ficum pro arbore in maſculino genere inueniri apud Catonem. C. xvii.

Quæ noĩa ſunt primæ & tertiæ declinationis? nonnulla ꝓpria, quæ formã habẽt patronymicoꝝ Priſciano teſte, ut Thucydides hui⁹ Thucydidæ & Thucydidis. Tigranes huius Tigranæ et Tigranis. Timarchides huius Timarchidæ & Timarchidis. Herodes huius herodæ & herodis. Orontes huius Orontæ & Orontis, Xerxes huius xerxæ & xerxis. hippoclides hui⁹ hippoclidæ & hippoclidis, & huiuſmodi. quæ apud græcos primæ tantum ſunt declinationis θουκυδίδης θουκυδίδου. τιγράνης τιγράνου. τιμαρχίδης τιμαρχίδου. ἡρώδης ἡρώδου. ὀρόντης ὀρόντου. ξέρξης ξέρξου. ἱπποκλείδης, ἱπποκλείδου.

Quæ genitiuum & in tis, & in is ſine t mittunt? quæ in τος terminant genitiuum græcum, ut Priſcianus ait, ut χρέμης χρέμητος. Chremes chremetis & chremis. μένδης μένδητος. Mendes mendetis & mẽdis. ῥάμνης ῥάμνητος. Rhamnes rhamnetis & rhamnis. λάχης λάχητος. Laches lachetis, & lachis. nec mirum cũ apud græcos quoq; multa inueniuntur huiuſmodi ancipitem habẽtia declinationem. ut γύγης γύγου & γύγητος, κώμης κώμου & κώμητος. μήκης μήκου & μήκητος. θάλης θάλου & θάλητος. δάρης δάρου & δάρητος. πόλης πόλου & πόλητος. unde Virg. duplicem accuſatiuum protulit hunc Dareta, & daren. δάρητος, καὶ δάρην.

In quot declinationibus utimur græcoꝝ noĩum caſib⁹? in tribus. in prima. ſcđa. & tertia. nam in quarta, & quinta non memini unq̃ legere.

Quibus caſibus utimur in prima declinatione? nominatiuo. genitiuo. accuſatiuo. uocatiuo ſingularibus. noĩatiuo in as, ut hic æneas. in a, ut hæc hypermeſtra. in es, ut hic anchiſes. in e ut hæc libye. quæ paſſim leges. Virg. Sum pius æneas. Idem. Et pater Anchiſes. Ouidius. Mittit Hypermeſtra. Idem. Hanc tua Penelope. Genitiuo in es ut huius libyes, Lucanus. finibus extremis libyes ubi feruida tellus. Accuſatiuo in an, ut hũc ænean. hanc æginan. Virg. ænean, alacris palmas utraſq; tetendit. Statius. Nãq; ferunt raptã patriis æginan ab undis. Ouidius. Neſcio quam dicunt Iphigenian iter. & in en, ut hunc

Laerten. hunc Daren. hanc Helenen. Ouid. Respice Laerten, ut iam sua lumina claudas. Virg. præcipitemq; Daren ardés agit æquore toto. Idé aut Atho, aut Rhodopen. Ouidius. Redde Parin nobis, Helenen Menelaus habebit. Idem, Dindymon & cybelen, & amœnam fontibus Idã. Vocatiuo in a, à nominatiuo in as abiectione. s κοινῶς, ut hinc æneas o ænea. Virg. Vigilas'ne deum gens ænea. & in e, ut hic Anchises o Anchise. hic Vlysses o Vlysse. hic Achilles o Achille. Virg. Coniugio Anchise Veneris dignate superbo. Ouid.

Hanc tua penelope lento tibi mittit Vlysse. Idem.

Pugnas ne reddar Achille. Idem nos te poteremur Achille.

Achilles & Vlysses non'ne sunt declinationis tertiæ? non, cum in e, uocatiuum emittunt, sed primæ potius. ut Anchises Laertes. ueniunt. n. à græcis in εὺς mutatione εὺς in ης per ἦτα ut ἀχιλλεὺς ἀχιλλῆς. ὀδυσσεὺς, ὀδύσσης. qua in re sequimur dores, qui pro ὀρφεὺς, ὄρφης, pro τυδεὺς, τύδης dicunt, quorum uocatiuus κοινῶς est ὦ ἀχίλλη ὦ ὄρφη. ὦ τυπίδη, sicut ὦ ἀγχίση, ὦ λαέρτη. Vnde nos o Achille. o Vlysse dicimus.

Quibus casibus utimur in secũda declinatione? Nominatiuo. Genitiuo. Datiuo. Accusatiuo, & Vocatiuo singularibus. nominatiuo genitiuo accusatiuo & uocatiuo pluralibus. Nominatiuo singulari in εὺς in ος longum ἀττικῶς, in os breue in ον. ut hic orpheus hic athos hæc ilios. hoc ilion. Virgilius, Orpheus in syluis inter delphinas Orion. Iuuenalis, uelificatus Athos. Ouid. Ilios, & murus quod fuit ante solum. quod quidam legunt ilion, ut sit quale est. Præneste sub ipsa, & in Eunuchum suam. & centauro uehitur magna. Genitiuo in os, ut huius theseos. huius tereos. in o, ut huius Nicoleo, huius Androgeo. Martialis. Flet Philomela nefas incesti tereos. Virg. In foribus letum Androgeo. Datiuo in ει per ει diphthongum ut huic Orphei. Virg. Orphei calliopea, Lino formosus Apollo. etsi Priscianus dicit, Cum sit datiuus græcus, pro ει diphthongo i longam habuit moræ scripturæ nostræ. Accusatiuo in on. in o magnũ in a, ut hunc dindymon. hanc pylon. hunc Atho. hunc thesea. hunc Ilionea. Ouidius, Dindymon & cybelen. Idem. Nos pylon antiqui neleia Nestoris arua. Vir. Aut Atho, aut rhodopen. Ouid. Thesea deuoui. Virg. & amicum Cratea musis. Cratea musarũ comitem. Idem. Ilionea petit dextra.

Quare huiusmodi accusatiuos in a penultima modo correpta, modo

producta

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

producta poetæ nostri protulerunt? quia hoc & græci faciunt. nam in εὺς desinentia accusatiuos κοινῶς, per εα faciunt, ἰωνικῶς δὲ, per ηα, ut ὁ θησεὺς, τὸν θησέα κοινῶς. καὶ τὸν θησῆα ἰωνικῶς. similiter τὸν ἀχιλλέα καὶ ἀχιλλῆα, τὸν ἰλιονέα καὶ ἰλιονῆα.

Quare hic Athor facit hunc Atho, & non hunc Athon, ut cætera apud græcos in ως ut ὁ μενέλεως τὸν μενέλεων? quia quatuor annotantur apud illos accusatiui absq; .ν. τὸν ἄθω. τὴν κῶ. τὴν τέω. τὸν λαγώ. sic enim Theodorus Gaza in secundo τῶν εἰς τέσσαρα. σεσημειώσθω δὲ τῶν τεταρτοκλίτων ἄθω. κῶ. τέω. λαγὼ αἰτιατικὰ λεγόμενα ἄνευ τοῦ, ν, ἀττικῶς. Genitiuo plurali in on per o magnum, ut horum bucolicôn. Georgicôn. grammaticôn. rhetoricôn cum circũflexo in fine. Nominatiuo, accusatiuo, & uocatiuo pluralibus in a, ut hæc bucolica. rhetorica. grammatica, & similia.

Quibus casibus utimur tertiæ declinationis? omnibus tam singularis, quam pluralis numeri præter datiuum pluralem. Nominatiuo singulari in a ut poema. in o per o magnum, ut dido. in an ut titan. in in ut delphin. in on ut corydon. in ar ut epar. in yr ut martyr. in or ut Nestor. in as ut arcas. in is ut poesis. in ys ut Erinnys. in os per o magnũ ut heros. in os per o paruum ut epos. in us per ου ut œdipus. in ax ut thorax. in yx ut styx. in abs ut arabs. in ops ut cyclops. exempla, qui uolet, ipse sibi inueniat. Genitiuo singulari in os. in us. ut huius æneidos. huius sapphus. Oui. attamen ille tuæ felix æneidos author. Idem authoris nomina Sapphus Vir. fatidicæ Mantus. Datiuo in i ut huic palladi. Statius. palladi littoreæ. Accusatiuo in a. Vir. phyllida mitte mihi. in o. Oui. miseramq; relinquere Dido. Idem spectabat ad Io. ante oculos Io, quamuis auersus habebat. in in Martialis. Tu licet & nostrum dixit Alexin ames. Vocatiuo in i. Virgilius. Te Corydon ó Alexi. Ouidius. Tu pari semper ama. Item quot modis desinit nominatiuus. Nominatiuo plurali in es. Virgilius. Soli cantare periti Arcades. Genitiuo plurali in on. Martialis. Argutis epigrammaton libellis. nominatiuo accusatiuo, & utõ pluralibus in a. Iuuenalis. Stemmata quid faciunt. Accusatiuo plurali in as. Virgilius. permistos Heroas, & ipse uidebitur illis. Idem. Pleiadas. hyadas. in eis ut alpeis. Syrteis. Virgilius. Sæuisq; uadis immittite syrteis.

Licet'ne nomina in o ut Dido, Sappho latine declinare ut Iuno? licet secundum Priscianum, qui antiquos huiusmodi declinatione usos ostẽ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

dit. Accius, Custodem assiduum Ioni apposuit. Ennius. Pœnus Didone oriundos. Plautus. Vidit Argum, quem quondam Ioni Iuno custodem apposuit. qua ratione declinandi etiam C. Cæsar secutus antiquos, usus est, quod indicat tetrastichon hoc in Romulo.

Vatibus ausoniis tyriam dat Græcia Dido.
Fecit Didonem romula uox Taciti.
At Calypsonem latiis das inclyte Cæsar.
Quodq; decor patitur Quintiliane iubes.

Sed errant, ait Foca grammaticus, qui didonis, aut mantonis genitiuũ dicunt, cum & uocis asperitas, & ueterum authoritas eiusmodi declinationem repudiet. nam translata in latinam linguam, nihilo minus græce declinantur, sic Dido. didois. didoi. didoem. didoe. Idẽ sentire uidetur Quintilianus his uerbis. Nunc recentiores instituerunt græcis nominibus græcas declinationes potius dare. quod tamen ipsum non semper fieri potest. mihi autem placet latinam rationem sequi, quousque patitur decor. neque enim iam Calypsonem dixerim, ut Iunonem.

DE PRONOMINE.

q Vid est pronomen? pars orationis declinabilis, quæ pro uniuscuiusq; nomine accipitur, personasq; finitas recipit.

Quare dicitur pronomẽ? quia pro nomine, hoc est loco nominis ponitur. sicut proconsul, quia loco cõsulis, & proprætor, quia prætoris loco funguntur, appellati sunt.

Pronomini quot accidunt? sex. species. genus. numerus. figura. persona, & casus.

Quot sunt pronomina de quibus nulla dubitatio est apud latinos? quindecim. Ego. tu. sui. ille. ipse. iste. hic, & is. meus. tuus. suus. noster, & uester. nostras, & uestras.

Quot sunt species ꝓnominũ? duæ. primitiua, ut ego. deriuatiua, ut meꝰ.

Quot sunt primitiua? octo. ego. tu. sui. ille. ipse. iste. hic, & is.

Quot ex primitiis pronominibus sunt tãtum demonstratiua? quatuor. ego. tu. hic, & iste.

Quot sunt tantum relatiua? tria. quæ? sui. is, & ipse.

Quot sunt modo demonstratiua, modo relatiua? unum. ille.

Quot sunt

Quot sunt deriuatiua pronomina? septem. meus. tuus. suus. noster, & uester. nostras, & uestras.

Vnde deriuantur? à genitiuis primitiuorum ego tu sui. Quomodo? à genitiuo mei, meus. à genitiuo tui, tuus. à genitiuo sui, suus. à genitiuo nostrum uel nostri, noster, & nostras, à genitiuo uestrũ, uel uestri, uester, & uestras.

Quot ex deriuatiuis sunt possessiua? quinque. quæ? meus. tuus. suus. noster, & uester.

Quot sunt gentilia, seu patria? duo. quæ? nostras, & uestras.

Quot sunt genera pronominum? quinq;. quæ? masculinum, ut meus. fœmininum, ut mea. neutrum, ut meum. commune duum generum, ut hic & hæc nostras & uestras. cõmune trium generum, ut ego. tui. sui.

Quot sunt numeri pronominum? duo. qui? singularis ut ego. pluralis, ut nos.

Quot sunt figuræ pronominum? duæ tantum. quæ? simplex ut ego. is. composita, ut egomet. idem.

Quot sunt pronomina, quæ per nominatiuos componuntur? duo secũ iste & hic. ut istic. istæc. istoc. in quibus, quia non ponitur aspiratio, sunt qui magis metaplasmum, quàm compositionem putent. unum is cum aduerbio demum, ut idem, quod est is demum, hoc est is iterum. Iste & hic componuntur ne per omnes casus? minime, sed per eos tantum, qui in c. desinunt, præter datiuum huic.

Cum quot orationis partibus pronomina componuntur? cum tribus. cũ nominibus ut huiusmodi. cũ aduerbiis ut eccũ, eccã. eccos, eccas. ellum, ellã. ellos, ellas. pro ecce eum. eã eos. eas. illum. illã. illos. illas. cum præpositione, ut mecum. tecum secum nobiscum, & uobiscum, sed in his potius est præpositio cum pronomine per anastrophen, ut in quicum. pro cum quo. quibuscum, pro cum quibus.

Quot sunt syllabicæ adiectiones? quatuor. quæ? met. te. ce, & pte.

Met quibus adiungitur? omnibus casibus utriusq; numeri tam primæ, quàm secundæ personæ. præter tu, ne uerbum putetur tu. met. pro quo tute, & tutemet dicimus, ut egomet. i. ego & non alius. tutemet. i. tu ipse per te, & non per alium.

Te quibus adiungitur? tu & te, ut tute & tete, sicut meme. sese.

Ce quibus adiungitur? pronomini hic hæc. hoc, apud antiquos per oẽs casus, ut hicce. hæcce. hocce, apud neotericos uero per eos tantum,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

qui in s literam desinunt, ut huiusce. hisce hosce. hasce. nec nõ his genitiuis istius. illius, ut istiusce. illiusce. Antiqui etiam illicce pro illic proferebant. illucce. istucce. Terentius, illanccine mulierem dixit.

P te quibus adiũgitur? quinq; ablatiuis mea tua sua nostra & uestra. ut meapte. tuapte. suapte. nostrapte, & uestrapte.

Quot sunt personæ pronominum? tres. quæ? prima, ut ego. secunda, ut tu. tertia, ut ille.

Quot sunt casus pronominum? sex. qui? nominatiuus. genitiu⁹. datiuus. accusatiuus. uocatiuus. ablatiuus.

Quod pronomina habent uocatiuum casum? quatuor. quæ hoc disticho connumerantur.

Tu. meus, & noster. nostras pronomina, quintum
Quattuor admittunt. cætera cuncta carent.

Quare uocatiuo carent cætera pronomina? quia sermo ad ea non dirigitur.

Quod sunt declinationes, seu modi pronominum? quatuor. primus in i uel in is. secundus in ius. tertius in i, & in æ, & in i. quartus in is tãtũ.

Interrogationes de pronomine.

e Go quæ pars orationis est? pronomen. quare? quia ponitur loco proprii nominis, & certam significat personam. Ponitur ne semper pronomen loco nominis proprii? maxime. Ergo cum dicimus, ego magister, tu discipulus, non'ne ponũtur loco appellatiuorum nominum magistri. s. & discipuli, quæ sunt appellatiua? non. Quoniam omne appellatiuum nomen transit in propriũ iunctum pronomini, ut meus liber. tuus filius. ille homo.

E go cuius speciei? primitiuæ. quare? quia à nullo deriuatur.

M eus cuius speciei? deriuatiuæ. quare? quia deriuatur à genitiuo mei. Ego cuius generis? cõmunis trium generum. quare? quia sic est, sicut cui adhæret. ut ego Aldus. ego Maria. ego mancipium.

M eus cuius generis? masculini. mea? fœminini. meum? neutri. quare? qa prima uox pronominis est generis masculini. secunda fœminini. tertia neutri.

N ostras cuius generis? cõmunis duum generũ. quare? quia præponunt ei in declinatione duo articularia pronomina hic & hæc.

E go cuius numeri? singularis. quare? quia singulariter profertur.

N os cuius numeri? pluralis. quare? quia pluraliter profertur.

Ego cuius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Ego cuius personæ? primæ. Tu? secundæ. Ille? tertiæ. quare? quia omnia nomina, & pronomina sunt tertiæ personæ, exceptis ego qđ est primæ, & tu secundæ, & uocatiuis casibus, q sunt semper psonæ secũdæ.

Ego cuius casus? nominatiui. quare? quia in eo casu declinando reperit.

Ego cuius modi pronominis? primi. quare? quia eius genitiuus singularis in i uel in is, & datiuus in i desinit, ut ego mei, uel mis. mihi. tu, tui, uel tis. tibi. sui. sibi.

Quare sui non habet in nominatiuo si, & in genitiuo sis? causa differentiæ si coniunctionis, & sis uerbi.

Quot sunt pronomina primi modi? tria ego. tu. sui. quæ sic declinantur.
S. N. ego. G. mei, uel mis. D. mihi. Accusa. me. abl. à me. P. N. nos. G. nostrum, uel nostri. D. nobis. Ac. nos. Abl. à nobis.
S. N. tu. G. tui, uel tis. D. tibi. Acc. te. V. o tu. Abla. à. te. P. N. uos. G. uestrum, uel uestri. D. uobis. Ac. uos. V. o uos. Abla. à uobis.
S. G. sui. D. sibi. Acccusa. se. Abla. à se. P. G. sui. D. sibi. Accusatiuo se. Ablatiuo à se.

Ille cuius modi pronominis? secundi. Quare? quia eius genitiuus singularis in ius, & datiuus in. i. desinit, ut ille illius. illi. ipse. ipsius. ipsi. Iste istius. isti. is. eius. ei. hic huius. huic.

Quare hic non facit in datiuo hui sine c? ad differentiam hui interiectionis.

Quot sunt pronomina secundi modi? quinq;. quæ? ille ipse iste hic & is, quorum genitiu⁹ desinit in ius & datiuus in. i. sic etiam octo nomina declinãtur, quæ sunt unus. totus. solus. alius. alter. ullus. uter. quis uel qui cum suis compositis, quorum unus. totus. solus. habẽt uocatiuũ, quæ nomina, & pronomina sic declinantur.
S. Nominatiuo ille illa illud. G. illius. D. illi. A. illum illam illud. Ab. ab illo ab illa ab illo. P. N. illi illæ illa. G. illorum illarum illorum. D. illis. Acc. illos illas illa. Abl. ab illis.
S. N. ipse ipsa ipsum. G. ipsius. D. ipsi. Ac. ipsum ipsam ipsum. Abl. ab ipso ab ipsa ab ipso. P. N. ipsi ipsæ ipsa. G. ipsorum ipsarum ipsorũ. D. ipsis. Acc. ipsos ipsas ipsa. Abl. ab ipsis.
S. N. iste ista istud. G. istius. D. isti. Ac. istum istam istud. Abl. ab isto ab ista ab isto. P. N. isti istæ ista. G. istorum istarum istorum. D. istis. Ac. istos istas ista. Abl. ab istis.
S. N. hic hæc hoc. G. huius. D. huic. Ac. hunc hanc hoc. Abl. ab hoc

ab hac ab hoc. P. N. hi hæ hæc. G. horum harum horũ. Datiuo his. Accusatiuo hos has hæc. Ablatiuo ab his.

S. N. is ea id. G. eius. D. ei. Ac. eum eam id. Ablatiuo ab eo ab ea ab eo. P. N. ii per geminum. i. sine aspiratione. eæ. ea. G. eorum earum eorum. D. eis uel iis. Accusatiuo eos eas ea. Ablatiuo ab eis, uel iis.

Quare ipse non facit in neutro genere ipsud, sicut iste istud, & ille illud? quia apud antiquos declinabatur ipsus ipsa ipsum, mutata est prima uox & remansit tertia. q̄q̄ Priscianus lib. xiiii. id non probat.

S. N. idem eadem idem. G. eiusdem. D. eidem. Ac. eundem eandẽ eundem. A. ab eodem eadem eodem. P. N. iidem eædem eadem. G. eorundem earundem eorũdem. D. eisdem, uel iisdem. A. eosdẽ easdem eadem. A. ab eisdem, uel iisdem. & nota idem masculinum producere primam, idem uero neutrum corripere.

S. N. unus una unũ. Genitiuo unius. Datiuo uni. Accusatiuo unũ unam unum. V. o une. o una. o unum. Ablatiuo ab uno ab una ab uno. P. N. uni unæ una. G. unorum unarum unorum. Datiuo unis. Accusatiuo unos unas una. V. o uni o unæ o una. Ablatiuo ab unis.

S. N. totus tota totum. G. totius. D. toti.

S. N. solus sola solum. G. solius. D. soli.

S. N. alius alia aliud. G. alius. D. alii.

S. N. alter altera alterum. G. alterius. D. alteri.

S. N. ullus ulla ullum. G. ullius. D. ulli.

S. N. uter utra utꝝ. G. utri⁹. D. utri. cætera declina ut bon⁹ bona bonũ.

S. N. quis uel qui, quæ quod, uel quid. G. cuius. D. cui. Ac. quem quam quod, uel quid. A. à quo, uel à qui. à qua, uel à qui. à quo, uel à qui. P. N. qui quæ quæ. G. quorum quarum quorum. D. quis uel quibus. A. quos quas quæ. A. à quis uel à quibus.

Singulariter alteruter alterutra alterutrum. G. alteutrius. D. alterutri. A. alterutrum alterutram alterutrum. Ab. ab alterutro alterutra alterutro. P. N. alterutri alterutræ alterutra. G. alterutrorum alterutrarum alterutrorũ. D. alterutris. A. alterutros alterutras alterutra. Ablatiuo ab alterutris, & significat alterum ex duobus. Cicero pro Marco Marcello. Quod si in alterutro peccandum sit, malim ego timidus, q̄ parum prudens uideri. Valerius. Quia necesse esset eos alterutro facto crimine temeritatis, aut periurii teneri.

Quare non dixisti altera utra. alterum utrum. G. alterius utrius? quia ex

parte

parte tantum exteriore inflectitur, et si quæ ex duobus rectis componuntur, ex utraque parte inflecti debeant.

S. N. uterq; utraq; utrunq;. G. utriusq;. Datiuo utriq;. A. utrũq;. utranq; utrunque. A. ab utroq; utraq; utroq;. P. utriq; utræq; utraq;. Genitiuo utrorunq; utrarũq; utrorunq;. Datiuo utrisq;. A. utrosq; utrasque utraq;. Ablatiuo ab utrisque.

A quis & qui composita.

Quæ cum quis uel qui possunt componier, hæc sunt.

S i. que. putas. ali. quam. nam. ne. nun, enq;. piamq;.

N ec non quis cum quis poteris componere, sed dam.

V isq;, & cunq; libet, qui recto adiungere debes.

S. N. siquis siqua siquod uel siquid. Ge. sicuius. D. sicui. A. siquem siquam siquod uel siquid. A. à siquo à siqua à siquo. P. N. siqui siquæ siqua. Genitiuo siquorum siquarum siquorum. Datiuo siquibus. Accusatiuo siquos siquas siqua. Ablatiuo à siquibus.

S. N. quisq;, quæq;. quodq;. G. cuiusq;. Datiuo cuiq;. A. quenq; quanq; quodq;. Ablatiuo à quoq; à quaq; à quoq;. P. N. quiq; quæq; quæq;. G. quorunq; quarunq; quorũq;. Datiuo quibusq;. Accusatiuo quosq; quasq; quæq;. Ablatiuo à quibusq;.

S. quisputas quæputas quodputas uel quidputas, & sic per omnes casus addendo putas.

S. N. aliquis aliqua aliquod uel aliquid. G. alicuius. D. alicui. Accusatiuo aliquem aliquam aliquod uel aliquid. Ablatiuo ab aliquo ab aliqua ab aliquo. P. N. aliqui aliquæ aliqua. Ge. aliquorum aliquarum aliquorum. D. aliquibus. Ac. aliquos aliquas aliqua. Ab. ab aliqbus.

S. N. quisquam quæq̃ quodq̃ uel quidq̃. G. cuiusquam. D. cuiq̃, & sic in cæteris addendo q̃. ipse tñ non uterer omnibus. nam sicut dicerẽ, nõ credo quenq̃. M. Tullio magis eloquentem, ita hoc euitarem dicendi genus. aiunt non fuisse fœminam quãq̃ pulchriorem Thaide.

S. quisnam quænam quodnam, uel qdnam. & deinceps addendo nam.

S. nequis nequa nequod, uel nequid, & deinceps præponendo ne.

S. N. nunqs nunquã nũnquod, uel nunquid, & sic in cæteris præponendo nun. Sed ne his quidem utimur omnibus. sed ut se exerceant, flectant pueri p omnes casus. Vtamur uero nec'ne, diligens postea præceptor ostendat. quis enim diceret, nunqua, & nunquod?

S. N. Enquis enqua enquod, uel enquid. & sic in cæteris pponẽdo en.

S. N. Quiſpiã quæpiã quodpiã, uel qdpiam. & deinceps addẽdo piam.

S. N. quidam quædã quoddam, uel quiddam. G. cuiuſdam. D. cuidam. Ac. quẽdam quãdam quoddam, uel qddam. Abla. à quodam à quadam à quodam. P. N. quidam quædam quædam. G. quorundã quarundam quorundam (& mutatur m in n. quia m ante d eſſe non poteſt. ſicut nec ante q & c & t & f) Datiuo quibuſdam. Accu. quoſdam quaſdam quædam. Ab. à quibuſdam. & nota qdam maſculinum ſcribi debere unico d, neutrum uero qddam, & quoddam, duplici.

S. N. Quiuis quæuis quoduis, uel qduis, & ſic in reliquis addendo uis.

S. N. Quicunq; quæcunq; quodcunq;. Ge. cuiuſcunq;. D. cuicunq;. Ac. quencunq; quancunq; quodcunq;. Ab. à quocunq; quacũq; quocũq;. P. N. quicunq; quæcunq; quæcunq;. G. quoruncunq; quaruncunque quoruncunque. D. quibuſcunque. Ac. quoſcunque quaſcunque quæcunque. Abla. à quibuſcunq;.

S. N. Quilibet quælibet quodlibet, uel quidlibet, & deinceps addendo libet.

S. Nominatiuo quiſquis & quicquid. Accu. quicquid. Abla. à quoquo à quaqua à quoquo. cæteris uacat.

S. N. neuter neutra neutrum. Genitiuo neutri neutræ neutri, & neutrius apud antiquos. Datiuo neutro neutræ neutro, & reliqua ut bonus bona bonum.

S. N. iſtic iſtæc iſtoc, uel iſtuc. Accuſatiuo iſtunc iſtanc iſtoc, uel iſtuc. ab iſtoc iſtac iſtoc. P. nominatiuo & accuſatiuo in neutro tantum genere iſtæc. & ſic inflecte illic illæc illoc, uel illuc, quibus utebant̃ antiqui, nunc autem exoleuerunt.

Meus mea meum cuius modi pronominum ẽ tertii. quare? quia per oẽs ſuos caſus declinatur ad ſimilitudinem nominum primæ & ſecundæ declinationis, hoc eſt ut bonus bona bonum, præter mi uocatiuum, à uocatiuo mee, ubi e geminum, ac breue, in i lõgum commutatum eſt, ut o mi pater. o mi fili. pro mee pater, mee fili.

Tertii modi pronomina ſunt quinque meus tuus ſuus noſter & ueſter, quæ ſic declinantur.

S. N. meus mea meũ. Genitiuo mei meæ mei. Datiuo meo meæ meo. A. meum meam meum. Vocatiuo o mi o mea o meum. A. à meo à mea à meo. P. N. mei meæ mea. Genitiuo meorum mearum meorũ. Datiuo meis. Accuſatiuo meos meas mea. Ablatiuo à meis.

S. N.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

S. N. tuus tua tuum. G. tui tuæ tui. D. tuo tuæ tuo. A. tuum tuam tuum. Ablatiuo à tuo à tua à tuo. P. N. tui tuæ tua. Genitiuo tuorum tuarum tuorum. Datiuo tuis. Ac. tuos tuas tua. Ablatiuo à tuis.

S. N. noſter noſtra noſtrum. G. noſtri noſtræ noſtri. Datiuo noſtro noſtræ noſtro. A. noſtrum noſtram noſtrum. V. o noſter o noſtra o noſtrum. A. à noſtro à noſtra à noſtro. P. N. noſtri noſtræ noſtra. G. noſtrorum noſtrarum noſtrorum. Datiuo noſtris. Accuſatiuo noſtros noſtras noſtra. V. o noſtri o noſtræ o noſtra. Ablatiuo à noſtris.

S. N. ſuus ſua ſuum. G. ſui ſuæ ſui. D. ſuo ſuæ ſuo. Accuſatiuo ſuum ſuam ſuum. Ablatiuo à ſuo à ſua à ſuo. P. N. ſui ſuæ ſua. G. ſuorum ſuarum ſuorum. Da. ſuis. Accuſatiuo ſuos ſuas ſua. Ablatiuo à ſuis.

S. N. ueſter ueſtra ueſtrum. G. ueſtri ueſtræ ueſtri. D. ueſtro ueſtræ ueſtro. Accuſatiuo ueſtrum ueſtram ueſtrum. Ablatiuo à ueſtro à ueſtra à ueſtro. P. N. ueſtri ueſtræ ueſtra. G. ueſtrorum ueſtrarũ ueſtrorum. D. ueſtris. Accuſatiuo ueſtros ueſtras ueſtra. Ablatiuo à ueſtris.

Noſtras cuius modi pronominum? quarti. quare? quia per omnes ſuos caſus declinatur ad ſimilitudinem nominum tertiæ declinationis, hoc eſt ſicut hic & hæc arpinas & hoc arpinate. & nota huiuſmodi in as & nomina & pronomina, circunflexo tono eſſe pronuntianda, quia ſunt per apocopen ab integris in tis abiectione ti.

Quarti modi pronomina ſunt duo. noſtras & ueſtras. quæ ſic declinantur.

S. Nominatiuo hic & hæc noſtras & hoc noſtrate. Genitiuo huius noſtratis. Datiuo huic noſtrati. Accuſatiuo hunc & hanc noſtratem, & hoc noſtrate. Vocatiuo o noſtras, & o noſtrate. Ablatiuo à noſtrate, & noſtrati. P. Nominatiuo hi & hæ noſtrates, & hæc noſtratia. Genitiuo horum & harum & horum noſtratium. Datiuo his noſtratibus. Accuſatiuo hos & has noſtrateis, & hæc noſtratia. Vocatiuo o noſtrates, & o noſtratia. Ablatiuo à noſtratibus.

S. Nominatiuo hic & hæc ueſtras, & hoc ueſtrate. Genitiuo huius ueſtratis. Datiuo huic ueſtrati. Accuſatiuo hunc & hanc ueſtratem, & hoc ueſtrate. Ablatiuo à ueſtrate, et ueſtrati. P. Nominatiuo hi & hæ ueſtrates, & hæc ueſtratia. Genitiuo horum & harum & horum ueſtratium. Datiuo his & ab his ueſtratibus. A. hos & has ueſtrateis, & hæc ueſtratia.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ALDI MANVTII ROMANI INSTITVTIONVM GRAMMATICARVM LIBER SECVNDVS.

DE VERBO.

q Vid est uebum? pars orationis declinabilis, uel agendi, uel patiendi, uel utriusq; significatiua cum modis & temporibus sine casu.

Verbo quot accidunt? octo. genus. tempus. modus. species. figura. persona. numerus. & coniugatio.

Quot sunt genera uerborum? quinq;. actiuum ut amo. passiuũ ut amor. neutrum ut seruio. cõmune ut largior. deponens ut sequor.

Quot sunt tẽpora uerborũ? qnq;. præsens. ꝓteritũ imperfectũ. perfectũ. plusquãperfectũ. & futurũ. ut amo. amabã. amaui. amauerã. amabo.

Quot sunt modi uerborum? quinq;. indicatiuus ut amo. imperatiuus ut ama. optatiuus ut utinam amarem. subiunctiuus ut cum amem. infinitiuus ut amare.

Indicatiuus quot tempora habet? quinq; separata. præsens ut amo. imperfectum ut amabam. perfectum ut amaui. plusquãpefectũ ut amaueram. futurum ut amabo.

Imperatiuus quot tempora hẽt? duo. præsens ut ama. futurũ ut amato.

Optatiuus quot tempora habet? quinq;. præsens, & præteritũ imperfectum simul, ut utinam amarem. præteritum perfectum, & plusquãperfectum simul, ut utinam amauissem. futurũ per se ut utinã amẽ.

Subiunctiuus quot tempora habet? quinq; separata, quemadmodum indicatiuus. præsens, ut cum amem. imperfectum, ut cum amarem. perfectum, ut cum amauerim. plusquamperfectum, ut cum amauissem. futurum, ut cum amauero.

Infinitiuus quot tempora habet? quinq;. præsens & imperfectũ simul, ut amare. perfectum & plusquãperfectum simul, ut amauisse. futurũ ut amatumire, uel amaturum esse.

Quot sũt species uerboꝝ? duæ. primitiua ut amo. deriuatiua ut amasco.

Quot sunt species deriuatiuorum uerborum? quinq;. inchoatiua. meditatiua. diminutiua. frequentatiua. desyderatiua.

Quæ ſunt inchoatiua? quæ in ſo deſinunt, & ſunt tertiæ cōiugationis, ut uiſo uiſis. faceſſo faceſſis. arceſſo arceſſis. i. eo ad uidēdū. eo ad faciē-dū. eo ad uocandū. uſurpant etiam ꝓ primitiuis ut laceſſo ꝓ lacero.

Quomodo formantur inchoatiua? non habent certam formam, nec à uerbis omnibus proficiſcuntur.

Quæ ſunt Meditatiua? quæ in ſco deſinunt, et meditationē, hoc eſt exercitationem ſignificāt. ut caleſco, ideſt meditor, & exerceor ut caleā. unde etiam meditatiua appellantur. nam meditari eſt etiā exerceri. Habent'ne præteritū hæc uerba? quidni, atq; id quod ſua primitiua, ut pingueo pingui, & pingueſco pingui. macreo macrui, & macreſco macrui, ſed differūt. nā primitiua ſignificāt pīguis fui. macer fui. deriuatiua uero pīguis factus ſum. macer factus ſum. nā ſi ita cuipiā dixeris, hui tam cito macruiſti, non erit à macreo, ſed à macreſco ꝑteritū. quia non macer fuiſti, ſed macer factus es interpretabitur.

Quomodo formantur meditatiua? à ſecunda perſona præſentis indicatiui modi cuiuſcunq; ſint coniugationis addita co, ut labo, labas, labaſco. ferueo, ferues, ferueſco. contremo, contremis, contremiſco. edormio, edormis, edormiſco.

Quæ ſunt frequentatiua? quæ aſſiduam in agendo uim habent. dicunt etiam iteratiua, quoniam frequēter agendi iterant affectū, ut merſo, merſas, hoc eſt ſæpius mergo.

Vnde formantur frequentatiua? ab extremo ſupino mutatione u in o, ut domitu, domito. curſu, curſo. amplexu, amplexo. à ſecutu tamen ſector, & non ſecutor. Sed notandum, quod quæ habent a in penultima illud in i breue conuertunt. ut uolatu, uolito. rogatu, rogito. Itē quæ præteritum in gi faciunt, formant frequentatiua à ſecunda perſona præſentis indicatiui modi, ut lego, legis, legito. fugio, fugis, fugito. Notantur quæritο, à quæro. & ſcitor, & ſciſcitor à ſcio. & noſcito, & noto, à noſco. & ægreſco, & ægroto, ab ægreo. ſed ægreſco meditatiuum eſt. Inueniuntur etiā frequentatiua à frequentatiuis, ut dictito à dicto, qđ à dico deriuat. pulto à pulſo, qđ à pello deducit.

Cuius coniugationis ſunt frequentatiua? primæ, ut curſo, curſas. ſector, ſectaris. uiſo, quod iteratiuum eſſe dicit Dimedes, & ſolum excipit à regula, quod non ſit primæ coniugationis, ego Vallæ accedēs, puto eſſe inchoatiuum potius, ut ſupra oſtendimus.

Quæ ſunt deſyderatiua? quæ in rio deſinunt, & affectum ſignificant.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Parturire enim non est meditari partum, sed desyderare. Cicero, Aliquando populus romanus pariat, quod diu parturit. similiter esu rio, est esse cupio, idest comesse. Quintilianus, Pater filios esurit. Itẽ cœnaturio cupio cœnare. Martialis.

In omnibus Vacerra qđ cõclauibus. Cõsumit horas, & die toto sedet.
Cœnaturit Vacerra, nõ cacaturit. i. cœnare cupit Vacerra, et nõ cacat.
Vnde formantur desyderatiua? ab extremo supino, assumendo rio, ut à cœnatu, cœnaturio. à mictu, micturio. ab esu, esurio.

Cuius coniugationis sunt desyderatiua? Quartæ, ut parturio. parturis. parturire.

Quæ sunt diminutiua? quæ in lo desinunt, ut à sorbeo, sorbillo, sorbillas. & non habent certam formã, suntq; in usu à paucis uerbis. Hæc nos scripsimus de speciebus deriuatiuorum, secuti Laurentium Vallam. quæ, quoniã à memoria facile effluũt, cõprehẽdi his uersiculis.

Inchoat arcesso, & uiso. meditatur amasco.
Sorbillo minuit, legitoq;, & curso frequentant.
Parturit est partum desyderat, esurit, esse. Notandum autem, in quibusdam magis in usu esse frequentatiua à frequentatiuis, quàm à primitiuis, ut lectito, à lecto lectas quod non est in usu, sicut nec legito, scriptito à scripto scriptas, quod item non in usu, ab edo præterea, eso esas ἄχρηστον, à supino esu at ab eso, in usu esito. in quibusdam uero, & à primitiuis, & à frequentatiuis in usu frequentatiua, ut à dico, dicto, à quo dictio. Hæc Gellius non à supino, ut Priscianus, sed à præterito passiuo format lib. viii. cap. vi. cui non accedo.

De figuris uerborum.

Quot sunt figuræ uerborum? tres simplex ut taceo, curro. composita ut conticeo, concurro. Decomposita, ut conticesco, recurso.

De personis uerborum.

Quot sunt psonæ uerbo℞? tres prima, ut amo. secũda, ut amas. tertia, ut amat. & silr ĩ plurali, pma ut amamꝰ. scđa, ut amatis. tertia, ut amãt.

Quare imperatiuus modus non habet primã personam in numero singulari? quia naturaliter imperans, ab eo, cui imperat, diuiditur. cum ergo prima persona est, quæ loquitur, ipsa sibi imperare non solet, nisi aliis imperãs, se quoq; immisceat. & hinc est q in plurali numero imperatiuus modus primã habet personam, ut moriamur, & in media arma ruamus. quanquam tunc non imperatiua, sed suppositiua

& hortatiua uocant, quæ græci ὑποθετικὰ, & παρακελευστικὰ uocãt, q melius q̃ nos, hãc pluralis numeri p̃sonã ab impatiuis separãt.

De numero uerborum.

Quot sũt numeri uerborum? duo singularis, ut amo. Pluralis, ut amamus.

De coniugatione uerborum.

Quot sunt coniugationes uerborum? quatuor. prima, quæ in secunda p̃sona indicatiui modi uel habet as, ut amo amas, uel aris, ut amor amaris. Secunda, quæ in secũda p̃sona præsentis indicatiui modi, uel habet es, ut doceo doces, uel eris penultima longa, ut doceor doceris. Tertia, quæ in secũda persona p̃ntis indicatiui modi uel habet is breuem, ut lego legis, uel eris penultima breui, ut legor legeris. Quarta, quæ in secunda persona præsentis indicatiui modi uel habet is longã ut audio audis, uel iris penultima longa, ut audior audiris.

Sed facilius cognoscent pueri uerba tertiæ coniugationis à uerbis quartæ differre, in Imperatiuo & Infinitiuo. nam tertiæ cõiugationis uerba faciunt in imperatiuo in e, in secũda p̃sona singulari, in infinitiuo uero in ere penultima breui, ut lego. legis. lege. legere. aspicio. aspicis. aspice. aspicere. Quartæ uero coniugationis uerba habent i in secunda persona singulari imperatiui modi. in infinitiuo uero ire penultima longa. ut audio. audis. audi. audire. Tussio. tussis. tussi. tussire.

Illud etiam notandum uerba primæ coniugationis are & ari & arem & arer & eris uel ere producere in penultima ut amare. amari. amarem. amarer. ameris uel amere. secũdæ uero ere & eri & erem & erer & aris uel are. ut docere. doceri. docerem. docerer. docearis uel doceare. Quartæ autem ire & iri & irem & irer, & aris uel are, ut audire audiri. audirem. audirer. audiaris uel audiare. sed aris uel are producitur in omni uerbo. Tertiæ uero coniugationis ite, ere, infinitiui tantum ere. erem. eres. eret. erent. erer etiam primam personam tantum optatiui, & eris uel ere secundam indicatiui passiui corripere. ut legite. legere. legerem. legeres. legeret. legerent. legerer. legeris uel legere. erunt autem, & ere præteriti perfecti indicatiui modi in omni coniugatione producunt e, ut amauerunt uel amauere. docuerunt uel docuere. legerunt uel legere. audiuerunt uel audiuere.

De præteritis.

Primæ coniugationis præterita quot regulas habent? quinque. quæ est prima?

Omnia uerba primæ coniugationis à secunda persona præsentis indicatiui modi abiecta s & addita ui, faciunt præteritum, ut amo amas amaui. præter duodecim, quæ per ui syllabas faciunt præteritum, & do dedi. sto steti. lauo laui. iuuo iuui. ut ostendunt hi uersus.

Cum domo iunge mico. cubat. & neco. cum frico. cum pli.
Et tonat, atq; sonat. secat, & crepo. nexo. ueto q;,
Do q;, dedi, & laui lauo. sto stetit. & iuuo iuui.

Quæ est secunda?

Plico & mico cum præpositione composita per ui syllabas faciũt præteritum, ut applicui. dimicui. Inueniuntur etiam in aui, sed raro. Cũ nomine autem composita in aui faciunt, ut multiplicaui. duplicaui.

Quæ est tertia?

A. cubo composita tam primæ, q̃ tertiæ coniugationis inueniuntur, ut accubo accubas, & accumbo accumbis. Incubo incubas, et incumbo incumbis. habent tamen cõmune præteritum accubui. Incubui, quæ primæ coniugationis sunt in p̃nti sine m, tertiæ uero hñt m ante b.

Quæ est quarta?

Do monosyllabis compositum transit in tertiam coniugationẽ, & præteritum geminat, ut reddo reddidi. Cum disyllabis uero, est primæ coniugationis, ut uenundo uenundas uenundedi. circundo circundas circundedi. pessundo pessundas pessundedi.

De præteritis secundæ coniugationis.

Omnia uerba secundæ coniugationis quacunq; antecedente consonante, eo in ui syllabas conuersa, faciunt præteritũ, ut doceo docui. egeo egui. præter quæ excipiuntur, quæ quinq; comprehendunt' regulis.

Quæ est prima?

Iubeo iussi facit. sorbeo, quod & sorbo dicitur, sorpsi uel sorbui. mulceo mulsi. maneo mansi. neo neui. geo geui. hæreo hæsi. luceo luxi. pelluceo pelluxi. cieo cies, qđ et cio cis dicit', ciui uel cii. torqueo torsi cum cõpositis. nã cõposita simpliciũ formationẽ plerunq; sequunt'.

Quæ est secunda?

In ueo desinẽtia, mutãt eo in i, ut moueo moui. cõniueo tñ & conniui, & cõnixi facit. Quæ est tertia?

In deo, si habent uocalem longam, uel ar ante deo, mutant deo in si, ut rideo risi. ardeo arsi. præter strideo stridi. si uero i uel e breuem, eo

in i conuertunt.ut uideo uidi.sedeo sedi. Si au diphthongum, præteritum passiuæ declinationis habebunt.ut audeo ausus sum, gaudeo gauisus sum. Sunt quæ præteritum geminant, ut mordeo momordi. pendeo pependi.spondeo spopondi.tondeo totondi.

S ed sciẽdum geminantia præterita, in compositione non geminari, ut remordeo remordi.respondeo respõdi.præter quæ à do sto disco po sco componuntur.ut condo condidi.consto constiti.dedisco dedidici.reposco repoposci. A' curro tamẽ composita utroq; modo est inuenire, ut decurri & decucurri. à repungo etiam repupugi legimus.

Quæ est quarta?

I n geo, l uer r præcedente, in si, uocali uero longa in xi faciũt, ut algeo alsi.turgeo tursi.lugeo luxi.mulgeo tñ mulxi hẽt differẽtiæ causa.

Quæ est quinta?

I n leo alia antecedente consonante in eadem syllaba, & ab oleo, & leo composita, per ui syllabam faciunt præteritum, ut impleo impleui, exoleo exoleui.releo releui.oleo & oleui & olui facit, & sic redoleo. soleo tamen solitus sum, & solui.

De præteritis tertiæ coniugationis.

t Ertiæ cõiugatiõis ꝓterita quot regulis comprehenduntur? uiginti. Quæ est prima?

I n bo uocali longa antecedẽte, in psi faciunt, ut scribo scripsi. Cætera uero in bi. ut bibo bibi. ꝓter incũbo incubui, & alia à cubo cõposita.

Quæ est secunda?

I n co, antecedente n, illa abiecta, o in i cõuertunt, ut uinco uici. s uero antecedente, mutant sco in ui syllabam, ut Pasco paui. consuesco & consueui & consuetus sum facit. Præter disco didici.cõpesco compescui.posco poposci.conquinisco conquexi. Vocali aũt longa antecedente, co in xi cõuertunt, ut dico dixi.ico tñ, cuius penultima modo correpta, modo ꝓducta repitur, ici facit, & parco peperci & sparsi.

Quæ est tertia?

I n do uocali longa præcedente, do in si uertunt, ut ludo lusi. Cedo cessi geminat ss. excipiũtur cædo cecidi penultima producta, unde occidi pro interemi.nam cecidi penultima breui à cado est.unde occidi pro interii. Pedo pepedi.cudo cudi & cusi, strido stridi. n uero antecedente, o in i commutant. sed n tria abiiciũt fundo fudi.findo fidi.

ſcindo ſcidi. cætera uero ſeruant, ut pando pandi. accendo accendi. ſcando ſcandi. præter tundo quod & abiicit n, & tutudi facit. pendo etiam & tendo geminát primam, ut pependi. tetendi. fido fidi olim, nunc fiſus ſum facit. & diuido diuiſi. A do compoſita geminant. ut trado tradidi. condo condidi, unde abſcondo abſcondidi.

Quæ eſt quarta?

In go r antecedente, go in ſi conuertunt, ut mergo merſi. Cætera uero in go uel guo in xi faciunt præteritũ, ut ango anxi. tingo uel tinguo, tinxi. rego rexi. præter pango pepigi & pegi & panxi. tango tetigi. pungo pupugi, uel punxi. frango fregi. ago egi. lego legi cum compoſitis. notantur neglexi. dilexi. intellexi à lego compoſita.

Quæ eſt quinta?

In ho in xi faciunt, ut ueho uexi. traho traxi.

Quæ eſt ſexta?

In lo præteritum faciunt in lui, ut alo alui. præter uello uelli uel uulſi, ſallo ſalli. pſallo pſalli. pcello perculi, excello exculi & excellui, quod tamen magis ab excelleo formatur. Excipiuntur etiam geminantia, ut pello pepuli. fallo fefelli. tollo tetuli, pro quo ſuſtuli dicimus.

Quæ eſt ſeptima?

In mo uocali lõga præcedẽte, o in pſi cõuertunt, ut demo dẽpſi. Cætera uero in ui ſyllabas, ut tremo tremui. præter emo emi. premo preſſi.

Quæ eſt octaua?

In no, antecedente o uel g, in ui ſyllabas faciunt præteritum, ut pono poſui. gigno genui. ſimiliter & à cano compoſita, ut concino concinui, & concini. Cætera uero faciunt in ui ſyllabam, ut ſino ſiui. ſterno ſtraui. ſperno ſpreui. lino liui, & lini. nam leui & releui magis ſunt à leo, quod non eſt in uſu. Excipiuntur temno tempſi. Cano cecini.

Quæ eſt nona?

In po e breui antecedente, in ui ſyllabas faciunt, ut ſtrepo ſtrepui. Cætera uero in pſi, ut carpo carpſi. præter rumpo rupi.

Quæ eſt decima?

In ro p ui ſyllabã terminãt, ut tero triui. quæro quæſiui. ſero ſeui. cuius cõpoſita ẽt p ui ſyllabas faciũt, ſed mutata ſignificatiõe, ut deſero deſerui. excipiũt gero geſſi. uro uſſi. uerro uerſi, et uerri. curro cucurri.

Quæ eſt undecima?

In ſo in ui ſyllabam faciunt, ut laceſſo laceſſiui & laceſſi. Accerſo accerſiui.

cerſiui. Demuntur faceſſo faceſſis faceſſi. capeſſo capeſſi. uiſo uiſi. quæſo quæſi & quæſiui. pinſo pinſui.

Quæ eſt duodecima?

I n to c præcedente, quatuor inueniuntur. flecto. necto. plecto. pecto, quæ faciũt flexi. plexi. nexi uel nexui. pexi uel pexui, & pectui. præcedẽte uero e breui, duo, ut peto petiui. meto meſſui. r ſimiliter, duo, uerto uerti. ſterto ſtertui. tt geminato unum mitto miſi, & unũ item in ſto, ut ſiſto, qđ cũ ſignificationẽ actiuã habet, caret ptõ, cum uero abſolutam, facit ſteti. ſicut ſto cum ſuis compoſitis, ut deſiſto deſtiti.

Quæ eſt tertiadecima?

I n xo duó inueniunť texo, & nexo, quæ in ui ſyllabas faciunt. ut texui, nexui. ſed nexo eſt primæ.

Quæ eſt quartadecima?

I n cio ſi a præceſſerit, a in e uerſa, & o remota faciunt præteritũ, ut facio feci, iacio ieci. ſin uero præceſſerit i, illo in e uerſo, in xi faciunt, ut aſpicio aſpexi. icio tamen ici facit, & elicio elicui.

Quæ eſt quintadecima?

I n dio & in gio, o remota faciunt præteritũ, ut fodio fodi. fugio fugi.

Quæ eſt ſextadecima?

I n fio unum eſt, fio fis factus ſum. unum item in io ut meio ſine præterito & ſupino, & unum in quio, inquio, quod inquit tantũ habet. unũ etiam in rio pario peperi.

Quæ eſt decimaſeptima?

I n pio ca præcedente mutãt a in e, & abiecta o faciunt præteritum, ut capio cepi. cũ uero, o in ui ſyllabã conuertunt, ut cupio, cupiui. quod nõ puto eſſe etiam quartæ, ut Priſcianus ait. nã illud Lucretii ſic legẽdum, Naturæ primus terrarũ clauſtra cuperet, ut ſit uerſus miurus, quo ſæpe Lucretius utiť. de quo uerſu nos abunde infra tractabimus in libro de metris. rapio rapui facit. ſapio & ſapui, & ſapiui. unde reſipui, & reſipiui. Cœpio quod in uſu non eſt, cœpi. Terentius tamen in Adelphis à cœpio cœperet uſus eſt. Sinerem ego illum? aut non ſex totis mẽſibus prius olfeciſſem, quàm ille quicquam cœperet.

Quæ eſt decimaoctaua?

I n tio, in ſi faciunt geminato ſſ, ut concutio concuſſi, quatio quaſſi.

Quæ eſt decimanona?

I n uo ſyllabam, l antecedente, o in i uertunt, ut ſoluo ſolui. uocali ue-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ro in xi, uiuo uixi. in uo autem syllabas, mutant o in i, ut acuo acui, præter coquo coxi. linquo liqui. pluo pluui. struo struxi.

De præteritis quartæ coniugationis.

Verba quartæ coniugationis quomodo faciunt præteritum? in ui syllabam, & ii exclusa u per concisionem, ut audio audiui & audii. salio saliui & salii tam de sale, quàm de saltatione. demuntur in cio plurium syllabarum duabus. quæ si n habent ante cio, faciunt in xi, ut uincio uinxi. sancio sanxi, & sanciui olim. sin uero minime, in si, ut raucio rausi. farcio farsi. Item aio ai. cambio campsi. hurio hausi. sepio sepsi. sentio sensi. uenio ueni. & à pario & salio composita, ut operio operui. assilio assilui. quia salio etiam salui facit. sed comperio cõperi facit, & reperio repperi. pp geminato in carmine.

De præteritis uerborum in or.

In or desinẽtia quomodo faciũt præteritũ? nõ habẽt. quia in or omnia carent præterito, & iis quæ ab illo deriuant̃. assumũt autẽ participiũ præteriti perfecti, & plusq̃perfecti, & substantiuũ uerbũ, et usum præteritorũ cõplent, ut amor, amatus sum, & amatus fui, & sic in oibus.

De supinis.

Supinorum regulæ quot sunt? septem.

Quæ est prima?

In ui syllabam, commutant ui in tum, ut amaui amatum, petiui petitum. demuntur abolitum. adultum. agnitum. cautum. cognitum. cõsitum. fautum. insitum. lautum & lotum. pastum. potum. saltum. nã salitum per simplex l, seruat. satum, solutum, sepultum. uenum. in or primæ in atum, ut moratum. auxiliatum.

Quæ est secunda?

In ui syllabas commutant eas in itum, ut domui domitum. præter altum. nam alitum seruat. Item apertum. cassum. nam caritum seruat. censum. cultum. consultum. concentum cum cæteris à cano. doctũ. excelsum. frictum. indutum. messum. mistum. nectum. occultũ. passum. pistum. raptum cum compositis correptum. surreptum. sectum. statum. tentum. textum. tostum. In or secundæ in itum. ut ueritum. præter confessum. fassum. misertum. ratum. tutum, & tuitum.

Quæ est tertia?

In ci. gi. qui. xi commutant eas in ctum, ut uici uictum. legi lectum. dereliqui derelictum. dixi dictum. præter fixum. flexum. fluxum. fugitum.

gitum.fictum.mictum.pictum.rictum.strictum abiiciunt n.peperci sine supino. in gor etiam & scor & in uor syllabas, in ctum faciunt, ut fungor functum.proficiscor profectum.fruor fructum, & fretum olim etiam fruitum.præter adeptum.commentum.fessum.unde defessum.iratum.natum.oblitum.pastum.ultum.

Quæ est quarta?

In mi.pi.psi.in ptũ, ut scripsi scriptum.rupi ruptũ. emi emptũ.præter campsi campsum. Quæ est quinta?

In di.li.ri.si.ti.in sum, ut momordi morsum. tutudi & tunsum, & tusum.fefelli falsum.sali salsum.uerri uersum, quod est etiã à uerti.sensi sensum.pandi passum geminat ss.quod & à patior, & pateo idẽ est. demuntur gestũ.haustũ.indultũ.latũ.mulctum.nam mulsum seruat. pistum.partũ.statum.tentũ.nã tensum seruat.tortum.ustum.Item cõposita à do ut inditum.ab abscondo tam absconsum, q̃ absconditũ, sed absconditũ melius inquit Diomedes.quartæ etiam cõiugationis uerba habentia l uel r ante si, ut fartum.sartum.fultum. In dior item & tior & tor, in sum faciunt.ut mensum.orsum.assensum.usum. præter amplexum.mentitum.partitum.potitum.sortitum.

Quæ est sexta?

In bor, in psum, ut labor lapsum.& in quor & in rior in tum.ut loquor locutum.orior ortum. & in ror in stum faciunt, ut queror questum. morior tamen mortuum, unde mortuus.

Quæ est septima?

Largior largitum habet, & molior molitum.

Quæ actiua supinum non habent.

Compesco.cerno.renuoq; & respuo.lingo.
Sugo.refello.timet.lamboq;, atq; urgeo.caluo.
Visoq; cum metuo.posco.linquo.arceo.disco.
Ambigoq; annumeres, quæ sunt sine cuncta supinis.

Quæ neutra supinis deficiunt.

Strideo.sterto.rudo.stridit.micat.æstuo.parco.
Et conquinisco.psalloq;, & obedio.dego.
Et scalpo, & scando.scabit, & pauet.horreo.mando.
Adiice glisco.tremo.nec non satagoq;, luoq;.
Et furit.atq; uolo.lucet.pelluceo.fulget.
Exurio.horresco.feruesco, & talia cuncta,

Et quæ præteritum per ui dant uerba secundæ,
Vt caleo calui. pauca hæc tamen excipe, sicut,
Torret. olet. ualeo. paretq;. doletq;. latetq;
Et placeo, & noceo, & libeo, & careo, pateoq;:
Quanquam sunt per ui, retinent tamen ista supinum.

De uerbis defectiuis.

Quæ sunt uerba defectiua? quæ deficiunt numeris. modis. temporibus, & personis non tamen omnibus.

Forem. fores. foret. forent. infinitiuo fore. Meio, meiis. Imperatiuo meie meiat. meiamus meiite. Futuro meiito. Infinitiuo meiere.

Infit. infiunt, & infio antiquum.

Quæso. quæsimus. quæsere. nec dicas quæsumus per u.

Faxo. faxis. faxit. faxunt, & faxint.

Inquio, seu inquam. sed hanc uocem futuri temporis esse uult Priscianus. inquis. inquit. inquiet. inquie.

Ausim. ausis. ausit, & ausint.

Cedo idest dic.

Aio ais. ait. aiunt. aiebã cum toto imperfecto. ait. aies. Imperatiuo ai. in plurali aiamus. Futuro optatiui aiat. in plurali aiatis. aiant.

Imperatiuo aue. in plurali auete. Futuro aueto. Infinitiuo auere. eodẽ modo salue & uale. sed uale à ualeo est. quare non est defectiuum.

Furis. daris. faris. prima positione deficiunt.

Ouat ouans habet participium. cuius tamen uerbi declinatio per multas etiam uoces inuenitur.

Apage. apagete. apagesis. ꝑ apage si uis, sicut sodes ꝑ si audes, quod est blandientis, sicut amabo, & capsis, pro cape si uis, & sis, ꝑ si uis.

Odi. noui. cœpi. memini præteritũ perfectũ tantũ habẽt, & quæ à præterito deriuantur. memini habet etiam memento & mementote.

Volo & malo imperatiuo & supinis deficiunt. malo etiam futuro indicatiui. sed de his in declinatione uerborum cumulatissime dicemus.

De Anomalis.

Quæ sunt anomala? quæ aliorum uerborum inclinatum non sequuntur. nec dicendum anormala cum r post o, sed sine r, quia græcum est τὸ ἀνώμαλον, quod significat asperum, uarium, & sine planitie.

Anomala autem sunt hæc.

Sum es est. uolo uis uult. fero fers fert. edo es est, cum compositis, de quibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

quibus abunde dicemus in declinatione uerborum.

Quæ sunt quæ in imperatiuo per apocopen proferuntur? Dic.duc.fac. fer.pro dice.duce.face.fere.

Quæ aliorum præteritis,& supinis utuntur?

A rguor à conuincor conuictus sum. habet & argutus sum. Cerno à cresco creui cretum.calesco à caleo calui cum similibus in sco. ferio à percutio percussi percussum.fero à tulo tuli latum.furo ab insanio insaniui sine supino.liquor à liquefio liquefactus sum.medeor à medicor,medicatus sum.poscor à postulor postulatus sum. Quatio à concutio concussi cõcussum.nam quassi non est in usu,reminiscor à recordor recordatus sum.sido à sedi sessum.sisto à sto steti,statũ.sunt qui rectius statui statutũ habere dicant.tollor à suffero sublatus sum. uescor à pascor pastus sum.

Quæ perfecta sunt à diuersis instantibus?

A cui ab aceo & acuo.creui à cresco & cerno,frixi à frigeo & frigo.luxi à luceo & lugeo.minxi à meio & mingo.passus sum à pandor & patior.paui à pasco & paueo.pependi à pẽdeo & pendo. tuli à tulo & fero.uersus sum à uertor & uerror.

Quæ sunt in prima persona confusa?

A ppello appellas & appellis.dico dicas & dicis.fũdo fundas & fundis. lauo lauas & lauis.lego legas prima longa, & lego legis prima breui.mando mandas & mandis. prædico prædicas penultima correpta,& prædico prædicis penultima longa.pinso pinsas & pinsis. sero seras & seris.sono sonas & sonis.uolo uolas & uis.

Quæ in indicatiuo dupliciter efferuntur?

C aueo & cauo.conniueo & conniuo. denseo & denso. dureo & duro. excelleo & excello.ferueo & feruo.frigeo & frigo.fulgeo & fulgo.lẽteo & lento.oleo & olo. sorbeo & sorbo. strideo & strido. tergeo & tergo.unio & uno.

Quæ habent duplicem coniugationem?

M orior.orior.potior.quæ & tertiæ & quartæ coniugationis inueniuntur.In infinitiuo tamen mori tantum dicimus secundum tertiam,& oriri,& potiri secundum quartam. apud uetustissimos etiam pario & cupio & tertiæ & quartæ inueniuntur.

Quæ habent duo aut tria præterita?

C udo cussi & cudi.explico explicui & explicaui.pango pepigi,& pan

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

xi, & pegi. pũgo pupugi, & pũxi. ſino ſini, & ſiui. tũdo tutudi, et tũſi.
Quæ ancipiti terminatiõe in eadẽ ſignificatiõe legunt.
A ſſentio & aſſentior. labo & labor. mereo & mereor. reuerto & reuertor, & alia plurima apud Priſcianum.

Interrogationes de uerbo.

A mo quæ pars orationis eſt? uerbum. Quare? quia cum modis & temporibus eſt ſignificatiuum agendi.

A mor quæ pars orationis eſt? uerbum. quare? quia cum modis & temporibus eſt ſignificatiuum patiendi.

L argior quæ pars orationis eſt? uerbum. quare? quia cũ modis & temporibus eſt & agendi & patiendi ſignificatiuum.

A mo cuius generis? actiui. quare? quia in o deſinens poteſt facere tranſitionem ad aliquod rationale animal, unde poſſit fieri conuerſa locutio in prima, uel in ſecunda perſona, uel ſaltem in ſecũda per aſſum ptionem r, ut tu amas me. ego amor à te. Plato amabat Socratem. Socrates amabatur à Platone. Ego amo te. tu amaris à me.

A mor cuius gñis? paſſiui. quare? qa in or deſinens, uenit ab actiuo per aſſumptionem r, quod eſt amo. ſicut doceor à doceo. legor à lego.

A ro cuius generis? neutri. quare? quia in o deſinens non poteſt facere tranſitionem ad aliquod rationale animal, unde poſſit fieri conuerſa locutio in prima uel in ſecunda perſona, uel ſaltem in ſecunda per aſſumptionem r. hoc eſt non poteſt habere accuſatiuum ſignificantẽ hominem. non enim dici poteſt aro Socratem, ſicut amo Socratem.

A mplector cuius generis? communis. quare? qa in or deſinens utranq; habere poteſt ſignificationem, hoc eſt & actiuam & paſſiuam. actiuam. ſic, ego amplector te. paſſiuam ſic, ego amplector à te.

A uxilior cuius generis? Deponentis. quare? quia deponit alteram ſignificationem, hoc eſt uel actiuam, uel paſſiuam. Sed auxilior deponit paſſiuam, ut auxilior tibi, lætor uero actiuam. ut lætor uirtute.

A mo cuius tpis? præſentis. quare? qa pſens tẽpus deſignat circa actionem, uel paſſionẽ. ſed amo circa actionẽ, amor uero circa paſſionẽ.

A mabam cuius temporis? præteriti impfecti. quare? quia rẽ cœptam, ſed non dum perfectam oſtendit.

A maui cuius tpis? Præteriti pfecti. quare? qa rem pfectã eſſe ſignificat.

A maueram cuius temporis? Præteriti pluſquamperfecti. quare? quia oſtendit aliquid iamprident eſſe perfectum.

Amabo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

A mabo cuius temporis? Futuri. quare? quia rem aliquam fore, hoc est futuram esse demonstrat.

A mo cuius modi? indicatiui. quare? quia indicat rẽ esse. amabam. amaui. amaueram cuius modi? indicatiui. quia indicant rem fuisse. Amabo cuius modi? indicatiui. quare? quia indicat rem fore.

A ma cuius modi imperatiui. quare? quia imperat rem esse. Amato cuius modi imperatiui. quare? quia imperat rem futuram esse.

Quare non dixisti etiam fuisse? quia in imperatiuo non est præteritum. non enim quod factum est, ut infectum sit, imperare quisquam potest, neq; ut factum sit, quod factum non fuerit.

V tinam amarem cuius modi? Optatiui. quare? qa eget aduerbio optandi, ut perfectum significet sensum.

C um amarẽ cuius modi? Subiunctiui. quare? quia subiungit sibi aliud uerbum, uel subiungitur alteri uerbo, ut pfectum significet sensum.

A mare cuius modi? infinitiui. quare? quia nec numeros, nec personas definit, sed eget sola alterius uerbi coniunctione.

A mo cuius speciei? primitiuæ. quare? quia à nullo deriuatur.

A masco cuius speciei? deriuatiuæ. quare? quia deriuatur ab amo.

A mo cuius figuræ? simplicis. quare? quia simpliciter profertur.

D eamo cuius figuræ? cõpositæ. quomodo componit̃ ex de & amo.

C ontremisco cuius figuræ? decompositæ. quare? quia non per se componitur, sed à composito deriuatur, quod est contremo contremis.

A mo cuius personæ? primæ. quare? quia est prima uox uerbi. uel quia cum loquitur de se, ipsa pronuntiat.

A mas cuius personæ? secundæ. quare? quia est secunda uox uerbi, uel quia ad eam prima loquitur directo sermone.

A mat cuius personæ? tertiæ. quare? quia est tertia uox uerbi, uel quia de ea prima loquitur ad secundam, extra se, & illam posita, ad quã dirigit sermonem. quod quia uidetur obscurum, sic clarius. tertia persona est, de qua posita extra primã & scd̃am. prima loquit̃ ad secundã.

A mare cuius psonæ? nullius. & numeri? nullius. quare? qa omnia infinita. impsonalia. gerundia, & supina numeris, & personis deficiunt.

A mo cuius numeri? singularis. quare? quia singulariter profertur.

A mamus cuius numeri? pluralis. quare? quia pluraliter profertur.

A mo cuius coniugationis? primæ. quare? quia in secunda persona præsentis, indicatiui modi habet a pductũ ante s ut amo amas & in pri-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ma, & secunda p̄sona pluralis numeri id ipsum a ꝓductū ante mus, & ante tis, ut amamus. amatis, & in infinitiuo ante re ut amare.

Amor amaris cuius cōiugationis? primæ. q̄re? qa in secunda persona p̄sentis, indicatiui modi habet a ꝓductum ante ris, ut amor amaris.

Doceo doces cuius coniugationis? secundæ. quare? quia in secunda persona p̄sentis indicatiui modi habet e ꝓductū ante s ut doceo doces. & in prima, & secūda p̄sona pluralis numeri id ipsum e ꝓductū ante mus & ante tis, ut docemus, docetis. & in īfinitiuo ante re, ut docere.

Doceor cuius cōiugationis? secūdæ. quare? quia in secunda persona præsentis indicatiui modi habet e productū ante ris, ut doceor doceris.

Lego legis cuius coniugationis? tertiæ. quare? quia in secunda persona p̄ntis indicatiui modi habet i correptū ante s, ut lego legis. et in p̄ma & scd̄a p̄sona pluralis numeri id ipsum i correptū ante mus, & ante tis, ut legimus. legitis. in infinitiuo uero e correptū ante re, ut legere.

Legor legeris cuius cōiugationis? tertiæ. q̄re? quia in secunda persona præsentis indicatiui modi habet eris penultia breui, ut legor legeris.

Audio audis cuius cōiugationis? quartæ. quare? quia in secūda persona præsētis indicatiui modi habet i ꝓductū ante s, ut audio audis. & in prima & secunda persona pluralis numeri id ipsum i productū ante mus, & ante tis, ut audimus, auditis, & in īfinitiuo ante re, ut audire.

Audior audiris cuius cōiugationis? quartæ. quare? qa in secunda p̄sona p̄sentis indicatiui modi habet i ꝓductum ante ris ut audior, audiris.

Declina amo amas.

Indicatiuo modo tēpore præsenti singulariter. Ego amo. tu amas. ille amat. Pluraliter nos amamus. uos amatis. illi amant. Præterito imperfecto. S. ego amabā. tu amabas. ille amabat. P. nos amabamus. uos amabatis. illi amabant. & per infinitum sic. S. ego amare pro amabā. tu amare pro amabas. ille amare pro amabat. P. nos amare pro amabamus. uos amare pro amabatis. illi amare ꝓ amabāt. Præterito perfecto. S. ego amaui. tu amauisti. ille amauit. P. nos amauimus. uos amauistis. illi amauerūt. uel amauere. ex quibus hæc per syncopen. tu amasti ꝓ amauisti. uos amastis pro amauistis. illi amarūt ꝓ amauerunt. Præterito plusquāperfecto. S. ego amauerā. tu amaueras. ille amauerat. P. nos amaueramus. uos amaueratis. illi amauerant. Et per concisionem. S. amarā amaras amarat. Pluraliter. amaramus amaratis amarant. Futuro. S. ego amabo. tu amabis ille amabit. P.

bit. P. nos amabimus. uos amabitis. illi amabunt.

I mperatiuo modo tempore præſenti ad ſecundam et tertiam perſonã. S. ama tu. amet ille. P. amate uos. ament illi. Futuro. S. amato tu. amato ille. P. amatote uos. amanto illi.

P rima enim perſona pluralis numeri, quæ datur imperatiuis, hortandi eſt, non imperandi, ut amemus uirtutẽ ó condiſcipuli. pugnemus ó commilitones. moriamur, & in media arma ruamus.

O ptatiuo modo tpe pñti, & ptõ impfecto. Singulr utinã ego amarẽ. tu amares. ille amaret. Pl. utinã nos amaremus. uos amaretis. illi amarẽt. Ptõ pfecto & pluſq̃perfecto. S. utinã ego amauiſſẽ. tu amauiſſes. ille amauiſſet. P. utinã nos amauiſſemus. uos amauiſſetis. illi amauiſſent. Et p ſyncopẽ. S. utinã ego amaſſẽ. tu amaſſes. ille amaſſet. P. utinã nos amaſſemus. uos amaſſetis. illi amaſſent. Futuro. S. utinã ego amẽ. tu ames. ille amet. P. utinã nos amemus. uos ametis. illi ament. Diomedes tñ ſeparatĩ declinat ſic, tpe pſenti utinã amẽ. imperfecto utinã amarem. Perfecto utinã amauerim. pluſquãperfecto utinam amauiſſem. Futuro utinam amem. ſed de his in fragmentis plura.

S ubiunctiuo modo tempore præſenti. S. cum ego amem. tu ames. ille amet. P. cum nos amemus. uos ametis. illi ament. Præterito imperfecto. S. cum ego amarem. tu amares. ille amaret. P. cum nos amaremus. uos amaretis. illi amarent. Præterito perfecto. S. cum ego amauerim. tu amaueris. ille amauerit. P. cum nos amauerimus. uos amaueritis. illi amauerint. Et per ſyncopã. S. amarim. amaris. amarit. P. amarimus. amaritis. amarint. Præterito pluſquãperfecto. S. cum ego amauiſſem. tu amauiſſes. ille amauiſſet. P. cum nos amauiſſemus. uos amauiſſetis. illi amauiſſent. & per cõciſionẽ. S. cũ ego amaſſem. tu amaſſes. ille amaſſet. P. cũ nos amaſſemus. uos amaſſetis. illi amaſſent. Futuro. S. cum ego amauero. tu amaueris. ille amauerit. P. cum nos amauerimus. uos amaueritis. illi amauerint. & per ſyncopen. S. cum amaro amaris amarit. P. cum amarimus amaritis amarint. Sed nota in ſecunda perſona ſingularis numeri præteriti perfecti ſubiunctiui modi i ante s corripi, & ſimiliter in prima & ſecunda pluralis ante mus, & tis, ut. S. cum amauerim amaueris. P. cum amauerimus amaueritis, in ſecunda uero perſona ſingularis numeri ante s, & in prima & ſecunda pluralis futuri eiuſdem modi ante mus, & tis produci. ut. S. cum amauero amaueris. P. cum amauerimus amaueritis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

hinc illud, dederis in carmine uires, & uitam dederitis in undis.

Infinitiuo modo tempore præsenti, & præterito imperfecto amare. Præterito perfecto, & plusquãperfecto amauisse, & per concisionẽ amasse. Futuro amatumire, uel amaturũ esse. Gerũdia uel participialia nomina amandi amando amandum. Supina amatum amatu.

Quod participia trahunť ab hoc uerbo actiuo? duo. quæ? alterũ pſentis, & præteriti imperfecti tẽporis in ns, qď est amans, idest qui amat, uel qui amabat, alterũ futuri in rus, quod est amaturus, idest qui amabit.

Amãs unde formatur? à prima persona præteriti imperfecti indicatiui modi, mutata bam in ns, ut amabam. bam in ns, fit amans.

Amaturus unde formatur? ab ultimo supino. quomodo? amatum amatu, addita rus fit amaturus.

Quæ non faciunt præteritum perfectum in aui? hæc quæ his uersibus annotantur.

Dat, domat. atq; crepat. micat. & iuuat. & plicat. & stat.
His fricat, & uexat. sonat, & necat adde, lauatq;.
Et secat, atq; cubat. tonat. hæc neu dice per aui.

Declina sono sonas per primas personas singulares.

Sono. sonabam. sonui sonueram. sonabo. In imperatiuo non sunt. utinam sonarem. sonuissem. sonem. Cum sonem. sonarem. sonuerim. sonuissem. sonuero.

Quot tempora deriuantur à præterito perfecto indicatiui? sex, quæ hoc disticho comprehenduntur.

Præteritum de se sex format tempora, ram. sem.
Rim quoq;. semq; iterum, postmodo, ro. se. dabit.

Dic præteritum à lauo & iuuo cum deriuatis ab eis.

Laui. laueram. lauissem. lauerim. lauissem. lauero. lauisse.
Iuui. iuueram. iuuissem. iuuerim. iuuissem. iuuero. iuuisse.

Dic præteritum à do sto & deriuata ab eis.

Dedi. dederam. dedissem. dederim. dedissem. dedero. dedisse.
Steti. steteram. stetissem. steterim. stetissem. stetero. stetisse.

Inflecte amo per primas personas, hinc per secundas retrorsum, inde per tertias, donec declinaueris totum uerbum.

Amo. amabam. amaui. amaueram. amabo. utinam amarem. amauissem. amem. cum amem. amarem. amauerim. amauissem. amauero. Retrorsum. Cum amaueris. amauisses. amaueris. amares. ames.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

utinam ames.amauisses.amares.amato tu.ama.amabis, amaueras. amauisti.amabas.amas. Amat.amabat.amauit.amauerat. amabit. amet.amato ille.utinā amaret.amauisset. amet.cum amet. amaret. amauerit. amauisset. amauerit. Cum amauerimus. amauissemus. amauerimus. amaremus.amemus.utinam amemus. amauissemus. amaremus.amabimus.amaueramus.amauimus.amabamus. amamus. Amatis.amabatis.amauistis.amaueratis.amabitis. Amate. amatote. Vtinam amaretis.amauissetis.ametis.cum ametis.amaretis.amaueritis.amauissetis amaueritis. Cum amauerint.amauissent. amauerint.amarent. ament. Vtinam ament. amauissent. amarent. amanto.ament. Amabunt.amauerant. amauerunt, uel amauere. amabant.amant.

Amor uerbū passiuum quomodo flectitur?

I Ndicatiuo modo tempore præsenti. S. ego amor.tu amaris, uel amare. ille amatur. P. nos amamur. uos amamini. illi amantur. Præterito imperfecto, Singulariter ego amabar tu amabaris, uel amabare. ille amabatur. Pluraliter nos amabamur.uos amabamini.illi amabantur. Et per infinitum. Singulariter ego amari pro amabar. tu amari pro amabaris. ille amari pro amabatur. Pluraliter nos amari pro amabamur uos amari pro amabamini.illi amari pro amabant. præterito pfecto. S. ego amatus sum, uel fui. tu amatus es, uel fuisti, ille amatus est, uel fuit. P. nos amati sumus, uel fuimus uos amati estis, uel fuistis. illi amati sunt fuerunt, uel fuere. In fœminino genere, Singulariter ego amata sum, uel fui. tu amata es, uel fuisti. illa amata est, uel fuit. P. nos amatæ sumus, uel fuimus. uos amatæ estis, uel fuistis. illæ amatæ sunt fuerunt, uel fuere. In neutro genere, Singulariter, ego amatum sum, uel fui. tu amatū es, uel fuisti. illud amatum est, uel fuit. P. nos amata sumus, uel fuimus. uos amata estis, uel fuistis. illa amata sunt fuerunt, uel fuere. Præterito plusquamperfecto. Singulariter ego amatus eram, uel fueram. tu amatus eras, uel fueras. ille amatus erat, uel fuerat. P. nos amati eramus, uel fueramus. uos amati eratis. uel fueratis. illi amati erāt, uel fuerant. Et in fœminino, ego amata eram. & in neutro ego amatum eram. Futuro. S. ego amabor. tu amaberis. uel amabere. ille amabitur. P. nos amabimur. uos amabimini. illi amabuntur.

Imperatiuo modo tempore præsenti ad secundam, & tertiam personã .S.amare tu.ametur ille.P.amamini uos.ament' illi. Futuro.S.amator tu.amator ille.P.amaminor uos.amantor illi.amemur nos hortandi est, non imperandi.

Optatiuo modo tpe præsenti, & præterito imperfecto.S.utinam ego amarer.tu amareris, uel amarere.ille amaret'.P.utinam nos amaremur.uos amaremini.illi amarentur.Ptõ perfecto & plusquamperfecto.S.utinã ego amatusessem uel fuissem.tu amatusesses.uel fuisses.ille amatusesset, uel fuisset.P.utinã nos amatiessemus, uel fuissemus.uos amatiessetis, uel fuissetis.illi amatiessent, uel fuissent. Et in fœminino ego amataessem, uel fuissem.Et in neutro ego amatumessem, uel amatumfuissem. Futuro.S.utinam ego amer tu ameris, uel amere.ille amet'.Plr utinam nos amemur.uos amemini.illi ament'.

Subiunctiuo modo tempore præsenti.S.cum ego amer.tu ameris uel amere.ille ametur.P.cum nos amemur.uos amemini. illi amentur. Præterito imperfecto.S.cum ego amarer.tu amareris, uel amarere. ille amaretur.P.cum nos amaremur.uos amaremini.illi amarentur. Præterito perfecto.S.cum ego amatussim, uel fuerim.tu amatussis uel fueris.ille amatussit uel fuerit.P.cum nos amatisimus, uel fuerimus.uos amatisitis, uel fueritis.illi amatisint, uel fuerint.Et in fœminino ego amatasim, uel fuerim, & in neutro ego amatumsim, uel fuerim.Præterito plusquamperfecto.S.cum ego amatusessem, uel fuissem.tu amatusesses, uel fuisses.ille amatusesset, uel fuisset.Pl. cũ nos amatiessemus, uel fuissemus.uos amatiessetis, uel fuissetis.illi amatiessent, uel fuissent.& in fœminino genere ego amataessem, uel fuissem. & in neutro ego amatumessem, uel fuissem.Futuro.S.cum ego amatus ero, uel fuero.tu amatuseris, uel fueris.ille amatuserit, uel fuerit. Pl.cum nos amatierimus, uel fuerimus.uos amatieritis, uel fueritis. illi amatierunt, uel fuerint.& in fœminino genere ego amataero, uel fuero.& in neutro ego amatumero, uel fuero.

Infinitiuo modo tpe præsenti, & præterito impfecto amari.Ptõ perfecto, & plusquãperfecto amatumesse, uel fuisse.Futuro amatumiri.

Quot participia trahuntur ab hoc uerbo passiuo? duo. quæ? alterum præteriti perfecti & plusquamperfecti in tus quod est amatus.i. qui amatusest, uel fuit. Alterum futuri in dus, quod est amandus.i.qui amabitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

A matus unde formatur? ab ultimo supino. quomodo? amatum amatu, addita s fit amatus.

A mandus unde formať? à genitiuo sui præsentis participii. quomodo? amans amantis, tis in dus fit amandus.

Amatur impersonale quomodo flectitur?

i Ndicatiuo modo tpe pñti amať. Ptõ impfecto amabatur. Præterito perfecto amatum est, uel amatum fuit. Præterito plusq̃pfecto amatũ erat uel amatũ fuerat. Futuro amabiť.

I mperatiuo modo tempore præsenti ametur. Futuro amator.

O ptatiuo modo tempore præsenti & præterito impfecto utinam ama retur. Præterito perfecto & plusquãperfecto utinam amatum esset uel amatum fuisset. Futuro utinam ametur.

S ubiunctiuo modo tempore præsenti cum ametur. Præterito imperfe cto cum amaretur. Præterito perfecto cum amatum sit uel fuerit. Præterito plusquamperfecto cum amatum esset uel amatum fuisset. Futuro cum amatum erit, uel amatum fuerit.

I nfinitiuo modo tpe p̃senti & ptõ imperfecto amari. Ptõ perfecto & plusquamperfecto amatum esse uel amatũ fuisse. Futuro amatum iri.

Doceo quomodo flectitur?

i Ndicatiuo modo tempore præsenti. S. ego doceo. tu doces. ille docet. Pluraliter nos docemus. uos docetis. illi docent. Ptõ imperfecto. S. ego docebam. tu docebas. ille docebat. P. nos docebamus. uos docebatis. illi docebant. Et p infinitum ego docere pro docebam. tu docere pro docebas. ille docere pro docebat. P. nos docere pro docebamus. uos docere pro docebatis. illi docere ꝓ docebant. Ptõ perfecto. S. ego docui. tu docuisti. ille docuit. P. nos docuimus. uos docuistis. illi docuerunt uel docuere. Præterito plusquãperfecto. S. ego docueram. tu docueras. ille docuerat. P. nos docueramus. uos docueratis. illi docuerãt. Futuro. S. ego docebo. tu docebis. ille docebit. P. nos docebimus. uos docebitis. illi docebunt.

I mperatiuo modo tpe pñti ad secundam & tertiam p̃sonã. S. doce tu. doceat ille. P. docete uos. doceant illi. Futuro. S. doceto tu, doceto ille. P. docetote uos. docento illi. nam doceamus hortandi est magis.

O ptatiuo modo tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinam ego docerem. tu doceres. ille doceret. P. utinam nos doceremus. uos doceretis. illi docerent. Præterito perfecto, et plusquãperfecto. S. uti-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

nam ego docuissem.tu docuisses.ille docuisset. Pluraliter utinã nos docuissemus.uos docuissetis.illi docuissent.Futuro.S.utinam ego doceam.tu doceas.ille doceat.P.utinam nos doceamus.uos doceatis. illi doceant.

S ubiunctiuo modo tempore præsenti.S.cum ego doceam.tu doceas. ille doceat.P.cum nos doceamus.uos doceatis.illi doceãt.Præterito imperfecto.S.cum ego docerem.tu doceres.ille doceret.P.cum nos doceremus.uos doceretis.illi docerent.præterito perfecto.S.cũ ego docuerim.tu docueris.ille docuerit.P.cum nos docuerimus.uos docueritis.illi docuerint.præterito plusquamperfecto. S. cum ego docuissem.tu docuisses.ille docuisset.P.cum nos docuissemus.uos docuissetis.illi docuissent.Futuro.S.cum ego docuero.tu docueris. ille docuerit.P.cum nos docuerimus.uos docueritis.illi docuerint.

I nfinitiuo modo tempore præsenti, & præterito imperfecto docere. Præterito perfecto & plusquamperfecto docuisse.Futuro doctũire, uel docturum esse. Gerundia uel participialia nomina docendi docendo docendum. Supina doctum doctu.

Quot participia trahunt? ab hoc uerbo actiuo? duo.quæ? alterũ præsentis, & præteriti imperfecti temporis in ns, qđ est docens, idest q docet uel docebat, alterum futuri in rus, quod est docturus, idest q docebit.

D ocens unde formatur? à prima persona præteriti imperfecti indicatiui modi.quomodo? docebam.bam in ns fit docens.

D octurus unde formatur? ab ultimo supino.quomodo? doctum doctu, addita rus fit docturus.

Declina doceo per primas personas singulares.

D oceo.docebam.docui.docuerã.docebo.Vtinam docerẽ.docuissem. doceam.Cum doceam.docerem.docuerim.docuissem.docuero.

Declina per secundas.

D oces.docebas.docuisti.docueras.docebis.doce tu.doceto tu.utinam doceres.docuisses.doceas.Cum doceas.doceres.docueris.docuisses, docueris.& sic totum uerbum.aliquando etiam retrorsum sic.Cum docuero.docuissem.docuerim.docerem.doceam.Vtinam doceam. docuissem.docerẽ.docebo.docuerã.docui.docebam.doceo.sed hoc non est faciendum, nisi ei, qui iam cursim uerba declinet.

Dic præteritum perfectum à mordeo, et deriuata ab eo.

M omordi.momorderã.momordissem.momorderim. momordissem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

momordero.momordisse.

Dic præteritum à remordeo, & deriuata.

Remordi.remorderam.remordissem. remorderim. remordissem.remordero.remordisse.

Quare nõ dixisti remomordi? q̃a quæ geminãt syllabam in ptõ, si componant̃, nõ etiam geminant, nisi à do sto posco & disco composita.

Dic præteritum à pendeo, & deducta ab eo.

Pependi.pependeram.pependissem.pependerim.pependissem.pependero pependisse.

Dic præteritum à spondeo. tondeo. respondeo. iubeo. algeo. lugeo. cum deriuatis.

Spopondi.spoponderam.spopondissem.spoponderim. spopõdissem.spopondero.spopondisse.

Totondi.totonderam.totondissem. totonderim. totondissem. totondero.totondisse.

Respondi.responderam.respondissem.responderim.respondissem.respondero.respondisse.

Iussi.iusseram.iussissem.iusserim.iussissem.iussero.iussisse.

Alsi.alseram.alsissem.alserim.alsissem.alsero.alsisse.

Luxi.luxeram.luxissem.luxerim.luxissem.luxero.luxisse.

Doceor quomodo flectitur?

Indicatiuo modo tempore præsenti.S.ego doceor.tu doceris uel docere.ille docetur. P.nos docemur.uos docemini.illi docentur.Præterito imperfecto.S.ego docebar.tu docebaris uel docebare.ille docebatur.P.nos docebamur.uos docebamini.illi docebantur.Præterito perfecto. S.ego doctussum uel fui.tu doctus es uel fuisti.ille doctus est uel fuit. P.nos doctisumus uel fuimus.uos doctiestis uel fuistis. illi doctisunt fuerunt uel fuere. Et in fœminino genere.S.ego doctasum uel fui.tu doctaes uel fuisti illa doctaest uel fuit.P.nos doctæsumus uel fuimus.uos doctæestis uel fuistis.illæ doctæsunt, fuerũt, uel fuere.Et in neutro genere.S.ego doctumsum uel fui.tu doctumes uel fuisti.illud doctũest, uel fuit. P.nos doctasum⁹ uel fuimus.uos doctaestis uel fuistis.illa docta sunt fuerũt uel fuere.Præterito plusquampfecto.S.ego docteram ul' fuerã.tu dõctuseras uel fueras.ille doctus erat, ul' fuerat.P.nos doctieramus.uel fueramus.uos doctieratis uel fueratis.illi doctierant, uel fuerant.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

& in fœminino genere. S. ego doctaeram, uel fueram. et in neutro ge nere. S. ego doctumeram, uel fueram. Futuro. S. ego docebor. tu doceberis uel docebere. ille docebitur. P. nos docebimur. uos docebimini. illi docebuntur.

Imperatiuo modo tpe pñti ad secundã & tertiam psonã. S. docere tu. doceat̃ ille. P. docemini uos. doceant̃ illi. Futuro. S. docetor tu. docetor ille. P. doceminor uos. docentor illi. doceamur hortandi est.

Optatiuo modo tpe psenti, & ptõ impfecto. Singul'r utinam ego docerer. tu docereris uel docerere. ille doceret̃. P. nos doceremur. uos doceremini. illi docerent̃. Ptõ pfecto, & plusq̃pfecto. Singul'r utinã ego doctusessem uel fuissem. tu doctusesses, uel fuisses, ille doctusesset, ul' fuisset. Pl'r utinam nos doctiessemus, uel fuissemus. uos doctiessetis, uel fuissetis. illi doctiessent uel fuissent. & in fœminino genere. utinã ego doctaessem uel fuissem. & in neutro utinam ego doctũessem uel fuissem. Futuro. S. utinam ego docear. tu docearis uel doceare. ille doceatur. Pl'r utinam nos doceamur. uos doceamini. illi doceantur.

Subiunctiuo modo tpe pñti. S. cum ego docear tu docearis uel doceare. ille doceat̃. Pl'r cum nos doceamur. uos doceamini. illi doceant̃. Ptõ impfecto. S. cum ego docerer. tu docereris uel docerere. ille doceret̃. Pl'r cum nos doceremur. uos doceremini. illi docerent̃. Præterito pfecto. S. cum ego doctussim uel fuerim. tu doctussis uel fueris. ille doctussit uel fuerit. P. cũ nos doctisimus uel fuerimus. uos doctisitis uel fueritis. illi doctisint uel fuerint. & in fœminino genere. S. cũ ego doctasim uel fuerim. & in neutro. Singulariter cum ego doctum sim, uel fuerim. Præterito plusq̃perfecto. S. cũ ego doctus essem uel fuissem. tu doctusesses uel fuisses. ille doctusesset uel fuisset. Pl'r cum nos doctiessemus uel fuissemus. uos doctiessetis ul' fuissetis. illi docti essent uel fuissent. & in fœminino genere. S. cum ego doctaessem uel fuissem. & in neutro. Singul'r cum ego doctumessem, uel fuissem.

Futuro. S. cum ego doctusero uel fuero. tu doctuseris uel fueris. ille doctuserit uel fuerit. P. cũ nos doctierimus uel fuerimus. uos doctieritis uel fueritis. illi doctierunt uel fuerint. & in fœminino genere. S. cum ego doctaero, uel fuero. & in neutro. S. cũ ego doctumero uel fuero.

Infinitiuo modo tpe pñti, & præterito imperfecto doceri. ptõ pfecto, & plusquamperfecto doctumesse, uel fuisse. Futuro doctumiri.

Quot participia trahunt̃ ab hoc uerbo passiuo? duo. quæ? alteꝝ præteriti pfecti

riti perfecti, & plusq̃perfecti tp̃is in ctus, quod est doctus. i. q̃ doctus est, uel fuit, alterũ futuri in dus, quod est docẽdus, idest q̃ docebitur.

Doctus unde formatur? ab ultimo supino. quomodo? doctum doctu addita s fit doctus.

Docendus unde formatur? à genitiuo sui præsentis participii. quomodo? docens docentis, tis in dus fit docendus.

Docetur impersonale quomodo flectitur?

Indicatiuo modo tp̃e p̃nti docetur. præterito imperfecto docebatur. præterito perfecto doctumest, uel fuit. præterito plusquamperfecto doctumerat, uel fuerat. Futuro docebitur.

Imperatiuo modo tempore præsenti doceatur. Futuro docetor.

Optatiuo modo tempore præsenti, & præterito imperfecto utinam doceretur. præterito perfecto, & plusquamperfecto utinam doctum esset, uel fuisset. Futuro utinam doceatur.

Subiunctiuo modo tempore p̃nti, cum doceatur. ptõ imperfecto cum doceretur. præterito perfecto cum doctum sit, uel fuerit. ptõ plusquã perfecto cum doctũesset, uel fuisset. Futuro cum doctũerit, uel fuerit.

Infinitiuo modo tp̃e præsenti, & præterito imp̃fecto doceri. præterito p̃fecto, & plusquãperfecto doctũesse uel fuisse. Futuro doctumiri.

Lego quomodo inflectitur?

Indicatiuo modo tp̃e p̃senti. S. ego lego. tu legis. ille legit. P. nos legimus. uos legitis. illi legunt. præterito imperfecto. S. ego legebam. tu legebas. ille legebat. P. nos legebamus. uos legebatis. illi legebant. præterito perfecto. S. ego legi. tu legisti. ille legit. P. nos legimus. uos legistis. illi legerunt uel legere. præterito plusquamperfecto. S. ego legeram. tu legeras. ille legerat. P. nos legeramus. uos legeratis. illi legerant. Futuro. S. ego legam. tu leges. ille leget. P. nos legemus. uos legetis. illi legent.

Imperatiuo modo tp̃e p̃nti ad secũdam & tertiam p̃sonam. S. lege tu. legat ille. P. legite uos. legant illi. Futuro. S. legito tu. legito ille. P. legitote uos. legũto illi. nã legamus, ut dictum est, hortandi est magis.

Optatiuo modo tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinam ego legerem. tu legeres. ille legeret. P. utinã nos legeremus. uos legeretis. illi legerent. præterito perfecto, & plusquamperfecto. S. utinã ego legissem. tu legisses. ille legisset. P. utinã nos legissemus. uos legissetis. illi legissent. Futuro. S. utinam ego legam. tu legas. ille legat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

P.utinam nos legamus.uos legatis.illi legant.

S ubiũctiuo modo tempore pñti.S.cum ego legam.tu legas.ille legat. P.cum nos legamus.uos legatis.illi legant.ptõ imperfecto.S.cum ego legerem.tu legeres.ille legereret.Plr cum nos legeremus.uos le geretis.illi legerent.præterito perfecto.S.cum ego legerim.tu lege-ris.ille legerit.P.cũ nos legerimus.uos legeritis.illi legerint.ptõ pluſ quãpfecto.S.cũ ego legiſſem.tu legiſſes.ille legiſſet.P.cũ nos legiſſe mus.uos legiſſetis.illi legiſſent.Futuro.S.cum ego legero.tu legeris. ille legerit.P.cum nos legerimus.uos legeritis.illi legerint.

I nfinitiuo modo tpe pñti,& ptõ impfecto legere.ptõ pfecto,& pluſ-quampfecto,legiſſe.Futuro lectum ire,uel lectuꝝ eſſe.Gerundia,uel participialia nomina legẽdi legendo legẽdum.Supina lectum lectu.

Quot participia trahuntur ab hoc uerbo actiuo? duo.quæ? alterum præ ſentis,& præteriti imperfecti temporis in ns,quod eſt legens.i.qui le git,uel legebat,alterũ futuri in rus,qđ eſt lecturus.i.q leget.

L egens unde formatur? à prima perſona præteriti imperfecti indicati-ui modi.quomodo? legebam bam in ns fit legens.

L ecturus unde formatur? ab ultimo ſupino quomodo? lectũ lectu addi ta rus fit lecturus.

D ic ptm̃ à cano:cado.cædo.& quæ à ptõ deducta ſunt,& participia.

Cecini ceciner㠁 ceciniſſem cecinerim ceciniſſem cecinero ceciniſſe ca-nens & canturus.Cecidi cecideram cecidiſſem ceciderim cecidiſſem cecidero cecidiſſe cadens,& caſurus. Cæcidi cæcideram cæcidiſſem cæciderim cæcidiſſem cæcidero cæcidiſſe cædens,& cæſurus.

Dic ptm̃ à ludo.ſterno.impingo cũ deriuatis,& participiis.

L uſi luſeram luſiſſem luſerim luſiſſem luſero luſiſſe ludens & luſurus.

S traui ſtrauerã ſtrauiſſem ſtrauerim ſtrauiſſem ſtrauero ſtrauiſſe ſter-nens & ſtraturus.

I mpegi.impegerã.impegiſſem.impegerim.impegiſſem.impegero: impegiſſe.impingens,& impacturus.

Legor quomodo inflectitur?

I Ndicatiuo modo tempore præſenti.S.ego legor.tu legeris, uel legere.ille legitur.P.nos legimur.uos legimini.illi legũ-tur.Præterito imperfecto.S.ego legebar.tu legebaris,uel legebare.ille legebatur.P.nos legebamur.uos legebamini.illi lege-bantur. Præterito perfecto.S.ego lectus ſum uel fui.tu lectus es,uel fuiſti.

fuisti.ille lectus ē, uel fuit. P. nos lectisumus, uel fuimus. uos lectiestis, uel fuistis, illi lectisunt, fuerunt, uel fuere. Præterito plusquamperfecto. S. ego lectuseram, uel fueram. tu lectuseras, uel fueras. ille lectus erat, uel fuerat. P. nos lectieramus, uel fueramus. uos lectieratis, uel fueratis. illi lectierant, uel fuerant. Futuro. S. ego legar. tu legeris, uel legere. ille legetur. Plr nos legemur. uos legemini. illi legentur.

Impatiuo modo tpe pñti ad scdam & tertiam psonam. S. legere tu. legatur ille. Plr legimini uos. legantur illi. Futuro. S. legitor tu. legitor ille. P. legiminor uos. leguntor illi. legamur nos hortandi potius.

Optatiuo modo tpe pñti, & ptō impfecto. S. utinā ego legerer. tu legereris, uel legerere. ille legeretur. P. utinam nos legeremur. uos legeremini. illi legerentur. Præterito pfecto & plusqperfecto. S. utinā ego lectusessem, uel fuissem. tu lectusesses, uel fuisses. ille lectusesset, uel fuisset. P. utinā nos lectiessem⁹, ul' fuissemus. uos lectiessetis, uel fuissetis. illi lectiessent, uel fuissent. Futuro. S. utinā ego legar. tu legaris. ul' legare. ille legat'. P. utinam nos legamur. uos legamini. illi legantur.

Subiunctiuo modo tempore præsenti. S. cū ego legar. tu legaris, uel legare. ille legatur. Plr cum nos legamur. uos legamini. illi legantur. Præterito imperfecto. S. cum ego legerer. tu legereris, uel legerere. ille legeretur. Plr cum nos legeremur. uos legeremini. illi legerentur. Præterito perfecto. S. cum ego lectussim, uel fuerim. tu lectussis, uel fueris. ille lectussit, uel fuerit. Pluraliter cum nos lectisimus, uel fuerimus. uos lectisitis, uel fueritis. illi lectisint, uel fuerint. Præterito plusquamperfecto. Singulr cum ego lectusessem, uel fuissem. tu lectusesses, uel fuisses, ille lectusesset, uel fuisset. Pluraliter cum nos lectiessemus, uel fuissemus. uos lectiessetis, uel fuissetis. illi lectiessent, uel fuissent. Futuro. S. cum ego lectusero, uel fuero. tu lectuseris, uel fueris. ille lectuserit, uel fuerit. Pluraliter cū nos lectierimus, uel fuerimus. uos lectieritis, uel fueritis. illi lectierunt, uel fuerint.

Infinitiuo modo tpe præsenti, & præterito impfecto legi. Præterito perfecto, & plusquampfecto lectumesse, uel fuisse. Futuro lectumiri.

Quot participia trahuntur ab hoc uerbo passiuo? duo. quæ? alter₉ præteriti perfecti, & plusquamperfecti temporis in ctus quod est lectus, idest qui lectusest, uel fuit, uel qui lectuserat, uel fuerat, alterum futuri in dus. quod est legendus. i. qui legetur.

Lectus uñ format'? ab ultimo supino. quō? lectū lectu, addita s fit lectus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Legendus unde formatur? à genitiuo sui præsentis participii. quomodo? legens legentis, tis in dus fit legendus.

Legitur impersonale quomodo flectitur?

Indicatiuo modo tẽpore præsenti legit̃. Præterito imperfecto legebatur. Præterito perfecto lectum est, uel fuit. Præterito plusq̃perfecto lectumerat, uel fuerat. Futuro legetur.

Imperatiuo modo tempore præsenti legatur. Futuro legitor.

Optatiuo modo tempore præsenti, & præterito imperfecto utinam legeretur. præterito perfecto, & plusquamperfecto utinam lectum esset, uel fuisset. Futuro utinam legatur.

Subiũctiuo modo tpe præsenti cum legatur. Præterito ĩpfecto cum legeretur. præterito perfecto cũ lectum sit, uel fuerit. præterito plusq̃ perfecto cum lectumesset, uel fuisset. Futuro cum lectũerit, uel fuerit.

Infinitiuo modo tpe p̃senti, & præterito ĩpfecto legi. præterito p̃fecto, & plusquamperfecto lectumesse, uel fuisse. Futuro lectumiri.

Audio quomodo declinatur?

Indicatiuo modo tempore præsenti. S. ego audio. tu audis. ille audit. Pl̃r nos audimus. uos auditis. illi audiunt. præterito imperfecto. S. ego audiebam. tu audiebas. ille audiebat. Pluraliter nos audiebamus. uos audiebatis. illi audiebant. præterito perfecto. S. ego audiui. tu audiuisti. ille audiuit. pluraliter nos audiuimus. uos audiuistis. illi audiuerunt uel audiuere. & per syncopen. S. ego audii tu audiisti. ille audiit. Pluraliter nos audiim⁹. uos audiistis. illi audierunt uel audiere. Præterito plusquamperfecto. S. ego audiueram. tu audiueras. ille audiuerat. Pluraliter nos audiueramus. uos audiueratis. illi audiuerant. & per syncopen. S. ego audieram. tu audieras. ille audierat. Pluraliter nos audieramus. uos audieratis. illi audierant. Futuro. S. ego audiam. tu audies. ille audiet. Pluraliter nos audiemus. uos audietis. illi audient.

Imperatiuo modo tpe p̃sñti ad scd̃m, & tertiam p̃sonam. S. audi tu. audiat ille. Pl̃r audite uos. audiant illi. Futuro. S. audito tu. audito ille. Pl̃r auditote uos. audiũto illi. nã audiamus hortãdi est, nõ imp̃andi.

Optatiuo modo tempore præsenti, & præterito imp̃fecto. S. utinã ego audirem. tu audires. ille audiret. P. utinã nos audiremus. uos audiretis. illi audirẽt. p̃tõ p̃fecto. S. utinã ego audiuissem. tu audiuisses. ille audiuisset. P. utinã nos audiuissem⁹. uos audiuissetis. ille audiuissent.

& per

& per concisionem. S. utinam ego audiissem. tu audiisses. ille audiisset. P. utinam nos audiissemus. uos audiissetis. illi audiissent. & per synæresim. S. utinam ego audissem. tu audisses. ille audisset. P. utinam nos audissemus. uos audissetis. illi audissent. Futuro. S. utinam ego audiam. tu audias. ille audiat. Pluraliter utinam nos audiamus. uos audiatis. illi audiant.

Subiunctiuo modo tempore præsenti. S. cum ego audiam. tu audias. ille audiat. P. cum nos audiamus. uos audiatis. illi audiant. Præterito imperfecto. S. cum ego audirem. tu audires. ille audiret. P. cum nos audiremus. uos audiretis. illi audirent. Ptõ pfecto. S. cũ ego audiuerim. tu audiueris. ille audiuerit. P. cũ nos audiuerimus. uos audiueritis. illi audiuerint. & p syncopẽ. S. cũ audierim ris. rit. P. cum audierimus ritis. rint. Præterito plusquampfecto. S. cum ego audiuissem. tu audiuisses. ille audiuisset. Pluraliter cum nos audiuissemus. uos audiuissetis. illi audiuissent. & per syncopen. S. cum audiissem. & per synæresin audissem. Futuro. S. cum ego audiuero. tu audiueris. ille audiuerit. P. cum nos audiuerimus. uos audiueritis. illi audiuerint. & p concisionem. S. cum audiero. audieris. audierit. Pluraliter cum audierimus. audieritis. audierint.

Infinitiuo modo tempore pñti, & ptõ imperfecto audire. Præterito perfecto & plusquãperfecto audiuisse. & per concisionem audiisse. & per synæresin audisse. Futuro auditumire, uel auditurumesse.

Gerundia uel participialia nomina audiendi. audiendo. audiendum. Supina auditum. auditu.

Quot participia trahunt ab hoc uerbo actiuo? duo. quæ? alteꝝ præsentis, & præteriti imperfecti temporis in ns, quod est audiens. i. qui audit, uel audiebat, alteꝝ futuri in rus, quod est auditurꝰ, idest q audiet.

Audiens unde formatur? à prima persona præteriti imperfecti indicatiui modi. quomodo? audiebam, bam in ns fit audiens.

Auditurus unde formatur? ab ultimo supino. quomodo? auditum audi tu, addita rus fit auditurus.

Da præteritum à præsagio cum deriuatis, & participiis.

Præsagiui. præsagiuerã. præsagiuissem. præsagiuerim. præsagiuissem. præsagiuero. præsagiuisse. præsagiens. præsagiturus. & per concisionem præsagii. præsagierã. præsagiissem. præsagierim. præsagiissem. præsagiero. præsagiisse.

Dic præteritum à salio tam pro sale, q̃ pro saltatio ne cum deriuatis, & participiis.

S aliui. salíueram. saliuissem. uerim. uissem. uero. uisse. saliens. saliturus per simplex. l. pro sale. pro saltatione uero salui. salueram. saluissem. saluerim. saluissem. saluero. saluisse. saliens, & salturus.

D ic Præteritum à raucio. uenio, & ueneo cum deriuatis & participiis.

R ausi. rauseram. rausissem. rauserim. rausissem. rausero. rausisse. rauciens, & rausurus.

V eni. ueneram. uenissem. uenerim. uenissem. uenero. uenisse. ueniens, & uenturus.

V eniui. ueniueram. ueniuissem. ueniuerim. ueniuissem. ueniuero. ueniuisse. ueniens. ueneuntis, & uenturus regulariter faceret, sed non legi à ueneo participia.

Audior quomodo inflectitur?

I ndicatiuo modo tempore præsenti. Singulariter ego audior. tu audiris, uel audire. ille auditur. P. nos audimur. uos audimini. illi audiũtur. præterito imperfecto. S. ego audiebar. tu audiebaris, uel audiebare. ille audiebatur. P. nos audiebamur. uos audiebamini. illi audiebantur. præterito perfecto. S. in masculino genere ego auditus sum, uel fui. tu auditus es, uel fuisti. ille auditus est, uel fuit. P. nos auditi sumus, uel fuimus. uos auditi estis, uel fuistis. illi auditi sunt fuerunt, uel fuere. In fœminino genere ego audita sum, uel fui. tu audita es, uel fuisti. illa audita est, uel fuit. nos auditæ sumus, uel fuimus. uos auditæ estis, uel fuistis. illæ auditæ sunt, fuerunt uel fuere. In neutro genere ego auditum sum, uel fui. tu auditum es, uel fuisti. illud auditum est, uel fuit. P. nos audita sumus, uel fuimus. uos audita estis, uel fuistis. illa audita sunt, fuerunt, uel fuere. Præterito plusquam perfecto. S. in masculino ego auditus erã, uel fueram. tu auditus eras, uel fueras. ille auditus erat, uel fuerat. P. cũ nos auditi eramus, uel fueramus. uos auditi eratis, uel fueratis. illi auditi erant, uel fuerant. In fœminino ego audita eram, uel fueram. In neutro ego auditum eram, uel fueram. Futuro. S. ego audiar. tu audieris, uel audiere. ille audietur. P. nos audiemur. uos audiemini. illi audientur.

I mperatiuo modo tpe pñti ad secundam, & tertiã psonã. S. audire tu. audiat̃ ille. P. audimini uos. audiãt̃ illi. Futuro. S. auditor tu. auditor ille. P. audiminor uos. audiũtor illi. audiamur hortãdi ẽ, nõ impandi.

Optatiuo

Optatiuo modo tpe pn̄ti, & præterito impfecto. S. utinã ego audirer. tu audireris, uel audirere. ille audiret. P. utinam nos audiremur. uos audiremini. illi audirent. Ptõ pfecto, & plusq̃perfecto in masculino gn̄e. S. utinã ego auditusessem, uel fuissem. tu auditusesses, uł fuisses. ille auditusesset, uel fuisset. P. utinã nos auditiessemus, uel fuissemus. uos auditiessetis, uel fuissetis. illi auditiessent, uel fuissent. In fœminino, utinã ego auditaessem, uel fuissem. In neutro, utinã ego auditũessem, uel fuissem. Futuro. S. utinã ego audiar. tu audiaris, uel audiare. ille audiat. P. utinã nos audiamur. uos audiamini. illi audiantur.

Subiunctiuo modo tempore præsenti. S. cum ego audiar. tu audiaris, uel audiare. ille audiat. P. cum nos audiamur. uos audiamini. illi audiantur. præterito imperfecto. S. cum ego audirer. tu audireris, uł audirere. ille audiretur. P. cum nos audiremur. uos audiremini. illi audirentur. Præterito pfecto in masculino genere. S. cum ego auditussim, uel fuerim. tu auditussis, uel fueris. ille auditussit, uel fuerit. P. cũ nos auditisimus, uel fuerimus. uos auditisitis, uel fueritis. illi auditisint, uel fuerint. & in fœminino, cum ego auditasim, uel fuerim. & in neutro. cum ego auditumsim, uel fuerim. præterito plusquamperfecto in masculino genere. S. cum ego auditusessem, uel fuissem. tu auditusesses, uel fuisses. ille auditusesset, uel fuisset. P. cum nos auditiessemus, uel fuissemus, uos auditiessetis, uel fuissetis. illi auditiessent, uel fuissent. In fœminino cum ego auditaessem, uel fuissem. tu audita esses, uel fuisses. illa auditaesset, uł fuisset. Pl̄r cũ nos auditæessemus, uel fuissemus. uos auditæessetis, uel fuissetis. illæ auditæessent, uel fuissent. In neutro, cum ego auditumessem, uel fuissem. tu auditumesses, uel fuisses. illud auditumesset, uel fuisset. P. cũ nos auditaessemus, uel fuissemus. uos auditaessetis, uel fuissetis. illa auditaessent, uel fuissent. Futuro in masculino genere. S. cum ego auditusero, uel fuero. tu audituseris, uel fueris. ille audituserit, uel fuerit. P. cum nos auditierimus, uel fuerimus. uos auditieritis, uel fueritis. illi auditierunt, uel fuerint. In fœminino, cum ego auditaero, uel fuero. In neutro, cum ego auditumero, uel fuero.

Infinitiuo modo, tpe pn̄ti, & ptõ imperfecto audiri. Præterito perfecto, & plusquamperfecto auditumesse, uel fuisse. Futuro auditumiri.

Quot participia trahuntur ab hoc uerbo passiuo? duo. alterũ præteriti perfecti, & plusquamperfecti temporis in tus, quod est auditus. i. qui

auditus est, uel fuit, uel qui auditus erat, uel fuerat, alterum futuri in dus, quod est audiendus. i. qui audietur.

Auditus unde formatur? ab ultimo supino, quomodo? auditum auditu, addita s fit auditus.

Audiẽdus unde format? à genitiuo sui præsentis participii. quomodo? audiens audientis, tis in dus fit audiendus.

Auditur impersonale quomodo flectitur?

Indicatiuo modo tempore præsenti auditur. Præterito imperfecto audiebatur. Præterito perfecto auditũest, uel fuit. ptõ plusq̃perfecto auditũ erat, uel fuerat. Futuro audietur.

Imperatiuo modo tempore præsenti audiatur. Futuro auditor.

Optatiuo modo, tẽpore præsenti utinã audiret. ptõ pfecto, & plusquã perfecto utinam auditum esset, uel fuisset. Futuro utinam audiatur.

Subiunctiuo modo, tẽpore præsenti, cũ audiat. præterito imperfecto, cũ audiret. præterito perfecto, cũ auditũ sit, uel fuerit. præterito plusq̃ perfecto, cũ auditũ esset, uel fuisset. Futuro cũ auditum erit, uel fuerit.

Infinitiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto, audiri. Ptõ pfecto, & plusq̃perfecto, auditũ esse, uel fuisse. Futuro, auditũ iri.

Sum es est quomodo flectitur?

Indicatiuo modo tẽpore præsenti. S. ego sum. tu es. ille est. P. nos sumus. uos estis. illi sunt. Præterito impfecto. S. ego eram. tu eras. ille erat. P. nos eramus. uos eratis. illi erant. Præterito perfecto. S. ego fui. tu fuisti. ille fuit. P. nos fuimus. uos fuistis. illi fuerũt, uel fuere. Præterito plusq̃perfecto. S. ego fuerã. tu fueras. ille fuerat. P. nos fueramus. uos fueratis. illi fuerãt. Futuro. S. ego ero. tu eris. ille erit. P. nos erimus. uos eritis. illi erunt.

Imperatiuo modo tẽpore præsenti, ad secundam, & tertiã personam: S. sis, uel es tu. sit ille. P. estote uos. sint illi. Futuro. S. esto tu. esto ille. P. estote uos. sunto illi. simus nos hortandi est, non imperandi.

Optatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinam ego essẽ. tu esses. ille esset. P. utinã nos essemus. uos essetis. illi essent. præterito perfecto, & plusq̃perfecto. S. utinã ego fuissem. tu fuisses. ille fuisset. P. utinã nos fuissemus. uos fuissetis. illi fuissent. Futuro. S. utinã ego sim. tu sis. ille sit. Plu. utinam nos simus. uos sitis. illi sint.

Subiũctiuo modo, tempore præsenti. S. cum ego sim. tu sis. ille sit. P. cũ nos simus. uos sitis. illi sint. pterito imperfecto. S. cũ ego essem.

tu esses.

tu eſſes.ille eſſet.P.cum nos eſſemus.uos eſſetis.illi eſſent.præterito perfecto, Singulariter cũ ego fuerim.tu fueris. ille fuerit.P.cum nos fuerimus. uos fueritis.illi fuerint. præterito pluſquáperfecto.S.cum ego fuiſſem.tu fuiſſes.ille fuiſſet. Pluraliter cum nos fuiſſemus . uos fuiſſetis.illi fuiſſent.Futuro.S.cum ego fuero.tu fueris. ille fuerit.P. cum nos fuerimus.uos fueritis.illi fuerint.

Infinitiuo modo, tempore præſenti, & præterito imperfecto eſſe. præterito perfecto & pluſquáperfecto fuiſſe.Futuro caret, ſed pro eo utimur fore, & futurum eſſe.Gerundiis, & ſupinis caret.

Quot participia aſſignantur huic uerbo? duo.alterum præſentis, & præteriti imperfecti temporis in ns, quod eſt ens.i.qui eſt, uel qui erat, alterum futuri in rus, quod eſt futurus.i.qui erit.

Ens unde formatur? à prima perſona præteriti imperfecti indicatiui modi.quomodo? eram ram in ns.fit ens.Futurus unde formatur? à futu antiquo ſupino, adiectiõe rus.& ut ſum declinabis proſum. præſum. adſum.abſum.obſum.interſum.deſum, & cætera, quæ à ſum cõponuntur, præter poſſum, qđ facit præteritũ potui. A præſum præſens, & ab abſũ abſens ſunt participia.cætera inſtãtis participia nõ habẽt.

Adſum quomodo flectitur?

Indicatiuo modo, tẽpore præſenti.S.adſum ades adeſt.P. adſumus adeſtis adſunt.præterito imperfecto.S.aderã aderas aderat.P.aderamus aderatis aderant. præterito perfecto.S.affui affuiſti affuit.P. affuimus affuiſtis affuerunt, uel affuere. ptõ pluſq̃perfecto.S.affuerã affueras affuerat. P. affuerãus affueratis affuerãt.Futuro.S.adero aderis aderit.P.aderius aderitis aderũt.

Imperatiuo modo, tẽpore præſenti, ad ſecundã, & tertiã perſonam.S. adſis, uel ades adſit. Pluraliter adeſte adſint.Futuro.S.adeſto tu.adeſto ille.Pluraliter adeſtote adſint. Adſimus hortandi eſt.

Optatiuo modo, tempore præſenti, & præterito imperfecto.S.utinam adeſſem adeſſes adeſſet.P.utinã adeſſemus adeſſetis adeſſent.præterito perfecto, & pluſq̃perfecto.S.utinã affuiſſem affuiſſes affuiſſet. P.utinã affuiſſemus affuiſſetis affuiſſent.Futuro. Singulariter utinã adſim adſis adſit.Pluraliter utinam adſimus adſitis adſint.

Subiunctiuo modo, tempore præſenti.S.cum adſim adſis adſit.P.cũ adſimus adſitis adſint. præterito imperfecto. S. cum adeſſem adeſſes adeſſet.P.cum adeſſemus adeſſetis adeſſent: præterito perfecto.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

S.cum affuerim affueris affuerit. Pluraliter cum affuerimus affueritis affuerint. præterito plusq̃perfecto. S.cum affuissem affuisses affuisset. Pluraliter cum affuissemus affuissetis affuissent. Futuro. S.cum affuero affueris affuerit. Pluraliter cũ affuerimus affueritis affuerint.

I nfinitiuo modo, tempore præsenti, & ptõ imperfecto, adesse. Ptõ pfecto, & plusq̃perfecto affuisse. Futuro caret, sed ꝑ eo utimur affore, & affuturũesse. Gerũdiis, & supinis caret. hẽt unũ pticipiũ affuturus.

Possum quomodo flectitur?

i Ndicatiuo modo, tpe pñti. S.possum potes potest. P.possumus potestis possunt. Imperfecto. S.poteram poteras poterat. P.poteramus poteratis poterãt. pfecto. S.potui potuisti potuit. P.potuimus potuistis potuerũt, uel potuere. plusquãperfecto. S.potuerã potueras potuerat. P.potueramus potueratis. potuerãt. Futuro. S.potero poteris poterit. P.poterim⁹ poteritis poterũt.

I mperatiuo modo, tempore præsenti. S.possis possit. P.poteste possint. Futuro. S.potesto potesto. P.potestote possunto. Possimus hortandi est, non imperandi.

O ptatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto. S.utinam possem posses posset. P.utinam possemus possetis possent. præterito perfecto, & plusquãperfecto. S.utinam potuissem potuisses potuisset. P.utinam potuissemus potuissetis potuissent Futuro. S.utinã possim possis possit. P.utinam possimus possitis possint.

S ubiunctiuo modo, tempore præsenti. S.cum possim possis possit. P.cum possimus possitis possint. Imperfecto. S.cum possem posses posset. P.cum possemus possetis possent. perfecto. S.cum potuerim potueris potuerit. P.cum potuerimus potueritis potuerint. plusquãperfecto. S.cum potuissem potuisses potuisset. P.cum potuissemus. potuissetis. potuissent. Futuro. S.cum potuero. potueris. potuerit. P.cũ potuerimus. potueritis. potuerint.

I nfinitiuo modo, tẽpore præsenti, & impfecto posse. perfecto & plusq̃perfecto potuisse, sine futuro, & cæteris. potens melius est nomen.

Volo. uis. uult. quomodo flectitur?

i Ndicatiuo modo, tempore præsenti. S.ego uolo. tu uis. ille uult. P.nos uolumus. uos uultis. illi uolunt. Præterito imperfecto. Singulariter ego uolebã. tu uolebas. ille uolebat. Pluraliter nos uolebamus. uos uolebatis. illi uolebant. præterito per

fecto. Singulariter ego uolui. tu uoluisti. ille uoluit. P. nos uoluimus. uos uoluistis. illi uoluerũt, uel uoluere. plusquãperfecto. S. ego uolueram. tu uolueras. ille uoluerat. P. nos uolueramus. uos uolueratis. illi uoluerant. Futuro. S. ego uolã. tu uoles. ille uolet. Pluraliter nos uolemus. uos uoletis. illi uolent.

I mpatiuo modo, tpe præsenti ad scdam & tertiã psonã. S. uelis. tu. uelit ille. P. uelitis uos. uelint illi. Futuro. Singulariter uelito tu. uelito ille. Pluraliter uelitote uos. uelint illi. uelimus nos hortandi est.

O ptatiuo modo, tẽpore præsenti, & præterito imperfecto. Singulariter utinã ego uellem. tu uelles. ille uellet. P. utinã nos uellemus. uos uelletis. illi uellent. Præterito perfecto, & plusquãperfecto. Singulariter utinã ego uoluissem. tu uoluisses. ille uoluisset. P. utinã nos uoluissemus. uos uoluissetis. illi uoluissent. Futuro. S. utinã ego uelim. tu uelis. ille uelit. Pluraliter utinam nos uelimus. uos uelitis. illi uelint.

S ubiunctiuo modo tempore præsenti. S. cum ego uelim. tu uelis. ille uelit. P. cũ nos uelimus. uos uelitis. illi uelint. præterito imperfecto. S. cũ ego uellẽ. tu uelles. ille uellet. P. cũ nos uellem⁹. uos uelletis. illi uellent. præterito perfecto. S. cũ ego uolueri. tu uolueris. ille uoluerit. P. cũ nos uoluerimus. uos uolueritis. illi uoluerint. pterito plusqp fecto. S. cũ ego uoluissem. tu uoluisses. ille uoluisset. P. cũ nos uoluissemus. uos uoluissetis. illi uoluissent. Futuro. S. cũ ego uoluero. tu uolueris. ille uoluerit. P. cũ nos uoluerim⁹. uos uolueritis. illi uoluerint.

I nfinitiuo modo, tẽpore præsenti, & præterito imperfecto, uelle. præterito perfecto, & plusquãperfecto uoluisse. sine futuro.

Quot participia trahuntur ab hoc uerbo neutro? unum. uolens.

V olens unde formatur? à prima persona præteriti imperfecti indicatiui modi. quomodo? uolebam, bam in ns fit uolens.

Malo mauis quomodo flectitur?

i Ndicatiuo modo tẽpore præsenti. S. Malo. mauis. mauult. P. malumus. mauultis. malunt. Imperfecto. S. malebam malebas. malebat. P. malebamus. malebatis. malebant. perfecto. S. malui. maluisti. maluit. P. maluimus. maluistis. maluerunt, uel maluere. plusquãperfecto. S. malueram. malueras. maluerat. P. malueramus. malueratis. maluerant. Futuro. S. magis uolã uoles. uolet. P. magis uolemus. uoletis. uolent.

I mperatiuo modo, tempore præsenti, ad secundam, & tertiã personã.

S.malis tu.malit ille.P.malitis uos.malint illi.Futuro.S.malito tu. malito ille.P.malitote uos.malint illi.malimus nos hortandi est.

O ptatiuo modo,tpe præsenti,& præterito imperfecto.S.utinam mallem.malles.mallet.Plr utinã mallemus.malletis.mallent.Præterito pfecto,& plusquãperfecto.S.utinã maluissem.maluisses.maluisset. P.utinã maluissemus.maluissetis.maluissent.Futuro.S.utinam malim.malis.malit.Pluraliter utinam malimus.malitis.malint.

S ubiunctiuo modo,tempore præsenti.S.cum malim.malis.malit.Plr cum malimus.malitis.malint.præterito imperfecto.S.cum mallẽ. malles.mallet.Plr cum mallemus.malletis.mallent.præterito perfecto.S.cum maluerim.malueris.maluerit.P.cũ maluerimus.maluer itis.maluerint.præterito plusq̃perfecto.S.cum maluissem.maluisses. maluisset.P.cum maluissemus.maluissetis.maluissent.Futuro.S.cũ maluero.malueris.maluerit.P.cũ maluerim⁹.malueritis.maluerint.

I nfinitiuo modo,tempore præsenti,& imperfecto malle.perfecto & plusquamperfecto,maluisse.cæteris caret.

Nolo quomodo flectitur?

i Ndicatiuo modo tpe præsenti.S.nolo.nõ uis.non uult.P. nolumus.non uultis.nolũt.impfecto nolebam.perfecto nolui.plusquampfecto noluerã.Futuro nõ uolã & nolã.M.T. lib.ii.epistolaꝝ,sin me id facere noles,te mihi æquum præbere debebis.Aul.Gel.lib.xii.cap.ii.hoc q nolet diutius apud se quærere.

I mperatiuo.S.noli.nolit.P.nolite.nolint.Futuro nolito tu.nolito ille.P.nolitote.nolint.nolimus hortandi est.

O ptatiuo modo,tempore præsenti,& imperfecto.S.utinã nollem.pfecto & plusquamperfecto,utinã noluissem.Futuro utinam nolim.

S ubiunctiuo modo,tpe pñti.S.cum nolim.Impfecto cũ nollem.perfecto cum noluerim.plusq̃pfecto cũ noluissem.Futuro cum noluero.

I nfinitiuo modo,tempore pñti,et impfecto nolle.perfecto & plusquã perfecto noluisse,sine futuro,cum uno participio nolens.

Fero quomodo declinatur?

i Ndicatiuo modo,tempore præsenti.S.ego fero.tu fers.ille fert.P.nos ferimus.uos fertis.illi ferunt.præterito imperfecto.S.ego ferebam.tu ferebas.ille ferebat.Plr nos ferebamus.uos ferebatis.illi ferebant.præterito perfecto.S.ego tuli.tu tulisti.ille tulit.Plr nos tulimus.uos tulistis.illi tulerunt,uel tulere.præ-

terito plusquamperfecto. S. ego tulerã. tu tuleras. ille tulerat. Pl. nos tuleramus. uos tuleratis. illi tulerãt. Futuro. S. ego feram. tu feres. ille feret. P. nos feremus. uos feretis. illi ferent.

I mperatiuo modo, tempore præsenti ad secundã, & tertiam personã. S. fer tu. ferat ille. P. ferte uos. ferant illi. Futuro. S. ferto tu. ferto ille. P. fertote uos. ferunto illi. feramus nos hortandi est.

O ptatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinam ego ferrem. tu ferres. ille ferret. P. utinam nos ferremus. uos ferretis. illi ferrent. præterito perfecto, & plusquamperfecto. S. utinam ego tulissem. tu tulisses. ille tulisset. P. utinã nos tulissemus. uos tulissetis. illi tulissent. Futuro. S. utinam ego feram. tu feras. ille ferat. P. utinã nos feramus. uos feratis. illi ferant.

S ubiunctiuo modo, tempore præsenti. S. cum ego feram. tu feras. ille ferat. P. cũ nos feramus. uos feratis. illi ferant. præterito imperfecto. S. cum ego ferrem. tu ferres. ille ferret. P. cum nos ferremus. uos ferretis. illi ferrent. præterito perfecto. S. cum ego tulerim. tu tuleris. ille tulerit. P. cum nos tulerimus. uos tuleritis. illi tulerint. ptõ plusq̃perfecto. S. cum ego tulissem. tu tulisses. ille tulisset. P. cũ nos tulissemus. uos tulissetis. illi tulissent. Futuro. S. cum ego tulero. tu tuleris. ille tulerit. P. cum nos tulerimus. uos tuleritis. illi tulerint.

I nfinitiuo modo, tẽpore præsenti, & præterito impfecto ferre. præterito perfecto, & plusq̃perfecto tulisse, futuro latũire, uel laturumesse. Gerũdia, uel participialia noĩa, ferẽdi ferẽdo ferẽdũ. Supia, latũ latu.

Quot participia trahuntur ab hoc uerbo actiuo? duo. quæ? ferens, & laturus. Ferens unde formatur? à prima persona præteriti imperfecti indicatiui modi. qũo? ferebam bam in ns, fit ferẽs. Laturus unde formatur? ab ultimo supino. quomodo? latũ latu, addita rus fit laturus.

Feror quomodo declinatur?

i Ndicatiuo modo, tempore præsenti. S. ego feror. tu ferris uel ferre. ille fertur. P. nos. ferimur. uos ferimini. illi feruntur. præterito imperfecto. S. ego ferebar. tu ferebaris uel ferebare. ille ferebatur. P. nos ferebamur. uos ferebamini. illi ferebantur. præterito perfecto in masculino genere. S. ego latus sum uel fui. tu latus es uel fuisti. ille latus est uel fuit. P. nos latisumus uel fuimus. uos latiestis uel fuistis. illi latisunt, fuerũt uel fuere. in fœminino. S. ego latasum uel fui. in neutro. S. ego latũsum uel fui. ꝑterito plusq̃perfecto.

S. ego latus eram uel fueram. tu latuseras uel fueras. ille latuserat uel fuerat. Pl. nos latieramus uel fueramus. uos latieratis uel fueratis. illi latierant uel fuerant. Futuro. S. ego ferar. tu fereris. uel ferere. ille feretur. P. nos feremur. uos feremini. illi ferentur.

I mperatiuo modo, tẽpore præsenti, ad secundã, & tertiã psonã. S. ferre tu. ferat' ille. P. ferimini uos. ferant' illi. Futuro. S. fertor tu. fertor ille. P. feriminor uos. feruntor illi. Feramur nos hortãdi est, nõ imperãdi.

O ptatiuo modo tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinam ego ferrer. tu ferreris uel ferrere. ille ferret'. P. utinã nos ferremur. uos ferremini. illi ferrent'. præterito perfecto & plusq̃perfecto. S. utinam ego latusessem uel fuissem. tu latusesses uel fuisses. ille latusesset uel fuisset. P. utinã nos latiessemus uel fuissemus. uos latiessetis. uel fuissetis. illi latiessent uel fuissent. Futuro. S. utinam ego ferar. tu feraris uel ferare. ille feratur. P. utinam nos feramur. uos feramini. illi ferantur.

S ubiunctiuo modo, tempore præsenti. S. cum ego ferar. tu feraris uel ferare. ille feratur. P. cum nos feramur. uos feramini. illi ferãtur. præterito imperfecto. S. cum ego ferrer. tu ferreris uel ferrere. ille ferret'. P. cum nos ferremur. uos ferremini. illi ferrẽtur. præterito perfecto. S. cum ego latussim uel fuerim. tu latussis uel fueris. ille latussit uel fuerit. P. cum nos latisimus uel fuerimus. uos latisitis uel fueritis. illi latisint uel fuerint. præterito plusquãperfecto. S. cum ego latusessem uel fuissem. tu latusesses uel fuisses. ille latusesset uel fuisset. P. cũ nos latiessemus, uel fuissemus. uos latiessetis, uel fuissetis. illi latiessent uel fuissent. Futuro. S. cum ego latusero uel fuero. tu latuseris uel fueris. ille latuserit uel fuerit. P. cũ nos latierimus uel fuerimus. uos latieritis uel fueritis. illi latierunt uel fuerint.

I nfinitiuo modo tpe præsenti & præterito imperfecto ferri. præterito perfecto & plusquamperfecto latumesse uel fuisse. Futuro latumiri.

Quot participia trahuntur ab hoc uerbo passiuo? duo. quæ? alterũ præteriti perfecti & plusquamperfecti in tus quod est lat' idest qui latus est uel fuit, & qui latuserat uel fuerat, alterum futuri in dus quod est ferendus idest qui feretur.

L atus unde formatur? ab ultimo supino. quomodo? latum. latu. addita s fit latus.

F erẽdus unde formatur? à genitiuo sui præsentis participii. quomodo? ferens ferentis, tis in dus, fit ferendus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Fertur impersonale quomodo declinatur?

Indicatiuo modo, tempore præsenti. ferť. præterito imperfecto. ferebatur. præterito perfecto, latumest, uel fuit. præterito plusquampfecto, latumerat, uel fuerat. Futuro feretur.

Imperatiuo modo, tempore præsenti, feratur. Futuro fertor.

Optatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto, utinam ferretur. præterito perfecto, & plusquamperfecto, utinā latum esset, uel fuisset. Futuro, utinam feratur.

Subiunctiuo modo, tempore præsenti, cum feratur. præterito imperfecto, cum ferretur. præterito perfecto, cũ latũ sit, uel fuerit. Præterito plusq̃perfecto, cũ latũ esset, uel fuisset. Futuro cũ latũerit, uel fuerit.

Infinitiuo modo, tp̄e præsenti, & p̄terito imperfecto, ferri. præterito perfecto, & plusquamperfecto latumesse, uel fuisse. Futuro latumiri.

Edo anomalum quomodo flectitur?

Indicatiuo modo, tēpore præsenti. S. ego edo. tu es. ille est. Pluraliter nos edimus. uos editis. illi edunt. præterito imperfecto, Singulariter, ego edebam. tu edebas. ille edebat. P. nos edebamus. uos edebatis. illi edebant. præterito perfecto. Sin. ego edi. tu edisti. ille edit. P. nos edimus. uos edistis. illi ederunt, uel edere. præterito plusquāpfecto. S. ego ederam. tu ederas. ille ederat. P. nos ederamus. uos ederatis. illi ederant. Futuro. S. ego edā. tu edes. ille edet. Pluraliter nos edemus. uos edetis. illi edent.

Imperatiuo modo, tempore præsenti, ad secundam, & tertiam personam. S. es tu. edat ille. P. este uos. edant illi. Futuro. S. esto tu. esto ille. P. estote uos. edunto illi. edamus nos hortandi est.

Optatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinam ego essem. tu esses. ille esset. P. utinā nos essemus. uos essetis illi essēt. ptō pfecto, & plusq̃perfecto. S. utinā ego edissem. tu edisses. ille edisset. P. utinā nos edissemus. uos edissetis. illi edissent. Futuro. S. utinā ego edā. tu edas. ille edat. P. utinā nos edamus. uos edatis. illi edant.

Subiunctiuo modo tempore præsenti. S. cum ego edam. tu edas. ille edat. P. cum nos edamus. uos edatis. illi edant. præterito imperfecto. S. cum ego essem. tu esses. ille esset. P. cũ nos essemus. uos essetis. illi essent. præterito perfecto, S. cum ego ederim. tu ederis. ille ederit. P. cũ nos ederimus. uos ederitis. illi ederint. præterito plusquam perfecto. S. cum ego edissem. tu edisses. ille edisset. P. cum nos edissemus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

uos ediſſetis. illi ediſſent. Futuro. S. cum ego edero. tu ederis. ille ederit. P. cum nos ederimus. uos ederitis. illi ederint.

I nfinitiuo modo, tempore præſenti, & pterito imperfecto eſſe. ptō pfecto, & pluſqperfecto ediſſe. Futuro eſumire, uel eſurumeſſe. Gerundia, uel participialia nomina edēdi. edendo. edēdū. Supina eſum eſu.

Quot participia naſcūtur ab hoc uerbo actiuo? duo alterum præſentis, & præteriti imperfecti tēporis in ns. quod eſt edens, ideſt, qui eſt, uel edebat, Alterum futuri in rus, quod eſt eſurus. i. qui edet.

E dens unde formatur? à prima perſona præteriti imperfecti indicatiui modi. quomodo? edebam bam in ns fit edēs. Eſurus unde formatur? ab ultimo ſupino. quomodo? Eſum eſu addita rus fit eſurus.

Quod autem edo es eſt poſſimus dicere. Virgi. Eſt mollis flamma medullas. Valerius de Diogene. idem Syracuſis cum holera ei lauāti Ariſtippus dixiſſet, ſi Dyoniſio adulari uelles, iſta non eſſes. immo inquit, ſi tu iſta eſſe uelles, Dionyſio non adulareris. Item quod à doctis dicitur. Eſſe decet, uiuas. uiuere non ut edas.

Edo recte, & antique quomodo flectitur?

i Ndicatiuo modo, tempore præſenti. S. edo edis edit. P. edimus editis edunt. Imperfecto edebam. perfecto edi. pluſquā perfecto ederam. Futuro edam. imperatiuo ede. edat. Edite. edant. Futuro edito tu. edito ille.

O ptatiuo modo, tempore præſenti, & imperfecto. S. utinam ederem. perfecto & pluſquāperfecto ediſſem. Futuro edam.

S ubiunctiuo modo, tēpore præſenti cum edā. Imperfecto cum ederē. perfecto cū ederim. pluſquāperfecto cum ediſſem. Futuro cū edero.

I nfinitiuo modo, tempore præſenti edere. præterito perfecto, & pluſquamperfecto ediſſe. Futuro eſumire, uel eſurumeſſe.

Gerūdia edēdi edēdo edēdū. Supina eſum eſu. participia. edēs, et eſurus.

Quod edo edis dixerint antiquiſſimi. Næuius, ut refert Priſcianus. Ipſe aſtat. quando edit. Plautus, Qui peredit cibum. Lucilius, Qui edit ſe, hic comedit me.

E do habet'ne paſſiuum? maxime. nam Voro. Deuoro. Edo. Comedo paſſiuum habere reperiuntur apud doctos. Plynius libro. xx. cap. ix. & in Aegypto propter amaritudinem non eſtur. Diomedes ſic inquit. paſſiui imperfecto edebar. Ouidius.

Deuorer ante precor ſubito telluris hiatu. & hoc quia poſſunt facere

transitionem

transitionē ad aliqđ rationale animal, ut lupi deuorabūt te. Virg.
Nec te tantus edat tacitam dolor. Ennius.
Vulturis in sylvis miserum mandebat homonem.
Heu quàm crudeli condebat membra sepulchro.
Edor etsi in tertiis tantum personis nunc inflectamus, ut estur uel editur & eduntur, sicut aratur & arantur. bibitur & bibuntur, quomodo flectitur?

Indicatiuo modo, tempore præsenti. S. ego edor. tu ederis uel edere. ille estur, uel editur. P. nos edimur. uos edimini. illi edunt᷑. præterito imperfecto. S. ego edebar. tu edebaris, uel edebare. ille edebatur. P. nos edebamur. uos edebamini. illi edebantur. præterito perfecto. S. ego esussum, uel fui. tu esus es, uel fuisti. ille esusest uel fuit. P. nos esisumus, uel fuimus. uos esiestis, uel fuistis. illi esisunt fuerunt, uel fuere. præterito plusquāperfecto. S. ego esuseram, uel fuerā. tu esuseras, uel fueras. ille esuserat, uel fuerat. P. nos esieramus, uel fueramus. uos esieratis. uel fueratis. illi esierant, uel fuerant. Futuro. S. ego edar. tu ederis uel edere, ille edet᷑. P. nos edemur. uos edemini. illi edentur.

Imperatiuo modo, tēpore præsenti, ad secūdā, & tertiā personā edere tu. edat᷑ ille. P. edimini uos. edant᷑ illi. Futuro. S. editor tu. editor ille. P. ediminor uos. eduntor illi. Edamur nos hortādi est, nō imperandi.

Optatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinā ego ederer. tu edereris, uel ederere. ille ederetur. P. utinā nos ederemur. uos ederemini. illi ederent᷑. præterito perfecto. & plusquāperfecto. S. utinā ego esusessem, uel fuissem. tu esusesses, uľ fuisses. ille esusesset, uel fuisset. P. utinā nos esiessemus uel fuissemus. uos esiessetis, uel fuissetis. illi esiessent, uel fuissent. Futuro. S. utinā ego edar. tu edaris. uel edare. ille edat᷑. P. utinā nos edamur. uos edamini. illi edātur.

Subiunctiuo modo, tempore præsenti. S. cum ego edar. tu edaris, uel edare. ille edatur. P. cum nos edamur. uos edamini. illi edantur. præterito imperfecto. S. cum ego ederer. tu edereris, uel ederere. ille ederetur. P. cum nos ederemur. uos ederemini. illi ederentur. præterito perfecto. S. cum ego esussim uel fuerim. tu esussis, uel fueris. ille esussit, uel fuerit. P. cum nos esisimus, uel fuerimus. uos esisitis, uel fueritis. illi esisint, uel fuerint. præterito plusquāperfecto. S. cū ego esusessem, uel fuissem. tu esusesses uel fuisses. ille esusesset, uel fuisset. P.

cum nos esiessemus, uel fuissemus. uos esiessetis, uel fuissetis. illi esiessent, uel fuissent. Futuro. S. cum ego esusero, uel fuero. tu esuseris, uel fueris. ille esuserit, uel fuerit. P. cum nos esierimus, uel fuerimus. uos esieritis, uel fueritis. illi esierunt, uel fuerint.

I nfinitiuo modo, tẽpore præsenti, & præterito imperfecto, edi. præterito perfecto, & plusquãperfecto, esumesse, uel fuisse. Futuro esumiri.

P articipia esus, & edendus. unde comesus & ambesus magis, quã comestus, licet usi quidam fuerint.

Estur uel editur impersonale quomodo declinatur?

i Ndicatiuo modo, tempore præsenti, estur. uel editur. imperfecto edebatur. perfecto esumest, uel fuit. plusquãperfecto, esumerat, uel fuerat. Futuro edetur.

I mperatiuo modo, tempore præsenti, edatur. Futuro editor.

O ptatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto, utinã ederetur. præterito perfecto, & plusquãperfecto, utinam esumesset, uel fuisset. Futuro utinam edatur.

S ubiunctiuo modo, tempore præsenti, cum edatur imperfecto, cum ederetur. perfecto, cũ esumsit, uel fuerit. plusquãperfecto, cum esumesset, uel fuisset. Futuro cum esumerit, uel fuerit.

I nfinitiuo modo, tempore præsenti. edi. perfecto, & plusquãperfecto, esumesse, uel fuisse. Futuro esumiri.

Dic passiuũ ab aro, per tertias personas in utroq; numero.

i Ndicatiuo modo, tempore præsenti. S. aratur. P. arantur. imperfecto. S. arabatur. P. arabãtur. perfecto. S. aratus est, uel fuit. P. aritisunt fuerũt, uel fuere. plusq̃perfecto. S. aratus erat, uel fuerat. P. aratierãt, uel fuerãt. Futuro. S. arabit'. P. arabunt'.

I mperatiuo modo, tempore præsenti. S. aretur. P. arentur. Futuro. S. arator. P. arantor.

O ptatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinam araretur. P. utinam ararentur. præterito perfecto, & plusquãperfecto. S. utinam aratusesset, uel fuisset. P. utinã aratiessent, uel fuissent. Futuro. S. utinam aretur. P. utinam arentur.

S ubiunctiuo modo, tempore præsenti. S. cum aretur. P. cum arentur. imperfecto. S. cum araretur. P. cum ararentur. perfecto. S. cum aratussit, uel fuerit. P. cum aratisint, uel fuerint. plusquãperfecto. S. cũ aratusesset, uel fuisset. P. cum aratiessent, uel fuissent. Futuro. S. cum

aratuserit,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

aratus erit, uel fuerit. P. cum arati erunt, uel fuerint.

I nfinitiuo modo, tpe p̄nti, & ptō imperfecto, arari. pfecto, & plusq̄perfe cto, aratū esse, uel fuisse. Futuro aratū iri. Participia aratus, & arādus.

Eo quomodo flectitur?

I Ndicatiuo modo, tempore præsenti. S. eo is it. P. imus itis eunt. præterito imperfecto. S. ibam ibas ibat. P. ibamus ibatis ibant. perfecto. S. iui iuisti iuit. P. iuimus iuistis iuerunt, uel iuere. uel per concisionē. S. ii. iisti iit. P. iimus iistis ierunt, uel iere. plusquamperfecto. S. iueram iueras iuerat. P. iueramus iueratis iuerant. & per syncopen. S. ieram ieras ierat. P. ieramus ieratis ierant. Futuro Singulariter ibo ibis ibit. P. ibimus ibitis ibunt.

I mperatiuo modo, tēpore præsenti, ad secundā & tertiā personā. S. i eat. P. ite eāt. Futuro. S. ito. ito. P. itote eūto. eamus hortādi ē magis.

O ptatiuo modo tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinam irem ires iret. P. utinam iremus iretis irent. præterito perfecto, & plusq̄pfecto. S. utinā iuissem iuisses iuisset. P. utinā iuissemus iuissetis iuissent. Futuro. S. utinam eam eas eat. P. utinam eamus eatis eant.

S ubiunctiuo modo, tempore præsenti. S. cum eam eas eat. P. cum eamus eatis eant. Imperfecto. S. cum irem ires iret. P. cum iremus iretis irent. perfecto cum iuerim iueris iuerit. P. cum iuerimus iueritis iuerint. plusquāperfecto. S. cum iuissem iuisses iuisset. P. cum iuissemus iuissetis iuissent, uel per concisionē iissem. Futuro. S. cum iuero iueris iuerit. P. cum iuerimus iueritis iuerint. uel per concisionē. iero.

I nfinitiuo mō, tēpore præsenti, & ptō imperfecto ire. pfecto, & plusq̄ perfecto iuisse, uel iisse per concisionem. Futuro itū ire, uel iturū esse.

G erundia, eundi. eundo. eundū. Supina. itū itu. participia hic & hæc & hoc iens huius euntis. & iturus itura iturū. Et sic declinantur quæcūq; ab eo is componuntur, præter ueneo, quod facit in supino uenum.

Itur impersonale quomodo flectitur?

I Ndicatiuo modo. tpe præsenti itur. ptō imperfecto, ibatur. præterito perfecto. itum est, uel fuit. præterito plusquāperfecto, itum erat, uel fuerat. Futuro, ibitur.

I mperatiuo modo, tempore præsenti, eatur. Futuro, itor.

O ptatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto utinam iretur. præterito perfecto, & plusquāperfecto, utinam itum esset, uel fuisset. Futuro utinam eatur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Subiunctiuo mō, tēpore præsenti, cū eatur. præterito imperfecto, cū iret. ptō perfecto, cum itum sit uel fuerit. præterito plusquāperfecto, cum itum esset. uel fuisset. Futuro cum itum erit, uel fuerit.

Infinitiuo modo, tēpore præsenti, & præterito imperfecto iri. præterito perfecto, & plusquāperfecto itum esse, uel fuisse. Futuro itum iri.

Redeo redis quomodo flectitur?

Indicatiuo. Redeo redis redit. Redimus reditis redeunt. Redibam redibas redibat. Redibamus redibatis redibant. Rediui rediuisti rediuit. Rediuim⁹ rediuistis rediuerūt. uel rediuere. & per syncopen redii. rediueram rediueras rediuerat. Rediueramus rediueratis rediuerant. & redieram per concisionem. Redibo redibis redibit. Redibimus redibitis redibunt.

Imperatiuo redi redeat. Redite. redeant. Redito tu. redito ille. Reditote redeunto. Redeamus hortandi est magis.

Optatiuo utinam redirem. rediuissem & rediissem. redeam.

Subiunctiuo cum redeā. cum redirē. cum rediuerim. cum rediuissem. cum rediuero. & per syncopen redierim. rediissem. rediero.

Infinitiuo redire. rediuisse. & rediisse. Futuro reditum ire, uel reditur ū esse. Gerundia redeūdi redeūdo redeūdum. Supina reditum reditu. Participia rediens, & rediturus.

Veneo uenis quomodo flectitur?

Indicatiuo, ueneo. uenis. uenit. Venimus. uenitis. ueneunt. Venibam. nam ueniebam est à uenio. Veniui & uenii. ueniueram & uenieram. uenibo.

Imperatiuo, ueni. ueneat. uenite, ueneant. Venito tu. Venito ille. Venitote. ueneunto. Veneamus hortandi est.

Optatiuo, utinam uenirem. ueniuissem, & ueniissem. ueneam.

Subiunctiuo cum ueneam uenirem ueniuerim ueniuissem ueniuero.

Infinitiuo uenire. ueniuisse, & ueniisse. uenumire. Participium ueniens ueneuntis esset per regulam, quod nusquam legi. nam à uenu participium ne nominare quidem audeo.

Venio uenis quomodo flectitur?

Indicatiuo modo, tēpore præsenti. S. uenio uenis uenit. P. uenimus. uenitis penultima longa. ueniūt. Imperfecto. S. ueniebā ueniebas ueniebat. P. ueniebamus ueniebatis ueniebant. præterito perfecto. S. ueni uenisti uenit. P. uenimus penultima

correpta.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

correpta. uenistis uenerunt, uel uenere. præterito plusquamperfecto ueneram. Futuro ueniam.

I mperatiuo modo, tempore præsenti ad secundam, & tertiam personam. S. ueni ueniat. P. uenite ueniãt. Futuro. S. uenito tu. uenito ille. P. uenitote ueniunto. Veniamus hortandi est.

O ptatiuo modo, tpe pñti, & ptõ imperfecto, utinã uenirem. ptõ perfecto, & plusquamperfecto utinã uenissem. Futuro utinam ueniam.

S ubiunctiuo modo, tpe pñti cum ueniam. Impfecto cũ uenirem. pfecto cum uenerim. plusq̃perfecto cum uenissem. Futuro cum uenero.

I nfinitiuo modo, tempore præsenti uenire. præterito perfecto, & plusquamperfecto uenisse. Futuro uentumire, uel uenturumesse.

G erundia ueniendi ueniendo ueniendum. Supina uentum uentu. Participia ueniens, & uenturus.

N otandum inuenio, & conuenio & cætera, quæ à uenio componuntur producere penultimam primæ, & secundæ personæ pluralis indicatiui præsentis temporis. inuenimus, inuenitis. conuenimus, conuenitis. præteriti uero corripere inuenimus. conuenimus.

Venitur quomodo flectitur?

i Ndicatiuo uenitur. ueniebatur. uentumest, uel fuit. uentum erat, uel fuerat. uenietur. Imperatiuo, ueniatur tñ. Optatiuo utinam ueniatur. uentũesset, uel fuisset. ueniatur.

S ubiunctiuo cum ueniatur. ueniretur. uentum sit, uel fuerit. uentumesset, uel fuisset. Ventumerit, uel fuerit.

I nfinitiuo ueniri. uentumesse, uel fuisse. uentumiri.

Gaudeo quomodo declinatur?

i Ndicatiuo mõ, tpe pñti. S. gaudeo gaudes gaudet. P. gaudem⁹ gaudetis gaudẽt. ptõ impfecto. S. gaudebã gaudebas gaudebat. P. gaudebam⁹ gaudebatis gaudebãt. ptõ pfecto. S. gauisussum uel fui. es, uel fuisti. est uel fuit. P. gauisisumus, uel fuimus. estis uel fuistis. sunt fuerunt, uel fuere. ptõ plusquãperfecto. S. gauisueram, uel fueram. eras, uel fueras. erat, uel fuerat. P. gauisieramus, uel fueramus. eratis, uel fueratis. erant, uel fuerant. Futuro. S. gaudebo gaudebis gaudebit. P. gaudebimus gaudebitis gaudebunt.

I mperatiuo modo, tempore præsenti, ad secundam, & tertiam personam. S. gaude. gaudeat. P. gaudete gaudeãt. Futuro. S. gaudeto. gaudeto. P. gaudetote gaudento. gaudeamus hortandi est.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Optatiuo modo tpe pñti, & præterito impfecto. S. utinam gauderem gauderes gauderet. P. utinam gauderemus gauderetis gauderent. præterito pfecto, & plusquãperfecto. S. utinã gauisus essem, uel fuissem. esses uel fuisses. esset, uel fuisset. P. utinam gauisi essemus, uel fuissemus. essetis, uel fuissetis. essent, uel fuissent. Futuro. S. utinam gaudeam gaudeas gaudeat. P. utinã gaudeamus gaudeatis gaudeant.

Subiunctiuo modo, tempore præsenti. S. cum gaudeam gaudeas gaudeat. P. cum gaudeamus gaudeatis gaudeant. præterito imperfecto. S. cum gauderem gauderes gauderet. P. cum gauderemus gauderetis gauderent. præterito perfecto. S. cum gauisus sim, uel fuerim. sis, uel fueris. sit, uel fuerit. P. cum gauisi simus, uel fuerimus. sitis uel fueritis. sint uel fuerint. ptõ plusquamperfecto. S. cum gauisus essem, uel fuissem. esses, uel fuisses. esset, uel fuisset. P. cum gauisi essemus, uel fuissemus. essetis, uel fuissetis. essent, uł fuissent. Futuro. S. cum gauisus ero, uel fuero. eris, uel fueris. erit, uel fuerit. P. cum gauisi erimus, uel fuerimus eritis, uel fueritis, erunt, uel fuerint.

Infinitiuo modo, tempore præsenti gaudere. ptõ pfecto & plusq̃perfecto gauisum esse uel fuisse. Futuro gauisum ire, uel gauisurum esse.

Gerundia, uel participialia nomina gaudendi. gaudendo. gaudendum. Supina gauisum. gauisu. Participia nascuntur ab hoc uerbo neutro passiuo. tria. gaudens. gauisus. gauisurus.

Fio quomodo flectitur?

Indicatiuo modo, tpe pñti. S. fio. fis. fit. P. fimus. fitis. fiũt. præterito imperfecto. S. fiebam. fiebas. fiebat. P. fiebamus. fiebatis. fiebant. ptõ perfecto. S. factus sum, uel fui. es, uł fuisti. est, uel fuit. P. facti sumus, uel fuimus. estis. uel fuistis. sunt, fuerunt, uel fuere. præterito plusquamperfecto. S. factus erã, uel fueram. eras, uel fueras. erat, uel fuerat. P. facti eramus, uel fueramus. eratis, uel fueratis. erant, uel fuerãt. Futuro. S. fiam. fies. fiet. P. fiemus. fietis. fiẽt.

Imperatiuo modo, tempore præsenti, ad secundam, & tertiam personam. S. fi. fiat. P. fite. fiant. Futuro. S. fito tu. fito ille. P. fitote. fiũto. Fiamus hortandi est.

Optatiuo modo, tempore præsenti, & præterito imperfecto. S. utinã fierem. fieres. fieret. P. utinam fieremus. fieretis. fierent. Præterito perfecto, & plusquamperfecto. S. utinam ego factus essem, uel fuissem. tu factus esses, uel fuisses. ille factus esset, uel fuisset. P. utinam facti essemus,

ctiessemus, uel fuissemus. essetis, uel fuissetis. essent, uel fuissent. Futuro. S. utinam fiam. fias. fiat. P. utinam fiamus. fiatis. fiant.

Subiunctiuo modo, tempore præsenti. S. cum fiam. fias. fiat. P. cũ fiamus. fiatis. fiant. Præterito imperfecto. S. cum fierem. fieres. fieret. P. cum fierem⁹. fieretis. fierent. Præterito perfecto. S. cũ factus sim, uel fuerim. sis, uel fueris. sit, uel fuerit. P. cum facti simus, uel fuerimus. sitis, uel fueritis. sint, uel fuerint. Præterito plusquã perfecto. S. cum factus essem, uel fuissem. esses, uel fuisses. esset, uel fuisset. P. cum facti essemus, uel fuissemus. essetis, uel fuissetis, essent, uel fuissent. Futuro. S. cum factus ero, uel fuero. eris, uel fueris. erit, uel fuerit. P. cũ facti erimus, uel fuerimus. eritis, uel fueritis. erunt, uel fuerint.

Infinitiuo modo, tpe præsenti, et præterito impfecto fieri. Ptõ pfecto, & plusq̃perfecto factũesse, uel fuisse. Futuro factũiri. Caret gerũdiis. non enim legi apud doctos. fiendi. fiendo. fiendũ. pro qbus faciendi. faciendo. faciendũ dicimus. Supina habet factũ. factu, à facio. unde factus participiũ. Itẽ faciẽdus est à faciens. Fiendus non dicit᷑ latine.

Memini quomodo declinatur?

Indicatiuo modo, tempore præsenti, & præterito perfecto. S. memini. meministi. meminit. P. meminimus. meministis. meminerunt, uel meminere. Præterito imperfecto, & plusq̃ pfecto. S. meminerã. memineras. meminerat. P. memineramus. memineratis. meminerãt. Futuro caret. sed eius loco dicim⁹ S. meminero. memineris. meminerit. P. meminerim⁹. memineritis. meminerit.

Imperatiuo modo, tempore instanti, & futuro ad secũdas tantum psonas in utroq; numero. S. memento tu. P. mementote uos.

Modo optandi, tpe instanti & præterito impfecto perfecto & plusquã perfecto. S. utinam meminissem. meminisses. meminisset. P. utinam meminissemus. meminissetis. meminissent. Futuro caret.

Subiunctiuo modo, tpe instanti, & præterito perfecto. S. cum uel si. uel quãuis. uel licet. uel quod. uel ut meminerim. memineris. meminerit. P. meminerimus. memineritis. meminerint. Præterito imperfecto, & plusquamperfecto. S. cum, uel si meminissem. meminisses meminisset. P. cum, uel si meminissemus. meminissetis. meminissent. Futuro. S. cum, uel si meminero. memineris. meminerit. P. cum, uel si meminerimus. memineritis. meminerint.

Infinitiuo modo, tpe præsenti. imperfecto. perfecto, & plusquãperfe-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

cto meminisse. Cæteris caret. sic inclinantur Odi. noui. Cœpi per œ diphthongum. nã cepi sine diphthongo est præteritũ à capio capis.

Oportet quomodo declinatur?

I Ndicatiuo modo, tempore præsenti. oportet. imperfecto oportebat. perfecto oportuit. Plusquãperfecto oportuerat. Futuro oportebit.

I mperatiuo modo tempore præsenti, oporteat tantum.

O ptatiuo modo, tpe præsenti, & ptõ impfecto utinã oporteret. ptõ perfecto, & plusquãperfecto utinã oportuisset. Futuro utinam oporteat.

S ubiunctiuo modo, tempore præsenti cum oporteat. Præterito imperfecto, cum oporteret. Præterito perfecto cum oportuerit. Preterito plusquãperfecto, cum oportuisset. Futuro cum oportuerit.

I nfinitiuo modo, tẽpore præsenti, & præterito imperfecto oportere. præterito perfecto & plusquãperfecto oportuisse. Cæteris caret.

Contingit impersonale quomodo flectitur?

I Ndicatiuo contingit. contingebat. contigit. contigerat. cõtinget. Imperatiuo contingat tantum.

Optatiuo utinam contingeret. contigisset. contingat.

S ubiunctiuo cũ cõtingat. cõtingeret. contigerit cõtigisset. contigerit.

I nfinitiuo contingere. contigisse, cæteris deficit.

Tædet quomodo inclinatur?

I Ndicatiuo tædet. tædebat. tæduit, & pertæsum est, uel fuit. tæduerat, & pertæsumerat, uel fuerat. tædebit.

Imperatiuo tædeat tantum.

O ptatiuo utinã tæderet, teduisset, & pertæsumesset, uel fuisset. tædeat.

S ubiũctiuo cũ tædeat. tæderet. tæduerit, & ptæsum sit, uł fuerit. tæduisset, & pertæsumesset, uel fuisset. tæduerit, & pertæsumerit, uel fuerit.

I nfinitiuo tædere. tæduisse, & pertæsumesse, uel fuisse. participium pertæsus. sed de hoc in participiis abunde dicemus.

DE ADVERBIO.

q Vid est aduerbium? pars orationis indeclinabilis, quæ adiecta uerbo significationem eius explanat, & implet. nam sine aduerbio sensus perfectus non uidetur. Cum enim dico lego. scribo, incertum est bene'ne, an perperam.

Quare dictum est aduerbium? quia semper uerbũ præcedit aut sequitur.

unde &

unde & nomen accepit, quemadmodũ apud græcos ἐπίρρημα. hoc enim perficit adiunctum uerbis, quod adiectiua nomina substantiuis adiuncta. ut prudens homo, prudenter agit.
Quot accidunt aduerbio? tria species. significatio, & figura.
Quot sunt species aduerbiorũ? duæ primitiua, ut sæpe, clàm. deriuatiua, ut sæpius. clanculum.
Quot sunt significationes aduerbiorum? multæ. quæ hoc hexasticho comprehenduntur.
Temporis atq; loci. quali. quanti. atque negandi.
Da confirmandi. iurandi. da prohibendi.
Optandi. euentus. hortandi. daq; remissi.
Congrega & intenti. numeri. simili. dubitandi.
Et super, atq; uoca. monstra. eli. dim. per. & inter.
Ordinis, & discre. simul his adiungito Compar.
Hoc est da temporis. loci. qualitatis. quantitatis. negandi. confirmandi. iurandi. prohibendi. optandi. euentus. hortandi. remissiui. congregãdi. intẽtiui. numeri. similitudinis. dubitandi. superlatiui. uocandi. mõstrandi. eligendi. diminutiui. personalis. interrogandi. ordinis. discretiui. comparandi.
Quot sunt figuræ aduerbiorum? tres. simplex ut diu. composita ut interdiu. quandiu. decomposita ut indocte. imprudenter.

Interrogationes de aduerbio.

n Vnc quæ pars orationis est? aduerbiũ. quare? quia stat iuxta uerbum, & semper nititur uerbo.
Nunc cuius speciei? primitiuæ. quare? quia à nullo deriuatur.
Clanculum cuius speciei? deriuatiuæ. unde deriuatur? à clam.
Nunc cuius significationis? tpis. Da tpis. hodie. heri. nũc. nup. cras. pendie. pridie. postridie. nudius tertius. nudius q̃rtus. aliquãdo. olim. tunc. quondã. iam. semper. mane. uesperi. diu. noctu. modo, & dum.
Hinc cuius significationis? loci. Da loci. hic. istic. illic. huc. istuc. illuc. hac. istac. illac. hinc histinc. illinc. ibi. uñ. itro. foras. intus foris.
Bene cuius significationis? qualitatis. Da qualitatis. bene. male. docte. pulchre. fortiter. sapienter.
Multum cuius significationis? quantitatis. Da quantitatis. multũ. parum. modicum. minimum. maxime. magnopere. satis.
Non cuius significationis? negãdi. Da negãdi. nõ. nihil. nec. neq;.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

haud.minime.nequaquam.

P rofecto cuius significationis? confirmandi. Da cõfirmandi.prõ fecto.quippe nempe.uidelicet.scilicet.quidni.certe.næ.

A edepol cuius significationis? iurandi. Da iurandi.ædepol. Castor.Hercle.medius fidius.

N e cuius significationis? prohibendi. Da prohibendi.ne.

V tinã cuius significatiõis? optãdi. Da optandi.utinã.osi.o utinã.

F orte cuius significationis? Euentus. Da euentus forte.casu. forte.fortuna.

E ia cuius significationis? hortandi. Da hortandi.eia.age.agite.

V ix cuius significationis? remissiui. Da remissiui.uix.paulatim. sensim.pedetentim.

S imul cuius significationis? congregandi. Da congregandi.simul.unà.pariter.

V alde cuius significationis? intentiui. Da intentiui.Valde.nimiũ. prorsus.penitus omnino.

S emel cuius significationis? numeri. Da numeri.semel.bis.ter. quater.quinquies.sexies.septies.decies.quinquagies.octuagies.centies.milies.toties quoties & huiusmodi.

Quasi cuius significationis? similitudinis. Da similitudinis.quasi ceu.sic.sicut.sicuti.uelut.ueluti.ut.uti.& ita.

F orsan cuius significationis? dubitandi. Da dubitandi.forsan forsitan.forsit.fortassis.fortasse.fors.forte.

M axime cuius significationis? superlatiui. Da superlatiui.maxime.minime.doctissime.ocyssime.

H eus cuius significationis? uocandi. Da uocandi.heus.o.

E n cuius significationis? demonstrãdi. Da demonstrãdi.en ecce.

P otius cuius significationis? eligendi. Da eligendi potius.immo.

C lanculum cuius significationis? diminutiui. Da diminutiui clanculum.belle.

M eatim cuius significationis? personalis. Da personalis.meatim. tuatim.suatim.nostratim.uestratim.

C ur cuius significationis? interrogandi. Da interrogandi.cur. quare.nunquid.quin.quamobrem.

D einde cuius significationis? ordinandi. Da ordinandi.deinde. deiceps.dehinc.postea.obiter interim.interea.protinus,& præterea.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

S eorsum cuius significationis? discretiui. Da discretiui deorsum? seorsum. secreto. separati. singillati. bifariã. omnifariã. & plurifariã.
M agis cuius significationis? comparatiui. Da comparatiui. magis. minus. plus. ualidius. ocyus. celerius, & tardius.

DE PARTICIPIO

q Vid est participium? Pars orationis dicta quod partem capiat nõis, partẽq; uerbi. dicit' igit' participiũ, q̃si particapiũ. Participio quot accidunt? sex genus. casus. tempus significatio. numerus, & figura.

Quot sunt genera participiorum? quinq;. masculinum ut amatus. fœminum ut amata. neutrum ut amatum. Commune duum generum ut amantem. Commune trium generum, ut amans.

Quot sunt casus participiorum? sex. quot & nominum. nominatiuus. genitiuus. datiuus. accusatiuus. uocatiuus, & ablatiuus.

Quot sunt tempora participiorum? quinq; præsens, & præteritum imperfectũ simul, ut amans. legens. Præteritũ perfectũ, & plusquãperfectũ simul, ut amatus. lectus. Futurum per se, ut amaturus. amãdus.

Quot sunt significationes participiorũ? quinq;. actiua ut amãs ab amo. Passiua ut amatus ab amor. Neutralis ut arans ab aro: Communis ut largiens à largior. deponens, ut sequens à sequor:

Quot numeros habet participium? duos. singularem ut amans, pluralem ut amantes.

Quot sunt figuræ participiorum? duæ simplex ut amans. decomposita, ut deamans.

Interrogationes de participio.

a Mans quæ pars orationis est? participium. quare? quia partem capit nominis, partemq; uerbi. recipit enim à nomine genera, & casus, à uerbo autẽ tempora, & significationes, ab utroq; numerum & figuram.

A matus cuius generis? masculini. quare? quia est prima uox participii.
A mata? fœminini. quare? quia est secunda uox participii.
A matum? neutri. quare? quia est tertia uox participii.
A mans cuius generis? oĩs uel cõmunis triũ generũ, quare? q̃a oĩa participia in. ns. sunt cõmunia trium generum, ut hic & hæc & hoc amans.
A mantem cuius generis? communis duum generũ. quare? quia præpo-

nunc ei in declinatione duo articularia pronomina hũc & hanc.
A mantē cuius casus? accusatiui. q̃re? qa in eo casu declinando reperit̃.
A mans cuius temporis? præsentis, & præteriti imperfecti. quare? quia omne participium desinens in ns, præsentis, & præteriti imperfecti temporis est. ut amans, idest qui amat, uel amabat.
A matus cuius tpis? præteriti perfecti, & plusq̃perfecti. quare? qa omne participiũ desinens in tus. uel in sus, uel in xus, uel in uus, qđ unũ est tantum, ut mortuus, præteriti perfecti, et plusq̃perfecti temporis est, ut amatus, idest qui amatus est, uel fuit. uel qui amatus erat, uel fuerat.
A maturus cuius temporis? futuri. quare? quia omne participium in rus futuri temporis est, ut amaturus. idest qui amabit.
A mandus cuius temporis? futuri. quare? quia omne participium in dus futuri temporis est, ut amandus. idest qui amabitur.
A mans cuius significationis? actiuæ. quare? quia ab actiuo uerbo uenit, quod est amo.
A matus cuius significationis? passiuæ. quare? quia à passiuo uerbo uenit, quod est amor.
S eruiens cuius significationis? neutralis. quare? quia à uerbo neutro deriuatur, quod est seruio.
L argiens cuius significationis? communis. quare? quia à communi uerbo deducitur, quod est largior.
S equens cuius significationis? deponentis. quare? quia à deponenti uerbo trahitur, quod est sequor.
A mans cuius numeri? singularis. quare? quia singulariter profertur.
A mantes cuius numeri? pluralis. quare? quia pluraliter profertur.
A mans cuius figuræ? simplicis. quare? quia simpliciter profertur.
D eamãs cuius figuræ? decompositæ. quare? qa à cõposito deriuat̃, qđ est deamo. Omne enim, qđ deriuat̃ à cõposito, dicit̃ decompositũ.
S ingulariter Nominatiuo hic & hæc & hoc amans. Genitiuo huius amantis. Datiuo huic amanti. Accusatiuo hũc & hanc amantem. & hoc amans. Vocatiuo o amans. Ablatiuo ab hoc & ab hac & ab hoc amante uel amanti. Plr ntõ hi & hæ amantes, & hæc amantia. Genitiuo hoꝝ & haꝝ & hoꝝ amantium. & per concisionem amantum. Datiuo his amantibus. Accusatiuo hos & has amãteis. & hæc amantia. Vocatiuo o amantes, & o amantia. Ablatiuo ab his amantibus.
N ominatiuo amaturus. amatura. amaturum. Genitiuo amaturi. ama-

turæ.amaturi.Datiuo amaturo.amaturæ.amaturo.Accusatiuo amatu℞.amaturã.amatu℞.Vocatiuo o amature.o amatura.o amatu℞. Ablatiuo ab amaturo.ab amatura.ab amaturo. Plr nominatiuo amaturi.amaturæ amatura.Genitiuo amaturo℞.amatura℞. amaturorum.Datiuo amaturis. Accusatiuo amaturos.amaturas.amatura. Vocatiuo o amaturi.o amaturæ.o amatura.Ablatiuo ab amaturis.

Singulr Ntõ amat⁹.amata.amatũ.Genitiuo amati.amatæ.amati. Datiuo amato.amatæ.amato.Accusatiuo amatũ.amatam.amatũ.Vocatiuo o amate.o amata.o amatũ.Ablatiuo ab amato.ab amata.ab amato.Plr nominatiuo amati.amatæ.amata.Genitiuo amatorum. amatarum.amato℞.Datiuo amatis. Accusatiuo amatos.amatas. amata.Vocatiuo o amati.o amatæ.o amata.Ablatiuo ab amatis.

Singulariter Nominatiuo amandus.amãda.amandũ. Genitiuo amandi.amandæ.amandi.Datiuo amando.amandæ.amãdo.A.amandũ. amandam.amandũ.V.o amande.o amanda.o amandũ.A.ab amando.ab amanda.ab amando.P.Nominatiuo amandi.amandæ.amanda.G.amando℞.amanda℞.amando℞.Datiuo amãdis. A.amãdos. amandas.amãda.V.o amãdi.o amandæ.o amanda.A.ab amandis.

DE PRAEPOSITIONE.

q Vid est præpositio? pars orationis indeclinabilis, quæ præposita aliis partibus orationis, significationem earum aut mutat, ut æquus, iniquus, aut complet, ut facio.fero.perficio.perfero, aut minuit, ut rideo, surrideo.tristis.subtristis.

Quare dicit̃ præpositio? q̃a præponit̃ tam p̃ appositionẽ, ut eo ad philosophos, q̃ p̃ compositionem, ut adeo.aliquãdo postponit̃ ornatus gratia, ut tecum.qui cum.Romam uersus.Italiam usq;.crurũtenus.

Præpositioni quot accidunt? unum.quod nam? casus.quot casus? duo. qui? Accusatiuus, & Ablatiuus.

Quæ sunt præpositiões accusatiuæ, idest q̃ seruiũt actõ casui? Ad.apud. ante.aduersus, uel aduersum.cis.citra.circum.circa.contra.erga.extra.intra.infra.iuxta.ob.pone.per.prope.propter.secundum.post. trans.ultra.præter.supra.circiter.usq;.secus penes.uersus.procul.pridie.postridie.dicimus enim ad templũ.apud ignem.ante focũ, si frigus erit.aduersus, uel aduersum inimicos.cis alpes.citra amnẽ Rubiconem.circum muros.circa forum.contra dalmatas.erga necessari-

os.extra urbem.inter amicos.Intra oppidum.Infra tectum.iuxta fanũ.hanc ob rem.pone tribunal.per medios hostes.prope mortem. propter timorem, & propter aquæ riuum. secundũ scripturas, & plena secundum flumina post tergum.trans ripam. ultra Sauromatas. præter officium.supra tectum.circiter Calendas Ianuarias.usq; oceanum.secus te.penes arbitros.Sed secus te sedi non dici, sed secũdum te, ait Caper. Aretium uersus procul urbem, ut inquit Curtius.pridie parilia, & pridie illius diei.postridie calendas. & postridie nonarum Decembrium.

Quæ sunt Ablatiuæ præpositiones, idest quæ seruiunt ablatiuo casui? a. ab.abs.cum.coram. clam.de.e.ex.pro.præ.palam. sine. absque.tenus.dicimus enim à templo.à.mari.ab Andria.abs quouis homine. cum exercitu.coram testibus.clam custodib⁹.de foro.e iure. ex theatro, quod est aliud, quàm à theatro, ut ait Diomedes.pro clientibus. & pro tribunali.palam omnibus.sine labore.absque iniuria.pubetenus.& crurumtenus.

Quæ sunt præpositiones ambiguæ, idest tam ablatiuo, q̃ accusatiuo casui seruiẽtes? in.sub.super.& subter. Dicimus enim sum in templo.eo in templum.iaceo sub antro.curro sub antrum.sedeo sup aquis.cado super aquas.dormio subter lodice.ingredior subter lodicem.

Quando seruiunt accusatiuo? cum motum significant, ut itur in antiquam syluam.curro sub tegmen fagi.

Quando seruiunt ablatiuo? quando significant in loco, ut sum in templo.sub porticu.recubo sub tegmine fagi.

Quæ sunt præpositiones, quæ non inueniuntur nisi in compositione? hæ.di.dis.re.se.am.con ut diduco.disiicio.repono. seduco. amplector.congredior.

Interrogationes de præpositione?

a D quæ pars orationis est? præpositio.quare? quia præponitur aliis partibus orationis per appositionẽ, uel p cõpositionẽ.

Quando per appositionem? cum regit casum.ut eo ad templum.in hostem.

Quando per compositionem? cum componitur, ut adduco ex ad & duco. Alludo ex ad & ludo. Iniustus ex in, & iustus.subtristis, ex sub, & tristis.irrideo ex in & rideo.

A d cui casui seruit? accusatiuo.quare? quia est accusatiua præpositio.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

A d in hac oratione, Itur ad urbem, quomodo præponitur? per appositionem. quare? quia regit casum.
A d in hac oratiõe, adducam tibi tuũ Pamphilũ, quomodo præponit? per compositionẽ. quare? qa ex ad, & duco componit adduco.
A cui casui seruit? ablatiuo. quare? quia. a. est ablatiua præpositio.
I n cui casui seruit? utrique. quare? quia est tam accusatiua, quàm ablatiua præpositio.

DE CONIVNCTIONE.

q Vid est coniunctio? pars orationis indeclinabilis adnectẽs, ordinansq; sententiam.
Coniunctioni quot accidũt? tria. species. figura. & ordo.
Quot sunt species, siue potestates coniunctionis? hæ ferè, quæ his uersibus annotantur.
Co. conq;, & subcon. dis. subdis. adiuq;. Causal.
Approbat. aduersa. distri. discreq;. du. diq;.
Abnegat. effecti. collecti. his adiice complet.
H oc est copulatiua. continuatiua. subcontinuatiua. disiunctiua. subdisiunctiua. adiunctiua. causalis. approbatiua. aduersatiua. distributiua. discretiua. dubitatiua. diminutiua. abnegatiua. effectiua. collectiua. completiua.
Quot sunt figuræ coniunctionis? duæ. simplex ut nam. ita. at. composita, ut nanque. itaq;. attamen. etenim.
Quot sunt ordines coniunctionis? tres. ꝓpositiuus. subiũctiuus, & cõis.
Quæ sunt cõiunctiones ꝓpositiui ordinis? ac. at. ast. atq;. aut. &. uel. nec. neq;. si. qn. q̃tenus. sin. seu. siue. ni. nisi. sed. nisi poetice postponit.
Quæ sunt coniunctiones subiunctiui ordinis? que. ue. ne. quidem. quoq;. autem. uero.
Quæ ex his sũt ἐγκλιτικαί. i. encliticæ, hoc est inclinatiuæ? que. ue. ne.
Quare dicuntur ἐγκλιτικαί? quia inclinant accentum præcedentis syllabæ ad se. ut que apud Virgilium.
Alcandrumq;, Aliumq;, Noemonaq;. Prytanimq;. sicut τε apud græcos. quod est que absque diphthongo. Homerus,
A λκανδρόν θ', ἅλιόν τε, νοήμονά τε, πρύτανίν τε. Hesiodus.
K λειώ τ', εὐτέρπη τε, θάλειά τε, μελπομένη τε,
T ερψιχόρη τ', ἐρατώ τε, πολύμνιά τ', οὐρανίη τε,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

κ αλλιόπη θ', ἣ δὲ προφερεστάτ' ἐστὶν ἁπασάων. Hoc est.

C lioq́;, Euterpeq́;, Thaliaq́;, Melpomeneq́;,
T herpſicoreq́;, Eratoq́;, Polymniaq́;, Vranieq́;.
C alliope multo ante alias præſtantior omneis. Et ne apud Horatiū.
L udere qui neſcit campeſtribus abſtinet armis,
I ndoctusq́; pilæ, diſci'ue, trochi'ue quieſcit.
N e ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ. & ne apud Iuuenalem.
S emper ego auditor tantum? nunquam'ne reponam? in his ubique ante que. ue. ne. eſt accentus acutus.

Quæ ſunt coniunctiones, quæ indifferenter & præponi & poſtponi poſſunt? Cæteræ fere omnes, præter ſupradictas, ut equidem. igitur. tamen. ergo. quanquam, & huiuſmodi.

Interrogationes de coniunctione.

e T quæ pars eſt? coniunctio. quare? quia coniungit cæteras partes orationis.

Et cuius ſpeciei, ſiue poteſtatis? Copulatiuæ. quare? qa copulat tam ſenſum, q̃ uerba, ut M. Tullius fuit & diſertus, & ſapiens.

D a copulatiuas. &. que. atq;. ac. quidem. quoq;. etiam. item. at. aſt. ſed autem. uero. Copulant enim cum confirmatione intellectum.

S i quando εἰ græcam ſignificat, cuius poteſtatis? Continuatiuæ. quare? quia demonſtrat ordinem cum conſequētia & continuatione rerum, ut ſi ſtertit, dormit, & ſi ambulat, mouetur.

D a continuatiuas ſi ſin. ſignificant enim ordinem præcedentis rei ad ſequentem, ut ſi febri uexatur, calet. ſed non conuertitur.

Quia cuius poteſtatis? Subcontinuatiuæ. quare? quia cauſam continuationis oſtendit conſequentem cum rerum eſſentia, ut quia ambulat, mouetur, & quando ſol eſt ſuper terram, dies eſt.

D a ſubcontinuatiuas. quando. quoniam. quandoquidem. quia. quatinus. & quatenus pro quoniam.

A ut cuius poteſtatis? diſiunctiuæ. quare? quia, quāuis uoces coniungat, ſenſum tamen diſiungit, & alteram quidem rem eſſe, alteram uero nō eſſe ſignificat, ut aut eſt dies, aut eſt nox. uł eſt ſanus, uel eſt æger. & hoc eſt bene diſiunctum. quia ſi unum uerum eſt, alterum falſum. nam aliter uitioſe quid diſiungitur.

D a diſiunctiuas. ue. uel. aut. ſiue. ſeu.

V el pro etiam cuius poteſtatis? ſubdiſiunctiuæ. quare? quia quamuis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

uoces disiunctiuarum habeat, utrunq; tamē esse significat, uel simul, uel discrete. simul, ut uel rex semper mihi maximas gratias agebat, idest etiā rex. Item Alexander, siue Paris rapuit Helenam. idest Alexāder, qui & Paris dicitur. & mars, siue Mauors. Gradiuus, uel Maspiter præsul est bellorū. Discrete, ut tu tota die uel legis, uel scribis: significat enim te & legere & scribere, sed non simul utrunq; agere, sed aliis horis legere, aliis scribere. similiter Remex, uel impellit remum, uel attrahit. cū simul penè utrunq; fieri intelligo, sed distincte. alius est enim pellentis, alius atrahentis motus.

Da subdisiunctiuas ue. uel. aut. siue. seu. quando utrunq; significant:

Cum quando ἵνα græcam significat, cuius speciei? Adiunctiuæ. quare? quia adiungitur uerbis subiunctiuis, ut cum essem Venetiis, non perperam me facturum existimaui, si nostras lucubrationes grammaticas imprimendas curarem.

Da adiunctiuas. si, ut, cum, dum, quatenus. quando ἵνα græcam significat, ut si dederis operam bonis literis, proficies breui. & ut prosit tibi, facio. Item dum conderet urbem. idest ut conderet.

Nā cuius speciei? Causalis proprie. quare? qa adiuncta indicatiuo uerbo significat causam antecedentem, hoc est rem ex causa antecedente euenientem, ut doctus sum, nam legi. & mouetur, ambulat enim.

Da causales proprie. nam. nanq;. enim.

Quid interest inter adiunctiuas & proprie. causales? Causales cum affirmatione, adiunctiuæ cum dubitatione proferuntur. Sed & continuatiuæ, & subcontinuatiuæ, & adiunctiuæ, & effectiuæ inter causales ponuntur, quia per has causæ ostenduntur & cōtinuationis, ut si ambulat mouetur, & adiunctionis, ut ambulat, ut moueatur, & effectionis, ut mouetur, ambulat enim.

E quidem cuius speciei? approbatiuæ. quare? quia approbat rem, idest affirmat, ut Equidem merui, nec deprecor. & siquid usquam iustitiæ est. & Siqua est cœlo pietas.

Da approbatiuas. si. equidem. quidem.

Tamen cuius speciei? aduersatiuæ. quare? quia aduersum conuenienti significat, ut etsi te benefacturum dicis, tamen à malitia non discedis.

Da aduersatiuas. tamen. quāquā. quamuis. & si. licet licebit. saltem. sed saltem etiam diminutiua est.

Vero cuius potestatis? distributiuæ. quare? qa diuersis diuersa distribuit,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ut ego lego, tu uero dormis.
Da distributiuas at. ast. uero. autem. sed.
Quam cuius potestatis? discretiuæ, uel electiuæ. quare? quia de duobus præpositis unum eligere, & alterum refutare ostendit, ut diues uolo esse, quã pauper. idest diues uolo esse, & nõ pauper. Græci ἢ dicunt. Homerus, βούλομ᾽ ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι. hoc est, Volo ego saluum esse populum, quã perire, idest, & non perire.
An cuius potestatis? dubitatiuæ. quare? quia dubitationem significat, ut Eloquar, an sileam?
Da dubitatiuas. an. ne. correpta, necne. Horatius in poetica.
Intererit multum Diuus'ne loquatur, an heros.
Maturus'ne senex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus, an matrona potens, an sedula nutrix,
Mercator'ne uagus, cultor'ne uirentis agelli.
Colchus, an assyrius, Thebis nutritus, an Argis.
Terentius in seipsum cruciante. Filium unicum adolescentem habeo, ah quid dixi habere me. Immo habui Chreme, nunc habeam, necne, incertus sum.
Saltem cuius potestatis? Diminutiuæ. quare? quia diminutionem significat, ut si non uis donare, saltem mutua.
Da diminutiuas. saltem. at. uel. aut. pro saltem. ut si non re, at uerbis adiuua. Virgilius in sexto.
Si te nulla manet tantæ pietatis imago,
At ramum hunc (aperit ramum, qui ueste latebat)
Agnoscas. at pro saltem. Lucanus.
O felix si te uel sic tua Roma uideret pro saltem sic.
Etsi non uis referre gratiam, aut agas. aut pro saltem.
Αν & κὲν cuius potestatis (necesse est enim græcis utamur, ubi nostra deficiunt), Abnegatiuæ. quare? quia uerbis adiũctæ, aliquid posse fieri ostendunt, sed propter aliquam causam, ne fiat, impediri, ut ἐποίησα ἂν, εἰ ἐδυνήθην hoc est fecissem, si potuissem. &

Η κὲν γηθήσαι πρίαμος, πριάμοιό τε παῖδες.
Α λλοι τε τρῶες, μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ
Ε ἰσφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιν. hoc est.
Gauderet Priamus certe, & priameia proles,
Troianiq; alii, foret & his summa uoluptas,

Omnia si

Omnia si uos hæc pugnare, ueniret ad aures.

Da abnegatiuas. non habemus, sed illarum loco subiũctiuis utimur uerbis, ut comessem, si haberem. fecissem, si potuissem. curarem breui imprimendos optimos quosq; libros, si quisquam rex adiuuaret.

Nam cuius potestatis? effectiuæ. quare? quia significat effectum procedentem ex causa. ut legi, nam doctus sum. sed effectiuam eandẽ esse existimo, quam proprie causalem diximus.

Igitur cuius potestatis? Collectiuæ, uel Rationalis, uel Illatiuæ. quare? qa per Illationẽ colligit, quod supradictũ est. hoc est ratione confirmat, ut M. Tullius pro Ligario. Habes igitur qđ est accusatori maxime optandũ, confitentẽ reum. uel infertur aliis præpositis, ut Catilinam solus Cicero domuit, solus igitur cicero patriam seruauit.

Da collectiuas. Ergo. igitur. itaq; cum accentu in antepenultima.

Vero in hac Oratione. Eneas uero & pius, & fortis fuit, cuius potestatis? Completiuæ. quare? quia nulla significationis necessitate, sed gratia ornatus ponitur.

Da completiuas, autem. uero. quidem. equidem. quoq;. nam. nanq;, & quæcunq; coniunctiones ornatus causa, uel metri nulla significationis necessitate ponuntur.

Et cuius figuræ? simplicis, quare? quia simpliciter profertur.

Etenim cuius figuræ? compositæ. quomodo cõponitur? ex &, & enim.

Et cuius ordinis? præpositiui. quare? quia semper præponitur in ordine orationis.

Que sine diphthongo cuius ordinis? subiunctiui. quare? quia semper subiungitur in ordine orationis.

Ergo cuius ordinis? Communis. quare? quia potest præponi & supponi in ordine orationis.

DE INTERIECTIONE.

Qvid est interiectio? pars orationis indeclinabilis interiecta aliis partibus orationis ad exprimendos animi affectus.

Interiectioni quot accidunt? unum. quod? significatio tantũ.

Quot sunt significationes interiectionum? hæ ferè, quæ hoc uersiculo comprehenduntur.

Gaudentis. risus. mirantis. dolq;. pauorq;.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Hoc est gaudentis. ridentis. mirantis. dolentis. expauescentis.

Interrogationes de interiectione.

Eu quæ pars orationis est? Interiectio. quare? quia interiacet aliis partibus orationis.

h

Euge cuius significationis? gaudentis. Da gaudentis. euge. euax.

Ha ha ha cuius significationis? ridentis. Da ridentis ha ha ha.

Papæ cuius significationis? Admirantis: Da admirantis papæ. hem. Ter. papæ exuperat ipsam Taidem. Idem, hem quid est? papæ accepimus à græcis. dicunt enim illi βαβαί.

Heu cuius significationis? dolentis. Da dolentis. heu. hei. a. o. uæ. heu accusatiuo iungitur. ut heu me miserum. dicimus etiam heu pietas, heu prisca fides. hei uero, & uæ datiuo coniunguntur. Virgilius. Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo Hectore. Martialis. Si sciero, uæ tibi Causidice.

At at cuius significationis? timentis. Da timentis, at at. Terentius in Andria. At at, hoc est illud, hinc illæ lachrumæ.

Sunt'ne aliqua dubia inter aduerbia, seu præpositiones, & interiectiones? maxime, ut o interiectio indignantis. dolentis. admirantis, & aduerbium uocandi, & optandi.

A & præpositio est & interiectio, ut a Corydon Corydon. pro similiter præpositio est, ut pro tribunali, & interiectio ut pro Iupiter. pro dolor.

Quæ aliæ orationis partes solent pro interiectione proferri? Infandum, ut nauibus infandum amissis unius ob iram. & malum, ut apud Terentium. Quid hoc malum infelicitatis est? & est dictum anxii animi, & turbati nimis.

ALDI

ALDI MANVTII ROMANI INSTITVTIONVM GRAMMATICARVM LIBER TERTIVS.

DE CONSTRVCTIONE VERBORVM.

q Vid est constructio? debita dispositio partium orationis in ipsa oratione.

Constructionum quæ est congrua sensu, & uoce? Phyllis amat corylos.

Quæ sensu, & non uoce? Turba ruunt. populus currunt. gens armati.

Quæ uoce, & non sensu? Venetiæ in sinu adriatico sitæ, abundant diuitiis. & Iam stabant Thebæ.

C onstructioni quot accidunt? duo concordantia, & regimen.

Quotuplex est concordantia? triplex. Nominatiuus cum uerbo. Adiectiuum cum Substantiuo. Relatiuum cum antecedente.

N ominatiuus cum uerbo in quot debet concordare? In duobus in numero, & in persona. Vt ego amo. tu amas. ille amat.

A diectiuũ cũ substantiuo in quot debet concordare? in tribus in numero, casu, & gñe. ut Vlysses astutus, Penelope pudica. arma crudelia.

R elatiuum cum antecedente in quot debet concordare? in duobus, in numero & in genere. ut Aeneas qui. Dido quæ. Illium quod.

De concordantia nominatiui cum uerbo.

e Go amo quæ concordantia est? Nominatiuus cum uerbo. Ostende nominatiuum. Ego. ostende uerbum. amo. Cõcordat' ne? cõcordat. ostẽde. ego est numeri singularis, et amo singularis. Ego est psonæ pmæ, & amo pmæ. ergo cõgrue dicit ego amo, qa cõcordat nominatiu' cũ uerbo in numero, & in psona.

Quare ego est numeri singularis? quia singulariter profertur. quo modo? Singulariter Nominatiuo ego.

Quare amo est numeri singularis? quia singulariter profertur. quo modo? Singulariter ego amo.

Quare ego est personæ primæ? quia omnia nomina, & pronomina sunt tertiæ personæ, exceptis ego, quod est personæ primæ, & tu secũdæ, & uocatiuis casibus, qui sunt personæ secundæ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quare amo ẽ pſonæ primæ? qa prīa quæq; uox uerbi habẽtis treis pſonas, eſt pſonæ primæ, amo ẽ prima uox uerbi, ergo ẽ pſonæ primæ.
Quare amo eſt prima uox uerbi? qa prima eſt in ordine, ut Singulr̃ ego amo. tu amas. ille amat. Amo eſt prima. amas ſecunda. amat tertia.
Quot modis poteſt diſcordare nominatiuus à uerbo? tribus, in numero ſolum. in perſona ſolum. in numero & in perſona ſimul.
Caue dicas concordatur, & diſcordatur. Nam concordo neutrum eſt. non enim dicimus concordo te cum illo, tu ſed concordas per me. Ouidius. Per me concordant carmina neruis. Itẽ tu cõcordas cũ illo, Teren. in phor. Si concordabis cũ illa. Itẽ dicendum diſcordat nomínatiuus à uerbo, & cum uerbo. Quintilianus confirmanda uox eſt, ne ab oratiõe diſcordet. Tacitus, cum queis æternũ diſcordant. ſicut diſſideo, & diſſentio. Cicero in Lælio, cũ is tribunus plebis capitali odio à Quin. Pompeio, qui tum erat cõſul, diſſideret. Idẽ in eodẽ. ab iis, qui pecudũ ritu ad uoluptatẽ omnia referunt, longe diſſentimus. M. Tullius. iii. de officiis. ego etiam cũ Catone meo ſæpe diſſenſi. Valerius Maximus. Armis cum Cinna collega ſuo diſſidens.
Diceret̃ne cõgrue ego amamus? nõ. Quare? qa ego ẽ numeri ſingularis, & amam⁹ pluralis, et ſic diſcordaret noiatiu⁹ à uerbo in numero.
Quare nõ etiã in perſona? qa ego eſt pſonæ primæ, & amamus primæ. Ego igit̃ amamus diſcordat in numero, & concordat in perſona.
Dic incongrue in perſona, & non in numero. Ego amas. Quare ſic? qa ego eſt perſonæ primæ, & amas ſecũdæ, & ſic diſcordat nominatiu⁹ à uerbo in perſona ſolum. Quare non diſcordat etiam in numero? quia ego eſt numeri ſingularis, & amas ſingularis. Ego igitur amas diſcordat in perſona, & concordat in numero.
Dic incongrue in numero & in pſona. Ego amatis. Quare ſic? qa ego ẽ numeri ſingularis, et amatis pluralis. ego ẽ pſonæ primæ, et amatis ſecũdæ. & ſic diſcordat nominatiuus à uerbo in numero, & in pſona.
Vlyſſes aſtutus quæ cõcordantia eſt? Adiectiuũ cũ ſubſtantiuo. Oſtẽde ſubſtantiuũ Vlyſſes. Oſtẽde adiectiuũ aſtutus. Congruit̃ne? Quidni: nam Vlyſſes eſt numeri ſingularis. caſus nominatiui, & generis maſculini, & aſtutus eſt numeri ſingularis caſus nominatiui. & generis maſculini. ergo congrue dicitur, Vlyſſes aſtutus.
Quot modis poteſt diſcordare adiectiuum à ſubſtãtiuo? Septem. In numero ſolum. In caſu ſolum. In genere ſolum. In numero & in caſu &

non in genere. In numero & in genere & non in casu. In casu & in genere & non in numero. In numero. casu, et genere.

D iceretur ne congrue Vlysses astuti? non. quare? qa Vlysses est numeri singularis, & astuti pluralis, & sic discordaret adiectiuum à substantiuo in numero. Quare non discordaret etiã in casu, & in genere? qa Vlysses est casus nominatiui, & generis masculini, & astuti similiter.

D ic incongruẽ in casu solum. Vlysses astutum. Quare discordat? quia Vlysses est casus nominatiui, & astutum accusatiui, & sic discordat adiectiuum à substantiuo in casu. Quare non etiam in numero, & in genere? quia Vlysses est numeri singularis, & generis masculini, & astutum est numeri singularis, & generis masculini. Ergo Vlysses astutum discordat solum in casu.

D ic incongrue in genere duntaxat. Vlysses astuta. Quare sic? qa Vlysses ẽ generis masculini, & astuta fœminini. & sic discordat adiectiuũ à substantiuo in genere. Quare non discordat etiã in numero, & in casu? Quia Vlysses est numeri singularis, & casus nominatiui, & astuta similiter. Ergo Vlysses astuta discordat in genere duntaxat.

D ic incongrue in numero, & in casu, & non in genere. Vlysses astutos. quare discordat? quia Vlysses est numeri singularis, & astutos est numeri pluralis. Vlysses est casus nominatiui, & astutos est casus accusatiui, & sic discordat adiectiuum à substantiuo in numero & in casu, & non in genere, quare non in genere? quia Vlysses est generis masculini, & astutos similiter.

D ic incongrue in numero & in genere & non in casu. Vlysses astutæ. Quare sic? qa Vlysses est numeri singularis, & generis masculini, & astutæ est numeri pluralis, & generis fœminini. Et sic discordat adiectiuũ à substãtiuo in numero & in genere, & nõ in casu. Quare nõ in casu? quia Vlysses est casus nominatiui, & astutæ nominatiui.

D ic incongrue in casu & in genere & non in numero. Vlysses astutam. Quare sic? quia Vlysses est casus nominatiui, & generis masculini, & astutam est casus accusatiui & generis fœminini. Ergo Vlysses astutam discordat in casu & in genere, & non in numero. Quare non in numero? quia Vlysses est numeri singularis, & astutã similiter. Ergo non discordat in numero.

D ic incongrue in numero. casu. & genere. Vlysses astutas. Quare sic? quia Vlysses est numeri singularis, casus nominatiui, & generis ma-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ſculini, & aſtutas eſt numeri pluralis, caſus accuſatiui, & generis fœminini. diſcordat igitur in numero. caſu. & genere.

De concordantia relatiui cum antecedente.

Eneas qui, quæ concordantia eſt? Relatiuum cum antecedente. Oſtende antecedens, Aeneas. oñde relatiuũ, qui. Cõgruit'ne? maxime. nam Aeneas eſt numeri ſingularis & generis maſculini, & qui ſimiliter. ergo congrue dicitur Aeneas qui.

a

Diceretur'ne congrue Aeneas quæ? Non. quare? quia diſcordaret relatiuum ab antecedente. In quo? in genere. quare? quia Aeneas eſt generis maſculini, & quæ fœminini.

Quot modis poteſt eſſe diſcordia inter relatiuum, & anteceděs? tribus. In numero tantum. in genere tantum. in numero & in genere ſimul. Fac diſcordet Aeneas qui in numero tantum. Aeneas quos. quare? quia Aeneas eſt numeri ſingularis, & quos pluralis. Quare nõ diſcordat etiã in genere? quia Aeneas eſt generis maſculini, & quos maſculini. Diſcordat igitur Aeneas quos in numero ſolum.

Dic incongrue in genere duntaxat. Aeneas quam. quare ſic? quia Aeneas eſt generis maſculini, & quam fœminini, Quare non diſcordat etiam in numero? quia Aeneas eſt numeri ſingularis, & quam ſimiliter. Diſcordat igitur Aeneas quam in genere tãtum. Fac diſcordet in numero, & ĩ genere. Aeneas q̃rũ. Quare ſic? q̃a Aeneas eſt numeri ſingularis, & quarũ pluralis. Aeneas eſt generis maſculini, & quarũ fœminini. Ergo Aeneas quarũ diſcordat in numero, & in genere.

Debet'ne relatiuum cum antecedente conuenire in caſu? minime. quare? quia cum non regantur ab uno, eodemq; uerbo, & uarie uerba cõſtruantur, non debet conuenire in caſu.

Quare relatiuum cum antecedente non debet conuenire in perſona? q̃a relatiua ſicuti adiectiua omnia deficiunt perſona, ſed ſtatim cum antecedenti adhæſerint, illius ſunt perſonæ, cuius eſt antecedens. nam cum dico tantum, qui uel quæ, uel quod, nullius ſunt perſonæ. cum uero dico, ego qui, tunc, quia qui eſt coniunctũ antecedẽti ego, quod eſt perſonæ primæ, ipſum quoq; primæ fit perſonæ, & propterea uerbũ quod ſequitur, ut ſtudeo. lego, & huiuſmodi, debet eſſe illius perſonæ, cuius eſt antecedens relatiui, ut ego, qui ſtudeo. tu, qui ſtudes: magiſter, qui ſtudet. nos, qui ſtudemus. uos, qui ſtudetis. magiſtri, qui ſtudent. eodem modo adiectiua ſequuntur ſubſtantiua, ut ego Virgilius,

lius, Romanus poeta, fui amicus Cæsaris. Tu Aristoteles egregius philosophus docuisti magnum Alexandrũ. Homerus ille diuinus, & Achillis iram cecinit, & errores Vlyssis.

De constructione partium orationis.

Quæ partes orationis regunt post se? Verbum tam personale, quam impersonale. Nomen. Participium. Præpositio. Aduerbiũ. Interiectio.

De constructione uerbi actiui.

q Vid est uerbum actiuum? quod in o finitum, format passiuũ in or. ut Amo, amor. Doceo, doceor. & potest habere accusatiuum significantem hominem, ut Pylades amauit Orestem. Dicimus etiam Amaryllis amabat Castaneas. ego uidi Elephãtum, & Tigridem, qui accusatiui non significant animal rationale, quod non fit in neutris. non enim dicimus aro Socratem, sicut aro terram. Igitur facio cum compositis magis est actiuum, quã neutrũ, ut Deus fecit hoiem. Et ignis calefacit Socratẽ, quorũ passiua fuerũt facior, & calefacior apud antiquos. loco quorũ utimur fio, & calefio.

Quot sunt genera uerborum? duo. Personale, & impersonale.

Quot sunt genera uerborum personalium? Quinq;. actiuum. passiuum. neutrum. commune, & deponens.

Quot sunt species uerborum actiuorum? decem.

De prima specie actiuorum.

q Væ sunt actiua primæ spẽi? quæ construunt dũtaxat cũ ntõ agẽte & accusatiuo patiẽte, ut ego amo deũ. tu uẽdis libros. ille scribit literas. Plato docuit Aristotelẽ, & sic in cæteris. Oia eni actiua sunt primæ speciei, si tantũ noiatiuũ, & accusatiuũ habẽt, ut Socrates docuit Platonẽ. Quod si ultra pncipales casus, idest post nominatiuũ agentẽ, & accusatiuũ patientẽ genitiuũ admiserint, erunt secũdæ, ut ego moneo te huius rei. Si datiuũ, erũt tertiæ. ut ego cõmendo me tibi. Si accusatiuũ, erũt quartæ. ut Socrates docuit Platonẽ philosophiam. Si ablatiuũ sine præpositione, erunt quintæ, ut ego spoliaui te ignorantia. Si ablatiuũ cũ præpositione, erunt sextæ ut ego accepi à te binas literas. Si nominatiuũ, & datiuũ tantũ, erunt septimæ, ut iubeo tibi. Si nominatiuum, & infinitum, erunt octauæ, ut tu credis esse doctus. Si & ante se, & post se nominatiuum habuerint, erunt nonæ, ut lego assiduus. adoro pronus. Si absolute ponãtur, erunt decimæ, ut quid facis? lego. scribo.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Notandum idem uerbum posse esse diuersarum specierum. nam ego emo libros, est primæ speciei. ego emo libros tanti, est secundæ. ego emo libros tibi, est tertiæ. Ego emo libros arte & ingenio, est quintæ. ego emo libros à Tryphone bibliopola, est sextæ. Item ego doceo filium, est primæ speciei. ego doceo filium tuum non minoris talento, est secundæ. Ego doceo filiũ tibi, est tertiæ. ego doceo filium bonas literas, & bonos mores, est quartæ. Ego doceo filium magno studio, & labore est quintæ. & sic alia multa.

Dic aliquot uerba actiua primæ speciei.

Verberat, & uideo. facio. fastidio. honoro.
Fert. occidit. amo. colit, & formido. timetq;.
Polluoq;, & cerno. damnat. docet. audio. narro.
Cum quarto tantum species sunt omnia primæ.

Verbero	as	aui	atum	per battere.
Video	es	di	sum	per uedere.
Facio	cis	feci	ctum	per fare.
Fastidio	dis	iui	itum	per hauere in fastidio.
Honoro	as	aui	atum	per honorare.
Fero	fers	tuli	latum	per portare.
Occido	is	di	sum	per amazzare.
Amo	as	aui	atum	per amare.
Colo	lis	lui	cultum	per amare cum honore.
Formido	das	aui	atum	per hauere paura.
Timeo	es	mui	sine supio	per temere.
Polluo	luis	lui	lutum	per imbratare.
Cerno	nis	creui	cretum	per uedere.
Damno	as	aui	atum	per damnare.
Doceo	ces	cui	ctum	per insegnare.
Audio	is	iui	itum	per odire.
Narro	as	aui	atum	per dire.

De secunda specie uerbo℞ actiuorum.

q Væ sunt actiua secundæ speciei? quæ post nominatiuum agentem, & accusatiuum patientem cum genitiuo construuntur, ut græci impleuerunt equum armatorum mi

litum, dici poteſt & armatis militibus. ſed ſic per quintam ſpeciem.

P retium in quo caſu eſſe debet? In ablatiuo ſemper, ut emi librum uili, uel aureo. ſic & inſtrumentum, quo quid fit, poni in ablatiuo debet, ut ſcribo libentius calamo, quàm penna. & tempus, ut ſtudui uiginti annis. dicimus & uiginti annos, idq; plerunq; cum tempus continuum ſignificamus.

E xcipiuntur Tanti. Quanti. Pluris, & Minoris, cum ſuis compoſitis. Tantidem. Quantilibet. Quanticunque. Quantiuis, quæ ſine ſubſtantiuo in genitiuo ponuntur, ut Quanti emiſti ancillam? cum ſubſtantiuo uero in ablatiuo, ut Quanto pretio emiſti Homerum?

Item Quantiuis emi dicimus, Quantouis pretio emi, ſeu Quantauis pecunia. & Quantilibet, ſeu Quantolibet pretio emeris, non eſt mihi curæ. Dices tamen hec res non ualet Aureum, & Aureo. Varro denarii dicti, quod Denos æris ualebant, Quinarii, quod Quinos. Plynius in naturali hiſtoria. Ita ut ſcrupulum ualeret ſeſtertiis uicenis. Sed tanti ualeret res, ſicut tanti emi rem, dicendum, ut apud iuriſconſultos, Res tanti ualet, quanti uendi poteſt. Item pluris hæreditas ualeret, & quanto pluris hæreditas ualeret. Et quanto pretio ualet, ſicut quanto emi pretio dicimus. Donatus in adelphis, Vbi dicitur quanti eſt ſumito, pro quanto pretio ualet, exponit. Eodem modo dicimus multo & minimo, & paruo, & uili, uel emi, uel uendidi ut apud eoſdem iuriſconſultos, quaſi minimo ualeret hæreditas. nec dicas tantum. quantum. multum. parum & minimum ualet, niſi intellexeris pro poteſt. ut ſcio te multum ualere, ideſt poſſe. Hanc conſtructionem ſequuntur cætera uerba, quibus uti cum pretio poſſumus, ut doceo. ago. facio. conſto. & ſimilia. Plynius ſecundus de Pamphilo pictore. Neminem minoris docuit talento. Iuuenalis Chryſogonus quanti doceat, uel Pollio quanti. Idem. atque ideo pluris, quàm Coſſus agebat. Et quanti una uenefica conſtat. Inuenies etiam apud Terentium uidetur eſſe quantiuis pretii, & apud Salluſtium pluris pretii. Plautus. Mortuus pluris pretii eſt, quàm ego. dicimus etiam non æſtimo te unius aſſis, & non facio te pili. Item pluris & minoris pretio unius aſſis. Hor. ſermone ſexto, unius aſſis non unquam pretio pluris licuiſſe, ut ſic dicatur pluris, & minoris pretio, ut pluris. & minoris numo aureo. talento. centum millibus numûm.

Dic aliquot actiua secundæ speciei.

Vendit.emit.redimit.locat,& conduco.reuendo.
Aestimo.uenundo.castigoq́;,& reprehendo.
Arguit.incusat.condemno,atq; impleo.multo.
His uerbis casum post quartum iunge secundum.
Sit tamen in sexto pretium. Quanti.atq; Minoris,
Plurisq;,& Tanti socio sine,da genitiuo.
Cum substantiuo cures ea tradere sexto.

Vendo	dis	didi	itum	per uendere.
Emo	is	emi	emptũ	per comprare.
Redimo	is	emi	emptũ	per rescotere,
Loco	as	aui	atum	per dare a pesone.
Conduco	cis	xi	ctum	per togliere a pesone.
Reuendo	is	didi	ditum	per reuendere.
Aestimo	as	aui	atum	per estimare.
Venundo	as	dedi	datum	per uendere.
Castigo	as	gaui	gatum	per castigare.
Reprehẽdo	dis	di	sum	per reprendere.
Arguo	is	gui	gutum	idem significat.
Incuso	as	aui	atum	per accusare.
Condemno	as	aui	atum	per condemnare.
Impleo	es	eui	etum	per impire.
Multo	as	aui	atum	per punire in denari.

De uerbis actiuis tertiæ speciei.

q Væ sunt actiua tertiæ speciei? quæ post nominatiuum agentem,& accusatiuum patientem cum datiuo construuntur, ut homo pius dat elemosynas pauperibus.

Dic aliquot actiua tertiæ speciei.

Scribo.lego.adscribo.commendo.nuntio.mitto.
Lego,& restituo.do.commodo.mutuo.dono.
Addico.indico.edicoq́;,atq; indico.prodo.
Et dico,& refero.declaro.impendo.uetoq́;.
Suadeoq́;,& subigo.promitto.accommodo.reddo.
Post quartum dandi gaudent hæc omnia casu.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quæ poſſunt eſſe & tertiæ, & quintæ ſpeciei?
Augeo. conduplico. accumulo, atq; impertio. dono.
Et ternæ & quintæ ſpecies feciſſe licebit.

Scribo	is	pſi	ptum	per ſcriuere.
Lego	is	legi	lectum	per legere.
Adſcribo	is	pſi	ptum	per attribuire, & imputare.
Cõmendo	as	aui	atum	per recommandare.
Nuntio	as	aui	atum	per auiſare.
Mitto	is	ſi	ſſum	per mandare.
Lego	as	aui	atum	ꝑ mãdare, et laſſare in teſtõ.
Reſtituo	is	tui	tutum	per reſtituire.
Do	das	dedi	datum	per dare.
Cõmodo	as	aui	datũ	ꝑ pſtare, quod reddit̃ idem.
Mutuo	as	aui	atum	per preſtare, qđ non reddit̃

idẽ. Sed de mutuo abunde dicemus in exercitamentis grãmaticis. Significat enim non dare mutuo, ſed accipere. Valerius Max. libro. vi. cap. ii. ac potius præſidium à libertate, quàm ab innocentia mutuauit. quemadmodum et mutuor. C. Cæſar libro tertio Cõmentariorum de bello ciuili Pompeiano. quam maximas potuerunt pecunias mutuati perinde, ac ſuis ſatiſfacere, & fraudata reſtituere uellent.

Dono	nas	naui	natũ	per donare.
Addico	cis	xi	ctum	ꝑ deſtinar̃, ut addictꝰ morti.
Indico	cis	xi	ctum	per fare ſapere denũtiando.
Edico	cis	xi	ctum	per cõmandare. uñ edictũ.
Indico	cas	caui	catum	per monſtrare. unde index.
Prodo	dis	didi	ditum	per tradire.
Dico	cis	xi	ctum	per dire
Refero	fers	tuli	latum	per referire.
Declaro	ras	raui	ratum	per declarare.
Impendo	dis	di	ſum	ꝑ ſpẽdere. uñ ĩpẽdiũ. i. ĩpẽſa.
Veto	tas	tui	titum	per uetare.
Suadeo	des	aſi	aſum	per exhortare a fare.
Perſuadeo	des	aſi	aſum	per indure a fare.
Subigo	gis	egi	actum	per ſottomettere.
Promitto	tis	ſi	ſſum	per promettere.
Accõmodo	das	daui	datum	per acconzare, & adaptare.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Reddo	dis	didi	ditum	per rendere
Augeo	es	xi	ctum	per accreſcere
Accumulo	as	aui	atum	per accumulare.
Códuplico	cas	aui	atum	per redoppiare.
Impertio	tis	tiui	tum	per fare participe.

De quarta ſpecie actiuorum uerborum.

q Væ ſunt actiua quartæ ſpeciei? quæ poſt nominatiuũ agentem, & accuſatiuum patientem cum altero accuſatiuo conſtruuntur, ut ego doceo te grammaticam.

Dic aliquot actiua quartæ ſpeciei.

Flagito. poſco. peto. doceo. rogo. calceo. cælo.
Exoro. admoneo. moneo. atq; interrogo. cingo.
Induit, & ueſtit. cumq; exuo. poſtulat. oro.
Omnibus his quartos poteris coniungere binos.

Quæ poſſunt eſſe & quartæ, & quintæ ſpeciei?

Exuo & accingo, cum ueſtio. calceo. cingo.
Induoq;, & quartæ potes hæc, & dicere quintæ.

Flagito	tas	taui	tatum.	
Poſco	ſcis	popoſci	ſine ſupino.	
Peto	tis	tiui	titum	per domandare.
Doceo	ces	cui	ctum	per inſegnare.
Rogo	gas	gaui	gatum	per domandare, & pregare.
Calceo	ceas	ceaui	ceatum	per calzare.
Cælo	las	laui	latum	per celare, & aſcondere.
Exoro	ras	raui	ratum	per obtinere pregando.
Admoneo	nes	nui	nitum	per admonire.
Moneo	nes	nui	nitum	idem ſignificat.
Interrogo	gas	gaui	gatum	per domandare.
Cingo	gis	xi	ctum	per cingere.
Induo	duis	dui	dutũ	
Veſtio	ſtis	ſtiui	ſtitũ	per ueſtire
Exuo	xuis	xui	xutũ	per ſpogliare.
Poſtulo	las	laui	latum	per domandare.
Oro	ras	raui	ratum	per pregare.

I nueniuntur'ne aliqua uerba ex ſupradictis aliter conſtrui, q̃ dictum eſt? maxime, ut flagito. poſco. peto. ut poſtulo hoc abs te. & poſtulo

te furti, & doceo, & admoneo te de hac re, & frequentius admoneo te huius rei. Item induo tibi, & multa huiusmodi. Sed tu, ab iis, quæ non sunt in usu frequenti, abstineas. Peto tamē & postulo abs te hác rem, magis utimur, quàm te hanc rem.

De quinta specie actiuorum.

Q Væ sunt actiua quintæ speciei? Quæ post nominatiuū agentem, & accusatiuum patientem cum ablatiuo sine præpositione construuntur, ut straui equum sella, & scribo librum calamo, & peto te hasta. caue dicas cum hasta. nam cum instrumentum significamus, tacemus præpositionem, ut uideo te oculis.

Dic aliquot actiua quintæ speciei.

Inficit, & munit. tegit. atq; irrito. leuoq;.
Educat. atq; cibat. uacuoq;. & farcio. lacto.
Pascit. alit. spoliat. sternit. petit. afficit. ornat.
Impleoq;. & satio. saturo. lanio. laceroq;.
Cædo. onero. exonero. uexoq;, & spargo. corono.
Possunt post quartum purum sibi iungere sextum.

Quæ possunt esse & quintæ, & tertiæ speciei?

Spargo. onero. fundo. figoq;, & sterno, leuoq;,
Et si sunt quintæ, ternæ quoq; sæpe uidebis.

Inficio	cis	feci	ctum	per tingere.
Munio	nis	niui	nitum	per fortificare
Tego	gis	xi	ctum	per coprire.
Irrito	tas	taui	tatum	per irritare.
Leuo	as	uaui	uatum	per alleggerire.
Educo	cas	caui	catum	per alleuare.
Cibo	bas	baui	batum	per dare da mangiare.
Vacuo	cuas	aui	atum	per uotare, & uacuare.
Farcio	farcis	farsi	fartum	proprie quod saturo.
Lacto	ctas	ctaui	tatum	per allattare.
Pasco	scis	paui	stum	per pascere.
Alo	lis	lui	altum uel alitum per nutrire.	
Spolio	as	aui	atum	per spogliare.
Sterno	nis	straui	stratū	per destendere, & spianare.
Peto	tis	tiui	titum	per andare adosso.
Afficio	cis	feci	ctum	per indure, & disponere.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ut sic ego afficio discipulos, ut libēter studeant, & afficior per dispo-
nerse. Cicero in Lælio. sic afficior interdū, ut Catonē, non me loqui existimē, & sic sine ablatiuo. Cū ablatiuo uero accipit significationem ab eo ipso ablatiuo, ut afficio te honore, pudore, damno, dedecore, gaudio, mœrore, uoluptate, idest dispono te ad hæc omnia:

Orno	nas	naui	natum	per ornare:
Impleo	ples	pleui	pletum	per impire.
Satio	as	aui	tum	p satiar. uñ satias, p satietas.
Saturo	as	raui	ratum	p satollare. unde satur:
Lanio	as	aui	atum	p strazzar. uñ lani⁹ et lanista
Lacero	ras	raui	tum	per strazzare. unde lacesso.

lacessis iui itū. & lacessitus, ut feci lacessitus iniuria. i. ꝓuocatus:

Cædo dis cecidi cæsum p æ diphthongū. cæ. p occidere. unde homicida, q hominē. patricida q patrē. & paricida, q cognatum, alium'ue occidit. huic etiā homicidiū. patricidiū, & paricidium. ꝓducit autem penultimam cecidi à cædo, à cado uero corripit: Priscianus lib. i. & . ii. per duplex rr. parricidiū scribendum censet.

Onero	ras	raui	ratum	per cargare.
Exonero	ras	raui	ratum	per descargare.
Vexo	xas	xaui	xatum	per dar impazzo.
Spargo	gis	si	sum	per spargere. unde aspergo.
Corono	nas	naui	atum	per coronare.
Fundo	dis	di	sum	per spandere, & reuersare.
Figo	gis	xi	fixum	per ficcare. unde crucifix⁹.

De sexta specie actiuorum.

q Væ sunt actiua sextæ speciei? quæ post nominatiuum agentem, & accusatiuum patiētem cum ablatiuo cum a, uel ab, uel e, uel ex, uel simili præpositione construuntur. ut ego audiui, & didici multa à præceptoribus meis, Romæ à Gaspare Veronensi, grammatico peregregio, Ferrariæ à Baptista Guarini filio, uiro utriusq; linguæ quamdoctissimo.

Dic aliquot actiua sextæ speciei.

Audit. & ediscit. uellit. mouet. amouet. arcet.
Accipio. retraho. cumq; exigo. separo. soluo.
Haurit. habet. remouet. capit, atq; intelligit. aufert.
Atq; abigo. extirpo: eripio. & diuello. uetoq;.

Sumoq;,

Sumoq́; præcipuos post casus sumere sextum
Debent, præpositis tamen a, uel ab, irrita ut olim
Iapetionides accepit ab hospite dona.

Audio	dis	diui	ditum	per audire.
Edisco	scis	didici	sine supio	per imparare a mēte.
Vello	lis	uelli, uel uulsi	uulsum	per scarpire.
Moueo	ues	moui	tum	per mouere.
Amoueo	ues	ui	tum	per togliere uia.
Arceo	ces	cui	tum	p fare stare discosto.
Accipio	pis	pi	ptum	p toglier, & intēdere.
Retraho	his	xi	ctum	per tirare indietro.
Exigo	gis	egi	actum	p rescotere il debito.
Separo	ras	raui	ratum	per spartire.
Soluo	uis	solui	lutum	p scioglier, et dissigar.
Haurio	ris	hausi	stum	p trare fora, ut uinum

è dolio. aquā è puteo. ut Haurit aquā cribro, q discere uult sine libro. accipitur etiam pro audio, ut uocemq́; his auribus hausi.

Habeo	bes	bui	bitum	per hauere. & scribit

per aspirationem in principio. nam abeo sine aspiratione facit in secunda persona abis, & est neutrum, & est id, quod discedo, ut abi hinc actutum in malam crucem.

Remoueo	ues	ui	tum	per remouere.
Capio	pis	cepi	ptum	per pigliare.
Intelligo	gis	xi	ctum	per intendere.
Aufero	fers	tuli	latum	per leuar uia.
Abigo	gis	egi	actum	per scacciare. unde abactor.
Extirpo	pas	paui	patum	per extirpare.
Eripio	pis	pui	ptum	per togliere, & liberare.
Diuello	lis	li uel si	sum	per scarpire.
Veto	tas	tui	titum	per uetare, & prohibire.
Sumo	mis	psi	ptum	per togliere.

De septima specie actiuorum.

q Væ sunt uerba actiua septimæ speciei: quæ construunt ante se cum nominatiuo agente, & post se cum datiuo patiente, ut boni pueri libenter audiunt magistris, & parentibus suis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Dic aliquot actiua septimæ speciei.

Audio, & ausculto. recipit. benedico. timet q;.
Impero, & inuideo. metuo. interdico. iubet q;.
Hæc quandoq; solent solo gaudere datiuo.

Audio	dis	diui	ditum	
Ausculto	tas	taui	tatum	per obedire.
Recipio	pis	cepi	ceptũ	per promettere.
Benedico	cis	xi	ctum	per benedire.
Timeo	es	mui	sine supino	p temer̃ neqd accidat mali.
Impero	as	raui	ratum	per commandare.
Inuideo	des	di	sum	per hauere inuidia.
Metuo	tuis	tui	sine supino	p temer̃ neqd accidat mali.
Interdico	cis	xi	ctum	p iterdire & puare, et uetar̃.
Iubeo	bes	ssi	ssum	per commandare

Sed audio. ausculto. timeo. metuo. recipio. bñdico magis neutra q̃ actiua mihi uidentur, quia passiue his uti nõ possumus, sed impersonal'r sic, audio tibi. à me auditur tibi. Sic benedicitur, tibi. timetur uitæ Pãphili. quod etiam Diomedi placet, & hoc quando tantum cum datiuo construuntur. nam timeo tibi suspẽdium, uel mortem. iubeo tibi. hoc uel illud. Inuideo tibi doctrinam, non sunt septimæ speciei. & notandum dici timeo, & metuo te, ne scilicet noceas mihi. timeo, & metuo tibi, & de te. ne tibi quid accidat mali. Virgilius. Caroq; oneri timet. Teren. eius uitæ timeo. M. Tullius ad Trebatium. Quo qdem nuntio ualde me hercule de te timueram. timeo, & metuo à te, ne ꝑpter te quid cuiquam accidat mali. Teré. hei metui à Chryside.

De octaua specie actiuorum.

Quæ sunt actiua octauæ speciei? quæ construunt̃ à fronte cũ nõ agẽte, à tergo uero cum infinito, aut cũ obliquo, aut sine, ut ego credo esse indoctus, et ego credo me esse indoctũ.

Sed notandũ qđ cum sermo nõ reflectit̃ ad eũ, q est agẽs, sed ad aliũ facit trãsitionẽ, necesse est uti obliquo, ut ego spo liberos meos fore & doctos, & bene moratos. Cũ uero reciprocus est, hoc est eadẽ res & agit & patit̃, obliquo & uti, & nõ uti possum⁹, ꝑ arbitrio nr̃o, ut puto esse bon⁹, & puto me esse bonũ. tu credis eẽ doctus, et tu credis te esse doctũ. Cæsar semp optauit euadere rex romanoꝝ. et Cæsar semp optauit se euadere regẽ Romanoꝝ. Catull⁹ scripsit ad M. Tulliũ esse

pessimus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

pessim' poeta: & Catullus scripsit ad M. Tulliũ se eẽ pessimũ poetã.

Dic aliquot actiua octauæ speciei.

Spero, & dispero. cupio. scio. nescio. duco:
Autumat, atq; putat. credit. desyderat. optat:
Hæc infinitum cum obliquo, aut absq; requirunt.

Spero	ras	raui	ratum	per sperare.
Despero	ras	raui	ratum	per desperare.
Cupio	pis	piui	pitum	per desyderare.
Scio	scis	sciui	scitum	per sapere
Nescio	scis	sciui	scitum	per non sapere.
Duco	cis	xi	ctum	
Autumo	mas	maui	matum	
Puto	tas	taui	putatũ	per pensare.
Credo	dis	didi	ditum	per credere.
Desydero	ras	raui	ratum	
Opto	tas	taui	tum	per desiderare.

De nona specie uerborum actiuorum.

Quæ sunt actiua nonæ speciei? quæ & ante se & post se cũ nominatiuo construunt͂. ut doceo sedẽs. oro astans. adoro supplex & huiusmodi.

De decima specie actiuorum.

Quæ sunt actiua decimæ speciei? quæ ante se cum nominatiuo construuntur, post se uero absolute ponuntur. ut amo. lego. & huiusmodi. ut Hei mihi, non suus est, iam scio, quisquis amat. Item, si legis, cantas. si cantas, male cantas.

De constructione uerborum passiuorum:

q Vid est uerbum passiuum? quod ab actiuo formatur adiectione. r. literæ, ut amor ab amo. doceor à doceo.

Quot sunt species uerborum passiuorum? decem, quot et actiuorum.

Omnia uerba passiua quomodo construuntur? à fronte cum nominatiuo patiente, à tergo uero cum ablatiuo agente cum præpositione a, uel ab, uel simili, uel cum datiuo loco ablatiui, ut tu amaris à me, uel tu amaris mihi pro à me. Virgilius in bucolicis.

His tibi Grynæi nemoris dicatur origo. tibi pro à te.

Quomodo cuius speciei sint passiua cognoscuntur? Si tantum nominatiuum patientem, & ablatiuum cum præpositione agentem admi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ſerint, erunt primæ ſpeciei. Verum ſi poſt rem agentem, & patientē, aliquem habuerint caſum, illius erunt ſpeciei, cuius actiua, unde for mat˘. Nam ſicut ego amo deū, eſt primæ ſpeciei actiuorum, ita deus amatur à me, eſt primæ ſpeciei paſſiuorum, & ſicut ego non æſtimo te unius aſſis, eſt ſecundæ ſpeciei actiuorum, Ita tu non æſtimaris à me unius aſſis, eſt ſecundæ ſpeciei paſſiuorū. & ſic in ſingulis. Caſus enim qui neq; agens eſt, neq; patiens in actiuis, non mutatur in paſſiuis. Sed tantum mutantur res agens & patiens, ut ego ſcripſi literas tibi. Literæ ſcriptæ fuerūt à me tibi. Ego doceo te grammaticam. tu doceris à me grāmaticā. Ego ſpolio te ueſte. tu ſpoliaris à me ueſte. Ego audio multa abs te. multa audiuntur à me abs te.

Sunt quæ datiuum in nominatiuum conuertunt, ut ego iubeo tibi. tu iuberis à me. Ego inuideo tibi. tu inuideris à me. Inuenies etiam huiuſmodi orationes. Capræ paſcuntur herbas & herbis.

Sed paſſiua cum accuſatiuo, figurate conſtruuntur, ut lædor manum. fractus ſum pedem. Paſcuntur ſyluas, & ſumma Lycæi.

Quæ octauæ ſunt ſpeciei, quomodo conſtruuntur? ſic. ego credo eſſe bonus. ego credor à me eſſe bonus. ego puto te eſſe doctiſſimum. tu putaris à me eſſe doctiſſimus. & ſimiliter in cæteris.

Quæ ſunt nonæ, quomodo conſtruuntur? ſic, doceor ſedens. uerberor inuitus. feror inſignis. ſcribor hæres.

Quæ ſunt Decimæ? ſic, Doceor. uerberor. C. Cæſar cum occideretur, curabat, ut honeſte caderet.

Dic aliquot uerba paſſiua.

Verberor, & uendor. donor. doceor. ſpoliorq́;.
Audior, & iubeor. necnon credor. uideorq́;.
Mutuor, & debent patientem admittere rectum,
A uel ab & ſextum mediis admittere agentem.
Poſt tamen hos caſus, ſua quos actiua, ſequuntur.

Verberor	aris	atus	ſum	per eſſere battuto.
Vendor	eris	ditus	ſum	per eſſer uenduto.
Donor	aris	tus	ſum	per eſſere donato.
Doceor	eris	ctus	ſum	per eſſere inſegnato.
Spolior	aris	atus	ſum	per eſſere ſpoliato.
Audior	ris	itus	ſum	per eſſere audito.
Credor	eris	itus	ſum	per eſſere creduto.

Iubeor

Iubeor	eris	ssus	sum	per essere commandato.
Videor	eris	sus	sum	per essere ueduto, & p parere.
Mutuor	aris	atus	sum	per togliere imprestito.

Sed est potius deponens, & mutuo neutrum, de quibus (ut dixi) dicemus in exercitamentis.

Et notandum omnia uerba in or carere præteritis perfectis, & sex iis, quæ à præteritis perfectis inclinantur, eorumq; loco poni participiũ præteriti temporis, & substantiuum uerbum ut amatus sum, uel fui. eram, uel fueram. essem, uel fuissem. sim, uel fuerim. essem, uel fuissem. ero, uel fuero. amatum esse, uel fuisse.

Quæ sunt, quæ dicuntur uocatiua? dicor. Vocor. Nominor. Nuncupor. Appellor. quæ uolunt & à fronte, & à tergo nominatiuum. ut uocor Aldus.

Nuncupor	aris	atus	sum	
Appellor	aris	atus	sum	
Dicor	ceris	ctus	sum	
Vocor	aris	atus	sum	
Nominor	aris	atus	sum	per chiamarse.

De uerbo℞ neutro℞, & deponentiũ constructione.

Quid est uerbum neutrum? quod in o desinit, & passiuum in or proprie habere non potest. Sum igitur cum compositis, similiter Odi. Noui. Cœpi. Memini abusiue neutra esse dicuntur. Item si dixeris aror, erit per prosopopœiam, ubi terra loquatur fictione poetica. Et notandum deponentia in constructione esse ut neutra, hoc est neutra primæ speciei, & deponentia primæ speciei eandem habere constructionem. & neutra secundæ speciei, & deponentia secundæ speciei etiam eandem. & sic in cæteris, atque ideo simul de utrisque tractabimus.

Quid est uerbum deponens? quod in or naturaliter desinens, deponit alterã significationem, idest uel actiuam, uel passiuam.

Quæ deponentia deponũt significationem passiuam? quæ sunt primæ. secundæ. tertiæ. quartæ, & septimæ speciei.

Quæ deponunt actiuam? quæ sunt quintæ, & sextæ.

Quot sunt species uerborum neutrorum? septem.

Quot sunt species uerborum deponentium? similiter septem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

De prima ſpecie uerborum neutrorum.

q Væ ſunt neutra primæ ſpeciei? quæ et à fronte & à tergo nominatiuum poſtulant, ut ego ſum indoctus. tu euaſiſti uir magnus.

Dic aliquot neutra primæ ſpeciei.

Sum. fio. incedo. euado q́; , & uiuo, uolo q́;.
Primæ ſunt ſpecies, regitur cum rectus utrinq;.
Quandoq; ipſa dies mater, quandoq; nouerca eſt.

Sum es eſt,		fui	ſine ſupino,	per eſſere.
Fio	fis	ctus	ſum uel fui	per eſſere fatto, et diuētare.
Incedo	dis	ſſi	ſſum	per andare.
Euado	dis	ſi	ſum	per deuentare.
Viuo	uis	xi	ctum	per uiuere.
Volo	las	aui	atum	per uolare.

De prima ſpecie uerborum deponentium.

q Væ ſunt deponentia primæ ſpeciei? quæ cum nominatiuo utrinq; conſtruuntur, ut tu luctaris unctus.

Dic aliquot deponentia primæ ſpeciei.

Prælior, & luctor. proficiſcor. digladior q́;.
Et iocor, & gradior. ratiocinor, atq; reuertor.
Primæ ſunt ſpecies regitur cum rectus utrinq;.
Graſſor ego armatus ſemper, ſed luctor inermis.
Digladior nudus. cautus ratiocinor. impar.
Troilus infelix puer eſt congreſſus Achilli.

Prælior	aris	atus	ſum	per combattere.
Luctor	aris	atus	ſum	per giocare alle brazza.
Proficiſcor	ſceris	ctus	ſum	per andare.
Digladior	aris	atus	ſum	per fare alle ſpadazzate.
Iocor	aris	catus	ſum	per giocare, & treppare.
Gradior	eris	eſſus	ſum	per andare.
Ratiocinor	aris	atus	ſum	per fare conto, e ragione.
Reuertor	eris	ſus	ſum	per retornare. Inuenit̃ & reuerto.

De uerbis neutris ſecundæ ſpeciei.

q Væ ſunt uerba neutra ſecundæ ſpeciei? quæ cum nominatiuo patiente, & ablatiuo agente conſtruuntur, ut ego careo pecunia. nec dicas pecuniæ. Egeo tamen & indigeo etiam

genitiuo

genitiuo iunguntur. Memini genitiuo, & accusatiuo & infinito etiã, ut Memini legere. Satago genitiuo tantum. Abstineo genitiuo, accusatiuo, & ablatiuo. sed Abstineo est actiuum ut ait Priscianus.

Dic aliquot neutra secundæ speciei.

Deficit. indigeo. careo. memini. satagoq́;.
Affluit, atq; egeo. uacat, atq; exubero. abundo.
His ablatiuum tantum coniungito casum.
Indiget, atq; egeo sextoq́; & da genitiuo.
At Memini & quarto casu, & coniunge secundo.
Sed Satago patrium tribuas tantummodo casum.

Quæ possunt esse & secundæ, & tertiæ speciei?

Affluo. deficio. nec non his adiice abundo.
Neutrorum ternæ species sunt, atque secundæ.

Deficio	cis	eci	ctum	per mancare, & non hauere.
Indigeo	ges	gui sine supio per bisognare, & hauer bisogno.		
Careo	res	rui ritũ uľ cassũ		per mancare, & non hauere.
Memini defectiuum p ricordarse, ut memini huius rei, & hanc rem.				
Satago	gis	egi	actum	per essere diligente.
Affluo	uis	xi	xum	per abundare.
Egeo	ges.	gui		sine supio, idem quod indigeo.
Vaco	cas	aui	atum,	idem quod careo, & deficio.
Exubero	ras	aui	atum	
Abundo	das	aui	tum,	significant quod affluo.
Abstineo	nes	nui		sine supio per abstenere.

De secunda specie deponentium.

q Væ sunt deponentia secundæ speciei? quæ nominatiuum agentem, & ablatiuum patientem postulant. in quo tantum à neutris secundæ speciei differunt. illa enim nominatiuum patientem, & ablatiuum agentem, hæc autem nominatiuum agentem & ablatiuum patientem postulant, ut utere uirtute. potior tamen iungitur etiam genitiuo & accusatiuo, obliuiscor uero, & reminiscor, & recordor genitiuo, & accusatiuo. fungor uero & uescor, & utor, & abutor apud ueteres etiam accusatiuo iungebantur. nunc autem tantum ablatiuo. abutor tamen etiam accusatiuo. Misereor melius genitiuo.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Dic aliquot deponentia secundæ speciei.

Fungorq;, & potior. uescor. fruor. utor. abutor.
Nec non defungor casu coniunge latino.
Iunge tribus potior quarto, & sexto, atq; secundo.
Et debet patrium miseretur sumere tantum.
Et patrium, & quartum reminiscitur, obliuiscor.
Attamen & uescor, utorq;, & fungor. abutor.
Quarto etiam docti ueteres iunxisse leguntur.

Fungor geris ctus sum per usare offō & dignitate.
Potior tiris. uel teris titus sum per optinere cosa desiderata.
Vescor sceris sine ptō & supino per usare cibi, & mangiare.
Fruor eris fretus uel fruit' uel fructus sum per pigliare piacere et diletto usando. Cicero in Hortensio. Amœnitate summa pfectus. fretus idem est quod confisus. Quintilianus, tua fretus humanitate, id egeram.
Vtor eris usus sum per usare, homini autē adiunctum per conuersare. ut Aulo Trebonio utor ualde familiariter.
Abutor eris usus sum est perperam & male uti, & nimis licenter.
Defungor eris ctus sum per usare compitamente, ut defunctus est uita. idest finiuit officium uitæ. Vir. Pelagi defuncte periclis.
Obliuiscor sceris litus sum per dimenticarse.
Reminiscor sceris sine ptō, et supio per recordarse.
Misereor sereris misert' sum per hauere misericordia.
Recordor aris atus sum per recordarse.

De tertia specie uerborum neutrorum.

¶ Væ sunt neutra tertiæ speciei? quæ cū ntō agēte, et datiuo patiēte cōstruunt', ut scalæ hærēt parietibus, & tu seruis Deo.

Dic aliquot neutra tertiæ speciei.

Seruit. obest. noceo. placet, atq; incumbo, licetq;.
Officio. caueo. studeoq;, & consulit. hæret.
Obuio, & occurro, atq; obtempero. obedio. paret.
Et faueo. & lateo. atq; ignosco. indulgeo parco.
Intersum. soluo, desumq; & debeo. cedo.
Assentit. species cum casu hæc tertia dandi est.

Seruio is uiui uitum per seruire.
Obsum es offui sine supio per nocere.

Noceo

Noceo	ces	cui	citum	per nocere.
Placeo	ces	cui	citum	per piacere.
Incumbo	bis	bui	bitum	per dare opera, & attendere cum diligentia.
Liceo	ces	cui	citum	per essere licito.
Officio	cis	feci	ctum	per nocere.
Caueo	ues	caui	cautum	per guardarse.
Studeo	des	dui	sine supio	per studiare.
Consulo	lis	lui	tum	per dare consiglio.
Hæreo	res	hæsi	sum	per accostarse.
Obuio	as	aui	atum	per scontrare.
Occurro	ris	ri	sum	idem quod eo obuiam.
Obtempero	ras	aui	atum	per obedire.
Obedio	dis	diui	itum	idem significat.
Pareo	res	rui	sine supio,	idem quod obedio.
Faueo	ues	faui	fautum	per fauorezare.
Lateo	tes	tui	latitum	per ascondere.
Ignosco	scis	gnoui	otum	per perdonare.
Indulgeo	ges	si	tum	per concedere.
Parco	cis	peperci uel si	sum	per perdonare.
Intersum	es	fui	sine supio	per essere præsente.
Soluo	uis	ui	lutum	per pagare.
Desum	es	fui	sine supio	per mancare.
Debeo	bes	bui	bitum	per essere obligato.
Cedo	dis	ssi	ssum	per dare loco.
Assentio	tis	si	sum	per consentire.

Assentior tamen omnes ferè dicunt, ut Gellius refert.

De tertia specie deponentium.

q Væ sunt deponentia tertiæ speciei? quæ nominatiuum agentem & datiuum patientem postulant, ut ego suffragor tibi, tu uero ingratus refragaris mihi.

Da aliquot deponentia tertiæ speciei.

Suffragor. dominor q;, & fœneror, atque refragor.
Blandior, & medeor, nec non assentor. adulor.
Gratulor. irascor. famulor. minitor q;. minor q;.
Obsequor. auxilior q;. aduersor. polliceor q;.

Insidior, dandi gaudebunt omnia casu.

Suffragor	aris	atus	sum	p dar la uoce o la ballotta i fauor.
Dominor	aris	atus	sum	per signoreggiare.
Fœneror	aris	atus	sum	per dare ad usura.
Refragor	aris	atus	sum	p dare la uoce o la ballotta cõtra.
Blandior	iris	ditus	sum	per accarezzare, & losengare.
Medeor	eris	caret ptõ & supio per medicare.		
Assentor	aris	atus	sum	per andare à uerso, e compiacere.
Adulor	aris atus sum penultia pducta p losẽgare, et accarezzar.			
Gratulor	aris atus sum est gaudere bono alieno, ut gratulor tibi.			
Irascor	sceris	atus	sum	per scorrezzarse.
Famulor	aris	atus	sum	per seruire.
Minitor	aris	atus	sum	per menacciare fortemente.
Minor	aris	atus	sum	per menacciare.
Obsequor	eris	cutus	sum	per andare à uerso.
Auxilior	aris	atus	sum	per aiutare.
Aduersor	aris	satus	sum	per essere contrario.
Polliceor	eris	citus	sum	per promettere sponte.
Insidior	aris	atus	sum	per agguaitare, & fare insidie.

Iniurior autem, & contrarior ego non memini legere apud idoneos, sed fui tibi iniurius. affeci te iniuria. contrarius ero illi. aduersabor, & refragabor illi.

De quarta specie uerborum neutrorum.

QVæ sunt uerba neutra quartæ speciei? quæ cũ nominatiuo agente, & accusatiuo patiente construuntur. ut ego aro terram. Et habent passiuum in tertiis personis in utroq; numero, ut terra aratur, & terræ arantur.

Quare non habent passiuum in primis, & secũdis personis uerba neutra quartæ speciei? quia semper habent accusatiuum tertiæ personæ, quapropter cum sit conuersa locutio, accusatiuus tertiæ personæ in nominatiuum tertiæ transmutatur, & debet concordare cum uerbo, quod erit item tertiæ personæ, ut ego aro terram. terra aratur à me. tu seminas agros. agri seminant̃ à te. Si liceret dicere ego aro te, uel tu aras me, liceret facere conuersam locutionẽ. tu araris à me. ego aror à te, qđ quia nõ licet, ergo nec per passiuũ licebit. Qui autẽ dicit aror. seminor. facit, ut dixi, prosopopœiam, qua poetæ utuntur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Dic aliquot neutra quartæ speciei.
Semino.tundo.& aro.colit.& sero.consero.planto.
Ventiloq́; & pulso.pinso.& trituro.pitisso.
Condio.uello.meto.texo . suo.dissuo.filo.
Sarcio.meio.puto.uanno.uolo.digero.poto.
Prandet.edit comedit.sorbet.coquo.concoquo.cœno.
Excerno.sitio.sapio.net.spumo.merendo.
Decoquit.atq;.bibo . euadoq́;.moloq́;.uoroq́;.
His hominem quartum nunquam coniunge notantem.

Semino	nas	aui	atum	per seminare.
Tundo	is	tutudi	tunsum & tusum per pistare.	
Aro	as	aui	atum	per arare.
Colo	lis	lui	cultum	per coltiuare.
Sero	is	eui	satum	per seminare.
Consero	is	eui	situm	per seminare, & piantare.
Planto	as	aui	atum	per piantare.
Ventilo	as	aui	atum	per uentilare.
Pulso	as	aui	atum	per battere molto, & sonare.
Pinso	is	sui	stum	per pistare, & macinare.
Trituro	as	aui	atum	penultia ꝓducta p battere allarā.
Pitisso	as	aui	atum	per gustare tentandi gratia.
Condio	is	iui	ditum	per fare saporito.
Vello	is	li uel si sum		per scarpire.
Meto	is	ssui	sum	per metere.
Texo	is	xui	xtum	per texere.
Suo	is	sui	sutum	per cosire.
Dissuo	is	sui	sutum	per discosire.
Filo	as	aui	atum	per filare
Sarcio	cis	si	artum	per cosire, & repezzare.
Meio	is	sine ptō & supio		per urinare.
Puto	as	aui	atum	per potare.
Vanno	as	aui	atum	per criuellare.
Volo	uis	uolui sine supio		per uolere.
Digero	is	ssi	stum	per padire.
poto	as	aui	atum	per beuere.
Prandeo	es	di	& sus sum per pransare, & decenare.	

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Edo es edi sum per mangiare.
Comedo es edi sum uel stũ per mangiare.
Sorbeo es psi & bui sorptũ et sorbitũ per sorbire. unde sorbillo:
Terentius, Cyathos sorbillans paulatim hunc producam diem.
Coquo qs xi ctum per cocere.
Cõcoquo qs xi ctum per padire
Cœno as aui & at᷒ sum per cenare.
Excerno nis creui cretum per cacare.
Sitio tis iui titum per hauere sete.
Sapio pis pui pitum per sape de bono ō de reo.
Neo nes neui etum per filare.
Spumo as aui atum per fare schiuma.
Merendo as aui atum per merẽdare. unde meren da post meridiem cibus.
Decoquo qs xi ctum per consumare, & fallire. unde decoctor qui absumptis bonis non est soluendo. dicitur uulgo è fallito. Catullus, decoctoris amica Formiani.
Bibo is bibi itum per beuere.
Euado is si sum per euitare. ut euasi piculũ.
Molo is lui itum per macinare.
Voro as aui atum per deuorare.

De uerbis exceptæ actionis.

q Væ sunt uerba exceptæ actiõis, ea in qbus non ponit̃ ntũs, sed subaudit̃ Deus, ppea nõ inueniunt̃ nisi in tertiis psonis, & cõstruunt̃ cũ actõ patiẽte, ut pluit magnos imbres. inuenies apud historicos pluisse lapidibus & carnibus, & pluũt glãdes & saxa apud poetas, sicut ego pluo, fulmino, cũ de᷒ loquẽs introducit̃.

Da uerba exceptæ actionis.

Grandinat, atq; pluit. ningit. tonat, atq; coruscat.
Fulgurat adiungas, & fulminat, atq; serenat.
Lucescit. noctescit, & aduesp. atq; diescit.
Hoc est & fit lux, & uespera, noxq́;, diesq́;.
E t quarto, sextoq́; pluit seruire uidebis.
Saxa pluit. carnes. saxisq́;, & carnibus olim.
Saxa pluunt, sed ait, cecinit qui mutua fratrum
Vulnera, qui diro impulsi, cæcoq́; furore,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Oedipodionios fœdarunt sanguine muros.
At qui Anchisiaden, nec densior aere grando,
Nec de concussa tantum pluit ilice glandis.

Grandinat	auit	atum	per tempestare.
Pluit		pluuit & pluit	per syncopen. utũ. ꝑ piouere.
Ningit	xit	ctum	per fiocare & neuigare.
Tonat	tonuit itum		per tronizare.
Coruscat	auit	atum	per lampezare & splendere.
Fulgurat	auit	atum	Idem est quod coruscat.
Fulminat	auit	atum	per dare de la saetta & il trono.
Serenat	auit	atum	per asserenarse, & fare sereno.
Lucescit	sine ptõ & supino		per fare di, dicitur & illucescit.

illuxit autẽ cõpositũ est ex in & luxit, quod à luceo est præteritũ.

Noctescit	sine præterito, & supino	per farse notte.
Aduespascit	sine præterito & supino	per farse sera.
Diescit	sine præterito & supino	per farse di.

De quarta specie deponentium.

Quæ sunt deponentia quartæ speciei? quæ nominatiuum agentem, & accusatiuum patientem postulant, ut ego sequor uirtutem.

Dic aliquot deponentia quartæ speciei.

Arbitror. ulciscor. fateor. sequor, aggrediorq́;.
Solor. consolor. prædor. percontor. opinor.
Deprecor, & populor. liceor. meditor. miserorq́;.
Metior, & metor. dignorq́;. precorq́;. loquorq́;.
Aucupor, & uenor. furor. reor. atq́; recordor.
Alloquor. aspernor. scrutor. nanciscitur. atq́;
Præstolor. operior. lucrorq́;, & sciscitor, istis
Accusatiuum patientem iungito uerbis.

Arbitror	aris	atus	sum	per iudicare.
Vlciscor	sceris	ultus	sum	per fare uendetta.
Fateor	teris	fassus	sum	per confessare.
Sequor	eris	cutus	sum	per seguitare.
Aggredior	eris	essus	sum	per assaltare.
Solor	aris	atus	sum	per consolare.
Consolor	aris	atus	sum penultima ꝓducta idẽ est, qđ solor.	

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Prædor aris atus ſum per robare.
Percontor aris atus ſum per domandare.
Opinor aris atus ſum per hauere opinione.
Deprecor aris atus ſum per remouere pregando.
Populor aris atus ſum per guaſtare.
Liceor eris & licitor aris p accreſcere il pretio alincãtot
Meditor aris atus ſum per pẽſare. exercitare, cantare.
Miſeror aris atus ſum per hauere compaſſione.
Miſeratur qui conqueritur aliena incommoda.
Miſeretur qui miſerum ſubleuat, inquit Feſtus.
Metior iris mẽſus ſum per meſurare.
Metor aris atus ſum p diſpõere & locare cũ ordine.
Dignor aris atus ſum per fare degno.
Precor aris catus ſum per pregare.
Loquor eris cutus ſum per parlare.
Aucupor aris atus ſum per ocellare.
Venor aris atus ſum per cacciare.
Furor aris atus ſum per robare.
Reor reris ratus ſum per credere & penſare.
Recordor aris atus ſum per recordarſe.
Alloquor eris cutus ſum per parlare.
Aſpernor aris atus ſum per diſpretiare.
Scrutor aris atus ſum per cercare cum diligentia.
Nanciſcor eris actus ſum per trouare per uentura.
Præſtolor laris latus ſum per aſpettare. Ter. Quem præſtolare Parmeno hic ante hoſtium?
Operior iris tus ſum per aſpettare.
Lucror aris atus ſum per guadagnare.
Sciſcitor aris atus ſum per ſpiare.

De quinta ſpecie uerborum neutrorum.

q Væ ſunt neutra quintæ ſpeciei? quæ nominatiuũ patientẽ, & ablatiuum agentẽ poſtulant ſine præpoſitione, uel accuſatiuũ cum ob uel propter, ut ego gaudeo uirtute, uel ob uirtutẽ, uel propter uirtutẽ. ſed frequẽtior uſus eſt cũ ablatiuo, ut doleo tuo incõmodo. Doleo ſic quoq; conſtruitur. doleo caput. mihi dolet caput. Cicero. Dolent tibi oculi. Ouidius, tu uero tua damna doleo.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Dic aliquot neutra quintæ speciei.

Gaudeo cum caleo. rubeo, nigretq́; uiretq́;,
Et tepet, & friget. stupet, & cum turgeo floret.
Albeoq́; & liqueo cum mœreo. splendeo. pollet.
Aegrotat. pallet. madeo. tumeo, doleoq́;,
Pingueoq́; annumeres, & macret, & horret, & ardet.
Aretq́;, & sextum, aut quartum cum propter habebunt.

Gaudeo	es	sus	sum	per allegrarse.
Caleo	es	lui	sine supio	per scaldarse.
Rubeo	es	bui	sine supio	per arrosciarse.
Nigreo	es	grui	sine supio	per annigrirse.
Vireo	es	rui	sine supio	per inuerdirse.
Tepeo	es	pui	sine supio	per intepidirse & essere tepido
Frigeo	es	gui	sine supio	p refreddarse, & hauer̃ freddo.
Stupeo	es	pui	sine supio	per stupirse.
Turgeo	es	si	sum	per sgonfiarse.
Floreo	es	rui	sine supio	per fiorire.
Albeo	es	bui	sine supio	per ibiãchirse, & essere biãco.
Liqueo	es	cui	sine supio	per manifestarse.
Mœreo	es	sine ptõ & supio		per attristarse.
Splendeo	es	dui	sine supio	per risplendere.
Polleo	es	lui	sine supio	idem significat.
Aegroto	as	aui	atum	per amalarse.
Palleo	es	lui	sine supio	per ipalidirse, & essere pallido.
Madeo	es	dui	sine supio	per bagnarse.
Tumeo	es	mui	sine supio	per sgonfiarse.
Doleo	es	lui	sine supio	per dolerse.
Pingueo	es	gui	sine supio	per ingrassarse.
Macreo	es	crui	sine supio	per smagrarse.
Horreo	es	rui	sine supio	per hauere tremore.
Ardeo	es	si	arsum	per brusciarse.
Areo	es	rui	sine supio	per seccarse.

De quinta specie deponentium.

Væ sunt deponentia quintæ speciei? quæ cum nominatiuo patiente, & ablatiuo agente sine præpositione construuntur, uel cum accusatiuo cum ob uł propter, ut lætor bonis li

teris, uel propter bonas literas.

Da aliquot deponentia quintæ speciei.

Lætorq́; & stomachor. tristor. bacchorq́;. querorq́;.
Atq; uerecundor. delector. glorior, atque
Crapulor. indignor. morior. irascor. habebunt
Sextum'ue, aut quartum. quarto ob, propter'ue præibunt.

Lætor	aris	atus	sum	per allegrarse.
Stomachor	aris	atus	sum	per scoreciarse.
Tristor	aris	atus	sum	per attristarse.
Bacchor	aris	atus	sum	per infuriarse, sed est proprie celebrare Bacchanalia.
Queror	eris	stus	sum	per lamentarse.
Verecundor	aris	atus	sum	per uergognarse.
Delector	aris	atus	sum	per delettarse.
Glorior	aris	atus	sum	per gloriarse
Crapulor	aris	atus	sum	per imbriacarse de cibi.
Indignor	aris	atus	sum	per desdignarse.
Morior	eris	& riris tu' sum		per morire.
Irascor	sceris	atus	sum	per adirarse.

De sexta specie neutrorum.

q

Væ sunt neutra sextæ speciei? quæ cum nominatiuo patiente, & ablatiuo agente cõstruuntur cum præpositione à uel ab, ut factus sum à Deo. Discipulus uapulat à magistro. Quintilianus, testis in reum interrogatus an ab reo fustibus uapulasset, & innocens inquit. Cætera ego cum ablatiuo apud approbatos non memini legere, sed sic semper exulo Romæ, Venetiis. Virgilius. longeq́; ignotis exulat oris. Terentius. Domo exulo. Apuleius tamen de deo Socratis. quæ omnes turbellæ tempestatesq́; procul à deorum cœlestium tranquillitate exulat. & aliquando magno licebit uirtus. Horatius. Sermone. VI. unius assis nonnunquam pretio pluris licuisse. Item paruo hac tempestate ueneunt libri. Valerius fecit ne hostilium locus castrorum minoris ueniret. Quin. li. xii. respondit à ciue se spoliari malle quàm ab hoste uenire. Item Nupsit Glycerium Pamphilo. Ouid. Siqua uoles apte nubere, nube pari. Martialis. Vxorem quare lõcupletem ducere nõlim Quæritis, Vxori nubere nolo meæ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Da neutra ſextæ ſpeciei.

Vapulat,& uenit,nec non licet.exulo.nubo.
Et cum compoſitis fio,& paſſiua ſequuntur.
A Xerxe ut medo,qui uinxerat Ennoſigæum
Diris compedibus,Caurusq́;,& uapulat Eurus.

Vapulo	as	aui	atum	per eſſere battuto.
Veneo	nis	niui	uenum	per eſſere uenduto.
Liceo	ces	cui	citum	per eſſere appretiato.
Exulo	as	aui	atum	per eſſere bandezato.

Nubo is pſi & nuptus ſum per eſſere maritato ſed proprie mulierũ eſt,quæ,quia apud antiquos cum uiris tradebantur, nubere capita,hoc eſt operire,& uelare pudoris gratia ſolebãt,nubere dictæ ſunt,hoc eſt maritari,flameis obnupta facie. Vnde Claudianus, Flamea ſollicitum præuelatura pudorem,uel,ut ait Feſtus, boni ominis cauſa,quia flameo aſſidue uteretur uxor flaminis, cui non licebat facere diuortium. Abuſiue enim dictum eſt,Nupſit amicus.

De ſexta ſpecie deponentium.

q Væ ſunt deponentia ſextæ ſpeciei? quæ nominatiuũ patientem, & ablatiuum cum præpoſitione agentem poſtulant, ut Horatius natus fuit à patre libertino.

Da ſextæ ſpeciei deponentia.

Naſcitur,atq; oritur,patiorq́; adiunge renaſcor.
Et gaudent ſexto,Patre ut ſum natus ab Aldo.
At patior poterit caſum quoq; ſumere quartum,
A ſaxo ut pateris non paruam Siſyphe pœnam:

Naſcor	ſceris	natus	ſum	per naſcere.
Orior	riris	uel oreris ortus ſum idem eſt.		
Patior	teris	paſſus	ſum	per patire.
Renaſcor	ſceris	natus	ſum	per renaſcere.

De neutris ſeptimæ ſpeciei.

q Væ ſunt neutra ſeptimæ ſpeciei? quæ nominatiuum agentẽ poſtulant,& poſt ſe non regunt caſum ſine præpoſitione,ut eo ad Areá diui Marci.uenio à delubro Virginis. Niſi iungant nominibus aduerbialiter poſitis, ut eo domum. uenio domo, ſunt etiam quæ abſolute ponuntur, ut dormio. uiuo. Peto tamen accuſatiuo iungit ſine præpoſitione. Virgilius. Hinc portum petit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Idem, ut Italiam læti, latiumq; petamus.

Dic aliquot neutra septimæ speciei.

It. meat. incedit. tendit. petit. ambulo. pergo.
Transeoq;, & curro. discedo. accedo. remigro.
Sto. iaceo. sedeo. surgo. ruo. salto. quiesco.
Dormioq;, & uigilo. uiuo. labo. ludit. hioq;.
Intereo. accumbo. sudo. pereoq;. cadoq;.
Et ualeo. atq; oleo. nato. no. sonat. occido. consto.
Si admittunt casum, non solum admittere debent.

Eo	is	iui	itum	
Meo	as	aui	atum	
Incedo	is	ssi	ssum	
Tendo	is	tetendi	sum	
Peto	is	tiui	itum	
Ambulo	as	aui	atum	
Pergo	is	perrexi	ctum	per gire, & andare.
Transeo	is	siui	situm	per passare.
Curro	is	cucurri	sum	per correre.
Discedo	is	ssi	ssum	per partirse.
Accedo	is	ssi	ssum	per approximarse.
Remigro	as	aui	atum	per retornare.
Sto	stas	steti	statum	per stare in pedi.
Iaceo	ces	cui	sine supio	per iacere.
Sedeo	des	sedi	sessum	per sedere.
Surgo	gis	surrexi	ctum	per leuarse suso.
Ruo	is	rui	rutum	per ruinare.
Salto	as	aui	atum	per saltare.
Quiesco	scis	eui	etum	per reposare.
Dormio	mis	iui	itum	per dormire.
Vigilo	as	aui	atum	per uigilare.
Viuo	is	xi	ctum	per uiuere.
Labo	as	aui	atum	per uacillare.
Ludo	is	si	sum	per giocare.
Hio	as	aui	atum	per sbadacchiare & aperire.
Intereo	is	iui	itum	per morire.
Accumbo	is	bui	bitum	per sedere a mangiare.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Sudo	as	aui	atum	per ſudare.
Pereo	is	iui	itum	per morire.
Cado	is	cecidi	caſum	per caſcare.
Valeo	es	lui	itum	per ſtare ſano o uero amalato.
Oleo	es	lui litũ uel oletũ		per olere, & puzzare.
Nato	as	aui	atum	
No	nas	aui	atum	per natare.
Sono	as	ſonui	itum	per ſonare.
Occido	is	di	caſum penultima breui per morire.	
Conſto	as	ſtiti ſtitũ uel ſtatũ		per cõſtare & eſſeꝛ manifeſto.

Quæ uerba grammatici appellant neutrà paſſiuaꝛ

F it. ſolet, & gaudet. confido, atqꝫ audeo. fido. quia in præteritis perfe ctis, & iis, quæ à præteritis perfectis deriuantur, retinẽt literaturam paſſiuorum, in cæteris uero neutrorum.

Fio	is	factus	ſum	per eſſere fatto.
Soleo	es	litus	ſum	per ſolere.
Gaudeo	es	gauiſus	ſum	per allegrarſe.
Confido	is	ſus	ſum	per fidarſe.
Audeo	es	ſus	ſum	per ardire, & hauere animo.
Fido	is	ſus	ſum	per fidarſe.

Quomodo conſtruunťꝛ Varie, nã fio cõſtruiť ut uapulo. Soleo infinito ſemp iungiť. ut ſoleo legere. Gaudeo dictũ eſt iũgi abltõ agenti, ut tu me alegri, gaudeo te. cõfido & fido dtũm poſtulãt, ut nõ cõfido tibi. Audeo uel accuſatiuo, uel infinito iũgiť. ut audeo magnũ nefas. & audeo cõuiciari tibi. Virgilius, audetqꝫ uiris cõcurrere Virgo. Ouidiꝰ.

Auſus es o nimium, nimiumqꝫ oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere caſtra dolo.

De ſeptima ſpecie Deponentium.

q Væ ſunt deponentia ſeptimæ ſpecieiꝛ quæ nominatiuũ agentem poſtulant, & poſt ſe non regunt caſum ſine præpoſitione, ut non niſi doctus reuertar in patriam. Niſi iungantur nominibus aduerbialiter poſitis. tunc enim tacemus præpoſitionẽ, ut reuertor Romã. proficiſcor domo. Sunt quæ abſolute poni poſſunt, ut iocaris'ne, an ſerio loquerisꝛ

Dic aliquot deponentia ſeptimæ ſpeciei.

Laborqꝫ, & gradior. uenor. piſcorqꝫ, iocorqꝫ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Altercor. luctor. proficiscitur. atq; cachinor.
Prælior, & grassor. lachrymor. scortor simul adde
Nugor. conuersor. spatiorq;, & rusticor inde
Digredior. conor. ratiocinor. auguror. istis
Si dederis casum, non solum iungito uerbis.

Labor	eris	psus	sum	per stracorrere, & cascare.
Gradior	eris	essus	sum	per andare.
Venor	aris	atus	sum	per cacciare.
Piscor	aris	atus	sum	per pescare.
Iocor	aris	atus	sum	per schrizare & treppare.
Altercor	aris	atus	sum	per contendere.
Luctor	aris	atus	sum	per giocare alle brazza
Proficiscor	eris	ctus	sum	per andare.
Cachinor	aris	tus	sum	per ridere molto.
Prælior	aris	tus	sum	per combattere.
Grassor	aris	atus	sum	per assaltare.
Lachrymor	aris	tus	sum. dicitur & lachrymo per lachrymare.	
Scortor	aris	atus	sum	per meretricare.
Nugor	aris	atus	sum	per cianciare.
Conuersor	aris	atus	sum	per conuersare.
Spatior	aris	atus	sum	per andare à spasso.
Rusticor	aris	atus	sum	per stare in uilla.
Digredior	eris	ssus	sum	per partirse.
Conor	aris	atus	sum	per sforzarse in uano.
Ratiocinor	aris	atus	sum	per fare conto. unde ratiocinator dicitur lo Abbachista.
Auguror	aris	atus	sum	per indiuinare.

Et quoniam tam neutra, quàm deponentia septimæ speciei, iunguntur tum casibus cum præpositione, tum aduerbiis localibus, tum nominibus positis aduerbialiter, ut eo. uenio. transeo. gradior proficiscor. & huiusmodi, operæpretium uidetur hic de aduerbiis localibus studiose conscribere. non poterit enim quisquam horum uerborum septimæ speciei bene scire constructionem, ipsisq; uti latine loquens, si nesciat, quo nam modo iungantur aduerbiis, ac nominibus, quæ ponuntur aduerbialiter.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

De aduerbiis localibus.

q Vot sunt aduerbia localia? sex. Vbi. quó. quá. unde. quorsũ, & quousq;. Vbi, significat statum in loco. Quò, motum ad locum. Quà, motum per locum. Vnde, motum de loco. Quorsum, locũ uersus. Quousq;, usq; ad locum, uel usq; ad tempus.

Dic aduerbia significantia in loco.

H ic. istic. illic. intus. foris. usquam. nusquam. ibi. ibidem. ubiq;. alibi. ali cubi. sicubi. necubi. ubiuis. ubilibet. ubiubi. ubicunque. utrobique superius. inferius. & ubi.

Quæ differentia est inter hic. istic. illic? hic significat locum apud primã personam, quæ loquitur. istic locum apud secundam, quæ audit. illic ab utraq; remotum. & sic huc. istuc. illuc. hac. istac. illac. hinc. istinc. illinc. eodẽ modo hic. hæc. hoc. iste. ista. istud. ille. illa. illud. hic enim refertur ad primam personam. iste ad secundam. ille ad tertiam.

Dic aduerbia significantia ad locum.

H uc. istuc. illuc. intro. foras. usquã. nusq̃. Siquó. nequó. aliquó. utroq;. quocũq;. quoquó. quouis. quolibet. eó. eodem. supra. infra. & quó.

Dic aduerbia significantia motum per locum.

H ac. istac. illac. intus. foris. siquá. nequá. aliá. aliquá. utraque. quacunque. eá. eadem. & quá.

Dic aduerbia significantia motum de loco.

H inc. istinc. illinc. intus. foris. sicunde. necunde. aliunde. alicunde. undique. undecunque. utrinque. undeuis. undelibet. inde. superne. inferne. cœlitus. funditus. & unde.

Dic aduerbia significantia locum uersus.

H orsum. istorsum. illorsum. siquorsum. nequorsum. aliorsum. aliquorsum. sursum. deorsum. dextrorsum. sinistrorsum. uel leuorsum. utroq; uersum. & quorsum.

Dic aduerbia significantia usq; ad locum.

H actenus. hucusq;. istucusq;. illucusq;. eousq;. & quousq;.

De nominibus, quæ ponuntur aduerbialiter.

N omina urbium. oppidorũ. & pagorũ in loco, in quo casu ponuntur? in genitiuo si sint primæ uel secundæ declinationis, ut sum Patauii. fui Romæ. Si uero tertiæ, uel tm̃ pluraliter declinata, in abltõ, ut tu fuisti Carthagie. ego erã Venetiis. Pisis. Senis. Locris. Puteolis. Carris.

D e loco, & p locũ in quo casu ponunt? similiter in abltõ, ut solui Ve-

uetiis. transiui Roma. Brundusio, Tu uenis Florentia. Carthagine.

Ad locum in quo casu ponuntur? in accusatiuo, ut eo Romam. Tybur. Venetias. Sermonetam. Bassianum. Carpos.

Ad interrogationem per quorsum, in quo casu ponuntur? in actō cum uersus. quod postpositum inclinat sibi præposita nomina, ut cū appropinquare aduētus tuus putaretur, & Romam uersus profectum te esse constaret, scripsi ad te has literas.

Ad interrogationem per quousque in quo casu ponuntur? In accusatiuo cum usque, ut usq; Romam.

Possumus'ne huiusmodi nominibus propriis addere præpositionem? maxime. ut uado ad Albā. Venio ab Roma, qđ & usu approbato℞ facile ostēdi pōt. Cicero in Verrinis, Ea die Verres ad Messanam uenit. Sallust. in Catilinario, iā tū Brut⁹ ab Roma aberat. Recte ergo dicet̃ Venio à Roma & à domo. sum in Roma & in domo. Fabius. In domo furtū factū ab eo, q domi fuit. Plurima sibi exēpla facile q uolet, inueniet, sed freq̃ns usus gaudet breuitate, et demit ꝑpositionē.

Quæ appellatiua ponunt̃ ut propria? Domus. Humus. Rus, & Militia. Sed humus ego non nisi in loco, & de loco memini legere, & militia in loco tantum. ut stratus humi. Surgit humo. fui militiæ. Item rus in loco magis in datiuo, q̃ in abltō ponit̃. Terentius ruri se continebat. poetæ tamē, ꝑpter metrum etiā rure dicunt. inuenies etiam belli in loco aduerbial̃r. M. Tul. lib. ii. de officiis. præterea qbuscūq; rebus uel domi, uel belli poterūt remp. augeant. Imperio agris. Vectigalibus.

Adiiciuntur'ne adiectiua huiusmodi nominib⁹, cū ponunt̃ aduerbial̃r? nō. nisi meus. tuus. suus. nr̃. & uester, & alienus. nā sum domi meæ & tu es domi alienæ dicimus, sum domi magnæ, tu es domi pulchræ & regiæ, nō dicimus, sed in domo magna, et in domo pulchra, et regia. Itē eo Venetias ditiores patauio, uel patauiū maius Venetiis, ego qa id genus orationes nō memini legere, nō dicerem, sed ad Venetias ditiores. Ad Patauium maius. Legi tamē apud Ouidiū in heroidibus.

Atq; aliquis doctas iam nūc eat inquit Athenas. sed potest tacuisse præpositionem, ut Virgilius.

Italiam, fato profugus, lauinia uenit. nam Propertius addidit, cū ait. Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas.

Nomina prouinciarum. Regionum. Insularum. montium. Appellatiua, & propria hominum, & belluarū. Item appellatiua re℞ omnium

in loco

in loco in quo casu ponuntur? in ablatiuo cum præpositione in, uel simili, ut sum in templo. sub tecto. sup lapide. Ad locum in quo casu ponuntur? in accusatiuo, cum præpositione ad, uel simili, ut eo ad templum. in Cyprum. uersus Italiam, quod melius postponitur, ut Italiam uersus. Vsq; uero ponit̃ cum alia præpositione, ut eo usq; ad templum. usque in Cretam. Ad locum utimur etiam supinis in um sine præpositione, & gerundiis in dum, cũ præpositione, ut eo lectum. & ad legendum. De loco in quo casu ponunt̃? in ablatiuo cum ex, uel e, uel ab. uel simili præpositiõe, ut uenio ex agro. Reuertor à templo, uel è foro domum. Per locum in quo casu ponuntur? in accusatiuo cũ per, ut transeo per forum. per aream diui Marci. per Danubium.

De uerbo℞ communium constructione.

Quid est uerbum commune? quod in or naturaliter desinens, utranque retinet significationem, actiuam. s. & passiuam.

Quomodo construuntur uerba cõmunia quando actiuam habent significationem? cum nominatiuo agente, & accusatiuo patiente. sicut uerba actiua, ut ego criminor te, sicut ego accuso te. tu largiris mihi libros. sicut tu donas mihi libros.

Quomodo construunt̃ uerba communia in significatiõe passiua? cum nominatiuo patiẽte, & ablatiuo agente cum præpositione a, uel ab, uel simili, sicut uerba passiua, ut ego criminor abs te, sicut ego accusor abs te. libri largiuntur à me tibi, sicut libri donantur à me tibi.

Da uerba communia.

Largior. experior. ueneror. moror. osculor. hortor.
Criminor. amplector. nec non interpretor, atq;
Hospitor. hæc nunc sunt communia uerba, sed olim
Multa alia antiquis communia uerba fuerunt.
Vt meditor. solor. frustror. reor, aggredior q;.
Fare. obliuiscor. dignor. stipulor. dominor q;.
Metor, & affector. testor. detestor. abutor.
Quæ actiue quarto, passiue iungito sexto.

Largior	iris	largitus	sum	per donare, e per esser donato.
Experior	iris	ertus	sum	per prouare, & essere prouato.
Veneror	aris	atus	sum	p honorare, et p essere honorato.
Moror	aris	atus	sum	per retardare, & essere retardato.
Osculor	aris	atus	sum	per basare, & essere basato.

Hortor	aris	atus	ſum	per cõfortare, & eſſere cõfortato.
Criminor	aris	atus	ſum	per incolpare, & eſſer̃ incolpato.
Amplector	eris	xus	ſum	p abbrazzare, & eẽr abbrazzato.
Interpretor	aris	tatus	ſum	per exponere, & eſſere expoſto.
Hoſpitor	aris	atus	ſum	per albergare, & eſſer̃ albergato.
Meditor	aris	atus	ſum	per exercitare penſando.
Solor	aris	atus	ſum	per conſolare.
Fruſtror	aris	atus	ſum	per ingannare.
Reor	reris	ratus	ſum	per penſare, & credere.
Aggredior	eris	ſſus	ſum	per aſaltare.

For quod non eſt in uſu, faris fatus ſum per parlare.

Dignor	aris	atus	ſum	per dignarſe.
Obliuiſcor	ſceris	litus	ſum	per dementicarſe.
Stipulor	aris	atus	ſum	per domandare.
Dominor	aris	atus	ſum	per ſignorezare.
Metor	aris	atus	ſum	per diſponere, et locare cũ ordine.
Aſſector	aris	atus	ſum	per imitare.
Teſtor	aris	atus	ſum	per teſtificare, & far teſtamento.
Deteſtor	aris	atus	ſum	abhominor, et q̃ſi precãdo auerto.
Abutor	eris	uſus	ſum	per male uſare.

De conſtructione imperſonalium.

q Vid eſt uerbũ imperſonale? quod nec numeros diſtinctos, nec perſonas habet.

Quot ſunt genera uerborum imperſonalium? duo. actiuæ uocis, & paſſiuæ.

A ctiuæ uocis impſonalia q̃uo deſinũt? in t, ut pœnitet. placet. intereſt.

P aſſiuæ uocis imperſonalia quomodo deſinunt? in tur, ut amatur.

De imperſonalibus paſſiuæ uocis.

à Quibus uerbis deriuant̃ paſſiuæ uocis imperſonalia? à uerbis in o, quæ nominatiuũ agentem poſtulant, ideſt à uerbis actiuis. à neutris tertiæ. quartæ. et ſeptimæ ſpeciei. Ab iis autẽ, quæ habent nominatiuũ patientem, ut egeo. gaudeo. uapulo non deriuantur, nec ab iis neutris, quæ præ ſe infinitum admittunt, niſi à paucis. Virgilius. Sic placitum. Plynius tamen libro. x. cap. xxvii. Indigetur uſus eſt. nunquam conſpectis niſi cum præſidio earum indigetur. ſed tu eorum, quæ non ſunt in frequenti uſu, abſtineas.

Quomodo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quomodo construuntur impersonalia uocis passiuæ? cum ablatiuo agẽte cum præpositione a, uel ab, ut à me studetur, idest ego studeo. à te dormitur, idest tu dormis. Post se uero regunt casum uerborum suorum, si à neutris tertiæ, & septimæ speciei deducta fuerint, ut seruio tibi. à me seruitur tibi. eo ad templum. à me itur ad templum. Nam quæ ab actiuis ueniunt ego non memini legere cum casu patiẽte. nõ enim legi unquam apud doctos, quale est, amatur Socratem. aratur terrã, sed passiue semper. amatur Socrates. aratur terra. qđ ne apud græcos quidem fieri deprehendi, nec potui adhuc inuenire, qui legerit. illud enim apud Priscianum. λέγεται Διογένην τὸν κυνικόν. hoc est dicitur Diogenẽ Cynicum, si non subauditur. ποιῆσαι ἢ τύψαι, uel aliud infinitum, græci non approbant. negant enim dici apud se, στέργεται Σωκράτην. hoc est, amatur Socratem. Docetur uero grammaticam, & petitur gratiam ita dicitur, ut donatur tibi. turbatᷣ agris. à me accipitur à te. non enim in his pati aliquid significamus. Ponũtur frequentius absolute. ut amatur. statur. Sed quare nõ liceat dicere amatur Socratem, ostendimus in fragmentis nostris.

Ante se an habere possint ablatiuum, possumus'ne authoritate confirmare? maxime. Cicero in epistolis, sed nihil est à me inseruitum tempori. Idem in officiis. Occurritur autem nobis & quidem à doctis, & eruditis. Cæsar in commentariis, cum ab hostibus constanter, & nõ timide pugnaretur. Liuius, & Roma inde frequenter migratum est à parentibus, ac propinquis nuptarum. Sed hæc omnia sunt à neutris tertiæ, & septimæ speciei. An'etiam quæ ab actiuis, & neutris quartæ deriuantur, habere possint ablatiuum, nullum occurrit exemplum, nisi quod apud Plautum legitur, Si opulento petitur pauperioris gratiam, pauper timet. Vbi opulento datiuus est pro ablatiuo positus. sed dici posse & Donatus, & Diomedes, & Priscianus docent, quibus ego facile accedo.

Quam significationem habent hæc uocis passiuæ impersonalia? actiuã semper. nã quid aliud est à me amatᷣ, q̃ ego amo? à te curritᷣ, q̃ tu curris? Et notãdũ nihil in id genus imp̃sonalibus esse posse, qđ patiatur.

Dic aliquot impersonalia passiuæ uocis.

Scribitur, & legitur. ferturq́; auditur. amatur.
Prandetur. bibitur. statur. seruitur. aratur.
Præ se quæ sextum, dandi'ue admittere casum

Debent, post casus uerborum cuncta suorum.
Itur ut ad generum Cereris sine uulnere paucis
Regibus, & sicca & crudeli morte tyrannis.
Ac tacite ad gelidum miseris descenditur orcum
Atq; ibi Iunoni stygiæ seruitur ab illis,
Siqua fides. uanis sed tu ne crede poetis.
Non tamen inuenies pulchrum certamen Orestis
Cum Pylade à nobis legitur, certamen ut hic sit
Quartus, nec terras mihi bobus aratur, & agros.
Atq; his consimiles apud egregios authores.
Sed plerunq; solent non ullum admittere casum,
Vt turbatur agris. statur. dormitur. amatur.

Scribitur	scribebatur	scriptum est, uel fuit, se scriue.
Legitur	legebatur	lectum est, uel fuit, se lege.
Fertur	batur	latum est, uel fuit, se porta.
Auditur	batur	ditum est, uel fuit, se alde.
Amatur	batur	tumest, uel fuit, se ama.
Prandetur	batur	sumest, uel fuit, se decena.
Bibitur	batur	itumest, uel fuit, se beue.
Statur	batur	statumest, uel fuit, se sta.
Seruitur	batur	tumest, uel fuit, se serue.
Aratur	batur	tumest, uel fuit, se ara.

De impersonalibus actiuæ uocis.

Impersonalia actiuæ uocis quot species habent? sex.

De prima specie impersonalium.

QVæ sunt impersonalia actiuæ, uocis primæ speciei? quæ ablatiuũ agentẽ cum præpositione à uel ab, & datiuũ postulãt, ut io faccio bene alli mei amici, liquali satisfano à mi. p neutrum dicimus, ego benefacio amicis meis, qui satisfaciunt mihi. per impersonale uero, à me benefit amicis meis, à quibus satisfit mihi. hoc est bonum, idest bona res fit à me amicis meis.

Et aduerte huius speciei uerba esse semp impsonalia. nõ enĩ licet dicere benefio. malefio. satisfio, quoniã in his bene. male. satis uim habere uident' nominatiui tertiæ personæ, & datiu' neq; agẽs esse, neq; patiẽs.

Dic impersonalia actiuæ uocis primæ speciei.

Cum bene fit uerbo, nec non male iunge, satisq;,

Et bene fit facies, nec non, malefitq́; satiffit.
Quæ debent sextum, casumq́; admittere dandi.

Benefit	bat	ctumest, uel fuit, el se fa bene.
Malefit	bat	ctumest, uel fuit, el se fa male.
Satiffit	bat	ctumest, uel fuit, el se satiffa.

De secunda specie impersonalium actiuæ uocis.

Quæ sunt impersonalia secundæ speciei? quæ ante se infinitũ loco nominatiui postulãt, & post se genitiuũ ut legere bonos libros interest scholasticorũ. Excipiunt mea. tua. sua. nostra, & uestra. ꝓ mei. tui sui. nostri, & uestri. ut docere meos scholasticos interest mea. Dicim⁹ etiã, Cuia interest, sicut cuius, ut hæc quoq; intersunt tua, cuia, uel cuius studere maxime interest. Sed quãdo noĩatiuũ habẽt, sunt ꝑsonalia, ut hoc mea primũ nõ parui refert, & tu etiã cogita qd cuiusq; intersit. Et notandũ horum uerborũ nominatiuũ semper neutri generis esse oportere, quemadmodũ Laurentius Valla præstanti uir ingenio docet, cui ego facile assentior, q̃a nusquã aliter memini legere quàm cũ nominatiuo neutri generis. aliquãdo tamen aliter inueniunt̃. Plynius lib. xviii. cap. xxi. plurimũ enĩ refert cuiusq; soli ratio. Idẽ in proœmio primi libri, multumq́; apparatus interest apud inuitatũ hospitẽ, & oblatũ. Sed an uerbũ aliquod sit impersonale, ostendimus abunde in fragmentis grammaticis.

Interest quando est personale quot modis construitur? quatuor, & quatuor habet significationes. Iungit̃ enim genitiuo, & significat quod uulgo dicimus appertenere, ut questa cosa se apartene a ti solo. hoc tua solius interest, idest ad te solum pertinet. Item iungitur datiuo, & significat essere præsente, ut io son stato præsente alle tue nozze. ego interfui nuptiis tuis. Quando uero sic dicimus da Roma a Napoli sono cento miglia. & de qui o uero dalla piazza allo palazzo sono do cento passi, Roma Neapolim intersunt centũ millia passuum, idest centum milliaria. & hinc uel è foro ad prætorium intersunt ducenti passus, significat distantiam, & quanto e da uno loco ad uno altro, quod fit melius per distat, ut Roma Neapoli distat centum millib: passuũ, & hic locus, uel area à prætorio distat ducentis passibus. Idẽ & per abest. Plancus in epistola ad Ciceronem libro. x. Ventidius bidui abest ab eo. Lepidus ad forum Voconii castra habet, qui locus à foro Iulii quatuor, & uiginti milia passuum abest.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Et notandum per interest milliaria & cætera id genus poni in nominatiuo, cætera uero ibi collocare nos oportere, ubi ea, quæ & de loco, & ad locum sunt, collocamus. Per distat uero & abest ponuntur milliaria, uel passus, & huiusmodi tam in accusatiuo, quàm in ablatiuo. Res autem quæ distat, uel abest, idest ea unde sermo incipit, in nominatiuo collocanda est. Ea uero unde distat uel abest, sic ponitur, ut ea, quæ de loco sunt. Ouidius.

Sulmo mihi patria est, claris uberrimus undis,
Millia qui nouies distat ab urbe decem.

Valerius Maximus, Euestigioq; epidauri Romanorum legatos in templum Aesculapii, quod ab eorum urbe quinque millibus passuum distat, perductos, ut quicquid inde salubre patriæ laturos se existimassent, pro suo iure sumerent, benignissime inuitarunt. aliquando autem significat differentiam, & construitur sic. Inter hominem, & belluam multum interest, idest magna differentia est. & inter te & me, uel nihil, uel parum interest. idest uel nulla, uel parua differentia est. Item sic, sapiens interest à stulto, & stulto. (utrunque enim dicimus). Terentius, Homini homo, quid præstat? stulto intelligens quid interest? idest quæ differentia est? Item sic apud eundem, hoc pater, hoc dominus interest. Dicimus etiam non refert, & non interest utrum domi sis, an foris. idest non monta, & non importa. Valerius Maximus, Nihil interest an humi, an sublime putrescam. Iuuenalis, Quid refert dictis ignoscat Mutius an non? Dicimus etiam cum genitiuo sic magni. parui. tanti. & quanti interest & refert. Cicero, magni enim interesse uidebatur ad eam necessitudinem. Idem, permagni interest, quo tempore hæc epistola tibi reddita sit, & cum nonnullis aduerbiis, ut magis. minus. plus. maxime. minime, & similibus.

Præterea tua discipuli interest libros legere, sunt qui negant dici latine, sed tua, qui es discipulus. sed de his in fragmentis.

Dic impersonalia actiuæ uocis secundæ speciei.

Intererat. refert speciei uerba secundæ
Ante infinitum uoluerunt, post genitiuum.
Quinq; tamen sexto, sed erunt pronomina casu.

Interest	erat	fuit	
Refert	bat	tulit	per appertenerse.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

De tertia ſpecie impſonalium actiuæ uocis.

Quæ ſunt impſonalia actiuæ uocis tertiæ ſpēi: quæ infinitum præ ſe loco noiatiui poſtulāt, poſt ſe uero dtūm ut ludere placet pueris. Cū ntō uero ſūt pſonalia, ut lrǣ nō placēt ſtultis.

Et notandum dici poſſe mihi placet eſſe bono, & mihi placet eſſe bonum, ſed cum accuſatino ſubaudit̄ me, ut ſit mihi placet me eſſe bonum. Ouidius in heroidibus.

Quo mihi cōmiſſo nō licet eſſe piam? i. me eſſe piā, & in p̄mo μεταμορφώσεων. Sed nocet eſſe deū. i. me eſſe deū nocet mihi. Martialis.
Dicunt Earinos tamen poetæ.
Sed græci, quibus eſt nihil negatum,
Et quos ἄρες ἄρες decet ſonare.
Nobis non licet eſſe tam diſertis,
Qui muſas colimus ſeueriores.

Dic impſonalia actiuæ uocis tertiæ ſpeciei.

Accidit atq; uacat. præſtatq;. placetq;. libetq;.
Euenit. & reſtat. conducit. ſufficit. atq;
Contingit. conſtat. cum ſuppetit expedit, & cum
Conuenit, atq; licet. nec non liquet. ante requirunt
Hæc infinitum, ſed poſt uoluere datiuum.

Accidit	bat	accidit	p accadere, & interuenire.
Vacat	bat	auit	per hauere otio, & tempo.
Præſtat	bat	ſtitit	per eſſere meglio.
Placet	bat	cuit	per piacere.
Libet	bat	buit	idem ſignificat.
Euenit	bat	euenit	p accadere, & interuenire.
Reſtat	bat	ſtitit	per reſtare.
Conducit	bat	conduxit	per eſſere utile.
Sufficit	bat	fecit	per baſtare.
Contingit	bat	contigit	per accadere, & interuenir.
Conſtat	bat	conſtitit	per eſſere manifeſto.
Suppetit	bat	tiuit	per uenire in mente.
Expetit	bat	diuit	per eſſere utile.
Conuenit	ebat	conuenit	per conuenire.
Licet	bat	licuit & licitū ē, per eſſere licito.	
Liquet	bat	licuit	per eſſere manifeſto.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

De impſonalibus actiuæ uocis quartæ ſpeciei.

q Væ ſunt impersonalia actiuæ uocis quartæ ſpeciei? quæ infinitum præ ſe loco nominatiui poſtulant, poſt ſe uero accuſatiuum patientem, ut incubuiſſe literis iuuat me. Cum nominatiuo autem ſunt actiua, ut literæ iuuāt me. at te delectat diuitiæ. Oportet rariſſime legitur perſonale. Terentius.

Quæq; ſolent, quæq; oportent.

Dic imperſonalia actiuæ uocis quartæ ſpeciei.

Dedecet, atq; decet. iuuat, & delectat. oportet.
Atq; etiam offendit. lædit quoq; connumerabis.
Hinc infinitum, quartum inde his adiice, ſicut
Non dormire diu, populos cui cura regendi,
Conſultumq; uirum decet, & cui plurima curæ.
Et quod ait mulier, uarium & mutabile ſemper,
In uento & rapida ſcribere oportet aqua.

Dedecet	bat	dedecuit	per eſſere deshonore.
Decet	bat	decuit	per eſſere honore, & conuenire.
Iuuat	bat	iuuit	per giouare.
Delectat	bat	auit	per delettare.
Oportet	bat	tuit	per eſſere neceſſario.
Offendit	bat	dit	per nocere.
Lædit	bat	læſit	idem quod offendit.

Quare addidiſti huic ſpeciei lædit, atq; offendit? q̄a poſſunt habere præ ſe infinitum loco nominatiui, poſt uero accuſatiuum, ut iuuat. delectat, & cætera, ut ſcribere lædit ſtomachū. & bibere merum ſæpe offendit cerebrum. Quare quæcunq; uerba infinitum ante ſe loco nominatiui habere poſſunt, inter imperſonalia connumeranda ſunt, ut legere fecit me multa ſcire. ſcribere plurimos interemit. Item multis obeſt amittere tempus. & ſtudere profuit mihi. Virgilius.

Sæpe etiam ſterileis incendere profuit Agros. Item uirtuti incūbere eſt quamoptimū. Horatius. Scribendi recte ſapere eſt & principiū, & fons. Item te impoſuiſſe mihi non latet, non fallit me. Virgilius.

Nec me adeo fallit ueritam te mœnia noſtra.
Suſpectas habuiſſe domos Carthaginis altæ.

S ic pertinet. attinet. attingit, & ſpectat cum infinitiuo impſonalia ſunt, & poſt ſe accuſatiuum cum ad præpoſitione requirūt, ut ſtudere per-

tinet ad me. Hor. epiſtolarum primo.
Res gerere & captos oſtendere ciuibus hoſtes,
Attingit ſolium Iouis, & cœleſtia tentat.
Res gerere eſt loco nominatiui. Inueniuntur etiam uerba in or cum infinitiuo loco nominatiui, ut datur. permittitur. Virgilius.
Si datur Italiam, ſociisq; & rege recepto
Tendere, ut Italiam læti, Latiumq; petamus.
Valerius Maximus. Si tamen acta excellentiſſimorum uirorum humiliter æſtimare ſine inſolētiæ reprehenſione permittitur.

De impſonalibus actiuæ uocis quintæ ſpeciei.

q Væ ſunt imperſonalia actiuæ uocis quintæ ſpeciei? quæ genitiuum uel infinitum ante ſe poſtulant. poſt uero accuſatiuum, ut peccatorꝶ, uel peccaſſe pœnitet me. apud antiquos erant etiam perſonalia. Terentius, hei mihi non te hæc pudent? Lucanus, Quem ſæua pudebunt. atq; ideo dixit quidam bonorum morum doctus magiſter, quē nō legere ſolū, ſed ediſcere quoq; pueros uelim.
Quod pudeat ſocios prudens cælare memento.

E t notent hic pueri eum quem pudet. tædet. miſeret. pœnitet poni in accuſatiuo, eum uero, cuius pudet. tædet. miſeret. pœnitet, in genitiuo, ut me pudet. tædet. miſeret tui. pœnitet me peccatorum meorū, quod dicit lingua uulgari Io ho uergogna. recreſcimento. miſericordia di te. Io me pentiſco di mei peccati, & ſic uno modo conſtruunt. cum uero ſic dicitur, tu me recreſci, tu non hai miſericordia di me, uariatur conſtructio. me tædet tui, te nō miſeret mei. & hoc quia me tædet tui, non eſt, tu me recreſci, ſed io ho recreſcimento di te. ſic me pudet tui, non eſt tu me uergogni, o uero fai uergogna, ſed io ho uergogna di te. tu me recreſci. tu me fai uergogna, dicendum, tu afficis me tædio. tu afficis me dedecore.

Dic impſonalia actiuæ uocis quintæ ſpeciei.

Depudet, & tædet. miſeretq;, pigetq;. pudetq;.
Diſtædet, necnon & pœnitet. & miſereſcit.
Hæc infinitum poſcunt, caſum'ue ſecundum
Ante, ſed à tergo quartum ſibi uerba dederunt.

Depudet	bat	duit	per non hauere uergogna.
Tædet	bat	ptæſum eſt ul' tæduit,	per hauere recreſcimento.
Miſeret	bat	ertum eſt	per hauere miſericordia.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Piget	bat	guit, & pigitũ eſt (ut Gellius tradit)	per attriſtare.
Pudet	bat	duit	per hauere uergogna.
Diſtædet	bat	duit, ſicut ꝑtædet ꝑtæduit	per attriſtarſe molto.
Pœnitet	bat	tuit	per pentirſe.
Miſereſcit	bat	ſine præterito	ꝑ hauere miſericordia.

dicimus & miſereſco. Virgilius.

His lachrymis uitam damus, & miſereſcimus ultro.

De impſonalibus actiuæ uocis ſextæ ſpeciei.

q Væ ſunt impſonalia actiuæ uocis ſextæ ſpeciei: quæ & ante ſe, & poſt ſe infinitũ poſtulāt, ut diſcere bonas literas debet intereſſe tua. Diſcere incipit placere mihi. Scribere ſolet nocere lipposis. Furari deſinet aliquãdo iuuare fures. Bibere aquã modo põt ꝓdeſſe, modo obeſſe. à qbus orationibꝰ ſi remoueant̃ debet. incipit. ſolet. deſinet. poteſt, infinitum ſcd̃m poſt uerbum poſitũ, trãſit in uerbum finitum ſic, Diſcere bonas literas intereſt tua. Diſcere incipit placere mihi. Scribere nocet lipposis. Furari non iuuabit aliquando fures. Quare facile diſcent pueri latine loq̃ ꝑ hæc uerba incipit. deſinit. debet. ſolet. poteſt, ſi prius abſq; illis cõponant oratiõem ſic, Peccare diſplicet bonis. ſtudere iuuat ſtudioſos. amare deũ intereſt omniũ. deinde inſerant, qd̃ placuerit ex iis uerbis, & uerbũ finitũ in infinitum cõuertant ſic, Peccare ſolet diſplicere bonis. Studere poteſt iuuare ſtudioſos. Amare deũ debet intereſſe omniũ. poſtulāt igit̃ hæc uerba & ante ſe, et poſt ſe infinitum cũ iungunt̃ infinitis uerboꝝ impſonalium actiuæ uocis ſecũdæ, tertiæ, & quartæ ſpeciei. Cũ uero iungunt̃ infinitis uerboꝝ impſonalium actiuæ uocis primæ & q̃ntæ ſpeciei, Item infinitis impſonalium uocis paſſiuæ, præ ſe admittunt caſum infinitiuoꝝ, qbus adhærent, ut A te ſatisfit mihi. A te poteſt ſatiſfieri mihi. Lectionis tædet pueros. Lectionis ſolet tædere pueros. A me legit̃. A me incipit legi. A te ſeruit̃ mihi. A te ſolet ſeruiri mihi. i. Ego incipio legere. Tu ſoles ſeruire mihi. habẽt enim impſonalia uocis paſſiuæ ſignificationẽ actiuam Priſciano authore, ut ſupra eſt dictum. ſed caue dicas. A me uult legi. A te uult ſeruiri mihi. Me uult tædere tui. qa uult non eſt unq̃ impſonale. quare autem non ſit, in fragmẽtis noſtris diſputauimus. Quãobrẽ dicẽdũ ſic eſt, ut etiam Priſcianus affirmat. Ego uolo à me legi. tu uis à te curri. i. ego uolo legere. tu uis currere. Item ego uolo me tædere tui. tu uis te pœnitere

peccatoꝝ,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

peccatorum, pro eo quod est, Ego uolo tui me tædeat. tu uis peccatorum te peniteat. Nam persona uolens semper esse in nominatiuo debet, ut ego uolo à me benefieri tibi. tu uis à te seruiri mihi. & ita in cæteris generis eiusdem.

De impsonalia actiuæ uocis sextæ speciei.

Incipit, atq; potest. & desinit. & solet. & uult.
Et debet, quæ sunt ueluti quibus ipsa cohærent.
Sed uolo nonnunquam tu impersonale uocabis.

Incipit	ebat	cepit	per comenzare:
Potest	poterat	tuit	per possere.
Desinit	bat	siuit	per lassare stare, et cessare.
Solet	bat	solitũ est	per solere.
Volo	uis	uolui	per uolere.
Debet	bat	buit	per deuere.

De constructione infinitorum.

Infinita uerboꝝ personalium quomodo construuntᷣ? præ se cum accusatiuo. post uero cum casu uerboꝝ suoꝝ, ut Quia ego amo uirtutẽ, placet tibi. Me amare uirtutẽ, placet tibi. Quoniã ego amor abs te, est mihi gratissimum. Me amari abs te, est mihi gratissimũ. Et aduerte, ut semp nominatiuum uerbi finiti in accusatiuũ ante infinitum cõuertas, ut ego amo, me amare. ego amor. me amari. nos amauimus. nos amauisse. nos amatisumus. nos amatumfuisse, uel nos amatos fuisse, sed sic per participium. Nos amabimus. nos amatũire. uel nos amaturũesse. uel per participiũ, nos amaturos esse. & idem significãt, ut ostendimus in fragmẽtis. nos amabimur. nos amatũiri. In qbus omnibus addendum est aliud uerbum, ut sit pfectus sensus, nam me amari, uel nos amari abs te, nisi addideris placet mihi, & huiusmodi, imperfectum est. Et sciendum infinita eorum uerborum, quæ & à fronte, & à tergo similes casus habent, similes pariter utrinq; casus admittere, ut quia tu euasisti doctus gaudeo, gaudeo te euasisse doctum. uides euasisse nõ habere casum uerbi sui euado, idest nominatiuum, sed accusatiuum potius, quoniam & præ se habet similem casum, idest accusatiuum. Item tibi placet, quia euasisti diues. tibi placet euasisse diuiti. si autem dixeris diuitem, subaudies te, ut tibi placet te euasisse diuitem. discipuli interest, ut sit bonus. discipuli interest esse boni, & bonum, & subaudies ipsum.

De infinitis uerborum impersonalium.

i Nfinita impersonalium quomodo construuntur? & ante, & post cum casu uerborum suorum, ut gaudeo equidem plurimum, quod mihi acciderit studere bonis literis. Mihi accidisse studere bonis literis gaudeo plurimum. Lætor quod te iuuet uirtuti incumbere. Lætor te iuuare uirtuti incumbere. Volo, ꝙ à te scribatur. uolo à te scribi. credo ꝙ à te ibitur in Germaniam, & seruietur Maximiliano Cæsari. Credo à te itumiri in Germaniam, & seruitumiri Maximiliano Cæsari. illud tamen no tandum minus latine dici credo, quod ibis, & similia. utimur uero nos huiusmodi interdum orationibus exempli gratia, ut facilius pueri intelligant.

Quid interest inter infinita impersonalium & passiuorum? in infinitis impsonalium pati nihil significamus, ut amari à me uolo, idest ego uolo amare. à te incipit legi, idest tu incipis legere. hic enim nulla est res patiens. In infinitis uero passiuorum aliquid pati ostendimus, ut uolo te amari à me, idest uolo, ꝙ tu ameris à me.

S pero tibi hanc rem præsidio futurum dicitur'ne congrue? maxime: est enim futurum indefinitum. liberum undique, & impromiscuum, neque numeris præseruiens, neque generibus, quod græci appellant ἀπαρέμφατον. simile est spero inimicos meos hoc dicturum. de hac re multa Gellius.

R egunt'ne infinita ante se suppositum uerboꝶ suoꝶ? regunt pro impfecto indicatiui posita, ut ego amare te, pro amabam, tu legere Virgilium, pro legebas. nos amare uirtutem, pro amabamus. Virgilius. Nos procul inde fugam trepidi celerare recepto
Supplice sic merito, tacitiq; incidere funem, idest nos celerabamus. incidebamus. Terentius, Inuidere omnes mihi. mordere clanculum, ego floccipendere. pro inuidebant omnes mihi. mordebant. ego floccipendebam.

I llud non prætermittendum duxi sic finitum uerbum in infinitum cõuertere, credo quod tu es, aut eras indoctus, credo te esse indoctum, scio quod tu iuisti, aut iueras Romam, scio te iuisse Romam. credo ꝙ nemo imponet mihi, credo neminem impositurũ esse mihi & eodem modo per passiuum, sed, ut dixi, minus culte & latine dicitur p finitum uerbum cum coniunctione quod.

De gerũdiis

DE GERVNDIIS.

Mandi.amando. amandum quæ pars orationis sunt? libet
a respondere illud Horatii in poetica de uersibus elegis. grã-
matici certant, & adhuc sub iudice lis est.aliqui enim neque nomina esse uolunt, qa regunt transitiue, neq; uerba, propter casus, quos habẽt, neq; participia, quia sunt sine tempore, neq; aliquam ex octo orationis partibus, sed partem potius per se.aliqui affirmãt esse uerba participialia, aliqui uero nomina participialia, sed & de gerundiis, & de supinis abunde diximus in fragmentis.

Gerũdia quot casus hñt? treis. gtũm. actũm. abltũm, si modo sunt noĩa.

Quam significationem habent? tam actiuam, q̃ passiuam ab actiuis. cõmunibus, & neutris, ut aro. à cæteris uero, quam eorum uerba. Non me latet quid Laurentius, & alii senserint, quod nũc ne confundamus pueros, prætermittimus. in fragmentis enim mihi cum illis erit hac de re certamen. satis sit nunc unum exemplum ex Iustino. Athenas quoq; missus erudiendi gratia. i. ut erudiretur.

Quomodo construuntur? ante non regunt. sed post uolunt casus uerborum suorum, quæ actiuam habẽt significationẽ. nam in passiua absolute ponunt. non enim legi, quale est, urit fœmina uidendo à maribus, sicut urunt equi uidendo fœminas. Nec eo ad uidendum ab amicis, & cognatis, sicut eo ad uidendũ amicos, et cognatos, quod etiam per supinũ dicimus, eo uisum amicos. dici potest & ad uidendos amicos. sed quando iungunt substantiuis, passiuam habent significationem, & non sunt gerundia, sed nomina, quæ participia esse desiuerũt amissione temporis. Dices etiam per gerũdium, mihi eũdum est Romam. tibi scribendum est literas. Nobis legendũ est hodie Homerũ. pro ego iturus sum Romã. tu scripturus es literas. nos lecturi sumus hodie Homerum. Virg. Pacemq; ab rege petendum. Lucretius.

Aeternas quoniam pœnas in morte timendum.

Columella in epistola ad Siluinum, ut poeticis numeris explerem georgici carminis omissas parteis, quas, ut ipse Virgilius significauerat, post se memorandum reliquit. Cum uero sic dicimus, scribendæ sunt mihi literæ. legendus est mihi hodie Homerus. Item eo ad uidendos amicos. uaco scribendis literis, non loquimur per gerundium. Habeo ire, habeo legere ad imitationem græcorum dicimus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

M. Tul. in epiſtolis, Tãtum tibi habeo polliceri. Gellius. & qđ habet ſup ea re dicere, & ſignificat poſſum, ut etiã apud græcos οὐκ ἔχω λέγειν. οὐκ ἔχω σπουδάζειν. οὐκ ἔχω πορεύεσθαι. οὐκ ἔχω ἐλθεῖν. non poſſum dicere. nõ poſſum ſtudere. nõ poſſum ire. non poſſum uenire.

Notandũ gerundium in i cum genitiuo plurali ſine uitio copulari ſic. Compoſui ego hunc librum inſtituendi puerorum gratia. Gel. lib. xvi. cap. viii. ſiue magis admonendi, quàm aliorum docẽdi gratia. Plautus. Nominãdi tibi iſtorum magis, quàm edũdi copia. Cicero, dolebas etiã ſtoicos nrõs epicureis irridẽdi ſui facultatẽ dediſſe. Liuius. Non. n. uereor neq; hoc me ueſtri adhortandi cauſa magnifice loqui exiſtimet.

De ſupinis, & eorum conſtructione.

a Matum amatu quæ pars orõnis ſunt? Quintilianus, Supina in u, uerba eſſe participialia dicit. Diomedes etiam in um. Supina quã ſignificationẽ hñt? In um actiuã ſemp, in u uero tm̃ paſſiuã ut eo amatũ. i. ut amẽ. tu es dignus amatu. i. ut ameris.

Quomodo conſtruuntur? cum caſibus uerborum ſuorũ quæ in um deſinunt, & ſemper adiunguntur uerbo ſignificanti, aut clàm indicanti motum, ut eo petitum ius poſtliminii, & ſeruitum tibi. Virgilius, Aut graiis ſeruitum matribus ibo.

In u uero ſupinũ non regit caſum, immo ipſum regit̃, ſed à nominibus adiectiuis nulla interpoſita præpoſitione, ut hoc eſt turpe dictu, ideſt ut dicat̃. miſerabile uiſu, ideſt cũ uidet̃. ſic optimũ factu, ideſt ut fiat. tu es dignus amatu, ideſt ut ameris. Multa à doctis cõſcripta ſunt iucunda cognitu, ideſt ut cognoſcant̃. & hæc res eſt obſcœna aſpectu, ideſt cum aſpicitur. Inuenit̃ etiam ultimum ſupinũ regi à uerbo, ſed rariſſime, qđ ego uix ſemel, atq; iterum legi. M. Cato i lib. de re ruſtica, Primus cubitu ſurgat. poſtremꝰ cubitũ eat. Statius in. i. Achilleidos, Quem tunc uenatu rediturum in limine primo Opperiens. In fragmentis grammaticis oſtendam ſupinum in um, accipi etiam paſſiue, ut contumelia factum itur. ideſt datur opera ut fiat contumelia & in u actiue, ut ſurgo cubitu. ideſt à cubatione.

De comparatiuis, & eorum conſtructione.

q Vid eſt comparatiuum? quod cum intellectu poſitiui, uel aliquo participe ſenſu poſitiui magis aduerbium ſignificat. ut albior, magis albus, ſapientius magis, plus ſapienter. ulterior magis ultra q̃ ille, qui eſt ultra. & debet exarari comparatiuum

per a.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

per a sicut uerbum comparo.

Quot sunt gradus cōparatiōis? tres. Positiuus. Cōparatiuus. Suplatiuꝰ.
Dr̄ aūt positiuus id omne, unde cōparatiua & suplatiua formantur.

A quot oratiōis partibus deriuant̄ cōparatiua & suplatiua? à quatuor.
A noīe adiectiuo, quod possit incremēta & diminutiones accipe, ut doctus doctior doctissimus. magnus maior maximus. ab uno uerbo detero deterior deterrimus. à præpositionibus. ut post posterior postremus. Citra citerior citimus. intra interior intimus. ultra ulterior ultimus. infra inferior infimus. supra supior supremus. extra exterior extremus. ante anterior sine suplatiuo. ꝓpe ꝓpior ꝓximꝰ. Ab aduerbiis, ut pridē ꝑor primus, sæpe sæpiꝰ sæpissime. diu diutiꝰ diutissime.

A quo casu formantur comparatiua? à primo desinente in i, addita or, ut docti doctior. forti fortior.

Non'ne formantur etiam à participiis, ut amans amantior? non. nam si amantior deriuaretur ab eo, quod est amans deum, dici posset sum amantior deum, q̄ tu, quia potest comparatiuum habere omnem casum positiui sui. quod quia non dicimus, sed potius sum amātior dei, q̄ tu, constat deriuatum ab eo, quod est amans dei. Ouidius.
Non illo melior quisquam, nec amantior æqui
Vir fuit, aut illa reuerentior ulla deorum.

Quæ non formant in usu frequenti comparatiua? quæ ante us, uel is uocalem habent, ut pius. tenuis. & hoc aiunt quidam propter duas regulas, quarum altera alteri est contraria. regulæ autem hæ sunt.

I positum inter duas uocales efficitur cōsonans, præterq̄ in paucis quibusdam, ut Aeneius. Rhodopeius. Troius. Priameius. Peneius.

Item comparatiuum superare debet positiuum suū una syllaba. Si igit̄ piior. egregior, & huiusmodi dices, contra alteram harum necesse est facias. Nam si uoles piior esse dissyllabum, ubi i sit cōsonans, erit cōtra eam regulam, quæ uult positiuum à comparatiuo supari, qđ non fiet si piior erit disyllabum, ut positiuum pius. Rursus si uoles piior esse trisyllabum, ubi i inter duas uocales i & o fit uocalis, non seruabitur regula, quæ uult i inter duas uocales esse cōsonantem. atqui nō erit si piior trisyllabum fuerit. ob has igitur contrarias regulas, non formare aiunt grāmaticos ab huiusmodi nominibus comparatiua, sed assumere magis aduerbiū, & cōplere usum cōparatiui, ut magis pius. magis tenuis. Sed ego id fieri existimo euphoniæ, idest boni so-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ni gratia. nã inueniunt̃ aliquãdo apud authores ab huiuscemodi adiectiuis cõparatiua. M. Tullius rhetoricorum lib. ii. sed illæ tenuius, et acutius, & subtilius tractant̃. Plynius. ii. Vinum oẽ dulce quo tenuius, eo odoratius. Iuuenalis, Egregius cœnat, meliusq; miserrimus horum. egregius, pro magis egregie. detracta i ut sit tetrasyllabũ propter metrũ.

Quæ sunt anomala? bonus melior optimus. malus peior pessimus. magnus maior maximus. paruus minor minimus. multũ plus plurimũ. nequã neqor neqssimus. sinister sinisterior sinistimus. dexter dexterior dextimus. & quæ à facio. dico. loquor componunt̃, ut magnificus magnificentior magnificentissimus. maledicus maledicẽtior maledicentissimus. magniloquus magniloquẽtior magniloquẽtissimus. quæ tamen magis à magnificens. maledicens. magniloquens deriuari uident̃. ocyor non habet positiuũ latinum, sed græcum ὠκύς.

Quomodo cõstruunt̃ comparatiua? cũ ablatiuo utriusq; numeri, ut candidior cygnis, edera formosior alba. Potest etiam alium habere ablatiuum significantem excessum, ut Polyphemus erat maior Vlysse centum ulnis. nec non omnem casum positiui sui, ut Ptolemæi Philadelphi bibliotheca fuit longe plenior librorum aliis illius ætatis bibliothecis. qa plena fuit librorum dicimus. Virgilius. Iouis omnia plena. Terentius, plenus rimarum sum. Iuuenalis, Plus aloes, q̃ mellis habet. quia multum aloes dicimus. Ouidius, Reuerentior ulla deorum, qa reuerens deorum dicimus. Cicero, Propius urbem mouetur, qa propè urbem dicimus. Similiter sum ulterior pontem quàm tu, & citerior alpes, quia ultra pontem, & citra alpes dicimus.

Comparatiuũ regit̃ne etiam nominatiuum cum q̃? minime. nam cũ dicimus, sum doctior, quã tu, subaudit̃ sis. Sic etiam in aliis casibus subintelligit̃ uerbũ, quod præcedit, ut apud Ouidiũ, Mitius inueni, q̃ te genus omne ferarũ, subaudit̃ inuenerim. Et apud M. Tulliũ ad Luceium. itaq; etiam hoc fortiorẽ me puto, q̃ te ipsum præceptorem fortitudinis, subintelligit̃ putem. Similiter iudico te doctiorem, quàm illum, seruio tibi libentius q̃ illi. indigeo tui, magisq̃ illius, subauditur iudicem seruiam. indigeam. illud autem Virgilii, aut grauiora timet, q̃ morte Sichei, concisum est. idest q̃ ea, quæ in morte Sichei acciderunt. uel quàm abundat, ut ait Seruius. quis enim diceret amo Catonem meliorem, quàm Cæsare?

Ad bonã comparationẽ quot reqrunt̃? qnq;. res comparata, ut Home-

rus. res, cui comparet, ut Hesiodo. accidēs ut doctior. & quod uterq; terminus sit accidētis particeps. quare mala comparatio est, cygnus est albior coruo. Item qđ altera altero sit magis particeps accidentis. qa omnis comparatio id agit, ut alterum præferat. quæ æquat similitudo est potius, q̃ comparatio. authores Seruius, & Diomedes.

Quot modis fit Abusio in comparatiuis? tribus. constructione quando partitiue ponunt, nec construunt more comparatiuorum, ut maior horum est charitas. formatione, cum substantiua, & pronomina cōparant, ut neronior. senior. iunior. ipsior. unde etiam ipsissimus inuenitur apud antiquos ad imitationem græcorum. Aristophanes. ἐκεῖνος ὄντως εἰσύ; ναί. ἐκεῖνος αὐτός; αὐτότατος.

Significatione, cū tm̄ significant, quantū positiuū suū, ut senior ꝓ senex uel minus, ut tristior par tristis, uel cōtrariū, ut dulcior. i. minus amarus, ut mare ponticū dulcius est, q̃ cætera maria, idest minus amar.

Quando non solet comparatiuum iungi ablatiuo? cum fit comparatio inter duo. qa tunc iūgitur genitiuo ut Aiacum fortior Telamonius. Horatius in poetica. o maior iuuenum dixit ad duos scribens.

Quando post comparatiuum non solet sequi nominatiuus cum quam? cum inter duo fit comparatio, ut manuū aptior dextra, & non q̃ manus. Item cum qui quæ quod uel negatiua dictio regitur à comparatiuo, ut Pompeius, quo Cæsar fuit felicior, uicit multos reges, & non q̃ qui, & nullo homine sis peior, & non q̃ nullus. Nisi cum sic dicim⁹, Longe equidem maiora sunt animalia, quæ in aquis degunt, q̃ quæ in terris. & hoc qa ante quæ subauditur ea uel illa. M. Tullius in epistolis. Sed cum leuiora non multo essent quæ audirentur, quàm quæ uiderentur. i. quàm ea, quæ uiderentur.

De superlatiuis, & eorum constructione.

Qvid est superlatiuum? quod ad plures sui generis comparatum, superponit omnibus, ut M. Varro doctissimus Romanorum, idest doctus præter romanos omnes. A quo casu formant? à primo desinente in i addita s, & simus, ut docti doctissimus. forti fortissimus. à pulcher. matur, & similibus in er desinentibus formantur à nominatiuo addita rimus, ut pulcher pulcherrim⁹. matur maturrimus. Vetus item ueterrimus facit.

Quæ sunt Anomala? bonus melior optimus, & cætera quæ diximus in Cōparatiuis. Senex. iuuenis. adolescens licet habeant comparatiuū,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

non tamen etiam superlatiuum habent. Item quæ à nominatiuo in bris ueniũt, ut celebris celeberrimus. & pauca, quæ in limus desinũt cum compositis facillimus. agillimus. gracillimus. humillimus. simillimus, quorum positiua designant literæ quæ sunt in nomine fagus. sunt qui agillissimus, & gracillissimus dici tantum uelint.
Quot sunt terminationes superlatiuorum? octo simus. rimus. quæ sunt frequentissimæ. Limus. ximus. timus. remus. fimus. nimus.
Quomodo construitur superlatiuum? cum genitiuo plurali, uel singulari nominis collectiui, ut maxime graiugenum, & o danaum fortissime gentis Tytide. & cum casu positiui sui, ut tu es moribus omnium ornatissimus, & proxime Hispaniam mauri sunt.
Esset'ne bona comparatio Socrates est fortissimus asinorum, & tigris est luporum uelocissima? non. quia cum superlatiuum redoleat naturam partitionis, in qua semper pars trahitur à toto, quod esse debet cum parte eiusdem generis, uel speciei, sequeret Socratẽ esse eiusdẽ spẽi cũ asino, & p consequens, asinũ & Tigrin lupũ, quod est falsum.
P erdoctus qũo facit cõparatiuũ? lõge uel multo doctior, q̃ doctissim⁹.
Quare non dicimus perdoctus perdoctior perdoctissimus? qa per neq; iungitur comparatiuo, neq; superlatiuo, sicut q̃ pro ualde nunq̃ positiuo iungitur, nisi post per, ut per q̃ doctus. post oppido. sane. admodum. ualde. nimis. ut oppido q̃ eruditus. sanequam pulcher. admodũ q̃ elegans scortum. Item habeo ualde q̃ paucos numos.
Quando utendũ est comparatiuo? cum aliquem uel suo, uel alieno generi cõparamus, & ad unũ, & ad plures tam sui generis q̃ alieni, ut fortior homo homine, & fortior homo hominibus, & uelocior homine leo, & idem tigribus est nõ immanior, ut docent Donatus. Seruius. Priscianus, & usus etiam authoꝝ comprobat. Martialis.

Hic totus uolo rideat libellus,
Et sit nequior omnibus libellis.

P lynius de marmoribus, pretiosissimi qdem generis lacedæmonium uiride, cunctisq; hilarius. Ouidius in secundo μεταμορφώσεων.

Tanto uirginibus præstãtior omnibus Herse. quæ & ipsa erat Virgo.

Virgilius in primo æneidos.

P ygmalion scelere ante alios immanior omneis. ad sceleratos omneis conferens Pygmalionem, comparatiuo est usus. Statius in octauo.

Et melior sis quæso deis, Amphiaraus dicit ad Plutonẽ. Non placet. deis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

deis eſſe datiuum, ſibi.n.orabat Amphiaraus, ut parceret Pluto, & eſſet melior, quàm cæteri dei, qui ſe abſorbi à terra paſſi fuerãt. nam quæ cura illi de deis? ſibi enim timebat non diis, quod ſequentia indi cant. Siquando nefanda huc aderit coniũx, illi funeſta reſerua ſuppli cia, illa tua rector bone dignior ira. Sis igitur melior mihi, q̃ cæteri dii, & ſume ſupplicia de Heriphyle uxore ſcelerata. Lactantius. Oẽs ſibyllæ unum deum prædicant, et maxime Erythrea, quæ celebrior, & nobilior inter cæteras habetur. Vallæ tamen ad plura ſui generis comparatiuum referri non placet, cum nec apud græcos id fiat. Illi enim ſic dicunt. ἀχιλλεὺς ἀνδρότερος τοῦ αἴαντος. καὶ ὁ αὐτὸς ἰσχυρότερος τῶν ἡρώων, ἑλλήνων δὲ ἰσχυρότατος. non dicerent græci Achilles fuit fortior græcis, ſed græcorum fortiſſimus, ſicut ὅμηρος ἐγένετο σοφώτατος πάντων τῶν ποιητῶν. non ea iam σοφώτερος. Sed ego in hoc refragor ingenioſiſſimo Vallæ, tum quia romani inueniuntur ad plura eiuſdem generis uſi comparatiuis, tum quia ſolent in multis, initiũ capientes à græcis, ab anguſto in effuſum dilatare. ſicut fecerũt etiã in ſexto caſu ſecundũ uetuſtiſſimos græcorum grammaticos. Sextũ enim caſum illi ἐμέθεν. σέθεν. ἕθεν. ideſt à me. à te. à ſe dicebãt, quẽ latini in omnibus ferè caſualibus ſeruauere. Similiter imperſonalia in paucis græcis accepta, apud nos frequentiſſima ſunt. illi ſpondeũ, uel dactylum in ſecundo, uel quarto loco iambici uerſus raro poſuerunt, latini uero ſæpiſſime. S quoq; apud græcos rariſſime uim conſonantis amittit carminis neceſſitate, noſtri uero, ſed uetuſtiſſimi ſub trahebant eam frequentiſſime, ut opuſt prò opus eſt apud Plautum. quanq̃ nunc exoleuit. hoc idem feciſſe eos arbitror in comparatiuis, ut cum græci ad plura ſui generis non niſi ſuperlatiuo uſi inueniant, noſtri & comparatiuo, & ſuperlatiuo utantur.

Tanto, & quanto, & multo, & longe pro ualde, & facile, pro nõ dubie, quibus comparationis gradibus adiunguntur? tam comparatiuo q̃ ſuperlatiuo. Cicero. Quanto es maior, tanto te geras ſummiſſius. Catullus ad M. Tullium Ciceronem.

Diſertiſſime Romuli nepotum,
Quot ſunt, quotq; fuere Marce Tulli,
Quotq; poſt aliis erunt in annis.
Gratias tibi maximas Catullus
Agit peſſimus omnium poeta,

Tanto pessimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

Quintilianus, Declamandi ratio ut est ex omnibus nouissime inuenta, ita multo est utilissima. M. Tullius, sed ego neq; eis assentiebar, neq; disputationum inuentori, & principi longe omnium in dicendo grauissimo, & eloquẽtissimo Platoni. Item totius græciæ facile doctissimum Platonem. Amant etiam iungi cũ alius aliter. secus. ante. post. & cæteris quæ superlationem quandã significant, quæq; diuersitatẽ, ut præcipuus. dissimilis, alienus, ut Docet Laurẽtius Valla. Ouidius, Quantoq; ratem qui temperat anteit remigis officium. Quintilian⁹. Quanto alius fuit ille infelicissimi iuuenis affectus. Terẽtius. Verum multo aliter euenire intelligit. Sallustius, multo præstat beneficii, q̃ maleficii inuentorem esse. Inuenitur etiam tantũ post quanto, & tanto post quantum. Ouidius. Quanto dux milite maior, tantum ego te supero. Virgilius.

O præstans animi iuuenis quantum ipse feroci
Virtute exuperas, tanto me impensius æquum est
Consulere. qđ fit, qa alterꝝ positiuo, seu uerbo, comparatiuo alterũ debet cohærere. Quo & eo pro tanto & quanto inueniuntur frequẽtissime posita. Fabius. Quo quisq; ingenio minus ualet, hoc se magis attollere, ac dilatare conat᷑. Idẽ, Erit eo obscurior, quo qsq; deterior.

De relatiuis.

q Vod est relatiuum? quod rem antedictam dicit iterum.

In quot partes diuiditur relatiuum? in duas. in relatiuum substantiæ, & accidentis.

Quod est relatiuum substantiæ? quod refert antecedens substantiuum.

Quod est relatiuum accidentis? quod refert antecedens adiectiuum.

Quotuplex est relatiuum substantiæ? duplex. substantiæ similitudinis, & diuersitatis.

Quod est relatiuũ substantiæ sĩlitudinis? qđ idẽ cũ suo refert antecedẽte.

Quæ sunt relatiua substantiæ similitudinis? qui, quæ. quod. is. suus. ipse. sui. ille idem. ut Plato, qui fuit doctissimus suæ ipsius ætatis philosophorũ, docuit Aristotelem, & is idem Socratis discipulus fuit.

Quod ẽ relatiuũ diuersitatis? quod refert antecedens diuersum à consequente cum quo concordat, sed sub eodem genere uel specie. Quamuis enim discordet ab antecedente, tamẽ eiusdem esse uel generis, uel

ſpeciei cum conſequente refert. Nam ſi dico amo laurum & cæteras arbores, ſignifico quidem laurum eſſe arborem, ſed diuerſam à cæteris arboribus. non enim idem laurus, quod cæteræ arbores. Item placet mihi accipenſer, & alii piſces, oſtendo quidem accipenſerem eſſe piſcem, ſed differre à cæteris ſpecie. Nec dicas igitur iudæi crucifixerunt Chriſtum inter duos alios latrones, quia ſic loquens diceres Chriſtum fuiſſe latronem. Caue igitur, ne decipiaris in huiuſmodi relatiuis ſubſtãtiæ diuerſitatis, nec unq̃ eis utaris, niſi antecedens eiuſdem eſſe uel gñis, uel ſpeciei cũ eo, quod conſequit̃, uelis oſtendere.

Quæ ſunt relatiua ſubſtantiæ diuerſitatis? alius. alter. reliquus. & cætera cæterum. nam cæter uel cæterus non legi.

Relatiuum ſubſtantiæ, & accidentis in quot debet cum antecedente cõgruere? In nullo ſi accidentis fuerit. illud enim cum conſequente concordat in numero. caſu. & genere, ut Polyphemus erat altus, quanta eſt turris diui Marci, Si uero fuerit ſubſtantiæ, in duobus. in numero & in genere. præter ſuus & relatiua ſubſtantiæ diuerſitatis, quæ cum conſequente concordant, quemadmodum ea, quæ ſunt accidentis, ut cliens rogat patronum, ut defendat cauſam ſuam. antecedens huius relatiui ſuam, eſt cliens, & tamen congruit cum ſubſtantiuo ſequẽte, quod eſt cauſam, in numero. caſu, & genere. Salluſtius, Leones & alias feras. antecedens huius relatiui alias, eſt leones, & congruit cum feras. ex quo infertur leonem eſſe feram. ſic apud Virgilium.

Tum caſia, atq; aliis intexẽs ſuauibus herbis. Infert̃ caſiã eſſe herbam.

Qui. quæ. quod concordat'ne ſemper cum antecedente? non. quoties enim inter duo ſubſtantiua ponit̃, quoꝝ ſequens ſit propriũ nomẽ, ſequenti (ut ſeruius docet) accommodat̃, ut apud Salluſtiũ, Eſt locus in carcere, quod Tullianũ appellat̃. & in ſacra pagina, Semini tuo, q eſt Chriſtus. Si uero ſequens fuerit appellatiuũ nomen, poteſt tam cũ cõſequente, q̃ cum antecedente congruere, ut roſa, quæ uel qui eſt flos candidiſſimus, mihi admodũ placet. Marcus Tulli⁹, Homines enim ſunt hac lege generati, qui tuerentur illum globum, quem in hoc tẽplo medium uides, quæ terra dicit̃, iiſq; animus datus eſt ex illis ſempiternis ignibus, quæ ſydera, & ſtellas uocatis. Sed inuenitur etiam antecedenti reſpondere relatiuum, quando ſequens ſubſtantiuum ſit proprium nomen. Valerius Maximus. Antea ſenatus aſſiduam ſtationem eo loci peragebat, qui hodie Senaculum appellatur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

De relatiuis accidentis.

r Elatiua accidẽtis quæ sunt? Qualis.quantus.quot.quotus: quotẽnis.quotenus.quotuplus.quotuplex.cuius.cuias. Sed quotuplus, & quotuplex nõ memini legere apud authores. quotuplex tñ ego utor interdũ, qa legi aliquando apud grãmaticos.

Qualis quæ habet antecedentia? bonus.malus.sapiens.demens.stultus. intelligẽs.doctus.indoctus.pulcher.turpis.albus.niger, & cætera significantia qualitatem, ut uirtutem.uitium.colorẽ, & similia, ut tui crines sunt nigri, qualia æthiopum corpora, & facies æthiopum est nigra, quales sunt pennæ coruorum.eius redditiuum est talis.

Quantus quæ habet antecedentia? magnus.paruus.lõgus.breuis.latus. angustus.altus.profundus, & id genus cætera, ut formica est parua, quantus est culex.eius redditiuum est tantus.

Quæ sunt antecedẽtia huius relatiui quot? un⁹.duo.tres.quatuor. qnq. sex.septem.octo.nouem.decem.uiginti.centum.mille, & reliqua numeralia.eius redditiuum est tot.dicimus & totidem.

Quotus quæ antecedentia habet? primus.secũdus.tertius.quartus. quintus.decimus.quinquagesimus.centesimus, millesimus. ut tu es primus in hac urbe, quotus ego domi meæ. Ponitur etiam quotus pro quot.Martialis, dic quotus es, quanti cupias cœnare? pro quot estis. sed proprie ordinem refert, quod indicant nomina ordinem significantia, per quæ respõdemus interrogati, ut quota hora est? prima, aut secunda, aut tertia. Si sic igit respondeamus, necesse est, quare si hæc nomina præcesserint, non licet ea referre per quotus? ut eo cubitum hora tertia, quota, uel ut tu. hoc & si nusquam memini legere apud doctos, tamen quemadmodum ei, qui dixerit, quotum annum ætatis agebat Cato, quando græcas discebat literas? licet respõdere sexagesimum, & per huiusmodi nomina, sic etiam licere arbitror ex cõtrario hæc eadem nomina per quotus referre sic. incipio hyeme lucubrare ab hora octaua, quota Plynius secundus cum tardissime surgeret cubitu, incipiebat. non tamen etiam sexta, quota ille sæpe. Incipiebat autem lucubrare à uulcanalibus.

Quotennis (de quo meminit Priscianus, nam apud authores non legi, sed sic ubiq, quot annos natus es? quotum annum ætatis agis? quot annoꝝ es?) quæ habere antecedentia potest? anniculus.biẽnis, uel bimus.triennis, uel trimus. quadriennis, uel quadrimus. quinquennis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

decennis ulterius non legi, ut hoc uinum est bimũ, aut decenne, quotennis est filius tuus, uel melius, quot annos natus est filius tuus.

Quotenus, quo usus est. M. Tullius ad Atticum dicẽs, in ripa nescio quo tenorum iugerũ, quæ habere antecedentia debet? singuli. bini. terni. uel trini. quaterni, uel quatrini. quini. seni. septeni. octoni. noueni. deni. uiceni. quinquageni. centeni. milleni. est autẽ quotenus relatiuum diuisiuũ in pares numeros, ut boues bini, & quaterni trahunt aratrũ, quoteni equi carrucam. Vtimur etiã his nominibus sic, Iulius Cæsar legauit uiritim trecentos Sestertios ait Tranquillus, hoc est trecentos uiris singulis. Augustus uero Cohortibus urbanis quingenos, legionariis trecenos numos, hoc est singulis quingentos & trecẽtos. nã si dixisset, legauit populo trecentos Sestertios, tantum trecentos toti populo esse legatos intelligeremus, sed quia trecenos dixit, singulis trecentos significauit legatos. Sic dato discipulis tuis omnibus binos colaphos, hoc est duos singulis. Item uiri sobrii, ac modesti cum discumbunt, bibunt ad summum trinos cyathos uini, hoc est treis singuli. Præterea nomina quæ tantum in numero multitudinis inflectũtur, his nominibus coniunguntur, ut dedi ad te binas aut ternas, aut quaternas literas, cum tu unas tantum miseris, pro duas aut treis, au quatuor epistolas cum tu unam epistolam miseris. nec dicas duas literas, aut binas epistolas. Sic binas ædes. ternas nuptias, pro duas domos. tria connubia dicendum.

Quotuplus quæ habet antecedentia? simplus, duplus, triplus, quadruplus, centuplus, ut si dedisti obolum mendico propter Deum accipies centuplum, quotuplum non accipies, si pro te impendisti. sed hunc postremum loquendi modum ego non memini legere, nec puto inueniri apud illustreis authores.

Quotuplex quæ habet antecedentia? duplex, triplex, quadruplex, ut habeo triplicem uestem, idest trium generum, quotuplex non est tibi, sed neq; hoc legi apud illustreis.

Cuius cuia cuiũ quæ habet antecedentia? nomina, uel pronomina possessiua, uel genitiuos substantiuorũ, ut dic mihi Damœta cuium pecus? æneium, uel meũ, uel ægonis. Cuia est hæc domus? tua, uel Reip. uel herculea. Cuiũ fuisse putas hunc ensem? hectoreũ, uel Hectoris, uel tuum. sed sic non sunt relatiua, sed interrogatiua. essent autem relatiua, si sic diceres, hic ager est meus, uel Cæsaris, cuia est ancilla.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Hic & hæc cuias & hoc cuiate quæ habet antecedẽtia? nomina patriæ, ut Romanus. Bassianas, uel gentis, ut Italus. latinus. ut sum Romanus. cuiates erant Catones, & latinus cuias fuit. M. Tullius.

Quæ sunt relatiua accidentis similitudinis? omnia prædicta, ut sum bonus, qualis tu. similitudo est & æqualitas.

Quæ sunt relatiua accidentis diuersitatis? aliusmodi, & alteriusmodi. ut sum albus, & coruus est aliusmodi. dissimilitudo est.

Quot modis ponuntur supradicta nomina in oratione? multis, sed frequenter tribus. interrogatiue. ut Sed uos qui tandem? quibus aut uenistis ab oris? & quod genus hoc hominum? Relatiue, ut Sum pius Aeneas, raptos qui ex hoste penateis classe ueho mecũ, fama super æthera notus. infinite, ut Qui sint ueri amici, planè ignoro. & sic Qualis, & cætera relatiua accidentis.

Animal quid, & Virgilius quis quare non dicimus? quia quis & quid nũquã relatiue, sed uel infinite, uel interrogatiue ponuntur.

De interrogatiuis.

q Vod est interrogatiuum nomen? quod rei dubiæ, uel tanquam dubiæ postulatiuum est.

In quot partes diuiditur? in duas. in interrogatiuum substantiæ, & in interrogatiuum accidentis.

Quæ sunt interrogatiua substantiæ? qui quæ quot, & quid, & uter.

Quæ sunt interrogatiua accidentis? qualis. quantus. quot. quotus. & cætera relatiua acidentis.

Quid interest inter quis, & uter? si duo fuerint, dices quis, & uter tuo arbitratu, ut quis uel uter oculorum tuorum melius uidet? Si uero plures, quis tantum, ut quis ex tuis digitis est longior? non etiam uter.

Debemus'ne semper respondere per eundem casum, per quem interrogatio facta fuerit? maxime. ut Quam puellam amauit Achilles in Troia prouincia? Polyxenam. Quis tibi uideor? æque miser, atq; ego sum. Cui inuidebat Thraso miles? Phedriæ Riuali. à quo amata fuit Galathea? ab Aci, & Cyclope. Quarum rerum non est unquam satietas? diuitiarum. Interdum tamen non licet respondere per eundem casum, ut si rogeris, quotennis es? respondeas potius centum annorum, quàm centennis, quod nusquam legitur. Item quanti emptæ? Paruo. & Cuiũ pecus? ægonis, aut Philondæ. & quid agitur? statur. cuius dicis esse hos libros? meos.

De distributiuis.

q Vod est nomen distributiuum? quod est distributionis nota, seu signum.

In quot diuiditur partes distributiuum nomen? in duas: in affirmatiuum & negatiuum, & sunt hæc.

Quisq; ambo affirmant. quicunq;, atq; omnis. uterq;.
Nullus. nemo negant. etiam coniungito neuter.

Quem casum uolunt? genitiuum pluralem, uel ablatiuum, accusatiuumue cum præpositione, ut nullus discipulorum uel ex discipulis, uel inter discipulos legit. dicimus etiam nullus discipulus. sic uterq; parentum, & uterque parens.

De partitiuis.

q Vid est nomen partitiuum? quod partem trahit à toto cum quo partitur, & cum eo debet in genere concordare. ut hominũ aliquis alieni appetẽs, aliqs sui profusus. & sunt hæc.

Quilibet, & quidam atq; aliquis. quicunq;. alius. quis.
Alter. uter simul alteruter. numeralia ut unus.
Sed distributiuum. partitiuum. diuiduum synonyma esse existimo.

Quot in partitione esse debent? tria. pars. totum. & quod pars regat totum, ut literarum tuarum unæ sunt eloquentiæ, alteræ humanitatis & amoris plenæ. fit etiam partitio per prolepsin, de qua dicemus cũ de figuris tractabimus.

Quilibet non'ne significat id qđ omnis, seu cunctus? nõ, sed unũ quẽuis de multis, ut accipe quemlibet horũ librorũ idest unum quemuis, & non quenq;, seu omne. Poetæ tamẽ pro omnis ponere uidentur. Ouidius. Pollicitis diues quilibet esse potest. quilibet, idest unusquisq;. sed proprie particularis est dictio. Quilibet igit̃ & nullus non sunt contraria, ut putant dialectici ætatis nostræ, sed omnis, & nullus.

De constructione nominatiui, & cæterorum casuum.

n Ominatiuus, & cæteri casus iunguntur genitiuo possessiue, ut. M. Tullius Romanæ eloquentiæ princeps, atq; is idem patriæ uerus pater. & T. Liuium lacteo eloquentiæ fonte manantẽ Patauinitatẽ quandã redolere dixit Asinius Pollio. Itẽ adiectiua nonnulla genitiuũ admittunt, ut plenus rimarum. diues opum. diues Pictai uestis & auri. Peritus. doctus iuris. Ignarus. inscius. imperitus rerum. Cupidus honoris. appetens alieni. sui profusus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Non est aduersus impudenteis, & improbos uelitandum, quia tantisper similis, & compar eorum fies, dum paria & consimilia dicas.

Datiuo Adiectiua sic. facilis, utilis amicis. grauis. dánosus hostibus. carus. gratus. amicus omnibus. Inimicus nemini. & multa huiusmodi.

Accusatiuo iunguntur adiectiua sic. populabũdus agros. osus. perosus inimicos. expectẽ, qui me nunquã uisurus abisti. & cætera in rus, cum participia esse desinunt amissione temporis, & accusatiuo iungunť.

Ablatiuo iunguntur substantiua sic, doctrina homo seria. florenti uir facundia. egregia indole puer. præstanti corpore nymphæ. uirgo egregia forma, atq; ætate integra. Hercules magna ui heros, atq; consilio. nihil istac opus est arte. dicimus etiam dux nobis opus est. Adiectiua sic, plenus fide. clarus. insignis fama. Ennius ingenio nobilis. arte rudis. secundus ab rege, & nulli pietate secundus. alienus à uitiis. dignus honore. indignus laude: magnus doctrina. lassus labore assiduo: & lassus cura, & confectus. & id genus abunde multa.

De participiis.

q Vid est participium? pars orationis declinabilis, partem nominis capiens, partemq; uerbi.

Quare inuentum est participium? ut loco uerbi obliquis casibus intransitiue adiungatur. quia cũ non possint obliqui casus adiungi uerbis intrãsitiue, loco uerbi subit participiũ, ut Priscianus ait. ut bonus homo loquebať. boni hominis loquentis orationẽ audiui. bono homini loquenti dedi. bonũ hominẽ loquentẽ audiui. à bono homine loquente accepi. quia non licet dicere boni hominis loquebať, loco uerbi loquebatur, subit loquẽtis participiũ. Itẽ ut oratio breuior sit, & dilucidior omissis relatiuis. aduerbiis. coniunctionibus. ut homo pauca loquens inter sapientes cõnumeratur. idest homo, qui pauca loquitur. Itẽ cœnatus eo cubitũ, idest postquã cœnatus sum. & legens disce, pro lege & disce. Item ueniens uidi, idest cum uenirem.

Quod autem in hac oratione, mulieres ornant se, ne uidentes homines eas derideant, necessario participio sit utendũ, ut Valla docet, & Sypontinus, qui à Valla accepit, mihi non uidetur. non enim sic ea resoluenda est oratio, Mulieres ornant se, ne homines eas uideant, & derideant, quia sic necesse esset uti participio, quoniã uident eas omnino homines, sed sic, mulieres ornant se, ne qui uident homines, uel ne cum uident homines, eas derideant, uel per passiuũ, ne à quibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

uidentur hominibus, derideantur, uel ne cum ab hominibus uident, sint illis ludibrio. nam ne homines uidentes, non est ne homines uideant, sed ne qui uident homines, uel ne cum uident homines.

Quot sunt terminationes participiorum? septem. ns. ut amans. legens. rus, ut amaturus. tus. sus. xus. uus. & dus, ut amatus. uisus. impexus. mortuus. amandus.

I n. ns. participia unde formant? à prima persona præteriti imperfecti indicatiui modi, mutando bam, uel bar in. ns. ut amabam amans. legebam legens. osculabar osculans. sequebar sequens. eo is cum compositis, mutat bam in ens, ut ibam iens. quibam quiens.

I n rus unde formant? ab ultimo supino addendo rus ut amatu amaturus. uisu uisurus. pexu. pexurus. orior tamen & si habet supinũ ortũ, unde ortus, participium tamen facit oriturus. Horatius in epistolis. Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.

I n tus. sus. xus. unde formantur? ab extremo supino addendo s. ut amatu amatus. uisu, uisus. impexu, impexus. à morior tamen debuit esse moritus, quod proportio magis exigebat Prisciano teste, quia supinum est moritum, quod etiam indicat Moriturus, sed facit mortuus geminato. u. quod in nullo alio participio inuenitur.

I n dus unde formatur? à genitiuo sui præsentis participii mutando tis in dus, ut amans amantis. legens legentis. osculans osculantis. tis in dus fit amandus. legendus. osculandus.

A uerbo actiuo quot participia deriuantur? duo. alterum præsentis & præteriti imperfecti temporis in ns ut amãs. i. qui amat uel amabat, alterum futuri in rus ut amaturus. i. qui amabit.

Quæ actiua nõ hẽnt participiũ in rus? quæ deficiũt supinis, & sunt hæc.

Compesco. cerno. renuoq;, & respuo. lingo.
Sugo. refello. timet. lambo. urgeo, & ambigo. caluo.
Visoq; cum metuo. posco. linquo. arceo. disco.
Et cum compositis sunt hæc sine cuncta supinis.

Compesco	scis	scui	per refrenare, & constrengere.
Dispesco	ꝑ spartire. Plynius. Africã ab Aethiopia dispescẽs.		
Renuo	is	nui	per renuntiare.
Respuo	is	spui	per refutare.
Lingo	is	xi	per leccare.
Sugo	is	xi	per sugare.

Refello	is	elli	per negare, & reprendere il falso.
Linquo	quis	qui	supinũ esset secũdum analogiam

lictum, unde derelictũ per abbandonare, de quo Prisc. Eandẽ seruant etiam regulam liqui lictum & ex eo composita reliq relictũ.

Lambo	bis	bi	per leccare.
Vrgeo	ges	ursi	per constrengere.
Ambigo	gis	sine præterito & supino per dubitare.	
Caluo	uis	ui	per ingannare.
Viso	sis	si	per andare à uedere.

Terentius. uisam, si domi est. Cætera dicta sunt in actiuis.

A uerbo passiuo quot participia descendunt? duo. alterum præteriti pfecti & plusquamperfecti temporis in tus uel sus uel xus, ut amatus uisus pexus. i. qui amatus uisus pexus fuit uel fuerat, uel per actiuũ, quẽ amaui uel amaueram, uidi uel uideram, pexui uel pexueram. Alterũ futuri in dus, ut amandus. i. qui amabitur, uel quem amabo.

Quæ habent unum tantum participiũ, idest futuri in dus? quæ deficiunt supinis. quare? quia cum participium præteriti temporis inclinetur à supino, & supinum non fuerit, nec participia erunt, quæ à supino nascuntur. & sunt ea, quæ paulo ante carminibus complexi sumus.

A uerbo neutro quot participia descẽdũt? duo. unum præsentis & præteriti imperfecti temporis, in ns, ut seruiẽs. i. qui seruit, uel seruiebat, alteꝝ futuri in rus. ut seruiturus, idest qui seruiet, uel à quo seruietur.

Quæ neutra habent quatuor participia? quæ habent passiuum in tertiis psonis, ut semino, tũdo, & aro, & cætera, ut seminans, & seminaturus in actiua significatione, & seminatus, & seminandus, in passiua.

Quæ neutra habent tria participia? hæc.

Prandeo. cœno. meret. nuboq́;, & iuro. quiesco.
Et placeo, & pateo, tituboq́;, & gaudeo fido.
Fio quoq;, & soleo, atq; assuesco, atq; audeo iunge.

Habent. n. participium præsentis, præteriti, & futuri in rus, ut prandeo prandẽs pransus, & pransurus. cœno cœnans cœnatus, & cœnaturus, & sic reliqua. sed prandeo. cœno. iuro etiã in dus participiũ habent.

Fio tamen uel nullum habet proprium participium, uel unũ tantũ fiẽs, qđ non inueniri inqt Laurentius Valla, etsi Priscianus ponit, & Diomedes rarissimũ dicit. Factus enim est à supino factu, qđ à facio est, cuius passiuũ fuit facior apud ueteres. futurus à sum est potius, ut ait

Diomedes,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Diomedes, quãuis à ſuo antiquo uerbo eſſe uideat. Quod uero non ſit futurus à fio, profuturus oſtendit à proſum, & defuturus à deſum. fiendus uero barbare dicitur, pro eo docti faciendus utuntur.

A ſum etiam ens, quo uſus eſt Cæſar, & græci ὤν dicunt, non eſt in uſu frequenti, niſi apud dialecticos, & philoſophos ætatis noſtræ. A ſum uero compoſita carẽt participiis, præter abſum abſens. præſum præſens. poſſum potens, quod tamen nomen eſſe uult Diomedes.

Quæ participia præteriti temporis tam actionem q̃ paſſionem ſignificant: pranſus. cœnatus. potus. iuratus. dicimus enim ego prandi, & cœnaui, & pranſus, & cœnatus ſum ficos. & fici pranſæ, & cœnatæ ſunt à me. potaui. & potus ſum aquam, & aqua pota eſt à me. ego iuraui & iuratus ſum numina. & numina iurata fuerunt à me.

Mereo es rui & meritus ſum per meritare, & militare.
Iuro as aui & iuratus ſum per iurare.
Pateo es tui & paſſus ſum per eſſere manifeſto. ſed paſſus à patior etiam, & à pandor eſt participium.
Titubo bas baui & batus ſum per uacillare.

Quæ neutra nõ niſi unũ hñt participiũ: quæ carent ſupinis. & ſunt hæc.
Strideo. ſterto. rudo. ſtridit. micat. æſtuo. gliſco.
Et conquiniſco, & quando dat parco peperci.
Scandoq; cum ſcalpo. ſcabit. & pauet. horreo. mando.
Pſallo. luo, atque tremo. ſatagoq;, & obedio. dego.
Mitturio. horreſcoq;, & cætera talia, præter
Parturio. eſurio. & per u i quæcunq; ſecundæ,
Vt caleo, fuerint. ſed habent tamen iſta ſupinum.
Cum placeo. noceo. libeo. careo. pateoq;.
Torret. olet. ualeo. paretq;. doletq;. latetq;.

A Luo etiam eſſet lutum per analogiam, unde dilutum uinũ à diluo in quo miſta eſt aqua. & à ſcalpo ſcalptũ. Priſciano teſte, nec dicas ſculpo per u. non. n. dicimus ſculprum, & ſculpellum per u ſed per a ſcalprum, & ſcalpellum, quare ſcalpta marmora dicendum non ſculpta.

O ſus ab odi eſſe uidetur. Sed oſus. exoſus. peroſus nomina ſunt ſecundum Seruium. & accuſatiuo figurate coniunguntur. Plautus in Amphitryone, Oſa ſum inimicos meos. Virgilius, lucemq; peroſi. Ouidius, Tedas exoſa iugales. Valerius Maximus de Scæuola. Peroſus enim credo dexteram ſuam, quod eius miniſterio in cæde regis uti

nequiuisset, iniectam foculo exuri passus est.

V surpantur à neutris quandoq; in dus participia. Ouidius.

Quæ uenit indigne pœna dolenda uenit. Idem.

Virq; mihi dempto fine carendus abest.

Strideo es di per cigare, et cridare.

Sterto tis tui per rõfare o roccare. Sternui uero est à sternuo & significat quod uulgo dicimus sternutare. Propertius. sternuit omen Amor. Columella. Donec sternuat ouis.

Rudo is di per gragliare. sed rudunt etiam funes. unde rudentes dicti, ut stridorq; rudentum.

Strido is di idem quod strideo.

Mico cas cui per giocare alla mora, idest ad digitos, ut baiuli solent. Marcus Tullius officiorum tertio,

Dignum esse dicunt, qui cum in tenebris mices.

Aestuo as aui atũ per hauere gran caldo.

Psallo lis li per cantare.

Conquinisco scis conquexi per inchinare, & squassar̃ il capo:

Scando dis di per montare, & ascendere.

Dego is gi per uiuere.

Mando dis di per schizzare cum li denti.

Scabo bis bi per grattare.

Scalpo pis psi idẽ est quod scabo. & per sculpire.

Paueo es paui per hauere paura.

Luo is lui ꝑ patir̃ la pena, et purgar̃ la colpa

Glisco scis sine præterito & supino per crescere.

Lucilius apud Gellium. Luna alit ostrea. implet & echinos. muribus fibras, & pecu addit. eadem autẽ ipsa quæ crescente luna gliscunt, deficiente luna contra deficiunt.

Tremo is mui per tremare.

Furo is insanui per deuentare matto.

Luceo ces luxi per lucere.

Pelluceo ces pelluxi per lucere molto.

Torreo res rui tostũ per arrostire.

A uerbo communi quot participia deriuantur? duo in actiua significatione tantum in. ns. & in rus, ut largiens qui donat, uel qui donabat, & largiturus, qui donabit. V num præteriti perfecti tam in actiua q̃ in passiua,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

in passiua, ut largitus, qui donauit, & qui donatus est. Vnum in passiua tantum in dus, ut largiendus, qui donabitur.

A uerbo deponenti quot participia deriuãtur? tria. præsentis. præteriti perfecti, & futuri in rus, ut sequens. sequutus. & secuturus.

Quæ deponẽtia habẽt quatuor participia? quæ cõmunia olim fuerunt, significantq; actionẽ, ut loquẽdus. sequẽdus. utẽdus. Ouidius. Multa rogant utenda dari. Valerius Maximus. etiã tribunus militũ adulandus erat. Et sciẽdum inueniri aliquãdo participia præteriti tẽporis à deponentibus uerbis actionẽ significantibus passiuã habere significationẽ. Vir. Vno gradit̃ comitatus Achate. Idẽ. Nunc oblita mihi tot carmina. Terentius, Meditata sunt mihi omnia mea incõmoda.

A b impsonalibus sunt'ne participia? minime, nisi à tædet ptæsus. Suetonius, Quasi pertæsus ignauiam suam. leges etiam pœnitẽs & pœnitendus. pudens & pudendus. pigendus. libens. decens, quæ tamen magis nomina. Quin & ptæsus ignauiam suam, ausim dicere nomẽ cum accusatiuo figurate, ut lucemq; perosi. qa non habet ptæsus casum uerbi tædet, cũ dicit̃, pertæsus ignauiam suã, non enim dicimus, ille tædet ignauiam suã, si tædet inuenit̃ unquam cum nominatiuo, sed potius illũ tædet ignauiæ suæ, uel, si licet cũ nominatiuo (ego. n. non memini legere) ignauia tædet illum, ut ne plus, minus'ue faxit, ꝙ postea nos pigeat apud Terentiũ. & hei mihi non te hæc pudent? & quem neq; pudet quicq̃. & an nõ pœnitebat te authorem flagitii, qđ fecisset adolescens apud eũdem. & quem sæua pudebunt apud Lucanum. quare cum accusatiuus ignauiã non regat̃ à pertæsus rõne uerbi tædet, quoniam nec per impsonale licet dicere illũ tædet ignauiã, nec per psonale, ille tædet ignauiam, qa potius esset dicendũ ignauia tædet illum, sicut, quod postea nos pigeat, & non qđ nos pigeamus, & sic in cæteris, ut ostendimus, pertæsus non est participium, sed nomen potius accusatiuo figurate adiunctũ, ut osus. exosus. perosus.

Quot modis participia trãseũt in uim nominis? tribus. cõstructione, qñ nõ hẽnt casum sui uerbi, ut abũdans lactis, nomen est. abũdans lacte, participiũ. acceptus illi, nomẽ est. acceptus ab illo, participiũ. Virg. Quàm diues pecoris niuei, q̃ lactis abundans.

Patiens inediæ nomen est. patiens inediam, participium. doctus grãmaticæ, nomen est. doctus grãmaticam, participium. præfectus urbis, nomen est. præfectus urbi, participium. quare & cõparationem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ascifcunt, ut abundantior, acceptior. Compositione, quādo componuntur cum dictionibus, cum quibus eorum uerbum componi non potest, ut indoctus. innocens. non enim dicimus indoceo. innoceo. Temporis uel amissione, cum non significant tempus, ut amandus est optimus quisq; idest amari dignus, uel mutatiōe, ut in participiis in rus, cum resoluunt̄ p præteritū imperfectū subiunctiui. Ouidius, Expectem qui me nunquam uisurus abisti? idest q eo animo discessisti, ut me non amplius uideres. Valerius Maximus. Experiri enim uo lui, si tibi propositum ex sentētia parum cessisset, q̄ æquo animo me ferro essem interemptura, idest q̄ æquo animo me ferro interimere auderem. Seneca de naturalibus quæstionibus, Nullam autem mentionem fecit cometa℞, nō prætermissurus, si qd explorati apud illos cōperisset. non prætermissurus. i. ita affectus, ut non prætermitteret.

Participium quem casum postulat ante se? nullum, quoniam nulla orationis pars regit ante se, præter uerbū. Post se quomodo construitur? cum casu uerbi sui, ut tu, qui euadis doctus, gaudebis. tu euadens doctus, gaudebis. ego, qui indigeo doctrinæ, incūbo literis. Indigēs ego doctrinæ incumbo literis. adamo te, qui mihi inseruis. adamo te inseruientē mihi. Non uidi quēquam, qui sit studio nihil cōsecutus. Nemi nē uidi studio nihil consecutū. O puer, qui præstas condiscipulos omneis ingenio, tene memoria illud Isocratis. ἐὰν ᾖς φιλομαθὴς, ἔσῃ πολυμαθής. O puer præstans ingenio condiscipulos omneis, &c. Nobis qui gaudemus uirtute, multi inuident. Nobis uirtute gaudenti bus multi inuīdent. Seruire deo præter cætera, interest omnium, qui uiuunt. Viuentium omnium interest præter cætera seruire deo.

In quid resoluitur participium? in relatiuum, & uerbū, ut amans, idest qui amat, uel amabat. nonnunquā resoluitur in uerbum, & dum. uel postquam. uel &. uel quoniam. uel cum. & similia, ut præceptore legente, discipuli discūt, idest dū præceptor legit. & hoc dicto, interiit, idest postquam hoc dixit, uel cum hoc dixisset, excessit è uita. Item legens disco, idest lego, & disco, & ueniens uidi. idest cum uenirem.

Quando participio uti non licet? cum in nominatiuo esse relatiuum nō potest. ut io alegrante te, son piu pouero di Codro. ego, quo tu gaudes, sum pauperior Codro. & la grāmatica insegnata da me ad te, te fara honore & utile. grāmatice, quā doctus fuisti à me, erit tibi honori, & commodo. Item la camisa spoliata ad te dal tuo famiglio, an-

dara ad lauare al fiume di Po la tua nutrice. indusium, quo tu spoliatus fuisti à tuo ministro, ibit lotum ad flumen Eridanum nutrix tua. Et li libri mei da essere cargati in dui muli dal tuo mulattero, mandaro alla cittate di Venetia, o à Roma al piu presto. Libros meos, quibus duo muli onerabuntur à mulione tuo, mittam breui uel ad urbem Venetias, uel Romam.

Dic per oneror quãdo est tertiæ speciei, ut scribor. dicor. libros, qui onerabuntur à mulione tuo duobus mulis, mittam breui ad urbem Venetias, aut Romam, & sic licet dicere per participium, Libros meos onorandos multis mulis à mulione tuo mittam in Germaniam. Præterea non licet uti participio, quando non est, ut io ho hauuto molte uolte compassione ad Ouidio bandezato in ponto. Sæpe sum miseratus Ouidium, qui exulauit in põto. Item tu impari certamente uolentera la grammatica studiata da me, ma non fai frutto. discis tu quidem non inuitus grammaticam, cui ego studui, sed non proficis. In his non usi sumus participiis, quia nec exulo habet exulatus, nec studeo studitus, atq; ideo diximus per relatiuum & uerbum.

Dic uulgaria participiorum omnium. Amans, amante. chi ama o chi amaua. Amaturus, da amare. chi amara. & per deuere amare. essendo per amare, & hauendo ad amare. Amatus, amato. chi e stato, o chi era stato amato. essendo stato amato. Amãdus, da essere amato. chi sera amato. & per essere amato. hauendose ad amare. o hauendo ad essere amato. essendo per essere amato. & sic in cæteris.

Participiũ absolute in quo casu ponitur? in septimo, si reperit̃, ut studiãdo io greco & hebraico, tu andaui a solazzo. Studente me græcis, ac iudaicis literis, tu deãbulabas. i. dũ, uel donec ego studebã. Si uero nõ reperit̃, dicimus ꝑ uerbũ, & dum, uel donec, uel postquã, ut uenuta la estate, molti se amalano. postq̃ uenit æstas, plurimi ægrotãt. & partita la inuernata, ue la prima uera. Vbi discessit hyems, uer aduenit. hic nõ licet dicere ꝑ septimũ casum, quia uenio, & discedo nõ habẽt participia præteriti tẽporis. quãq̃ apud uetustissimos inuenit̃ discessus, & alia, quæ nunc penitus exoleuerunt, ut interitus. obitus.

Quare etiam hic septimus casus appellatus est a nonnullis ablatiuus in consequentia? quia necessario huiusmodi ablatiuos consequi aliquid debet, ut sole oriente, fit dies. i. solis ortũ sequitur dies, & græcis ilion obsidentibus, uicti sunt ilienses, idest propter obsidionem græcorum

ſecuta eſt uictoria de ilienſibus. quando autem ſic dicimus, te ſedente, ego ſto, non eſt neceſſe me ſtare, dum tu ſedes, non erit igitur ablatiuus in conſequentia. niſi in conſequentia dicitur, quia conſeq omnino aliquid debet, ex quo perficiatur oratio. Sed dicas tu potius uel ſeptimum caſum, uel ablatiuum abſolute poſitum.

Quæ participia poni poſſunt abſolute in ablatiuo? præſentis, & præteriti imperfecti. ideſt in ns. præteriti perfecti & pluſquampfecti, ideſt in tus, ſus, xus. quæ frequentiſſime inueniuntur in ſeptimo caſu: exempla ultro ſe offerunt, ſiquis inquirat, ut Te ueniente die, te decedente canebat. & Sublata beneuolentia, amicitiæ nomẽ tollit, & huiuſmodi infinita. Itẽ futuri in rus, ut facturo me copiam bonorũ librorum ſtudioſis omnibus, cœperunt omnes gaudere mirum in modum. ideſt cum eſſem facturus copiam. Lucanus in primo. Facile uenturo Cæſare prædam ignauæ liquere manus. i. cum eſſet uẽturus Cæſar. Valerius Maximus libro primo. Id luce proxima conſulibus ſacrificio uel expiaturis, ſi poſſet auerti, uel ſi certum deorum etiam monitu uiſum foret, executuris, hoſtiarum exta ſomnio congruerunt. In dus quoque ſic, uoluendis aſſidue bonis libris, q̃ plurima memoratu digna diſcuntur, ideſt uoluendo libros, uel dum uoluunt. M. Tullius in proœmio primi libri officiorum. Orationem autem latinam efficies legendis noſtris pleniorem, ideſt legendo noſtra, uel cum legentur noſtra. ſed hæc cum amittunt tempus non ſunt participia.

De patronymicis.

Quid eſt Patronymicũ? quod proprie à patre deriuatum ſecũdum formam græcam, ſignificat filiũ, uel nepotem, filiam uel neptem primitiui ſui, ut hic priamides, priami uel filius, uel nepos. Hæc priamis, filia, neptis ue priami.

Quare dicendũ potius patronymicũ per y ψιλὸν ny, q̃ patronomicũ p o μικρὸν? qa quæ componunt ab ὄνομα, mutant primũ ὂ μικρὸν, in ὦ μεγα ſecũdum uero in y ψιλόν. ſic ab ἱερὸς & ὄνομα, Hieronymus, quod ſacrum nomen interpretat. à σὺν & ὄνομα, Synonymum.

N. on ne etiam ab aliis, q̃ à patribus patronymica deriuant? qdni, ſed raro, & abuſiue, ut à matribus, ſicuti eſt iliades, Iliæ filius Romulus: Latoides λητόος, ideſt Latonæ filius Apollo. Ab auis maternis, ut atlantides, Mercurius filius Maiæ Atlantis. A fratribus, ut phaethõtiades ſorores phaethontis, à regibus ſiue conditoribus, ut æneadæ:

romulidæ,

romulidæ, ideſt Romani. Theſidæ. Cecropidæ, ideſt Athenieſes. & ſciendum multa inueniri huius formæ gentilia, ut Hemonis. Theſſalis. Colchis. Argolis. Cyclas. Ias. Troas. multa item propria. ut Euripides. Thucydides. Bacchis. Doris. Pithyas.

P oſſunt'ne deriuari patronymica à propriis patrũ latinis, ut Saturnus. Iupiter. Mars. Mercurius. Sol? minime. nam in his, & ſimilibus dicendum eſt filius, uel nepos Saturni. Iouis. Martis, uel per poſſeſſiuum. Saturnius. Iouius. Martius. nam pro patronymicis poſſeſſiua inueniuntur apud latinos uſurpata, ut æmilianus Scipio, ideſt æmilii filius. Octauian⁹ Cæſar. i. Auguſtus Octauii filius. dicit̃ et Octauius. Virg. Luſimus octaui. A' nominibus tamen patrum latinis romanum poetam poſſe exiſtimo, ſi contigerit, patronymica inclinare, ſi græcam habere potuerint inflexionẽ (qa græce patronymica formari debẽt) nec aliter apud græcos, q̃ apud latinos nomina illa appellentur. nam à Saturnus. Iupiter. Mars. Mercurius. Sol. Neptunus, ideo patronymica deriuare non licet, quia non ſic, ſed κρόνος. ζεὺς. ἄρης. ἑρμῆς. ἥλιος. ποσειδῶν græce dicunt̃. A' Petrus igitur Petrides eſſe poteſt patronymicum, quia ὁ πέτρος τοῦ πέτρου græce poteſt declinari, atq; inde πετρείδης deriuari patronymicum. ſic ab Antonius Antoniades, à Cicero Ciceronides eſſe poſſunt patronymica, quia ὁ ἀντώνιος τοῦ ἀντωνίου, ὁ κικέρων τοῦ κικέρωνος græce licet inflectere, indeq; ἀντωνιάδης, κικερωνίδης deducere patronymica.

V tendum'ne eſt patronymicis in proſa oratione? nequaquam. ſed in carmine duntaxat. inueniuntur tamen uſi patronymicis etiam hiſtoriographi, quod ipſis quoq; licentia uti conceſſum ſit. quare Herodotus apud græcos fabulas etiam cõmiſcet hiſtoriis. qđ tamen latini reprehendunt. Iuuenalis. Et quicquid græcia mendax audet in hiſtoria.

Quot ſunt terminationes patronymicorũ maſculini gñis? tres. ιδης, ut πηλείδης. ων ut πηλείων. αδιος, ut ὑῤῥάδιος. quarũ pma, qua ſola poetæ latini utunt̃, cõis eſt. Altera ionica. æolica tertia. habẽt. n. græci qnq; linguas. Cõmunem. Ionicam. Doricam. Atticam. Aeolicã.

Quomodo formant̃ græce? ſic. ſi gtũs græcus deſinit in ῶς, uel in ο̃ς, uel in οῦς. uel in οῦ, ſi nec ante οῦ eſt iota, nec quæ in οῦ gtũm faciũt, primæ ſunt declinationis, in ιδης cõiter format̃ patronymicũ, ut ὁ πηλεὺς. τοῦ πηλέως, ῶς in ιδης. πηλείδης, & per ſynæreſin. πηλείδης. Item ὁ πηλεὺς. τοῦ πηλῆος, ο̃ς in ιδης πηληίδης à gtõ ionico.

Homerus, μῆνιν ἄειδε θεὰ πηληϊάδεω ἀχιλῆος. πηληϊάδεω ꝑ πηληΐδου ἀπὸ τοῦ πηλῆος. gtō Ionico. ὁ δημοσθένης. τοῦ δημοσθένους. ους in ίδης δημοσθενίδης. ὁ ἀγαμέμνων. τοῦ ἀγαμέμνονος, ος in ίδης, ἀγαμεμνονίδης. ὁ πρίαμος. τοῦ πριάμου, ου in ίδης, πριαμίδης. ὁ πάνθοος. τοῦ πανθόου, ου in ίδης πανθοΐδης, & per synæresin. πανθοίδης.

S in autem ante ου est iota, uel in ου mittentia genitiuū primæ sunt declinationis, cōmutant ου in αδης, ut ὁ μενοίτιος τοῦ μενοιτίου. ου in αδης μενοιτιάδης. ὁ αἰνείας τοῦ αἰνείου, ου in αδης αἰνειάδης. ὁ ἀγχίσης. τοῦ ἀγχίσου. ου in αδης ἀγχισάδης, & πλεονασμῷ τοῦ ι. ἀγχισιάδης. ὁ ἱππότης. τοῦ ἱππότου, ου in αδης ἱπποτάδης.

C uius declinationis sunt patronymica masculina in δης? primæ τῶν ἰσοσυλλάβων, ut ὁ πηλείδης τοῦ πηλείδου. ὁ πριαμίδης τοῦ πριαμίδου.

P atronymica fœminina quot terminationes habent? treis. ας. ις. νη. quibus omnibus nostri poetæ utunt̃, ut ilias. tyndaris. nerine.

Quomodo formant̃ patronymica fœminina? In ας. & in ις. formant̃ à suis masculinis remota δη. ut ἡλιάδης, ἡλιάς. πριαμίδης, πριαμίς. πηλεΐδης sine sinæresi πηλεΐς. uł ionice πηληΐς ἀπὸ τοῦ πηληΐδου.

I n νη pauca admodum sunt, ut νηρείνη. ἀδραστίνη. ἀκρισιώνη. αἰητίνη. ὠκεανίνη ἀπὸ τοῦ νηρέως. ἀδράστου. ἀκρισίωνος. αἰήτου. ὠκεανοῦ.

C uius declinatiōis sunt patronymica fœminina? in ας. et in ις. q̄ntæ, ut ἡ πηλιὰς, τῆς πηλιάδος. filia peliæ, uel neptis. ἡ πριαμὶς, τῆς πριαμίδος. in νη uero sunt scđæ τῶν ἰσοσυλλάβων, ut ἡ νηρείνη τῆς νηρείνης.

Qui nescit græcas literas non'ne à nominibus græcis latino more inflexis formare patronymica poterit? non profecto, quanq̃ posse docēt oēs ferè grāmatici ætatis nostræ. nam quomodo theseis, Aeneis, penultima longa, & huiusmodi patronymica, à masculinis theseides. æneides deriuabūt græcaꝝ literarum rudes? quod si à theseides, æneides facta diæresi, theseis, æneis deducent, penultima corripiet̃, q̃a est ε ψιλὸν uocalis semper breuis apud græcos. Quare sciat necesse est à masculinis θησηΐδης. αἰνηΐδης, quæ à gtō ionico θησῆος. αἰνῆος (ut supra est dictum) formantur, deriuari θησηΐς. αἰνηΐς δη abiectione, unde nos theseis, æneis accepimus penultima longa. Nec me præterit αἰνείδης melius ab αἰνειάδης esse ἀποβολῇ τοῦ α, qđ à genitiuo αἰνείου formatur, q̃ ab αἰνῆος genitiuo ionico. nusquam enim legitur, ut doctissimi quoq; dicunt, αἰνεύς. Vnde apud Virgilium, Aeneadasq́; meo nomen de nomine fingo. Et quis genus ænea-

dum: ab αἰνειάδης est, à diphthongo ει exclusa, ut dores faciũt. Quare loco æneis aliud pro exemplo ponat patronymicũ, ut Achilleis. Orpheis, & similia à græcis in ῦς, quæ, siquis fuerit penitus expers literarum græcarum, nesciret formare.

Adde quod achillides à datiuo Achilli latine formaret græcarum literarũ rudis penultima correpta, sicut Antenorides. Atlantides, à datiuis Antenori. Atlãti, cũ tetrasyllabũ ꝓpter cõplexionem penultimã producat. Præterea à latona latonades faceret patronymicũ, q nesciret Latonam græce, ἡ λητώ. τῆς λητόος λητοῦς dici. Vnde latoides patronymicum formari ait Priscianus. Statius primo Thebaidos.

Dum morior, depelle globum. fors æqua merenteis
Respicit, ardentem tenuit reuerentia cædis
Latoiden.- Ouid. Præteritas cessasse ferunt latoidos aras.

Ἀρχίου εἰς τοὺς πάτρας ἀγῶνας. in epigrammatis.

z ηνὸς, λητοΐδαο, παλαίμονος, ἀρχεμόροιο, λητοΐδαο pro λητοΐδου latoidæ. Eodem modo, si à Dido, Manto, Sappho, Calypso, & similibus patronymica formarit, decipiet. Nam Didonides, Mãtonides, Sapphonides, Calypsonydes dicet, cum sit dicendũ Didoides, Mantoides, Sapphoides, Calypsoides, à græcis. διδοΐδης. μαντοΐδης. σαπφοΐδης. καλυψοΐδης. quæ à genitiuis διδόος, μαντόος, σαπφόος, καλυψόος formantur mutatione τοῦ ος in ιδης.

Præterea huiusmodi nomina uix ausim ego declinare ut Iuno, sed græce. Neq; enim, ait Quintilianus, Iã Calypsonẽ dixerim, ut Iunonem: Quanquam secutus antiquos C. Cæsar utit hac ratione declinandi. Quãobrẽ discẽdæ sunt à pueris nr̃is necessario græcæ declinatiões.

Qui latine hæc patronymica declinare, ipsisq; uti uoluerit, quomodo poterit? Vertendæ sunt græcæ literæ in latinas, necnon diphthongi uel in nostras diphthongos, uel in uocales longas, & quod græci πριαμίδης. αἰνειάδης. ἡλιάδης. μενοιτιάδης. πηλείδης. θησείδης. Item πριαμίς. νηρείνη. ἡλιάς. μενοιτιάς. πηληΐς. θησηΐς dicunt, Nos priamides. æneades. heliades. menœtiades. pelides. thesides. priamis. Nerine. Helias. menœtias. peleis. theseis dicamus. Sed duo nouissima, & cætera id genus penultimã modo producũt, modo corripiũt, Nã si à πηλεΐδης. θησεΐδης, facta diæresi, πηλεΐς. θησεΐς deducuntur, quæ nos in latinum uertentes peleides, theseides sine synæresi, & peleis, theseis dicimus, corripiunt, sin uero à πηληΐδης. θησηΐδης,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

quæ à genitiuis πηλῆος · θησῆος, ionice formant̃, ut supra est dictũ, πηλήϊς · θησήϊς deriuant̃, ꝑducũt. Sed penultĩa breui raro legi apud Romanos hmõi patronymica, penultĩa uero lõga sæpissime. Stati⁹.

Viue precor, nec tu diuinam æneida tenta. Ouidius.

Et tamen ille tuæ felix æneidos author
Transtulit in tyrios arma, uirumq́; toros. Idem.

Sumpserit æneidem, genitrix ibi prima requiret,
Aeneadum genitrix unde sit alma Venus. Idem.

Res quoq; tanta fuit, quantæ subsistere summo
Aeneidos Vati grande fuisset onus. Idem.

Vtq; celer uenias, uirideis nereidas oro. Idem.
Nerei te uereor, tua fulmine sæuior ira est. Martialis.

Lusit Nereidum facilis chorus æquore toto. Statius.
-Tum uisa procul de littore mater Nereis. -

In is æneis. nereis penultima & producta, & correpta deprehendunt̃. Sed de æneis (ut supra dixi) alia ratio est. nam cum corripitur est qa ꝗ. diphthongus diuidit̃ per diæresin ab αἰνειάδης, quod est ab αἰνειάδης remota. α. cum uero producitur, fit, quia. ε. in. η. conuertitur. ἰωνικῶς sic αἰνεΐς, αἰνηΐς, unde nos æneis penultima longa, Plerunq; tamen legi penultima producta. Iuuenalis.

Semper ego auditor tantum? nunquam ne reponam
Vexatus toties rauci theseide Codri? Mar.
Briseis uultum quamuis auersa iaceret. & sic ferè ubique.

Præterea quæ apud illos primæ sunt declinationis, apud nos itidem primæ sint, ut ὁ θησείδης τοῦ θησείδου, hic thesides huius thesidæ. Quæ item apud illos secũdæ declinatiõis sunt, apud nos græce declinent̃ cõmutatis tm̃ literis græcis in nostras, ut ἡ νηρείνη τῆς νηρείνης, hæc nerine huius nerines. Quãquã ἦτα duplex ἔψιλον, sicut ὦ μέγα duplex ο μικρὸν esse existimo, & non i, sed e sonare debere. Quare dictiones græcas, in qbus est η litera, ꝑperam nunc ꝓnuntiari ostendemus in fragmentis grãmaticis. Item quæ apud græcos qntæ sunt declinationis, nos in nostrã tertiã transferamus, ut ἡ προιτὶς τῆς προιτίδος, hæc prœtis huius prœtidis. Quare hinc etiam colligimus necessariam esse literaꝶ græcarum cognitionem hominibus nostris.

Inueniuntur'ne poetæ & addere, & detrahere syllabas patronymicis? maxime. Virgilius.

Tum phaethontiadas musco circundat amaræ
Corticis, pro phaethontidas. Ouidius. Sedit atlãtiades, ꝓ atlantides.
Virgilius Scipiadas duros bello pro scipionidas. Idem.
Sit satis æneide telis impune Numanum
Oppetiisse tuis, ꝓ æneade. nã æneꝰ, à quo deriuari uidet᷑, nõ inuenit᷑.

Quare poetæ modo detrahunt, modo addunt patronymicis syllabas? ꝓpter metꝝ, & maxime quando breuis syllaba inter duas longas cõperit᷑, quæ esse in heroico uersu non potest, ut in atlãtides. phaethontides, quod & græci faciunt. Homerus μῆνιν ἄειδε θεὰ πηληιάδεω ἀχιλῆος pro πηλείδου. Sĩ quisquã est q ubi non nisi latine instituimus pueros, græce formasse patronymica nos accuset, ne sit nesciꝰ id nobis necessario factum esse, qa latine formari non possunt, ut supra est dictum. tum qa uolumus, & græce, & latine simul institui adolescentulos, ita tamen, ut à sermone latino ætate nostra incipiant, nec multo post, unà & romanis literis & græcis incũbant, sed tũc potissimũ, ubi eas orationis parteis, quæ inflectunt᷑ declinare latine didicerint. qđ si asseruarint diligenter, cũ ad patronymica nostra uẽtum fuerit, quæcunqꝫ ibi à nobis conscripta sunt, facile intelligent. Vtrum autem sic institui pueros sit necessarium nec'ne, uiderint docti. Nos certe pernecessarium non arbitramur solum, sed etiam contendimus.

DE FIGVRIS.

f Acturus etiã operæpretiũ mihi uideor, si de figuris hoc loco, quæ à græcis σχήματα appellantur, breuiter scripsero, atque id tantum attigero, quod ad puerorum institutionem facere uideatur.

Quid est figura? Quintilianus inqt figura est, sicut nomine ipso patet, conformatio quædam orationis remota à cõmuni. Idem, Sit ergo figura aliqua arte nouata forma dicendi. Possumus etiã sic definire. Figura est uitium cum ratione necessitatis, ornatus'ue gratia ꝑmissum.

I n quot parteis diuiduntur figuræ? in duas. nam aut τοῦ λόγου sunt. i. uerborum, uel dictionis, uel elocutionis, uel sermonis, uel orationis, aut τῆς διανοίας, idest cogitatiõis & sensus. Τῆς διανοίας figuras quoꝝ esse aiunt? Oratorum tantum. Τοῦ λόγου? grãmaticoꝝ, & diuiduntur τοῦ λόγου in treis parteis, in figuras dictionis. elocutionis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

constructionis. Illud non esse silentio prætereundum censeo, figuras omneis penes quoq; græcorum linguas attendi. ἰάδα. δωρίδα. ἀτθίδα. αἰολίδα. κοινήν. Ias enim relictis propriis uersatur in tropis. Doris in singulis partibus orationis nunc adiectioni, nunc breuitati studens, facit barbarismos. Atthis breuitate gaudens, admittit soloecismos. Aeolis supra modum copiosa est, amatq; per circuitum uerba proferre, cuius uitium σχῆμα διανοίας appellant. Communis est, in qua omnes idem sentiunt.

Sed aduertendũ in primis est, ut Barbarismus & Soloecismus euitent̃.

Quid est barbarismus? pars orõnis uitiosa in cõmuni sermõe. In poemate uero metaplasm⁹ dicit̃. ante Augusti Cæsaris ætatẽ an barbarismũ dixerint q pure, atq; integre locuti sunt, se nõ inuenisse Gellius scribit. Apud antiquos.n. nõ barbare, sed rustice loq dicebant̃, quos nũc loq barbare dicimus, & rusticus sermo, q nũc barbarismus appellat̃.

Quid est soloecismus? impar & inconueniens compositura partiũ orationis. σχῆμα λόγου, si eum docti fecerint, dicitur. ab Asinio Capitone, & eiusdem ætatis aliis, imparilitas, à uetustioribus latinis stribiligo dictus est. nam στρεβλοῦν deprauare est, & στρεβλὸς prauus. Gellius uero neq; soloecismũ, neq; barbarismũ, sed sicut βάρβαρον, ita σόλοικον legisse se apud græcos in noctibus refert. Idem antiquores nostros soloecum facile dixisse meminit, soloecismum uero haud scire an unquã dixerint. Quod si ita est, neq; apud græcos, neq; apud latinos probe dici soloecismum putat, sed aut imparilitatem, aut soloecum. sed nunc & barbarismum & soloecismum dicimus.

Vnde Soloecus dictus? à Solis urbe Ciliciæ, quod eius incolæ atheniensibus uitiose loqui uisi sint, & σολοικίζειν qui ita loquerentur, dicti.

Quomodo rustice & barbare quis loquetur? si barbaris uocabulis usus fuerit. Vt si dixerit treguam, & guerram pro induciis & bello. Item si dictiones inuertat, ut si pro disciplina, displicinam dixerit, & stexæ fillæ. pro stellæ fixæ. & aliqbus penultima longa, cum debeat corripi. & Annõna, & idõlum penultima breui, cum sit producenda.

Vitia oris & linguæ in qbus esse lr̃is possunt? in singulis. nã si crasse iota ꝓnũtiauerit qs, Iotacismũ faciet. Si uero. L, lambdacismũ. Item si m plus æquo ꝓnũtiarit, faciet metacismum. præterea à uocis gracilitate Ischnotesia est. à nimio uero hiatu uocis, Platiasmós.

Chilostomia aũt fit cũ in summis labiis uox scindit̃, Omnia igit̃, quæ

plus æquo, minus'ue sonãtia ab eruditis aurib' respuunt, euitãda sũt.

Quomodo Solœcum, aut, ut nunc dicimus, solœcismum quis faciet? Si loquetur incongrue, ut si dixerit, quale est pater mea, mater meus. Virgilius scripserunt. ego doceo tibi grammaticam.

In quo à solœcismo differt barbarismus? hic in dictione tantum fit. ille uero in oratione.

De figuris dictionis.

Syncopa de medio tollit, quod epenthesis auget.
Extinxti ut te, meq; soror magna induperatrix,
Troiugenumq; dolos nosti Mauortis in antro.
Apocope ~~eum~~ tollit finem, quem dat Paragoge,
Vt sat erit magicas me in uitam accingier arteis.
Troius heu do meæ miseram me occiderit hospes?
Apponit prothesis caput id, quod Aphœresis aufert,
Gnate renarro tuam mittas heu linquere matrem.
Discite iustitiam moniti, & non temnere Diuos.
Corripit ut steterunt ducendam Systola uocem.
Ectasis Italiam producit corripiendam,
Dicit & insanis uitam dederîtis in undis
Romane at dices & dederitis, & dederitis.
Aulai in medio libare Dieræsis, atque
Virgilius cecinit rus syluasq;. duces.
Et qui magna fuit pelignæ gloria gentis,
Nunc quoq; te saluo persoluenda mihi.
Estq; Synæreseos deiectus fulmine Phæthon.
Fixerit æripedem ceruam Tyrinthius heros.
Gramma tibi Antithesis pro grammate ponit, ut olli
Inquit subridens hominum sator, atque deorum.
M. necat Ecthlipsis, uocalem sed Synalœphe.
Littora, multum ille & terris iactatus & alto.
Atque ea diuersa penitus dum parte geruntur.
Metathesis est ordo mutatus litterularum.
Vt tibi Timbre caput Euandrius abstulit ensis.

De figuris constructionis.

Prolepsis, quæ latine dicitur præsumptio, est pronuntiatio rerum ordine secutarum. uel est, cum ante numerus reddit, q̃ psonæ definiantur ut,

Continuo reges, ingenti mole latinus
Quadriiugo inuehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis ſex radii fulgentia cingunt,
Solis aui ſpecimen, bigis it Turnus in albis,
Bina manu lato criſpans haſtilia ferro,
Hinc pater Aeneas, Romanæ ſtirpis origo,
Sidereo flagrans clypeo, & cœleſtibus armis,
Et iuxta Aſcanius, magnæ ſpes altera Romæ,

P rocedunt Caſtris. Per hanc autem figuram, ſi plurale uerbũ præpōnitur ante utrũq; quod ſeqtur, ntũm præcedere in cõgregatione oportet. ut, duæ aquilæ deuolauerunt, hæc ab oriente, illa ab occidẽte. uel, Altera ab ortu ſolis, altera ab occaſu. Sin ad ea, quæ diuiduntur, ſingulare uerbum ſeqtur, gtũm ſingulare diuidendo præcedere oportebit. ut, Duaꝝ aqlarum, altera deuolauit ab oriente, altera ab occidẽte. Præterea ſingulare modo in ſingularia, modo in pluralia licet di uidere, ut humanum genus aliquod bonum, aliquod malum eſt. humani generis, aliq boni, aliq praui. Et rurſus plurale nunc in pluralia, nunc in ſingularia. Hominũ, aliqui boni. aliq mali. Duaꝝ auium, altera uolatilis, altera non. Si nominatiuus igitur præcedit, uerbum in congregatione ponit̃, ſin autem gtũs, in iis, quæ diuiduntur. Quod ſi & congregationem, & eius parteis oblique proferre uolumus, neceſſe eſt loco uerbi uti participio obliqui caſus, & ad aliam perſonam facere tranſitionem. ut, aquilarum uolantium, alterius ab oriente, alterius ab occidente ſimilis eſſe celeritas. Et per datiuum, aqlis uolantibus, huic oriens, illi relinqtur occidens. Et per accuſatiuũ, aquilas uolanteis, hanc oriens, illam miſit occidens. Veteres tamẽ interdũ pro genitiuo plurali nominatiuum legimus præpoſuiſſe. Homerus ὀδυσσείας μ΄, οἱ δὲ δύω σκόπελοι, ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει, τὸν δ᾿ ἕτερον σκόπελον χθαμαλώτερον ὄψει ὀδυσσεῦ. hoc eſt, Duo ſcopuli, alter ad cœlum uſq; latum peruenit, alterum uero ſcopulum humiliorem uidebis Vlyſſe. ubi ſecundum artem genitiuo utendum fuiſſet τῶν δὲ δύω σκοπέλων. σολοικοφανὲς igitur fecit. Quemadmodum ἰλιάδος γ. ἄμφω δ᾿ ἑζομένω γεραρώτερος ἦεν ὀδυσσεύς. hoc eſt, ambo uero ſedẽtes, honoratior erat Vlyſſes. ἀντὶ τοῦ, ἀμφοῖν δ᾿ ἑζομένοιν. amborum autem ſedentiũ, honoratior Vlyſſes erat. quale eſt apud Horatium in poetica, o maior iuuenũ, ad duos enim Piſones ſcribebat.

dehoc

de hõc uero abunde in comparatiuis. Item ἰλιάδος ν´, Νεστορίδαι δ᾽, ὁ μὲν οὔτασ᾽ ἀτύμνιον ὀξέϊ δουρὶ Ἀντίλοχος, λαπάρης δὲ διήλασε χάλκεον ἔγχος. Ἤριπε δὲ προπάροιθε. μάρις δ᾽ αὐτοσχεδὰ δουρὶ Ἀντιλόχῳ ἐπόρουσε κασιγνήτοιο χολωθείς. Στὰς πρόσθε νέκυος, τὸν δ᾽ ἀντίθεος θρασυμήδης, Ἔφθη ὀρεξάμενος πρὶν οὐτάσαι.

Nestoridæ aũt, Antilochus acuto telo pcussit Atymniũ, ferro adacto in ilia. cecidit uero ille coràm. sed Maris ppinquus lancea inuasit Antilochum, ira germani causa pcitus, astans ante mortuũ, hũc aũt Deo similis Thrasymedes celeriter pcussit añ, q̃ ille feriret, p τῶν νεστορίδων, ὁ μὲν ἀντίλοχος οὔτασ᾽ ἀτύμνιον, μάριν δὲ ἀντίθεος θρασυμήδης· Nestoridaꝝ Antilochus pcussit Atymniũ, Deo uero similis Thrasymedes, Maridẽ. Simil'r siqs dicat, Duo fratres, alter facilis, alter dur' est, uitiũ facit, cũ sit dicendũ, Duoꝝ fratꝝ, aut è duobus fratrib' alter facilis, alter durus. Tale est ẽt illud Liuii, ut Priscian' refert, Periti religionũ, iurisq; publici, qñ duo ordinarii cõsules eius anni, alter morbo, alter ferro piisset, suffectũ cõsulem negabãt recte comitia habere posse, cũ ars sic exigeret, Quãdo duoꝝ ordinarioꝝ cõsulum, aut ex duob' ordiariis cõsulib' alter morbo, alter ferro piisset, aut sic. Quãdo duo ordinarii consules ei' anni pissent, alter morbo, alter ferro. q̃ est p̃sumptio frequẽtissima, ut illa ὀδυσσείας α´, ἀλλ᾽ ὁ μὲν αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ᾽ ἐόντας, αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν, οἱ μὲν δυσσομένου ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος. Sed ille æthiopas petiit, q pcul sunt, æthiopas, q diuisi sunt in duas parteis ultimi hominũ, alteri in occidẽte, alteri in oriẽte. & illa i Iphigenia ĩ aulide κατεῖδον δὲ δύ᾽ αἴαντε συνέδρω, τόν τε οἰλέως, τελαμῶνός τε γόνον, τῆς σαλαμῖνος στέφανον. Vidi duos aiaces cõsidenteis, alteꝝ Oilei, alteꝝ Telamonis filiũ Salaminæ decus. Apollonius in p̃mo περὶ συντάξεως, illud Homeri, οἱ δὲ δύω σκόπελοι, ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει, sic mutat, οἱ δὲ δύο σκόπελοι ἱκάνουσιν, ὁ μὲν ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, ὁ δὲ ἄχρι τοῦ ὀλύμπου. duo pueniunt scopuli, alter usq; ad cœlũ, alter usq; ad olympũ, quod poeta nr̃ dimissa p̃sumptiõe sic mutauit in p̃mo æneidos, Geminiq; minant' in cœlũ scopuli. In hmõi igit' cõstructione tam diuiduoꝝ, q̃ κατὰ πρόληψιν, græci articulis subiũctiuis utunt', ut ἀετοὶ δὲ ἐπέστησαν δύο, ὁ μὲν ἀπ᾽ ἀνατολῶν ὁ δὲ ἀπὸ δυσμῶν. καὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ μὲν εἰσὶν ἀγαθοὶ οἱ δὲ πονηροί. καὶ τοῖν δυοῖν αἰάντοιν, ὁ μὲν τελαμώνιος, ὁ δὲ οἰλέως υἱὸς ἐγένετο, Nos uero aut pnominibus, aut noibus, ut duæ Aglæ de

uolauerunt, hæc ab ortu solis, Illa ab occasu. uel altera ab ortu solis, altera ab occasu. & hominum hi boni, illi mali sunt, uel aliqui boni, aliqui mali sunt. & duorum Aiacum hic Telamonius, ille oilei filius fuit, uel alter Telamonius, alter oilei filius fuit.

In plepsi quinq; esse plerunq; oportet. Cõgregationẽ ut Reges, parteis, ut Latinus Turnus. Aeneas Ascanius. Verbũ, ut ꝓcedũt. Partiũ determinationes, ut Latinus Turnus ab una parte, Aeneas, & Ascanius ab altera. ordo ut præcedat, congregatio ut reges sequantur, partes, ut Latinus, Turnus. Et Aeneas, Ascanius.

Est autem prolepsis duplex, Explicita, in qua omnia inueniuntur quæ in prolepsi esse oportet, ut equi concurrunt, hic à dextra, ille à sinistra parte hippodromi. Implicita est, in qua tacetur aliquid, ut homines inuident alter alteri, deest & alter alteri. Item alter alterius onera portate, deest & alter alterius, ut portate onera alter alterius, & alter alterius. hoc est, tu face onus portes illius, ille tuum. & apud Ouidiũ, Alter in alterius iactantes lumina uultus, Quærebant taciti noster ubi esset amor. deest & alter in alterius.

Aliam esse prolepsin dicit Diomedes, cũ id, qđ posterius accedit, ante tẽpus adscribit, ut lauinia uenit littora. Lauiniũ.n.non dũ erat, cũ in italiã uenit Aeneas. Et apud Salustiũ, Montẽ sacrũ, atq; Auẽtinũ insedit, qui mons ob hoc, qđ illũ plebs insederat, postea sacer dictus est.

De Syllepsi.

Syllepsis quæ latine conceptio, & cõprehensio dici põt, est diuersarũ clausularũ uel p unũ uerbũ, uel p adiectiuũ pluralis numeri cõglutinata cõclusio, ut sunt nobis mitia poma, castaneæ molles, & pressi copia lactis. i. poma mitia. castaneæ molles, et copia lactis pressi sũt nobis, ut pluralis numerus cõcipiat singularẽ, ita tamẽ, ut pluralis ꝑcedat. nã aliter eẽt zeugma. ut, Amaryllidi & lac & castaneæ placuerũt. & nihil'ne te nocturnũ præsidiũ Palatii. nihil horũ ora, uultusq; mouerunt? quod exemplum in zeugmate ponit Diomedes, & hypozeugma appellat. Dices etiam per Syllepsin Ferdinandus Rex & Elisabeth Regina Hispaniæ homines quamiustissimi Bethycam, quæ Granata nunc dicitur, urbem, & maximam, & munitissimam, & bellicosissimam, opulentissimamq; decem ab ipsis annos obsessam, & nunquam antea à Christianis debellatam, atq; ideo summis laudibus, summoq; honore dignissimi Anno à natiuitate IESV

CHRISTI

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

CHRISTI DEI Opt. Max. millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, quarto nonas ianuarias expugnauerunt.

In Syllepsi quinq; esse oportet. Dictionem concipientẽ. dictionẽ conceptá. coniunctionẽ. uerbũ, uel adiectiuũ pluralis numeri, & quod respondeatur dictioni concipienti. ut Rex & Regina Hispaniæ principes optimi. Dictio cõcipiens Rex. concepta Regina. adiectiuũ pluralis numeri optimi. coniunctio & responsio adiectiui ad regem.

Quod sunt species Syllepseos? septem. Est. n. prima syllepsis in genere, quæ fit cum masculinum genus concipit fœmininum & neutrum, ut Rex & Regina iustissimi. Dominus & mancipia pugnaces. Aut cũ fœmininum concipit neutrum, ut hinc leges & plebiscita coactæ.

Secunda syllepsis est in numero, cum pluralis numerus concipit singularem, ut milites & Imperator fortissime pugnauerunt.

Tertia syllepsis est in persona, nam prima & secunda persona possunt cõcipere tertiá, neutrá uero harũ tertia. Ego. n. & ille deambulamus, & tu & ille deábulatis, dicimus, Ille autẽ & ego deambulant, aut ille, & tu deambulant, non dicimus. & quemadmodũ prima, & secunda possunt concipere tertiam, ita prima secundam. sed non contra. nam ego & tu deambulamus dicimus, non etiam deambulatis.

Quarta syllepsis ẽ in casu, q̃ fit cũ ntũs cõprehẽdit abltũm cũ ꝓpositiõe cũ, ut Remo cũ fratre Quirinꝰ iura dabũt. i. Quirinus, & fr̃ Remus.

Quinta syllepsis est indirecta, quæ fit quãdo uerbũ concordat cũ ablatiuo cũ ꝓpositiõe cũ, & ablatiuꝰ cõcipit noiatiuũ, ut Hác tecũ Genitor cũctis celebrabitis annis. &, Iphitus & Pelias mecũ diuellimur inde.

Sexta syllepsis est implicita, quæ fit quando demonstratis mare & fœmina per distributiuũ & partitiuum nomẽ masculini generis, cõprehendit etiá fœmina, ut uterq; horũ est iustus, & apud Virgiliũ. Est mihi náq; domi pr̃, est iniusta nouerca, Bisq; die numerát ambo pecus, alter & hœdos. alter, idest nouerca. eodẽ modo nullus homo currit ẽ syllepsis implicita, ubi nullus cõprehendit etiá fœminam. quare qui dicũt omnis homo currit, & nullus homo currit, nõ esse cõtraria, errant, quoniá nullus cõplectitur etiá fœminá in hac oratione, nullus homo currit, quemadmodũ omnis, in ea, quæ dicit ois homo currit.

Septima syllepsis est in male cohærentibus, seu in improprie comprehensis, quæ fit quando plura concipit uerbum, ita tamen, ut uni tantũ conueniat, cætera uero improprie cõplectatur, ut apud Virgiliũ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Sacra manu, uictosq; deos, paruumq; nepotem, Ipse trahit. trahit licet nepotis tm̄ sit, tñ & supiora concludit, sed καταχρηστικῶς. Eadē est figura apud Homeꝝ ἰλιάδος. ι. ὡς δ' ἄνεμοι δύο πόντον ὀρίνετον ἰχθυόεντα, βορέης, καὶ ζέφυρος, τώ τε θρήκηθεν ἄητον. ut duo uēti piscosum mare cōcitant Boreas, ac Zephyrus, q spirāt à Thracia. ubi qđ Boreæ tm̄ est, Zephyro quoq; attribuit, q flat ab occasu. Itē ἰλιάδος τ'. τὼ δὲ δύω σκάζοντε βάτην ἄρεος θεράποντε, τυδείδης τε μενεπτόλεμος, καὶ δῖος ὀδυσσεύς, ἔγχει ἐρειδομένω· ἔτι γὰρ ἔχον ἕλκεα λυγρά. Duo aūt claudicātes ibāt ministri martis Tydidesq; bellicosus, et diuus Vlysses, hasta firmātes gressum. adhuc. n. molesta erāt illis ulcera. Quod erat igit' Diomedis, Vlyssi quoq; attribuit. solus. n. Diomedes claudicabat, pedis plantā uulnerat⁹. Vlysses autē in latere uulnus acceperat. Sunt fortasse & aliæ syllepseos spēs, sed ego non plures septem inueni, & ne has qdē quæsiuissem, nisi legissem apud Seruium Sacra manu, uictosq; deos, paruūq; nepotē Ipse trahit, septimā esse syllepsin. & apud Fabiū multas psumptiōes. Primā itē, scđam & tertiā reticentiā apud Donatū, & usq; ad sextū Parelcon apud eūdē. An aūt aliter, atq; ego scripsi, accipiant' Syllepseos spēs, nescio. sic eqdē tādiu sentiam, donec aut ipse melius inuenero, aut ab alio didicero.

De zeugmate.

Zeugma est unius uerbi uel adiectiui uiciniori tam singularis, quā pluralis numeri rñdentis cōclusio, ita cōiuncta diuersis, ut necesse sit p supplementum singulis respondeatur, ut cœli et terra mouenda est, uel cœli mouendi sunt & terra, idest cœli mouendi sunt, & terra mouenda est. Item hebræi sunt, & ego. i. ipsi hebræi sunt, & ego sum hebræus. Itē erraui ego & uos. i. & ego erraui, & uos errastis. Et nihil'ne te nocturnū præsidiū palatii. nihil urbis uigiliæ. nihil timor populi. nihil cōcursus bonoꝝ omniū. nihil hic munitissimus senatus habēdi locus. nihil hoꝝ ora, uultusq; mouerūt. i. præsidium mouit. uigiliæ mouerunt. timor populi mouit. bonoꝝ concursus mouit. munitissimus habendi senatus locus mouit. ora & uultus mouerunt. Fabius συνεζευγμένον appellat, qđ fieri dicit, cū unum ad uerbū plures sentētiæ referunt', quaꝝ unaquæq; desyderaret illud, si sola poneret'. Volunt etiā esse zeugma cū remotiori uerbū, adiectiuum'ue respondet, si sit id, quod remotum est, numeri tantum singularis, ut ego & tu & præceptor erraui, idest ego erraui, & tu errasti, & præceptor errauit. quē

loquēdi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

loquendi modum apud approbatos non memini legere.
Tribus autem modis fit zeugma, in persona, ut non ego solum, sed etiam tu errasti præceptor. in genere, ut cœli & terra mouenda est. in numero, ut nihil ne te hic munitissimus senatus habendi locus, nihil horum ora, uultusq; mouerunt.
Quinq; esse oportet in zeugmate, diuersa substantiua, ut cœli, & terra. coniunctionem, ut &. uerbum, adiectiuum'ue tam singularis, quam pluralis numeri, ut mouenda est, & quod uerbum, uel adiectiuum uiciniori respondeat, ut cœli, & terra mouenda est, uel cœli mouendi sunt, & terra.
In quo differt zeugma à syllepsi? In zeugmate uerbum uel adiectiuum ita uiciniori respondet, ut singulis postea reddendum sit, & tam singularis, quam pluralis numeri esse potest. Per syllepsin uero contra, nam nec uiciniori respondet, nec numeri esse singularis potest, nec ut singulis, ut in zeugmate reddatur opportet, sed omnia ab uno uerbo uel adiectiuo concipiuntur, atq; ideo σύλληψις à græcis, à nostris Conceptio appellatur. Dices. n. per zeugma. Sociisq;, & rege recepto, & rege recepto & sociis, & recepto rege & sociis, & rege, sociisq; receptis, idest rege recepto, & sociis receptis. Item hic illius arma, hic currus fuit, & hic currus fuit & arma, & hic fuit currus & arma, & hic currus & arma fuerunt. idest hic currus fuit, & arma fuerunt.
Per syllepsin uero, sociisq; & rege receptis, & hic illius arma, hic currus fuerunt. Illud autem Valerii libro primo capite ultimo, de motu, & uoce Deorum imortalium humanis oculis, auribusq; percepto, legendum est, ut etiam antiq habent codices. De uoce, & motu percepto. est enim zeugma.
Quot sunt species zeugmatis? tres, hyperzeugma, cum uerbum præponitur, ut si erraui ego, & tu. Messozeugma, cum interponitur, ut si ego errani, & tu. Hypozeugma, cum postponitur, ut si ego, tu quoq; errasti.
Synthesis fit in uitio uocali, cum uerbum uel adiectiuum discordat in uoce ab eo, cui redditur, et concordat in significato, ut pars in frusta secant, & gens armati. Tria esse oportet in synthesi, unum subiectum. uerbum, uel adiectiuum, & quod idipsum uerbum uel adiectiuum ita respondeat subiecto, ut ab eo discordet in uoce, & concordet in significato, ut Anser fœta.
Fit autem synthesis in genere tantum, in numero tantum, in genere, & in numero simul. in genere tantum ut Præneste sub ipsa. in eunuchum suam. Centauro uehitur magna. in numero tantum, ut turba ruunt. pars in frusta secant. in numero & in genere simul, ut gens armati. turba proterui. Virg. Hic manus ob patriam pugnando uulnera passi.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Antiptosis fit cũ casus ꝓ casu ponit᷑, ut sermonẽ quẽ audiuistis non est meus. sermonẽ pro sermo. Itẽ populo ut placerent, quas fecisset fabulas. fabulas pro fabulæ. Et urbem quã statuo uestra est. Vrbẽ ꝓ urbs.

In Antiptosi autẽ, tria esse oportet. unũ subiectũ. ut urbẽ, unũ uerbũ, ut est. & ꝙ casus pro casu ponatur. ut urbẽ pro urbs. & nota produci pto in antiptosi, sic enim scribitur græce ἀντίπτωσις. eodẽ modo in monoptõtũ. diptotũ. triptotũ & huiusmodi penultima producit᷑.

Euocatio fit cũ pria ꝑsona uel secũda euocat ad se tertiã ut ego Virgil. scribo, tu Cicero oras. Nos hoĩes erram⁹, uos pueri nõ legitis. Et troes te miseri uẽtis maria oĩa uecti oram⁹. i. nos troes oramus. In euocatiõe q̃tuor eẽ oportet, dictionẽ euocãtẽ priæ uel secũdæ ꝑsonæ. dictionẽ tertiæ ꝑsonæ. uerbũ priæ uel scdæ ꝑsonæ, & absentiã cõiũctionis.

Appositio est immediata cõiunctio substantiuorũ cũ alterũ ponitur ad declarationẽ alterius, ut ignauũ fucos pecus à præsepibus arcent.

Tribus modis fit appositio restringẽdæ generalitatis gratia, ut animal equus currit. ad remouendam æquiuocationem, ut comedi canem piscem. ad proprietatem attribuendã, ut Cæsar Vir magno ingenio.

Fit Synecdoche, cũ ponit᷑ pars ꝓ toto, ut æthiops albus dẽteis. mulier trunca manũ. fit etiã ꝑ uerba, ut expleri mentẽ nequit Dido. Itẽ doleo caput, cũ uero ex uno plureis intelligimus, ex parte totũ. ex specie genus. ex præcedẽtibus sequẽtia uel cõtra, est alia Synecdoche, quæ est significatio pleni intellectus capax cũ plus, minus'ue pronuntiat. aut enĩ pars tota, parua de pte cognoscit᷑, ut puppesq; tuæ, pubesq; tuorũ, à puppibus. n. naueis significat, à pube uero iuuentutẽ omnẽ. aut pars de toto, ut ingens à uertice põtus in puppim ferit. non. n. totũ pelagus, sed pars pelagi ferit in puppim. Itẽ fontẽq;, ignẽq; ferebant. In hac figura plurimũ ualet numerorũ illa libertas ut ait Fabius. nam & Liuius sæpe sic dicit, Romanus prælio uictor, & Virg. hostis habet muros. Idẽ, & armato milite cõplent. pro Romani uictores. hostis ꝓ hostes. milite ꝓ militibus. Et contra, Cicero ad Brutũ populo inquit imposuimus, & oratores uisi sumus, cum de se tantum loqueretur.

Tria esse oportet in synecdoche, cũ est figura cõstructionis totũ, ut æthiops, partẽ, q̃ semp sit casus accusatiui, ut dẽteis. adiectiuũ ut alb⁹ iuenit᷑ ẽt ps in abltõ ut Crine ruber. niger ore. breuis pede. lumĩe læsus.

Et notandum ꝙ cum dicimus oculos suffusa niteteis, & id genus per participium, non est synecdoche, sed græca constructio.

ALDI

ALDI MANVTII ROMANI INSTITV-
TIONVM GRAMMATICARVM
LIBER QVARTVS.

I N tenui re esse laborem hunc nostrum, & uilis põpæ futuram gloriam, ut de se Terentianus ait, cum de literis, & syllabis, ac metris scripturus esset, certo scio, sed mihi tantummodo curæ est, quocunq; possim modo, prodesse studiosis bonarum literarum. Quod si nulla, aut perparua inde gloria. οὐ φροντὶς ἱπποκλείδῃ. Quamobrem hoc libro quædam nõ inutilia de metricis pedibus, primum perbreuiter, deinde de syllabarum quantitate, inde denuo de pedibus copiosius, postea de quibusdam metrorum generibus scripturi sumus. quibus absolutis nonnihil de accẽtibus, ac distinctionibus attingemus.

DE PEDE IN METRO.

P es est sublatio, ac positio duarum, aut trium, amplius'ue syllabarum spatio comprehensa. dicitur autem pes in metro, quia pedis officio fungitur. sicut enim corpora pedibus mouentur, ita metra ipsa cum scanduntur, quibusdã quasi pedibus incedere uidentur. hinc etiã scandi dicuntur metra, quia tractãdo singulos metri cuiusq; pedes, ueluti scalarum gradus uidemur ascendere, ac gradatim uicissim incedere mouendis pedibus. Scansionem præterea definiunt esse legitimam metri in singulos pedes distinctionẽ, & dimẽsionem. Ex pedibus, alii legitimi, alii nothi. legitimi sunt, ex quibus maxime unũquodq; metrum constat, suntq; metri cuiusq; proprii, & peculiares, ut spondeus & dactylus in heroico. Nothi uero qui rarissime metrum ingrediuntur, ut anapæstus, & proceleusmaticus in eodem heroico.

P edes omneis poeticos duodetriginta numero esse constat, ex quibus disyllabi quatuor, trisyllabi octo, tetrasyllabi sedecim. Quoniam aũt duobus signis, quæ græce μακρὰ & βραχεῖα dicuntur, quantitas syllabæ ostendit', sciendũ breuem syllabam hoc signo ostendi ∪ longã uero hoc — quibus etiam singuli pedes notantur in hunc modum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

DE PEDIBVS DISYLLABIS.

Pyrrhichius constat ex duabus breuibus	υ υ	Dĕă.
Spondeus ex duabus longis	— —	Mūsǣ.
Iambus ex breui, & longa	υ —	Dĭēs.
Trochæus ex longa, & breui	— υ	āldŭs.

DE TRISYLLABIS PEDIBVS.

Tribrachus ex tribus breuibus	υ υ υ	Dŏmĭnŭs.
Trimacrus ex tribus longis	— — —	Vīrtūtī.
Bacchius ex breui, & duabus longis	υ — —	Quĭrīnō:
Palimbacchius ex duabus lõgis, & breui	— — υ	Aūgūstŭs
Dactylus ex longa, & duabus breuibus	— υ υ	Cārmĭnă.
Anapæstus ex duabus breuibus, & longa	υ υ —	Vĕnĕrī.
Amphibrachus ex extremis breuibus	υ — υ	ĕrāsmŭs.
Amphimacr⁹ uel cretic⁹ ex extremis lõgis	— υ —	Dēmŏphōn.

DE TETRASYLLABIS PEDIBVS.

Proceleusmaticus ex quatuor breuibus	υ υ υ υ	ărĭĕtĕ
Dispondeus ex quatuor longis	— — — —	Fōrtūnātī
Epitritus primus ex iambo, & spondeo	υ — — —	ărīstārchō
Epitrit⁹ secũdus ex trochæo, & spõdeo	— υ — —	ārchĭmēdēs
Epitritus tertius ex spõdeo, & iambo	— — υ —	Dēmōsthĕnēs
Epitritus q̃rtus ex spõdeo, & trochæo	— — — υ	Mātūtīnŭs
Pæon primus ex trochæo, & pyrrhichio	— υ υ υ	Lǣtĭtĭă
Pæon secũdus ex iambo, & pyrrhichio	υ — υ υ	Hŏrātĭŭs
Pæon tertius ex pyrrhichio, & trochæo	υ υ — υ	ălĕāndĕr.
Pæon quartus ex pyrrhichio, & iambo	υ υ υ —	Cĕlĕrĭtās
Antispastus ex iambo, & trochæo	υ — — υ	ălēxāndĕr
Choriambus ex trochæo, & iambo	— υ υ —	ǣthĕrĕō
Ionic⁹ à minor ex pyrrhichio, & spõdeo	υ υ — —	Dĭŏmēdēs
Ionic⁹ à maior ex spõdeo, & pyrrhichio	— — υ υ	Pērtērrĭtŭs
Diiambus ex duobus iambis	υ — υ —	Plătōnĭcī
Ditrochæus ex duobus trochæis	— υ — υ	Dūlcĭōră

ΠΕΡΙ ΔΙΣΥΛΛΑΒΩΝ ΠΟΔΩΝ.

Πυρρίχιος ἐκ δύο βραχειῶν	∪ ∪	θεός.
Σπονδεῖος ἐκ δύο μακρῶν.	— —	ἥρως.
Ιαμβος ἐκ βραχείας καὶ μακρᾶς	∪ —	ἔρως.
Τροχαῖος ἐκ μακρᾶς, καὶ βραχείας	— ∪	ἄλδος.

ΠΕΡΙ ΤΡΙΣΥΛΛΑΒΩΝ ΠΟΔΩΝ.

Τρίβραχυς ἢ χορεῖος ἐκ τριῶν βραχειῶν	∪ ∪ ∪	πρίαμος.
Μολοττὸς ἐκ τριῶν μακρῶν	— — —	ἡρώδης.
Βακχεῖος ἐκ βραχείας, καὶ δύο μακρῶν	∪ — —	ἀχιλλεύς.
Παλιμβάκχειος ἐκ δύο μακρῶν, καὶ βραχείας	— — ∪	ἥφαιστος.
Δάκτυλος ἐκ μακρᾶς, καὶ δύο βραχειῶν	— ∪ ∪	ἥλιος.
Ἀνάπαιστος ἐκ δύο βραχειῶν, καὶ μακρᾶς	∪ ∪ —	ἑκάβη.
Ἀμφίμακρος ἢ κρητικὸς τούτῳ ἐναντίος.	— ∪ —	ἡγεμών.
Ἀμφίβραχυς ἐκ βραχείας, καὶ μακρᾶς, καὶ βραχείας	∪ — ∪	ἐρασμός.

ΠΕΡΙ ΤΕΤΡΑΣΥΛΛΑΒΩΝ ΠΟΔΩΝ.

Προκελευσματικὸς ἐκ τεσσάρων βραχειῶν	∪ ∪ ∪ ∪	φιλόσοφος.
Διςπόνδειος ἐκ τεσσάρων μακρῶν	— — — —	ἡρακλείδης.
Ἐπίτριτος πρῶτος ἐκ μόνης πρώτης βραχείας	∪ — — —	ἀριστείδης
Ἐπίτριτος β' ἐκ μόνης δευτέρας βραχείας	— ∪ — —	εὐρυμήδης.
Ἐπίτριτος γ' ἐκ μόνης τρίτης βραχείας	— — ∪ —	δημοσθένης.
Ἐπίτριτος δ' ἐκ μόνης τετάρτης βραχείας	— — — ∪	μισάνθρωπος
Παίων πρῶτος ἐκ μόνης πρώτης μακρᾶς.	— ∪ ∪ ∪	στησίχορος.
Παίων β' ἐκ μόνης δευτέρας μακρᾶς.	∪ — ∪ ∪	φιλόστρατος.
Παίων γ' ἐκ μόνης τρίτης μακρᾶς	∪ ∪ — ∪	κλεόβουλος.
Παίων δ' ἐκ μόνης τετάρτης μακρᾶς	∪ ∪ ∪ —	δορυμέδων.
Ἀντίσπαστος ἐκ βραχείας, δύο μακρῶν, καὶ βραχείας	∪ — — ∪	ἀλέξανδρος
Χορίαμβος ἐκ μακρᾶς καὶ δύο βραχειῶν καὶ μακρᾶς	— ∪ ∪ —	εὐφορίων.
Ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονος ἐκ δύο βραχειῶν καὶ δύο μακρῶν	∪ ∪ — —	διομήδης.
Ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος ἐκ δύο μακρῶν καὶ δύο βραχειῶν	— — ∪ ∪	δημήτριος.
Διίαμβος ἐκ βραχείας, μακρᾶς καὶ βραχείας, μακρᾶς	∪ — ∪ —	κορίνθιους.
Διτρόχαιος ἐκ μακρᾶς, βραχείας, καὶ μακρᾶς, βραχείας	— ∪ — ∪	δημοφῶντα

Ante, q̃ de syllabarum quantitate scribere incipiamus, admonere uoluimus discipulos, ut literarum diuisiones, ac diphthongos, & qdquid de literis, & syllabis in primo harum institutionum libro, à nobis scriptum est, & sæpe, & accurate legant. Nam quantum inde emolumenti sit futurum, ex his Quintiliani uerbis licet cognoscere.

Neqs igitur tanq̃ parua fastidiat grãmatices elementa de literis, non qa magnæ sit operæ consonanteis à uocalibus discernere, ipsasq; eas in semiuocalium numerum, mutarumq; partiri, sed qa interiora uelut sacri huius adeuntibus apparebit multa rerum subtilitas, quæ non modo acuere ingenia puerilia, sed exercere altissimã quoq; eruditionẽ, & scientiam possit. Hæc ille & uere, & docte, ut omnia. Sed iam de ipsa syllabarũ quantitate tractemus nõ ut a ante b, ante c & huiusmodi minutiores regulas doceamus, id enim tum quia difficillimum est regulis comprehendere, tum etiam quia perterrere potius, & cõfundere ingenia uidetur, prætermittimus, sed generaleis tãtum regulas, & quæ facile teneri memoria possint, conscribemus.

DE SYLLABIS.

Syllabarum aliæ breues, aliæ longæ, aliæ cões, quæ ẽt ambiguæ, & ancipites dicunt̃. Breues sunt, quæ correptam uocalẽ habent, & nõ desinunt in duas cõsonanteis, uel in aliud, qd̃ possit ꝓducere. Lõgæ uero, quæ lõgam. & sunt aut natura, aut positiõe. Cõmunes, quæ uocalem habent ancipitem, hoc est, quæ & longa, & breuis esse in metro põt. nã in ꝓsa oratione non itidem. De qbus suis locis abunde dicemus.

DE PRIMIS SYLLABIS.

Syllabæ omnes aut primum, aut medium, aut ultimum locum tenent. Quæ in primo loco positæ sunt, octo cognoscuntur modis, Positione, uocali ante alteram uocalem. Deriuatione, Compositione, Præpositione, Diphthongo, Regula, Exemplo.

Positione syllaba semper longa est. fit autem syllaba positione longa modis septem. Primo cũ correpta uocalis in duas desinit cõsonanteis, ut ēst īn carpathio Neptuni gurgite uate. ēst īn, spondeus. Altero, cum correpta uocalis excipitur à duabus cõsonantibus, ut āgrĭcŏla incuruo terram molitus aratro. āgrĭcŏ, dactylus. Tertio, cum correpta uocalis desinit in duplicem consonantem, ut, Nōx ĕrăt, & terris animalia somnus habebat. Nōx ĕrăt, dactylus.

Quarto, si sequẽs syllaba à duplici incipiat, ut, āxem hŭmĕro torquet stellis ardentibus aptum. āx'hŭmĕ, dactylus. Quinto, si desinit in consonantem, & excipiat ab i uel u non uocalibus, ut, āt uĕnŭs obscuro gradienteis aēre sepsit. āt uĕnŭs, dactylus. Et, āb iŏuĕ principium Musæ. āb iŏuĕ, dactylus. Sexto cum correpta uocalis desinit in consonantem, & sequens item à consonante incipit tam in eadem dictione, q̃ in diuersa. In eadem, ut, ārmă, uĭrumq; cano. ārmă uĭ, dactylus. In diuersa, ut āt Rēgina graui iandudum saucia cura. āt rē, Spondeus. Septimo, si inter duas uocaleis i fuerit uim habens duplicis consonantis, ut Trōiăquĕ nunc stares. Idem etiam facit u in præteritis perfectis, ut amāui, replēui, petīui, audīui, et in deductis ab eis, ut amāueram, replēueram, petīueram, audīueram, & sic in id genus cæteris. notantur bĭiugus & quadrĭiugus, & huiusmodi in q̃bus i consonans inter duas uocales non facit positionem.

Notandum liquidas mutis subditas, nec non. x. duplicem, & s semiuocalem c p t mutis præpositam, in eadem posse dictione positionẽ facer. ut āgricola, rēpleo, cāpreolus, āxis, rēstiti, rēscii, rēspui. In diuersa uero non posse ex trochæo spōdeum facere, ut docet Terentianus præter s mutis præpositam sequente uocali uel natura, uel positione longa, ut, ūndē scire potes, percūssā spumat arena. Sed de his plura dicemus, ubi de communiũ syllabarũ modis tractabimus. Quĕ tamen coniũctio sæpe inuenit̃ pducta apud Virgiliũ in principio secũdi pedis, qđ uidet̃ factum positiõe mutæ, & liqdæ, quæ sequunt̃ statim in altera dictione, ut, Lappæ'quē trĭbŭliq;, & Tribula'quē trăheæq;. Et, fonteisquē, flŭuĭosq; uoco, & Terra'squē trāctusq; maris. Et, Drymo'quē, xānthoq;, Ligeaq;, Phyllodoceq;. quē trĭbŭ, quē trăhĕ. quē flŭuĭ, tres dactyli. quē trā, quē xān, duo spondei, idq; ad imitationẽ græcorũ. Hesiodus δωτώ τε, πρωτώ τε, φέρουσά τε, δυναμένη τε. τε πρω spondeus. Homerus, οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θάνε δὲ ξανθὸς μελέαγρος. δὲ ξαν, spondeus. Idem ἄργος τε, σπάρτη τε, καὶ εὐρυάγυια μυκήνη. τε σπαρ spondeus. Idẽ εἴσατο δὲ φθογγὴν υἷι πριάμοιο πολίτῃ. δὲ φθογ, spondeus. Seruius autem super eo uersu, æneidos Tertio. Limina'quē lāurusq; dei, sic ait, Que breuis est pro longa posita, quod hac ratione defenditur, aut quia omnia monosyllaba ad artem non pertinent, & his licenter uti possumus, aut certe, quia omne μόριον, idest particula, quæ sui substantiam non habet, membrum pu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

tatur superioris orationis. quod si est, Liminaq; quasi una pars orationis est. Potest etiã que finalitatis ratione uel produci, uel corripi. Hæc Seruius. Sed & id potuit fecisse. Virgilius græcos imitatus, apud quos liquentes etiam aliquando inueniuntur producere antecedentem breuem. Homerus, πολλάς δ' ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι προΐαψεν ἡρώων, αὐτοὺς δ' ἑλώρια τεῦχε κυνέσσιν, τοῦς δε, spondeus. Idem ἱμερόεν κονάβησε θεὸς δ' ἀπὸ μέλος ἄεισε, μέλος ἄ, dactylus. ē producta ratione λ liquidæ. Theocritus, ἀδὺ μὲν ὁ μόσχος γαρύεται, ἀδὺ δὲ χ'ἀ βῶς, ἀδὺ δὲ χ'ἀ σύριγξ, χ'ὠ βωκόλος, ἀ βὺ δὲ κἠγών. ὁ μο̄. spondeus producta prima, sequente μ liquida. nec placet, ut legatur ἁ μόσχος fœminine, tum quia ὁ μόσχος masculine, quoscunq; uidimus, codices habent, tum etiam, quia in præcedẽti Ecloga masculine legitur, ἀδὺ δὲ χ'ὠ μόσχος γαρύεται, ἀδὺ δὲ χ'ἀ βώς. Id Persius quoq; uidetur imitatus in illo Choliambo, Cantare credas pegaseiũ mēlos, ubi mēlos producit primã ratione liquidæ. Quanquã Politianus in Miscellaneis, Nectar non melos legendum censet, tum quia sic in antiquissimo codice scriptum legerit, tum etiam, quia non meminerit unquã legere apud græcos μέλος prima producta, cui etiam accedit Iocundus Veronensis homo accuratus, ac doctus, & qui non urbes solum, sed & prouincias peragrauit inueniendi, conferendiq; librorum gratia, est enim studiosissimus bonarum literarum, & amantissimus antiquitatis, & propterea multa tulit, fecitq; senex, sudauit, & alsit, multa etiam legit, multos libros, eosdemq; castigatos nuper reportauit è Gallia, quos mihi, quæ hominis est erga studiosos beneuolentia, imprimendos dedit, is in quibusdam Persii antiquis codicibus nectar legisse dicit, ad meq; unum attulit in membrana miræ antiquitatis, ubi scriptum est pegaseium nectar, & suprascriptum minutioribus literis, uel melos, Sed si, ut plurimi habent codices, mēlos legatur, non repugnat syllaba.

TERENTIANVS DE POSITIONE.

S yllaba prima breuis, quæcunq; pedem generabit,
L onga fit à geminis, quibus indita consona uis est,
S eu pariter iunctæ, suberunt'ue in parte sequenti,
S eu sunt diuisæ, finemq;, caputq; tenentes.

E xemplis manifesta magis reddenda uidentur.
P ōst quā res, prior est iunctis adiuta duabus.
S ubiectis æque fiet, cum dicimus ăgros.
ā t tu sume pedum, diuisas cernis utrasq;.
D actylon hæc eadem poterit toties dare forma,
Quando breuem mediam, breuis æque tertia claudet.
N ŭnc ăgĕ, nĕscĭō quis, necnon & bĕlgĭcă collo.
V da etiam quocunq; loco seu subdita detur,
L ibera seu, uerbo quasi consona curret in uno.
ā rmă, uĭrūmq; cănō, dūris ăgrestibus ārmă.
S i sit longa prior, mox hanc correpta sequatur
V ocalis uerbi pariter cum fine resistens,
S yllabaq; adiaceat geminis exorta sonoris,
N on semper uideas spondeon posse creari,
Quia mutas ita coniungi natura recusat,
V t pariter poni possint in parte sequenti,
V das nec possis unquam præponere mutis,
N ec tempus præstant V dæ cum subiiciuntur
N ominis in capite, aut uerbi. Superest igitur quid
V t sint diuisæ, subduntur quando Trochæo,
V nam detineat, sequitur qua syllaba primam,
A tq; ita uocalis superet non sola trochæo,
A ltera succedat, qua proximus exoritur pes,
ē t quis cuiq; dolor uicto, quæ gloria palmæ.
P ōstquām res asiæ. geminum hoc exemplar habebis:
E rgo ut uocalis remanens in fine trochæi,
E t uerbi finem faciat, spondeon & edat,
V nicus efficiet casus, si, qui sequitur pes,
N ascatur certis, quas debet habere, sonoris,
D um caput optineat fortissima littera uerbi.

DE VOCALI ANTE ALTERAM VOCALEM.

V ocalis ante alteram uocalem in latinis dictionibus semper ferè corripitur. Virgil. Māgnă lŭes commissa tibi. Idem Sūm pĭŭs æneās, Idem, fŭĭmūs troēs, fŭĭt ilium. In græcis uero nominibus sæpe inuenitur producta. Virg. Pĭērĭdes uos hæc facietis maxima Gallo,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Dicite pĭĕrĭdes. Dĭă Cămilla, Aegle Nāĭădum pulcherrima. Hesiodus, μοῦσαι πιερίηθεν πιέει, dactylus. Homerus, δῖος ὀδυσσεύς· δῖος ἀχιλλεύς· δῖος ὀρέστης· εἰς ἅλα δῖαν· δῖος ὅ· δῖος ἅ· δῖος ὅ, tres dactyli, δῖαν, trochæus. Theocritus, καὶ νύμφαν ἄκρηβος ἐὼν ἔτι παῖδα γᾶμον· παῖδα dactylus. sic āer, īapetus, īapetionides, Lāodamia, īo, Laērtes, Thȳas, pīerus, et alia id genus multa, pducūt primam, quia græca sunt. ἀήρ· ἰάπετος· ἰαπετιονίδης· λαοδάμεια, ἰώ· λαέρτης· θυάς· πίερος. Notandum fī in fio produci. Martialis,

Esse uides lignum, serues nisi lumina, fīĕt
De candelabro magna lucerna tibi. Iuue. Sic fīūnt octo mariti. Nisi cū post e seqtur r, tūc. n. corripitur fi. Iuu. Quīd fĭĕri nō posse putes.

DE PRIMIS SYLLABIS DERIVATIONE COGNOSCENDIS.

Deriuatiui tanta est syllaba, quanta & primitiui, amor corripit primā, quia deriuatur ab amo, cuius prima corripitur. Virgilius. Nymphæ nōstĕr ămor Libethrides. Idem. Et me phœbūs ămat. Sed hic modus habet exceptiones duas. Prima est, A breuibus deducta primam producunt, uox uōcis, à uŏco. Lex lēgis, à lĕgo. sēdes, à sĕdeo rēgula, & rex rēgis, à rĕgo. tēgula, à tĕgo. lāterna, à lăteo. sēculum, à sĕquor, uel ut alii, à sĕne. uōmer, à uŏmo. Iūmenum, à iŭuo. Vēna, à uĕnio. Pētus, à pĕto. Fōmes & fōmētum, à fŏueo. Rēmus, Rēmex, Rēmigo, rēmigium, à rĕmeo. Rāpum, à răpio. Vīres, à uĭreo. Mōbilis, à mŏueo. Iūnior, à iŭuenis. Vītupero, à uĭtium, quod à uĭto. hūmanus, hūmor, ab hŭmus. Iōcundus à iŏcus, uel, si per u placet scribere, à iŭuo. Bīnus, à bĭs. Nōnus, à nŏuem. Dēnus, à dĕcem. Vīginti, à bĭs decem. Brāchium, à βραχύς. cēpa, uel à κέφαλυ, uel à căput. Tōtus, à tŏt. Trīnus, à trĭbus. Italia, ab ἴταλος. Māceró, à măcer. Nēquā, à nĕqueo. Sēcius, à sĕcus. Cēritus, à Cĕres. Pēdor, à pĕde. Fēralis, à fĕro fers. iūgerum, à iăgo. Grādiuus cum producit primam, à grădu. rēte, à rĕtineo.

Secunda est, à A longis deducta primā corripiunt, Dux dŭcis, à dūco. Dĭcax, maledĭcus, causidĭcus, à dīco. ărena, & ărista ab āreo. Lŭcerna, à lūceo. fĭdes, à fīo, & dicitur, ut fiat, quod dictum est. pfĭdus, à fīdo. Stăbulum, & stăbilis, à Stō. Tĭtulus, à tūtando. nam tutulus antiqui dicebant. Mănus, à māno. Sŏpor, à sōpio. Disertus, à disse-

ro. Frāgor, & frāgilis, à frango. Vādum, à uādo. Nōto, à nōtu. Nāto, à nātu. Vir uiri, à uis. Māmilla, à mămma. Sīquidem, à sī & quidem. Būbulcus, à būbus. Sīgillum, à sīgnum. Pŏsui, à pōno. Gĕnui, à gīgno. Tĭgillus, à tīgnum. Strĭgilis, à strīngo. Fărina, à fărre. ŏfella, ab ōffa. Săgax, à sāga. ăcerbus, ab ācer adiectiuo. Lōtium, à lōtu. Fătuus, à fātu. Cūrulis, à cūrru. Līgula, à lĭngua. Martialis,

Quamuis me līgŭlam dicant equitesq́; patresq́;,
Dicor ab indoctis lingula grămaticis. uĭtium, à uīto. ŏdium ab ōdi.

DE PRIMIS SYLLABIS COMPOSITIONE COGNOSCENDIS.

Compositio syllabarum quātitatem demonstrat accentu. nam si nescias in pŏtens & pīus quanta sit prima, cognosces ex cōpositis ímpŏtēs, atq; ímpĭus esse breuem, quod ostēdit accētus in antepenultima. qa in polysyllabis dictionibus apud latinos, si penultima breuis fuerit, accentus in antepenultima esse debet, q locus est acuti du'ntaxat. in ămo igit̄, et lĕgo lĕgis cognosces primā eē breuē, ex ádămo, déămo, pérămo, redămo, pérlĕgo, rélĕgo, quoniam acuūt antepenultimam. Contra Sōlor, Clāmo, lēgo lēgas si cōponant̄, penultima longa pronuntianda sunt, ut consōlor, exclāmo, relēgo, allēgo, quod ostendit accentus in penultima, qa si penultima longa fuerit uel positu, uel natura, in ea esse accentus debet aut acutus, aut circūflexus, exceptis q̄busdā ppaucis dictionibus, quæ in ultima accentū habēt, ut dicemus in hoc eodem libro, cū de accētibus tractabimus. Nam quāta est simplicis syllaba, tanta & compositi esse debet, præter ínnŭba, prónŭba, dé'ĕro, péiĕro, cógnĭtus, ágnĭtus, ínfĭo, súffĭo, malédĭcus, causidĭcus penultima correpta, à nūbo, iūro, nōtum, fio, dīco, quæ primam producunt. Notatur semisŏpitus antepenultima breui, quæ in sōpitus longa est. Ouidius. Thesea præsumit semisŏpita manus. Virgilius. Hunc ego sōpītum somno. Ambītus præterea participiū penultimam pducit, Quid. Iussit & āmbītæ circundare littora terræ ad differētiam nominis ămbĭtŭs. Lucanus, Letalisq́; ămbĭtŭs urbis. sic comītium antepenultimam producit ex con & ītum compositū. & Conuītium, ex con & uĭtium. quanquam alii à uocibus, quasi cōuocium, alii à uicis, in quibus primo habitum est, dictum conuitium tradunt, quod si est, per c scribendum est.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

DE PRIMIS SYLLABIS PRAEPOSITIONE COGNOSCENDIS.

Præpoſitione cognoſcitur ſyllaba modis ſex. Primo, Præpoſitio, quã ta eſt in appoſitione, tãta etiam in compoſitione eſſe debet. ut ĭn hoſtem, ĭnermis. ſŭb ilio alto, ſŭbigit. Secundo ab, ad, ob, ſub, in, re, con cum iacio compoſita producuntur, ut ābiicio, ādiicio, ōbiicio, ſūbiicio, rēiicio, cōniicio, a in i mutata, ſicuti fit in uerbis inſilio, incipio. Virgil. Rēĭcĕ, ne maculis infuſcet uellera pullis. Idem, Quantũ uere nouo uiridis ſe ſūbiĭcĭt alnus. Idẽ, Eripe me his inuicte malis, aut tu mihi terram īnĭĭcĕ. Illud autem eiuſdem, Tityre paſcẽteis à flumine rĕĭcĕ căpellas, rĕ correpta in rĕĭce, factum eſt abiectione alterius i, ut fiat proceleuſmaticus rĕĭcĕ că. Quotieſcũq; igitur huiuſmodi præpoſitiones cum uerbo iacio compoſitæ corripiuntur, fit abiectione alterius i, ut apud Lucanum. Cūr ŏbĭcis Magno tumulum. Statius, Tela manū rĕĭcitq; canes. Silius, Arietat in primōs, ŏbĭcitq; immania membra. Quod autem non componantur ab icio ſeu ico, (utrũq; enim uerbum legitur apud grammaticos) ſed ab iacio, oſtendit præteritum in eci, ut rēieci, īnieci, ſūbieci. Nam ab icio, ſeu ico compoſita rĕici, ĭnici, ſŭbici facerent, quod nuſquam legitur. Virgilius Strepituſq; Acherontis auari ſūbiēcit pedibus. Terentius, Inieci ſcrupulum. Præterea non liceret eas unquam producere, cum ferè ſemper producantur poſitione. Obiices etiam, & ſubiices gemino ii debere ſcribi ait Gellius ſuper eo Virgilii uerſu, Qua ui maria alta tumeſcãt obiicibus ruptis. Tertio, E, de, præ, ſe in compoſitione producũtur, ut ēdiſco, dēdoceo, prǣfero, ſēduco, niſi interdum ſequente uocali, ut apud Virgilium, ūndă dĕhiſcens. & ſudibūs uĕ præuſtis. & Dōnă dĕhinc auro grauia. Notandum prĕmo, prĕcor, deprĕcor, prĕces interprĕs, interprĕtor, prĕtium, prĕhendo, comprĕhendo, unde per ſynæreſin prendo, comprendo, non eſſe à præ præpoſitione, & propterea corripi. Quarto, Dī, ubiq; producitur, ut dīduco, præterquã in dĭrimo, & dĭſertus, Virgil. Dixitq;, & ꝑlia uōcĕ dĭremit. Horat. fœcundi calices quem non fecērĕ dĭſertũ? Quinto, Pro ſemper producitur, ut, prō dŭlci Aſcanio ueniat. Et ſuper Garamantas, & indos prōfĕrĕt imperium. Excipiuntur, Prŏcella, Prŏfugus, prŏteruus, prŏnepos, proficiſcor, prŏcuro, prŏpero, prŏfecto, prŏfundo, profanus, prŏfundum, prŏfiteor, prŏfeſſus, prŏpago, prŏfuſus, prŏpino, prŏfugio.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

prŏfugio. Virgilius. Creberq́; prŏcellis Africus. Idem,
Italiam, fatō prŏfŭgus, lauinia uenit. Idem,
Imperium Dido tyria regit ūrbē prŏfecta. Ouidius.
Risit, & his inquit facito mea tēlă prŏcures. Idem,
Solaq́; formosam cūlpă prŏfessa facit.
Item si componantur cum dictione incipiente à uocali. Virgilius.
Oramūs, prŏhĭbe infandos à nauibus igneis. Prŏpheta corripitˀ, quia græcum est, προφήτης. Sexto Rĕ ubiq; corripitˀ, ut Fertq́;, re fertq; soror. Excipitˀ rĕfert cū distare, aut interesse significat. Iuuenalis. Quĭd rĕfert, dictis ignoscat Mutius, an nōˀ nec mirū tūc producī, nō.n.à re præpositione, sed nomine cōponitˀ. Repperi, reppuli, rettuli, relligio, relliquiæ in metro gemina scribēda sunt cōsonante, ut re breuis ꝑpositio positu intendatˀ, In prosa uero oratione nō itidem. in ueniuntˀ etiam redduco, & rellatus re positione producere. Horat.
Dii tibi dent capta classēm rēducere troia. Lucretius,
Rēdūcit Venus, ēt rēddūctá dædala tellus. Terentius in Phormione. Quod ab illo allatum est, sibi esse id rēllatū putet. ubi Donatus ait, & geminauit ll, ut relliqas Danaum. est enim senarius iambicus. Lucretius. Id rursum cœlī rēllatum membra receptant. Sic puto littera, littus, quattuor, terra in metro geminant consonanteis, ut producant primam positione, quæ naturaliter breuis est. nam in lĭtera, uel à lino liui lĭtum, uel quasi legitera dicta sit, quia legēti iter præbeat, lĭ breuis est. Lĭtus à lĭtando dicitur, quod corripit primam. Quătuor simplici t debere scribi, ostendit quăter ab eo aduerbium. Vir. o tĕrq́;, quăterq́; beati. Tĕra a tĕrendo dicta est, prima correpta. Quamobrem in prosa oratione, simplici, meo iudicio, consonante scribenda sunt quatuor hæc, lĭtera, lĭtus, tĕra, quătuor, ut præ se ferāt à breuibus deducta esse, & si omnes ferè aliter sentiāt. qui error hinc ortus est, quia cum in carmine geminent consonantem, idem etiam in prosa faciendum existimant. Adde quod in augurum libris tĕra simplici r scribi solebat.

DE PRIMIS SYLLABIS DIPHTHONGO COGNOSCENDIS.

Diphthongo syllaba longa est semper, Virg. Phœbē grăueis Troiæ semper miserate labores. Idem, Siquis mihi paruulus āulā luderet ǣnēas, Idem, aūdĭit eūrōtas, iussitq́; ediscere lāurōs. Interdum ue-

ro ſequente uocali corripitur, ut prăuro. prăeo. Quã de re multa dicturi ſumus in communium ſyllabarum modis.

DE PRIMIS SYLLABIS REGULA cognoſcendis.

Regula cognoſci poſſunt primæ ſyllabæ modis ſeptem. Primo. omne præteritum diſyllabum producit primam. ut ēmi lēgi lāui fōui. præter bĭbi, à bibo, Dĕdi, à do. Fĭdi, à findo. Scĭdi, à ſcindo. Stĕti, à ſto. Tŭli, à tollo, cum ſuis compoſitis. Quæ duobus his tribrachis comprehenduntur, ut facilius memoria teneri poſſint, Bĭ Dĕ Fĭ. Scĭ Stĕ Tŭ. Fŭi autem, & Rŭi & ſimilia, quia uocalem ante uocalem habent, corripiunt primam, ut ſupradiximus. Illud hoc loco nolui præterire, diſyllaba præterita ideo producere primam, ne minorum tēporum ſit præteritum, quã præſens, quod rariſſime inuenitur Priſcia no authore. Debet enim præteritũ uel plurium temporum eſſe, quã præſens, ut lĕgō, lēgī, uel totidem ut uĕnĭō, uēnī. Pauciorum autem rariſſime inuenitur, ut findō, fĭdī, Scīndō, ſcĭdī. Virgilius
Dīffĭdĭt, & multa porrectum oſtendit arena. Lucanus
Qua mare tellurē ſubitis aut obruit undis, āut ſcĭdĭt. Martial.
ūngūentūm făteŏr bŏnūm dĕdiſtī Cōnuīuīs hĕrĕ, ſĕd nĭhīl ſcĭdīſtī.
Antiqui etiam ſcicidi protulerunt. Ennius in Menalippa, ut Priſcianus citat, Cum ſaxum ſciciderit. Langueo, & liqueo langui, & licui pares habent in præſenti, & in præterito ſyllabas. Corripiunt enim penultimã præteriti, idq; uſus comprobat. Ouidius.
Impoſito fratri moribũda relānguĭt ore. Idē, Nectare corpus dēlĭcŭit. Idem. Dēlĭcŭĭt, ſtagnũq; ſuo de nomine fecit.

Secundo, Præterita geminantia, primam corripiunt, ut cĕcĭdi à cădo, cecīdi à cǣdo. pĕpendi, tĕtendi, tŏtondi, mŏmordi, pĕpĕri, fĕfelli, tŭtŭdi, tĕtigi, pŭpŭgi, didici & ſimilia, à pēdeo, tendo, tondeo, mordeo, pario, fallo, tundo, tango, pungo, diſco. Et notandum, compoſita ſeruare ſimplicium tempora, ut cădo cĕcĭdi, concĭdo, concĭdi. occĭdo, occĭdi penultima correpta. cǣdo, cecīdi. concīdo, concīdi. occīdo, occīdi, penultima producta. Antiquiſſimi tamē à tundo cõpoſitum præteritum etiam producebant, ne à præſenti temporibus uinceretur, Ennius ut Priſ. citat. Viroſq; ualenteis Cōntūdit crudelis hyems. Nam hic corripuit, infit & o ciues, quæ me fortuna fero ſic Cōntŭdĭt, indigno bello cõfecit acerbo. Sed huiuſmodi à tundo
præteritum

præteritũ non memini legere, nisi correpta tŭ syllaba, Virg. & lapsa ancilia cœlo ēxtŭdĕrat. Hor. Quod regum tumidas cōntŭdĕrit minas. Idem, Non auspicatos cōntŭdĭt impetus. cōntŭdĕrīt choriambus. cōntŭdĭt dactylus.

Tertio, omne supinũ disyllabũ ꝓducit primā, ut mōtũ, crētũ, lātũ. ꝑter à queo qui quĭtũ. Terē. Nām cūm cūmprēssă'st nātă, fōrma īn tĕnĕbrīs nōscī nōn quĭtă'st. Quĭtāst iābus, est. n. quaternarius iābicus. A'sino siui sĭtũ. Virg. Sed te uīctă sĭtu. A'cieo cies ciui, cĭtũ, Statius. ēxcĭtŭs, & longam pridem indignātia pacē Corda tumor. Nā à cio cis quartæ ꝓducit̃ ci. Vir. ēxcītũ ruit ād pōrtũ. A sero seui sătũ. Oui. Sōlĕ sătus Phaethon. A'lino liui lĭtũ. Virg. et paribūs lĭtă corpora guttis. Ab eo iui ĭtũ. Idē. Mōrte ŏbĭta. A Do dedi dătũ. Idem. Hoc mihi sōrtĕ dătũ. A Reor, rătũ. Idē. Nos abīīssĕ răti. A Ruo rui rŭtũ. Oui. Dīrŭtă marte tuo. Quæ ut facilius teneri memoria possint, cōprehendi quatuor pyrrhichiis, & syllaba sic, Qui Si, Ci Sa, Lil, Da Ra, Ru. Sunt q addūt, A'Sto steti statũ. Quod tamē producit̃ secundum Priscianum. Sic enim præcipit, Stĕti uero Stātum supinum penultima producta debet facere. Vnde Lucanus in secundo, Cōnstātura fides superũ. Deinde addit, Est tamen in hoc quoq; notandũ, Quod nomina ab eo deriuata, a penultimam corripiunt, & antepenultimā, ut Stătus, stăta, stătum. Stăbilis. Lucan. in decimo, Quorūm stătă tempora flatus. Idem in quinto. Quam non ē stăbĭli. Hæc ille. Notandum præterea à Statum composita i penultimam corripere, astĭtum, præstĭtum, constĭtum, A uero producere, A stātum, præstātum, constātum, tanquam illa à Stĕti, stĭtum, hæc à Stāui stātum ueniant, Quemadmodum à Sonŭi Sonĭtum à Sōnaui Sōnatum. licet Staui præterito, & Stĭtum supino non utamur. Quarto, Quanta est præsentis prima syllaba, Quanta item præteriti perfecti, ac Supini, tanta etiam eorum est, quæ ab illis nascuntur. Sed notandum Quinq; hæc producere Dē a Do das, Dēmus, dētis, Dētur, dēmur, dēmini, Da uero tam penultimam, quàm antepenultimam ubiq; corripere, Dămus, dătis, dăris, dăre, dătur. Dămur, Dăbam, Dăbar, Dăbo, Dăbor, Dăte, Dăto, Dărem, Dărer, Dătus, Daturus, dător, id quod manifestius accentu, qui in antepenultima est, composita ostendunt. circúndămus, cricúndăbam, circúndăbo, circúndăte, circúndăre, circúndătus, sic pessúndămus, pessúndăbam, pessún-

dăbo pessŭndāre. Genui, genitum, & posui, positum cum deductis primam corripiunt, & si gigno & pono producũt. Quinto, pprioꝝ nominum primæ, & mediæ syllabæ ponuntur indifferenter, ubi non fuerit certa regula, aut si non aliter eis poetæ approbati usi fuerint. Sexto, bĭ, & trĭ in compositione corripiuntur. Bĭuium, Bĭmater, Bĭdens, Bĭceps. Trĭuium, Trĭcorpor, Trĭdens, Trĭcuspis. Septimus, Dictiones per synæresin, aut crasin producuntur, ut Nil à nĭhĭl, Mī à Mĭhi Cōgo à Cŏăgo. Phæthōn à Phăĕthon. Nam detrimentum literæ, syllabæ'ue, productione compensatur.

DE PRIMIS SYLLABIS COGNOSCENDIS exemplo.

Exemplo cognoscuntur primæ syllabæ, si deficiente regula ad approbatos poetas confugiamus. ut si nescias in pecus atq; Apis quanta sit prima, scies esse breuem ex approbato aliquo, ut ex illo Virgilii.

- Quis cultus habendo
Sĭt pĕcŏri, ātq; ăpĭbus quanta experientia parcis. Eodem modo, Si nescias quanta sit iu in iuniperus, & fru in fruges, cognosces esse longam ex illo Virgilii,

Iūnĭpĕri grauis umbra, nocent & frūgĭbŭs umbræ.

Tenendi sunt igitur memoria quamplurimi optimorum poetarum uersus, ut Virgilii, Horatii, Ouidii & aliorum illustrium, ad quos recurramus, ut quemadmodum illi usi fuerint syllabis, & nos utamur. Et quoniam infinitum prope esset, quas semper aut corripuerint, aut produxerint poetæ, colligere, eas tantum, quibus indifferenter usi inueniuntur, quot quot potuimus, hic subiũximus. hæ uero sunt, Britānus, Bithinꝰ, Cacus, Cosyra, Crathis, Criticus, Curetes, Diana, fidenæ, Gradiuus, Hinulus, Hymē, Italus. Lycas, liquor, liquidus, orion. obicio obiicio, Pachynus, Palatia, Propago. Pyrene, Procuro, Profundo, propino, Rubigo, Rutilius, Rudo, reduco, redduco, relatus, rellatus, reperi, repperi, retuli, rettuli, repuli, reppuli, reicio, reiicio, Sychæus, Sicani. sed hæc primam syllabam indifferentem habere inueniuntur, mediam uero hæc, ægeon, Bebryces, Bathaui, Cybele, Cyane, Connubium, Contudi, Ficedula, Lecythus, Malea, orionis, Porsena, Porsenna, Pharsalia, Syphacem, Id ita esse ostendatur approbatorum exemplis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

PRIMARVM SYLLABARVM COMMVNIVM AVTHORITATES.

Et penitus toto diuiſos orbe brĭtānos.	Virg.
Nam quid Brītānis cœlum differre putamus.	Lucr.
Quanq̃ & cappadoces faciant equitēsq; Bĭthyni.	Iuue.
Bīthȳno, phrygio ue ſatum, ſed quem ſua noto.	Val.Flac.
Hīs Căcŭs horrendū tyberino gurgite monſtrum	Ouid.
Cācŭs ăuentinæ timor, atq; infamia ſyluæ.	Idem.
Fertilis eſt Melite ſterili uicīnă Cŏſyræ.	Idem.
Et bellare Tabas docilīs, Cōſyraq; parua.	Sil.
Huc Licꝰ, huc ſagaris, Peneusq;, Hipanīsq;, Crăthisq;	Ouid.
Crāthĭs, ĕt hinc Sybaris ueſtris conterminus oris.	Idem
ūt crĭtĭci dicunt, leuiter curare uidetur	Hor.
Aequalis liber eſt Crītĭcĕ q malus eſt. alii tñ cretice.	Mar.
Illic bellaci confiſus gēntĕ Cŭretum.	Lucan.
Celme Ioui, largoq; ſatōs cūretas ab imbri	Ouid.
Tergeminamq; Hecaten, tria uirginis ōră Dĭanæ.	Virg.
Exercēt Dīana choros, quam mille ſecutæ.	Idem.
Hi tibi Nomentum, & Gabios, urbēmq; Fĭdenam.	Idem.
Viuat Fīdēnis, & agello cedo paterno.	Iuue.
Et genus à magno ducentem fōrtĕ Grădiuo.	Ouid.
Grādīuumq; patrem, geticis qui præſidet aruis.	Virg.
ātq; Hīnŭli pellis totos operibat amanteis.	Proper.
Vitas Hīnŭlĕō me ſimilis Cloe.	Hor.
Hȳmēn o Hȳmenǣĕ Hȳmen, ades o Hymenæe.	Cat.
Hinc Auguſtus agēns ĭtălos in prælia Cæſar.	Virg.
Coniecto ſternit iaculo, uolat ītălă Cornus.	Idem.
Fiet uti cibus omnis & aridus ēt lĭquŏr ipſe.	Lucr.
Pondus uti ſaxis calor ignis, līquŏr ăquarum.	Idem.
Craſſaq; conueniūnt lĭquĭdis, & līquida craſſis.	Idem.
īndĕ Ly̆cam ferit exectum iam matre perempta.	Virg.
Protinus Antæum, ēt Lȳcam prima agmina Turni	Idem.
Cum ſubito aſſurgens fluctu nimbōsŭs ŏrion.	Idem.
Enſifer ōrīon æquore merſus erit.	Ouid.
Cūr ŏbĭcis Magno tumulum, maneisq; uaganteis.	Luc.
ōbiĭcĭunt portas tamen, & præcepta faceſſunt.	Virg.

Præstat trinacrii metas lustrāre pāchyni. Virg.
E quibus imbriferos uersus pāchynus ad austros. Ouid.
Haud metuam magni dixīsse pălatia cœli. Idem.
Quam tanti fuerit cadere, ūt pālatia cernas Sil.
Syluarumq; aliæ flexos prōpāginis arcus. Geor.2.
Esse sinent, nimium uobis romānă prōpago. Virg.6.
Nō sine me est tibi partus honos tua bēllă pȳrene Tib.
Nubiferæ colles, atque aĕriām pȳrenen. Luc.
Risit, & his inquit facito mea tēlă prŏcures Ouid.
Prōcūrate uiri, & pugnam sperate parati. Virg.
Impia dementis uulgi, & uix tōtă prŏfudit Sil.
Has post, quàm mœstō prōfudit pectore uoces. Cat.
Hiscere, tanq̄ habeas tria nomina, qūandŏ prōpinat. Iuue.
Cœnat, prōpīnat, poscit, negat, innuit, una est Mart.
Vteris ore aliter, nimiāq; rūbigine captus. Idem.
Exesa inuenies scabrā rūbigine pila. Virg.
Solaq; culminibūs fērali carmine Bubo. Virg.
Hanc quia iusta ferunt, dixērĕ fĕralia lucem. Ouid.
Et graue magnanimi robur mirārĕ Rūtīlī. Ouid.
Famæ Rūtīlium suæ relinquas. Mart.
Vincla recusantum, & sera sub nōctĕ rŭdentum. Virg.
Findor, ut Arcadiæ pecuaria rūdĕrĕ dicas. Pers.
Eiectam classem, socios à mōrtĕ rĕduxi. Virg.
Rēddūcit uenus, & rēdductum dædala tellus. Lucre.
Esse fidem, digitis ad fontem sæpĕ rĕlatis Ouid.
Id rursum cœli rēllatum membra receptant. Lucr.
Quod ab ipso allatu'st, sibi esse īd rēllatum putet. Teren.
At qui condiderat, postquam non rēppĕrĭt aurum. Auson.
Aptauit collo, quēm rĕpĕrit, laqueum.
Quæq; ferōs rĕpūli doctis medicatibus ignes. Ouid.
Rēppūlĭt à libycis immensum syrtibus æquor. Lucr.
Tityre pascentes à flumine rēĭcĕ căpellas. Virg.
Rēĭcĕ ne maculis infuscet uellera pullis. Idem.
Anna (fatebor enim) miseri post fātă Sȳchæi Idem.
Huic coniūx Sȳchæus erat ditissimus agri Idem.
Fida reor fraterna Erycis, portūsq; sĭcanos. Idem.

Sĭcāno

Sicano prætenta sinu iacet insula contra. Idem.

MEDIARVM SYLLABARVM cōium authoritates.

Hæc centungemini strictos ægæōnis enses Claud.
Aegæōnā suis immania terga lacertis. Ouid.
Bebrycis & scythici procul inclementia sacri Val.Flac.
Possessus Baccho sæua bebrycis in aula. Sil.
Vagiones, Bathauiq; truces, quos ære recuruo. Luc.
Hic petit Euphraten Iuuenis Domitiq; Bathaui. Iuuen.
Hinc uiduæ Cybeles, illinc sacraria Vestæ. Mart.
Vel tu quæ tardam mouisti fune cybellen. Proper.
Cōnnubio iungam stabili propriamq; dicabo Virg.
Cuiq; loci leges dedimus, connubia nostra. Idem.
Speratum meritis diram qui contudit Hydram. Hor.
Virosq; ualenteis Contudit crudelis hyems. Ennius.
Mergere ficedulas didicit nebulone parente. Iuuen.
Cerea quæ patulo lucet ficedula lumbo. Mart.
Ionioq; mari, maleæq; sequacibus undis. Virg.
Destinet & raucæ circunsonat ira Maleæ. Stat.
Aut Helicen iubeo, nitidumq; Orionis ensem. Ouid.
Ensiferi nimium fulget latus Orionis. Lucan.
Hanc spectare manum Porsena non potuit. Mart.
Nec non Tarquinum eiectum Porsenna iubebat. Virg.
Pharsaliam coeunt, pharsalia tecta frequentant. Cat.
Compulimus dirum Syphacem, fractumq; Metello. Claud.
Tolle tuum precor Annibalem, uictumq; Syphacem. Iuuen.
Sidoniasq; ostentat opes, urbemq; paratam. Virg.
Obstupuit primo aspectu Sidonia Dido. Idem.

DE MEDIIS SYLLABIS.

Syllaba, quæ in medio loco posita est, septem modis cognosci potest. Positione. Vocali ante alteram uocalem. Deriuatione. Diphthōgo. Declinatione. Regula. Exemplo.

Positione producit media syllaba ut prima, ut Capillus, fortissimus,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

pulcherrimus. Vbiq; enim positio producit syllabam. Quo nam modo autem id fiat, in primis syllabis diximus.

Vocalis ante alterã uocalẽ, & in media dictione semp corripit. Virg.
Mollia Luteola pingit uacinia caltha. Idem,
Addam cerea pruna. Idem, Castaneasq; nuces. Ouidius,
Filius ante diem patrios inquirit in annos. Priscianus tamen refert antiquissimos produxisse etiam penultimam præteritorum in ui syllabas, quæ à præsenti in uo syllabas desinente proficiscũtur. ut eruo, erui. arguo, argui. annuo, annui. Ennius, annuit sese mecum decernere ferro. Virgilius contra corripuit, annuit, & totum nutu tremefecit olympum, Id quod & nobis semper faciendum. Sed hic modus habet exceptiones treis. Quarum prima est, Genitiui, & datiui quintæ declinationis e uocalem puram producunt. Hor. Quarta iam parte diei præterita. Secunda, Genitiui in ius communem habent penultimam in metro. Virgilius Hic illius arma. Idem. Quàm nostro illius labatur pectore uultus. Idem, unius ob noxam, & furias aiacis Oilei. Idem. Nauibus infandum, amissis unius ob iram. Sic ipsius, solius, totius, & huiusmodi, præter alius genitiuum semper longum, & alterius correptum. Terentianus tamen alterius penultima longa protulit, Sescuplo uel una uincet alterius singulum. Idem, Sub alterius consonat uocabulo. Idem. Nec alterius indigens opis ueni. Sunt enim duo extremi senarii Iambici, in quibus esse debet in secundo loco iambus uel tribrachus. primus uero est trochaicus, in quo rius in sexta sede iambus esse non potest, quoniam trochaicum metrum nõ recipit iambum. præterea producere hic alterius penultimam, sic fit manifestius, si ex eo ipso uersu amoueas creticum, idest sescuplo, & facias iambicum, ut Terentianus præcipit. remanebit enim uel una uincet alterius singulum, ubi si alterius correpta penultima dixeris, te ri, esset Pyrrhichius. Sed de his infra dicemus suo loco. In prosa uero oratione penultima producta semper pronuntiari debẽt, præter alterius ubiq; correptum. Tertia, possessiua in IVS, IA, IVM, producunt antepenultimam. Virgilius.
Implerunt monteis, flerunt rhodopeiæ arces. Idem,
Ecce trahebatur passis Priameia Virgo Crinibus. Idem,
Tu quoq; littoribus nostris æneia nutrix. Martialis.
Venit ab orpheo cultor rhodopeius hæmo.

De mediis

DE MEDIIS SYLLABIS deriuatione cognoſcendis.

Deriuatione media cognoſcitur ſyllaba, ſi quanta ſit in primitiuo conſyderaueris. Nam ſi neſcias cto in Victōrinus quanta ſit, Item sti in iuſtīnianus, cognoſces ex uictōris & iuſtīnus primitiuis, in quibus cto, & sti producuntur. Eodem modo, ſi neſcias, uenĕreus, & Hæctŏreus quātam habeant antepenultimam, cognoſces ex uenĕris, & hectŏris primitiuis, in quibus nĕ & ctŏ corripiuntur, quod accentus facile oſtendit. Sed quomodo penultimæ & antepenultimæ in deriuatiuis dignoſci poſſint, infra, ubi de regula tractabitur, clarius patebit.

DE MEDIIS SYLLABIS diphthongo cognoſcendis.

Diphthongo media ſemper producitur ſyllaba, quemadmodū & prima. Hora. Interdum tamen & uocem Comœdĭă tollit. Idem. Effutire leueis indigna tragœdĭă uerſus. Virgilius. O Melibœĕ, Dĕus nobis hæc ocia fecit. Idem, Damonis Muſam dicemus, & Alpheſibœī. Idem, Prouehimur pelago uicina ceraūnĭă iuxta. Idem. Quas dira Celænō, hārpȳæq; colunt aliæ. Sed yi diphthongo impropria apud græcos, utimur duntaxat in dictionibus græcis. Catullus, Vellera uirgati cuſtōdeībant, calathiſci, cuſtodeībant, pro cuſtodiebant per eī diphthongum melius ſcribitur more antiquo.

DE MEDIIS SYLLABIS REGVLA cognoſcendis.

Regula cognoſci poſſūt mediæ ſyllabæ tribus modis. Primo, in caſib. creſcentib. A E O producuntur, ut muſārum, deābus, quārum, diērum, diēbus, rērum, rēbus, dominōrum, quōrum, maiōrum, doctiōrum, ambōbus, duōbus, I uero & V corripiuntur, ut trĭbus, manĭbus, uerŭbus, tribŭbus. Excipiuntur Samnīs, ſamnītis. delphīn, delphīnis. tellūs, tellūris. ſalūs, ſalūtis, & huiuſmodi, in quorū obliquis. I, & V producuntur ſecundum ultimam nominatiui ſui. Secundo in uerbis creſcentibus. A. E. producuntur, Amāmus, amābam, amābo, amārem, amāre, amāmur, amābar, amābor, amārer, amāri, Doceāmus, uideāmus, & alia id genus, Præter, Dămus, dătis, dăbā, dăbo, & reliqua à do das, & compoſitis, in quibus. A. corripitur, ut ſupradiximus in quarto modo de primis ſyllabis, quæ regula cognoſcuntur. Item Amēmus, Dēmus, dētur, docēmus, docētis, docēbam, docēbo, legēbam audiēbam, amēris uel amēre, docēris uel docēre,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

docērer, docerēmur, audirēris, audirēmur. Legerēris, legerētur, legerēmur, legerēmini, amauērunt, uel amauēre, docuērũt, uel docuēre, legērunt uel legēre, audiuērũt, uel audiuēre. Sed cum ſequitur R poſt E in deriuatiuis à præterito perfecto indicatiui, corripitur E, amáuĕram, amáuĕrim, amáuĕro. Docúĕram, docúĕrim, docúĕro, légĕrã, audíuĕram. Et in futuris in bor, amabĕris, docebĕris. Et in Optatiuo actiuo tertiæ cõiugatiõis in toto ſingulari, et in tertia plurali, légĕrẽ, légĕres, légĕret, légĕrent. & in prima duntaxat perſona paſſiui eiuſdem optatiui, légĕrer, & in infinitiuo légĕre. I uero & V corripiuntur, légĭmus, cúpĭmus, quǽrĭmus, uólŭmus, póſſŭmus, præterquã, in quarta coniugatione, audīmus, audītis, audīris, audīrer, audīre, & in uolo, & ſum cum compoſitis, uelīmus, sīmus, poſsīmus in quibus I producitur. Prima tamen perſona pluralis præteriti perfecti quartæ coniugationis corripit penultimam audiuĭmus. Item in omni coniugatione primæ & ſecundæ perſonæ plurales præteriti perfecti ſubiũctiui in rimus & ritis corripiunt I penultimam, amauérĭmus, amauérĭtis, docuérĭmus, docuérĭtis. Legérĭmus, legérĭtis. Audiuérĭm⁹, audiuérĭtis. Eæ ipſæ uero futuri eiuſdem modi producũt, Amauerīmus, amauerītis, Docuerīmus, docuerītis. Legerīmus, legerītis, Audiuerīmus, audiuerītis. quod fit, ut ait Diomedes grammaticus, ut accentu præteritum à futuro diſtinguatur. hinc Illud apud Ouidiũ, Hauſtus aquæ mihi nectar erit, uitamq́; fatebor Accepiſſe, ſimul uitam dederītĭs in undis. & in obſcœno carmine, Vtilis hæc, aram ſi dederītĭs, ĕrit. Ennius, Non mi aurum poſco, non mi pretium dederītĭs. Ouidius Cum gelidam Thracen, & opertum nubibus Hæmũ, Et maris Ionii tranſierītĭs ăquas. Idem. Copia nec uobis ullo prohibente uidendi, Conſulis, ut limen contigerītĭs, ĕrit. Sed an liceat etiam eam ipſam penultimã RI in rimus, & ritis corripere, diſſeremus in ultimis ſyllabis in is deſinentibus. Præterea cum poſt i ſubit u digãma in præteritis perfectis indicatiui, & ab eis deductis, producitur I, cupīui, cupīueram. Audīui, audīueram. Idem etiam corripitur abiecto u per ſyncopam, Cupĭi cupĭeram. Audĭi, audĭeram. Tertio, Supina in atum & itum, à præteritis perfectis in aui, & iui producũt penultimam, amāui, amātum. Vocāui, uocātum. Cupīui, cupītum. Petīui, petītum, audīui, audītum. ſepelīui, ſepelītum. Quarto I in in compoſitione mediũ corripitur, Agrĭcola, Enſĭfer, Centĭmanus,

Omnĭpotēns, Multĭuola eſt mulier, Magnĭficus, Causĭdicus, identĭ
dem & ſimilia. Cat. Nullum amans uere, ſed idēntĭdem omnium,
Ilia rūpens. Quāticunq̧, & qualicūq̧ I ꝓducunt, ratione genitiui,
aut datiui in I. nō. n. ſeruat̃ I in cæteris caſibus, ut in omnipotens, et
aliis ſupradictis, ſed in gtō tm̃ quantīcunq̧, & in dtō uel abltō qualī-
cūq̧ dicimꝰ, ut in quātus, & qualis. nā ſicut quātus quantī quāto quan
tū. & qualis in ntō et gtō, qualī, qualem, ſic quantuſcūq̧, quantīcūq̧,
quantocunq̧, quantuncūq̧, & qualiſcunq; in ntō & gtō, qualīcunq̧
qualencunq̧ dicimus. Iuuen. Quāntīcunq̧ domus conſtet. M. Manli
us, Omne quidem ſignum ſub qūalīcunq̧ figura. Vbīq̧ quoq̧, & ple
rīq̧ producunt I, Vndĭq̧ uero corripit. Quinto, Media ſyllaba cū
penultima eſt, accentu, quanta ſit, cognoſci poteſt. nam ſi in ea fuerit
accentus, producitur, Romānus, Diuīnus, Idōlum, Theodōrus, an-
nōna, poēta. Sin autē in antepenultima, corripitur, Dóminus, pró-
fŭgus, littŏra, littórĭbus contrárĭa, flúctĭbus undas. Piētas. Ergo,
in diſyllabis dictionibus ſi neſcias quanta ſit prima, accentu compo-
nendo cognoſces. lĕgo, pérlĕgo, amo, rédămo, pérămo, lĭgo, rélĭgo.
Fĕro, ádfĕro, réfĕro. Plĭco, multiplĭco. Pŏtens, omnipŏtēs, Clāmo,
exclāmo, proclāmo, Conclāmo. Prīmus, aprīme, Dōno, Cōdōno.
Scrībo, Deſcrībo. Lēgo lēgas, relēgo relēgas.

S exto, Penultima ſyllaba in deriuatiuis, ante TAS corripit̃, bonĭtas,
Piētas. DVS, Florĭdus, Candĭdus. LVS, la, lū in diminutiuis, urceŏ
lus, unciŏla, aureŏlū. LIS in uerbalibus, útĭlis, ſtérĭlis à græco στερεῖσθαι,
amábĭlis, futĭlis. MEN à ſcđa & tertia cōiugatione, mónĭmē
unde monĭmētū, régĭmē. nā à prima & quarta ꝓducūt̃, oblectāmē.
munīmē. Itē ante CEN Túbĭcen, lyrĭcen, fidĭcen præter tibīcen pro
tibíicen. Ante AL ſeruatur penultima primitiui, & ante TVS pe-
nultima participiorum, ceruīcal, à ceruīcis, tribūnal, à tribūs geni-
tiuo. Anĭmal, ab anĭmus. hic ornātus, posĭtus, sĭtus, terrĭtus. Vectī-
gal etiam producit penultimam à uehendo dictum.

S eptimo, Penultima in deriuatiuis ante GO producitur, Carthāgo-
Virāgo, Calīgo, Lanūgo, Aerūgo. præter lĭgo Añ DO dulcēdo
libīdo, fortitūdo. Añ AR, Lacūnar, Puluīnar, Lupānar. Añ NAS,
arpīnās capēnas. Añ RIS, uel RE, militāris, militāre. ante TIS,
ſamnītis, ueſtrātis. præter cérĭtis. Añ NVS, Romānus, terrēnus,
Iuſtīnus, parietīnus, arietīnus, clandeſtīnus, mediaſtīnus. Silius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Ceu clādēſtīno traheretur fœdere bellum. Marc. Manlius,
Et clandēſtinis ſurgentia fraudibus arma. Horatius.
Tu mediāſtīnus tacita prece rura petebas. Præter, Ianthĭnus, hyacinthĭnus, myrrhĭnus, cryſtallĭnus, adamantĭnus, bombycĭnus, Sandycĭnus, amethiſtўnus, & huiuſcemodi græca in ινος. Itē Diutĭn⁹, Priſtĭnus, Craſtĭnus, ornotĭnus, Serotĭnus, oleagĭnus, fagĭn⁹. Mart.
Coccina famoſæ donas & iānthĭnā mœchæ. Perſius, Hic aliquis, cui circa humeros hyacīnthĭnā læna eſt. Iuuenalis.
Grandia tolluntur cryſtāllĭnā, maxima rurſus Myrrhĭnā.
Prop. Colchis flagrātēis adamāntĭnā ſub iuga tauros. Iuuenalis.
Cauſidicum, uendūt amethÿſtĭnā. nec ſcribas ſine t, eſt. n. uerbale, a' præterito paſſiuo μεμέθυσμαι, μεμέθυσαι, μεμέθυσται. unde μεθυστὸς, & cum a priuatiua ἀμέθυστος, à quo ἀμεθύστινος.

Octauo, Ante BILIS, quacūq; pcedēte uocali ſi à ſupino formentᷣ, ſequuntᷣ illi⁹ penultimā, amātū, amābilis. delectātū, delectābilis. flētū, flebilis. delētū, delēbilis. ſcītū, ſcībilis. audītū, audībilis. petītū, petībilis. cupītū, cupībilis. uēdĭtum, uendĭbilis. mōtum, mōbilis. nōtū, nōbilis. uolūtum, uolūbilis. ſolūtū, ſolūbilis. excipiᷣ à ſtātum, ſtābilis. hăbilis ſequitur uerbum hăbeo, ut dŏcilis, dŏceo. dēbilis, dēbeo. făcilis, făcio. A' genitiuo uero participii corripiunt antepenultimā, uiſi, uiſĭbilis. ſenſi, ſenſĭbilis. intellecti, intellectĭbilis, ac ſi mediū I haberent cōpoſita, ut magnĭficus, centĭmanus, omnĭpotens, ignĭuomus. Eodem modo ſi à ſecunda & tertia coniugatione aliunde q̄ à ſupino deducta fuerint, corripiunt antepenultimam. horrĭbilis, terrĭbilis, legĭbilis. dicĭbilis, conducĭbilis, concupiſcĭbilis.

Ante BVNDVS, itē à ſupino deducta, ſequuntᷣ illius penultimā errātū, errābundus. uagātum, uagābundus. populātum, populābūdus. cogitātum, cogitābundus. ſitītū, ſitībūdus. morĭtū, morĭbūdus. A' ſcda uero & tertia cōiugatione aliūde q̄ à ſupino deducta, corripiunt antepenultimā, Rideo rides, ridĭbūdus. gaudeo, gaudes, gaudĭbūdus. ludo, ludis, ludĭbundus. furio, furis, furĭbūdus. In uniuerſum, ſiqs uoluerit ſubtilius indagare, inueniet omnia ſecuta ſupinoꝝ penultimam analogice tanq̄ à legĭtum, legĭbilis. horrĭtum, horrĭbilis. docĭtum, docĭbilis. furĭtum, furĭbundus. ridĭtum, ridĭbūdus. rubĭtum, rubĭbūdus, pro quo rubĭcundus b in c conuerſa uocalitatis gr̄a, gaudĭtum, gaudĭbundus, & id genus alia, licet non utamur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Præterea, producit̃ a ante BVLVM, conciliābulum, præter stābulum. Ante CVNDVS, Irācūdus. & hæc quoq; sequunt̃ supinum, sic iūcundus à iūtum experīmentū ab experītum rudīmētū à ruditum, ornāmentum ab ornātum. mirāculū à mirātum. uerēcundus aūt ꝑducit e antepenultimā aliunde q̃ à supino deductū. Item A ante CEVS, uel CIVS, ꝑducit̃. ordeāceus, gallinācius, CVLVM, mirāculum, RIVS, ria, riū, sagittārius, librārius, statāria, armāriū. Denarius et cætera à numeroꝝ noībus cōem habere inueniunt̃. Martialis. Dēnārĭis tñ hanc non emo Basse tribus. & illud, Dilige Dēnārĭum. Martial. Hanc uolo, quam redimit totam denārĭūs alter. Item E Ante CVLA, in diminutiuis Diēcula, uulpēcula. Ante MENtum, incrēmētum. Añ FACIO uero cōis est calefacio, tepefacio, liquefacio. Cat.

Alta tepēfăcĭet cōmista sanguine cæde. Ouidius.

Thura liquēfăcĭunt, indutaq; cornibus aurum
Victima uota facit.- Claudianus.

Sanguine quàm largo græcōs cālēfecerit amneis. Idem,

Interior glacies quō lĭquēfacta noto. Item O ante RIVS ria rium producitur. Vxōris uxōria, Prætōrium.

Nono Ante CVLVM, corripitur antepenultima uerrĭculum. CIES, canĭcies, TIVS, tia, tium, tribunĭtius, iustĭtia, sodalĭtium. CVLVS, cula, culum in diminutiuis, ignĭculus, anĭcula, retĭculum. Notantur, Multītius, Nouītius, Redimīculum, Cutīcula. Canīcula, Tegetīcula, Cratīcula, Suppositītius antepenultima producta. Iuuenalis.

Quid facient alii, cum tu multītiă sumas? Idem,

Iam sedet in ripa, tetrumq; Nouītĭūs horret. Idem,

Accipient te Paulatim qui longa domi redimīcula sumunt. Idem,

Semper & assiduo curata cutīcūlă sole. Persius.

Scire erat in uoto, damnosa canīcūla quantum Raderet.- Mart.

Dat tibi securos uilis tegetīcūlă somnos. Idem,

Parua tibi incurua cratīcūlă sudet ofella. Idem. Hermes suppositītius sibi ipsi. Quotidianus quoq; ti ꝑducit in hendecasyllabo illo apud Martialē, Cūltūs Sīndōnē nōn quōtīdĭānā. Dilŭuiū quoq;, ꝑlŭuies, Illŭuies, & cætera à luo, corripiūt LV. Præterea Strymŏniꝰ, Pallădiū, Adăgiū, hæc Adăgio fœmininū. Præsĭdiū, offĭciū, iudĭciū, consĭliū, Exĭlium, Remĭgiū, Augŭriū, Municĭpiū, Monĭmentū, Mŭnĭmentū, Contāgium, præsāgiū, Perĭculū, Solātium, suāuium, uestī

gium, faſtĭdium, Conuĭuiũ, Iunonius, & id genus multa in ius ia ium, ſequunt̃ ſua primitiua Strimōnis, Pallădis, ăgo adĭgo, nã Adăgium quaſi ambăgium, & circumăgium dicit̃, ꝙ ꝑ ora hominum circumagat̃, ut illud, οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς κόρινθον, ἐσθ᾽ ὁ πλοῦς, Nõ omnium eſt Corinthon ire nauibus. Præsĭdis, effĭcis, Iudĭcis, Consŭlis, Exŭlis, Remĭgis, Augŭris, Municĭpis, Monĭmen, Munĭmen, cõtingis, præsāgis, Perīris, Solāris, Suāuis, Veſtĭs, Faſtīdis, Conuīua, Iunōnis. Notant̃ Sidonius, ſidonia ſidonium & cõnubium, quoꝝ alterum contra primitiui ſui penultimã, nu, cõmunem habet, ut diximus in exemplis mediaꝝ cõmunium. Nam nubo primã ſemp ꝓducit. alteꝝ uero græcum eſt σιδόνιος, Homerus ὀδυσσείας β. αἰθίοπάς θ᾽ ἱκόμην, καὶ σιδονίους καὶ ἐρεμβούς. quod & per ω magnũ ſcribit̃, ut βιστώνιος. Eurip. in helena σιδωνίαν δὸς, καὶ ἐρετμῶν ἐπιστάτας. de quo Stephanus σιδώνιος διὰ τοῦ ω μεγάλου, καὶ διὰ τοῦ ο μικροῦ. Idem ἐκτείνεται δὲ, καὶ λέγεται, βιστωνὶς, διὰ τοῦ ω, καὶ βιστώνιος ποιητικῶς:

DE MEDIIS SYLLABIS DECLINATIONE COGNOSCENDIS.

Declinatione mediæ ſyllabæ cognoſci poſſunt, ſi antepenultima ſyllaba declinando fiat penultima. nam ſi neſcias, quanta ſit antepenultima in Amauĕrimus, legĕremus, Carmĭnibus, tempŏribus, genĭtore, altitŏnante, domĭnorum, Clandeſtīnorum. perlēgerunt, confōdiſtis, flectendo cognoſces, ſi ex antepenultima penultimã feceris. hoc modo amáuĕrim légĕrem cármina. Témpŏra, génĭtor. Altítŏnãs, Dómĭnus, Clandeſtīnus, Perlēgi, Confōdi.

DE MEDIIS SYLLABIS COGNOSCENDIS EXEMPLO.

Exemplo cognoſces medias ſyllabas, quẽadmodum & primas. Nam ſi neq; regula neq; aliquo ex prædictis modis, quanta ſit media ſyllaba cognoſci poteſt, ad alicuius approbati poetæ authoritatem recurrendum eſt. Medias uero modo breueis, modo longas authoritate, ſupra ut quæq; ad manus erant, connumerauimus. Sed iam de ultimis ſyllabis dicere incipiamus.

DE VLTIMIS SYLLABIS.

Syllabæ quæ in ultimo loco poſitæ ſunt, iiſdem ferè modis cognoſci poſſunt, quibus & primæ, & mediæ. Poſitione, amãnt, legũnt, ãt tũ ſume pedum. ũndẽ ſciſſa coma. Diphthongo, poetæ̃, hæ̃c, heũ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Declinatiõe, si declinaueris, nã si nescias in ntõ quanta sit ultima, cognosces plerũq; accẽtu in gtõ crescẽte. nã in latinis dictionibus, si in penultima genitiui crescẽtis fuerit accẽtus, lõga erit ultima nominatiui. Tellūs, salūs, Virtūs, Delphīn, Sānīs, & huiusmodi, pducunt ultimã, qa penultima genitiui crescẽtis pducit, Tellūris, salūtis, Virtūtis, Delphīnis, Sānītis. Aduersat huic regulæ palūs, qd licet in genitiuo palūdis penultimã producat, tñ ultimã nominatiui corripit, quod obseruauit ẽt Seruius in libello de syllabis, citãs illud Horatii, Regis opus, sterilisq; diū pălūs, aptaq; remis. aliq tamẽ systolen fecisse Horatiũ dicũt, qd si esset, nõ præteriissent Acron, & Porphyrius diligentissimi interpretes. Itẽ in Carmẽ, miles, sanguis, Corpus, si nescias quãta sit ultima, cognosces in genitiuo cármĭnis, milĭtis, sánguinis, córporis, esse breuẽ accentu in antepenultima. Excipiunt masculina, & fœminina in or, Doctōr, doctōris, Sorōr, sorōris. decōr, decōris. honōr, honōris. Itẽ neutra in AL, ut Animāl, animālis. ceruicāl, ceruicālis. & in AR, ut Puluinār puluināris. lupanār, lupanāris, & similia, quorum ultima nominatiui corripitur, licet penultima genitiui crescentis producat accentu. Cõtra pār, păris. lār, lăris. uās, uădis. pēs, pĕdis. cerēs, cerĕris. compōs, compŏtis. impōs, impŏtis. Bōs, bŏuis. sūs, sŭis. grūs, grŭis, producunt ultimam nominatiui licet penultima genitiui crescentis corripiatur. In græcis autem dictionibus plerunque in genitiuo crescente accentus est in penultima, & tamen & ultima nominatiui, & penultima genitiui est breuis. Amaryllìs amaryllídos, æneìs, æneídos. Pallàs pallàdos.

DE VLTIMIS SYLLABIS REGVLA cognoscendis.

egula cognoscunt ultimæ syllabæ modis undecim. Primo, A finita, producunt amā cõtrā, prætereā, à poetā, à musā. Sed hic modus habet exceptiones treis, Prima est. Nominatiui. Accusatiui, Vocatiui in a corripiuntur, hæc & o fabulă, Priameĭă Virgo, hic & o prophetă, Poetă. præter uocatiuos à nominatiuis græcis in as, hic æneās o æneā & Græca in a productum, Nemeā, tegeā in quibus ā producitur, Virgilius. Vigilas'ne deũm gens æneā? uigĭla. Statius. Te Nemeā. tibĭ lerna comas, larissaq; supplex Poneret. Idem. Non Tegeā nõn ipse Deo uocat alite felix Cyllene. Secunda Numeralia in ginta, finalem habent indifferentem. Martialis.

Sexagintā̆ tē̆ras cum limina mane Senator.   Virgilius.
Trigintā̆ māgnos uoluendis mensibus orbeis.
Tertia, Pută, ită, quiă corripiuntur.
Secundo, B.D.M.T. finita corripiuntur ut ăb, ăd, Militum, Caput ni
si aut positio, aut diphthongus, aut syncopa prohibeat, ut amānt, le
gūnt, āut, hāud fumāt, obīt pro fumauit, obiuit.   Iuuenalis.
Magnus ciuis obīt, ēt formidatus othoni.
Tertio, C finita producuntur, fāc, dīc, Dūc, Halēc, præter Nĕc, Do
nĕc, Lăc breuia.   Ouidius.
Pāruĕ (nĕc inuideo) sineme liber ibis in urbem.   Idem.
Dōnĕc ĕrunt fontes, sydera dōnĕc ĕrunt.   Hic pronomen cō
mune est, sed de hic & hoc disserem⁹ in sexto modo cōium syllabarum.
Quarto, E finita corripiuntur, Millĕ. Omnĕ, scribĕ, penĕ, ritĕ, po-
nĕ, Impunĕ, & huiusmodi aduerbia.   Ouidius.
Pēnĕ pŭer cæsis abducta armenta recepi. Virg.   Rītĕ sĕcundarent
uisus. sed hic modus habet quinque exceptiones.   Quarum prima, In E à
græcis in η producunt. πηνελόπη Penelópē, πασιφάη Pasiphaé̄, ὦ
ἀγχίση ὦ ἀχίλλη ὄρφη. ὀδύσση O Achille. Orphe. Vlysse. o Anchisē.
Secunda, Genitiui, Datiui, Ablatiui quintæ declinationis in E
producuntur, ut huius, huic & a Diē, fidē.   Ouidius.
Prima fidē uōcisq; ratæ tentamina sumpsit.   Item ab hac famē.
Tertia, Imperatiua singularia secundæ coniugationis produ-
cuntur. Monē, Docē, Manē. Valĕ. uero, & cauĕ, cum corripi-
untur, sunt à ualo, & cauo tertiæ coniugationis.   Ouidius.
Idq; quod ignoti faciunt, uālĕ dicere saltem.   Idem.
Tū cāuĕ defendas, quamuis mordebere dictis.   Quarta mono
syllaba in e producunt, tē mē, sē, præter quĕ uĕ, nĕ pro an, nā quæ relatiuū,
& uæ interiectio diphthōgo producunt. nota in tutĕ, & tutĕmet corri
pi tĕ, Lucreti⁹. Accipe præterea quæ corpa tutĕ necesse est. Idem,
Tūtĕmĕt à nostris iam quouis tempore uatum.   Ennius,
O Tite, tūtĕ Tāti tibi tanta Tyranne tulisti.   Alphius Auitus ut ci-
tat Priscianus, Seū tūtē mālīs hōspītēs, seū tūtē cāptīuōs hābēs, sūt
enim dimetri iambici.   Quinta aduerbia in e à datiuo in o produ-
cuntur, doctē pulchrē ualdē, pro ualidē ferē, à docto, pulchro,
ualido, fero præter benĕ & malĕ correpta.   Ouidius.
Læta ferē lātus cecini tibi tristitia tristis.   fermē etiam producitur,
eiusdem

eiuſdem cuius & ferè ſignificationis Iuu. Mobilis, & uaria eſt fermē nātura malorum.

Quinto, I infinita producuntur, Deī, Amarī, dixī. Sed hic modus habet duas exceptiones. Quarum prima, Datiui & uocatiui in I, quorum genitiuus ſingularis in os correptam apud græcos deſinit, corripiuntur, huic palladĭ, Minoidĭ. o Phyllĭ, Amaryllĭ, Parĭ, Alexĭ. Stat.

Pāllădĭ littoreæ celebrabat Scyros honorē. Cat. Morte ferox Theſeus qualem Minōĭdĭ luctum. Ouidius.

Phyllĭ făce expectes Demophoonta tuum. Virgilius.

Mirabar quid mœsta deos Amarȳllĭ uŏcares. Ouidius.

Bella gerant alii. tu Părĭ ſemper ama. Virgilius.

Te Corydon o Alĕxĭ trăhit ſua quenq; uoluptas. Idem,

Daphnĭ, tŭum pœnos etiam ingemuiſſe leones

Interitum. Quos caſus à græcis mutuati ſemper corripimus.

Theocritus, δάφνιδι τῷ χαρίεντι συνήντετο βουκολέοντι μᾶλα νέμων, ὥς φαντὶ, κατ᾽ ὤρεα μακρὰ μενάλκας. Idem κἤφα, δάφνι τάλαν, τί τὺ τάκεαι, ἁ δέ τε κώρα πᾶσαν ἀνὰ κρανὰν πάντ᾽ ἄλσεα ποσσὶ φορεῖται. Idem κύπρι νεμεσσατὰ, κύπρι θνατοῖσιν ἀπεχθής. Homerus. αὐτὰρ ὃ αὖτε πέλοψ δῶκ᾽ ἀτρέϊ ποιμένι λαῶν, ἀτρεὺς δ᾽ ἐθνήσκων ἔλιπε πολύαρνι θυέστῃ, αὐτὰρ ὃ αὖτε θυέστ᾽ ἀγαμέμνονι λεῖπε φορῆναι. Idem βάσκ᾽ ἴθι ἶρι ταχεῖα ποσειδάωνι ἄνακτι. In quibus δάφνιδι, ἀτρέϊ, ποιμένι, ἀρνιθυ, μέμνονι, datiui in I breuem deſinunt. eſt. n. tertia dactyli. Itē δάφνι τα ἶρι τα. κύπρι νε Vocatiui ſunt, in I breuem deſinentes. eſt enim ſecūda dactyli. Cum igitur apud latinos Daphnidi, Tyndaridi & huiuſcemodi datiui producunt I, fit per communem modum, cū dictio in breuem deſinit, & eſt pedis principium, quod eſt frequentiſſimum apud Homerum. Sed de hoc diſſeremus, ubi de cōmunium ſyllabarū modis tractabimus. Secūda exceptio eſt, mĭhĭ, tĭbi, sĭbi, ŭbi, ĭbi mō pyrrhichii ſūt, modo iābi. prima. n. ſemp breuis eſt, ultīa uero indifferēs. in nĭsĭ & quăsĭ utraq; corripit᷑. ſūt. n. duo pyrrhichii.

Sexto L finita corripiuntur, animăl, annibăl, uigĭl, mĕl, Conſŭl. Præter Sōl, Pōl, nīl à nihil per ſynæreſin, ut mī à mihi, & barbara in el ſyllabam, ut Daniēl, quæ producuntur.

Septimo. N finita producūtur, Pæān, Hymēn, ēn, quīn, Xenophōn, delphīn. Sed hic modus habet exceptiones treis. Quarū prima eſt, forsăn, forſităn, tamĕn, attamĕn, ĭn, uidĕn, ăn corripiunt᷑. Virgilius.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Fōrsăn ĕt hæc olim meminisse iuuabit. Idem.
Errabunda bouis uestigia, Fōrsĭtăn illum. Martialis.
Quid ergo casta facit? Non dat. Nōn tămĕn illa negat. Ouidius.
Nil mihi rescribas, āttămĕn ipse ueni. Virgilius.
Quot te Mœri, pedes, an quo uia dūcĭt ĭn urbem? Catul.
Sic certē, uĭdĕn, ut perniciter exiluere. Horatius,
Cōlchŭs ăn Assyrius, Thebis nutrītŭs, ăn argis. Secūda est, Neutra in E N ut nomĕn Carmĕn corripiuntur, quod ostendit accentus in antepenultima in genitiuo crescente, nóminis, cármĭnis. Tertia, Nominatiui, accusatiui græci in on per o paruum, ut pelĭon, pylŏn, caucasŏn corripiuntur. Ouidius.
Et quas ossa tulit, quasq; altus Pēlĭŏn herbas. Idem,
Nōs Pўlŏn, Antiqui Neleia Nestoris arua Misimus. Idem,
Cāucăsŏn appellăt. Item accusatiui in I N ut Alexĭn. Mart. Tu licet & nostrum dixit Alēxĭn āmes, & in A N à græcis in A ut Iphigeniăn, æginăn. Ouidius. Nescio quàm dicunt Iphigenīăn ĭter. Stat. Nanq; ferunt raptam patriis æginăn ăb undis. Nam à nominatiuo in as producitur, ut hūc æneān. Virgi. AEneān, ălăcris palmas utrasq; tetēdit.

O ctauo, O finita & corripi & produci possunt, ut Amo, scribo, amando, Virgo, Cato. Sed hic modus quinq; habet exceptiones, Quarum prima est, Datiui, & ablatiui in o producuntur, ut huic & ab hoc Dominō, Templō. Secunda, Monosyllaba in o producunt, Stō, Dō. Tertia, Græca in ω magnum producuntur, Didō. Mantō. Iō. Echō, præter Egŏ à græco ἐγώ, qđ nusquã memini legere productũ apud approbatos, sed ubiq; aut correptum, ut ille ĕgŏ qui quondam, aut per synalœphă, ut Stultus ego huic nostræ similem. Nam Ouidii illud in epistolis legendum sic est. Sed quid ego hæc reuoco, dictis his omen abesto. Item apud Propertium illud, Thuscus ego, à Thuscis orior, Et apud eundem, Cum tibi nec frater, nec sit tibi filius ullus, Frater ego, & tibi sim filius unus ego. Sic item & illud, Sed quid ego hæc, fessósq; optatis demoror undis. Quod si in iis ipsis exẽplis non fiat collisio, defenditur magis uno ex modis communium syllabarum, quàm quod producatur o, licet Probus produci posse dicat secundum naturam o literæ uocalis, quæ in ultimo frequentius producitur, quã corripitur. Quarta, Duŏ & sciŏ cum compositis corripiuntur. Virg. Prætereā dŭŏ nec tuta mihi ualle reperti Capreoli.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Idem. Sī dŭō prætereà taleis Idea tulisset terra uiros. Idē, Nūnc sciŏ quid sit amor. Idē, Nēsciŏ quis teneros oculus mihi fascinat agnos. Quinta, illicŏ, modŏ, citŏ corripiuntur. Sero autem quando, ergo, profecto indifferenter poni inueniuntur. Stat. Sērŏ. mĕmor thalami. Mart. Dic mihi cras istud Posthume quāndŏ uĕnit. Idem, Dic bene, dic neutrum, Dic aliquāndŏ măle.

Nono, R finita corripiuntur, Cæsăr, torculăr, pĕr, uĭr, amŏr, turtŭr. Sed hic modus duas habet exceptiones. Quarum Prima est, fār, lār nār, uēr, fūr, cūr, pār cum compositis dispār, compār producuntur, cor uero commune est. Secunda, In er à græcis in ηρ producuntur, ut aēr, cratēr, æthēr, charactēr. græce eni ἀήρ, κρατήρ, αἰθήρ, χαρακτήρ dicuntur. Præter patĕr & matĕr, quæ semper corripiuntur, licet à græcis ueniant πατήρ, μήτηρ.

Decimo, S finita in quinque diuiduntur parteis. as. es. is. os. us.

As finita producuntur, maiestās, puellās, amās. Sed hæc regula duas habet exceptiones, Quarum prima est, Nominatiui in as quorum genitiuus in dos desinit, corripiuntur, ut Pāllăs ĕt inflexo quæ terret mænala cornu. Et, Quattuor autumnos plēiăs orta facit. Secunda, Accusatiui græci in as eorum nominum, quæ per os mittunt genitiuum, corripiuntur, ut āŏnăs in monteis ut duxerit una sororum, Et, Permistos hērōăs, ĕt ipse uidebitur illis. Et, Super Garamāntăs, ĕt Indos Proferet imperium.

Es finita producuntur, ut pariēs, patrēs, docēs. Hæc regula habet exceptiones treis. Quarum prima est, Corripientia penultimam genitiui crescentis, corripiuntur, ut diuĕs. milĕs, segĕs. Virgilius

Dīuĕs ĭnaccessos ubi solis filia lucos. Idem,

Impius hæc tam culta noualia mīlĕs hăbebit? Ouidius. Iām sĕgĕs est ubi Troia fuit. præter, Ariēs, abiēs, cerēs, fidēs, rēs, pēs, pariēs, spēs, terēs, quæ producuntur. Secunda est, Nominatiui græci pluraleis in es corripiuntur. Virgilius.

Nāīdĕs, indigno cum Gallus amore periret. Idem.

ărcădĕs o mihi tum quā molliter ossa quiescent. Idem,

Infandi Cyclōpĕs, ĕt altis montibus errant. Idem,

Thrācĕs ărant- tertia, ĕs à sum cum compositis potĕs, adĕs modi tam indicādi, q̄ imperandi, & penĕs, & inquiĕs corripiunt. Pers. fūr ĕs ăit Pedio. Iuu. Sī pŏtĕs illa pati. Virg. Hūc ădĕs o Meliboœ. Hor.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quem pēnēs arbitrium est & uis, & nōrma loquendi. nam ab edo ēs producitur differentiæ causa. s finita corripiuntur, ignīs, Parīs. hæc regula habet exceptiones septem. Quarum prima est, Datiui, & ablatiui, & accusatiui in is producūtur, his & ab his Dominīs, quīs, pro quib⁹, hos fontīs, manīs, has partīs, hos & has omnīs, leuīs. sed quīs & accusatiui in is, tum ut differant à nominatiuo singulari, tum etiā, ut diphthōgo longos esse significetur, per ei melius scribūtur, quod & antiquos fecisse legimus. Illud igitᷣ sic. Tu calamos inflare leueīs, ĕgŏ dicere uersus. Item Queīs āntе ora patrum. Item. Treīs nōtŭs arreptas in saxa latentia torquet. Secunda producentia penultimam crescentis genitiui producuntur, Delphīs, delphīnis. Samnīs, samnītis. Tertia in is à græcis in eis per ei diphthongum producuntur, ut Pyróeīs, Simóeīs. Ouid. Interea uolucres Pyroeīs, ēous, & æthō. Idem, Hac ibat Simóeīs, hīc est sigeia tellus. quæ licet penultimam corripiant, tamen in ea accentus est acutus, quia integræ ad nos ueniunt. sed de his dicemus, ubi de accētibus tractabimus. Quarta monosyllaba in is ꝓducunt̃, ut uīs, sīs, præter, ĭs, quĭs nominatiuos, mĭstĭs bĭs quæ corripiuntur. Iuu. satyra quinta, corripuit possis in eo uersu. Tam ieiuna fames? cum pōssīs hŏnestius illic, melius tamē defenditur extremis, abiectione, ut corripiatur i per communem modum. Quinta, Secundæ personæ singulares in IS quartæ cōiugationis producuntur, ut audīs, nescīs. Mar. Nēscīs heu nescis dominæ fastidia Romæ. quod ostendit circunflexo accentu penultima primæ & secundæ personæ pluralis nescīmus, nescītis. Audīmus, audītis. Quod si apud poetas aliquando IS correptam inuenias (quod ipse non memini legere, nam illud apud Ouidium sic legendum est, Nescio, an exciderint mecum loca) non propterea dixeris, cōmunem eam esse syllabam. Nec, quia Virgilius dixit, obstupuī, stĕtērunt q; comæ, propterea dicendum fuerit in steterunt penultimam esse communem. Sexta, Velīs cum compositis malīs, nolīs, producuntur, quare in plurali penultima in prima, & secunda persona producitur. uelīmus, malīmus, nolīmus, uelītis, malītis, nolītis. Septima, Secundæ personæ singulares futuri subiunctiui producuntur. ut dedero dederīs, audiero audierīs. Ouidius.

Da mihi te facilem, dederīs in carmine uireis. Horatius.

Audierīs hæres ergo nunc Damna sodalis. Idem,

Miscuerīs

Miſcuerīs ēlixa, ſimul cōchylia turdis, dulcia ſe in bilē uertent. unde
in plurali, ut ſupra diximus in tractatu de mediis ſyllabis, producunt
penultimā primæ, & ſecundæ perſonæ, dederīmus, dederītis. audierī
mus, audierītis. præteriti uero pfecti eædē ſingulares corripiunť, ut
dederim dederĭs, audierim audierĭs, unde in plurali prima & ſecūda
corripiūt penultimā, ut dederĭmus, audiuerĭmus, id qđ ex Diomede
grāmatico licet cognoſcere, ſic enim inquit. Et in hac ſubiūctiua nu-
mero plurali uniformem declinationē præteriti, & futuri temporis,
accentus diſtinguit. Perfectū enim acuto accentu declinatur, futurū
circunflectiť, ſic, Præterito cum dixérĭmus, Futuro cum dixerīmus.
Sed notandum inueniri apud authores IS, futuri ultimam in ſingu-
lari, & RI penultimā in plurali etiam correptas. Virg. in ſexto. Cum
tu ſupplex in rebus egenis, Quas gentes italum, aut quas non orā-
uĕrĭs urbes? Iuuenalis, Græculus eſuriens in cœlū iūſſĕrĭs, ibit. Idē,
Si dīxĕrĭs, æſtuo, ſudat. oraueris, iuſſerĭs, dixerĭs futuri ſunt tēporis,
& RIS corripitur. Hora. In arte poetica, In uerbis etiam tenuis, cau-
tusq; ſerendis, Dīxĕrĭs egregie. hic dixerĭs futuri eſt temporis, pro
dices, aut dicere poteris, & tamen corripitur RIS. Idem in ſermoni-
bus. Nam fruſtra uitium uitāuĕrĭs illud, Si te alio prauum detōrsĕ-
rĭs. Vitāuĕrĭs, & Detōrsĕrĭs, futuri ſunt temporis, & Rĭs in utroq;
corripitur. Eſt enim ſenſus, fruſtra laboraueris uitando aliquod uitiū,
ſi prau9 in aliud deflectes. ut ſi dixeris, fruſtra uitaueris Charybdim,
ſi in Scyllam incideris, ideſt fruſtra poteris uitaſſe Charybdim, ſi in
Scyllam incides. Quod in prima perſona fiet manifeſtius, fruſtra ui-
tauero Charybdim, ſi in Scyllam incidero. Siquis autem diceret ſub
perſona. C. Cæſaris, Fruſtra ſubegerim Gallias, niſi & Pompeium
uicero, alia eſt figura loquendi, quod quia non facit ad rem, præteri-
mus. Satis fuerit oſtendiſſe ſecundam perſonam futuri ſubiunctiui ul
tima correpta etiam inueniri apud authores. Vnde Lucretius in pri-
mo, penultimam primæ perſonæ futuri in numero multitudinis cor
ripuit, Quas ob res ubi uīdĕrĭmus nil poſſe creari de Nihilo tum qđ
ſequimur, iam rectius inde perſpiciemus. Illud Autem Virgilii in ſex
to, Nanq; ut ſupremam falſa inter gaudia noctem ēgĕrĭmus, noſti,
rĭ in ēgĕrĭmus bene correpta eſt, quia non futuri eſt, ſed præteriti tē
poris. Concludimus igitur, in præterito IS & RI corripi ſemper, in
futuro uero & corripi, & produci poſſe. exempla cum RI produciť

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.12

in futuro, adduximus supra, ubi de mediis syllabis regula cognoscendis, disseruimus. Verũtñ in ꝓsa orõne illas ipsas IS & RI in praeterito corripiendas, in futuro producendas cẽseo, ut sicut lego legĭs ultima correpta, legĭmus legĭtis penultima pronuntiamus, ita legerim legerĭs ultima, legerĭmus legerĭtis penultima breui pronuntiemus, eodẽ modo qa in amauerim amauerĭs, docuerim docuerĭs, audiuerim audiuerĭs, IS ultima corripit͛, in amauerĭmus amauerĭtis, docuerĭmus docuerĭtis, audiuerĭmus audiuerĭtis, RI penultima corripietur. Praeterea sicut amo amās ultima, amāmus amātis penultima, doceo docēs ultima, docēmus docētis penultima, audio audīs ultima, audīmus, audītis penultima longa dicimus, ita contigero contigerīs ultima, contigerīmus contigerītis penultima, dedero dederīs ultima, dederīmus, dederītis penultima, docuero docuerīs, ultima, docuerīmus, docuerītis penultima, Transiero transierīs ultima, trãsierīmus, transierītis penultima producta dicamus. Quidam tamen RIS tunc produci aiunt à poetis, cum est principium pedis, nec aliter, & defendi uno ex modis syllabarum communium. RI autem in plurali produci regula, quia cum inueniuntur simul quatuor breues, licet unam ꝓducere ꝓpter metꝶ. Sed, ut uidimus, Diomedes aliter sentit, uult. n. omnino produci eas in futuro, corripi in praeterito.

OS finita ꝓducunt͛ ut dōs, honōs, dominōs. Sed haec regula duas habet exceptiones, Quarum prima est, ŏs ossis corripitur. Secunda graeca in os per o paruum, ut Delŏs, Iliŏs, Chaŏs, hui⁹ aeneidŏs, Tereŏs corripiuntur. Ouid. in chăŏs antiquum confundimur. Idem.

Attamen ille tuae felix aenĕidŏs author. Martialis,

Flet Philomena nefas incesti Tĕrĕŏs, & quae
Muta puella fuit, Garula fertur auis.

nam in os per ω magnũ semper producuntur ut herōs, Minōs, Androgeōs.

VS finita corripiuntur, Deŭs. Sed haec regula habet exceptiones quatuor. Quaꝶ prima est Genitiui singulares, & nominatiui, & accusatiui & uocatiui plurales producuntur, ut huius, hae, has, & o man⁹.

Secunda, Producẽtia penultimam genitiui crescentis, ꝓducunt͛, tellūs tellūris. uirtūs uirtūtis. salūs salūtis. Notatur, ut supra dixi, palūs palūdis in poetica, Regis opus, sterilisq; diũ pălūs, aptaq; remis, quod defendi potest exclusione s literae correpta u, quemadmodum insulae ionio in magno. Tertia, Monosyllaba in us producuntur

plūs,

plūs, thūs. mūs autem & sūs non solum quia monosyllaba, sed etiam quia græce μῦς σῦς dicuntur, & υ ψιλὸν longa est, id quod etiam accentu circunflexo ostenditur. Quarta, græca in ūs, ut panthūs, melampūs, Sappūs, amathūs producuntur. A`pus tamen composita etiam corripiuntur. Horatius in epodis, Pōlўpūs, an grauis hirsutis cubet hircus in alis. Idem, in sermonibus. Delectant, ueluti Balbinum Pōlўpūs Agnæ. Sed tunc à græcis in os ad nos ueniunt. nam græce & πολύπους & πόλυπος, & οἰδίπους & οἴδιπος, & τρίπους & τρίπος dicitur. nam attici πολύπους, æolici πόλυπος dicunt, ut alterum sit per synæresin πολύποος πολύπους, ut νόος νοῦς, alterum abiectione, πολύποος πόλυπος. componitur enim à πους, & πους à πρὸς ὀξυτόνως, unde πὸς πους cum acuto accentu. uide Etymologicon in dictione πούς. Multa de Polypo apud Athenæum habentur, in quibus & hæc, τὴν δὲ αἰτιατικὴν πολύπουν φασὶν, ὡς καὶ ἀλκίνουν, καὶ οἰδίπουν, καὶ τρίπουν δὲ λέβητα αἰσχύλον εἰρηκέναι ἐν ἀθάμαντι ἀπὸ ἁπλοῦ τοῦ πούς, ὡς νόος νοῦς, τὸ δὲ πόλυπον λέγειν, αἰολικὸν, ἀττικοὶ γὰρ πολύπουν λέγουσιν, ἀριστοφάνης δαιδάλῳ, ταῦθ᾽ ἑκόντα πολύπους, καὶ σηπίας, καὶ πάλιν πολύπουν μοι ἤνεγκε, καὶ πάλιν πηγαὶ λέγονται πολύπου πιλουμένου. ἀλκαῖος ἀδελφαῖς μοιχευομέναις, ἠλίθιον εἶναι, νοῦν τε πολύποδος ἔχειν. ἀμειψίας κατεσθίοντι, δεῖ μὲν, ὡς ἔοικε, πολλῶν πολύπων. πλάτων παισὶ, ὥσπερ τοὺς πολύποδας πρώτιστα σύ, ἀλκαῖος, ἔδω δ᾽ ἐμαυτὸν, ὡς πολύπους. οἱ δὲ πολύποδα προφέρονται ἀνάλογον τῷ πούς ποδὸς περὶ πόδα. paulo post subiungit, ἐπίχαρμος δ᾽ ἐν ἥβας γάμῳ, πώλυ ποίτε, σηπίαιτε, καὶ ποτ᾽ αἶναι τευθίδες χαλυσώδεις βολβίτις γραῖαί τ᾽ ἐριθακώδεες. ἀρχέστρατος δέ φησι, πώλυποι ἔν τε θάσῳ, καὶ καρίᾳ εἰσὶν ἄριστοι, καὶ κόρκυρα τρέφει πολλοὺς, μεγάλους τε, τὸ πλῆθος. δωριεῖς δ᾽ αὐτὸν διὰ τοῦ ω μεγάλου καλοῦσι πώλυπον, ὡς ἐπίχαρμος. καὶ σιμωνίδης δ᾽ ἔφη, πώλυπον διζήμενος, ἀττικοὶ δὲ πολύπουν. Itidem etiam legitur in epigrammatis. ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ, πώλυπος εἰναλίῃ πότ᾽ ἐπὶ προβλῆτι ταυυθεὶς ἠελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα. ΙΣΙΔΩΡΟΥ. πόλυπον ἀγρεύσας ποτὲ γύννιχος, ἐξ ἁλὸς εἰς γῆν ἔρριψεν, δείσας θηρὸς ἱμαντοπέδην. Homerus quoque in ος usus est nominatiuo in dictione ἀρτίπος, ait enim ἰλιάδος Ι, ἡ δ᾽ ἄτη, σθεναρή τε, καὶ ἀρτίπος οὕνεκα πάσας. ubi notandum in illo Horatii, Polypus an grauis, & in il-

lo eiuſdem, Balbinum Polypus Agnæ, Po produci poſſe dorice, α πώλυπος per ω magnum, eadem ratione etiam Polydamas apud Perſium. Quãquam aliqui & pulypus & pulydamas per u legunt, pv, quoniam & πουλυδάμας & πούλυπος per ου diphthongum apud græcos cum πο producturi ſunt, inuenitur.

V ndecimo V finita producuntur omnia fluctũ, manũ, tũ, diũ, cornũ, genũ, amatũ. Sed notandum neutra in u in nominatiuo, accuſatiuo, & uocatiuo corripi, in reliquis uero produci, id quod Max. Victorinus de nominatiuo ſcribens, ſic teſtatur. V terminatus corripitur, ut cornŭ, genŭ, tonitrŭ. Quanquã Priſcianus refragatur his uerbis. In u neutrorum, quæ indeclinabilia ſunt in ſingulari numero, ut hoc genu, huius genu. hoc cornu, huius cornu. In quibus quãuis quibuſdam artium ſcriptoribus uideatur temporũ eſſe differentia, Dicunt enim nominatiuum quidem, & accuſatiuum, & uocatiuũ corripi, reliquos uero produci, Ego in uſu pariter in omnibus produci inueni caſibus hæc nomina, nec irrationabiliter. Omnis enim in quacunq; parte terminatio in u deſinens, producitur, ut fluctũ, pãthũ, tũ, diũ. Ouid. in octauo Met. Dextraq; à poplite leuum preſſa genũ, dĭgĭtis inter ſe pectine iunctis. Ecce enim hic accuſatiuus eſt ſine dubio, & producitur. Apud Virgilium quoq; in primo æneidos Nuda genũ, nõdoq; ſinus collecta fluenteis, quomodo enim ſinus collecta accuſatiuum iunxit nominatiuo, ſic etiã nuda genu. hæc Priſcianus, Cui ego non accedo, primum quia eam regulam, quod omnis in quacunq; parte terminatio in V deſinens producatur, ipſe ſibi uidetur finxiſſe. Nã, qui ante eum fuerunt, grammatici, ut Max. Victorinus, Marius. Seruius aliter ſentiunt, ut & ipſe Priſcianus teſtatur. Deinde quia preſſa genũ apud Ouidium, & Nuda genũ apud Virgilium poteſt produci ratione communis ſyllabæ per eam regulam, quæ dicit, In heroico uerſu cuiuſcunq; pedis ſyllaba prior, cum à ſuperiore uerbo remanſerit, promiſcue longa erit, aut breuis, ut poeta uoluerit, quoniam in ea pars orationis impletur, ut Virgilii illud in Georgicôn tertio, Inualidũs, ĕtĭamq; tremens, etiam inſcius æui. Ecce dũs natura breuis, producitur, quia eſt in fine dictionis, & pedis prima ſyllaba. Præterea præter Grammaticorum Victorini, & Seruii authoritatem, poteſt etiam V in nominatiuo corripi ad imitationem græcorum, qui, ὑψιλὸν in huiuſmodi nominibus corripiũt, ut γόνυ apud Theocritũ

in eo

in eo uersu, ἀλλ' ἰθὺς μυθεῖται, ἀπωτέρω ἢ γόνυ κνήμας, ἢ γόνυ, dactylus. sic πρόχνυ, apud Home. Ἰλιάδος Ι, πρόχνυ καθεζομένη, δάκρυ τὸ δὲ δάκρυσι κόλπει, πρόχνυ, pro πρὸ γόνυ pro αὐτῷ γόνυ, & abiectione ο πρόγνυ, καὶ πρόχνυ, & corripitur νῦ, πρόχνυ ὀλ., dactylus. υ ψιλὸν enim apud nos sæpe in V mutat, ut τὺ tu. μῦς mus. κύμαι, Cumæ. δύο duo. γόνυ genũ. Adde quod ibi Nũdã gẽnũ. potest genu esse septimus casus. Nam, & si uni dictioni nõ licet diuersos casus coniungere, duabus tamen & pluribus licet. Alba enim crinibus, & denteis mulier non licet dicere, Alba autem crinibus, & nigra faciem, licet. Sic in uerbis, etsi me amas, tamen mihi semper noces. Item, Sed uos qui tandem? quibus aut uenistis ab oris? Quo'ue tenetis iter? non igitur necesse est genu casus esse accusatiui, quia sequitur sinus collecta fluenteis, potest enim simul per nomen esse Synecdoche cum casu septimo, per participium uero, Græca figura cũ accusatiuo, ac si dixisset, Rubra genis, nodoq; sinus collecta fluenteis. Esse præterea septimũ casum nuda genu colligitur etiam ex Probo, ubi ait. Nominatiuũ singularem aptõti nominis, neutri generis V litera terminatum in poemate aliquo, non facilius inuenies, ut si facias hoc cornu, hoc genu, uel hoc gelu. Nam hæc nomina apud Virgilium in septimo casu inueniuntur.

DE SYLLABIS NATVRA LONGIS.

Syllabæ natura lõgæ quinq; modis esse possunt. primus est cum uocalis sola est, & producitur, ut, ō ănĭmam, & mores, cum qua dii nocte loquuntur. & Spem gregis, āh sĭlĭce in nuda cõnixa reliquit. & dicit' is modus constat natura. Secundus est, cum diphthongus fuerit, de qua dicitur, cõstat diphthongo, ut æ, œ, au, eu, ei. Tertius est, cum præponitur consonanti, ut ēn ĕgŏ uicta situ. de qua dicimus, incipit. Quartus est, cum postponitur ut, Nē pĕtē connubiis natam sociare latinis, de qua dicimus, sic terminatur. Quintus est, cum inter duas, plureis'ue ponitur consonanteis, ut, Sōl, quī terrarum.

DE SEPTEM MODIS COMMVNIVM SYLLABARVM.

Cõmunium syllabarũ modi sunt septẽ. Primus est, cum correpta uocalis excipit' à duab' cõsonantib', quarũ prior sit muta, sequẽs uero liquida, ut cy in cyclops. Est. n. hic breuis apud Virgiliũ. Vastosq; ab rũ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

pē cy̆clopas.longa uero hic apud eundem. At genus è syluīs cyclo/pum & mōtibus altis & Pa in patres, est enim hic breuis. Albanīquē pătres, atq; altæ mœnia Romæ, hic longa, Perpetui solitī pātres cō sidere mēsis.ut a item in Atlas, est.n.hic breuis, Viribus inferior (qs enim par ĕsset ātlantis uiribus) hic longa, Constitit hesperio regnīs ātlantis in orbe. Idq; tantū in eadem dictione, ut in superioribus exē-plis. In diuersis aūt dictionibus muta cum liqda non potest ꝓducere antecedentē breuē, sed breuis, ut erat, remanet, ut Sūma pete, aut sū mas defringe ex ărbŏrē plātas, Itē, Et cōiuratos cœlū rescindĕrē fratres. Et.tū multa in tectis crepitās salit hŏrrĭdă grādo, Et, Quá circū extremæ dextra, leuă quē trăhunt, id qđ Terentianus sic præcipit.

S i mediam uocalis habet, quam consona, & uda
E xcipiunt, nequeunt geminæ uexare priorem.
ū ndē trĕmor terris. aut hoc percūsă trĭdenti,
D actylus efficitur. nam longa est reddita prima,
E t mediam nil uda iuuat, quæ subdita currit,
S ic manet ūndē brĕuis, sic & percūsă tridenti.
S yllaba si contra fortisq;, & uiuida detur,
ū ndē scire potes percūsă spumat arena,
Reddet spondeos iusta ratione locatos.
N ec modo quia uerbo finem facit ūndē, pŭtato
S ic cecidisse, magis sermone notabis in uno
C ongruere, ut cassæ pariter sint consona, & uda.
E t solem geminum, ĕt dūplĭces se ostendere Thebas.
ē r dūplĭces mediam non possint reddere longam.
Respicis udarum, quàm uis modo fiat inanis,
S ubiectæ quoties, & iuri sunt alieni.

Non posse ait mutā cum liquida producere antecedentis dictionis breuem, s uero literam posse. C.P.T. scilicet mutis præpositam, quod ostendit eo uersu, ūndē scīrē pŏtes, percūsă spūmăt ărena, ubi ūndē, cūsă, spondei sunt. Idem etiam colligitur ex his eiusdem uersibus, in quibus docet præcedentis dictionis trochæum nunquă exire in spondeum adiumento consonātium, quæ sequuntur, sed in dactylum semper.

Quippe ubi sola manet uerbi uocalis in imo,
E t breuis hæc abscissa, aliam, comitemq; requirens,
N ullaq; consona iuncta parat dare temporis auctum,

N il iam spondeo uideas superesse relictum:
V el tu ruricolæ primum decurre Maronis.
Liber, & alma ceres, & ferte simul Dryadesq;.
M unera uestra cano. & studium cui prima frementem
F udit equum magno tellus percussa tridenti.
I pse nemus. Tegeæe fauens, oleæq; Minerua.
D iq; Deæq; omnes, studium quibus arua tueri.
Quiq; nouas, & qui q; satis, et quæq; sibi mox.
N ec tibi regnandi ueniat tam dira cupido.
ā n ne nouum. tunc ipse tibi plus parte relinquit:
V ere nouo gelidus canis cum montibus humor
L iquitur, & Zephyro putris se gleba resoluit.
E t quid quæq; ferat regio, & quid quæq; recuset.
B is decies, unumq; supra, nisi fallimur, ecce
D actylon efficiet talis, quem dico, trochæus,
S pondeum & nullum potuit dare uersibus iisdem. Non nisi in eadem dictione inueniri liquidam post mutam producere antecedentem breuem, sic idem Terentianus,
V da igitur nunquam præbebit subdita tempus,
P ræbebit uerbo deprensa, aut nomine eodem.
Replet cum dico, subiecta est uuida mutæ.
ā tlas ut græca, sic profero uoce latina.
V da secunda utinam nostra sic uoce sederet.
E xemplo sat erit, qui dixit membra pyrachmon
T ertia tum cycnus, & quarta frequentior his est,
N am mutis docui subiectam hanc omnibus esse.
F abricium dixit, sacrum, qui limite quadret.
ā gricola, et ueprets dixit saluere per utreis
T empora sic præbent udæ, cum subiiciuntur.

M tñ. & N liqdas post mutas in græcis tantum dictióibus inuenimus, ut sic dixerim, liquescere, & cassas fieri, quáq M ne in dictione qdem græca apud nostros memini legere, sed N duntaxat. Ouidius. Piscosamq; Gnidon, grauidamq; Amathunta metallis. Martia. Delectat Marium si perniciosus ichneumon. Idem, Quæ capta en alio nupta Lacæna cycno? Secunda in hercule furete. Mundus puellæ serta cnosiacæ gerit. In qbus uersibus ām, quē,

Gnĭ.ō,sŭs,ĭ,cǣ,nă,cy̆.treis esse dactylos uidemus,& tă cnō iambū in quarto loco.atq; N udam nihil iuuare antecedentem breuē. Quod factū est ad imitationē græcoꝝ,apud quos μ & ν frequenter post mutas effluunt. Euripides in phœnissis, ἰσότης ἔταξε, κἀριθμὸν διώρισεν. Idem in iisdem, κλεινάς τε θήβας, τοῖν δ' ἑλοῦ δυοῖν πότμοιν τὸν ἕτερον, ἢ γὰρ παῖδα σῶσον, ἢ πόλιν. In iisdem, τὰ μὲν παρ' ἡμῶν πάντ' ἔχεις, ἣ γοῦ τέκνον πρὸς οἶκον, ὅστις δ' ἐμπύρῳ χρῆται τέχνῃ. In iisdē. ἀπωλόμεσθα δύο κακῷ συνύλεις τέκνον. Idem in Hecuba, ἔπλευσ', ὅπως δ' ἔπλευσα θεομανεῖ πότμῳ. In eadem καὶ πεῖθ', ἔχεις δὲ πρόφασιν, ἔστι γὰρ τέκνα. Callimachus, νύμφης, ὡς μεγαρέων οὐ λόγος οὐδ' ἀριθμός. Theocritus, ἄμμες δ' οὔτε λόγῳ τινὸς ἄξιοι, οὔτ' ἀριθμητοί. Cratinus in cleobulimis, ut citat Hephestiō, ἔστιν ἀκμῶν, καὶ σφυρὰ νεανία εὔτειχι πώλῳ. Idē in Panoptis, κρανία διττὰ φορεῖν ὀφθαλμοὶ δ' οὐκ ἀριθματοί. In horis, οὐδὲ πρὸς εἶδος, ἀρ' ἦν οὐδὲν προσιδεῖν τι τεκμαρτόν. In qbus, ἀριθμὸν in quarta sede senarii uersus Iambici, & πότμοιν & bis τέκνον, & τέχνῃ, & πότμῳ in sexta, sex sunt iambi. Item ἐστὶν ἀ, dactylus in prima sede heroici uersus. itē δ' οὐκ ἀρι· οὐδ' ἀρι· οὔτ' ἀρι· δεῖν τι τε, bis duo dactyli.

N etiam post M inuenitur apud græcos syllabam facere indifferentem. Cratinus, ἀλλοτριογνώμοις ἐπιλήσμοσι μνημονικοῖσι. λήσμοσι, dactylus. Epicharmus in Megaride, ὕμνος, καὶ μουσικὰν ἔχοισα πᾶσαν φιλόλυρος ἠχεῖ. ὕμν trochæus. Est enim metrum trochaicū, quod in locis imparibus non nisi trochæum, uel tribrachyn suscipit. In ὕμνος, Υ, sequentibus μν, cōmunis est. Callimachus, ut citat Hephestion, πῶς μὲν ὁ μνησάρχειος ἔφη ξένος. πῶς μεν ὁ dactylus. ubi μν in μνημονικοῖσι, & in ὕμνος, & μνησάρχειος non producunt antecedēteis breueis ι.υ.ο. Quos imitatus Horatius in prima ode, dixit, Euterpe prohibet, nēc Pŏlўmnēia, ubi. LY. in Polymneia corripuit, licet sequant' m & n, quæ poterant positione producere, ut in illo Hesiodi. τερψιχόρη τ', ἐρατώ τε, πολύμνιά τ', οὐρανίη τε. λῦ μνῐᾰ dactylus. est enim Euterpe cohibet, nec polymneia, metrū choriambicum Asclepiadeum tetrametrum constans spondeo, duobus choriambis, & pyrrhichio, sic, Eūtēr, spondeus. pē cŏhĭbēt, choriābus. nēc pŏlўmnē, iterum choriambus .ĭ ă, pyrrhichius. Idem quoq; sensisse uidetur Ouidius quinto fastorum, ubi ait.

Dissensere Deæ, quarūm Pŏlўmneia cœpit, rūm pŏ lў, da-

ctylus. quãquam hic & pulymnia legi potest, ut sit spõdeus rũpũ. ut illud apud Persiũ, Nec mihi Pūlўdămas, nec troiades labeonẽ, ꝑ polydamas, qđ ab Homero accepit, q Iliados χ, ita Hectorem inducit loquentẽ, ὤμοι ἐγὼ, εἰ μὲν κε πύλας, καὶ τείχεα δύω, πουλυδάμας μοι πρῶτος ἐλεγχείην ἀναθήσει, πουλυδάμας ꝑ πολυδάμας propter metrum, ut illud Virgilii,

Venit & ūpĭlĭo, tardi uenere bubulci, upilio ꝑ opilio, eodẽ modo fortasse apud Ouidiũ Pulymnia tetrasyllabũ ꝑ polymnia. Quãq̃ πωλύμνια, πωλυδάμας & huiusmodi p ω magnũ scribunt dores, ut πωλύπους Athenæo teste, ut supra dixim⁹ in ultimis syllabis, quæ in us desinũt, unde Polymnia, Polydámas primã possunt ꝓducere ẽm dores, sed magis placet, ut sit pentasyllabum polymneia, ad imitationem Horatii, cuius fuerat familiarissimus, de quo sic scripsit in Tristibus, Detinuit nostras numerosus Horatius aureis,

Dum ferit ausonia carmina culta lyra. Aliq tñ utrobiq; legunt polyhymnia, qđ non placet. nõ. n. componit̃ ex πολὺ, καὶ ὕμνος, sed ex πολὺ, καὶ μνεία, ut à memoria dicat̃, cuius filias esse musas testat̃ Hesiodus, μοῦσαι ὀλυμπιάδες κοῦραι διὸς αἰγιόχοιο, τὰς ἐν πιερίῃ κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα μνημοσύνη. & licet græci p unum υ πολὺν, & p iota μνι & carmine, & ꝓsa orone scribãt, sic πολύμνια προπαροξυτόνως, sicut & Hesiodus eo uersu protulit, πολύμνιά τ' οὐρανίη τε, & Gaza in tertio, ubi dicit, ὑφαιρείσθω τὰ εἰς μνῖα, ἢ τεῖα πολύμνια, ψάλτεια, τῷ ι γάρ, tñ puto factũ magis ὑφαιρέσει τοῦ ε ex ει diphthõgo, q̃ uel gemini υυ in unũ υ συναιρέσει, nã nusq̃ legit̃ geminũ υυ in unũ υ cõtrahi, uel alterius υ abiectiõe, qm̃ quæ cõponunt̃ ex πολὺ, seruãt υ ut πολυειδὴς, πολύαινος, πολυσοφία, πολυΐστωρ, ex ει uero modo ι modo ε auferri κατὰ διάλεκτόν τινα legit̃. nã Iones ἀσθενία ꝑ ἀσθένεια, & εὐγενία, ꝑ εὐγένεια ὑφαιρέσει τοῦ ε, dicũt, ut in eodẽ libro de orthographia Gaza refert. iones etiã ἱρεὺς ꝑ ἱερεὺς ꝓferũt. Idem igit̃ in Polymnia factũ dixerim, ut ὑφαιρέσει τοῦ ε ꝓferat̃ ἰωνικῶς, receptumq́; ut p ι ab omnibus scribatur. Quod aũt μνεία p ει diphthongũ scribat̃, testis est Theodorus in eo ipso de orthographia libro, ubi ait ἡ μνῖ πρὸ φωνήεντος μὲν μνίον τῷ ι, μνεία τῇ ει, & etymologicon, ubi legit̃, μνεία, μνόω, μνοία, καὶ καθ' ὑπερβιβασμὸν, μνεῖα, καὶ συναιρέσει, μνεία. Ex πολὺ igit̃, & μνεία πολύμνεια, & dissoluta ει diphthongo, polymneia πεντα-

συλλάβως ꝓtulit Horatius ꝓpter metrum, quemadmodum in elegia factum legimus, quod quia per ει scribitur in penultima apud græcos sic, ἐλέγεια, nostri interdum dissoluta ει diphthongo, elegeia πεντασυλλάβως proferunt antepenultima ꝓducta. Ouidius,
Flebilis indignos. Elegeĭă solue capillos. Idem,
Blanda pharetratos Elegeĭă cantet amores. Sed plerunq; elegia τετρασυλλάβως dicitur. Martialis,
Detineat cultis aut elegīă cōmis. Statius,
Quas inter uultu petulās elegīă prŏpinquat, à quo elegidiū diminutiuū. Persius, Sed siqua elegīdĭă crudi dictarūt ꝓceres, & ubiq; E & LE pmæ syllabæ corripiunt, & I à diphthōgo ει ꝓducit, sic elegus semp corripit primas syllabas. ēlēgi igit in eo uersu, flēdus amor meus ēst, ēlēgī flebile carmen, non nomē est, sed uerbum. Sūt præterea q uolunt legendū apud Horatiū, Neq; polymnia, licet repugnet sylla ba, præsertim cum præcedat, si neq; tibias, quasi non liceat nec post neq; subiungere, quod facile inuenitur. Virgilius,
Sed neq; Medorum syluæ ditissima terra,
Nec pulcher Ganges, sed nō recte iudicant, primū qa nō est qsq̄ obseruantior syllabaꝝ Horatio. Deinde qa cū in cæteris fuerit diligētissimus, nō est credēdum fuisse hic tam negligentē, ut abusus fuerit syllabam. Silius quoq; corripuit RA in theramneo, cū dixit, Ecce inter primōs thĕrămneo à sanguine clausi, mōs thĕră, dactylus. Phornutus, q de natura deoꝝ scripsit, de Polymnia hæc inqt. πολύμνια δὲ ἐστι πολυύμνητος ἀρετή· ἢ μᾶλλον ἡ πολλὸς ὑμνοῦσα. καὶ ὅσα περὶ τῶν προγενεστέρων ὑμνεῖται παρειληφυῖα, καὶ τῆς ἐκ τε τῶν ποιημάτων καὶ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων ἐπιμελουμένη. uult igit Phornutus ἀπὸ τοῦ πολὺ καὶ ὕμνος, cōponi Polymnia. utcūq; igit scripseris aut Polymneia aut Polyymnia apud Hora. nā esse alteꝝ necesse est, recte scripseris.

D uæ præterea mutæ inueniuntur aliquando non producere antecedentem breuem, ut M & N liquidæ. Martialis,
Sardonicās smărăgdos, adamantas, iaspidas uno
Portat in articulo Stella Seuere meus, cās smără, dactylus, aliq tamen putant legendū smarados abiecto g ꝓpter metrū, qđ nō placet. sic Homerus ὀδυσσείας δ΄, ὅς, ἔναι᾽ ἐνὶ θήβῃς αἰγυπτίῃς, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐνὶ κτήματα κεῖται, μοῖς ἐνὶ, dactylus, nec obstant ΚΤ in dictione κτήματα. Idem, αἰγυπτίῃ τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα φάρ

μαχαι, αἰγύπτι utrobiq; dactylus, licet id p̃ συνεκφώνησιν seu συνί-ζησιν esse posset, quæ fit modis q̃tuor, quo℞ unus ẽ, cũ syllaba breuis & lõga ꝓ una lõga accipiunt͗, ut hic, τῇ ἢ τῇ, & alibi ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες, μὲν θεοὶ. spondeus. & μῆνιν ἄειδε θεὰ πη-ληιάδεω ἀχιλῆος. δεω ἀχι, dactylus. Theocritus, Θωρηχθεὶς ὤθει βουσὶν ἀνχρόσιος αἰγυπτίῃσιν, αἰγύπτι, dactylus. Aeschylus in supplicib' ἡγεῖσθε βωμοὺς ἀστίκτους θεῶν ἕδρας. στίκτους iambus in quarta sede senarii iãbici. Herodianus etiã μέμνημαι πέπτωμαι κέκτημαι, ideo inq̃t duplicare ꝑncipiũ ꝑteriti ꝑfecti p̃ cõsonantẽ p̃ntis, & ε, q̃a μν. πτ. κτ. iueniunt͗ in metris sæpe efficere cõem syllabã, ut facit muta cũ liq̃da.

Illud obseruandum, quod quotiescũq; in carmine inuenitur muta cum liquida indifferentem facere antecedentem syllabã, esse eam syllabã natura breuẽ, & propterea in prosa oratione semper esse corripiẽdã, ut lúgŭbris, fúnĕbris muliĕbris à mŭlĭĕrĭs penultima correpta. Ter. Neq; satis digna, cui committas prīmo partū mŭlĭĕrĕm. ĕrĕm pyrrhichius. Item, impĭgre, pódăgra, chirăgra, tenĕbræ, latĕbræ, uolŭcris, pharĕtra, & huiusmodi. Præterea notandũ uocales natura longas non posse unq̃ corripi sequente muta cum liq̃da, sed ꝓduci semꝑ & prosa & carmine, ut salūbris, lauācrum, arātrum, simulāchrum, ambulācrum, candelābrũ, uolutābrum, delūbrũ, mātres, et huiusmodi, q̃a apud poetas nunq̃ leguntur penultima breui. aratrum tamen quidam putant corripere penultimam, q̃a græce τὸ ἄροτρον ὃ μικρῷ scribitur, ego tamen semper legi penultima lõga tanq̃ à supino deductum, ut lauācrum, delūbrum, simulāchrum, & cætera, quæ supra diximus. Quod autem salūber producat penultimam, probatur hoc uersu Ouidii, Phœbe salūbĕr ădes, quem etiam Priscianus citat.

Secũdus modus est, cũ syllaba uocali lõga, uel diphthongo finita in fine dictiõis, uocalis seq̃t͗ nulla interposita cõsonãte. Est. n. hic breuis,
Te Corydōn ŏ ālexi, trahit sua quenq; uoluptas, & hic,
Credimus, ān quĭ ămant ipsi sibi somnia fingunt, & hic,
īnsŭlæ̆ Ionio in magno, quas dira Celæno,
Harpyiæq; colũt aliæ, - & hic,
Victor apud rapidum simoenta sub īlĭŏ alto. hic autem longa,
Stant & Iuniperī, ēt castaneǣ hīrsutæ, & hic, Et succus pecorī,
ēt lac subducitur agnis. Item hic, Tú ne ille æneas, quem dardaniō ānchise. & hic ō ĕgŏ quantum egi, quàm uasta potentia no-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ſtra eſt. Quod ad græcoꝝ facimus imitationem, q̃ & uocales longas, & diphthongos in fine dictionis ſequẽte uocali, modo corripiũt, modo longas ſeruãt. Homerus ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη, ἐπεὶ τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε, hic enim & οἱ in ἄνδρα μοι corripit̃ ſequente ε in dictione ἔννεπε, & η in πλάγχθη ſequente ε in ἐπεὶ. ſunt.n.duo dactyli, ſic ἄνδρᾰ μοῐ. πλᾰγχθῆ ἔ. Idẽ, τῷ οἱ ἐπεκλώσαντο θεοὶ, οἶκον δὲ νέεσθαι εἰς ἰθάκην. Et ὦ πάτερ ἡμέτερε κρονίδη ὕπατε κρειόντων. hic enim neq; οι in θεοὶ corripitur ſequente uocali υ in ὕπατε, neq; η in κρονίδη, q̃uis ſequat̃ οι in οἶκον δὲ. ſunt.n.duo ſpondei. Idẽ, ἡμετέρῳ ἐν οἴκῳ ἐν ἄργει τηλόθι πάτρης. in ἡμετέρῳ ω longa remanet, in οἴκῳ aũt corripit̃. ſcandit̃.n.ſic, ἡμετε, dactylus, ρῳ ἐν οἴ, dactylus. κῳ ἐν, dactylus, ἄργει, ſpõdeus, τηλόθι dactylus. πάτρης, ſpõdeus. Sed græci in media quoq; dictione tam ſimplici, q̃ compoſita idẽ facere inueniunt̃, ſed raro, οι enim in hoc uerſu apud Aeſchylũ in Niobe, corripit̃, ἴστρος τοιαῦτας παρθένους λοχεύεται, eſt.n.uerſus trimeter iãbicus, & ſcandit̃ ſic, ἴστρος, ſpõdeus, τοιαῦ, Iambus, τας παρ, ſpõdeus, θένους iambus, λοχεῦ iambus, εται iambus. ſuſcipit.n.in locis paribus Iambũ, tribrachyn, anapæſtũ. Citant aũt hunc uerſum Hepheſtion, & Priſcianus. Item in hoc apud Theocritum, ὑψηλὰς ἐς πόντον ὁρῶν, ἄειδε τοιαῦτα, & in hoc apud eundẽ νύμφα καὶ προγένειος ἀπάγξασθαί με ποιήσεις. Et οὔτε τις ἐν ταλάρῳ πανίσδεται ἔργα τοιαῦτα. Item apud Homeꝝ, οὐδ' ἀρετὴν οἷος ἐσσὶ, τί σε χρὴ ταῦτα λέγεσθαι? in q̃bus uerſibus, εἶδε σοῖ, σθαί μὲ ποῖ, ἔργᾰ τοῖ, τὴν οἷος, dactyli oẽs. Hic aũt longa remanet οι apud Homeꝝ, παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται. μοῖοι ſpondeus in quarta ſede. Item αι hic apud Homeꝝ corripit̃ σωναιοῦσ' ὑποφῆται ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι, Item hic, ἔδμεναι οἷα σύες χαμαιευνάδες αἰὲν ἔδουσιν, δες χᾰμαῖ, dactylus, ες χᾰμαι etiã dactylus. hic uero longa remanet apud eũdem, λοκρῶν δ' ἡγεμόνευεν ὀϊλῆος ταχὺς αἴας μείων, οὔτι τόσος γε, ὅσος τελαμώνιος αἴας. αἴας in utroq; ſpondeus. ϒι etiam corripit̃ hic apud Homeꝝ, ἕκτορ υἱὲ πριάμοιο, τὴν δὲ σὺ νόσφιν ἀπ' ἄλλων. ἕκτορ υἱ dactylus. hic uero lõga apud eundẽ, τῶν ἦρχ' ἀσκάλαφος, καὶ ἰάλμενος, υἷες ἄρηος. υἷες ᾰ dactylus. Sed, ut dixi, rariſſime inueniunt̃ in media dictione correptæ ſyllabæ longæ, præſertim in Heroico hexametro.

Tertius

Tertius modus eſt, cum correptam uocalem in fine dictionis duæ ſequunt̃ conſonantes, quarũ prior eſt s lr̃a mutis c.p.t. præpoſita. eſt.n. hic breuis apud Virg. Pōnĭtĕ ſpes ſibi quiſq; ſuas. & hic apud Hora. Linqmus inſani ridentes prǣmĭă ſcribæ. Item hic apud Catullum, Teſtis erit magnis uirtutibus ūndă Scămandri. pōnĭtĕ. prǣmĭă. ūndă ſcă. tres dactyli. Eodem modo etiam apud græcos, Homerus, ἀκλειῆς αἴδηλος ὑπαὶ νεφέεσσι σκέδασθη. Idem, τῶν ναῦ αἷμα κελαινὸν ἐΰῤῥοον ἀμφὶ σκάμανδρον. Idem, ὃν ξάνθον καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ σκάμανδρον. in qbus s & p in dictione ſpes, & s & c & r in dictione ſcribæ, non obſtant, quin antecedentes pedes pōnĭtĕ, & prǣmĭă ſint dactyli, Item s, & c, in dictione ſcamandri, & σ & κ σκέδασθη, & σκάμανδρον in utroq; uerſu, nõ obſtant trochæis, qui præcedunt ūndă & ἔσσι & ἀμφὶ, & δρες δὲ, quin adiunctis ſca, & σκε, & σκα ſyllabis, fiãt dactyli, ūndă ſcă, ἔσσι σκε, ἀμφὶ σκα, δρες δὲ σκα. hic autem, Quīſquē ſcire cupit, aut quīsquē ſcribere curat, Et hic, āntē Steſichorũ uatem natura creauit, Et hic, ūndē ſciſſa coma eſt, aut ūndē ſpiſſa corona apud Terẽtianum, nam apud alios nõ memini legere, longa eſt, Quinq; .n. trochæi quīſquĕ, & quīſquĕ, & āntē & ūndē, & undĕ, adepti, quod deerat, tempus poſitione s ſemiuocalis, & c, & t, & p mutarum, ſequẽte uocali longa, tranſiere in ſpondeos. Interdũ igitur s litera coniũcta mutis c.p.t. ut diximus, iuuat præcedentem breuem, interdũ non iuuat. Sed cum nõ iuuat, fit, quia s litera uim ſuã frequẽter amittere inuenitur apud uetuſtiſſimos tam ſequente uocali, q̃ conſonante, ut apud Lucilium, quem citat Gellius, Campanus ſonipes ſuccuſſor nullus ſequetur, nullŭs sĕ, pro nūllŭ sĕ dactylus. Item apud Ennium, quẽ idem citat Gellius, Doctus, fidelis, ſuauis homo, facundus, ſuo q; cõtentus, atq; beatus, ſcitus, ſecunda loquens, in Tempore Commodus. & uerborum uir paucorum. Dōctŭ fĭ. cūn dŭ sŭ. t ātquĕ bĕ. ſcītŭ sĕ, quatuor dactyli. Et apud Lucretium, Nam fierent iuuenes ſubito ex infantibus paruis. fān tĭ bŭ, dactylus. Item in illo Alcinoi epigrãmate, Longe erit à primo quīsquĭs sĕcundus erit. Quīſquĭ sĕ, dactylus. Nam qſqs ſecundus erit, legi in antiqs codicibus. Et apud Catullũ, Affixus noſtris tū dăbĭs ſuppliciũ. tū dăbĭ, dactylus. In illo etiã Virgilii abiicit s cum ſua uocali, Aut ouium fœtus, aut urenteis culta capellas, ta ūt ū, ſpondeus, & in illo eiuſdem, Inter ſe coiiſſe uiros, & decerne-

re ferro, r'ēt dē, ſpondeus, quemadmodū etiam citat Priſcianus. aliq tamen legunt & cernere ferro, in quibus, & Anneus Seneca. Nec mirum, s interdū ſic uim ſuam amittere, cum aſpirationem etiam loco ipſius in quibuſdam dictionibus Bœotes poſuerint, muha pro muſa dicentes, ut Priſcianus refert, quemadmodum contra, ipſa pro aſpiratione ſæpe inuenitur poſita, ut ſemis, ſex, ſeptem, ſe, ſi, ſal, à græcis ἥμυς, ἕξ, ἑπτά, ἑ, ἵ, ἅλς. Idē quoq; patit̃ s m udæ præpoſita in principio dictionis, nihil enim iuuat antecedentem breuem, ut apud Ouidium, Velatus ueſte ſedebat in ſolio Phœbus claris lucēntĕ ſmărag-dis, cēntĕ ſmă, dactylus. Lucanus, Et ſuffixa manu foribus teſtudinis indæ Terga ſedent crebro maculis diſtīnctă ſmăragdo, ſtīnctă ſmă. dactylus. Statius, Sudor ibi arcano florenteıs īgnĕ ſmăragdos, īgnĕ ſmă, dactylus. Terentianus tamen s ſemiuocalem mutæ præpoſitā non iuuare inquit antecedentem breuem, cum uocalis, cui unà cum muta adiungitur, breuis fuerit, contra, cum longa uel natura, uel poſitu fuerit, iuuare, unde ſi trochæus præcedat, ſpondeū fieri dicit, tertia uocali, quæ ſequit̃, producta, nō fieri uero, ſi breuis illa fuerit, ſed tranſire in dactylum. Siquis igitur dixerit, ſmȳrnā, Strēpsă, ſpădā, ſcōlus, Struthēă, Scŏtuſſa, ſmȳrnā erit ſpōdeus, nam producitur nā, quia tertia, quæ ſequitur uocalis, longa eſt. ſtrēpsă ſpă, dactylus, ſpă enim correpta remanet, quia tertia, quæ ſequitur, uocalis, corripitur. dā ſcō ſpondeus, dā enim producitur, quia ſcō in ſcōlus longa eſt. thēăſcŏ, dactylus, nam ă corripit̃, quia ſcŏ in ſcŏtuſſa breuis eſt. hæc græce ſic ſcribunt̃ (ſunt. n. urbiū, locorū'ue noia apud Stephanuū). ἡ σμύρνα, στρέψα, τὰ σπάδα, ὁ σκῶλος, στρούθεια, σκότουσσα.

S ed libet hic Terentiani ea de re uerſus ſubiungere.

H æreat ergo animo ſexta hæc tibi uiuida, parſq;
L ittera de numero, quam dixi, ſemiſonantum,
Quæ tibi treıs tantum poterit ſubiungere mutas,
S i quando ſcūtum, ſpūmas, uel ſtāmina dico,
H æc ſola efficiet, nudo ut remanente trochæo,
S pondeum geminæ poſſint firmare ſonoræ.
E xemplis an praua ſequar, uel recta, probabo.
Quīſquē scīrĕ cŭpit, uel quīſquē s cr ībĕrĕ curat.
ā ntē stārĕ dĕcet, cum dico, & ſeparo uerbum.
ā ntē stēsĭchŏrum uatem natura creauit.

Vltima

V ltima uocalis remanens, finisq; trochæi,
E xcipitur geminis, queis proximus exoritur pes,
Quæ quanquã capite alterius uerbi teneantur,
S ufficiant retro uires, & tempus oportet,
C onsona quod debet geminata referre priori.
N am cur spondeo credas non reddere tempus,
Quæ tali positu, cum dactylus incidit, obstant?
I ncipe si dicas, & scire, & scribere iungas,
C reticus efficitur. Queis uiribus ergo nocebit,
S ubdita præteritæ cur iisdem uiribus æque.
T empora non præstet, cum sit subiecta priori?
Quin mirum magis inuenias, ut tempore duplo
S emisonans istæc pariterq;, & muta cohærens,
C orreptam retro nequeant augere Trochæi.
N am nisi uocalis producta sequatur utrasque,
T ertia, quas dixi, nullum poterunt dare tempus.
S cire etenim cum dico, & stārē spūmĕūs amnis,
T ertia uocalis producta adiungitur illis,
A tq; inde accipiunt uires, prosuntq; priori,
S i fuerit correpta, nihil præstare ualebunt,
C um scăpulam, spătium, stĭmulum subiungo trochæo.

Siquis igitur dicat, īncĭpē scīte puer iamq; īncĭpē scrībere uersus, Incipe in prima, & quarta sede non dactylum, sed creticum, idest amphimacrum faciet secundum Terentianum, propter ī longum in scite, & scribere post s, & c. id'que ille in heroico hexametro uitium dicit non, quod id non fiat aliquando, sed quod raro, De arte enim ille scribit, non de licentia, nam, fecisse id antiquos, eosdemq; approbatos constat, Virgilius, pōnĭtē spēs sibi quisque suas. nam pōnĭtē, ut ille ait, est creticus, quia sequitur s cum p muta & uocali longa, in dictione spēs. Horatius, liquimus insani ridentes prǣmĭā scribæ, prǣmĭā hic quoq; creticus, quia sequitur scri syllaba longa. Ouidius, spes bona dat uires, animūm quŏquē spēs bona firmat uiuĕrē spē uidi, qui moriturus erat. in utroque uersu est creticus, quoniam sequuntur s & p, cum uocali producta. Idem uitiari temporibus dactylum, & creticum fieri, his etiam uersibus ostendit manifestius.

C onsona si gemina est, qua proximus incipiet pes,

Cuius principium ſexta hæc, quam dico, tenebit,
Dactylus ille prior, quamuis ſermone peracto,
Diſcretus, liberq́; pedis compage ſecundi,
Sentiet acceſſum momenti, & temporis auctum,
Exemplo uerſus unius utrunq; probabis,
Ante ſupinatas Aquiloni oſtēdĕrĕ glebas,
Tēdĕrĕ cum uerbi finem ſimul & pedis explet,
Nil obſtant pedis alterius modo conſona, & uda.
Syllaba ſi contra ueniat, qualem modo dixi,
Temporibus uitiatus erit pes, integer ante,
Ante ſupinatas Aquiloni oſtēdĕrĕ ſtrāges.
Tertia ſi longa efficitur, pes creticus exit.

Idem uitiari metrum heroicum ab Anapæſto refert, & tamen inuenitē interdum in heroico Anapæſtus. Virgil. flŭuĭōrum rex Eridanus. flŭuĭō, Anapæſtus. Vitādum ergo eſt, quod uitium fuerit, quodq́; ipſi quoq; poetarum principes rariſſime licere ſibi uoluerunt.

Illud præterea operæpretium ſubiungere uiſum eſt, s literam ἀρκτικὸν στοιχεῖον appellari à græcis, quod omnibus ferè mutis, atq; etiam M liquidæ præponatur, ut σβεννύω, σπάρθη, σκῆπτρον, στέμμα, σθένος, σφίγξ, σχῆμα, σμάραγδος, ab aliq̃bus uero ἄσημον, & μοναδικόν, quod ſuæ cuiuſdam ſit poteſtatis. ἄσημον enim obſcurę ſignificat, & ſine nota, ſeu ſigno, μοναδικὸν aūt ſolitarium. Nam cum cæteræ ſemiuocales in quatuor liquidas L M N R, duasq́; duplices diuidantur, ipſa ſola quaſi innominata & ſolitaria ſemiuocalis remanet. Sed quare à Terentiano modo uegeta, modo uiuida, modo fortiſſima litera dicitur? An quia præter cæteras cōſonanteis, & præponi poteſt aliis cōſonantibus in principio dictionis, ut ſcutū, ſpatiū, ſtamen, ſcribo, ſtrues, ſtlembus, ſplendidus, & ſupponi in fine, ut ſcrobs, frons, hyems, ars, puls, ſtirps, laus, theſeꝰ? An q̃a in heroico hexametro poteſt ex trochæo ſpondeū facere, ut ſupra eſt dictum, cū id mutæ liquidis adiunctæ non queant? An q̃a apud græcos tantæ eſt poteſtatis, ut cum mutis præponitur, nō poſſit fieri reduplicatio in præteritis ꝑfectis ꝑ conſonantem præſentis, quemadmodū fit cum incipit uerbum à muta cum liquida, ut à γράφω γέγραφα, à πλωύω, πέπλυκα, à τρέφω τέτρεφα, uel etiam à πτ. κτ. mutis, atq; μν liq̃dis, quod tamen in his tantū præteritis fieri memini legere, κέκτημαι κτάομαι, πέπταμαι

πέπταμαι ἀ πτάομαι. πέπτωκα ἀ πτόω, μέμνημαι, ἀ μνόμαι, sed tñ ἐψιλὸν præteriti imperfecti augumẽtum, adsumant, quod à σίγμα & muta statim sequentibus sic producitur, ut non liceat unq̃ esse breue, ut σπείρω ἔσπειρον ἔσπαρκα. στρέφω ἔστρεφον ἔστραφα. eodem modo in iis, quæ à ζ ξ ψ incipiunt, propter σίγμα, quæ illis inest, ut ζάω ἔζαον ἔζηκα, ξέω ἔξεον ἔξεκα, ψάλλω ἔψαλλον ἔψαλκα.

Quartus modus est, cũ correpta uocalis partẽ terminat orõnis, quæ in unã desinit cõsonantem, & est principiũ pedis, ut hic apud Virgiliũ, Inualidūs ĕtĭamq́; tremens, etiam inscius æui, & hic apud Lucanũ, Dum sanguīs ĭnĕrat, dum uis materna, & hic apud Virgilium, Pleiadās, hўădas, claramq́; Lycaonis arcton. licet ab Homero accepit πληϊάδας θ' ὑάδας τε. τό τε σθένος ὠρίωνος. Itẽ hic apud eũdẽ, Pectoribūs ĭnhĭans spirãtia cõsulit exta. dūs ĕ tĭ, guīs ĭn ĕ, dās hўă, būs ĭn hĭ, q̃tuor dactyli. Quod si post duos pedes, & semis, aut treis, et semis fiat, pẽthemimeri, atq; hephthemimeri dat᷑, ut hic apd̃ Vir. Omnia uincit Amŏr, ēt nos cedamus amori, & hic apud eundem, Ostentans artem paritēr, ārcumq; sonantem. Sed de penthemimeri, & hephthemimeri dicemus, cum de heroico metro tractabimus. Quod autem correpta uocalis in nullam desinens consonantem, partem orationis terminet, & producatur, nullum occurrit exemplum, nec puto inueniri, præsertim, quia neminem legi, ex iis, qui de arte scripserunt, qui huius rei meminerit apud latinos. Nam græci id faciunt, Homerus, οἱ δὲ μέγα ἰάχοντες ἐπέδραμον υἷες ἀχαιῶν. Et, αὐτὰρ ἐπεὶ δαναῶν γένετο ἰαχή τε, θρόος τε. Et, ἀλλὰ τάγ' ἄσπαρτα, καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται. γαῖᾰ, τō ἴᾰ, τᾱ καῖ ᾰ, tres dactyli. Illud uero, Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης, in ε & ν desinit consonantem, ut illud, καὶ μὲν οἱ λύκιοι τέμονος τάμον ἔξοχα πάντων. θεν ἴᾰ, dactylus, & καῖ μεν, spondeus, licet μεν & pedis, & dictiõis sit finis contra regulã, nisi qs legat, καὶ μὴν. Illud obiter hic admonuerim, apud Priscianũ in primo libro, ubi dicit, Apud græcos tñ o quoq; ι sequente ꝓducere licet antecedentẽ breuem, pro νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης, reponendum esse carmen illud, αὐτὰρ ἐπεὶ δαναῶν γένετο ἰαχή τε, θρόος τε, ut ἰῶτα sequat᷑ o breuẽ, eáq; ꝓducat, sic τō ἴᾰ, ut Priscianus ait, nam in θεν ἴᾰ, & si θεν producitur sequente i per communẽ regulam, quæ talis est apud grammaticos græcos, de cõmuni syllaba,

ὅταν βραχεῖα οὖσα καταπεραιοῖ εἰς μέρος λόγου· καὶ τὴν ἑξῆς ἔχει ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην, tamē non respondet uerbis Prisciani, q̃ de o loquitur. ubi notandum non quacũq; sequēte uocali produci dictionis antecedentis extremam syllabam, sed ἰῶτα tantum. legitur. n. apud grammaticos, τῶν δὲ τὴν βραχεῖαν εἰς μακρὰν ἀναφερόντων πρῶτος οὗτος τρόπος, ὅταν βραχεῖα οὖσα καταπεραιοῖ εἰς μέρος λόγου, καὶ τὴν ἑξῆς ἔχει ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην, οὐ τοῦ τυχόντος φωνήεντος, ἀλλὰ τοῦ ἰῶτα. Quod est, Ex modis, q̃bus breuis syllaba in longam uertitˀ, primus hic est, cum breuis syllaba partem terminat oratiōis, & quæ sequitur dictio, à uocali incipit, nõ quacũq; uocali, sed iota.

Quintus modus est, cũ correptam uocalem suscipit Z, quæ cum possit præcedētem uocalem breuem ꝓducere, interdũ ꝓ simplici accipitur cõsonante, ut apud Virg. nemorōsă Zăcynthos, rōsă Ză, dactylus, nã in hoc ꝓducit, Mezēti ducis exuuias. Quod ad græcoꝝ imitationem factũ est, nam hic ꝓ simplici accipitˀ consonante apud Homeꝝ, οἳ δὲ Ζάκυνθον ἔχον, hic uero pro duplici apud eundem, νῖσάν τε ζαθέην, οῖ δὲ ζᾰ, τε ζᾰ θε, duo dactyli, sed in p̃mo dactylo δὲ breuis remanet, licet sequatˀ Z, in secũdo uero τε, quæ natura breuis est, ꝓducitˀ sequente ζ. Theocritus autem primã in ζάκυνθος ꝓduxit, & ꝓ duplici posuit, αἰνέω τάν τε κρότωνα, καλὰ πόλις ἁ ζάκυνθος · ᾱ ζᾱ spõdeus. X. quoq; inuenitur pro simplici consonante positum. Lucanus. Talis fama canit tumidum super ǣquŏră Xerxē. Terentianus,

Nanq; etiam duplex, quæ nobis una relicta est,
Principium uerbi quoniam proferre latini
Non ualet, & tantum uocalis subdita currit,
Cum græcum inciderit nomen, quo possumus uti,
Si post dactylon accedat, nil tempora duplo
Officiet, gemini poterunt ostendere uersus.
Pontibus instratis coniunxit līttŏră Xerxes.
Sanguine turbatus miscebat līttŏră Xanthus.
Līttŏră pes longa constat, breuibusq; duabus.
Tempora nec lædit duplex, quin dactylos extet.
Pro duplici contra gemina est si consona, lædit.
Pontibus instratis coniunxit līttŏră SCIron.

Sextus modus est, cum pronomen hic c litera terminatum uocalis statim sequitur, Est enim breuis in hoc apud Virgilium, Sōlŭs hĭc

inflexit

inflexit sensus, & in hoc apud eũdem, Hĭc uĭr hĭc est, tibi quẽ ꝓmitti sæpius audis, Sōlūs hĭc, dactylus. hĭc uĭr hĭc, dactylus. Lōga in hoc apud Martialem, Hīc ēst pampineis uiridis modo Vestius umbris. Terentianus tamen sōlūs hĭc, Creticum esse dicit, & per cc geminũ, & e scribendũ, excludiq; E nõ etiã c, Quoniã nulla cõsonans excluditur, præter M cũ inter duas ponit᷑ uocaleis, quam per circuitum duodecimum Alphabeti locum tenere inqt. Idem quoq; de neutro hoc sentit. hocce enim scribendum censet. Verba eius hæc sunt,

Creticus in nostris, si leuia carmina pangas,
Raro inuenitur, qualis hic Maronis est.
Īnsŭlǣ ionio in magno, quas dira Celæno.
Creticns offendit pes primus, & asperat aureis.
Dabo & latentem, sed notandum creticum.
Sōlūs hic inflexit sensum, nam primus & istic
Pes longiorem tertiam dat syllabam.
CC geminum quoniam sermonis regula poscit,
Vt fiat hicce plena uox. excluditur
Vocalis, dabitur. nec consona pellitur ulla,
Nisi quæ duabus obstat una uocibus,
Cum uenit in medium, uocesq; oblimat adhærens,
Bissenus istam litteram monstrat locus.
Aut geminum in tali pronomine si fugimus CC,
Spondeus ille non erit, qui talis est,
Hŏc īllud germana fuit, sed &, Hŏc ĕrăt alma.
Iambus ille fiet, iste Tribrachys.

Cui sententiæ accedit Priscianus, q in decimo tertio de casibus ꝓnominum, sic ait, Quãuis reliqs quoq; casibus uetustissimi addebãt eandem CE syllabã, hicce huncce hocce. Vnde uocali quoq; sequẽte p synalœpham manentibus duobus cc, solebãt ꝓducere hoc, ut Virgilius in. ii. æneidos, Hocc᷑ erat alma parẽs, qđ me p tela ꝓ hosteis Eripis, Sed scriptoꝝ negligẽtia prætermisit unũ c. Hæc ille. Quod siqs uoluerit hic & hoc ab hicce & hocce fieri p apocopen, & cum corripiuntur sequente uocali, ut Sōlūs hĭc inflexit sensum, & cum præcedunt dictionem à cõsonante incipientem, ut Hic pietatis honos? & hoc Riphæus, hoc ipse Dymas, esto nam hoc idem & Terẽtianus sentire uidetur. Sed cum præponuntur dictioni, quæ à uo-

cali incipit, & producunt, per c c geminũ ſcribenda ſunt, excluſa e p ſynalœpham, ut apud Ouidiũ, En ait, en hicc' eſt noſtri conte͂ptor. & apud Virgiliũ, Hocc' opus, hic labor eſt. nam ſi eſſent per apocopã, corriperent, &, Hic e͂ſt, non ſpõdeus eẽt, ſed iãbus, Et Hõc õpũs, nõ dactylus foret, ſed Tribrachys, quos pedes non recipit metrũ Heroicum. Recte igitur Tere͂tianus pro metri ratione uel duplice͂ haberi, uel ſimplicem dicit. nam ſi corripitur, uel præcedit dictionem ab uocali incipientem, fit per apocopen, cum uero producitur ſequente uocali fit tantũ ſynalœpha. quãq̃ Seruius. i. æneidos aliter ſentit.

Septimus modus eſt, cum correpta uocalis in unam deſinit conſonantem ſequente aſpiratione, quæ tanq̃ litera poſitione͂ facere poſſe nõnullis uidetur, ut in illo Virgilii, Terga fatigamus haſta, ut mũs hã, ſit ſpondeus, & mũs producatur propter aſpiratione͂, quæ ſequitur, cum potius id cæſuræ ſemiquinariæ dandum ſit. Item apud eundem, Graius homo infectos linquens profugũs Hy̆me͂næos, &, Ille latus niueum molli fultũs hy̆ăcintho, ut gũs & thũs producantur ſeque͂te aſpiratione in hymenæo, & hyacintho, cum potius producantur, quoniam u uocalis deſinit in conſonante͂ in fine dictionis, & eſt principium pedis in utroq; dactylo, gũs hy̆me͂, & tũs hy̆ă per quartũ modum. Quare facile accedo iis, qui ſeptimũ modũ ſuperfluum dicunt.

Hæc de ſyllabarum quantitate occupatiſſimi ſcripſimus, & propterea multa conſulto prætermiſimus, quæ ad rem facere uidebant. Quãq̃ ſiqui hæc quoq; accurate legerint, adeo ſe profeciſſe ſentient, ut quod didicerint, nunquã pœniteat. Nunc autem de pedibus iterum plura quædam dicamus non inutilia ſtudioſis.

DE PEDIBVS, ET ACCIDENTIBVS VNICVIQVE PEDI.

Pes in metro eſt compoſitio ſyllabarum cum certa obſeruatione, temporum ſublationem, & poſitionem recipiens, quæ ἄρσις, ac θέσις græce dicuntur. fit autem pes e duabus pluribus'ue ſyllabis. Nam ex una ſyllaba, etiam ſi longa fuerit, pes fieri non poteſt, quia duobus ictibus fit, non gemino tempore. nã bis ferire oportet etiam duas breueis, quod pulchre ſic Terentianus.

Vna longa non ualebit edere ex ſe ſe pedem,
Ictibus quia fit duobus, non gemello tempore.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Breuis utrinq; sit licebit, bis feriri conuenit
Parte nam attollit sonorem, parte reliqua deprimit.
ἄρσιν hanc græci uocarunt, alteram contra θέσιν.

Pedi accidunt septem, Sublatio. Positio. Proportio. Numerus syllabarum. Tempus. Resolutio. Figura. ἄρσις, & θέσις, quæ latine sublatio, & positio dicuntur, accidunt pedi, quoniam sustollere primam partem pedis, deprimere secundam oportet.

Proportio in pede, aut est æqua, aut dupla, aut sesqpla, quã & sesq alteram nũc dicunt, sed non recte, aut tripla, aut epitrite, aut superbi partiens tertias, aut epitetarte, aut epipempte, aut dupla epitrite.

A equa est in iis pedibus, qui soluti, tot tempora habent in sublatione, quot & in positione, ut sunt pyrrhichius, spõdeus, dactylus, Anapæstus. Pyrrhichii enim ἄρσις unum tempus habet, & θέσις unum, ut dĕŭs, spondei autem, & dactyli, & Anapæsti sublatio duo habet tempora, & positio totidem, ut hērōs, tītÿrŭs, flŭŭiōs.

D upla ꝓportio est, quoties altera pars alterã duplo uincit, uñ & nomẽ accepit, ut in iãbo, & trochæo, & ambobus ionicis. Iambi. n. sublatio unum tẽpus habet, positio duo. Trochæi uero contra, sublatio duo habet tpa, positio unum. Ionici item minoris sublatio duo tempora habet, positio quatuor, Ionici autem maioris contra, sublatio quatuor habet tpa, Positio duo. ut dĭēs. mātĕr. Dĭŏmēdēs. Prōsĕrpĭnā.

S esquipla proportio est, quoties altera pars alteram continet & eius dimidium, idest totum & semis, ut in pæanibus, qui habent qnq; tempora, quorum altera pars sunt duo, tria altera. tria igitur & duo in se continent, & alteram duorum partem. ut Cæcĭlĭus. Horātĭŭs. Mĕnĕlāŭs. Prĭămĭdēs. hæc à græcis ἡμιόλιος dicitur, de qua Aristoteles in rhetoricis sic, ἔστι δὲ ῥυθμὸς ὁ παιάν, καὶ ἐχόμενος τῶν εἰρημένων, τρία δὲ πρὸς δύ' ἐστίν. ἐκείνων δὲ ὁ μὲν ἓν πρὸς ἕν, ὁ δὲ δύο πρὸς ἕν, ἐνδέχεται δὲ τῶν λόγων τούτων ὁ ἡμιόλιος. οὗτος δ' ἐστὶν ὁ παιάν. Huic fingere nomen latinos noluisse inqt Gellius decimo septimo libro, quoniã id absurde futurum erat, ait enim. Quale fieri nomen hemiolio posset? Est autem hemiolios, qui numeꝝ aliquẽ totum in se habet, dimidiũq; eius, ut treis ad duo, qndecim ad decem, triginta ad uiginti.

T ripla proportio est, quoties una pars ter alteram continet, ut in Amphibracho, cuius sublatio unum tempus habet, Positio tria, ut lătĭnŭs. Epitrite ꝓportio est quoties una pars continet alterã, & tertiam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

partem eius, ut in epitritis, quorum una pars quatuor habet tempora, altera tria. ut ărīstīdēs ∪ — — —. ārchĭmēdēs — ∪ — —. Dēmōsthĕnēs — — ∪ —. Cōnstāntīnŭs. — — — ∪. Gellius autē sic de hac proportione dicit, Epitritos autē est, qui habet totum aliquē numerum, & eius partem tertiam, ut quatuor ad treis, duodecim ad nouem, quadraginta ad triginta.

S uperbipartiens tertias ꝓportio est, cū una pars cōtinet alterā, & duas tertias eius, ut in anticyprio pede syllabarū qnq; & octo tēporū, cui⁹ sublatio tria tēpora hēt, positio qnq;, ut uērbĕrātūrŭs — ∪ — — ∪.

E pitetarte proportio est, cū una pars continet alterā, & quartā partem eius, ut in mesobrachy syllabarū qnq;, & tēporū nouē, cuius sublatio quatuor hēt tēpora, positio quinq;, ut cōnuērbĕrātōs — — ∪ — —.

E pipempte proportio est, cū una pars continet alterā, & quintā partē eius, ut in caniocretico syllabarū quinq;, tēporū undecim, cuius θέσις sex tempora habet, ἄρσις quinq;, ut ārmāmēntārĭīs — — — — ∪ —.

D upla suptertia ꝓportio est, cū maior pars continet minorē bis, & alterā eius partē, ut in Musico è syllabis quinq;, penultima & antepenultima longis, cæteris breuibus, tēporū septē, cuius sublatio duo tēpora habet, positio quinq;, ut pŏpŭlābūndŭs. ∪ ∪ — — ∪.

H æc nos de proportionibus, quæ pedibus accidunt. Sed M. Tullius in libro de perfecto oratore treis tantum esse pedū proportiones dicit his uerbis. Pes enim, qui adhibetur ad numeros, partitur in tria, ut necesse sit partem pedis aut æqualē esse alteri parti, aut altero tanto, aut sesqui maiorē. Ita fit æqualis dactylus, duplex iambus, sesqui pæan, Et paulo inferius. Sed ita factos eos pedes esse, ut in eis singulis modus insit, aut sesquiplex, aut duplex aut par. Idem quoq; Fabius Quintilianus ait, his uerbis Rhythmus aut par est, ut dactylus, aut sesquiplex, ut pæan, cuius uis est è longa & tribus breuibus, quiq; ei contrarius, è tribus breuibus, & lōga, uel alio quoquo modo tēpora tria ad duo relata, sesquiplū faciunt, aut duplex, ut iambus. Nam est è breui & longa, quiq; est ei contrarius. Sergius etiam inquit, omneis pedes treis diuisionum habere formas, quæ pertineant ad grammaticos, æquam, duplam, sesquiplam. nam amphibrachyn, & epitritos ait excipi à Donato. Sed eos intelligit tantum, qui non sunt maiores quatuor syllabis, hoc est duarum syllabarum, quatuor pedes, trium, octo, quatuor, sedecim. Idem uidetur sentire Terentianus, cum ait,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Vna porrō bis feriri quando poterit ſyllaba,
Temporum momenta ſanè lege certa diuidunt,
Aut enim quantum eſt in ἄρσει, tantum erit tempus θέσει.
Altera aut ſimplo uiciſſim temporis duplum dabit,
Seſquiplo uel una uincet alterĭus ſingulum. Vbi obiter notandum accepiſſe ſyllabam in eo uerſu, Vna porro bis feriri, quando poterit ſyllaba, pro complexione non literarum, ſed ſyllabarum, ideſt pro pede. In commentariis Hepheſtionis, treis eaſdem proportiones pedes habere ſcribitur, his uerbis, τὰ δὲ μέτρα ἀπὸ ποδῶν τινῶν εἰσι, τῶν ἐχόντων ἢ ἴσον λόγον, ἢ διπλασίονα, ἢ ἡμιόλιον. καὶ τοῦ μὲν ἴσου εἴη ἂν δάκτυλος — υ υ. μία γὰρ μακρὰ, καὶ δύο βραχεῖαι τὸν αὐτὸν ἔχουσι λόγον. τοῦ δὲ διπλασίονος τροχαῖος — υ, μακρὰ γὰρ τῆς βραχείας, διπλασίων. τοῦ δὲ ἡμιολίου, βακχεῖος υ — —, βραχεῖα γὰρ καὶ μακρὰ πρὸς τὴν μακρὰν λόγον ἔχουσιν ἡμιόλιον. ἴσος igitur λόγος, latine æqualis ratio, διπλασίων duplaris, ἡμιόλιος ſeſquipla, ſiue, ut Capella inquit, ſuper dimidia dici poteſt. Harum autem prima proportio dactylica, ſecunda iambica, tertia pæanica nominatur. Illud non præterierim, Seſqui non ſignificare unquam totum, ſeu integrũ neq; per ſe, neq; compoſitum, ſed dimidium tantum. cum igitur componitur, cum eo, cui adiungitur, ſignificat etiam ſemis, ut ſeſquipes, ſeſquilibra, ſeſquimenſis. Varro libro primo de re ruſtica. Annus eſt diuiſus in quatuor parteis totus, & idē ſubtilius ſeſquimenſes in octo. idem in eodem. ut nuces integras uno modio cōprehendere poſſis, quod putamina ſuo quæque habeant loco natura cōpoſita, cũ eaſdē ſi fregeris, uix ſeſquimodio comprehendas. Caue igitur dicas ſeſqui altera, ſeſqtertia, ſeſquiquarta, & huiuſmodi, ſed uel græcis utere nominibus, ut Gellius dicit & Macrobius facit, uel ſuperdimidium, ſupertertium ſuperquartũ & deinceps, ut traducit Martianus Capella. Non me latet, quid Hermolaus, quid Politianus ſuper ea re ſenſerint. Illud Ciceronis me magis mouet, cum dicit, ut ſupra recitaui, partē pedis aut æqualem eſſe alteri parti, aut altero tanto, aut ſeſqui maiorem, ſeſqui ideſt dimidio. Apud Vitruuium igitur & ſeſquialterum, & ternariũ, & quintariũ, & huiuſmodi latina, puto pperam legi, nec eſſe Vitruuii. Boetius etiã meo iudicio in his dictionibus lapſus eſt.
Numerus ſyllabarum accidit pedi, quia aut duarum ſyllabarum pes eſt, ut dĕŭs. aut trium, ut dŏmĭnŭs. aut quatuor, ut īmpĕrātŏr. aut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

quinq̧, ut ālphēs ĭbœ̄ŭs aut sex, ut Māxĭmĭlĭānŭs.

Tempora pedi accidūt ad minimū duo, ad summū duodecim. Duo.n. tpa hēt Pyrrhichi⁹, ∪ ∪. Tria iābus, ∪ ∪ ∪. Quatuor spōdeus, ∪ ∪ ∪ ∪ Quinq̧ Pæanes. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Sex Ionici, ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Septē Dasius ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Octo ameboeus ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ Nouē Probrachys. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Decē molossospōdeus ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Vndecim creticomolossus, ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Duodecim dimolortus. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

Solutio accidit pedi, cum longa syllaba soluitur in duas breueis. unde spondeus — — recipere potest treis solutiones. nam si soluas primam, facies anapæstum ∪ ∪ —. si secundam, dactylum — ∪ ∪. si utranq̧ proceleusmaticum ∪ ∪ ∪ ∪. Dactylus uero unam tantum, soluendo enim primam, facies proceleusmaticum.

Figura accidit pedi, quia pedes aut simplices, aut duplices, aut heteroplici sunt. simplices sunt quatuor disyllabi, octo trisyllabi, qui nullā alterius pedis admistionem habent. Duplices uero sunt sedecim, qui è disyllaborum pedum geminatione constant, qui & combinati, & quadrati dicuntur. Heteroplici autem è disyllabis, cum trisyllabis, compositi, sunt duo & triginta, è trisyllabis aūt cum trisyllabis, quatuor & sexaginta habētur numero, de quibus deinceps tractabimus.

DE QVATVOR PEDIBVS DISYLLABIS.

Pyrrhichius, qui & dibrachys, & bibreuis, & tripudians, & Cinesias, & pariābus, & hegemō, & ductor dr̄, constat è duabus breuibus temporū duū, ut dĕŭs ∪ ∪. Recipit ꝓportionē æquā unius ad unum & nullā solutionē, quia syllaba breuis resolui nō potest. Dictus est autē pyrrhichius ἀπὸ τῆς πυῤῥίχης saltationis gn̄e, uel ἀπὸ τοῦ πυῤῥίχου curetū deo, de quo meminit Pausanias ī libro tertio. Tripudiās aūt, qa tripudiis aptus, un̄ & Cinesias cognominat⁹ est, qa uelox est παρὰ τὸ κινῶ moueo, græce κινησίας dicit̄. Pariābus dictus est, qa iābū assequit̄. frequēter.n. in ultimo loco uersus iābici inuenit̄ ἀπὸ τοῦ παρὰ καὶ ἴαμβος, παρίαμβος, Hegemō aūt, qa omniū prim⁹ est. ἡγεμὼν.n. ductor, ꝓ quo male ægæō legit̄ à qbusdā. Et notādū iō à Pyrrhichio breui pede incipere, q de arte metrica scribūt, qm̄ ante breue est factū, q̄ longū, sicut unus numerus ante, q̄ duo inuentus est. Spondeus qui & Pontificius dicitur pyrrhichio cōtrarius, cōstat è duabus

longis tēporū quatuor, ut hērēs – –. Recipit proportionē æquā duorū ad duo, & ſolutiones treis. Soluit enim in anapæſtū ∪ ∪ –. in dactylum – ∪ ∪. in proceleuſmaticū ∪ ∪ ∪ ∪. dictus παρὰ τὴν σπονδὴν, ideſt à libatione, qa in tēplis ſpondaicis carminibus utebantur, ne libantes ſonum abominoſæ uocis audirent.

Iambus qui & Daunius, & Gradarius dicitur, conſtat e breui, & longa temporum trium, ut dĭēs ∪ –. Recipit proportionem duplam unius ad duo, & ſolutionem unam in tribrachyn ∪ ∪ ∪. dictus παρὰ τὸ ἰαμβίζειν, τὸ ὑβρίζειν, quod eſt contumelioſum eſſe, ꝙ Iābe puella Cererem de filia ſolicitam male tractarit. eſt autem uerſui maledico habilis. alii παρὰ τὸ ἰὸν βάλλειν iambum appellatum putant, id eſt ab emittenda ſagitta, quoniam ii, qui iaculātur, è breui acceſſu, in extenſum paſſum proferuntur, ut fortiore nixu teli ictum confirment, ideoq; iambum è breui & longa eſſe compoſitum.

Trochæus qui & Chorius, & cordax, & Rutilus dicitur, conſtat è longa, & breui temporum trium, ut mātĕr – ∪. Recipit proportionem duplam duorum ad unum, & ſolutionem unam in tribrachyn ∪ ∪ ∪. Dictus trochæus παρὰ τὸ τρέχειν, quod eſt currere, quia metra trochaica uolubiliter incedunt, ac in orbem, ut trochus. ſimili ratione rutilus dictus eſt. Chorius autem, χορεῖος græce dicitur, quod choreis, Cordax, quod laſciuæ ſaltationi aptus ſit.

Sed notādum Choreū eundē eſſe & cum trochæo, & cum tribracho apud antiquos. Cicero enim de perfecto oratore. Dichoreus inquit, uocatur, cum duo extremi chorei ſunt, id eſt è ſingulis longis, & breuibus. contra paulo inferius inquit, Ne iambus quidem, qui eſt è breui, & lōga, aut par choreo, qui habet treis breueis, ſed ſpatio par, nō ſyllabis. Quintilianus in Nono de compoſitione inquit. Treis breueis Choreum, quem tribrachyn dici uolunt, qui choreo throchæi nomen imponunt. Illo etiam argumento apparet nomen chorei trochæo quoq; inditum, quod choriambus è chorio, & iambo compoſitus, è quatuor ſyllabis conſtat, prima, & ultima longis, cæteris breuibus. Quapropter cū pro trochæo ponitur, uidetur differentiæ cauſa, ſcribendum per ι excluſo ε, quod & Terētianus fecit in eo uerſu χŏρĭŏς idē nūcupatur à magiſtris plurimis, Itē in eo, Nam qui χŏρĭŏς dicit, & τροχαῖος idē eſt. χόρειος in primo uerſu eſt tribrachys, eſt enim metrū trochaicū, qđ in prima ſede admittit uel trochæum, uel

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

tribrachyn, in secūdo aūt, est anapæstus, est.n.mētꝝ sotadicū, qđ in secūda sede nō nisi anapæstū suscipit. Idē quoq; facit in hoc hexametro heroico. Præmonuī chŏrĭon dici, quē sæpe trochæū dicimus.

DE OCTO PEDIBVS TRISYLLABIS.

Dactylus, quem & πολιτικὸν græci appellant, constat è prima lōga, & duabus breuibus, tempoꝝ quatuor, ut Rōmŭlŭs. – ∪ ∪. Recipit proportionem æquam, duorum ad duo, & solutionem unam in proceleusmaticū. ∪ ∪ ∪ ∪. dictus ἀπὸ τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς, hoc est à manus digitis, quia quemadmodum digitus treis habet articulos primum longiorem, breuiores cæteros, ita dactylus treis habet syllabas, longiorem primam, breuiores cæteras.

Anapæstus, q & antidactylus dr̃, ꝙ sit dactylo cōtrarius, cōstat è duabus breuib⁹, & longa, tempoꝝ quatuor, ut nĕbŭlǣ ∪ ∪ –. Recipit ꝓportionē æquā duoꝝ ad duo, & unā solutionē in ꝓceleusmaticum. ∪ ∪ ∪ ∪. dictus παρὰ τὸ ἀναπαίειν. i. παρὰ τὸ ἀνάπαλιν ἀντικρούειν πρὸς τὸν δάκτυλον, q̃a recurrēdo, sono reciproco repcutit dactylū.

Tribrachys, q & brachysyllabus, & choreus dicit̃, constat è tribus breuibus, tempoꝝ triū, ut dŏmĭnŭs ∪ ∪ ∪. Recipit ꝓportionem subduplam unius ad duo. Dictus ὅτι ἔχει τρεῖς βραχείας συλλαβάς.

Molossus qui & canius, & hippēus, & uertumnus, & extensipes & trimacrus dicitur, tribracho contrarius, constat ex tribus longis temporum sex, ut ǣnēās, – – –. Recipit proportionem subduplam, duorum ad quatuor, & solutiones septem in ionicum à minore ∪ ∪ – –. ionicum à maiore. – – ∪ ∪. in choriambum – ∪ ∪ –. in mesomacrum ∪ ∪ – ∪ ∪. in parapæona – ∪ ∪ ∪ ∪. in pyrrhichanapæstum ∪ ∪ ∪ ∪ –. in dichoreum. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. dictus molossus, quia molossi, idest thessali ad bellum procedentes, huius modulata compositione utebantur. hippius uero ἀπὸ τῶν ἵππων, equestri enim pugnæ conueniens modulabatur, & producit penultimam, quia græce sic scribitur ἱππεῖος. trimacrus, ὅτι ἔχει τρεῖς μακρὰς συλλαβάς.

Amphibrachys qui & scolius, & Ianius, & amphibreuis dicitur, cōstat ex extremis breuibus, & media longa, temporum quatuor, ut lĭbēllŭs ∪ – ∪. Recipit proportionem subtriplam unius ad tria, & solutionem unam in proceleusmaticum ∪ ∪ ∪ ∪. dictus amphibra-

chys, ὅτι ἔχει δύο βραχείας συλλαβὰς ἀμφὶ τὴν μακράν. media.n.longa utrinq; breui includit syllaba. Scolius aūt, qa habiliter componit scolio, quæ est species citharæ, uel μέλος τι ὀλιγόστιχον apud Sudam.

Amphimacrus qui & mensalis, & fescenninus, & creticus dicitur, constat ex extremis longis, media breui, temporum quinq;, ut hērcŭlēs — ∪ —. Recipit proportionem subsesquiplam duorum ad tria, & solutiones treis in pæana primū — ∪ ∪ ∪. in pæana quartū ∪ ∪ ∪ —. in orthium ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. dictus amphimacrus, ὅτι ἔχει δύο μακρὰς συλλαβὰς ἀμφὶ τὴν βραχεῖαν. idest à duabus utrinq; longis breuem mediam amplectentibus. Creticus uero, quia cretenses saltando, eius rhythmica compositione utebantur.

Bacchius, qui œnotrius dicitur, cōstat è breui, & duabus longis tēporum qnq; ut ăthēnǣ. ∪ — —. Recipit proportionem sesqplam trium ad duo, uel contra, & solutiones treis. in pæana secūdum ∪ — ∪ ∪, in pæana quartum ∪ ∪ ∪ —, in orthium ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. dictus ἀπὸ τῆς βάκχης, aptus.n. bacchantibus. Fabius tamen. & Terentianus, Bacchiū contra, è duabus longis, & ultima breui constare dicunt, ut infra post Terentiani carmina de pedibus, ostendemus. hic autē sequimur communem scriptorum opinionem tam græcorum, q̄ latinorum.

Palimbacchius qui & latius & Antibacchius dicitur, constat è duabus longis, & breui, temporum quinq;, ut Rōmānŭs — — ∪. Recipit proportionem subsesquiplam, duorum ad tria, uel contra, & solutiones treis in pæana primum — ∪ ∪ ∪, in pæana tertium. ∪ ∪ — ∪, in orthiū ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. dictus palimbacchius, qa contrarius est bacchio. πάλιν enim hoc loco contra significat, ut παλινῳδία ἐναντία ᾠδὴ, ἢ τὸ τὰ ἐναντία εἰπεῖν τοῖς προτέροις. à nobis recātatio dici pōt, cū quæ diximus, retractamus. & παλίντονα τόξα arcus, q cum tendunt, in cōtrariā partē uertūt cornua. significat ēt rursus, & retro, uñ Palinurus. Mart. Minxisti currente semel Pauline carina, Meiere uis iterum, iā palinur⁹ eris. & παλινάγγελος, ὁ ὀπίσω ἐπανελθὼν ἄγγελος.

DE SEDECIM PEDIBVS QVATVOR SYLLABARVM.

Proceleusmaticus constat è duobus pyrrhichiis, idest è quatuor syllabis breuibus, temporum quatuor, ut phĭlŏsŏphŭs. ∪ ∪ ∪ ∪. Recipit proportionem æquam duorum ad duo, & nullam solutio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

nem. dictus παρὰ τὸ παρακελεύειν, ideſt à cohortatione, & iuſſu nautico, cui ob celeritatem eſt aptiſſimus.

Diſpondeus conſtat è duobus ſpondeis, ideſt è quatuor longis temporum octo, ut ōrātōrēs — — — —. Recipit proportionem æquam, quatuor ad quatuor, & ſolutiones decem, in ſpondeo dactylum — — — ∪ ∪. in ameboeum — — ∪ ∪ —. in choriobacchium — ∪ ∪ — —. In diphyē ∪ ∪ — — —. in latiochoreũ — — ∪ ∪ ∪ ∪. in politicanapæſtũ — ∪ ∪ ∪ ∪ —. in choreobacchiũ ∪ ∪ ∪ ∪ — —. in didactylum — ∪ ∪ — ∪ ∪. in diantidactylum ∪ ∪ — ∪ ∪ —. in anapæſtodactylum. ∪ ∪ — — ∪ ∪. Si ſoluas igitur ſingulas longas diſpõdei, fient pedes quatuor è quinq; ſyllabis, ſi binas, fient ſex, è ſex ſyllabis. plureis autem duabus non licet ſoluere, ne fiat pes plurium, quàm ſex ſyllabarum, & tranſeat in ſolutam orationem. unde moloſſoſpondeus nõ niſi quinq; admittit ſolutiones. hac eadẽ quoq; ratione, hexaſyllabi pedes nõ ſoluũtur, q̃a cũ ſint ſex ſyllabarũ oẽs, ſi ſoluas, creabit̃ pes maior ſex ſyllabis, qđ, ut ſupra dixi, non licet.

Diiambus conſtat è duobus iambis, ideſt è quatuor ſyllabis prima, & tertia breuibus, cæteris longis, temporum ſex, ut prŏpīnquĭtās ∪ — ∪ —. Recipit proportionem æquam trium ad tria, & ſolutiones treis in periambũ ∪ — ∪ ∪ ∪. in pyrrhichanapæſtũ ∪ ∪ ∪ ∪ —. in dichoreum ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

Ditrochæus qui & dichorius à Cicerone dicitur, conſtat è duobus trochæis, ideſt è quatuor ſyllabis prima, & tertia longis, cæteris breuibus, temporum ſex, ut cāntĭlēnă — ∪ — ∪. Recipit proportionem æquam trium ad tria, & ſolutiones treis, in Parapæona — ∪ ∪ ∪ ∪. in Hegemoſcolium ∪ ∪ ∪ — ∪. in dichoreum. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

Antiſpaſtus conſtat ex iambo, & trochæo, ideſt è quatuor ſyllabis, prima & ultima breuibus, & mediis longis, temporum ſex, ut ălēxāndĕr ∪ — — ∪. Recipit proportionem æquam trium ad tria & ſolutiones treis, in periambũ ∪ — ∪ ∪ ∪. in Hegemoſcoliũ ∪ ∪ ∪ — ∪. in dichoreum ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. dictus παρὰ τὸ ἀντισπᾶν, qđ eſt diſtrahere, quia iãbus, & trochæus, ex quib⁹ cõponit̃, inter ſe cõtrarii ſunt.

Choriambus conſtat è chorio, ideſt trochæo, & iambo, hoc eſt è quatuor ſyllabis, prima & ultima longis, & mediis breuibus temporum ſex, ut nōbĭlĭtās — ∪ ∪ —. Recipit proportionem æquam trium ad tria, & ſolutiões treis, in parapæona — ∪ ∪ ∪ ∪. in pyrrhichanapæſtum

napæstum ∪ ∪ ∪ ∪ –. in dichoreum ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪: dictus, qđ ex chorio, & iambo constet.

Ionicus à minore constat ex pyrrhichio, & spondeo, idest ex quatuor syllabis, duabus primis breuibus, cæteris longis, tempoꝝ sex, ut Dĭŏmēdēs ∪ ∪ – –. Recipit ꝓportionē subduplā duorū ad quatuor, aut contra, & solutiones treis in mesomacrum ∪ ∪ – ∪ ∪. in pyrrhicanapæstum ∪ ∪ ∪ ∪ –: in dichoreum, ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

Ionicus à maiore constat è spondeo, & pyrrhichio, idest è quatuor syllabis, primis duabus longis, cæteris breuibus, temporum sex, ut Dēmētrĭŭs. – – ∪ ∪. Recipit proportionē duplam quatuor ad duo, & solutiones treis, in parapæona. – ∪ ∪ ∪ ∪. in messomacrum ∪ ∪ – ∪ ∪ in dichoreum ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

Pæan primus cōstat è trochæo, & pyrrhichio, idest è quatuor syllabis prima longa, & cæteris breuibus, temporum quinq;, ut āmbrŏsĭŭs – ∪ ∪ ∪. Recipit proportionem sesquiplam trium ad duo, uel contra, & solutionem unam, in orthium ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. dictus pæn, ꝙ eo laudes Apollinis canerent, quem pæana nuncupabant, uel ab inuentoris nomine. dicitur & pæon per o. Sed apud Aristotelem & Ciceronem, & Quintilianum, & Pollucem pæan per a legitur.

Pæan secundus constat ex iambo, & pyrrhichio, idest è quatuor syllabis secunda longa, & cæteris breuibus, temporum quinq;, ut pŏtēntĭă ∪ – ∪ ∪. Recipit proportionem sesquiplam trium ad duo, uel contra, & solutionem unam, in orthium. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

Pæan tertius constat è pyrrhichio, & trochæo, hoc est è quatuor syllabis, tertia longa, & cæteris breuibus, temporū quinque, ut ălĕāndĕr ∪ ∪ – ∪. Recipit proportionem sesquiplam, duorum ad tria, uel contra, & unam solutionem in orthium. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪:

Pæan quartus constat è pyrrhichio, & iambo, hoc est è quatuor syllabis, ultima longa, & cæteris breuibus, temporum quinq;, ut Dŏmĭnĭcī ∪ ∪ ∪ –. Recipit proportionem sesquiplam duorum ad tria, uel contra, & solutionem unam, in orthium. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

Epitritus primus constat ex iambo, & spondeo, idest è quatuor syllabis, prima breui, & cæteris longis, temporum septem, ut pŭēllārēs ∪ – – –. Recipit proportionem hypepitriten trium ad quatuor, uel contra, & solutiones sex, in iambo dactylum. ∪ – – ∪ ∪. in cyprium ∪ – ∪ ∪ –. in dasium ∪ ∪ ∪ – –. in scoliochoreum

∪ – ∪ ∪ ∪ ∪. in choreodactylũ ∪ ∪ ∪ – ∪ ∪ in coreantidactylũ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ –. dictus, quoniã ex iãbo & spondeo cõstat. i. è quatuor, & tribus, inter quæ est ꝓportio supertertia, quæ grecæ ἐπίτριτη dr̃.

Epitritus secundus constat è trochæo, & spondeo, id est è quatuor syllabis, secunda breui, & cæteris longis, temporum septem, ut cōndĭtōrēs. – ∪ – –. Recipit proportionem ἐπίτριτον seu supertiam trium ad quatuor, & solutiones sex, in choriodactylum – ∪ – ∪ ∪: in strophum – ∪ ∪ ∪ –. in dasium ∪ ∪ ∪ – –. in dactylochoreum – ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. in choreodactylum ∪ ∪ ∪ – ∪ ∪. in choreantidctylum. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ –.

Epitritus tertius constat è spondeo & iambo, idest è quatuor syllabis, tertia breui, & cæteris longis tēporũ septē, ut cōncōrdĭæ – – ∪ –. Recipit ꝓportionē ἐπίτριτον seu suptertiã, quatuor ad tria, & solutiones sex, in symplectũ. – – ∪ ∪ ∪. in strophũ. – ∪ ∪ ∪ –. in Dochimũ ∪ ∪ – ∪ –. in dactylochoreũ. – ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. in chore antidactylum, ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ –. in anapæstochoreum ∪ ∪ – ∪ ∪ ∪.

Epitritus quartus constat è spondeo, & trochæo, idest è quatuor syllabis, ultima breui, & cæteris longis, temporum septem, ut cōnstāntīnŭs – – – ∪. Recipit ꝓportionē ἐπίτριτον seu suptertiã quatuor ad tria, et solutiones sex, in symplectũ – – ∪ ∪ ∪. in doriscũ – ∪ ∪ – ∪. in musicũ ∪ ∪ – – ∪. in dactylochoreũ – ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. in choreoscoliũ ∪ ∪ ∪ ∪ – ∪. in anapæstochoreum ∪ ∪ – ∪ ∪ ∪.

DE DVOBVS ET TRIGINTA PEDIBVS PENTASYLLABIS.

Orthius constat è pyrrhichio, & choreo, idest è quinq; syllabis breuibus, ut phĭlŏsŏphĭăm ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Recipit proportionem subsesquiplam duorum ad tria & nullam solutionem.

Molossospondeus constat è spondeo, & molosso, idest è quinque syllabis longis, temporum decem, ut fāstīdīuīstī – – – – –. Recipit proportionem subsesquiplam quatuor ad sex, & solutiones quinque, in caniodactylũ – – – – ∪ ∪. in caniantidactylũ – – – ∪ ∪ –. in latiobacchium – – ∪ ∪ – –. in dactylocanium – ∪ ∪ – – –. in antidactylocanium ∪ ∪ – – – –. plureis quinq; non recipit solutiones, quia siquis soluat duas longas, excedet pes sex syllabas, quod, ut supradiximus, non licet.

Probrachys

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Probrachys, cōstat ex iābo, & molosso, .i. è qnq; syllabis prima breui, cæteris longis, tēporū nouē, ut hŏnōrāuīstī, ∪ – – – –. Recipit ꝓportionē subduplā triū ad sex, & solutiōes nō plures quatuor, in bacchiodactylū ∪ – – – ∪ ∪. in bacchiātidactylū ∪ – – ∪ ∪ –. in scoliobacchiū ∪ – ∪ ∪ – –. in choreocaniū ∪ ∪ ∪ – – –.

Hyperbrachys constat ex trochæo, & molosso – ∪ – – –. id est è quinq; syllabis, secunda breui, & cæteris longis, temporum nouem, ut uērbĕrāuīstī – ∪ – – –. Recipit proportionē subduplam triū ad sex, & solutiones quatuor in creticodactylum – ∪ – – ∪ ∪. in creticantidactylum – ∪ – ∪ ∪ –. in dactylobacchium – ∪ ∪ – –. in choreocanium ∪ ∪ ∪ – – –.

Mesobrachys constat è spondeo, & bacchio, idest è quinq; syllabis, media breui, & cæteris longis tēporū nouē, ut dīuērbĕrāstī – – ∪ – –. Recipit proportionē hypepitetarten, siue subsuperquartam, quatuor ad quinq;, & solutiones quatuor, in latiodactylū – – ∪ – ∪ ∪. in latiantidactylum – – ∪ ∪ ∪ –. in dactylobacchium – ∪ ∪ – –. in anapæstobacchium ∪ ∪ – ∪ – –.

Spondeocreticus constat è spondeo, & cretico, hoc est è quinque syllabis quarta breui, & cæteris longis, temporum nouem, ut cōnclāmāuērānt – – – ∪ –. Recipit proportionem hypepitetarten quatuor ad quinque, & solutiones quatuor, in caniochoreū – – – ∪ ∪ ∪. in latiantidactylū – – ∪ ∪ ∪ – in dactylocreticū. – ∪ ∪ – ∪ –. in anapæstocreticum ∪ ∪ – – ∪ –.

Calotibus cōstat è spōdeo, & palimbacchio, hoc est ex ultima breui, & cæteris lōgis, tēporū nouē, ut cōnclāmāuērĕ – – – – ∪. Recipit ꝓportionē subsupquartā, quatuor ad quinq;, & solutiones quatuor, in caniochoreū – – – ∪ ∪ ∪ in latioscoliū – – ∪ ∪ – ∪. in dactylolatiū – ∪ ∪ – – ∪ in anapæstolatiū ∪ ∪ – – – ∪. Sed hic pes, forte melius calotypos, qđ sit oblongus in speciē funis. κάλως enim funis & τύπος. & λω per ω magnum scribendum καλώτυπος.

Parapæon cōstat è trochæo, & choreo. i. è qnq; syllabis pría lōga, & cæteris breuibus, tēporū sex, ut mūltĭlŏquĭūm – ∪ ∪ ∪ ∪. Recipit ꝓportionē æquā, triū ad tria, & unā solutionē, in dichoreū ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Et dr̄ παρὰ pæon, qđ sit plusquā pæon, qui cōstat quatuor syllabis prima longa, cæteris breuibus. Parapæon uero qnq; prima longa, cæteris breuibus. παρὰ enim hoc loco significat præter, qđ sit

præter pæonē, ideſt ſupra pæonem, & pluſquā pæon unde παρα-
φρονεῖν & deſipere eſt, & pluſquā ſapere. παραβαίνειν præterire.
ſic apud nos præter. Ter. Quæ mihi tū lamētari præter cæteras uiſa
eſt. & qa erat forma ꝑter cæteras honeſta, & liberali.i. ſupra cæteras.

P ariābus cōſtat ex iābo, et choreo, ideſt è qnqꝫ ſyllabis, ſecūda lōga, &
cæteris breuibꝰ, tēporū ſex ut ărĭſtŏtĕlĭs ∪ – ∪ ∪ ∪. Recipit ꝓpor
tionē æquā triū ad tria, & unā ſolutionē, in dichoreū ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

M eſomacrus conſtat è pyrrhichio, & dactylo, ideſt è quinqꝫ ſyllabis an
tepenultima longa, & cæteris breuibus, temporum ſex, ut Hĭĕrōnў
mŭs ∪ ∪ – ∪ ∪. Recipit proportionem ſupduplam, duorum ad
quatuor, & ſolutionem unam, in dichoreum ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

H egemoſcolius conſtat è Pyrrhichio, & amphibraco, ideſt è qnqꝫ ſyl-
labis, penultima longa, & cæteris breuibus, tēporū ſex ut fămĭlĭārĭs
∪ ∪ ∪ – ∪. Recipit proportionem ſubduplam, duorum ad quatu-
or, uel contra, & ſolutionem unam, in dichoreum. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪

P yrrhichanapæſtus conſtat è pyrrhichio, & anapeſto, ideſt è quinque
ſyllabis, ultima longa, & cæteris breuibus, temporū ſex, ut phĭlŏsŏ-
phĭæ. ∪ ∪ ∪ ∪ –. Recipit proportionem ſubduplam duorum
ad quatuor, & ſolutionem unam, in dichoreum. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪.

D iphyes cōſtat è pyrrhichio, & moloſſo, ideſt è quinqꝫ ſyllabis, prima,
& ſecunda breuibus, & cæteris longis, temporū octo, ut pĕrămāuīſtī
∪ ∪ – – –. Recipit proportionē ſubtriplam duorum ad ſex, uel cō
tra, & ſolutiones treis, in anapæſtodactylum ∪ ∪ – – ∪ ∪. in di-
antidactylum ∪ ∪ – ∪ ∪ –. in choreobacchium ∪ ∪ ∪ ∪ – –.

C horiobacchius conſtat è trochæo, & bacchio, ideſt è quinqꝫ ſyllabis,
ſecunda, & tertia breuibus, & cæteris longis, tēporū octo, ut bēllĭgē-
rāntēs – ∪ ∪ – –. Recipit proportionē ſuperbipartientē tertias,
triū ad quinqꝫ, & ſolutiones treis in didactylū – ∪ ∪ – ∪ ∪. in po-
liticanapæſtū – ∪ ∪ ∪ ∪ –. in choreobacchium ∪ ∪ ∪ ∪ – –.

A mebœus cōſtat è ſpondeo, & anapæſto, ideſt è quinqꝫ ſyllabis, penul-
tima, & antepenultima breuibus, & cæteris longis, temporū octo,
ut cœ̄nātŭrĭūnt. – – ∪ ∪ –. Recipit proportionē æquam, quatu
or ad quatuor, & ſolutiones treis in latiochoreū, – – ∪ ∪ ∪ ∪. in
politicanapæſtū – ∪ ∪ ∪ ∪ –. in diantidactylum ∪ ∪ – ∪ ∪ –.

S pondeodactylus cōſtat è ſpondeo, & dactylo, ideſt è quinqꝫ ſyllabis,
ultima & penultima breuibus, & cæteris longis, tēporū octo, ut cōn
clāmāntĭbŭs.

clāmāntĭbŭs. – – – ∪ ∪ Recipit proportiõem æquam, quatuor ad quatuor, & solutiones treis, in latiochoreum – – ∪ ∪ ∪ ∪. in didactylum – ∪ ∪ – ∪ ∪. in anapæstodactylum ∪ ∪ – – ∪ ∪.

S ymplectus cõstat è spõdeo, & choreo. i. è qnq; syllabis, p̄ma, & scd̄a lõgis, & cæteris breuibus, tẽpo℞ septẽ, ut hǣrēdĭpĕtă – – ∪ ∪. Recipit ꝑportionẽ epitritẽ, q̃tuor ad tria, & solutiões duas, in dactylochoreũ – ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. in antidactylochoreum. ∪ ∪ – ∪ ∪ ∪.

I ambodactylus constat ex iambo, & dactylo, idest è quinq; syllabis, secunda, & tertia longis, & cæteris breuibus, temporum septem, ut hŏnōrārĭŭs ∪ – – ∪ ∪. Recipit ꝑportionem hypepitritẽ trium ad quatuor, & solutiones duas, in scoliochoreum ∪ – ∪ ∪ ∪ ∪. in choreodactylum ∪ ∪ ∪ – ∪ ∪.

M usicus constat è pyrrhichio, & palimbacchio. i. è qnq; syllabis, penultima, & antepenultima longis, & cæteris breuibus, tempo℞ septem, ut pŏpŭlābūndŭs ∪ ∪ – – ∪. Recipit proportionem altero tanto, & sesqui maiorem, duorum ad quinq; & solutiones duas, in anapæstochoreum ∪ ∪ – ∪ ∪ ∪ in choreoscolium ∪ ∪ ∪ ∪ – ∪.

D asius constat è pyrrhichio, & bacchio, idest è quinq; syllabis, ultima & penultima longis, & cæteris breuibus, temporum septem ut ŏpĭtŭlāntēs ∪ ∪ ∪ – –. Recipit ꝑportionem altero tanto, & sesqui maiorem duorum ad quinque, & solutiones duas, in choreodactylũ ∪ ∪ ∪ – ∪ ∪. in choreantidactylum. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ –.

D ochimus constat è pyrrhichio, & cretico, idest è quinq; syllabis, ultima, & antepenultima longis, & cæteris breuib⁹, tẽpo℞ septẽ, ut hўă cīnthĭnās ∪ ∪ – ∪ –. Recipit ꝑportionem altero tanto, & sesqui maiorem, duorum ad quinq;, & solutiones duas, in anapæstochoreum ∪ ∪ – ∪ ∪ ∪. in choreantidactylum ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ –.

C horiodactylus constat è trochæo, & dactylo, idest è quinq; syllabis, prima, & tertia longis, & cæteris breuibus, temporũ septem, ut uĕrbĕrāntĭbŭs – ∪ – ∪ ∪. Recipit proportionem hypepitriten triũ ad quatuor, & solutiones duas, in dactylochoreum – ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. in choreodactylum ∪ ∪ ∪ – ∪ ∪.

S pondeoscolius constat è spõdeo, & amphibracho, idest è quinq; syllabis, ultima, & antepenultima breuib⁹, et cæteris lõgis, tẽpo℞ octo, ut dīuĕrbĕrāntŭr – – ∪ – ∪. Recipit ꝑportionem æquam, quatuor ad quatuor, & solutiones treis, in latiochoreum – – ∪ ∪ ∪ ∪.

in dactyloſcoliũ – ∪ ∪ ∪ – ∪. in anapæſtoſcoliũ ∪ ∪ – ∪ – ∪.

Periambodes cõſtat ex iambo, & bacchio.i.è quinq; ſyllabis, prima, & tertia breuibus, & cæteris longis, tempoꝝ octo, ut ĭmāgĭnāntēs ∪ – ∪ – –. Recipit ꝓportionem ſuperbipartientem tertias, trium ad quinq;, & ſolutiones tres, in ſcoliodactylum ∪ – ∪ – ∪ ∪. in ſcoliantidactylũ ∪ – ∪ ∪ ∪ –: in choreobacchiũ ∪ ∪ ∪ ∪ – –.

Cyprius conſtat ex iambo, & anapæſto.i.è qnq; ſyllabis, ſcđa, & ultima lõgis, & cæteris breuib⁹, tẽpoꝝ ſeptẽ, ut ărĭſtŏtĕlēs ∪ – ∪ ∪ –: Recipit ꝓportionem hypepitritẽ triũ ad q̃tuor, & ſolutiões duas, in ſcoliochoreũ ∪ – ∪ ∪ ∪ ∪ in choreantidactylum. ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ –.

Anticyprius conſtat è trochæo, & palimbacchio.i.è qnq; ſyllabis, ſecũda, & ultima breuibus, & cæteris lõgis, tempoꝝ octo, ut uērbĕrā-bāmŭr – ∪ – – ∪. Recipit ꝓportionẽ ſupbipartientem tertias, trium ad quinq;, & ſolutiões tres, in creticochoreũ – ∪ – ∪ ∪ ∪. in dactylobacchiũ – ∪ ∪ ∪ – –. in choreocanium ∪ ∪ ∪ – – –:

Iambocreticus cõſtat ex iãbo, & cretico.i.è qnq; ſyllabis, prima, & penultima breuibus, & cæteris lõgis, tempoꝝ octo, ut ĭmāgūncŭlīs ∪ – – ∪ –. Recipit ꝓportionẽ ſupbipartientem tertias, trium ad quinq;, & ſolutiones tres, in bacchiochoreũ ∪ – – ∪ ∪ ∪. in ſcolianapæſtum ∪ – ∪ ∪ ∪ –. in choreocreticum ∪ ∪ ∪ – ∪ –.

Doriſcus conſtat è trochæo, & amphibracho, ideſt è qnq; ſyllabis prima, & penultima longis, & cæteris breuibus, tempoꝝ ſeptem, ut pīgmălĭōnĭs – ∪ ∪ – ∪. Recipit proportionem hypepitritẽ trium ad quatuor, & ſolutiones duas, in dactylochoreum – ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. in choreoſcolium ∪ ∪ ∪ ∪ – ∪.

Periodicus cõſtat ex iambo, & amphibracho, ideſt è quinq; ſyllabis, ſcđa, & penultima lõgis, & cæteris breuibus, tẽpoꝝ ſeptẽ, ut ĭmāgĭnāmŭr ∪ – ∪ – ∪. Recipit proportionem hypepitriten trium ad quatuor, & ſolutiones duas, in ſcoliochoreum ∪ – ∪ ∪ ∪ ∪. in choreoſcolium ∪ ∪ ∪ ∪ – ∪.

Antiperiodicus conſtat è trochæo, & cretico, ideſt quinque ſyllabis ſecunda & penultima breuibus, & cæteris longis, temporum octo, ut lībĕrālĭtās – ∪ – ∪ –. Recipit proportionem ſuperbipartientem tertias trium ad quinq;, uel contra, & ſolutiones tres in creticochoreum – ∪ – ∪ ∪ ∪. in politicanapæſtum – ∪ ∪ ∪ ∪ –. in choreocreticum ∪ ∪ ∪ – ∪ –.

Strophus

Strophus conſtat e` trochæo, & anapæſto, ideſt e` quinque ſyllabis, prima, & ultima longis, & cæteris breuibus, temporum ſeptem, ut mūltĭlŏquĭī – ∪ ∪ ∪ –. Recipit proportionem hypepitriten, trium ad quatuor, & ſolutiones duas, in dactylochoreū – ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. in choreantidactylum ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ –.

Antiſtrophus conſtat ex iambo, & palimbacchio, ideſt e` quinq; ſyllabis, prima, & ultima breuibus, & cæteris longis, tēpoꝝ octo, ut ămāuīſsēmŭs ∪ – – – ∪. Recipit ꝓportionē ſupbipartientem tertias, triū ad qnq;, & ſolutiones treis, in bacchiochoreū ∪ – – ∪ ∪ ∪. in diſcolium ∪ – ∪ ∪ – ∪. in choreolatium ∪ ∪ ∪ – – ∪.

DE QVATVOR ET SEXAGINTA PEDIBVS HEXASYLLABIS.

Pedes hexaſyllabi, qui heteroplici dicuntur, naſcuntur e` triſyllabis geminatis. ſunt autem numero quatuor, & ſexaginta, horum nullus reſoluitur, quoniam pedes non amplius q̃ ſex ſyllabas habent.

Dichoreus cōſtat e` duobus choreis. i. e` ſex ſyllabis breuib⁹, tēpoꝝ ſex, ut rĕſĕcŭĕrĭtĭs ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Recipit ꝓportionē æquā, triū ad tria.

Dicanius conſtat e` duobus moloſſis, ideſt, e` ſex ſyllabis longis, temporum duodecim, ut cīrcūmuāllāuērunt – – – – – –. Recipit ꝓportionem æquam, ſex ad ſex.

Diantidactylus cōſtat e` duobus anapæſtis, ideſt e` ſex ſyllabis, tertia, & ultima lōgis, & cæteris breuibus, tempoꝝ octo, ut ăgămēmnŏnĭās ∪ ∪ – ∪ ∪ –. Recipit proportionem æquam, quatuor ad quatuor.

Didactylus conſtat e` duobus dactylis, ideſt, e` ſex ſyllabis, ꝑma, & quarta L. & cæteris B. tēpoꝝ octo, ut bēllĭgĕrāntĭbŭs – ∪ ∪ – ∪ ∪. Recipit proportionem æquam, quatuor contra quatuor.

Diſcolius conſtat e` duobus amphibrachis. i. è ſex ſyllabis, ſecunda, & penultima lōgis, & cæteris breuib⁹, tempoꝝ octo, ut căcātŭrĭēbăm ∪ – ∪ ∪ – ∪. Recipit ꝓportionē æquā, quatuor aduerſus quatuor.

Dicreticus conſtat è duobus amphimacris, ideſt, è ſex ſyllabis, ſecūda, & penultima breuibus, cæteris longis tempoꝝ decem, ut ōccŭpātĭſſĭmō – ∪ – – ∪ –. Recipit ꝓportionē æquam, qnq; ad qnq;.

Dibacchi⁹ cōſtat è duob⁹ bacchiis. i. è ſex ſyllabis, ꝑma et āpenultima breuib⁹, cæteris lōgis, tēpoꝝ decē, ut rĕdārgūtĭōnēs ∪ – – ∪ – –.

Recipit proportionem æquam, quinq; aduerſus quinq;.

D ilatius conſtat è duobus palimbacchiis, ideſt, è ſex ſyllabis, tertia, & ultima breuibus, cæteris L. ut prōnūntĭābāmŭs – – ∪ – – ∪. Recipit proportionem æquam, quinq; ad quinq;.

C horeocanius conſtat è tribracho, & trimacro, ideſt è ſex ſyllabis, tribus B. totidē L. temporū nouē, ut sŭbŏnĕrāuērūnt. ∪ ∪ ∪ – – –. Recipit proportionem ſubduplam trium contra ſex.

C aniochoreus cōſtat è trilōgo, & tribreui. i. è ſex ſyllabis, tribus lōgis totidē breuibus, tēporū nouē, ut cōnsēruāuĕrĭmŭs – – – ∪ ∪ ∪. Recipit proportionem duplo maiorem, ſex aduerſus tria.

C horeantidactylus conſtat è tribreui, & anapæſto, ideſt, è ſex ſyllabis ultima longa, cæteris B. temporum ſeptem, ut ărĭĕtĕ lăbānt, ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ –: Recipit proportionem ſupertertiam, trium ad quatuor.

A. napæſtochoreus conſtat ex anapæſto, et tribreui, ideſt, è quinq; ſyllabis, tertia longa & cæteris B. temporum ſeptem, ut uălĭtūdĭnĭbŭs ∪ ∪ – ∪ ∪ ∪. Recipit proportionē ſupertertiam, quatuor ad tria.

C horeodactylus cōſtat è tribreui, & dactylo. i. è ſex ſyllabis quarta lōga, cæteris breuib. tēporū ſeptē, ut uărĭĕtātĭbŭs ∪ ∪ ∪ – ∪ ∪. Recipit proportionem ſupertertiam, trium ad quatuor, uel contra.

D actylochoreus cōſtat è dactylo, & tribreui, ideſt è ſex ſyllabis prima lōga, cæteris breuibus, tēporū ſeptē, ut dīſsĕcŭĕrĭtĭs – ∪ ∪ ∪ ∪ ∪. Recipit proportionem ſupertertiam, quatuor ad tria, uel contra.

C horeoſcoli9 cōſtat è tribreui, & amphibracho. i. è ſex ſyllabis, penultima lōga, cæteris breuib9, tēporū ſeptē, ut rĕsĕcŭĕrāmŭs ∪ ∪ ∪ ∪ – ∪. Recipit ꝑportionē ſubſuptertiā, triū ad quatuor, uel contra.

S coliochoreus cōſtat ex amphibracho, et tribreui, ideſt, è ſex ſyllabis ſecunda longa, cæteris breuibus, temporū ſeptē, ut ămārĕpătrĭăm ∪ – ∪ ∪ ∪ ∪. Recipit ꝑportionē ſuptertiā, q̃tuor ad tria, uel cōtra.

C horeocreticus cōſtat è tribreui, & amphimacro, ideſt è ſex ſyllabis, antepenultima, & ultima longis cæteris B. temporū octo, ut sĕcŭĭt ārbŏrēs ∪ ∪ ∪ – ∪ –. Recipit proportionem ſupertertiam trium ad quatuor, uel contra.

C reticochoreus conſtat ex amphimacro, & tribreui, ideſt, è ſex ſyllabis, prima, & tertia L. cæteris B. temporum octo, ut īnſŭlæ ſpŏrădĕs – ∪ – ∪ ∪ ∪. Recipit proportionem ſuperbipartientem tertias, q̃nq; ad tria, uel cōtra. maior. n. cōtinet minorem, & duas ꝑtes eius.

Choreobacchius constat e tribreui, et Bacchio, idest, e sex syllabis, ultima & penultima longis, cæteris b. temporum octo. ut lĕgĭtĕ lĭbēllōs ∪ ∪ ∪ ∪ – –. Recipit proportionem superbipartientem tertias, trium ad quinque uel contra.

Bacchiochoreus constat e bacchio, & tribreui, idest e sex syllabis, secunda, & tertia longis, cæteris b. temporum octo, ut ăchīllēs uălĭdŭs ∪ – – ∪ ∪ ∪. Recipit proportionem superbipartientem tertias, quinque ad tria, uel contra.

Choreolatius constat è tribreui, & palimbacchio, idest è sex syllabis, penultima, & antepenultima longis, cæteris b. temporum octo, ut mŭlĭĕr ōrnātă ∪ ∪ ∪ – – ∪. Recipit proportionem superbipartientem tertias, trium ad quinque, uel contra.

Latiochoreus constat è palimbacchio, & tribreui. i. e prima, & secūda lōgis, cæteris b. temporū octo, ut fōrmōsă mŭlĭĕr – – ∪ ∪ ∪ ∪. Recipit ꝑportionē supbipartientē tertias quatuor ad tria, uel cōtra.

Caniātidactylus cōstat e trilōgo, et anapæsto. i. e sex syllabis, penultīa, & antepenultīa b. cæteris l. tēpoꝝ decem, ut Rōmānōs dŏmĭnōs – – – ∪ ∪ –. Recipit ꝑportionē sesq̄plā, sex ad quatuor, uel cōtra.

Antidactylocanius constat ex anapæsto trilongo, idest, e sex syllabis, prima, & secunda breuibus, cæteris longis, temporum decem, ut cŏrȳdōn īnfēlīx, ∪ ∪ – – – –. Recipit proportionem sesquiplam, quatuor ad sex, uel contra.

Caniodactylꝰ cōstat e trilōgo, & dactylo. i. e sex syllabis, ultīa, penultima breuibus, cæteris lōgis, tēpoꝝ decē, ut rōmānī cæsărĭs – – – – ∪ ∪. Recipit proportionē sesquiplam, sex ad quatuor, uel contra.

Dactylocanius constat e dactylo, & trilongo, idest e sex syllabis, secunda, & tertia breuibus, cæteris longis, temporum decem, ut cāndĭdă lībērtās – ∪ ∪ – – –. Recipit proportionem sesquiplam, siue superdimidiam, siue ἡμιόλιον, quatuor ad sex, uel contra.

Canioscolius constat e trilongo, et amphibraco, idest, e sex syllabis ultima, & antepenultima breuibus, cæteris longis, temporum decem, ut māiēstās Cătōnĭs – – – ∪ – ∪. Recipit proportionem sesquiplam, sex ad quatuor, uel contra.

Scoliocanius cōstat ex amphibracho, & molosso, idest e trimacro seu trilongo. seu hippio, idest, e sex syllabis, prima, & tertia b. cæteris longis, temporum decem, ut Mărōnĭs ǣnēās ∪ – ∪ – – –. Reci

pit proportiōnem ſeſquiplam, quatuor ad tria, uel contra.

Caniocreticus conſtat è moloſſo, & cretico, hoc eſt è ſex ſyllabis, penultima breui, cæteris lōgis, tēporū undecim, ut cōncōrdēs prīncīpēs – – – – ∪ –. Recipit ꝑportionē epipēpten ſeu ſupquintā, ſex ad quinq;, uel contra. maior enim cōtinet minorē, & quintā eius partē.

Creticocanius cōſtat ex amphimacro, & trimacro, ideſt, è ſex ſyllabis, ſecūda breui, cæteris lōgis, tēporū undecim, ut prīncīpēs cōncōrdēs – ∪ – – – –. Recipit ꝑportionē ſupqntā, qnq; ad ſex, uel contra.

Caniobacchius conſtat è moloſſo, & bacchio, ideſt è ſex ſyllabis, antepenultia breui, cæteris lōgis, tēporū undecim, ut cōnſtāntēs cătōnēs – – – ∪ – –. Recipit ꝑportionē ſupqntā, ſex ad qnq;, uel contra.

Bacchiocanius cōſtat è bacchio, & moloſſo, ideſt, è ſex ſyllabis, prima breui, cæteris longis, tēporū undecim, ut ăthēnīs uĭrtūtēs ∪ – – –, – –. Recipit proportionē ſuperquintā, quinq; ad ſex, uel contra.

Caniolatius cōſtat è moloſſo, & palimbacchio, ideſt, ex ultima breui, longis cæteris, temporū undecim, ut māīēſtās rēgālĭs – – – – – ∪ Recipit proportionem ſuperquintam, ſex ad quinq;, uel contra.

Latiocanius cōſtat è palimbacchio, & moloſſo, ideſt, è ſex ſyllabis, tertia breui, lōgis cæteris, tēporū undecim, ut rōmānă māīēſtās – – ∪ – – –. Recipit ꝑportionē ſubſupquintā, qnq; ad ſex, uel contra.

Anapæſtodactylus conſtat ex anapæſto, & dactylo, ideſt, è ſex ſyllabis tertia, & quarta longis, cæteris breuibus, temporum octo, ut flŭŭĭōs trāĭĭcĭt ∪ ∪ – – ∪ ∪. Recipit ꝑportionē æquā, q̄tuor ad quatuor.

Politicanapæſtus conſtat è dactylo, & anapæſto, ideſt è ſex ſyllabis, prima, & ultima longis, cæteris breuibus, tēporū octo, ut nōbĭlĭs ătăuīs – ∪ ∪ ∪ ∪ –. Recipit proportionē æquam, quatuor ad quatuor.

Anapæſtoſcolius cōſtat ex anapæſto, & amphibracho, id eſt è ſex ſyllabis, tertia, & penultia lōgis, cæteris breuib⁹, tēporū octo, ut pŏpŭlōs rĕgēbăt. ∪ ∪ – ∪ – ∪. Recipit ꝑportionē æquā, q̄tuor ad q̄tuor.

Scoliantidactylus conſtat ex amphibracho, & anapæſto, id eſt è ſex ſyllabis, ſecunda, & ultima lōgis, cæteris breuibus, temporum octo, ut Cătōnĭs ănĭmōs ∪ – ∪ ∪ ∪ –. Recipit proportionem æquam, quatuor ad quatuor.

Anapæſtocreticus conſtat ex anapæſto, & amphimacro, id eſt è ſex ſyllabis, prima, ſecunda, penultima breuibus, cæteris longis, temporū nouem, ut uĕnĕtī prīncĭpēs ∪ ∪ – – ∪ –. Recipit proportionem

ſubſuperquartã, ſiue, ut græce dicam, ὑπεπιτετάρτην, quatuor ad quinq;, uel cõtra. maior. n. pars cõtinet minorẽ, & quartã eius partẽ.

C reticantidactylus conſtat ex amphimacro, & anapæſto, id eſt è ſex ſyllabis, ſecũda, penultima, antepenultima breuibus, cæteris longis, temporum nouem, ut prīncĭpēs uĕnĕtī — υ — υ υ — Recipit proportionem ſuperquartam, quinque ad quatuor, uel contra.

A napæſtobacchius conſtat ex anapæſto, & bacchio, ideſt, è ſex ſyllabis, prima, ſecunda, antepenultima breuibus, cæteris longis, temporum nouem, ut uĕnētōs pōtēntēs υ υ — υ — —. Recipit proportionem ſuperquartam, quatuor ad quinq;, uel contra.

B acchiantidactylus conſtat è Bacchio, & anapæſto, ideſt, è ſex ſyllabis, ſecunda, tertia, ultima longis, cæteris breuibus, temporum nouẽ, ut mĕnālcās rĕcūbāns υ — — υ υ —. Recipit proportionẽ ſuperquartam, quinq; ad quatuor, uel contra.

A napæſtolatius conſtat ex anapæſto, & palimbacchio, ideſt, è ſex ſyllabis, tertia, penultima, antepenultima longis, cæteris breuibus, temporum nouem, ut flŭuĭī trānāntūr υ υ — — — υ. Recipit proportionem ſuperquartam, quatuor ad quinq;, uel contra.

L atiodactylus conſtat è palimbacchio, & anapæſto, ideſt, è ſex ſyllabis, prima, ſecunda, ultima lõgis, cæteris breuibus, temporum nouẽ, ut rīdēntūr ĭnŏpēs — — υ υ υ — Recipit proportionem ſuperquartam, quinq; ad quatuor, uel contra.

D actyloſcolius conſtat è dactylo, & amphibracho, id eſt è ſex ſyllabis prima, & penultima lõgis, cæteris breuibus, temporum octo, ut præmĭă pĕtēndŭm — υ υ υ — υ Recipit proportionem æquam, quatuor ad quatuor.

S coliodactylus cõſtat ex amphibraco, & dactylo, ideſt, è ſex ſyllabis, ſecunda, & antepenultima longis, cæteris breuibus, temporum octo, ut Plătōnĕ dōctĭŏr υ — υ — υ υ. Recipit proportionem æquã, quatuor ad quatuor.

D actylocreticus conſtat è dactylo, & amphimacro, ideſt, è ſex ſyllabis, prima, ultima, antepenultima longis, cæteris breuibus, temporum nouem, ut Māxĭmŭs Hērcŭlēs. — υ υ — υ —. Recipit conditionem ſuperquartam, quatuor ad quinq;.

C reticodactylus conſtat ex amphimacro, & dactylo, ideſt, è ſex ſyllabis, prima, tertia, quarta lõgis, cæteris breuibus, temporum nouem,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ut Hērcŭlēs īnclȳtŭs — ∪ — — ∪ ∪. Recipit proportiōem æquā, quatuor ad quatuor.

D actylobacchius constat è dactylo & bacchio, idest, è sex syllabis, prima, penultima, ultima longis, cæteris breuibus, temporum nouem, ut căllĭdŭs ŭlȳssēs — ∪ ∪ ∪ — —. Recipit proportionem supquartam, quatuor ad quinque uel contra.

B acchiodactylus constat è bacchio, & dactylo, idest, è sex syllabis, secunda, tertia, quarta longis, cæteris breuibus, temporum nouem, ut ŭlȳssēs căllĭdŭs ∪ — — — ∪ ∪. Recipit proportionem super quartam, quinq; ad quatuor, uel contra.

D actylolatius constat è dactylo, & palimbacchio, idest, è sex syllabis, prima, penultima, antepenultima longis, cæteris breuibus, temporū nouem, ut fīlĭŭs āldīnŭs — ∪ ∪ — — ∪. Recipit proportionem superquartam, quatuor ad quinq;, uel contra.

L atiodactylus constat è palimbacchio, & dactylo, idest, è sex syllabis, prima, secunda, quarta longis, cæteris breuibus, temporum nouem, ut āldīnă fīlĭă — — ∪ — ∪ ∪. Recipit proportionem superquartam, quinq; ad quatuor, uel contra.

S coliocreticus cōstat ex amphibracho, & amphimacro, idest, è sex syllabis, secūda, antepenultima, ultima longis, cæteris breuibus temporum nouem, ut ămīcŭs Hērcŭlēs ∪ — ∪ — ∪ —. Recipit proportionem superquartam, quatuor ad quinq;, uel contra.

C reticoscolius constat ex amphimacro, & amphibracho, idest, è sex syllabis, prima, tertia, penultima lōgis, cæteris breuibus, temporum nouem, ut pōrtĭæ cătōnĭs — ∪ — ∪ — ∪. Recipit proportionem superquartam, quinq; ad quatuor, uel contra.

S coliobacchius constat ex amphibracho, & bacchio, idest, è sex syllabis, secunda, penultima, ultima longis, cæteris breuibus, temporum nouem, ut cătōnĕ mĭnōrī. ∪ — ∪ ∪ — —. Recipit proportionem superquartam, quatuor ad quinq;, uel contra.

B acchioscolius cōstat è bacchio, & amphibracho, idest, è sex syllabis, secunda, tertia, penultima longis, cæteris breuibus, temporum nouem, ut lĭbēllī plătōnĭs ∪ — — ∪ — ∪. Recipit proportionem superquartam, quinq; ad quatuor, uel contra.

S coliolatius constat ex amphibracho, & palimbacchio, idest, è sex syllabis, secunda, antepenultima, penultima longis, cæteris breuibus,

temporum nouem, ut pŭēllă fōrmōsă ∪ – ∪ – – ∪. Recipit ꝓportionem ſuperquartam, quatuor ad quinq;, uel contra.

L atioſcolius conſtat è palimbacchio & amphibracho, ideſt, è ſex ſyllabis, prima, ſecunda, penultima longis, cæteris breuibus, temporũ nouem, ut fōrmōsă pŭēllă – – ∪ ∪ – ∪. Recipit proportionem ſuperquartam, quinq; ad quatuor, uel contra.

C reticobacchius conſtat ex amphimacro, & bacchio, ideſt, è ſex ſyllabis, ſecunda & antepenultima breuibus, cæteris longis, temporum decem, ut īnsŭlǣ mărīnǣ – ∪ – ∪ – –. Recipit proportionem æquam, quinque ad quinque.

B acchiocreticus conſtat è bacchio, et amphimacro. i. è ſex ſyllabis, prima, & penultima breuib⁹, cæteris lõgis, tẽpoꝝ decẽ, ut pŭēllǣ cāndĭdǣ ∪ – – – ∪ –. Recipit proportionem æquam, quinq; ad qnq;.

C reticolatius conſtat ex amphimacro, & palimbacchio, ideſt, è ſex ſyllabis, ſecunda, & ultima breuibus, cæteris longis, temporum decem, ut Hērcŭlēs fōrmōsŭs – ∪ – – – ∪. Recipit proportionem æquam, quinque ad quinque.

L atiocreticus conſtat è palimbacchio, & amphimacro, ideſt, è ſex ſyllabis, tertia & penultima breuibus, cæteris longis, temporum decem, ut Rōmānē pōntĭfēx – – ∪ – ∪ –. Recipit proportionem æquam, quinque ad quinque.

B acchiolatius conſtat è bacchio, & palimbacchio, ideſt, è ſex ſyllabis prima, & ultima breuibus, cæteris longis, tempoꝝ decẽ, ut ăchīllēs fōrmōsŭs ∪ – – – – ∪. Recipit ꝓportionẽ æquã, qnq; ad qnq;.

L atiobacchius cõſtat è palimbacchio, & bacchio, ideſt, è ſex ſyllabis, tertia, & quarta breuibus, cæteris longis, tempoꝝ decẽ, ut lōngǣuă săcērdōs – – ∪ ∪ – –. Recipit ꝓportionẽ æquã, quinq; ad qnq;.

E tymologiam, cauſamq; nominis quorundam ex ſupradictis pedibus quæſiui diligenter apud authores, ſed nihil inueni præter nomen. Nam Pygmon, ſiue, ut aliqui ſcribunt, Pygmæon, Diphyes, Periambodes, Periodicus, Strophus, Doriſcus, Amebœus, Symplectus, Cyprius, Dochimus, Canius, Latius habentur quidem apud Diomedem, Dochimi autem Cicero etiam, & Quintilianus meminere, ſed nullam dicunt cauſam nominis. An igit̃ aliq ex ipſis aliter ſcribant, q̃ nos excudẽdos curauimus, uideãt doctiores. Nos qđ potuim⁹, dedimus, meliora daturi, ſi habuiſſem⁹.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

SIMPLICES PEDES DISYLLABI. IIII.

Pyrrhichius, qui &
Pariambus, &
Dibrachys, &
Cinesias, &
Hegemon, &
Ductor, &
Bibreuis, &
Tripudians dicit ◡ ◡ Dĕŭs.

Spondeus qui &
Bilongus, &
Dimacros, &
Potificius dicitur – – Mūsæ.

Iambus, qui &
Daunius, dicitur ◡ – Sălūs.

Trochæus, qui &
Chorius, &
Cordax, &
Rutilus dicitur – ◡ āldŭs.

SIMPLICES PEDES TRISYLLABI. VIII.

Tribrachys, qui &
Choreus, &
Trochæus, &
Molossus, qui &
Hippius, &
Trimacrus, &
Trilongus, &
Extensipes, &
Vertunnus, &
Canius dicitur – – – ālcīdēs.

Bacchius, qui &
Oenotrius dicit ◡ – – ăchīllēs.
Palimbacchius, qui &
Antibacchius, &
Propompicus, &
Pygmon, &
Brachisyllabus, &
Tribreuis dicit ◡ ◡ ◡ gĕnŭă.
Saturnius, &
Latius dicitur – – ◡ Hērōās
Dactylus, qui &
Politicus dicit – ◡ ◡ Tītўrŭs.
Anapæstus, qui &
Antidactylus dr ◡ ◡ – rĕcŭbāns
Amphimacrus, qui &
Creticus, &
Mensalis, &
Fescēninus dr – ◡ – Hērcŭlēs.
Amphibrachys, qui &
Ianius, &
Scolius dicitur ◡ – ◡ Lătīnŭs

DUPLICES PEDES QUADRATI. XVI.

Proceleusmaticus	◡ ◡ ◡ ◡	cŏlĕ dĕŭm
Dispondeus	– – – –	uērē iūrā.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Epitritus primus	∪ – – –	Dies festos.
Epitritus secundus	– ∪ – –	usque serua.
Epitritus tertius	– – ∪ –	sodes caue.
Epitritus quartus	– – – ∪	dicas falsa.
Pæan primus	– ∪ ∪ ∪	uiue pius
Pæan secundus	∪ – ∪ ∪	Time deum.
Pæan tertius	∪ ∪ – ∪	Fuge scorta.
Pæan quartus	∪ ∪ ∪ –	cole pios.
Ionicus à minore	∪ ∪ – –	Fuge liteis
Ionicus à maiore	– – ∪ ∪	Vita malum.
Antispastus	∪ – – ∪	ama pacem
Choriambus	– ∪ ∪ –	Volue libros.
Diiambus	∪ – ∪ –	ama pia
Ditrochæus, qui & Dichorius, & Catatrochæus dicitur	– ∪ – ∪	Mente Christum

HETEROPLICI PEDES PENTASYLLABI. XXXII.

Orthius	∪ ∪ ∪ ∪ ∪	bona sequere.
Molossospondeus	– – – – –	Leges obserua
Parapæan	– ∪ ∪ ∪ ∪	Pauca loquere.
Periambus	∪ – ∪ ∪ ∪	Lupas iuuenis.
Mesomacrus	∪ ∪ – ∪ ∪	Fuge sedulus.
Hegemoscolius	∪ ∪ ∪ – ∪	Sacra fidelis
Pyrrhichanapæstus	∪ ∪ ∪ ∪ –	Face, ueluti.
Probrachys	∪ – – – –	patres monstrarunt.
Hyperbrachys	– ∪ – – –	Semper obseruans.
Mesobrachys	– – ∪ – –	Caros parenteis.
Paralegobrachys, qui & Spondeocreticus dicit	– – – ∪ –	Sancti ceu iubent.
Hypobrachys, qui & Calotibos dicitur	– – – – ∪	Viues longæuus.
Symplectus	– – ∪ ∪ ∪	Felix populus.
Iambodactylus	∪ – – ∪ ∪	Bono principe.
Musicus	∪ ∪ – – ∪	Pius albertus.

Dasius	∪∪∪——	Bŏnă mŏnēntī.
Periambodes	∪—∪——	Pătrī, sŏdālī.
Diphyes	∪∪———	Bŏnŭs āuscūltā.
Choriobacchius	—∪∪——	Cēdĕ pŏtēntī.
Ameboeus	——∪∪—	Pārē dŏmĭnīs.
Spondeodactylus	———∪∪	Vēntrī prīmĭtŭs.
Antiperiodicus	—∪—∪—	īndĕ lūxŭī.
Spondeoscolius	——∪—∪	īræ rĕsīstĕ.
Choriodactylus	—∪—∪∪	Cūnctă tūrpĭă.
Periodicus	∪—∪—∪	Căuē mŏdēstŭs.
Dochimus	∪∪—∪—	Cŭpĕ līttĕrās.
Strophus	—∪∪∪—	Bēllă fŭgĭās.
Antistrophus	∪———∪	Mălōs uītāndŭm.
Cyprius	∪—∪∪—	Mălī pĕrĕānt.
Anticyprius	—∪——∪	Fūrtă uītāndŭm.
Iambocreticus	∪——∪—	Tŭōs ērŭdī.
Doriscus	—∪∪—∪	ūsquē stŭdēndŭm.

HEXASYLLABI PEDES EX TRISYLLABIS COMPOSITI LXIIII.

Dichoreus	∪∪∪∪∪∪	Plăcŭĭt Hĕlĕnă.
Dicanius	——————	Trōiānō formōsō.
Diantidactylus	∪∪—∪∪—	Gĕnĭtō prĭămō.
Didactylus	—∪∪—∪∪	Lēuĭă cārmĭnă.
Discolius	∪—∪∪—∪	Cănēbāt Hŏmērŭs.
Dicreticus	—∪——∪—	Mīlĭtēs īnclўtī
Dibacchius	∪——∪——	Lătīnī fŭērūnt.
Dilatius	——∪——∪	Vīrtūtē lætārĕ.
Choreocanius	∪∪∪———	Nĭmĭă lībērtās.
Caniochoreus	———∪∪∪	Rōmānīs nŏcŭĭt.
Choreantidactylus	∪∪∪∪∪—	Mĕdĭcŭs hŏmĭnēs
Anapæstochoreus	∪∪—∪∪∪	Pĕrĭmēns, pĕrĕăt.
Choreodactylus	∪∪∪—∪∪	Mĕdĭcŭs ōptĭmŭs
Dactylochoreus	—∪∪∪∪∪	Prǣmĭă rĕfĕrĕt.
Choreoscolius	∪∪∪∪—∪	Pŏpŭlŭs īnĭquŭs.
Scoliochoreus	∪—∪∪∪∪	īnĭquă pătĭtŭr.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Choreocreticus	∪∪∪—∪—	Vălĭdŭs Hērcŭlēs
Creticochoreus	—∪—∪∪∪	ōccĭdēns dŏlŭĭt
Choreobacchius	∪∪∪∪——	Părĭdĭs ăchīllēs
Bacchiochoreus	∪——∪∪∪	Săgīttā pĕrĭĭt.
Choreolatius	∪∪∪——∪	Prĭămŭs ārmātŭs
Latiochoreus	——∪∪∪∪	ēmīsĭt ănĭmăm
Caniantidactylus	———∪∪—	Lāērtē gĕnĭtī
Antidactylocanius	∪∪————	Băcŭlō Thērsītēs
Caniodactylus	————∪∪	āurātō uāpŭlăt
Dactylocanius	—∪∪———	hūnc quŏquĕ thērsītēn
Canioſcolius	———∪—∪	Pēlīdæ pĕrēmĭt
Scoliocanius	∪—∪———	Pŭgīllŭs īrātī
Caniocreticus	————∪—	Clāmābānt mīlĭtēs.
Creticocanius	—∪————	ōptĭmē fēcīſtī
Caniobacchius	———∪——	Rīdēbānt ăchīuī
Bacchiocanius	∪—————	Vĭdēntēs thērsītēn
Caniolatius	—————∪	īnfrāctā cēruīcĕ.
Latiocanius	——∪———	Mīrātŭr ǣnēās
Anapæſtodactylus	∪∪——∪∪	Hĕlĕnī rēgĭăm.
Politicanapæſtus	—∪∪∪∪—	Nœ̄nĭă prŏfŭgī
Anapæſtoſcolius	∪∪—∪—∪	Cŏrȳdōn cănēbăt
Scoliantidactylus	∪—∪∪∪—	ălēxĭn ădămāns
Anapæſtocreticus	∪∪——∪—	Pŭĕrōs ērŭdī
Creticanapæſtus	—∪—∪∪—	Rēgŭlōs fŭgĭās
Anapæſtobacchius	∪∪—∪——	Pĕrĕānt ĭnīquī
Bacchiantidactylus	∪——∪∪—	ĭnīquī pĕrĕānt
Anapæſtolatius	∪∪———∪	Pĕrămā uīrtūtĕm
Latiantidactylus	——∪∪∪—	īncūmbĕ ſtŭdĭīs
Dactyloſcolius	—∪∪∪—∪	ēxpĕtĭt hŏnōrĕm
Scoliodactylus	∪—∪—∪∪	lătīnă gēns mĕă
Dactylocreticus	—∪∪—∪—	Dīſcĭtĕ līttĕrās,
Creticodactylus	—∪——∪∪	Cōdĭcēs uōluĭtĕ
Dactylobacchius	—∪∪∪——	ō mĕă ĭuuēntūs
Bacchiodactylus	∪———∪∪	Hŏnōrēs īmprŏbŭs
Dactylolatius	—∪∪——∪	Dāt lăbŏr, ālgēndŭm.
Latiodactylus	——∪—∪∪	sūdāndŭm īncly̆tŭs

Scoliocreticus	∪—∪—∪—	id egit Hercules
Creticoſcolius	—∪—∪—∪	Hercules olympum
Scoliobacchius	∪—∪∪——	Labore per igneis
Bacchioſcolius	∪——∪—∪	Perundas parauit
Scoliolatius	∪—∪——∪	Docere debemus
Latioſcolius	——∪∪—∪	quoſcunque libenter
Creticobacchius	—∪—∪——	maxime propinquos
Bacchiocreticus	∪———∪—	amicos liberos
Creticolatius	—∪———∪	Filias include
Latiocreticus	——∪—∪—	omneis que neſciant
Bacchiolatius	∪————∪	Sorores uxorem
Latiobacchius	——∪∪——	Vix crede parenti

ΠΕΡΙ ΔΙΣΥΛΛΑΒΩΝ ΠΟΔΩΝ. δ΄.

Δίβραχυς, ὁ καὶ		
Πυῤῥίχιος, καὶ		
Παρίαμβος, καὶ		
Κινησίας, καὶ		
Ἡγεμὼν λέγεται	∪∪	θεός.
Σπονδεῖος, ὁ καὶ		
Δίμακρος λέγεται	——	μοῦσαι.
Ἴαμβος	∪—	ἔρως.
Τροχαῖος, ὁ καὶ		
Χορεῖος, καὶ		
Κόρδαξ λέγεται	—∪	ἄλλος.

ΠΕΡΙ ΤΡΙΣΥΛΛΑΒΩΝ ΠΟΔΩΝ. η΄.

Τρίβραχυς, ὁ καὶ		
Χορεῖος, καὶ		
Βραχυσύλλαβος λέγεται	∪∪∪	ἔλεος.
Μολοττὸς, ὁ καὶ		
Ἱππεῖος, καὶ		
Τρίμακρος λέγεται	———	ἀλκείδης.
Βακχεῖος	∪——	ὀδυσεύς.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Παλιμβάκχειος, ὁ καὶ		
Ἀντιβάκχειος	– – ∪	ἥφαιστος.
Δάκτυλος, ὁ καὶ		
Πολιτικός.	– ∪ ∪	ἥλιος.
Ἀνάπαιστος, ὁ καὶ		
Ἀντιδάκτυλος	∪ ∪ –	ἑλένη.
Ἀμφίβραχυς, ὁ καὶ		
Σκολιός	∪ – ∪	ὅμηρος.
Ἀμφίμακρος, ὁ καὶ		
Κρητικὸς	– ∪ –	δημοφῶν.

ΠΕΡΙ ΤΕΤΡΑΣΥΛΛΑΒΩΝ ΠΟΔΩΝ. ιϛʹ.

Προκελευσματικὸς	∪ ∪ ∪ ∪	σέβε θεόν.
Δισπόνδειος	– – – –	ὄρκῳ μὴ χρῶ.
Παιὰν αʹ ὁ καὶ παιὼν	– ∪ ∪ ∪	χρηστὰ λέγε.
Παιὰν βʹ	∪ – ∪ ∪	ὕβρως βαρύς.
Παιὰν γʹ	∪ ∪ – ∪	βραδὺς ὠκύ.
Παιὰν δʹ	∪ ∪ ∪ –	τὰ σὰ φίλει.
Ἐπίτριτος αʹ	∪ – – –	νόμοις πείθου.
Ἐπίτριτος βʹ	– ∪ – –	χρυστὰ πράττειν.
Ἐπίτριτος γʹ	– – ∪ –	θυμοῦ κρατεῖν.
Ἐπίτριτος δʹ	– – – ∪	τηρεῖν ὅρκον.
Ἰωνικὸς ἀπ᾽ ἐλάσσονος	∪ ∪ – –	κακὰ φεύγων,
Ἰονικὸς ἀπὸ μείζονος	– – ∪ ∪	ποίει καλά.
Ἀντίσπαστος	∪ – – ∪	ἐὼν θνητὸς
Χορίαμβος	– ∪ ∪ –	θνητὰ φρόνει.
Διΐαμβος	∪ – ∪ –	θεοὺς φίλει.
Διτρόχαιος	– ∪ – ∪	γνῶθι σαυτόν.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΤΑΣΥΛΛΑΒΩΝ ΠΟΔΩΝ. λβʹ.

Ὄρθιος	∪ ∪ ∪ ∪ ∪	χάριν ἀπόδος.
Μολοσσοσπόνδειος	– – – – –	πείσας νικήσῃς.
Παραπαίων	– ∪ ∪ ∪ ∪	πράττε λόπα.
Πρειάμβος	∪ – ∪ ∪ ∪	φρόνει κατὰ σέ.
Μεσόμακρος.	∪ ∪ – ∪ ∪	λόγος ἔμφρονος.
Ἡγεμοσκόλιος	∪ ∪ ∪ – ∪	λόγον ἔπουσι.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Πυῤῥιχανάπαιστος	υυυυ–	καλὰ παρέχει.
Πρόβραχυς	υ––––	λόγῳ νικᾶται
Ὑπόβραχυς	–υ–––	μῆνις ἐμπείρων.
Μεσόβραχυς	––υ––	νίκα λογισμῷ.
Παραληγόβραχυς, ὁ καὶ		
Σπονδειοκρήτικος	–––υ–	ζωῆς σωφρόνως.
Ὑπόβραχυς, ὁ καὶ		
Καλόπιβος	––––υ	ἦθος παίδευε.
Σύμπλεκτος	––υυυ	αἰδοῦ γονέας.
Ἰαμβοδάκτυλος	υ––υυ	φθονεῖν μηδενί.
Μουσικὸς	υυ––υ	καλὸς ἔνδοξος,
Δάσιος	υυυ––	κακὸς ἀκλεής.
Διφυὴς	υυ–––	χάρις ἐνδόξοις,
Χορδοβάκχειος	–υυ––	αἰὲν ὀπηδεῖ.
Ἀμοιβαῖος	––υυ–	τιμᾶν ἀγαθοὺς,
Σπονδειοδάκτυλος	–––υυ	χρὴ τὸν σώφρονα.
Περιαμβώδης	υ–υ––	φίλοις βοήθει.
Ἀντιπεριοδικὸς	–υ–υ–	κοινὰ τῶν φίλων.
Σπονδειοσκόλιος	––υ–υ	αἰδῶ φύλαττε.
Χορειοδάκτυλος	–υ–υυ	εἶκε μείζοσι.
Περιοδικὸς	υ–υ–υ	ξένους ξένιζε.
Δόχμιος	υυ–υ–	θεὸς ἵλεως.
Στρόφος	–υυυ–	εἶκε μεγάλοις.
Ἀντίστροφος	υ–––υ	φίλους εὔφραινε.
Κύπριος	υ–υυ–	φέρειν πενίαν.
Ἀντικύπριος	–υ––υ	ζωὸς ἔλπιζε.
Ἰαμβοκρήτικος	υ––υ–	κρατεῖν ἡδονῆς.
Δορίσκος	–υυ–υ	ἄρχε γυναικός.

ΠΕΡΙ ΕΞΑΣΥΛΛΑΒΩΝ ΠΟΔΩΝ. ξδ΄

Διχόρειος	υυυυυυ	ἀγαθὸς ὁ θεός.
Διμόλοττος	––––––	ἀνθρώπους εὖ ποιεῖ.
Δακτυλοχόρειος	–υυυυυ	ἄλκιμος, ἄφθιτος.
Σκολιοχόρειος	υ–υυυυ	τύχη τὰ σφαλερά.
Ἀναπαιστοχόρειος	υυ–υυυ	κρατερῶς τέτλαθι.
Χορειοδάκτυλος	υυυ–υυ	μῦθον ἔκβαλε.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Χορειοσκόλιος	∪∪∪∪—∪	φρόνιμα νόμιζε.
Χορειαντιδάκτυλος	∪∪∪∪∪—	γονέας ἀγάπα.
Βακχειομόλοττος	∪—————	μαθηταῖς παιδεύσῃς]
Κρητικομόλοττος	—∪————	ἀσμενέως ἀσπάζου.
Αντιβακχειομόλοττος	——∪———	καὶ πάντας εὖ ποίει.
Μολοττοβάκχειος	———∪——	τῷ πλήθει ἀρέσκων.
Μολοττοκρήτικος	————∪—	ζήλωσαι τοὺς σοφούς.
Μολοτταντιβάκχειος	—————∪	βάλλ' οὕτως, βάλλ' ἄλλε.
Αντιβακχειοχώρειος	——∪∪∪∪	μὴ πράττε τὰ κακά.
Βακχειοχόρειος	∪——∪∪∪	ἐπαίνει τὰ καλά.
Αναπαιστοδάκτυλος	∪∪——∪∪	βασιλεὺς τίμιος.
Χορειαντιβάκχειος	∪∪∪——∪	γονέας εὔφραινε.
Χορειοβάκχειος	∪∪∪∪——	ἀγαθὰ νοήσας.
Αναπαιστομόλοττος	∪∪————	ἀγαθῶν κοινωνεῖς
Δακτυλομόλοττος	—∪∪———	ἄγριος αἰχμητής.
Παλιμβακχειοβάκχειος	——∪∪——	φεύγοντα δίωκε.
Μολοτταναπαιστος	———∪∪—	εἰρήνην ἀγάπα.
Μολοττοδάκτυλος	————∪∪	ὠφέλειν μηδενί.
Κρητικοχόρειος	—∪—∪∪∪	σωφρόνων ὄπισθε.
Κρητικοδάκτυλος	—∪——∪∪	ἄκουε, κ' αἴδεο.
Αναπαιστοκρήτικος	∪∪——∪—	πολιοῦ ἔθειραν.
Χορειοκρήτικος	∪∪∪—∪—	ἀνδρὸς ἀσμενέως.
Σκολιομόλοττος	∪—∪———	παλαιὰ τήρησαι.
Κρητικοβάκχειος	—∪—∪——	τὰς βίβλους διέρχου.
Αντιβακχειοκρήτικος	——∪—∪—	μνήμην τε τῶν παλαι.
Κρητικοσκόλιος	—∪—∪—∪	ὀφθαλμοῖς πρόβαλλε.
Δακτυλαναπαιστος	—∪∪∪∪—	μηδενὸς ὑφορῶ.
Βακχειαντιβάκχειος	∪————∪	μαθηταῖς παίδευε.
Δακτυλοσκόλιος	—∪∪∪—∪	υἱέα κόλαζε,
Βακχειοκρήτικος	∪———∪—	παρόντων οἰκετῶν.
Σκολιαναπαιστος	∪—∪∪∪—	ὅμηρος ὁ παλαι.
Κρητικαντιβάκχειος	—∪———∪	πηλέως ἤεισεν.
Δισκόλιος	∪—∪∪—∪	τὸν υἱὸν ἄμεμπτον.
Δικρήτικος	—∪——∪—	δαρδάνου θ' ἱρὰν.
Βακχειοδάκτυλος	∪———∪∪	παλαιοῦ τὴν πόλιν.
Αναπαισταντιβάκχειος	∪∪———∪	δεκέτη πάσχουσαν.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Χορειομόλοττος	UUU———	πόλεμον ἀργείων.
Δακτυλοβάκχειος	—UUU——	δεύτερον ἀείδει.
Ἀντιβακχειανάπαιστος	——UUU—	πλαχθέντα πολιοῦ
Μολοττοχόρειος.	———UUU	λαβύρτου ἐν ἁλί.
Βακχειοκρητικος	U———U—	τὸν υἱὸν, ἡλίου
Κρητικοσκόλιος	—U—U—U	οὐδὸς ὡς ἔπερσεν.
Ἀναπαιστοκρητικος	UU——U—	μινῶν τόν τε πλοῦν.
Γαλιμβακχειοσκόλιος	——UU—U	ἀρτώ τε λέγουσιν.
Βακχειανάπαιστος	U——UU—	ἀεῖσαι λιγυρῶς
Δακτυλαντιβάκχειος	—UU——U	ὀρφέα τὸν θρᾷκα.
Ἀναπαιστοβάκχειος	UU—U——	γενεαὶ δ' ἀνάκτων.
Γαλιμβακχειοδάκτυλος	——U—UU	ἀσκραῖος ἔνθεος.
Σκολιοβάκχειος	U—UU——	ἔγραψεν ἀεῖσας.
Κρητικοδάκτυλος	—U——UU	ἡμέρας, ἔργα τε.
Σκολιαντιβάκχειος	U—U——U	θάλεια θάλλουσα
Κρητικανάπαιστος	—U—UU—	πινδάρου μεγάλους.
Βακχειοσκόλιος	U——U—U	ἀείδει ἀγῶνας.
Δακτυλοκρητικος	—UU—U—	ἑλλάδος ἱερούς.
Διαντιδάκτυλος	UU—UU—	ἀγέλας ἀθύρεις.
Διαντιβάκχειος	——U——U	βουτῶν τε σύριγγας.
Διδάκτυλος	—UU—UU	ἆσμα τε, θεύκει τε.
Διβάκχειος	U——U——	ἀηδῶν ἀρούρης.

Visum est gratia exercendi ingenia studiosorum, pedes omneis, signis duntaxat notatos, subiungere, ut secuti figuras pedis cuiusque, cum nomen dixerint, ipsi sibi exemplum fingant, quod cum quis præstare poterit, sciat se iam callere syllabas. illud etiam censeo frequenter faciendum, ut quouis accepto libro tam prosa oratione, quam carmine, cursim ut se offerunt dictiones, dicat, quo singulæ pede à disyllabis usque ad Hexasyllabas constare possint uerbi gratia in epistolis M. Tullii ĕgŏ, pyrrhichius. ōmnī, spondeus. ōffĭcĭō, choriambus. āc, syllaba longa. pŏtĭŭs, tribrachys pĭĕtātĕ pæan tertius. ērgā, spondeus. tē, syllaba. cætĕrīs creticus. Sătīsfăcĭō iambantidactylus, uel iambochoreus. ōmnĭbŭs, dactylus, & sic in cæteris.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

IIII.	XXXII.	LXIIII.	
UU	UUUUU	UUUUUU	—————U
——	—————	——————	——U———
U—	—UUUU	UU—UU—	UU——UU
—U	U—UUU	—UU—UU	—UUUU—
VIII.	UU—UU	U—UU—U	UU—U—U
	UUU—U	—U——U—	U—UUU—
UUU	UUUU—	U——U——	UU——U—
———	U————	——U——U	—U—UU—
U——	—U———	UUU———	UU—U——
——U	——U——	———UUU	U——UU—
—UU	———U—	UUUUU—	UU———U
UU—	————U	UU—UUU	——UUU—
U—U	——UUU	UUU—UU	—UUU—U
—U—	U——UU	—UUUUU	U—U—UU
XVI.	UU——U	UUUU—U	—UU—U—
	UUU——	U—UUUU	—U——UU
UUUU	U—U——	UUU—U—	—UUU——
————	UU———	—U—UUU	U———UU
—UUU	—UU——	UUUU——	—UU——U
U—UU	——UU—	U——UUU	——U—UU
UU—U	———UU	UUU——U	U—U—U—
UUU—	—U—U—	——UUUU	—U—U—U
U———	——U—U	———UU—	U—UU——
—U——	—U—UU	UU————	U——U—U
——U—	U—U—U	————UU	U—U——U
———U	UU—U—	—UU———	——UU—U
UU——	—UUU—	———U—U	—U—U——
——UU	U———U	U—U———	U———U—
U——U	U—UU—	————U—	—U———U
—UU—	—U——U	—U————	——U—U—
U—U—	U——U—	———U——	U————U
—U—U	—UU—U	U—————	——UU——

Quoniam autem de pedibus à disyllabis usq; ad tetrasyllabos culte & erudite scripsit Terentian⁹ tum trochaico, tum sotadeo carmine, non inutile uisum est, illius de pedibus uersus subiungere, ut eos potius, quàm nostra, discipuli memoriæ mandēt.

TERENTIANVS DE PEDIBVS TROCHAICO CARMINE.

Primus ille est iure primus, ἡγεμὼν qui dictus est,
Author, & ductor melorum, qui duas breueis habet:
Ante enim breue est creatum, redditum longum dein,
Sicut Vnum numerus ante, quàm Secundum prodidit.
Ergo natura repertus, princeps iure dicitur,
Ante quem non est creatus, quem sequuntur cæteri.
δίβραχυ dixere græci, q̄ sit ambabus breuis.
πυῤῥίχιος idem uocatur, quippe & aptus pyrrhichæ.
Tam cito motu recursat, quàm breues hi sunt soni.
Tertium detrectō nomen, lege nam metri uetor.
παλίαμβος nanque dicunt, si probaris ἔκτασιν.
Ars uetat primæ negare spatia bina syllabæ,
Reddere autem pedibus iisdem plura cogor nomina,
Ne quis erret, quando nomen aliud alibi inuenerit,
Ac putet pigrum, uel artis usque ad ista nescium.
Huius exemplum uidebis esse, cum dices honor.
Est hūic aduersus ille, qui duas longas habet,
Syllabis compar priori, temporis duplum merens.
Qui quod in templis canorus a sono uocis malæ,
Auribus libantis obstat, & fauet, σπονδεῖος est.
Hunc sonabis, siue rēgēs, siue ciuēs dixeris,
Verum uterq; quantum in ἄρσει, tantum habebit in θέσει.
Temporum mensura dispar, lex soni communis est.
Qui breuem primam tenebit, deinde longam syllabam,
Erit ἴαμβος pes uirilis, acer, & raptim citus,
Nec minus currit τροχαῖος lege uersa temporum.
Syllaba longus priore, parcior nouissima.
χορεῖος idem nuncupatur à magistris plurimis.

Terna

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Terna rite partientur ambo uicibus tempora.
Ἄρσις unum possibebit, quando ἴαμβον partior.
Fiat alternum, necesse est, cum τροχαῖον diuides.
Vis ἴαμβον, dic părēns, uis tu τροχαῖον, Rōmă dic.
Hactenus uicissitudo uertitur δισυλλάβων.
Nam quater reciprocantur, nŭmĕrŭs, & tempus dŭplex.

DE OCTO PEDIBVS TRISYLLABIS.

Octo porro procreantur, quos uocant τρισυλλάβους,
τρίβραχυν primo loquemur, tunc sequentur cæteri.
Vt pedes sibi recursant temporum aduersi uice.
Nanque hŭic aduersus ibit, qui tribus longis patet.
Hunc μολοσσὸν nominarunt, hunc & ἱππεῖον uocant.
Temporum tria ille habebit, iste duplo tenditur.
Quæ tamen cum partieris, simpla duplis reddito.
Forma talis est minoris ănĭmă quando dicimus.
Hic trilongus tunc sonabit, quando Rōmānōs loquor.
Qui breueis primas habebit, atque longam tertiam,
Is erit ἀνάπαιστος, uides quot iste pes sit temporum.
Versus hic nunquā uăcillat, hoc suo reddam loco.
Huius exemplum tenebis, quando pŏpŭlōs nominas.
Δάκτυλον post hunc loquemur. nam priori aduersus est.
Ordinis situ repugnans temporum consors modo.
Nam breues longam sequuntur, quando dico Rōmŭlŭs.
Horum uterque tempus æquum librat ἄρσιν cum θέσει.
Cum duas longas sequetur una breuior syllabă,
Pēs ĕrit βακχεῖος, ἀντίβακχος autem tunc erit,
Cum breuem primam locabis, & duas longas dĕin.
Nomina aut uertes uicissim, cum priorem dixeris
Ἀντίβακχον, nominato, qui redit contrarius.
Temporum mensura par est bina, terna appara,
Vt pedum natura poscet ante, uel retro breuem.
Forma ut est Rōmānŭs illi, sic Cătōnēs alteri.
Septimum pedem loquemur, quem uocant ἀμφίβραχυν,
Cum duæ breues utrinque, media longa ponitur,
Quale si uelis ămænŭs, aut ămīcŭs dicere.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Ἄρσις hinc ſumat neceſſe eſt tria priora tempōra,
Et θέσει relinquat unum, uel licet uertas retro,
Ἄρσις uno ſubleuetur, deprimant θέσιν tria.
Par pari figura non eſt. pugnat unum cum tribus.
Nec modum dupli rependit, nec tenetur ſeſquiplo:
Exigunt idcirco talem, qui ſequuntur Muſicam.
Pēs ădeſt ſupremus unus octo de triſyllabis
Ἀμφίμακρος, hunc priori perſpicis contrarium,
Nam duæ longæ receptam continent intus breuem,
Rōmŭlōs ſi nominemus, āppŭlōs, aut dōrĭcōs,
Seſquiplo metimur iſtum, quinque nam ſunt tempora:
Nunc duo ante, tria ſequuntur, nunc tribus reddes duo,
Italum ſiquando mutat graius accentus ſonum.
āppŭlōs nam quando dico, tunc in ἄρσει ſunt duo.
Σωκράτην graius loquendo reddet in θέσει duo.
Creticum appellant eundem forte curetum genus,
Quo modos ludo ſub armis congruenteis ſuccinat:
Primus iſte pes locatur his ubique in uerſibus,
Optimus pes & melōdis, & pedeſtri gloriæ,
Plurimum oranteis decebit, quando pēne ĭn ultimo
Obtinet ſedem, beatam terminet ſi clauſulam.
Δάκτυλος, σπονδεῖος imam, nec τροχαῖον reſpuo.
Bacchicos utroſque fugito, nec repellas τρίβραχυν.
Plenius tractatur iſtud arte proſa rhetorum.
Nam ſolet longam τροχαῖος ſoluere in duas breueis,
Vnde & appellant τροχαῖον, quem uocamus τρίβραχυν.
Nec minus frequens ἴαμβος τρίβραχυν è ſe procreat.
Soluit & σπονδεῖος unam, cum propagat δάκτυλον.
Cum prior ſoluetur, edet dactylo contrarium.
Ἀμφίμακρος ſæpe primam, ſæpe ſoluit tertiam.
Quin & ambas ſæpe ſoluens, quinque componit breueis,
Verſus eſt ut ille noſter, quem probare debeo.
Regulam reddemus omnem debito metri loco.
Nulla enim non longa ſolui per duas breueis poteſt.
Dum ſuo pedi reſeruet præſtituta tempora,
Syllabarum nil nocebit longior progreſſio.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

DE DVPLICIBVS PEDIBVS VERSV SOTADICO.

Nunc incipiam bis geminos pedes referre,
Quasi si repetam, quos docui διϊάμβους iam.
Vnum ut faciant duo pariter pedes iugati.
  Προκελευσματικὸς primus erit, breueis habebit
Hic quattuor omneis, duo quia sunt pariambi.
Hunc efficiet Mĭnŭtĭŭs ut quis uocitetur,
Versum dabo, quo regula nota fiat omnis,
  Pĕrĭt ăbĭt alĭpĕdĭs ănĭmŭlă lĕpŏrĭs,
  Hunc nos pedibus scandere conuenit iugatis.
Tĕtrămētrŭs ĕrit τρίβραχυς in fine resistet.
Παρίαμβον habebit simul & semipedem imum.
Κατάληξις enim dicitur ea clausula uersus,
Detracta sit ut quarta pedi syllaba quarto,
Quam syllaba, uel pes numeri datus minoris
Ita terminat, ut discrepet id, quod inde præstat.
  Aduersus huic tempora bis quaterna sumet
Δισπόνδειος hic dicitur, ecce nomine ipso
Debent duplici tempora singuli quaterna.
Rhythmis magis hic iugiter inuenitur aptus.
Anapæstica nec non uariantur inde metra.
Quasi si duo sint tempora qui quaterna reddunt.
  Cum prima breuis, longa dĕin, tertia longa,
Post quarta breuis syllaba continebit omneis,
Hunc promit ἴαμβος, geminum facit τροχαῖος.
Pes nomen habebit, quod in hoc referre metro
Longæ prohibent ordine tres simul locatæ.
Ἀντίσπαστον enim mage lex heroica promet.
Est forma, Tărēntīnă uelūt mœnĭă dicas.
  Claudunt medias quando breueis utrinque longæ,
Est ante τροχαῖος, sequitur dĕhinc ἴαμβος,
Idcirco gemellum uocitarunt χορίαμβον.
Nam qui χορεῖος dicitur, & τροχαῖος idem est.
Exemplar in isto facile est locare uersu,
Si rōmŭlĭdās dicere quis uelit quirites.

Sin prima breuis, longa sequens, itemq; rursus
Sibi consimiles, ordine quo duas locaui,
Hunc rite uocant, quia geminatur, δίιαμβον
Duplicemq; τροχαῖον uocitarunt διτρόχαιον.
Est forma prioris, quasi si Cŏrīnthĭōs quis,
Itidemq; sequentis quasi gāllĭcānĕ dicat.
Nunc reddo duos nomine quos ἴωνας ambos
Discrimine signant, dedit ordo quod locorum.
Longas siquidem quando prius locamus ambas,
Deinde breueis subdimus, ut putes priorem
Σπονδεῖον oriri, comitem mox παρίαμβον,
Ἀπὸ μείζονος illum memorant ionicorum.
At qui breuibus præpositis, dĕinde longas
Acceperit, ἀπ᾽ ἐλάσσονος hunc iubent uocari.
Nomen tibi, quod deligo, quo notes priorem?
Cum uersibus istis toties recurrat hic pes?
Longas geminat qui prius, & iugat minores,
Lāuīnĭa cum dicimus hæc tamen figura est,
Metrumq; facit, Σωταδικὸν quod uŏcĭtarunt,
Qui multa ferunt hoc pede Σωτάδην locutum.
Ἀπ᾽ ἐλάσσονος autem cŭĭ nomen indiderunt.
In nomine sic est Διŏμήδης. μέτρον autem
Non uersibus istud, numero aut pedum coarctant,
Sed continuo carmine quia pedes Gemelli
Vrgent breuibus tot numero iugando longas,
Idcirco uocari uoluerunt συνάφειαν.
Anapæstica fiunt itidem per συνάφειαν.
Versus tamen & non minus inde comparatur,
Qui sæpe pedes treis habeat, uel ille plureis.
Καταληκτικοὺς quos syllaba terminat frequenter.
Solet integer Anapæstus & in fine locari.
Ἀπ᾽ ἐλάσσονος unquam numero non cohibetur,
Sensum quoties terminat, aut carmina finit.
Longas ratio est ponere, non breueis in imo,
Pes integer ut sit geminus, simulq; in aure
Dulcem sonitum tempora longiora linquant.

ἀπὸ μείζονος autem breuior quod eſt ſecundus,
Verſus male ne deſinat, adhibentur in imo,
Quas prima pedis portio longas habet ambas,
Ita uerſus erit de tribus, & ſemipede uno.
Tres dico iugatos fieri, & ſemipedem unum.
Vt pæŏnici nominis ambo ſint quaterni.
Is primus, erit longa cui locata prima eſt,
Quam continuo tres aliæ breues ſequuntur.
Tu pone τροχαῖον prius, & mox παρίαμβον.
Cǣcĭlĭŭs erit conſimilis pedis figuræ.
παιῶνα ſecundum faciet ſecunda longa,
Hinc fiet ἴαμβος prior, & δίβραχυς alter,
Dicat quaſi ſiquis magis hunc Hŏrātĭŭs uult.
Hoc ordine fit tertius ut ſit παρίαμβος
Prior & ſocium poſt ſibi copulet τροχαῖον.
Mĕnĕlāŭs ei nomen erit ſimile locatum.
Quartum quoniam quarta facit ſyllaba longa,
Subiungit ἴαμβον prior hic pes παρίαμβος,
Apto ſimiles nomine pĕlŏpĭdǣ ſonabunt.
Et ἐπίτριτος æque genus eſt pæŏnĭcorum,
Totidem pedibus quia uarius tempore differt,
Septena etenim tempora ſinguli tenebunt.
Cum pæŏnĭci poſſideant quina priores.
Cum prima breuis ſyllaba, longæ ueniunt tres.
Hic primus habetur, pedibusq; poſt ſecutis,
Ex ordine ſunt nomina, quem breues tenebunt.
Σπονδεῖος ἴαμβον ſequitur quando priorem,
Si prima breuis, ἐπίτριτος hic primus habetur.
Migrante breui, conſequitur pedem τροχαῖον.
Idcirco ſecundus uocitatur alter hic pes.
Vt tertius ille eſt breuis ŭbĭ tērtĭă currit.
Σπονδεῖος in hoc fit prior, eſt ſequens ἴαμβος.
Idemq; manet, cum faciet quarto τροχαῖον.
Quartum quoniam perſpicis hūnc ἐπίτριτον eſſe.
Verſus ſimiles non ſinit hic dari figuras,
Vt quibo tamen diſparili notabo metro.

Primus ăgĭllīnōs pes efficit, āltĕr ἀρχιμήδην.
Δημοσθένης fit tertius. quarto loco
Qui currit poterit quasi διωδωναῖος haberi.
Ἄρσιν quoties in geminis, θέσιν ue quæres,
Sex æqua pedes tempora diuidant oportet,
Binas pariles qui sibi syllabas habebunt.
Προκελευσματικὸς bina dabit sequens quaterna.
Qui sena tenent tempora, terna partientur.
At quando genus funditur hoc ionicorum,
Longis dare nos tempora conuenit quaterna,
Et bina duabus breuibus dari necesse est.
Seruare uices admonet ordo longiorum.
Impar numerus pæonicis utrisq; coget
Aptare duobus tria, uel quaterna ternis.
Sesquata ferè quod numeros pars secat istos.
Perspecta pedum regula si satis uidetur,
Iam possumus ipsis animum adplicare metris.

Hæc Terētianus de pedib⁹, ubi aduertēdū aliter eū sentire de Bacchio, & palimbacchio, q̄ cæteri ferè omnes, quos ego qdē legerim, grammatici sentiāt. id qđ his uersibus manifeste ostēdit, Cum duas lōgas sequet̃ una breuior syllaba, Pes erit βακχεῖος, ἀντίβακχος autē tunc erit, Cum breuē primā locabis, & duas longas dein. Sed manifestius his de phalæcio choriambico, Nūllă mĕō — ∪ ∪ — īam sĕdĕāt — ∪ ∪ — tūrbă prŏſā — ∪ ∪ — nă lūcō ∪ — — Nūllămĕō — ∪ ∪ — pes efficit̃ geminatus utroq;. Iām sĕdĕāt, — ∪ ∪ — choriāb⁹ itē. Mox, tūrbă prŏſā, — ∪ ∪ — pes terti⁹ accedit similis. Pars illa, nălūcō, ∪ — — Bacchio aduersus fiet pes, nā breuis añ est, Et geminæ lōgæ. Itē his paulo inferius, Tŭbătēr ∪ ∪ —. rĭbĭlēm ∪ ∪ — sŏnĭtūm ∪ ∪ — dĕdĭtæ ∪ ∪ — rĕcūruō, ∪ — — ănăpæstŭs ĭn ēst quătĕrūl tĭmŭſān tĭbācchŏs uides, nălūcō, & rĕcūruō antibacchios eū appellare eodē metro phalæcio choriābico, solet. n. eo genere carminis scribere, de quo tractat. unde carmē illud, Anapæstus inest quater, ultimus antibacchos cōstat quatuor anapæstis & antibacchio. Nec te pturbet, qđ antibacchos, ꝑ antibacchios dixerit. factū id est ꝓpter metrū uel συνεκφωνήσει, uel ἀποβολῇ. sed placet ἀποβολῇ magis, cū supra idē fecerit in eo uersu, Pes erit βακχεῖος, ἀντί-

βακχεῖος autē tūc erit, ubi βακχὸς necesse est esse trochæū ꝑpter metrū. Quintilianus etiā bacchiū è duabus lōgis, & ultīa breui cōstare dicit his uerbis. Lōgis breuē ꝓcedētibus Bacchius, cui cōtrarius Palimbacchius erit. Idē quoq; habet' apud Atiliū Fortunatianū, & in fragmētis illis antiqs sine authoris noīe. Quæ Ianus Parrhasi⁹ homo utriusq; linguæ doctissim⁹, cū Mediolani publice bōas l̄ras ꝓfiteret', edidit. Cæteri uero oēs, quos ipse qdē legerim, tā latini q̄ græci prima breui Bacchiū, ultīa antibacchiū, & cæteris lōgis cōstare docēt. Sed ꝓtermissis latinis, quæ de pedib⁹ Hephestion tradidit, subiungemus:

HEPHESTIONIS DE PEDIBVS QVATVOR DISYLLABIS.

Ἐκ τῶν συλλαβῶν, εἰσὶν οἱ πόδες, ὧν δισύλλαβοι μὲν τέσσαρες· δίχρονος μὲν εἷς ἐκ δύο βραχειῶν ὁ πυῤῥίχιος υυ, τρίχρονοι δὲ δύο, ἐκ μακρᾶς, καὶ βραχείας, ὁ τροχαῖος —υ. ἐκ βραχείας, καὶ μακρᾶς, ὁ ἴαμβος. υ—, τετράχρονος δὲ εἷς, ἐκ δύο μακρῶν, ὁ σπονδεῖος.

DE OCTO PEDIBVS TRISYLLABIS.

Τρισύλλαβοι δὲ οἱ τούτων διπλασίονες, ὀκτώ· τρίχρονος μὲν ἐκ τριῶν βραχειῶν, εἷς, τρίβραχυς, ὁ καὶ χορεῖος. υυυ. τετράχρονοι δὲ τρεῖς, ἐκ μακρᾶς, καὶ δύο βραχειῶν, ὁ δάκτυλος —υυ. ἐκ βραχείας, καὶ μακρᾶς, καὶ βραχείας, ἀμφίβραχυς υ—υ. ἐκ δύο βραχειῶν, καὶ μακρᾶς, ὁ ἀνάπαιστος υυ—. πεντάχρονοι δὲ ἴσοι τούτοις, τρεῖς, ἐκ βραχείας, καὶ δύο μακρῶν, ὁ βακχεῖος υ——. ἐκ μακρᾶς, καὶ βραχείας, καὶ μακρᾶς, ὁ ἀμφίμακρος, ἢ κρητικός —υ—. ἐκ δύο μακρῶν, καὶ βραχείας, ὁ παλιμβάκχειος ——υ. ἑξάχρονος δὲ εἷς, ἐκ τριῶν μακρῶν ὁ μολοττός ———.

DE PEDIBVS TETRASYLLABIS. XVI.

Τετρασύλλαβοι δὲ οἱ τούτων διπλασίονες δεκαέξ, ὧν τετράχρονος εἷς, ἐκ τεσσάρων βραχειῶν, ὁ προκελευσματικὸς, υυυυ. πεντάχρονοι δὲ τέσσαρες, ἐκ μακρᾶς, καὶ τριῶν βραχειῶν, παίων α΄. —υυυ. ἐκ βραχείας, καὶ μακρᾶς, καὶ δύο βραχειῶν, παίων β΄. υ—υυ. ἐκ δύο βραχειῶν, καὶ μακρᾶς, καὶ βραχείας. παίων γ΄. υυ—υ. ἐκ τριῶν βραχειῶν, καὶ μακρᾶς, παίων δ΄. υυυ—. ἑξάχρονοι δὲ ἕξ, ἐκ δύο βραχειῶν, καὶ δύο μακρῶν, ἰωνικὸς ἀπ᾽ ἐλάσσονος υυ——. ἐκ βραχείας, καὶ δύο μακρῶν, καὶ βραχείας, ὁ ἀντίσπαστος υ——υ. ἐκ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

δύο μακρῶν, καὶ δύο βραχειῶν, ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος – – ∪ ∪. ἐκ μακρᾶς, καὶ βραχείας, καὶ μακρᾶς, καὶ βραχείας, τροχαϊκὴ ταυτοποδία, ἢ διτρόχαιος – ∪ – ∪. ἐκ βραχείας, καὶ μακρᾶς, καὶ βραχείας, καὶ μακρᾶς, ἰαμβικὴ ταυτοποδία, ἢ δίιαμβος ∪ – ∪ – ἐκ μακρᾶς, καὶ δύο βραχειῶν, καὶ μακρᾶς, ὁ χορίαμβος – ∪ ∪ –. ἑπτάχρονοι δὲ, τέσσαρες, ἐκ βραχείας, καὶ τριῶν μακρῶν, ἐπίτριτος α'. ∪ – – –, ἐκ μακρᾶς, καὶ βραχείας, καὶ δύο μακρῶν, ἐπίτριτος β'. ἢ καὶ τροχαϊκὴ ἑπτάσημος, ὁ καὶ μακρεικὸς – ∪ – –. ἐκ δύο μακρῶν, καὶ βραχείας, καὶ μακρᾶς, ἐπίτριτος γ'. ἢ ἰαμβικὴ ἑπτάσημος, ὁ καὶ ῥόδιος. – – ∪ –. ἐκ τριῶν μακρῶν, καὶ βραχείας, ἐπίτριτος δ'. ἢ ἀντισπαστικὴ ἑπτάσημος, ὁ καὶ μονογενής. – – – ∪. ὀκτάχρονος δὲ ἐκ τεσσάρων μακρῶν, σπονδειακὴ ταυτοποδία, ἢ δισπόνδειος.

Ecce uides ex prima breui Bacchiũ, ultima Palimbacchium constare apud Hephestiõnem. Sed manifestius id ostenditur apud eundem de metro choriambico. dicit enim choriambicum mistum desinere interdum in Bacchium, ut in hoc metro dimetro, quod ipse appellat ἀριστοφάνειον, ἐκ δράματος καλουμένου αἰολοσίκωνος, οὐκ ἐτὸς ὦ – ∪ ∪ –. γυναῖκες ∪ – ∪. ὅμοιον. πᾶσι κακοί – ∪ ∪ –. σὺν ἡμᾶς ∪ – –. ὅμοιον. φλῶσιν ἐκεῖ – ∪ ∪ στοτ' ἄνδρες ∪ – ∪. ὅμοιον. δεινὰ γὰρ ὄρ – ∪ ∪ – γα δρῶσαι ∪ – –. ὅμοιον. λαμβανόμες – ∪ ∪ – θ' ὑπ' αὐτῶν ∪ – –. primi pedes in singulis dimetris sunt choriambi, secundi uel amphibrachi pro bacchiis, (nam in fine breuis pro longa in omni metro ponit̃ (uel Bacchii. Idem quoq; ostendit̃, ubi de pæonico Bacchiaco tetrametro tractat, quod & raro dicit, & sicubi accidat, perbreue. quale est, ὁ ταῦρος ∪ – – δ' ἔοικεν ∪ – – κνείζειν ∪ – – τὴν ἀρχάν ∪ – –. ὅμοιον. φθάσαντος ∪ – – δ' ἐπ' ὄργοις ∪ – – προπηδῆ ∪ – – σε ταῦνιν. ∪ – ∪ hic omnes pedes sunt Bacchii, & propterea bacchiacum metrum appellat. pæonicum uero, quia è quinq; temporibus constat, ut pæon. Apud alios præterea græcos, quos ipse uiderim idẽ legitur de Bacchio, & Palimbacchio, quod ab Hephestiõne traditur: Ego igitur in tanta doctissimorum hominum controuersia dicam Virgilianum illud,

Non nostrum inter uos tantas componere lites. Quanq̃ nos, ut supra scripsimus, hac in re græcos sequimur. Sed de pedibus hactenus.

Nunc autem, ut utar uerbis Terentiani, perspecta pedum regula si satis uidetur, Iam possumus ipsis animum adplicare metris, Nõ tamen

metris

metris omnis generis, (non tantum enim mihi datur ocii) sed solum, ut in fronte libri pollicitus sum, Heroico, Elego Iambico dimetro trimetro, tetrametro, Hendecasyllabo, Phalæcio, & Sapphico. & quoniam trochaicum Iambico est contrarium, tum quia, si quis è trochaico creticum auferat, uersus remanebit integer Iambicus, de trochaico etiam tractabimus. Præterea quia Sotadeo metro scripsit potissimũ de metris Terẽtianus, quẽ nos in hoc libro sæpe citamus, de Sotadeo quoq; metro scribemus. Sed iam de re dicere incipiamus.

DE METRO, ET QVID A RHYTHMO DIFFERAT.

Metrum est structura & copulatio uocũ numero, modoq; finita. est autẽ idẽ quod uersus, q ideo sic dicit̃ qđ tandiu uerti debeat, quoad recte constituat̃. μέτρον græcũ est, latine dimẽsio dicit̃, metimur. n. uersum certis pedibus, pedes tẽporibus. Differt autẽ à rhythmo, quẽ numerũ esse uult Fabius, quod metrũ certũ, ac finitum habet spatium, rhythmus neq; finem habet certum, nec ullam in contextu uarietatem, sed qua cœpit sublatione, ac positione ad finem usque decurrit. præterea metrum in uerbis est tantum, rhythmus etiam in motu corporis. unde cum histrio indecenter signum aliquod egit, ἄρυθμος, cum decenter, εὔρυθμος dicitur. Sunt & illa discrimina, quod metrum circa pedum diuisionem, Rhythmus circa sonum uersatur, tum metrum, etiam si absq; cantu proferatur, suam retinet proprietatem, Rhythmus sine cantu, nihil ualebit. debet enim rhythmis inesse cantus, qui, ut dixi, idem sunt, quod numeri. hinc Virgilius, Numeros memini, si uerba tenerem, idest, psalma ipsum, & cantum, sed exciderunt uerba. Horatius de Pindaro, Numerisq; fertur lege solutis.

DE IIS, QVAE ACCIDVNT METRO.

Metro accidunt præcipue nouem. Genus. Species. Compositio. Cæsura. Figura. Depositio. Scansio. Synecphonesis. Collisio.

Genus accidit metro, quia metrũ omne aut principale est, aut deriuatũ. Principalium metrorũ genera, quæ μονοειδῆ, ac ὁμοιοειδῆ appellat Hephestion, sunt nouem, Iambicum, Trochaicum, Dactylicum, Anapæsticum, Choriambicum, Antispasticum, Ionicum à maiore, Ionicum à minore, Pæonicum. Deriuatiuorum uero multa, quæ uel additione, uel immutatione fiunt, & ad principale aliquod referunt̃,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ut ſub Antiſpaſticum Anacreontium, ac Gliconicum. Denominant
autẽ uel à pedibus, è qbus cõſtant, ut Dactylica, uel ab inuẽtoribus,
ut Phalæcia, uel ab iis, q frequẽter his uſi ſunt, ut Aſclepiadea, uel ab
uſu, ut Priapea, uel à numero ſyllabarũ, ut Hendecaſyllaba, uel à nu-
mero pedũ, ut Senaria, quæ ſex cõſtant pedibus, quæ græce ἑξάμετρα
dicunť, uel à paſſionibus, ut Miura, Clauda. nã uerſus, quorũ penulti
ma ꝓ lõga breuis eſt, μειούρους dicimus, de qbus, cũ de Heroico me
tro tractabimus, dicturi ſumus. Qui uero ꝓ iãbo ſpõdeũ in ſexto loco
admittunt, σκάζοντας græci & χωλιάμβους, nos claudos dicimus.

S pecies accidit metro, quia ſub uno genere metri, multæ ſunt ſpecies,
ut Adonium, Archilochiũ. Simonidiũ, Alcmaniũ, & cæteræ ſpecies
quindecim ſub dactylo. Sed quia de ſpeciebus, quæ ſub ſingulis gene
ribus continentur, longus fore tractatus uidebatur, eas conſulto præ
termiſimus. Præterea non erat propoſiti noſtri, de omnibus, quæ
pertinent ad artem metricam, hoc libro conſcribere.

C ompoſitio aũt accidit metro, quia ex diuerſis metrorum generibus
uerſus componi poſſunt, quales multi habentur apud Horatium.

C æſura, quæ et inciſum, & inciſio, & ſectio latine dr̃, græce aũt κόμμα,
& τομὴ, eſt decora terminatio in medio uerſuũ. Diuiditť aũt trifariã.
alia. n. eſt ſemiquinaria, quæ græce πενθημιμερὴς diciť, alia ſemiſe-
ptenaria, quæ ἑφθημιμερὴς, alia Trochaica, quæ κατὰ τρίτον. Pen
themimeres fit, cũ poſt duos primos pedes ſyllaba relinquiť dictionẽ
terminãs, ut Tĭtÿrĕ – ∪ ∪ tū pătŭ – ∪ ∪ læ – ecce læ ſyllaba
remanet reciſa à dictione pătŭlæ, & ſimul finit dictionẽ, & eſt princi
piũ pedis. & quoniã tenet de quinque dimidiũ, nã duo, & ſemis bis, quinque
cõſtituunt, Penthemimeres appellatur. Hephthemimeres aũt fit cũ
poſt treis primos pedes ſyllaba ſimiliter relinquiť dictionẽ terminãs,
ut Tĭtÿrĕ – ∪ ∪ tū pătŭ – ∪ ∪ lærĕcŭ – ∪ ∪ bāns – ecce bāns
remanet abſciſa à dictione rĕcŭbāns, & ſimul finit dictionẽ, & ẽ prin
cipiũ pedis. & quoniã habet de ſeptẽ dimidiũ, nã bis tria & dimidiũ
ſeptẽ cõſtituunt, Hephthemimeres diciť. ubi obiter notandũ ρὴς per
ἦτα ſcribi debere, & declinari ὁ καὶ ἡ πενθημιμερὴς καὶ τὸ πενθημι-
μερὲς, ὁ καὶ ἡ ἑφθημιμερὴς, καὶ τὸ ἑφθημιμερὲς, ut ὁ καὶ ἡ ἀληθὴς,
καὶ τὸ ἀληθὲς, quod & Terẽtianus oſtẽdit eo uerſu, Hoc πενθημιμε
ρὲς medium de quinque uocať, πενθημιμερὲς enim neutraliter ꝓtu
lit & Hephæſtion, & cæteri, quos ipſe legerim, ꝑ ρὴς maſculinũ &
fœmininũ,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

fœmininũ, & p̄ ρες neutrũ dicũt. Tum analogia quoq; suffragat̃, nã sicut ὁ καὶ ἡ ὁμοιομερὴς καὶ τὸ ὁμοιομερὲς, ab ὅμοιος & μέρος, ὁ καὶ ἡ εὐειδὴς καὶ τὸ εὐειδὲς ab εὖ & εἶδος & id genus multa à neutris in ος cõposita, sic ὁ καὶ ἡ πενθημιμερὴς, ἑφθημιμερὴς, καὶ τὸ πενθημιμερὲς, ἑφθημιμερὲς. alterũ.n. à πέντε & ἥμισυς, & μέρος, alterũ ab ἑπτὰ & ἥμισυς similiter, & μέρος cõponit̃, unde τ in θ trãsit ꝑpter aspirationẽ, quã inuenit supra ἥμισυς. Perperã igit̃ puto hæc noĩa scribi p̄ ἰῶτα, erroreq́; inde natũ, q̄a ætate nr̃a ἦτα & ἰῶτα eodẽ sono ꝓnuntiant̃. quãq̃ ne hoc q̄dem ꝓbo. sed de hoc in fragmẽtis nostris. Versum ergo illũ apud Terentianũ censeo scribẽdum. Hanc πενθημιμερῆ numeri de parte uocarũt. Trochaica aũt fit, cũ post duos primos pedes trochæus remanet dictionem terminans, ut Nīl nō — — strī mĭs sĕ — ∪ ∪ rē rĕ — ∪. ecce rē rĕ throchæus est, abscisus à dictiõe miserere post duos pedes, simulq́; finit dictionẽ, & incipit pedem, dactylũ.s. nam alium nõ pōt. is uero est, rē rĕ mŏ — ∪ ∪. Sũt q̄ quartam addunt Bucolicã, quã τετραποδίαν dicũt. Sed ea non est cæsura, nã neq́; secat dictionẽ, neq; post quatuor pedes relinquit̃ syllaba dictionẽ terminãs, sed est qualitas Bucolici carminis, ut pes quartus sit dactylus dictionẽ terminans, atq; ideo τετραποδίαν appellãt, ut Quō tē — — Mœrĭ pĕ — ∪ ∪ dēs ān — — quō uĭă — ∪ ∪. Dicta est aũt bucolica, q̄a peculiaris est bucolici carminis. Ea sic frequẽter Theocritus usus est, ut paucos apud illũ inuenias uersus, in q̄bus nõ sit dactylus in quarta sede dictionẽ finiens, quales hi sunt statim in principio, ἀδύ τι τὸ ψιθύρισμα, καὶ ἁ πίτυς αἰπόλε τήνα, ἁ ποτὶ ταῖς παγαῖσι μελίσδεται, ἁδὺ δὲ καὶ τὺ συρίσδες. μετὰ Πᾶνα τὸ δεύτερον ἆθλον ἀποισῇ. sic cæteri ferè oẽs. id q̄d manifestius ostendemus scandẽdo ᾱδῠ τῐ — ∪ ∪ τō ψῐ θῠ — ∪ ∪ ρῑσμᾰ καῐ — ∪ ∪ ᾱ πῐ τῠς — ∪ ∪ αῑ πŏ λĕ — ∪ ∪ τῆ νᾱ, — — ᾱ πŏ τῐ — ∪ ∪ ταῖς πᾱ — — γαῖ σῐ μĕ — ∪ ∪ λῐσ δĕ ταῐ, ᾱ δῠ δĕ — ∪ ∪ καῑ τῠ — ∪ σῡ ρῑς — — δĕ σμĕ τᾰ — ∪ ∪ πᾱ νᾰ τŏ — ∪ ∪ δεῡ τĕ ρŏν — ∪ ∪ ᾱ θλŏ νᾰ — ∪ ∪ ποι σῆ — —. ecce in tribus cõtinuis uersibus dactylus in quarta sede dictionem terminat. De quo Seruius, Carmen autem bucolicum debet quarto pede terminare partem orationis. qui pes si sit dactylus, meliorem efficit uersum, ut Nos patriæ fines, & dūlcĭă linquimus arua. Primus etiam pes secũdum Donatum, & dactylus esse debet, & terminare partem orationis. quam legem Theo-

critus uehementer obſeruat, Virgilius non adeo. Ille enim in paucis uerſibus ab iſta ratione deuiauit, hic etiam in paucis ſecutus eſt. hæc Seruius. Terentianus de hoc metro ſic inquit, ubi etiam duos ex prædictis Theocriti uerſibus latinos fecit.

Paſtorale uolet cum quis componere carmen,
Tetrametrum abſoluat, cui portio demitur ima,
Quæ ſolido à uerbo poterit connectere uerſum.
Bucolicon ſiquidem talem uoluere uocari.
Plurimus hoc pollet ſiculæ telluris alumnus.
Ne græcum immittam uerſum, mutabo latinum.
  Dulce tibi Pinus ſubmūrmŭrăt en ibi Paſtor,
Proxima fonticulis, & tū quŏquĕ dulcia pangis.
Iugiter hanc legem totō prŏpĕ carmine ſeruat.
Noſter rarus eo paſtōr Mărŏ, ſed tamen inquit,
  Dic mihi Damœta, cuiūm pĕcŭs? an Melibœi?
Non, uerum ægonis. nupēr mĭhĭ tradidit ægon.
In tragicis iunxere chorīs hūnc ſæpe diſerti
Annæus Seneca, & Pompōnĭŭs ante Secundus
  Tale dedit nobis Pompōnĭŭs.
Pendeat ex humeris dulcīs chĕlўs.
Et numeros edat uariōs, quĭbŭs
Adſonet omne uirēns nĕmŭs,
Et tortis errans qui flēxĭbŭs.

In quibus omnibus, uides in quarto loco dactylum perficere dictionẽ. Non eſt igitur Cæſura, ſed peculiare bucolici carminis. Hanc Priſcianus de duodecim carminibus paſſionem quandá appellat. Sunt præterea qui in quarto etiam loco trochæum conlocát, quod uix unquá inuenias. Terentianus tamen uidetur ſibi finxiſſe hunc uerſum, quẽ & Diomedes citat, Quæ pax lõga remiſerat ārmă, nŏuare parabát, ubi ārmă pes quartus trochæus eſt, quem ſequens dictio nouare facit dactylũ, ārmănŏ. Verſum autem, qui ex prædictis nullá habet cæſuram, non eſſe heroicum dicunt, non quia nuſquá inueniat, Nam Virgilii ille talis eſt, Magnanimi Iouis ingratum aſcendēre cubile, in quem nulla ſpecies ex prædictis incidit, ſed quia quá rariſſimum eſt. Euitandum igitur, quod perrarum eſt. nam, ut idem Terẽtianus ait, Nec eſt notãdus unus in tot millibus. Neceſſe ẽ igit aut uná, aut duas

ex prædictis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ex prædictis in uersu esse cæsuras. tres enim rarissime esse possunt, nã si semiquinariam habet, trochaicam raro habere potest, nisi monosyllaba dictio interueniat, ut Munera clara dedĭt, dāt ĕidem debita patrī dīt, dāt — ∪ trochæus. Contra si tertiam trochaicam habet, semiquinariam raro habere potest. Si ergo tale quis confingat carmen. Nūpĕr quĭdām dŏctōs cœpīt scrībĕrĕ uĕrsūs, uel tale, Dūlcĭă dŏctī cārmĭnă uātēs, cūltăquĕ pāngūnt, imperitus existimabitur, ac ridiculus. Simile enim esset, ac siquis non uicissim mouendis pedibus incederet, sed saltuatim, uel iunctis pedibus, uel altero, ut qui monomeri dicuntur singulis cruribus. Debent igitur pedes inter se diuidere dictiones, uel sic, āgrē — — stēm tĕnŭ — ∪ ∪ īmū — — sām mēdĭ — ∪ ∪ tārĭsă — ∪ ∪ uēnā — — ubi nullus pes integra constat dictione, uel sic, Pāndĭtŭr — ∪ ∪ īntĕrĕ — ∪ ∪ ādŏmŭs — ∪ ∪ ōmnĭpŏ — ∪ ∪ tēntĭsŏ — ∪ ∪ lȳmpī — — ubi Penthemimeres tantum comma inuenitur ā dŏmŭs — ∪ ∪. Formantur autem hæ cæsuræ figuris tribus, Simplici, Composita, Coniuncta: Simplex est, cum una tantum sectio inuenitur in metro, ut in præcedenti uersu, Panditur interea. Composita, cum duæ, ut Tālĭbŭs — ∪ ∪ īlĭŏ — ∪ ∪ neūs cūn — — ctī sĭmŭl — ∪ ∪ ōrĕfrĕ — ∪ ∪ mēbānt — — neūs cūn — — ctī sĭmŭl — ∪ ∪ duo commata. Coniuncta, cum tres, ut īnfān — — dūm rē — — gīnāĭū — ∪ ∪ bēs rĕnŏ — ∪ ∪ uārĕdŏ — ∪ ∪ lōrēm — ∪. dūm rē — — gīnāĭū — ∪ ∪ bēs rĕnŏ — ∪ ∪ cæsuræ tres. In anapæstico tamen metro contrarium fit. nam illud optimum est, cuius singuli pedes partē orationis finiūt, quale est, Sĭmĭlēis ∪ ∪ — nōbīs — — uŏlŭmūs ∪ ∪ — pŭĕrōs ∪ ∪ — ēdĕrĕ — ∪ ∪ mātrēs — —, tū quŏquĕ — ∪ ∪ pērgĕ — ∪. id qđ in cæteris metris uitiosum est.

Figura in metro est uariatio pedum per singulas sedes. unde carmen heroicum duas & triginta recipere figuras potest. Iambicum mille, centum, & uiginti quinq;. Figurarū Heroici uersus tres sunt modi.

Primus modus est μονοσχηματικὸς idest unius figuræ, cum omnes uel spondei fuerint, & spondaicus uersus dicitur, Qualis ille Ennianus, ōllī — — rēspōn — — dīt rēx — — ālbā — — īlūn — — gāī — — quod uix unquam inuenias apud nostros, uel fuerint omnes dactyli, præter ultimum, Qualis ille est, Sōluĕ mĕ — ∪ ∪ tūs. fĕrĕt — ∪ ∪ hæc ălĭ — ∪ ∪ quām tĭbĭ — ∪ ∪ fāmă să — ∪ ∪ lūtēm

— ∪. qui uersus dactylicus dicitur. habet igitur hic modus duas figuras, alteram ex omnibus spondeis, alteram ex quinq; dactylis, nã ultimus semper spondeus esse debet, uel pro spondeo trochæus.

Secundus modus est πεντασχηματικὸς, idest figurarũ quinq;, cum uersus uel est syllabarum sedecim, de quinq; pedibus unũ habens spondeum uarie per quinq; regiones percurrentem, qualis ille est, Aeole — ∪ ∪ nanque ti — ∪ ∪ bi di — — uum pater — ∪ ∪ atq; homi — ∪ ∪ num rex — — uel est syllabarum tredecim de quinque pedibus unum habens dactylum uarie per quinq; regiones mutatũ, qualis ille est, Aene — — as'mœ — — sto de — — fixus — — lumina — ∪ ∪ uultũ — —. habet hic modus figuras decem, quinq;, cum unus spõdeus inter quatuor dactylos uariatur, & rursus quinq;, cum unus dactylus inter quatuor spondeos.

Tertius modus est δεκασχηματικὸς, idest figurarum decem, cum uersus uel est quindecim syllabarum de quinq; pedibus duos habens spõdeos promiscue per quinq; regiones uariatos, Qualis ille est, arma ui — ∪ ∪ rum que ca — ∪ ∪ no tro — — iæ qui — — primus ab — ∪ ∪ oris — —, uel est syllabarum quatuordecim de quinq; pedibus duos habens dactylos per quinq; regiones uariatos, Qualis ille est, Tũ ne — — cede ma — ∪ ∪ lis, sed — — contra aũ — — dentior — ∪ ∪ ito — —. Habet hic modus uiginti figuras, decem cum duo spõdei inter treis dactylos uariantur, & rursus decem, cum duo dactyli inter treis spondeos. Sunt igitur figuræ primo duæ, inde decem, deinde uiginti atq; omnes simul duæ & triginta.

Est etiam alia cognoscendi figurarum ratio in omni metro, uidelicet cum computaueris, quot singula loca cuiuscunq; metri recipiant pedes, multiplica numerum pedum, quos singula priora loca accipiũt, per numerum pedum, quos accipiunt loca sequentia, ut in Heroico, Primus locus duos admittit pedes, spondeum, & dactylum. Secundus item duos, bis duo, fiunt quatuor. Tertius etiam duos, bis quatuor, fiunt octo. Quartus quoq; duos, bis octo, fiunt sedecim, Quintus item duos, bis sedecim, duas & triginta figuras constituunt. Eodem modo in iambico. Primus locus admittit pedes quinq;, secũdus treis, ter quinq; fiunt quindecim, Tertius item quinque, quinquies quindecim, fiunt septuaginta quinq;. Quartus treis, ter septuaginta quinque, fiũt figuræ ducentæ & uigintiquinq;. Quintus similiter quinq;,

quinquies ducentæ & uiginti quinq; faciunt mille & ducentas, & uiginti quinq; figuras. Et sic in cæteris metris, quorum loca diuersorum pedū sunt capacia, ut in Anapæstico, & trochaico inuenire figuras poteris. Sed, ut qđ dicimus, appareat exēplo manifestius, Heroici uersus duas & triginta figuras, breui, & lōgo notatas accētibus subiūgemus.

OMNES SPONDEI.

— —	— —	— —	— —	— —	— —

OMNES DACTYLI PRAETER SEXTVM.

— U U	— U U	— U U	— U U	— U U	— —

SPONDEVS INTER. IIII. DACTYLOS VARIATVS.

— —	— U U	— U U	— U U	— U U	— —
— U U	— —	— U U	— U U	— U U	— —
— U U	— U U	— —	— U U	— U U	— —
— U U	— U U	— U U	— —	— U U	— —
— U U	— U U	— U U	— U U	— —	— —

DACTYLVS INTER. IIII. SPONDEOS VARIATVS.

— U U	— —	— —	— —	— —	— —
— —	— U U	— —	— —	— —	— —
— —	— —	— U U	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— U U	— —	— —
— —	— —	— —	— —	— U U	— —

II. SPONDEI INTER. III. DACTYLOS VARIATI.

— —	— —	— U U	— U U	— U U	— —
— —	— U U	— U U	— U U	— —	— —
— —	— U U	— U U	— —	— U U	— —
— —	— U U	— —	— U U	— U U	— —

—∪∪	— —	—∪∪	— —	—∪∪	— —
—∪∪	— —	—∪∪	—∪∪	— —	— —
—∪∪	— —	— —	—∪∪	—∪∪	— —
—∪∪	—∪∪	— —	—∪∪	— —	— —
—∪∪	—∪∪	— —	— —	—∪∪	— —
—∪∪	—∪∪	—∪∪	— —	— —	— —

II. DACTYLI INTER. III. SPONDEOS VARIATI.

—∪∪	—∪∪	— —	— —	— —	— —
—∪∪	— —	— —	— —	—∪∪	— —
—∪∪	— —	— —	—∪∪	— —	— —
—∪∪	— —	—∪∪	— —	— —	— —
— —	—∪∪	— —	—∪∪	— —	— —
— —	—∪∪	— —	— —	—∪∪	— —
— —	—∪∪	—∪∪	— —	— —	— —
— —	— —	—∪∪	— —	—∪∪	— —
— —	— —	—∪∪	—∪∪	— —	— —
— —	— —	— —	—∪∪	—∪∪	— —

DE DEPOSITIONE METRORVM.

Depositio est, qua cognoscimus plenum ne sit metrum, an abundet, an minuatur aliqua syllaba. Depositionis genera sunt quatuor. ἀκατάληκτα, καταληκτικὰ, ὑπερκατάληκτα, βραχυκατάληκτα.

A κατάληκτα dicuntur metra, quando ultimum pedem integrum habent, quale est pastorale illud Pomponii Secundi, quod citat Terentianus. Pēndĕăt ēx hŭmĕrīs dūlcīs chĕlȳs. est enim tetrametrum constans è quatuor integris pedibus. Item illud, quod citat Hephæstion, μοῦσ' ἄγε —∪∪ καλλιό —∪∪ πα, θύγα —∪∪ τερ δίος —∪∪ est enim dactylicum tetrametrum, cui nihil deest.

K αταληκτικὰ uero dicuntur, quibus in fine deest syllaba, qualia sunt heroica omnia, quæ legitimos pedes habent dactylos, sed minuūt in fine unam syllabam, ne, ut Priscianus ait, sit impedimento sequenti uersui. Quale & illud Horatii, Mea renidet in domo lacunar. Est enim metrum senarium iambicum una syllaba minus, & scanditur

sic,

ſic,mĕā̄ ∪ – rĕnī ∪ – dĕtīn ∪ – dŏmō ∪ – lăcū ∪ – năr ∪. hic năr ſyllaba pro integro pede ponitur. ſic apud græcos, χαίροις – ἄνυμ ∪ – φᾶχαῖ – – ῥέπω ∪ – δ᾽ όγαμ- ∪ – βρὸς ∪, hic βρὸς ſyllaba pro integro ponitur pede. Vbi notandum, quod cum pes, ex quo conficitur principaliter metrum, conſtat è tribus ſyllabis, poteſt uerſus etiam duabus eſſe ſyllabis minor, cuius quia non erat ad manus exemplum, tale ipſi confinximus dactylicum trimetrum catalecticum, Væ tĭbĭ – ∪ ∪ sīmă lŭs – ∪ ∪ es. Ecce es prima ſyllaba tertii dactyli pro integro ponitur dactylo, & dicitur hic uerſus terminalis in ſyllabam. Nam cum ex tribus ſyllabis una tantum inuenitur in metro, dicitur terminale in ſyllabam. græce καταληκτικὸν εἰς συλλαβὴν, cum uero duæ inueniuntur, ut in ſingulis heroicis, dicitur terminale in duas ſyllabas, græce καταληκτικὸν εἰς δισύλλαβον. καταληκτικὸν autem εἰς συλλαβὴν, apud Hephæſtiōnem tale eſt, ἐν δὲ βα – ∪ ∪ θουσᾶ – ∪ ∪ δης –, ubi δης ſyllaba pro trium ſyllabarum dactylo ponitur.

Y ὑπερκατάληκτα dicuntur metra, quando una, aut duæ ſuperſunt ſyllabæ, quale eſt Boetii illud Dactylicum Alcmanium Trimĕtrum hypercatalectum, ōmne hŏmĭ – ∪ ∪ nūm gĕnŭs – ∪ ∪ īn tēr – – rīs – ubi ris abundat. cum uero amplius eſt duabus ſyllabis, quod poteſt inueniri, quoties metrum è triſyllabis conſtat pedibus, quale foret hoc anapæſticum monomĕtrum hypercatalectum. Pĕrĕānt ∪ ∪ – hŏmĭnēs ∪ ∪ – mălī ∪ – in quo mălī duæ ſyllabæ abundant. id uero nos confinximus, quia nullum memineramus legere tale exemplum apud noſtros. Hephæſtion uero tale recitat, ἁδὲ ἀρ ∪ ∪ – τιμὰς ὦ ∪ ∪ – κόραι ∪ – eſt enim carmen Anapæſticum Monomĕtrum Hypercatalectum abundans duabus ſyllabis.

B βραχυκατάληκτα dicuntur metra, cum deeſt fini integer pes. Sed quia neque huius generis metrum ſuccurrebat, tale ipſe compoſui trimĕtrum iambicum brachycatalectum, Paūcī bĕā – – ∪ – tīnām bŏnī – – ∪ – Paūceī ∪ –. Deeſt enim ſextus pes integer, ut ſit iambicum perfectum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Scanſio in metro eſt legitima metri in ſingulos pedes diſtinctio, ac dimenſio. Dicuntur autem ſcandi metra μεταφορικῶς. quia ſicut per ſcalarum gradus aſcendentes uiciſſim mutãdo pedes incedimus, ita ſcandendo metrũ incedere uidemur dimetiendis, ac diſtinguendis pedibus. Et notandũ metra omnia binis pedibus ſcandi ꝑter dactylicũ, qđ græci κατὰ διποδίαν dicũt, ut Bĕātūs īl υ – υ – lĕ, quī prŏcūl υ – υ – nĕgōtĭīs. Hinc Terētianus,

Sed ter feritur, hinc trimētrus dicitur,
Scandendo binos quod pedes coniungimus. Ideo autem dactylicum excipitur, quia cum dactylus, & ſpondeus ſint æquales temporibus, non eſt timendum, cum ſingulis pedidus ſcanditur, aliud uideri metrum, quã dactylicum. Quod ſi fiat in Iambico, non iambicũ uideri, ſed heroum poterit. & propterea κατὰ διποδίαν ſcandi debet. cauſam pulchre docet Terentianus his ſenariis iambicis.

Sed paulo abimus longius. Nunc hanc magis,
Heroicus quare pedes per ſingulos,
At iſte binos ſcanditur, cauſam loquar.
Spondeon etenim quia recepit impari
Tantum loco, uel dactylum, aut contrarium,
Secundo Iambum. Nos neceſſe eſt reddere,
Qui ſedis huius iura ſemper obtinet
Scandendo, & illic ponere adſuetam moram,
Quam pollicis ſonare, uel plauſu pedis
Diſcriminare, qui docent artem, ſolent.
Si primus ergo Pes eam ſumet moram,
Vbi iam receptum eſt ſubdere heroos pedes,
Verſum uidebor non tenere iambicum.
Sed quia ſecundo nunquam iambus pellitur,
Moram neceſſe eſt in ſecundo reddere,
Et cæteris, qui ſunt ſecundo compares.

Sic fit trimētrus, qui fuit ſenarius. Creſcunt autē ſic iunctis pedibus ad Hexamētrũ uſq;. nam Monomētrũ dicimus, qđ duobus pedibus conſtat, Dimētrũ, qđ quatuor. Trimētrũ, quod ſex, Tetramētrũ, qđ octo, Pentamētrum, quod decem. Hexamētrum, quod duodecim.

DE SYNECPHONESI SIVE SYNIZESI.

Σ υνεκφώνησις quæ & συνίζησις dicitur, fit cum duæ uocales nulla in interueniente consonante, pro una accipiuntur, Et uel longa et Breuis pro longa ponitur, ut, Fixerit æripedem ceruam Tirynthius heros, ubi æ longa & breuis pro una longa accipiuntur, & fit dactylus ǣrīpĕ — ∪ ∪, uel cum breuis, & longa pro una longa, ut Vnius ob noxam, & furias Aiacis oīlei, ubi ei breuis & longa pro lunga. sic in Aureo & aureis eo & ei, breuis & longa pro una lōga, ut Solio cum Iuppiter aūreō, & Dependent lychni laquearibus aūreīs. Idem. Fĕrreīque Eūmĕnīdum thalami, & Cētum, ǣreī claūdunt uectes, in ferrei, & ærei, ei breuis & longa, pro una longa.

I dem quoq; sæpe fit in Dehinc, Deinde, Deinceps, Proinde, Deest, Deerat, Deerit, Deerūt. Vt, Eurum ad se zephyrumq; uocat, dehīnc talia fatur. Et, Incipe Damœta, tu deīndĕ sĕquere Menalca. Et, Pro īndĕ tōna eloquio. Et Redde age quæ deīnceps risisti præmia, apud Horatium. Martialis,

Sin Mecœnates, non deērūnt Flacce Marones. Lucanus,

Nōn deēst pro lato ieiunus uenditor auro. Iuuenalis,

Pathicus nunq̃ tibi deērĭt ămicus. Ouidius, Hoc ego quod uocī deĕrat plangore replebam. quanquam dĕērŭnt, Anapæstus, dĕērĭt ă proceleusmaticus cī dĕ ĕ dactylus esse possunt. Cui, & huic sæpe pro una syllaba inueniuntur, ut Cuī pātĕr intactam dederat. Et

Huīc cōniux Sichæus erat. Inueniuntur etiam disyllaba. Statius.

Lǣtŭs hŭic dono uideas dare thura nepotes. Idem

Fālsŭs hŭic pennas, & cornua sumeret æthræ.

Terentianus de pedibus, ēst hŭ — ∪ ic ād — — uērsŭs — ∪ īllĕ — ∪, qui dŭ — ∪ āslōn — — gāshă — ∪ bĕt ∪. Idem, Nānque hŭ — ∪ īc ād — — uērsŭs — ∪ ībĭt — ∪, quī trĭ — ∪ būs lōn — — gīspă — ∪ tĕt ∪. est enim carmen trochaicum, quod locis imparibus trochæum suscipit, in locis autem paribus etiam spondeum, ut manifestius ostendemus, ubi de metris tractabimus, Idem de literis, quem & Priscianus citat, Vērum ūt cŭĭ — — ∪ ∪ que ēst prŏxĭmī — — ∪ ∪ tās lō — ∪ ci sō — ∪ nī uĕ — ∪. Idem, ēx ōrdĭnĕ — — ∪ ∪ fūlgēns, cŭĭ — — ∪ ∪ dāt lō — ∪ cūm sĭ — ∪ nōpēs. uides cui non modo disyllabum esse,

ſed etiam pyrrhichium, quod eſt notandum. eſt enim carmen ſo-tadeum, quod conſtat è duobus Ionicis à maiore & tribus trochæis, ut uides notatum breui & longo accẽtibus. Terentianus de eodem.

Cuī brĕuis manebit, atq; longa fiet addita,
Cuī sūpĕr non digna dixit hyemis, & ſolis mala,
Dixit & cūi tū fauos, pes hinc mihi primus ſat eſt.
Sic enim uel prima longa, uel prior fit ſyllaba.
Dactylus nam cuī sūpĕr — ∪ ∪ cūi tū — — ſequens ſpondeus eſt:
Conſonans quia poſt ſecuta tempus adiuuit breue. & Paulo inferius:
Nanq; ſi. Cu. præferatur, ſyllabæ fient duæ.
Tertia his quod implicari nulla uocalis poteſt.
Sed duæ ſunt ſeorſæ ſyllabæ per ſe breues.
Cūī sūpĕr ſic inueniri dactylus iam non poteſt,
Syllabas ſed pes habebit quatuor totas breueis.

Apud Hephæſtiōnem aliæ etiam recitantur ſpecies Synecpho-neſeos, quas quia non memini legere apud noſtros, ſubiungam græcas. hæ uero ſunt, cum duæ longæ pro una longa, aut duæ breues pro una breui, aut pro una longa accipiuntur. Duæ longæ pro una longa, ut illud, quod citat Hephæſtion, ἢ οὐχ ἅλις — ∪ ∪ ὅττι γυ — ∪ ∪ ναίκας ἀ — ∪ ∪ νάλκιδας — ∪ ∪ ἢ πρὸ — ∪ ∪ πενθεῖς — —, ubi ἢ οὐχ pro una ſyllaba ponuntur. & illud, ut idem citat. βουκόλ᾽ ἐ — ∪ ∪ πεὶ οὔτε κα — ∪ ∪ κῷ, οὐ — — τ᾽ ἄφρονι — ∪ ∪ φωτὶ ἔ — ∪ ∪ οικας — ∪. πεὶ οὐ pro una ſyllaba. Duæ breues ꝑ una lõga, quale eſt, νέα μοί — — μοι κατέ — ∪ ∪ α ξ ε πο — ∪ ∪ σειδά — — ων ἐνὶ — ∪ ∪ πόντῳ — —: νεα duæ ſunt breues pro una longa. Item illud Sotădis, σείων μελί — — ∪ ∪ ην πηλιάδα — — ∪ ∪ δέξιον κα — — ∪ ∪ τ᾽ ὦμον. eſt enim carmen Ionicum à maiore tetraſyllabum catalecticum, ubi λια duæ breues pro una breui ponuntur. legi tamen apud Virgilium ſexto æneidos, Quin protinus omnia, ubi in omnia duæ breues pro una longa poſitæ uidentur. debet enim heroicum metrum eſſe catalecticum. Heu, & hei diphthongi ſunt, ut ēheū quam pingui macer eſt mihi Taurus in aruo, et Heī mĭhĭ qualis erat. ubi, quia cum pronuntiamus hei, utraque uocalis ſimul ſonat, admonemur, & græce & latine diphthongos propè omneis perperam ætate noſtra pronuntiari, ut obiter & hoc dixerim.

DE COLLISIONE IN METRIS.

Collisio, quæ & συναλοιφὴ, & ἔκθλιψις græce dicit᷑, fit in metro, cũ dictio desinit in uocalem, uel in M literam, & sequens item à uocali incipit. tunc enim prior uocalis uel M cum sua uocali excluditur, ut, Littora, mūltum īlle ēt tērris iactat⁹ & alto, uel sic, mūlt'il — — l'ēt tēr — — ut græci faciunt exclusa uocali, & accentu, ubi uocalis deest apposito, quem uocant ἀπόστροφον. ut ἃ δύ' ἔχου σ' ἐρίφως, ποταμέλξεται ἐς δύο πέλλας, pro ἃ δύο ἔχουσα ἐρίφους. fit etiam in fine uersus, cum in uocalem, aut in M literam desinens, superabundat syllaba, & sequens uersus incipit à uocali, Quale illud est, Ecce furens animis aderat Tirynthius, omnemq; Accessum lustrans, eliditur E à que coniũctione, & scanditur, quāccēs — —. Item illud, Aut dulcis musti uulcano dēcŏquĭt hūmōrem.
Aut foliis undam tepidi despumat aheni, ubi M cum sua uocali à dictione humorem eliditur, & R dictioni sequenti adiungitur sic, r'āut fŏlĭ — ∪ ∪, quod non licet facere, nisi sequens uersus à uocali incipiat, ut possit fieri collisio. huiusmodi autem uersus græce ὑπέρμετρος, latine hypérmĕter penultima correpta dicitur, ος in er cō uersa, ut ἀλέξανδρος Alexander, κάπρος Caper.

DE METRO HEROICO.

Heroicum metrum Hexametrum est, è sex enim pedibus constat. Suscipit autem dactylum & spondeum omnibus in locis indifferenter, præter quam in ultimo ubi uel spondeus, uel pro spondeo Trochæ⁹ esse debet, quia in omni metro ultima breuis syllaba pro longa accipitur, quod uidetur aliquid uacantis temporis ex eo, quod insequitur, accedere. quanq̃, ut ait Quintilianus, Multum refert, utrum longa sit, quæ claudit, an pro longa. Neq; enim tam plenum est. Interdum etiã inuenitur dactylus in sexto, ut, īnsĕrĭ — ∪ ∪ tūruē — — ro ēx fœ — — tū nŭcĭs — ∪ ∪ ārbŭtŭs — ∪ ∪ hōrrĭdă — ∪ ∪ quod tamen nunquam fit, nisi sequens uersus à uocali incipiat, ut supra ostendimus. Sequitur enim, ēt Stĕrĭles platani malos gessere ualentes. elisa igitur A ex horrida, d, sequenti dictioni, quæ à uocali incipit, connectit᷑, sic, dēt stĕrĭ — ∪ ∪, & hōrrĭ remanet pro spō-

deo trochæus. Tale est & illud, Et ſpumas miſcent argenti, uiuaq́; ſūl fŭră, Idæaſq́; pices. ſcanditur. n. sūlfŭ — ᴗ. Rīdæ — —. præterea licet ſpondeus omnem ſibi uendicet locum, tamen raro inuenitur in quinto, & rarius, niſi præcedat dactylus, ut aūt lē — — ueīs ŏcrĕ — ᴗ ᴗ āslēn — — tō dū — — cūnt ār — — gēntō — —. Itē, ēt cō — — ſtām lōn — — gō sūb — — dūxĭmŭs — ᴗ ᴗ āp- pēn — — nīnō — —. Suſcipit quoq; loco dactyli proceleuſmaticum, & Anapæſtū, ſed illum raro, hunc rariſſime. ut Tītyrĕ — ᴗ ᴗ pāſcēn — — teīsā — — flūmĭnĕ — ᴗ ᴗ rĕĭcĕcă ᴗ ᴗ ᴗ ᴗ pēllās — —. Et, Tĕnŭĭă ᴗ ᴗ ᴗ ᴗ nec lanæ per cœlum uellera ferri, & Gĕnŭălă ᴗ ᴗ ᴗ ᴗ bant. & Labat ărĭĕtĕ ᴗ ᴗ ᴗ ᴗ crebro, quanquá, ut Terentianus ait, Tēnŭĭă, & gēnuă lă, poſſunt eſſe dactyli, ubi u ſit conſonans. Idem in ārĭĕtĕ dici poteſt, ut & i ſit conſonans, quod ita ſeruaſſe uidetur Virgilius, ut nunquam uſus fuerit proceleuſmatico, niſi ibi & ſynæreſis fieri poſſit. Anapæſtum uero tantum ſemel memini legere apud eundem. Flŭuĭō ᴗ ᴗ — rūm rēx ērĭdă- nus. Apud græcos etiam & Creticus, & palimbacchius ponuntur interdum loco dactyli.

Dictum autem uolunt Heroicum, uel quod heroum facta Homerus primus hoc uerſu cecinerit, Vnde Horatius.

Res geſtæ, regumq́; ducumq́; & triſtia bella,
Quo ſcribi poſſent numero, monſtrauit Homerus,

uel quod uetuſtiſſimus, & ante omneis primus hic fuerit uerſus. heroica enim uetera, & antiqua dixerunt, uel quia ualida, & magna hoc metro canantur, quales ſunt heroes. Idem & dactylicum, & heroum, & Hexametrum, & epos, & deliacum, & Pythicum nominat̃. Dactylicum à pede, quem præcipue ſuſcipit. Heroum, uel ut ſupradictum eſt, uel forte, quod heroo pede præcipue conſtet, qui eſt idem cum dactylo. Hexametrum, quia ſex metris, hoc eſt pedibus, fertur. Epos ut græci dicunt ἀπὸ τοῦ ἕπεσθαι τὰς βάσεις ἀλλήλαις, uel quia ἔπος στίχος ἔμμετρος. facilius enim hoc carmine uerba decurrunt dimenſione inuicem cohærentia præter cætera delectabilius. Deliacū à Delio Apolline. Pythicum, quia cum Apollo pythona ſerpentem Delphis necaſſet in ultionem matris accolæ timore perculſi, carmen primum heroicum hexametrum è ſex ſpondeis compoſitū cecinerūt, deinde læti occiſo ſerpente idem carmen cōcitata uoce è ſex iambis protule-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

runt, quod fuiſſe dicit Athenæus ἰὴ —— παιάν —— ἰὴ —— παιάν —— ἰὴ —— παιάν —— ut iota in ἰὴ producatur, idem præterea ſi corripiatur, & παι in παιάν ſimiliter ſequente uocali, erunt ſex iambi. ſic ἰὴ ∪ — παιάν ∪ — ἰὴ ∪ — παιάν ∪ — ἰὴ ∪ — παιάν ∪ —. Sed, ut clarius appareat quod dicimus, ſubiungemus de hac fabula Athenæi uerba. κλέαρχος ὁ σολεὺς οὐδενὸς ὢν δεύτερος, τῶν τοῦ σοφοῦ ἀριστοτέλους μαθητῶν ἐν τῷ προτέρῳ περὶ παροιμιῶν τὴν λητώ φησιν ἐκ χαλκίδος τῆς εὐβοίας ἀνακομίσουσαν εἰς δελφοὺς ἀπόλλωνα, καὶ ἄρτεμιν, γενέσθαι παρὰ τὸ τοῦ κληθέντος πύθωνος σπήλαιον, καὶ φερομένου τοῦ πύθωνος ἐπ' αὐτούς, ἡ λητὼ τὸν παίδων τὸν ἕτερον ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἔχουσα, προσβᾶσα τῷ λίθῳ τῷ νῦν ἔτι κειμένῳ ὑπὸ τῷ ποδὶ τῆς χαλκῆς εἰργασμένης λητοῦς ὃ τῆς τότε πράξεως μίμημα γενόμενον, ἀνάκειται περὶ τὴν πλάτανον ἐν δελφοῖς, εἶπεν ἵε παῖ. τυχεῖν δὲ τόξα κατὰ χεῖρας ἔχοντα τὸν ἀπόλλωνα. τοῦτο δ' ἐστὶν, ὡς εἴποι τίς, ἄφιε παῖ, καὶ βάλλε παῖ. διόπερ ἀπὸ τούτου λεχθῆναί φασι τὸ, ἵε παῖ, καὶ ἵε παιάν. & Paulo poſt ſubiungit, τὸ δὲ ὑφ' ἡρακλείδου τοῦ ποντικοῦ λεχθὲν φανερῶς πέπλασται ἐπὶ σπονδαῖς τοῦτο πρῶτον εἰς τρεῖς εἰπεῖν τὸν θεὸν οὕτως, ἰὴ παιάν. ἰὴ παιάν. ἰὴ παιάν, ἐκ ταύτης γὰρ τῆς πίστεως τὸ δίμετρον καλούμενον ἀνατίθησι τῷ θεῷ, φάσκων τοῦ θεοῦ τοῦ ἑκατέρου εἶναι τῶν μέτρων, ὅτι μακρῶν μὲν τῶν πρώτων δύο συλλαβῶν λεγομένων, ἰὴ παιάν, ἡρῷον γίνεται, βραχειῶν δὲ λεχθεισῶν, ἰαμβεῖον. διὰ δὲ τοῦτο, δῆλον, ὅτι καὶ τὸν ἴαμβον ἀναθετέον αὐτῷ. βραχειῶν γὰρ γινομένων, εἰ δύο τὰς ἁπάντων τελευταίας συλλαβὰς εἰς μακρὰν ποιήσει τίς, ὁ ἱππώνακτος ἴαμβος ἔσται.

Idem & Terentianus recitat, in quo græcum carmen deprauatum ex Athenæo correximus. Primum enim fuiſſe hexametrum è ſex ſpondeis, inde è ſex iambis refert his uerbis.

Hexametros tradit genitos duo prima uetuſtas.
　Herous ille eſt, hunc uocant iambicum.
Nam pedibus ſenis conſtare uidemus utrunq;.
　Diuerſa quanquam lex ſit ambobus, pedum.
Additur hæc gemino non abſona fabula metro,
　Seu uera res eſt. ſpectet authorem fides.
Cum puer infeſtis premeret Pythōna ſagittis
　Apollo, delphici feruntur accolæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Hortantes acuiſſe animum bellantis, ut illos
Metus habebat, aut propinqua adoria.
Tendebat geminas pauida exclamatio uoces,
Ι η — — παιάν — — ἰή — — παιάν — — ἰή — — παιάν — —
S pōndē īs īl lūm prī mō nā tūm cēr nīs sēx,
ēx pār tĕ uō cēs cōn cĭtās lætī dă bānt,
ἰή ∪ — παιάν ∪ — ἰή ∪ — παιάν ∪ — ἰή ∪ — παιάν ∪ —
ĕt hīnc pĕdūm tŏt ōr tŭs ēſt ĭām bĭcŭs,

EX POLLVCE DE PVGNA APOLLINIS CVM PYTHONE.

Τοῦ δὲ πυθικοῦ νόμου τοῦ αὐλητικοῦ, μέρη πέντε, πεῖρα, κατακελευσμός. ἰαμβικὸν, σπονδεῖον, καταχόρευσις. δήλωμα δ' ἐστὶν ὁ νόμος τῆς τοῦ Ἀπόλλωνος μάχης πρὸς τὸν δράκοντα. καὶ ἐν μὲν τῇ πείρᾳ διορᾷ τὸν τόπον, εἰ ἄξιός ἐστι τοῦ ἀγῶνος, ἐν δὲ τῷ κατακελευσμῷ, προκαλεῖται τὸν δράκοντα, ἐν δὲ τῷ ἰαμβικῷ, μάχεται. ἐμπεριείληφε δὲ τὸ ἰαμβικὸν, καὶ τὰ σαλπιστικὰ κρούματα, καὶ τὸν ὀδοντισμὸν, ὡς τοῦ δράκοντος ἐν τῷ πετοξεῦσθαι συμπρίοντος τοὺς ὀδόντας. τὸ δὲ σπονδεῖον δηλεῖ τὴν νίκην τοῦ θεοῦ. ἐν δὲ τῇ καταχορεύσει, ὁ θεὸς τὰ ἐπινίκια χορεύει. Sunt qui dactylicum, & Heroum non eſſe idem uolunt, ſed illam inter utrunq; eſſe differentiam, quod dactylicum ex omnibus conſtat dactylis, Heroum uero etiam ex ſpondeis. Addunt propterea proprium eſſe heroum, quod in priore, & in quarto, & in ſexto loco ſpondeum habeat, ut, Dēfēciſſe uidet ſua iam prō miſſa repoſci. Item, īmmōtamq; coli dedit, ēt cōntemnere uēntōs. Et, Cuī nōn dictus hylas puer, ēt lātonia dēlōs? ſed quod omneis ſpondeos, uel plureis ſpondeos, q̃ dactylos habet, quaſi minus bonum, & ſine dactylo parum teres, ac ſonorum, σπονδειάζον appellauerunt. Et propterea optimum dicunt, qui ex omnibus conſtat dactylis, ultimo excepto, qui, ut dixi, uel ſpondeus, uel pro ſpondeo trochæus eſt. Ennius, āt tŭ bă tērrĭbĭ lī sŏnĭ tū tără tāntără dīxit. Virgilius, Stāt sŭă cuīquĕ dĭēs brĕue ĕt īrrĕpă rābĭlĕ tēmpus. Sic apud græcos. Homerus,

βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ. βῆ δὲ δι — ∪ ∪ ἄπρομά — ∪ ∪ χῶν κεκό — ∪ ∪ ρυθμένος — ∪ ∪ αἴθοπι — ∪ ∪ χαλκῷ — —. Idem, γλαυκὲ πέπον πολεμιστὰ μετ' ἀνδράσι, νῦν σε

μάλα

μάλα χρῆ, γλαῦκε τεὲ — ∪ ∪ πὸν πόλε — ∪ ∪ μυστὰ με — ∪ ∪ τᾶν δρᾶσι, — ∪ ∪ ναῦ σὲ μὰ — ∪ ∪ λᾶχρι — —. Sed ſubiungamus de Heroico quædam ex Terentiano, ut ea ediſcāt Iuuenes. Nam longe melius & mandat᷑ memoriæ carmen, & tenet᷑, q̄ proſa oratio. Ne cui igitur ſit mirum, ſi illum ſæpe citamus. Eſt enim & acutus, & doctus, ſimulq; & delectat, & docet. Sed iam ipſum audi.

H æc ſibi quæq; prius diſtinguere metra paramus,
Heroa primo, mox adire iambica,
A lternæ nequem impediat confuſio ſyluæ,
Quæ lex ſit ipſis, quæ ſit iis, quæ procreant
P artibus adiectis, detractis quæ uarientur
Poſt hinc, deinde quanta compages nouos
A lternet, uarietq; modos, mutatio quantum
Commendet. Et ſi non ualebo plurima,
A ttingam uel pauca tamen. nam pandere prima
Prodeſt frequenter artium ueſtigia.
V im propriam pedibus fida cito reddito mente,
Ne dum requiris, tarda ſit diſpectio.
S pondeus, uerſum quo primum diximus ortum.
Heroon, hexametris tuetur uim ſuam
N omine nunc proprio, nunc debita tempora reddens:
Sub alterius conſonat uocabulo.
E geminis longam ſoluet ſiquando ſequentem,
Fit dactylus, triſyllabis tempus manet.
S i prior in geminas ſoluetur longa minores,
Tum pes recurret dactylo contrarius.
T empora ſed quanquam totidem defendat uterq;,
Heroa fiunt pulchriora dactylo.
H æc contra uitiant incurrentes Anapæſti.
Poſt dactylum ne quattuor iungas breueis,
P oſt ſpondeum autem ueniens, ſic mutet oportet,
Vt iſte uerſus iam docet legem metri.
E rgo ſpondeus plerunq; in dactylon ibit,
Nec intereſt uel quo loco, uel quam frequens.
N am ſæpe alterni, gemini nunc, ſæpius alter
Species reformant plurimas in uerſibus,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quas longum credo perſcribere, cum ſibi cunctas
Legendo poſſit adnotare quilibet.
Hoc ſat erit monuiſſe, locis quod quinq; frequenter
Iugem uidemus inueniri dactylum.
Sed non & ſextum pes hic ſibi uendicat unquam,
Niſi quando rhythmum, non metrum componimus.
Nanq; metrum certiq; pedes, numerusq; coercent,
Dimenſa rhythmum continet lex temporum.
Spondeus partem ſemper ſibi uendicat imam,
Dat & trochæo qua diſyllabo locum.
Nec damnum importat, tria qui ſua tempora ſubdit,
Quæ quattuor ſpondeus expleret magis.
Debita nam ſpatii recipit quaſi tempora uerſus,
Dum iungit imis conſequens exordium.
Omnibus in metris hoc iam retinere memento,
In fine non obeſſe pro longa breuem.
Præterea pes nullus erit quin rite locetur,
Laudem mereri ſi uoles poeticam.
Hexametron dicunt, ſed non heroicon omnem,
Nam ſex pedes ineſſe non erit ſatis.
Leges quippe datas heroica carmina poſcunt,
Quis acta Homerus herōum cum ſcriberet,
Verſibus oſtendit, quas æque ſermo latinus
Cuſtodit omneis, & pedes ſolos probat,
Quos ſupra poſui. Græcis & creticus aptus.
Bacchius etiam ponitur pro dactylo.

Vbi aduertendum, ut ſupra etiam oſtendi, Bacchium inteligi à Terentiano, qui communiter ab aliis ferè omnibus Palimbacchius dicitur, & quia ſupra idem & Quintilianum ſenſiſſe, quod Terentianus, ſcripſimus, diligentius conſyderandum, an ita ſit, nam uidetur, ubi de uſu Bacchii ſcribit, ſibi eſſe contrarius, cum dicit, Bacchius & claudit, & ſibi iungitur, Vĕnēnūm ∪ — — tĭmērēs ∪ — —. Deinde ſubiungit, Contrarius quoque qui eſt, cludet, niſi ſi ultimam longam eſſe uolumus, optimeq; habebit ante ſe Moloſſon, cibis rēſpērsūm — — —, aut Bacchium, Quod hic pŏtēſt, nōs ∪ — — pōſsēmŭs — — ∪. ecce hic manifeſte apparet intelligere Bacchium habere

primam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

primam breuem, Palimbacchium uero ultimam. Quare illud, Longis breuem præcedentibus bacchius, cui contrarius Palimbacchius erit, aliter legendum, & forte sic, longis breuem succedentibus.

S unt qui inseri posse aiunt interdum in fine dactylici pro spondeo iambum, & eos uersus, qui hoc patiuntur, quia in fine diminuuntur tempore, græci appellant μειούρους παρὰ τὸ μεῖον, καὶ οὐρά. Sed huiusmodi uersus nō puto inuenies, nisi apud græcos. Homerus ἰλιάδος ά. τρῶες — — δ'ἐρρί — — γησαν ἐ — ∪ ∪ πεὶ ἴδον — ∪ ∪ αἴολον — ∪ ∪ ὄφιν — ∪ ὄφιν Pariambus est ꝓ spōdeo. Terentianus tamē multos uersus de miuris scribens, composuit, in quibus mi etiam corripuit, ex ει eliso ε, ut & in χρεῖος, & διαπόνδειος fecit, Versus hi sunt.

Dactylici finem uersus si cludat iambus,
Hoc est pro longa, breuis ut penultima fiat,
Auribus acciderit nouitas inopina, melĭūs ∪ ∪
Versus ut hic resonare potest, ita si cecinĕrīs
Ite domum saturæ, uenit hesperus, ite satūrǣ ∪ —.
Nile pater propera. sitiunt sata. Nile propĕrā ∪ —.
Heus puer, ut mea sint tibi uilia carmina, uĭ dēs ∪ —:
Si nusquam hocce aliquis lectum putat, ecce dabĭtūr ∪ ∪
Versus Homericus ausonio resonans ita mŏdō ∪ —
Quem μείουρον achaica gens uocitare solĭta ēst. ∪ —
Attoniti troes uiso serpente pauĭtānt ∪ —
Liuius ille uetus graio cognomine, sŭǣ ∪ —
Inserit inonis uersu puto tale docĭmēn ∪ ∪.
Præmisso heroo subiungit nanq; μείουρον, — ∪
Hymnum quando chorus festo canit ore Triuĭǣ ∪ —
Et iam purpureo suras include Cothūrnō, — —
Balteus & reuocet uolucres in pectore sĭnūs ∪ —,
Pressaq; iam grauida crepitent tibi terga pharētrā, — —
Dirige odorisequos ad certa cubilia cănēs ∪ —.

I d quod cum sæpe faciat Lucretius, miror nullum accepisse ab illo exemplum Terentianum. ut illud libro primo, sed eo magis acrem Inrītat uirtutem animi, confringere ut arcta Naturæ primus portarum claustra cupĕrēt, licet Priscianus libro. x. cupiret legat, cui non accedo. in exemplaribus enim manu scriptis cuperet legi, non cupiret. & illud li. y. Nec iacere in du manus, uia qua munita fidēi.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

DE VITIIS QVIBVSDAM VITANDIS IN HEROO.

Sunt quædam uitia in heroo præcipue uitanda. Primum indocta quædam, & ridicula affectatio, ut semiquinaria cæsura, sit similis extremæ syllabæ uersus, aut alterius uersus cæsuræ, & simul extremitas metri, alterius metri extremitati, aut alia id genus ridicula obseruatio poetarū, inculti, ac ineruditi seculi, quos uersus leoninos appellant, quales hi sunt,

Pergama flere uolo fato danaum data sōlo.
Solo capta dolo, capta redacta sŏlo.
Ex Helicone sona, quæ prima tenes Helicona,
Et metra me dona promere posse bona. Item hi magis etiam ridiculi, & indoctiores.

Chartula nostra tibi mittit Rainalde salutes,
Plura uidebis ibi, nisi tu mea dona refutes.

Huiusmodi igitur ne ioco quidem censeo componendos uersus, sed imitandos esse bonos poetas, ac in primis Virgilium. Inuenies tamen semiquinariam cæsuram frequenter quidem fini in heroo respondere, sed frequentius in pentametro elego tunc, cum substantiuis propria redduntur epitheta, Vt.

Primus idumæas referam tibi Mantua palmas. Et
Mantua uæ miseræ nimium uicina Cremonæ, Et
Acrisionæis Danáe fundasse colonis. Item.
Hellespontiaci seruet tutela priapi. Item.
Iulius à magno demissum nomen Iulo. Vbi aduerte præponi adiectiuum, sequi substantiuum, idq; frequētissimum esse. sic in elegis.

O utinam tunc cum lacedæmona classe petebat,
Obrutus insanis esset adulter aquis.
Non ego deserto iacuissem frigida lecto,
Nec quererer tardos ire relicta dies.
Nec mihi quærenti spaciosam fallere noctem,
Lassaret uiduas pendula tela manus.

Inuenies etiam, sed rarius præponi substantiuum, ut
Reiice, ne maculis infuscet uellera pullis, Item
Coniugis, ora modis attollens pallida miris.

Redduntur quidem epitheta substantiuis, ut dixi, sed qui id quoque affectauerit,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

affectauerit, non laudabitur. Præterea uidendum eſt, ut Quintiliani utar uerbis, ne ſyllaba uerbi prioris ultima ſit prima ſequentis, id, nequis præcipi miretur, Ciceroni in epiſtolis excidit. Res mihi inuiſæ uiſæ ſunt, Brute, & in carmine,

O fortunatam natam me conſule Romam.

Hoc idem carmen & Iuuenalis recitat, inde ſubiungit,

Antoni gladios potuit contemnere, ſi ſic
Omnia dixiſſet. Ridenda poemata malo,
Quàm te conſpicuæ diuina philippica famæ.

Cauendum eſt etiam, ne in principio præter decorem elati, et tumidi uideamur, &, ut ait Flaccus,

Nec ſic incipies, ut ſcriptor Cyclitus olim.
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes, naſcetur ridiculus mus.

Potuiſſem & alia multa dicere, quæ fugere, quæq; ſequi & facere oporteat componendis carminibus, ſed cum non eſſet otium, præter miſi. Quamobrem admoneo ſtudioſos, ut quæ de arte poetica ſcripſit Horatius, ſtudioſe legant, tum optima quæq; de ea ipſa arte præcepta. quia, ut ait Iſocrates, ἐὰν ἦς φιλομαθὴς, ἔσῃ πολυμαθής.

DE PENTAMETRO ELEGO.

Pentametrum elegum heroo ita adnectitur, ut uix unquã ſeparatũ inuenias. Conſtat aũt ex quinq; pedibus, unde & nomẽ ei inditum eſt.

Diuidit̃ in duo cõmata. Primũ cõma conſtat indifferẽter uel è duobus dactylis, uel è duobus ſpõdeis, uel è dactylo, & ſpõdeo, uel è ſpõdeo, & dactylo, & ſyllaba lõga, quẽ ſemipedẽ primũ uocant. Secundum uero, è duobus dactylis, & ſyllaba, quæ ſecundus ſemipes appellat̃.

duobus dactylis, & ſyllaba longa, ut

Nōmĭnĕ ĭn – ∪ ∪ hēctŏrĕ – ∪ ∪ ō – pāllĭdă – ∪ ∪ sēmpĕr ĕ – ∪ ∪ răm ∪. E duobus ſpondeis & ſyllaba longa, ut,

Flēbām – – sūccēſ – – sū – pōſsĕ că – ∪ ∪ rērĕ dŏ – ∪ ∪ lōs –. E dactylo & ſpondeo, ut,

Nīl mĭhĭ – ∪ ∪ rēſcrī – – bās –, āttămĕn – ∪ ∪ īpsĕ uĕ – ∪ ∪ nī – E ſpondeo & dactylo, ut, Lāſſā – – rēt uĭdŭ – ∪ ∪ ās – pēndŭlă – ∪ ∪ tēlă mă – ∪ ∪ nūs –.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Alii uero dicunt primum & ſecundum pedem poſſe eſſe indifferenter dactylum uel ſpondeum, tertium, ſpondeum duntaxat, ita tamen, ut prima ſyllaba ſpondei, ſit extrema dictionis præcedentis, & propterea ſi inueniatur aliquando breuis, defendi cæſura ſemiquinaria, Quartum, & quintum ſemper Anapæſtos. cuius ſententiæ uidetur fuiſſe Quintilianus, cum dicit, Non ego cum præcedenteis pedes poſui, legem dedi, ne alii eſſent, ſed quid ferè accideret, quod in præſentia uideretur, oſtendi, & quidem optime eſt ſibi iunctus Anapæſtus, ut qui ſit pentametri finis. ſcanditur autem ſic. Nīl mĭhĭ — ∪ ∪ rēſcrī — — bāsāt — — tămĕnīp ∪ ∪ — sĕuĕnī ∪ ∪ —: Item, Lāſsā — — rētuĭdŭ — ∪ ∪ āspēn — — dŭlătē ∪ ∪ — lă mănūs ∪ ∪ —. Et, Nōmĭne ĭn — ∪ ∪ hēctŏrĕ — ∪ ∪ ōpāl — — lĭ dăsēm ∪ ∪ — pĕr ĕrăm, & ſic in cæteris. Sed memineris in omni metro in fine pro lunga accipi breuem, & pro breui longam. Prior autem ſcādendi modus per duo commata. & duos ſemipedes facilior. Dictum uero Elegum παρὰ τὸ ἐλεεῖν τοὺς τεθνεότας, quod hoc carmine laudes defunctorū ſcriberent. uel παρὰ τὸ ἔλεος quod uetuſtiſſimi ſuas lamentationes elegis decantarent. nam factū eſt uocabulum à uoce, qua in fletu utimur. unde tractum eſt, ut epitaphia elegis præcipue ſcribantur uerſibus. procedente deinde tempore aliæ quoqꝫ res eo uerſu ſcribi cœperunt, hinc Horatius.

V erſibus impariter iunctis querimonia primum,
P oſt etiam incluſa eſt uoti ſententia compos.

De inuentione autem elegi uerſus, Idem Horatius ſic dicit.

Quis tamen exiguos elegos emiſerit author,
Grammatici certant, & adhuc ſub iudice lis eſt.

TERENTIANVS DE PENTAMETRO VERSV.

P entametrum dubitant, quis primus finxerit author,
Quidam non dubitant dicere Callinoum.
H exametro cum quinqꝫ pedum ſubiungitur iſte.
Parteis Heroi dupliciter recipit.
Quas penthemimeres poſſit diſiungere forma,
Has ſiquis geminet, pentametrum faciet.
S ed rēfert duo ſint, an dactylus unus in illa.
Cum duo ſunt, eadem bis repeti poterit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Subiungam exemplum, quo fiat planius iſtud,
Dēsĭnĕ mǣnălĭ ōs, dēsĭnĕ mǣnălĭ ōs.
Dactylus ut duplex, non bis ſententia currat.
Dēsĭnĕ mǣnălĭ ōs Mūsărĕ fērrĕĭō cōs.
Hoc nec præpoſitum peccat, nec parte ſequenti.
Talis utriq; loco conuenit una tome.
Si primo ſpondeus erit, tum dactylus alter,
Stabit, comma prius non poterit repeti.
Talis erit uerſus hæc portio, quam modo tracto,
Pōſtquām rēs ăsĭ ǣ. claudicat ut repetas.
Vt ſtet comma ſequens, bis dactylus adſit oportet.
Pōſtquām rēsăsĭ ǣ, Dēsĭnĕ mǣnălĭ ōs,
Dactylus in primo poſitus, ſpondeus adhærens,
Non oberit primis, officiet reliquis.
Exemplum ponam, parti quod congruat iſti,
Mūsă mĭ — ∪ ∪ hīcāu — — sās — diſcrepat hoc iterum.
Dactylus ergo duplex redeat mihi parte ſequenti,
Mūsă mĭ hī cāu sās, dēsĭnĕ mǣnălĭ ōs.
Spondeum duplicem, quæ pars prior eſt, bene ſumet.
Peccat enim tantum poſteriore tome.
Spondeos ante ergo dabis, pars cætera curret.
ō fōr tūnā tī. dēsĭnĕ mǣnălĭ ōs.
Pars prior ergo pedum admittet quēcunq; duorum,
Dactylus in reliqua bis repetundus erit.
Scandunt Pentametrum, duo ſint quaſi commata, quidam,
Vt pedibus binis ſemipedes ſuperent.
Hos ſibi coniunctos ſpondeum reddere quintum,
Pōſtquām rēsăsī ǣ dēsĭnĕ mǣnălĭ ōs.
At quidam in medio ſpondeum reddere malunt,
Semipedem & primum cum capite alterius
Iungunt, dactylico quæ fit de commate, longa.
Inde duas promptum eſt ſic remanere breueis.
His longam adnectunt, qua dactylus incipit alter.
Cernis & hinc alias tot remanere breueis.
Has ad ſemipedem iungunt in fine relictum.
Vltima nec rēfert longa ſit, an ne breuis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

S ic spondeus erit medius, duo post anapæsti.
Pōstquām rēs ăsĭ ǣ dē sĭnĕ mǣ nălĭōs.
I circo primo curabis commate semper,
Ne breuis incurrens syllaba semipedis,
S pondeum mediis nequeat coniungere longis,
ēt fī āt tā lĭs īn cĭpĕ mǣ nălĭōs.
N am lĭs, quæ breuis est, iungat sibi siue supremam
ōs, uel quæ prima est, īn caput hoc etenim est
Quia nec producta est, geminat, nec consona uireis,
Spondeus minime pes, sed iambus erit.
E xemplum idcirco uocali à parte locaui,
Longa foret ne lĭs īn cĭpĕ mǣ nălĭōs.
Quidam quia gemino constat de commate uersus,
Cludere comma prius non timuere breui.
V t sit pentameter talis, qualem modo fingo,
Hōc mĭhĭ tām grān dĕ mūnŭs hă bērĕ dă tŭr.
A ut qualis supra uersus peccare uidetur,
Sī fī āt tā lĭs īncĭpĕ mǣnălĭ ōs:
N am referre nihil, sit qualis syllaba fini,
Commataq; hoc ipsum iuris habere uolunt.
I dcirco & uerbo nunquam uno cola ligari,
Vt constet parti finis utriq; suus.
N am uitiosus erit sic pentameter generatus,
īntēr nōstrōs gēn tīlĭs ŏb ērrăt ĕ quŭs.
S pondei duo sunt, quos dixi, commate primo
Posse dari, uerum syllaba, quæ sequitur,
N ec penthemimerem uerbi cum fine relinquit,
Quæ data pentametris regula prima sonis,
N ec post dactylico debet quæ commate iungi,
Esse caput uersus dactylici patitur.
H oc ipsum melius mutata parte coibit,
Gentilis nostros inter oberrat equus.
T antam nostra nequit mensura absoluere litem.
Malo tamen longa cludere comma prius.
H os elegos dixere, solet quod clausula talis
Tristibus, ut tradunt, aptior esse modis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Quoniam autem eadem ferè lex est metrorum apud latinos, quæ & apud græcos, unde nostra fluxerunt, operæpretium uisum est, in singulis metrorum generibus, de quibus hoc tractamus libro, uersus aliquot græcos scandere, ex bonis acceptos authoribus.

EX PRIMO ILIADOS.

Μ ῆνιν ἄειδε θεὰ πηληϊάδεω ἀχιλῆος
Ο ὐλομένην, ἣ μυρί' ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκεν.
Π ολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι προΐαψεν
Η ρώων, αὐτοὺς δ' ἑλώρια τεῦχε κύνεσσι,
Ο ἰωνοῖσί τε πᾶσι. διὸς δ' ἐτελείετο βουλή.
Μ ῆνιν ἄ — υ υ ειδε θε — υ υ ὰ πη — — ληϊά — υ υ δεω ἀχι-
— υ υ λῆος — υ,
Ο ὐλομε — υ υ, νην ἣ — — μυρία — υ υ χαιοῖς — — ἄλγε' ἔ
— υ υ θηκεν — υ.
Π ολλὰς — — δ' ἰφθι — — μους ψυ — — χὰς ἄϊ — υ υ δι προΐ
— υ υ αψεν — υ.
Η ρῶ — — ων, αὐ — — τοὺς δ' ἑ — — λώρια — υ υ τεῦχε κύ
— υ υ νεσσι — υ,
Ο ἰω — — νοῖσί τε — υ υ πᾶσι, δι — υ υ ὸς δ' ἐτε — υ υ λείε-
το — υ υ βουλή — —.

E cce in primis quatuor sedibus uel dactylus uel spondeus indifferēter ponitur, in quinta autem semper dactylus, & in sexta spondeus, uel eius loco trochæus. licet in quinta spondeus interdum inueniatur. Illud autem δεω ἀχι — υ υ dictū est per συνίζησιν, ubi δεω breuis & longa pro una longa. sic Virgilius posuit, Solio cum Iuppiter aureo, ubi reo breuis, & longa pro una longa.

EX THEOCRITI AMOEBEO CARMINE.

Α γκεα, καὶ ποταμοί θεῖον γένος, αἴ τι μενάλκας Μενάλκας
Π ῆποχ' ὁ συρικτὰς προσφιλὲς ἇσε μέλος,
Β όσκοιτ' ἐκ ψυχᾶς τὰς ἀμνάδας, ἢν δέ ποκ' ἔνθῃ
Δάφνις ἔχων δαμάλας, μηδὲν ἔλασσον ἔχοι.
Κ ρᾶναι, καὶ βοτάναι γλυκερὸν φυτόν. αἴπερ ὁμοῖον Δάφνις
Μουσίσδει Δάφνις ταῖσιν ἀηδονίσι,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Τοῦτο τὸ βωκόλιον παίνετε, κἤν τι μενάλκας
τῇδ' ἀγάγοι, χαίρων ἄφθονα πάντα νέμοι. In his uersibus scanduntur heroi, ut suprascripti homerici, Pentametri uero elegi sic.

Γ ἠ πόχο — ∪ ∪ σῦρι — — κτᾶς — πρόσφιλὲς — ∪ ∪ ἀσίμε — ∪ ∪ λός ∪. uel sic sine cæsuris.

Γ ἡ πόχο — ∪ ∪ σύρι — — κτὰς πρὸς — — φίλες ἀ ∪ ∪ — σί μέλος ∪ ∪ ∪. Secundus Pentameter.

Δ ἄφνις ἐ — ∪ ∪ χῶνδε μὰ — ∪ ∪ λᾶς — μηδενὲ — ∪ ∪ λᾶσ σονὲ — ∪ ∪ χοι —. & sine cæsuris.

Δ ἄφνις ἐ — ∪ ∪ χῶνδε μὰ — ∪ ∪ λᾶς μὴ — — δὲ νὲ λᾶς ∪ ∪ — σὸν ἔχοι ∪ ∪ —. Tertius pentameter.

Μ οὖσαις — — διδάφ — — νις — ταῦσ' ἵνα — ∪ ∪ ἡδόνι — ∪ ∪ σι ∪. & sine cæsuris.

Μ οὖσαις — — διδάφ — — νις ταῦ — — σ' ἵνα ἡ ∪ ∪ — δόνισι ∪ ∪ ∪. Quartus Pentameter.

Τ ἢν δ' ἀγά — ∪ ∪ γοι χαι — — ρων — ἄφθονα — ∪ ∪ πάντα νέ — ∪ ∪ μοι —. & sine cæsuris.

Τ ἢν δ' ἀγά — ∪ ∪ γοι χαί — — ρων ἀ — — φθονα πάν ∪ ∪ — τα νέμοι ∪ ∪ —. Vides his pentametris duo esse commata, & eodem modo scandi, ut supra latina ostendimus. Quare uel hinc colligere possumus à græcis & hæc & alia ferè omnia latinos accepisse, ut mittam & pedum, & metrorum, & accidentium metris nomina uel græca, uel à græcis detorta. Si quisquam igitur est, qui negat, non necessarias esse græcas literas hominibus nostris, quàm recte sentiat, breui puto cognoscet, cum uel pueris de bonis literis docte disputantibus, ipse interim astabit, ὡς ὄνος πρὸς λύραν, ut aiunt.

DE VERSU IAMBICO SENARIO.

Iambicus uersus, qui à græcis τρίμετρος, quod treis διποδίας habeat à latinis eadem ratione ternarius, uel quia è sex pedibus simplicibus constat, Senarius appellatur, suscipit in locis imparibus. id est in primo, tertio, quinto, pedes quinque, iambum ∪ — tribrachyn ∪ ∪ ∪ Spondeum — — Dactylum — ∪ ∪ Anapæstum ∪ ∪ — in paribus uero. id est in secundo, quarto, sexto, treis, iambum ∪ — tribrachyn ∪ ∪ ∪ pyrrhichium, sed hunc in fine duntaxat ∪ ∪ ratione ultimæ syllabæ, quæ in omni metro, ut supradixi indifferenter ponitur. Legitimus autem

iambicus è solis iãbis cõstat, ut etiã à principio, cũ inuẽtus est. Deinde grauitatis gratia, spõdeus, & qui ex illo nascunt, dactylus, anapæstus nothi pedes in locis tm̃ imparibus recepti sunt. unde Terẽtianus.
Sed quia recepit lex iambi dactylum,
Spondeon, aut qui dactylo est contrarius.
Vt iam tenemus, impari tamen loco. De eodem sic Horatius.
Syllaba longa breui subiecta uocatur iambus
Pes citus. unde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen iambeis, cum senos redderet ictus.
Primus ad extremum similis sibi. Non ita pridem.
Tardior ut paulo, grauiorq; ueniret ad aureis,
Spondeos stabileis in iura paterna recepit
Commodus, & patiens, non ut à sede secunda
C ĕderet, aut quarta socialiter. Ex omnibus iambis tale est Horatii.
Sŭīs ∪ — ĕtīp ∪ — sărō ∪ — măuī ∪ — rĭbūs ∪ — rŭĭt ∪ ∪,
Tale & illud. Mĭnā ∪ — cĭs aūt ∪ — ĕtrū ∪ — scă Pōr ∪ — sĕ
næ ∪ — mănūs ∪ —. Itẽ reliqua oĩa, quæ subiungunt hexametris illius epōdi. Altera iã terit bellis ciuilibus ætas, ut illud, ĕā ∪ — mŭsō ∪ — mnĭs ē ∪ — xĕcrā ∪ — tăcī ∪ — uĭtās ∪ —. Terentianus de hoc metro partim è solis iambis, partim etiam immisto spondeo & semel dactylo in locis imparibus.
ă dē sto ĭām bĕ præ pĕs, ēt tŭī tĕnāx
Vĭgō rĭs ād dĕ cōn cĭtūm cĕlēr pĕdĕm.
Nēc āltĕrī ŭs ĭn dĭgēns ŏpīs uĕnī.
Sĕd īp sĕ uē rŭs, īn tĕgēr quĕ gē stĭēns,
ă dūs stă fēl lĕ, quālĭs ān tĕ cār mĭnă
Dăbās ămā rŭs ūl tŏr, īm pŏtēns, tŭī.
Vĭdēs, ŭt ī ctă uēr bă rā ptĕt īm pĕtŭs,
Brĕuēm quĕ crē bră cōn sĕquēn dŏ lōn gŭlă,
Cĭtūm sŭb īn dĕ uōl uăt ār ctĭūs sŏnŭm,
ĭ ām bŭs. īp sĕ sēx ĕnīm lŏcīs mănĕt.
Et inde nomen inditum est senario.
Sed ter feritur. hinc trimẽtrus dicitur,
Scandendo binos quod pedes coniungimus.
Quæ causa cogat, non morabor edere.
Nam mox poetæ, ne nimis secet breuis.

Lex hæc iambi uerba pauca admitteret,
Dum parua longam ſemper alterno gradu,
Vrget, nec aptis exprimi uerbis ſinit
Senſus, aperte diſſidente regula,
Spondeon, & quos iſte pedes ex ſe creat,
Admiſcuerunt, impari tamen loco,
Pedemq; primum, tertium, quintum quoq;
Iuuēre paulo ſyllabis maioribus.
At qui cothurnis regios actus leuant,
Vt ſermo pompæ regiæ capax foret
Magis, magiſq; latioribus ſonis
Pedes frequentant, lege ſeruata tamen,
Dum pes ſecundus, quartus, & nouiſſimus
Semper dicatus uni iambo ſeruiat.
Nām nūl lŭsălĭ ūs pō nĭtūr, tāntūm sŏlēt
Tēmpŏrĭ bŭs ǣ quūs nōn rĕpēl lī trī brăchȳs.

In tragœdiis autem uerſus è ſolis iambis non laudatur. quare uix talē inuenias, ſed ſemper in locis paribus ex iābo aut tribreui, in cæteris indifferenter ex iambo, ſpondeo, dactylo, anapæſto tribreui. In comœdiis uero in ſecundo loco & ſimilibus, ſpondeus etiam inuenitur, nec non & dactylus, & anapæſtus, ſed frequentius ſpondeus. Quod faciunt Comici, ut ſolutam orationem imitentur. Scandamus igitur aliquot ſenarios uerſus, primo comicos, deinde tragicos, ut quod dicimus, appareat exemplo manifeſtius. Ex Andria Terentii.

Vōsī — — ſtǣcīn — — tro aūfēr — — te ăbī ∪ — tĕ. Sō ∪ — sĭā ∪ —
ădēs ∪ — dūm pāu — — cīs tē — — uŏlō ∪ — dīctūm — — pŭtā ∪ —
Nēmpe ūt — — cūrēn — — tūr rē — — cte hǣc. īm — — mo ălĭūd ∪ ∪ —. Quĭd ēſt ∪ —,
Quōd tĭbĭ — ∪ ∪ mĕa ārs ∪ — ēffĭcĕ — ∪ ∪ re hōc pōſ — — sĭtām ∪ — plĭŭs ∪ ∪?
Nĭhĭlī ∪ ∪ — ſtāc ŏpŭs — ∪ ∪ ēſt ār — — te ād hānc — — rēm quām — — părō ∪ —,
Sĕd hīs ∪ — quās sēm — — pĕr īn ∪ — te īntēl — — lēxī — — sĭtās ∪ —.

F ĭde ēt ∪ — tăcĭtūr ∪ ∪ — nĭtā ∪ — te ēxpē — — ctō quīd
— — uĕlīs ∪ —.

Ex Hercule furente Senecæ:

S ŏrōr ∪ — tŏnān ∪ — tĭs(hōc ∪ — ĕnīm ∪ — sōlūm — —
mĭhī ∪ —.

Nōmēn — — rĕlī ∪ — ctum ēst sēm — — pĕr ălĭ ∪ ∪ ∪ ēnūm
— — iŏuēm ∪ —.

ā ctēm — — plă sūm ∪ — mī uĭdŭ — ∪ ∪ ădē ∪ — serŭi æ,
∪ ∪ — thĕrĭs ∪ ∪.

L ŏcūm ∪ — quĕ cœ̄ ∪ — lō pūl — — să, pēl ∪ — lĭcĭbūs
∪ ∪ — dĕdī ∪ —.

Tēllūs — — cŏlēn ∪ — da ēst, pēl — — lĭcēs ∪ — cœ̄lūm
— — tĕnēnt ∪ —.

Ex Menãdro, ut citat Stobæus, trimetri iambici acatalecti.

Οἴκοι μένειν χρὴ, καὶ μένειν ἐλεύθερον.
Στρατεία δ' οὐ φέρει περιουσίαν οὐδεμίαν,
Ἐφήμερον δ' ἔχει, καὶ προπετῆ τὸν βίον.
Οὐ πεῖραν ἔχομεν ὄντος οὐ σωτηρίου.
Εὐλοιδόρητον, ὡς ἔοικε φαίνεται
Τὸ τοῦ στρατιώτου σχῆμα, καὶ τὸ τοῦ ξένου.
Κομψὸς στρατιώτης, οὐδ' ἂν εἰ πλάττοι θεὸς,
Οὐθεὶς γένοιτ' ἄν.

οῖ κοῖ — — μένειν ∪ — χρὴ καὶ — — μένειν ∪ — ἐλεῦ ∪ —
θερόν ∪ ∪

στρατεῖ ∪ — ᾱ δ' οῦ — — φέρει ∪ — περιοῦ ∪ ∪ — σίαν οῦ — —
δεμίαν ∪ ∪ ∪.

ἐφή ∪ — μερον ∪ — δ' ἔχει ∪ — καὶ προπε — ∪ ∪ τῆ τὸν — —
βίον ∪ ∪.

οὐ πεῖ — — ραν ἔχο ∪ ∪ ∪ μεν ὄν ∪ — τος οὐ ∪ — σωτη — —
ρίου ∪ —.

εὐλοῖ — — δόρη ∪ — τον, ὡς ∪ — ἔοι ∪ — κε φαῖ ∪ — νεται ∪ —
τὸ τοῦ ∪ — στρατιω ∪ ∪ — του σχῆ — — μα, καὶ ∪ — τὸ τοῦ ∪ —
ξένου ∪ —.

κόμψος — — στρατιώ ∪ ∪ — της οὐ — — δ' ἂν εἰ ∪ — πλάττοι
— — θεὸς ∪ ∪ οὐθεὶς — — γένοι ∪ — τ' ἄν.

EX PLVTO ARISTOPHANIS.

Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐστὶν ὦ ζεῦ καὶ θεοὶ
Δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου
Ἢν γὰρ τὰ βέλτισθ' ὁ θεράπων λέξας τύχῃ,
Δόξῃ δὲ μὴ δρᾶν ταῦτα τῷ κεκτημένῳ,
Μετέχειν ἀνάγκη τὸν θεράποντα τῶν κακῶν.
ὡς ἀρ — — γαλεον ∪∪— πρᾶγμε — — στιν ὦ ∪— ζεῦ καὶ
— — θεοὶ ∪—
δοῦλον — — γενε ∪— σθαι παρα —∪∪ φρονοῦ ∪— τος
δε — — σποτου ∪—
ἢν γὰρ — — τὰ βελ ∪— τισθ' ὁ θε —∪∪ ράπων ∪— λεξας
— — τυχῃ ∪—,
δοξῃ — — δὲ μὴ ∪— δρᾶν ταυ — — τα τῷ ∪— κεκτη — —
μενῳ ∪—,
μετεχειν ∪∪— ἀναγ ∪— κη τὸν — — θεραπον ∪∪— τα τῶν
∪— κακῶν ∪—.

EX HECVBA EVRIPIDIS.

Ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα, καὶ σκότου πύλας
Λιπὼν, ἵν' ᾅδης χωρὶς ᾤκισται θεῶν,
Πολύδωρος ἑκάβης παῖς γεγὼς τῆς κισσέως,
Πριάμου τε πατρός· ὅς μ', ἐπεὶ φρυγῶν πόλιν
Κίνδυνος ἔσχε δορὶ πεσεῖν ἑλληνικῷ·
Δείσας, ὑπεξέπεμψε τρωϊκῆς χθονὸς,
Πολυμήστορος πρὸς δῶμα θρηϊκίου ξένου.
ἥκω — — νεκρῶν ∪— κευθμῶ — — να καὶ ∪— σκοτου ∪—
πυλας ∪—
Λιπων ∪— ἵνα ∪— δης χω — — ρὶς ᾧ ∪— κισται — — θε
ῶν ∪—,
Πολυδω ∪∪— ρος ἑκα ∪∪∪ βης παῖς — — γεγὼς ∪— τῆς
κις — — σεως ∪—,
Πριάμου ∪∪— τε πα ∪— τρός· ὅς ∪— μ' ἐπεὶ ∪— φρυγῶν
∪— πολιν ∪∪
κινδυ — — νος ἔ ∪— σχε δορει ∪∪∪ πεσεῖν ∪— ἑλλη — —
νικῷ ∪—.

Δέσποτας — —, ὕπεξ ∪ — ἔπεμ ∪ — ψέφω ∪ — ἴκης ∪ — χθό
νος ∪ ∪.
Γόλυμη ∪ ∪ — σόρος ∪ — πρόσδω — — μάθρηι ∪ — κίου ∪ —
ξένου ∪ —.

TERENTIANVS DE COMICIS ET TRAGICIS VERSIBVS.

Culpatur autem uersus in tragœdiis,
Et rarus intrat ex iambis omnibus,
Vt ille contra, qui secundo & talibus,
Spondeon, aut quem comparem receperit.
Sed qui pedestres fabulas socco premunt,
Vt quæ loquuntur sumpta de uita putes,
Vitiant iambum tractibus spondaicis.
Et in secundo, & cæteris æque locis.
Fidemq; fictis dum prōcurant fabulis,
In mētra peccant arte, non inscitia,
Ne sint sonora uerba consuetudinis.
Paulumq; rursus à solutis differant.
Magis ista nostri. nam ferè græcis tenax
Cura est iambi, uel nouellis comicis,
Vel qui in uetusta præcluent Comœdia.

DE DIMETRO IAMBICO.

Dimetrum Iambicum acatalectum Archilochium constat è quatuor integris pedibus. recipitq; in locis imparibus, idest in prima & tertia sede iambum, & cæteros, quos trimetrum. in locis uero paribus hoc est in secunda, & quarta sede, iambum uel tribreuem, sed in fine & Pyrrhichium. quales multi sunt uersus apud Horatium suppositi aliis, ut hic, trimetris.

Quāndō rĕpō stūm cæ cŭbum ād fēstās dăpēs,
Vīctō — — rĕ læ ∪ — tūs cæ — — săre ∪ ∪
Tēcūm sŭb āltā (sīc Iŏuī grātūm) dŏmō
Bĕā ∪ — tĕ Mē ∪ — cœnās — — bĭbăm ∪ ∪, Hic aūt, Herois
Nōx ĕrăt, ēt cœlō fūl gēbāt lūnă sĕ rēnō
īntēr — — mĭnō ∪ — ră sȳ ∪ — dĕră ∪ ∪.

Cūm tū māgnō rūm nū mēnsæ sūră dĕ ōrūm,
īnuēr — — bāiū ∪ — rābās — — mēă ∪ ∪.

Hoc carmine constat etiam hymnus ille, ac rhythmus in sacris libris in laudem immaculatæ Virginis.

Quēm tēr — — răpōn ∪ — tūs æ̅ ∪ — thĕră ∪ ∪
Cōlūnt ∪ — ădō ∪ — rānt præ̅ — — dĭcānt ∪ —
Trīnām — — rĕgēn ∪ — tēm mā — — chĭnăm ∪ ∪
Claūstrūm — — Mărī ∪ — æ̅bā — — iŭlăt ∪ ∪.

Vbi ut id obiter admoneam, æthera nominatiuus est fœminini generis ab accusatiuo græco τὸν αἰθέρα hæc æthera, sicut τὸν κρατῆρα hæc cratēra. Maria autem & si corripit primam & secundam apud Claudianum, tamen quia hebraicum est nomen, puto penultimam habere indifferentem.

DE IAMBICO TETRAMETRO.

Iambicum tetrametrum, quod latine quadratum & octonarium dicitur, eosdem pedes in locis paribus, ac imparibus admittit, quos & trimetrum. nam si trimetro duos præposueris pedes, ex iis, quos illud recipit, tetrametrum facies, Quod sic docet Terentianus.

Sed hic trimētrus quando duplicem pedem
A capite sumet, tunc quadratus dicitur.
Idemq; dictus est & octonarius.
Ante ergo uersum collocabo Iambicum.

Phăsē ∪ — lūsīl ∪ — lĕ quēm ∪ — uĭdē ∪ — tĭs hō ∪ — spĭtēs ∪ —.

Quadratus iste talis effici potest.

ă dēst ∪ — cĕlēr — ∪ phăsē ∪ — lūsīl ∪ — lĕ quēm ∪ — uĭdē ∪ — tĭs hō ∪ — spĭtēs ∪ —.

Huiusmodi uersus iābicos quadratos acatalectos non legi in usu apud nostros, catalecticos autē legi apud Catullū, Cuius generis est illud Epigramma in Thallum, qui Catullo palliū, & sudariū inuolauerat,

Cĭnæ ∪ — dĕ Thāl ∪ — lĕ mōl ∪ — lĭōr ∪ — cŭnī ∪ — cŭlī ∪ — căpīl ∪ — lō —.
Rĕm īt ∪ — ĕ pāl ∪ — līūm ∪ — mĭhī ∪ — mĕūm ∪ — quŏdīn ∪ — uŏlā ∪ — stī —. Vides his deesse syllabam, ut

sint octo

ſint octo ſimplices pedes iambi. Qui poterunt effici quadrati per fecti, ſi dixeris.

C ĭnǣdē Thāllē mōllĭōr cŭnĭcŭlī căpĭllŭlō,

Rĕmĭttē pāllĭūm mĭhī mĕūm, quŏd īnuŏlāuĕrās. Apud Comicos tamen ſæpe inuenies id genus octonarios uerſus, non tamen ſeruata lege Iambici metri, ſed in omni ſede indifferenter poſitos ſpondeum, dactylum, Anapæſtum præterquam in octaua, ubi ſemper eſt iambus. quales ſunt illī apud Terentium.

ĕ nĭmuē ∪∪– rŏDā ∪– uĕnĭhil ∪∪– lŏci ēſt ∪– sē gnĭtĭ –∪∪ ǣnĕquĕ –∪∪ sōcōr –– dĭæ ∪–.

Quāntum īn –– tēllē –– xī mŏdŏ –∪∪ sĕnīs ∪– sēn tēn –– tĭām ∪– dē nū –– ptĭīs ∪–

Quǣ sī –– nōn ā –– ſtū prō –– uĭdēn ∪– tūr me aūt –– hĕrūm ∪– pēſsūn –– dăbūnt ∪–. Et nota .n. uero ſic dictum, ut ſupra ſine inuidia, ut u ꝑ nihilo habeatur, ut ait Priſc.

S ed de hoc metro multa dici poſſent, quæ prætermittimus dicenda, cum Terentium dabimus excuſum typis noſtris.

DE IAMBICO CLAVDO.

E ſt quoddã genus Iambici uerſus delumbe, & Claudum, quod græci σκάζον & χωλίαμβον appellant. habet enim in fine pro iambo ſpondeum. Differt autem à perfecto ſenario iambico, quod hic in ſexta ſede ſpondeus eſſe debet, tum in quinta ſemper iambus. nam cum ſcandantur iugati hi pedes in choliambo, tertius pes iugatus, ſemper eſſe debet epitritus primus, ideſt prima breuis ante treis longas. Cauendum igitur, ne in quinta ſede ponatur ſpondeus, aut alii, quos integer ſenarius Iambicus in ea ſuſcipit. Hanc legem accurate ſeruauit Perſius his uerſibus claudis.

Nēc fōn –– tĕlā ∪– brăprō ∪– lŭī ∪– căbāl ∪– līnō ––.

Nĕc īn ∪– bĭcĭpĭ ∪∪∪ tī ſō –– mnĭāſ ∪– sĕ pār ∪– nāsō ––:

Mĕmĭni ūt ∪∪– rĕpēn ∪– tĕ sīc ∪– pŏē ∪– tă prō ∪– dīrĕm –∪.

Hĕlĭcō ∪∪– nĭdās ∪– quĕ pāl ∪– lĭdām ∪– quĕ pȳ ∪– rēnēn ––.

īllīs – – rĕlīn ∪ – quō,quō – – rum ĭmā ∪ – gĭnēs ∪ –
lāmbūnt – –.
Hĕdĕræ ∪ ∪ – sĕquā ∪ – cēsīp – – sĕ sē ∪ – mĭpā ∪ –
gānŭs – ∪.
ādsā – – crăuā ∪ – tūm cār – – mĕn ōf ∪ – fĕrō ∪ –
nōſtrŭm – ∪.
Quĭsēx ∪ – pĕdī ∪ – uit psī – – tăcō ∪ – sŭūm ∪ –
χοῖρε – ∪.
Pīcās – – quĕ dŏcŭ ∪ ∪ ∪ īt nō – – ſtră uēr ∪ – băcō
∪ –. nārīſ – –
Măgī ∪ – ſtĕr ār ∪ – tĭs, īn ∪ – gĕnī ∪ – quĕ lār ∪ –
gītŏr – ∪.
Vēntēr – –, nĕgā ∪ – tās ār – – tĭfēx ∪ – sĕquī ∪ –
uōcēs – –.
Quōd sī – – dŏlō ∪ – sī spēs – – rĕfūl ∪ – sĕrīt ∪ –
nūmmī – –,
Cōruōs – – pŏē ∪ – tās, ēt – – pŏē ∪ – trĭdās ∪ –
pīcās – –
Cāntā – – rĕ crē ∪ – dās pē – – găsē ∪ – ĭūm ∪ –
mēlŏs – ∪. Ecce in quinta ſede ſemper eſt iambus, & in ſexta ſpondeus, uel pro ſpondeo trochæus, quia, ut ſæpe dictum eſt, in fine breuis pro longa ponitur. Quo nam modo autem melos poſſit primam producere, diximus in primo modo quo in primo loco poſitæ ſyllabæ cognoſcuntur. Dicitur autem σκάζων à græcis, quia claudicat. nam ſextus pes in hoc metro maior eſt, quàm ſextus, qui in ſenario perfecto. σκάζω enim eſt claudico, unde σκάζων σκάζοντος participium, ideſt claudicans. eadem ratione χωλίαμβον dicunt. χωλὸς enim græce, latine claudus. unde choliambus componitur, quaſi claudiambus. Huius carminis inuentor fuiſſe dicitur Hipponax. De ſcazonte hæc Terentianus.

Claudum trimētrum fecit alitĕr Hīp ∪ – pōnāx – –
Ad hunc modum, quo claudicant ĕt hī ∪ – uērſus – –.
Idcirco græce nuncupatŭs ēſt ∪ – σκάζων – –
Hic non iambum reddidit pĕdēm ∪ – sēxtŭm – ∪,
Penultimam ſed pro breui trăhīt ∪ – lōngăm – ∪,
Nouitate ductus, non ut inſcĭūs ∪ – lēgĭs – ∪.

Sed quia

Sed quia iugatos scandimus pedes υ – istos – –,
Pæona fieri perspicis pedem in υ – fine – υ.
Epitritus nam primus implet hanc υ – partem – υ,
Breuis locata cum sit ante treis υ – longas – –.
Quare cauendum est, ne licentia υ – sueta – –
Spondeon, aut qui procreantur ex υ – illo – –
Dari putemus posse nunc loco υ – quinto – –,
Ne deprehensæ quattuor simul υ – longæ – –
Parum sonoro fine destruant υ – uersum – υ.
Nam dactylum parem ue, quid tibi υ – dicam – υ?
Cum tantum iambus hoc loco probe υ – poni – –;
Aliusq; nullus rite possit ad υ – mitti – –.
Hoc Mimiambus Mattius dedit υ – metron – υ.
Nam uatem eundem est attico thymo υ – tinctum – υ
Pari lepore consecutus et υ – metro – –.

DE METRO TROCHAICO.

Trochaicum metrum iambico contrarium est, non susceptione pedum (eosdem enim utrunque recipit, nisi quod nec trochæum iambicum, nec iambum trochaicum) sed dispositione per sedes. nam sicut iambus in paribus ponitur locis, ita in disparibus trochæus. Vnde Terentianus.

Nam pes uterq;, quia sibi est contrarius,
Gaudet locorum dispari custodia.
Trochæus ergo semper impari loco,
Pariq; iambus rite collocabitur.

Recipit igitur hoc metrum in locis imparibus trochæum, tribrachyn, in locis autem paribus, & hos & spondeum, & dactylum & anapæstum. quanquam tribrachys in septimo non admittitur. Præterea, Tribrachys & Dactylus, & Anapæstus non nisi raro admittendi sunt. id quod & in iambico obseruandum est. Accipere autem trochaicum eosdem pedes, quos & iambicũ, hinc manifeste apparet, quod si à tetrametro iambico acatalecto dempta prima fuerit syllaba, fiet Trochaicum Tetrametrum Catalecticum. & si fuerit iambicum è solis iãbis, fiet trochaicũ è solis trochæis. sin autẽ illud in dispa

ribus locis ſpondeum & alios habuerit, & hoc ex iiſdem conſtabit. fiat igitur Catulli illud ex catalectico acatalecticum ſic.

R ĕmīt ∪– tĕ pāl ∪– lĭūm ∪– mĭhī ∪– mĕūm ∪– quŏdīn ∪– uŏlā ∪– uĕrās ∪–, erunt omes iambi. quod ſi dempſeris primam ſyllabam Re, fiet trochaicum catalecticum è ſolis trochæis ſic, Mīttĕ –∪ pāllĭ –∪ ūmmĭ –∪ chīmĕ –∪ ūm quŏd –∪ īnnŏ –∪ lāuĕ –∪ rās –. ecce ſeptem ſunt trochæi, & supereſt ſyllaba. Poteris etiam facere trochaicum tetrametrum catalecticum ex iambo ſenario præponendo creticum –∪–. Nam ſi præpoſueris creticum, puta Sōcrătēs –∪– illi Horatiano, Bĕātŭs īllĕ quī prŏcūl nĕgōtĭīs, fiet trochaicum tale. Sōcră –∪ tēs bĕ –∪ ātŭs –∪ īllĕ –∪ quī prŏ –∪ cūl nĕ –∪ gōtĭ –∪ īs –. in quo uerſu licet trifariam uariare principium ſecūdum ſolutionum numerum, quas habere poteſt creticus –∪–. Soluendo igitur primam cretici, fiet tale, Dĭŏgĕ ∪∪∪ nēs bĕ –∪ ātŭs –∪ īllĕ –∪ quī prŏ –∪ cūl nĕ –∪ gōtĭ –∪ īs –. Soluendo Secundam, Tale. Dē mŏ –∪ phĭlĕ bĕ ∪∪∪ ātŭs –∪ īllĕ –∪ quī prŏ –∪ cūl nĕ –∪ gōtĭ –∪ īs –. Soluendo utranque, tale, Quŏd ăgĭs ∪∪∪ ăgĕ, Bĕ ∪∪∪ ātŭs –∪ īllĕ –∪ quī prŏ –∪ cūl nĕ –∪ gōtĭ –∪ īs –. Sin autem iambicum ſenarium non fuerit è ſolis iambis, quale eſt hoc Horatii Nēptū –– nŭs āl ∪– tōtūn –– dĭt hȳ ∪– bērnūs –– să lō ∪– præponendo ei creticum, ut Nauitas, fiet tale, Nāuĭ –∪ tās Nē –– ptūnŭs –∪ āltō –– tūndĭt –∪ hȳbēr –– nūs să –∪ lō –. Huius autem generis ſunt illa apud Suetonium in Iulium Cæſarem.

G āllĭ –∪ ām Cǣ –– sār sŭb –∪ ēgīt –– Nīcŏ –∪ mēdēs –– Cǣsă –∪ rĕm ∪.

ē ccĕ –∪ Cǣſār –– nūnc trĭ –∪ ūmphāt ––, quī sŭb –∪ ēgīt –– gāllĭ –∪ ăm ∪.

N īcŏ –∪ mēdēs –– nūnc trĭ –∪ ūmphāt ––, quī sŭb –∪ ēgīt –– Cǣsă –∪ rĕm ∪.

T alia etiam ſunt Terentiani trochaica, ut illa.

S ȳllă –∪ bās quǣ –– rītĕ –∪ mētrō –– cōngrŭ –∪ ūnt hē –– rōĭ –∪ cō, –.

Captūs – ∪ ūt mē – ∪ ūs fē – ∪ rēbāt – –, dispū – ∪ tā
tās – – āttū – ∪ lī – :
Versī – ∪ būssā – – nēmō – ∪ dōrūm – –, quō sō – ∪
nōrā – ∪ lēuī – ∪ tās –.
ā ddī – ∪ tā stȳ – ∪ līlē – ∪ uārēt – – sīccī – ∪ ōrīs – –
tædī – ∪ ūm ∪.

Hæc primus Baſſine fili, & tu gener Nouate mi
Perpolite quā poteſtis crebriore limula,
Non pater tanquā, ſocerq́; ſed uelut ſim extrarius.
Intueri uos oportet, an ſatis ſit litteris
Singulis diſcreta recte, quæ cui eſt natiuitas. & reliqua id genus quā plurima. Et notandum in huiuſmodi trochaicis duo debere eſſe commata, ita ut ſemper quartus pes primum finiat comma, quod idem quoque Terentianus præcipit his trochaicis.

Regulam ſeruans ubiq;, finis ut quarti pedis
Nominis, uerbi'ue fine, comma primum terminet.
Hac enim tome probatur metron hoc trochaicum.
Hunc modum ſi competenti pertulit ductu ſtylus.
Siue prouiſo tenore ceſſit effectus labor. Huius generis etiam eſt hymnus ille rhythmicus in ſacris literis.

Pāngē – ∪ līnguā – ∪ glōrī – ∪ ōsī – – præmī – ∪ ūm
cēr – – tāmī – ∪ nīs ∪
ē t sū – ∪ pēr crū – ∪ cīs trō – ∪ phæō – – dīc trī – ∪
ūmphūm – – nōbī – ∪ lē ∪,
Quālī – ∪ tēr rē – ∪ dēmptōr – ∪ ōrbīs – ∪ īmmō – ∪
lātūs – – uīcē – ∪ rīt ∪. Eſt enim id genus trochaicum frequentiſſimum. Illud etiam notandum, quod ſicut ex Senario Iambico fieri poteſt trochaicum catalecticum, præponendo creticum, ita ex trochaico catalectico tetrametro fieri poteſt iambicum ſenarium acatalectum remoto cretico. Poſſent dici & alia de metro trochaico, ut de monometro, de dimetro, de trimetro, item quare præpoſito cretico contingat in locis paribus eſſe ſpondeum, dactylum, anapæſtum, ſed non tantum mihi datur otii. Remitto igitur ſtudioſos ad Terentianum, & alios, qui erudite de arte ſcripſerūt. Sed ſcandamus tria metra trochaica catalectica ex equitibus Ariſtophanis, totidemq́; ex Iphigenia in Aulide Euripidis.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Ὦ γέροντες ἡλιασταὶ φράτορες τριωβόλου,
Οὓς ἐγὼ βόσκω κεκραγὼς, καὶ δίκαια, κἄδικα,
Παραβοηθεῖθ', ὡς ὑπ' ἀνδρῶν τύπτομαι ξυνωμοτῶν.
ὦγέ — υ ροντὲς — υ ἡλὶ — υ ἀσταὶ —— φρᾱτὸ — υ ρὲς τρὶ
— υ ωβὸ — υ λου —.
Ο οὓς ἐ — υ γὼ βο —— σκω κὲ — υ κρᾱγὼς —— καὶ δὶ — υ
καὶ ἄ — υ κἀδὶ — υ κὰ υ,
Πᾰρᾰβὸ υ υ υ ηθεῖ —— θὼς ὑ — υ πἀνδρῶν —— τύπτὸ
— υ μαι ξὺν — υ ὼμὸ — υ τῶν —.

EX EVRIPIDE.

Μηδὲν ἂν χρέους ἔκητι προστάτην θείμην χθονὸς,
Μήδ' ὅπλων ἄρχοντα. νοῦν χρὴ τὸν στρατηλάτην ἔχειν,
Πόλεος ὡς ἄρχων ἀνὴρ πᾶς, ξυνέσιν ἣν ἔχων τύχῃ.
Μηδὲ — υ ναν χρὲ — υ οὓς ἐ — υ κητὶ — υ προστὰ — υ την
θεῖ —— μην χθὸ — υ, νὸς υ
Μ ηδὸ — υ πλῶν ἀρ —— χοντὰ — υ, νοῦν χρὴ —— τὸν στρᾰ-
— υ τηλᾱ — υ την ἐ — υ χειν —,
Π όλὲὸς υ υ υ ὡς ἀρ —— χων ἀ — υ νὴρ πᾶς ——, ξυνὲσὶν
υ υ υ ἣν ἐ — υ χων τὺ — υ χῃ —

DE HENDECASYLLABO SAPPHICO.

Hendecasyllabi Sapphici duo sunt Genera, alterum, quo sæpe usus est Horatius, alterum, quod alio nomine Phalæcium dicitur.

Illud apud Horatium constat quinque pedibus Trochæo, Spondeo, Dactylo, Duobus trochæis. quanquam ultimo etiam spõdeo. Quale est illud ad Augustum Cæsarem, in quo primi tres uersus sunt eiusdem generis. Inde subiungit Adonius in quarto ordine, constans Dactylico dimetro catalectico, idest è dactylo, & spondeo, uel trochæo pro spondeo. Postea sunt iterum tres eiusdem generis, & quartus rursum Adonius. & sic ad finem usq; iisdem generibus carminis.

Iām să — υ tīs tēr —— rīs nĭuĭs — υ υ ātquĕ — υ dīræ ——
Grāndĭ — υ nīs mī —— sīt pătĕr — υ υ, ĕt rŭ — υ bēntī ——
Dēxtĕ — υ ră să —— crās ĭăcŭ — υ υ lătŭs — υ ārcēis ——

Tĕrrŭĭt

Tērrŭĭt – ∪ ∪ ūrbĕm – ∪.

Tērrŭ – ∪ ītgēn – – tēsgrăuĕ – ∪ ∪ nē rĕ – ∪ dīrĕt – ∪
Sēcŭ – ∪ lūm pȳr – – rhæ nŏuă – ∪ ∪ mōnſtră – ∪ queſtæ – –
ōmnĕ – ∪ cūm prō – – teūs gĕnŭs – ∪ ∪ ēgĭt – ∪ āltōs – –.

Vīsĕrĕ – ∪ ∪ Mōntēis – –.

A Iterum Hendecaſyllabi genus conſtat etiam quinque pedibus ſpondeo, dactylo, & tribus trochæis. ſed quanquam in prima ſede legitimus pes eſt ſpondeus, tamen & trochæus, & iambus eam ſibi uſurparunt. Hoc genere carminis Catullus uſus eſt, & Martialis. Horatius nunquam. diſtat autem hoc à ſuperiore diſpoſitione pedum. Illud enim in prima ſede ſemper habet trochæum, in ſecunda ſpondeum, in tertia dactylum, inde duos trochæos. Hoc in prima legitimum habet ſpondeum, in ſecunda ſemper dactylum, inde treis trochæos. nec refert extremũ etiam inueniri ſpondeũ. id enim fit ratione ultimæ.

Ex Catullo ad M. Tullium.

Dĭsēr ∪ – tīſsĭmĕ – ∪ ∪ Rōmŭ – ∪ lī nĕ – ∪ pōtŭm – ∪
Quōt sūnt – – quōtquĕ fŭ – ∪ ∪ ērĕ – ∪ Mārcĕ – ∪ Tūllī – –
Quōtquĕ – ∪ pōſt ălĭ – ∪ ∪ īsĕ – ∪ rūnt ĭn – ∪ ānnĭs – ∪
Grātĭ – ∪ āstĭbĭ – ∪ ∪ māxĭ – ∪ mās Că – ∪ tūllŭs – ∪
ăgīt ∪ –, pēſsĭmŭs – ∪ ∪ ōmnĭ – ∪ ūmpŏ – ∪ ētă – ∪,
Tāntō – – pēſsĭmŭs – ∪ ∪ ōmnĭ – ∪ ūmpŏ – ∪ ētă – ∪,
Quāntō – – tu ōptĭmŭs – ∪ ∪ ōmnĭ – ∪ ūm pă – ∪ trōnŭs – ∪.

Ex Martiale.

Hīc ēſt – – quēm lĕgĭs – ∪ ∪ īllĕ – ∪ quēm rĕ – ∪ quīrĭs – ∪
Tōtō – – nōtŭs ĭn – ∪ ∪ ōrbĕ – ∪ Mārtĭ – ∪ ālĭs – ∪,
ārgū – – tīs ĕpĭ – ∪ ∪ grāmmă – ∪ tūm lĭ – ∪ bēllīs – –
Cui lē – – ctōr ſtŭdĭ – ∪ ∪ ōsĕ – ∪ quōd dĕ – ∪ dīſtī – –
Vīuēn – – tī dĕcŭs – ∪ ∪ ātquĕ – ∪ sēntĭ – ∪ ēntī – –
Rārī – – pōſt cĭnĕ – ∪ ∪ rēs hă – ∪ bēnt pŏ – ∪ ētæ – –.

Ex Terentiano.

Quem nos Hendecaſyllabum ſolemus
Tanquam de numero uocare uerſum,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Tradunt Sapphicon esse nuncupandum.
Nanque & iugiter usa sæpe Sappho,
Dispersosq; dedit subinde plureis
Inter carmina disparis figuræ.
Sed primi pedis ante lex tenenda est.
Spondeon siquidem uidemus istic
Tanquam legitimum solere poni.
Post hunc dactylon, atq; treis trochæos.
Cui nomen quoq; Phallico dederunt.
Verum mobilis hic locus frequenter
Non solum recipit pedem, ut loquebar
Spondeum, sed & aptus est trochæo.
Nec peccat pede natus ex Iambo.
Exemplis tribus hoc statim probabis
Docti carmine quæ legis Catulli.
Cuī dō — — nō lĕpĭ — ∪ ∪ dūm nŏ — ∪ uūm lĭ — ∪ bēllŭm — ∪
ā rĭ — ∪ dō mŏdŏ — ∪ ∪ pūmĭ — ∪ ce ēxpŏ — ∪ lītŭm — ∪.
Mĕās ∪ — ēsse ălĭ — ∪ ∪ quīd pŭ — ∪ tārĕ — ∪ nūgās — —.
Quos dixi modo iam pedes uidemus
Diuersos capiti trium locatos.
Spondeon cuī dō — — trochæon ārĭ ∪ —
Mĕās ∪ — quis neget hunc iambon esse?

Ex epigrammatis ἀλφειοῦ.

ο ὐ στὲρ — — πω βαθυ — ∪ ∪ λη ί — ∪ ους ἀ — ∪ ρουρασ — —
ο ὐ κὸ λ — — βον πολύ — ∪ ∪ χρυσον — ∪ οἶα — ∪ γύγης — —
Α ὐ τάρ — — κους ἔρα — ∪ ∪ μαι βι' — ∪ ουμα — ∪ κείνε — ∪
τὸ μη ∪ — θὲν χαρὰ ἅ — ∪ ∪ γαν, ἅ — ∪ γαν με — ∪ τερπει — —.

DE CARMINE SOTADEO.

Sotadeum carmen constat è quinque pedibus, primis duobus Ionicis à maiore, & tribus reliquis, trochæis. & quia Ionicus à maiore constat è duabus primis longis, & reliquis duabus breuibus, primus pes interdum soluta prima Ionici in duas breueis, fit mesomacros ∪ ∪ — ∪ ∪. constans è media longa, & duabus utrinque breuibus,

breuibus, soluta secunda, fit parapæon — ∪ ∪ ∪ ∪ constans è prima longa, & quatuor breuibus. Idem accidere quoq; in secundo Ionico potest, ut ostendemus exemplis. Quod autem ambæ in utroque ionico solui possint in dichoreum, hoc est in sex breueis, non memini legere apud Terẽtianum. Præterea in tertia sede loco primi trochæi modo spondeus, modo dactylus, modo Anapæstus inuenitur, quod raro fit, nec ferè unquam nisi quartus pes fiat pyrrhichius. nec erit unquam pyrrhichius quartus, nisi tertius sit unus è tribus prædictis loco trochæi. Sed quod dicimus ostendamus ex ipso Terentiano.

Carmen è duobus Ionicis à maiore, & tribus trochæis.

N ūnc īncĭpĭ — — ∪ ∪ āmbīs gĕmĭ — — ∪ ∪ nōs pē — ∪ dēs rē — ∪ fērrē — ∪. E primo pede mesomacro soluta prima Ionici, secundo Ionico, reliquis trochæis. ut

ĕ lĕmēntă rŭ ∪ ∪ — ∪ ∪ dēs quæ pūē — — ∪ ∪ rōs dō — ∪ cēnt mă — ∪ gīstrī — — . E primo pede Parapæone soluta secunda primi Ionici, secundo Ionico, reliquis trochæis. ut

C æcĭlĭŭs ĕ — ∪ ∪ ∪ ∪ rīt cōnsĭmĭ — — ∪ ∪ līs pē — ∪ dīs fī — ∪ gūræ — —. E primo pede Ionico. secundo mesomacro soluta prima syllaba secundi Ionici. tertio spondeo. quarto pariambo, ut

S ī prīmă brē — — ∪ ∪ uĭs ĕpĭtrĭtōs ∪ ∪ — ∪ ∪ hīc prĭ — — mūs hă ∪ ∪ bētūr — ∪. E primo pede Ionico, secundo Parapæone soluta secunda syllaba secundi Ionici & reliquis trochæis nec refert, si extremus, ut dixi, est Spondeus. ut

ū num ūt făcĭ — — ∪ ∪ ānt dŭō pări — ∪ ∪ ∪ ∪ tērpē — ∪ dēs iŭ — ∪ gāti — —. E tertio pede Anapæsto, & q̃rto pariãbo. ut

V ērsūs mălē — — ∪ ∪ nē dēsĭnăt — — ∪ ∪ ădhĭbēn ∪ ∪ — tūr ĭn ∪ ∪ īmō — —. E tertio pede dactylo, & quarto pariambo.

Quārtūm quŏnĭ — — ∪ ∪ ām pērspĭcĭs — — ∪ ∪ hūncēpĭ — ∪ ∪ trĭtōn ∪ ∪ ēssē — ∪. Hoc genus carminis Sotadem inuenisse dicunt. Vnde Terentianus.

Longas siquidem quando prius locamus ambas
Deinde breueis subdimus, ut putes priorem
Spondeon oriri comitem, mox pariambum
Ἀπὸ μείζονος illum memorant Ionicorum.
At qui breuibus præpositis, deinde longas
Acceperit, ἀπ' ἐλάσσονος hunc iubent uocari.

Nomen tibi quod deligo, quo notes priorem?
Cum uersibus iſtis toties recurrat hic pes,
Longas geminat qui prius, & iugat minores.
Lāuīnĭă — — υ υ cum dicimus, hæc tamen figura eſt,
Metrumq; facit, Sotadicon quod uocitarunt,
Qui multa ferunt hoc pede Sotadem locutum.

Atilii Fortunatiani fragmentum de metro Sotadeo.

Primus ſpondeus. Secundus pariambus. Tertius ſpondeus. Quartus pariambus. Quintus tribrachys. Sextus item tribrachys. Vltimus ſpōdeus. & quod magis mirum uideri poteſt, totus Sotadeus numerus è trochæis poteſt conſtare pedibus, & duo habet Ithyphallica metra, & unum trochæum pedem, Sic Băcchĕ, băcchĕ, băcchĕ. Quibus ſi interpoſueris aliquos brachyſyllabos, eiuſdem ſcilicet rationis, erit uerſus mollior ſic.

Bācchĕ — υ Brŏmĭĕ υ υ υ bācchĕ — υ brŏmĭĕ υ υ υ Bācchĕ — υ brŏmĭĕ υ υ υ, bācchĕ — υ.

Nam Ithyphallicum metrum ſæpe recipit hunc Tribrachyn, Vt etiam apud Mænandrum in phaſmate, & apud Callimachum in epigrammatis oſtendi poteſt. Cuius exemplum ſubieci, quo notius ſit eum, cum ſit ſex ſyllabarum, accreſcere modo una, modo duabus ſyllabis per tribrachyn ſcilicet pedem.

Hūcă — υ dēslўĭ — υ ǣĕ — υ
Bāſsă — υ rēubĭ — υ cōrnĭs — υ
Nȳctĭ — υ lĭĕbĭ υ υ υ mātĕr — υ
Crīnĕ — υ nĭtĭdŭs υ υ υ. āptĕ — υ,
Lūtĕ — υ īscŏ — υ rȳmbīs — —
Hĕdĕră υ υ υ tēcŏ — υ rōnīs — —
Hāſtă — υ uĭrĭdĭs υ υ υ ārmĕt — υ.
Plăcĭdŭs υ υ υ ădĕsăd υ υ υ ārās — —
Bācchĕ — υ bācchĕ — υ bācchĕ — υ:

Hæc ex Atilio, in quibus nos quædam emendauimus, ubi quia me minit metri Ithyphallici, quod conſtat è tribus trochæis admiſto ſæpe brachyſyllabo, ſubiunximus hæc ex Terentiano de ithyphallico.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Ithyphallica porrō dicarunt mūsĭ – ∪ cīpŏ – ∪ ētæ – –
Qui ludicra carmina baccho uērsĭ – ∪ būspĕ – ∪ tūlcīs – –
Graio cum cortice phallo trēs dă – ∪ bānt trŏ – ∪ chāōs – –
Vt nomine fit sonus ipse, Bācchĕ – ∪ bācchĕ – ∪ bācchĕ – ∪.

Nunc ut in figura manifestius appareat, quot unūquodq; metrū è supra dictis accipiat pedes p singulas regiones, in hunc modū notabimus.

HEROVM.

I	II	III	IIII	V	VI
– –	– –	– –	– –	– –	– –
– ∪ ∪	– ∪ ∪	– ∪ ∪	– ∪ ∪	– ∪ ∪	– ∪

PENTAMETRVM cum cæsuris.

I	II	Semipes	III	IIII	Semipes
– ∪ ∪	– ∪ ∪	–	– ∪ ∪	– ∪ ∪	–
– –	– –	–	– ∪ ∪	– ∪ ∪	–
– ∪ ∪	– –	–	– ∪ ∪	– ∪ ∪	–
– –	– ∪ ∪	–	– ∪ ∪	– ∪ ∪	–

PENTAMETRVM sine cæsuris.

– ∪ ∪	– ∪ ∪	– –	∪ ∪ –	∪ ∪ –
– –	– –	– –	∪ ∪ –	∪ ∪ –
– ∪ ∪	– –	– –	∪ ∪ –	∪ ∪ –
– –	– ∪ ∪	– –	∪ ∪ –	∪ ∪ –

IAMBICVM SENARIVM.

I	II	III	IIII	V	VI
∪ –	∪ –	∪ –	∪ –	∪ –	∪ –
∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪
– –		– –		– –	∪ ∪ ∪
– ∪ ∪		– ∪ ∪		– ∪ ∪	
∪ ∪ –		∪ ∪ –		∪ ∪ –	

IAMBICVM COMICVM.

I	II	III	IIII	V	VI.
∪ —	∪ —	∪ —	∪ —	∪ —	∪ —
∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪
— —	— —	— —	— —	— —	∪ ∪ ∪
— ∪ ∪	— ∪ ∪	— ∪ ∪	— ∪ ∪	— ∪ ∪	
∪ ∪ —	∪ ∪ —	∪ ∪ —	∪ ∪ —	∪ ∪ —	

IAMBICVM CLAVDVM.

I	II	III	IIII	V	VI
∪ —	∪ —	∪ —	∪ —	∪ —	— —
∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	— ∪
— —		— —		— —	
— ∪ ∪		— ∪ ∪		— ∪ ∪	
∪ ∪ —		∪ ∪ —		∪ ∪ —	

TROCHAICVM TETRAMETRVM.

I	II	III	IIII	V	VI	VII	VIII
— ∪	— ∪	— ∪	— ∪	— ∪	— ∪	— ∪	—
∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪		∪
	— —		— —		— —		
	— ∪ ∪		— ∪ ∪		— ∪ ∪		
	∪ ∪ —		∪ ∪ —		∪ ∪ —		

HENDECASYLLABVM SAPPHICVM acatalectum.

I	II	III	IIII	V
— ∪	— —	— ∪ ∪	— ∪	— ∪

HENDECASYLLABVM phalæcium.

I	II	III	IIII	V
— —	— ∪ ∪	— ∪	— ∪	— ∪

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

– ∪	– –
∪ –	

SOTADICVM.

I	II	III	IIII	V
– – ∪ ∪	– – ∪ ∪	– ∪	– ∪	– ∪
∪ ∪ – ∪ ∪	∪ ∪ – ∪ ∪	– –	∪ ∪	– –
– ∪ ∪ ∪ ∪	– ∪ ∪ ∪ ∪	– ∪ ∪	∪ ∪	

ITHYPHALICVM ∪ ∪ – ∪ ∪

I	II	III
– ∪	– ∪	– ∪
∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪	∪ ∪ ∪

Sed de metris hactenus. Supereſt ut de accentibus, quos ſuſcipit ſermo latinus, nec non de diſtinctionibus breuiter dicamus.

DE ACCENTIBVS.

De accentibus apud noſtros breuiſſimus eſt tractatus, ſecūs eſt apud græcos. illi enim multos libros de accentibus conſcripſerūt, ut Apollonius. Herodianus filius Apollonii, & alii. In cuius rei admirationē olim hoc diſtichon luſimus.

Non ualet accentus milleſima claudere graios
Pagina. Romanos una, breuisq; poteſt.

Sunt autem Accentus decem Acutus ´ Grauis ` Circunflexus ῀ Longus – Breuis ∪ ſubunio ‿ ſubdiuiſio, Apoſtrophus ' Aſpiratus ῾ Tenuis ᾿ Quibus omnibus utimur, præter Aſpiratum & tenuē, pro qbus in aſpirādis dúntaxat literis hac figura H uel hac h ex utroq; ipſorū facta utimur. Dictus aūt accētus, quaſi ad cantus, ab accino accinui accentū, ad imitationē græcorū, à qbus προσῳδίαι dicit̃, à πρὸς ꝓpoſitiōe, qđ eſt ad, & ᾠδὴ cantus. hi aūt ſunt, q dictionem moderant̃, nec pōt aliq̃ eſſe dictio, quæ uno ex ipſis careat. nam ſicut nulla uox eſſe pōt ſine uocali, ita nec ſine accētu, qđ ſit q̃ſi aīa uocis. De ipſis igit̃ dictionem moderantibus ſic ꝑbreuiter dicemus.

Omnis dictio aut unius est syllabæ, aut duarum, aut plurium duabus. Quæ unius est syllabæ, si breuem uocalem habet, aut positione longam, acuitur, ut mél. móns. píx. si uero natura longam, circũflectit, ut mỗs. Quæ autem duarum est syllabarum, semper accentũ habet supra primam syllabam, exceptis qbusdam, quæ supra ultimam accẽtum habent differentiæ causa, ut mox dicemus. Si prima igitur natura lõga est, & ultima breuis, circũflectitur, ut mâter, mûnus, dỗnum. in cæteris omnibus, acuitur, ut páter, hómo, léges, fórtis. Quæ uero plurium est duabus syllabis, si penultima est lõga, semp ibi est tonus circunflexus si natura longa, & ultima breuis, ut românus, acutus, si aliter, ut románi, poténtes, libértas, Catúllus, ueronénsis. Si uero breuis, in antepenultima, ut dómĭnus, póntĭfex, sanctíssĭmus, ténĕbræ, lúgŭbris, mulíĕbris, hiacýnthĭnus. excipiuntur à facio composita, quæ in secunda, & tertia persona singulari præsentis indicatiui modi accentum habent in penultima, licet sit breuis, ut benefácis, benefácit, calefácis, calefácit, & huiusmodi. benefít etiam, & satisfít, & calefít, & calefís, & alia composita à fís, & fít, acuunt ultimã, ut sua simplicia. Exerceantur igitur discipuli à præceptoribus pronuntiare dictiones, quæ penultimam uel corripiunt, uel producunt. discãt etiam uariare accentum ab antepenultima ad ultimam, uerbi causa, pronũtient dóminus cum accentu in antepenultima sic dóminus, deinde cum accentu in penultima sic, domínus postremo cum accentu in ultima sic, dominús. licet neq; in ultima, neq; in penultima esse possit. sed fiat, ut assuescant uariare uocem. quod tamen melius fiet in græcis dictionibus in quibus si accentus est in antepenultima, transit ad penultimam, si ultima flectendo fiat longa, ut ἄνθρωπος, ἀνθρώπου, ἀνθρώπῳ, ἀνθρώποιν, ἀνθρώπων, ἀνθρώποις, ἀνθρώπους, nam si ultima sit longa, accentus non potest esse in antepenultima, nisi desinat in αι uel in οι puras diphthongos, ut ἄνθρωποι, τύπτουσαι. nam si sequatur consonans, mutatur accentus in penultimam ἀνθρώποις, τυπτούσαις. cum autem assueuerint sic uariare uocem accentibus, facilius nostra pronuntiabunt. Præterea ut recte penultima, & antepenultima proferatur, illo etiam signo admoneri poterunt, ut cum supra penultimam uiderint longum accentum, in ea immorentur, ut in Iustiniãnus, Theodõrus, cum uero breuem, intendant antepenultimam, nec ullam in penultima moram faciant, sed celeriter pertran-

ſeant, ut in adămo perlĕgo, muliĕrem.

Præterea plurimum iuuabit, ſi ſingulas penultimas dictionum ſupra duas ſyllabas, quæ ambiguitatem parere poſſunt, aut longo accētu, aut breui ſignauerimus. longo, ſi longa fuerit, ut Arietīnus, parietī-nus, clandeſtīnus, mediaſtīnus, adūlor, tritūro, occīdo pro interficio, ex ob & cædo, legēre à legi præterito, uidēris ſecunda præſentis indicatiui. legēris, uł legēre à legar futuro indicatiui. annōna. Breui autem ſi breuis, ut centimănus, muliĕbris, uidĕris à uidĕrim uel uidĕro, adamantĭnus, ornotĭnus, craſtĭnus, aliquĭbus, inĭto bello, obrŭtus, abſcĭdit, occĭdo, ex ob & cado, porsĕna, peſſundătus, circundătus, & alia huiuſmodi latina. nam in græcis, non eſt perpetuū, ꝓpter accētum, qui in aliquibus intendit penultimam etiam breuem, ut Simoéis, Pyróeis, Corýdon, Amaryllída. arcádes, Theſéa, In aliquibus autem intēdit antepenultimam, licet penultima producatur, cýclopas, héroas, aréthuſa, créuſa, córinthos, & alia id genus multa.

Non ſeruatur autem accentus modis ſeptem. Differentia, Ambiguitate, Neceſſitate, Tranſpoſitione, Contextu, Idíomate, Apocope.

Differētia, ut in quándo, quod interrogatiuum acuitur, cum autem ſignificat ὅτι, grauatur, quandò. Sic unà, penè, ferè, ponè, planè, coràm, palàm, falſò, eò, aliquò, illò, illà, circùm, aliâs, et huiuſmodi, cū ſunt aduerbia. ſic ergô aduerbium circunflectitur, ut illius ergô uenimus, ideſt cauſa illius. quod græci dicunt ἐκείνου ἕνεκα. Coniūctio autem grauatur, ut ergò ne ſupremis potuit uox improba uerbis. Tam dirum mandare nefas?

Ambiguitate, ad euitandam amphibologiam, ut intereáloci, alíquando, síquando, néquando. Déinde, éxinde, périnde, próinde, ſúbinde, dúntaxat, quæ antepenultimam acuunt, ne duæ partes eſſe putent. In áffātim etiam, quia fa breuis eſt, ſummo tono eſt prima, ut in præmŏdum, ádmodum, áffăbre. Appríme autem in penultima habet accentum, quia longa eſt, nec obſtat ambíguitas.

Neceſſitate non ſeruatur accentus, cum poſt uocabulum aliquod, inclinatiua ſequitur coniunctio, quæ græce ἐγκλιτική dicitur, ut que, ue, ne, de quibus ſupra ſuo loco diximus.

Tranſpoſitione, cum de ſuo loco dictio tranſmutatur, ut ſunt præpoſitiones, quæ præpoſitæ grauantur, ut dè quo genere mortis difficile dictu eſt. Poſtpoſitæ autem, quia mutant locum, mu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

tant etiam accentum, & acuuntur, ut, quo de genere mortis difficile dictu est. sic græci πέρι ἀρετῆς, ἀρετῆς πέρι. Circum autem ad differentiam nominis, nunquã mutat accentum, ut ter circum iliacos raptauerat Hectora muros, & Maria omnia cricum.

C ontextu, cum dictiones, quæ per se positæ acuuntur, in contextu grauantur, ut protinus æneas celeri certare sagitta.

I diomate, cum græcum uocabulum, nulla nec temporis, nec literarum facta mutatione, ad nos uenit. tunc enim seruat accentum græcum, ut, Tegéa, Neméa, Créusa, Aréthusa, Amaryllís, amarylli, amaryllída, Corýdon, Simóeis, Arcádes, Cýclopes, Cýclopas. Penelópe, Pentecoste, Aristotéles, Demosthénes, & id genus quam plurima. Quod si dixeris in quibusdam è supradictis mutari η in e longum, respondeo antiquos græcos sic pronuntiasse, ἦτα ut nos e longum in Penelope, grammatice, Aristotéles. sed de hoc multa in fragmentis nostris. In Aristótelis autem, artistóteli, aristótelem, aristótele accentus est in antepenultima, quia latine declinantur. Comœdiă autem, Tragœdiă, Sóphiă symphóniă, & similia mutant accentum, cum corripitur ultima. græce enim κωμῳδία, τραγῳδία, σοφία, συμφωνία dicitur. nos Comœdiă, tragœdiă, sóphiă, symphóniă, ultima correpta.

A pocope, aut syncope, cum dictiones per apocopen, aut syncopen proferuntur. Tunc enim accentum retinent integræ dictionis, ut Vocatiui in i, a nominatiuis in ius ut Mercurius, Virgílius, Domítius, Ouídius, o Mercúri, Virgíli, Domíti, Ouídi, seruato accentu supra eam syllabam, in qua erat in nominatiuo, & si est breuis, ut Mercúri facunde nepos Atlantis, & nulli flebilior, quã tibi Virgíli. Sic nomina & pronomina in as, ut Arpinâs, Rauennâs, Cuiâs, Nostrâs circunflectunt ultimam, quia sunt per syncopen ab his uetustis hic & hæc Arpinâtis, Rauennâtis, Cuiâtis, nostrâtis, quæ in penultima circunflexum habent, remota igitur ti, idem accentus remanet.

DE RELIQVIS ACCENTIBVS.

L ongus accentus, ponitur supra syllabam, cum longã esse illam ostendere uolumus, ut salūber, Breuis autem cum Breuem, ut funĕbris. Hyphen uirgula est subincurua, quæ supponitur fini unius dictionis,

& pncipio

& principio alterius, cum cōiungere eas uolumus, ut ante‿malorum, ante‿uolans. Hypodiastole uero, est dextra pars circuli, qua supposita dictionibus, notamus eas male cohærere, ac distinguendas, ut cor, uinum lætificat. ne Coruinum proprium dicere uidearis, distingue post cor ad imam literam dicto accentu. Sic illud apud græcos, quod & Fabius refert. ubi de ambiguo scribit. αὐλὴ, τρὶς ἔπεσεν, ne uidearis dicere tibicina cecidit, pro eo, quod aula ter ceciderit interponatur hypodiastole inter αὐλὴ, & τρὶς, & uitabitur amphibologia. Et Viridiq; in littore conspicitur, sus ne uidearis dicere conspicit Vrsus, inter conspicitur, & sus interponitur hypodiastole ad imas literas. eodem etiam accentu utimur, cum uolumus distinguere sensum, ut in illo, Ereptæ Virginis, ira. ne uideatur significare iram Virginis ereptæ, sed ira propter ereptam Virginem, post uirginis supponitur diastole. Apostrophus item est pars quædam dextera circuli, sed ad summam literam apposita, qua nota significamus ultimam ibi uocalem elisam, ut Tanton' me crimine dignum duxisti? pro tantóne. & Hectoris Andromache Pyrrhin' connubia seruas? pro Pyrrhine. Dasia & Psile licet non utamur, quia, ut dixi, loco ipsorum utimur aspiratione nostra, ut ante, aut post aspirandas literas in contextu literarum, tamen si aliquando aut negligentia, aut quia nescierimus, literam aliquam aspirandam attenuarimus, dasia suprapo sita id significare poterimus, ut si scripseris omo umus ymnus sine aspiratione uel Tyrsis Teseus t tenui, uel Cremes item tenui c, sic emenda ͱomo ͱumus ͱymnus tͱyrsis, tͱeseus, cͱremes. & nota quas græci προσῳδίας dicunt, nos autem accentus, eas ueteres tum notas uocum, tum moderamenta, tum tenores, tum fastigia, quod capitibus literarum apponerentur, tum accentiunculas, tum uoculationes appellasse. Sed de accentibus hactenus. Nunc de distinctionibus dicamus.

DE POSITVRIS

POsituris, siue distinctionibus, quas græci θέσεις, & στιγμὰς uocant· trifariam distinguimus. Aut enim structura orationis omnino imperfecta est· & sensus· & tunc ad imum literæ distinguimus puncto· quæ media dictinctio, & mora dicitur · græce

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

μέσηστιγμή · Aut ſtructura quidem orationis ex aliqua parte perfecta eſt · ſed ſenſus adhuc pendet · & tunc ad ſummum literæ diſtinguimus puncto · quæ ſubdiſtinctio dicitur · græce ὑποστιγμή. Aut & ſtructura orationis perfecta eſt · & ſenſus · & tunc ad medium literæ diſtinguimus pũcto · quæ diſtinctio finalis dicitur · græce τελεία στιγμή. Id autem rurſus poteſt fieri duobus modis · Aut enim perfecta quidem ſententia eſt · ſed adhuc aliquid addimus · ut pleniorem illam faciamus · & tunc, ut dixi · ad medium diſtinguimus · ſed ſimplici puncto · Aut ad aliam tranſimus ſententiam · & tunc & ad ſummum, & ad imum literæ diſtinguimus gemino ſcilicet puncto · addita quamminima lineæ portiuncula inter utrunq; punctum, quæ uergat ad finem uerſus · quam diſtinctionem græci περίοδον, nos ambitum, Circuitum, Comprehenſionem, Continuationem, Circunſcriptionem dicimus. Quæ nomina dat Periodo M. Tullius in libro de perfecto oratore · quod etiam recitat Quintilianus. Et quoniam tam in diſtinctione finali, quàm in Periodo, interrogatio etiã, aut affectus quiſpiam eſſe poteſt, ut indignatio, admiratio, commiſeratio, & huiuſmodi · uariis id diſtinctionibus oſtendemus, puncto ſcilicet ad imam literã, ſupra poſita linea, ſi interrogatio fuerit, retorta, ſi affectus, recta. Et tam finalis diſtinctio, quàm periodus, poteſt & unum, & plura inciſa, & membra comprehendere · quæ græci κόμματα, & κῶλα nominãt. Sed, ut qđ dicimus · manifeſtius appareat exẽplis · nõnullas periodos ex M. Tullio, Virgilioq; ſubiungamus.

Ego, omni officio, ac potius pietate erga te, cæteris ſatiſfacio omnibus · mihi ipſe nunquam ſatiſfatio. Tanta enim magnitudo eſt tuorum erga me meritorum · ut quoniam tu, niſi perfecta re de me non conquieſti · ego, quia non idem in tua cauſa efficio · uitam mihi eſſe acerbam putem:·

Vides hic poſt ego, poſt officio, poſt te, mediam diſtinctionem ad imam literam · quia ſtructura orationis omnino imperfecta eſt. poſt omnibus autem, ſubdiſtinctionem · quia licet ſtructura orationis quo ad ſatiſfacio præcedens uerbum · perfecta ſit · (habet enim caſus ſuos omneis) tamen, quia ſenſus adhuc pendet propter dictionem cæteris · diſtinximus ad ſummam literam. Poſt autem ſatiſfacio, diſtinctionem ad mediam literam, ideſt ſimplex punctum. eſt enim ita perfecta ſententia · ut poſſis quieſcere · ſi placeat. Sed quia

Cicero

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Cicero adiungit· quamobrem sibi nunquam posit satisfacere conferendis in Lentulum officiis· propterea distinximus ad mediam literam distinctione finali. Rursus post meritorum, uides punctum ad summum literæ·post tu·ad imum·item post re, & conquiesti, ad summum·post ego, ad imum. post efficio ad summum, iisdem, quas supradiximus·rationibus· Postremo, post putē, uides periodum · nam sententia absoluta est· & quod sequitur· diuersum à superioribus. Sed iam distinguamus aliquot Virgilii carmina·

Arma, uirumq; cano·troiæ qui primus ab oris,
Italiam, fato profugus, lauinia uenit
Littora. multum ille & terris iactatus, & alto,
Vi superum, & sæuæ memorem Iunonis ob iram.
Multa quoq; & bello passus, dum conderet urbem,
Inferretq; deos latio. Genus unde latinum,
Albaniq; patres, atq; altæ mœnia Romæ:·

Vides ubicunq; media distinctione distinximus structuram omnino esse imperfectam, ubi uero subdistinctione, sententiam non esse perfectam, sed structuram, ubi distinctione ad mediam literam, & structuram, & sententiam esse perfectam. sed quia aliquid adiungitur superiori sententiæ, simplici puncto distinximus. Postremo autem periodum posuimus, quia transit poeta in aliam periodum, quæ est.

Musa mihi causas memora·quo numine læso·
Quid'ue dolens Regina deûm, tot uoluere casus,
Insignem pietate uirum, tot adire labores
Impulerit. Tantæ'ne animis cœlestibus iræ?·

Vides post memora, & læso, subdistinctiones duas ad summum literæ, pendente sensu. Post deûm autem, post casus, post uirum, treis medias distinctiones ad imum literæ. quia ne structura quidem perfecta est, nedum sensus, post uero impulerit, punctum ad medium extremæ literæ, quia & structura, & sententia perfecta est. nam licet subiungatur epiphonēma, Tantæ'ne animis cœlestibus iræ? tamen absq; eo perfecta sententia est, postremo post iræ est periodus· quia quod sequitur, est principium alterius periodi.

Hæc nos de posituris. Sed quia non nisi prodesse cupimus, quicquid ex latinis authoribus de distinctionibus habere poterimus, subiun-

gemus, ut si nos non placuerimus, sibi quisque ex ipsis eligat, quem sequatur, aut alium quærat, qui satisfaciat magis, siquis est alius, qui de distinctionibus meliora scripserit. Nos quæ potuimus, dedimus, meliora daturi, si habuissemus.

DONATVS.

Tres sunt positturæ, uel distinctiones, quas θέσεις græci uocant. Distinctio. Subdistinctio. Media distinctio. Distinctio est ubi finitur plena sententia. Huius punctum ad summam literam ponimus. Subdistinctio, est ubi non multum superest de sententia quod tamen necessario separatim mox inferendum sit. huius punctum ad imam literam ponimus. Media, est ubi ferè tantum de sententia superest quantum iam diximus cum tamen respirandum est. Huius punctum ad mediam literam ponimus. In lectione, tota sententia periodus dicit cuius partes sunt Cola, & commata:-

SERGIVS.

Dicta distinctio est uel positura quod positum punctum distinguit nostram orationem. Et cum distinctio species sit posituræ tamē abusiue pro ipsa positura, hoc est pro ipso genere distinctionem habemus. Nam cum sit codex emendatus distinctione media distinctione & subdistinctione dicitur tamen codex esse distinctus. Igitur distinctio, est punctum appositum ad caput literæ plenæ sententiæ. Subdistinctio est punctum appositum ad imam partem semiplenæ orationis. Media distinctio punctum appositum mediæ sententiæ suspensæ, propter respirationem. Sciendum est. quod in lectione textus unius sensus, periodos nominatur ut est Nihil tibi profuit nocturnum præsidium palatii nihil urbis uigiliæ nihil timor populi nihil concursus omnium bonorum &c:-Cola autem, & commata, eiusdem orationis singulæ partes esse noscuntur. Verum meminerimus in prosa oratione cola, & commata idem esse & unum significare in uersu uero, aliud, & diuersum. Nam ubi duo liberi pedes sunt colon dicitur ut apud Horatium Terruit urbem. Comma uero, quando post duos pedes, uel post treis pedes sequitur syllaba

quæ partem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

quæ partem terminat orationis·ut in primo uersu æneidos·Arma, ui rumq; cano·Item, Arma, uirumq; cano troiæ.

FORTVNATIANVS.

D istinctio, est temporis, & sensus finitio. Subdistinctio, est nec temporis, nec sensus finitio. Mora, est requies animi :· Inter distinctionē, & subdistinctionem, & moram, hoc interest·quod distinctio, perfectum sensum declarat·subdistinctio inferri aliquid significat·Mora reficit lectorem·simulq; sensibus lumen accommodat :·

DIOMEDES.

L ectioni posituras accedere, uel distinctiones oportet·quas græci θέσεις uocant·quæ interlegendum dant copiam spiritus reficiendi·ne continuatione deficiat. Hæ tres sunt, Distinctio·Subdistinctio·Media distinctio·siue Mora·uel, ut quibusdam uidetur·submedia. Quarum diuersitas tribus punctis, diuerso loco positis indicatur.

D istinctio quidem, est appositio puncti finiti sensus·uel pendentis mora·quæ locis ponitur tribus. Summo·cum sensum terminat·& uocatur finalis à nobis·à græcis τελεία. Medio·cum respirandi spatium legenti dat·& dicitur media·græce μέση. Imo·cum lectionis interrupto tenore·aliud adhuc illatura suspendit. & uocatur à græcis ὑποστιγμή· à nobis subdistinctio.

D istinctio, est silentii nota cum sensu terminata·ubi est liberum cessare. prolixumq; ita, ut neuter sui indigeat. ut est·Numina nulla premunt·mortali urgemur ab hoste·& est huius nota, punctum supra uersum ad caput literæ positum. Distinguere autem oportet ante similitudines: quas græci παραβολὰς uocant·& ante redditas·quas ἀνταποδόσεις. Et si quando à persona ad personam transitus fuerit factus. Et ante Autem coniunctionem, si quidem non ex abundanti ponitur. Et ante casum uocatiuum·Et ante Sed·& ante Quoniam·Et ante Tunc·cessante reddita·sed præpositis superioribus·Et ante interrogatiua·ut,

Quis deus hanc musæ, quis nobis extūdit artem:
Vnde noua ingressus hominū experientia cepit? Hic enim oportet

distinguere, & sic inferre·

Pastor Aristæus fugiens peneia tempe. Et post interrogatiua·ut,

Musa mihi causas memora.

Subdistinctio, est silentii nota legitimi, qua pronunciationis terminus, sensu manente, ita suspenditur. ut statim id, quod sequitur · succedere debeat. Huius autem est punctum sub uersu positum·ut

Me duce Dardanius Spartam oppugnauit adulter

Aut ego tela dedi·fouíue cupidine bella. Nõ enim similiter, ut in distinctione, silentium interpositum tacere permittit·ut est illud.

Etsi fata deûm, si mens non leua fuisset·

Impulerat ferro argolicas fœdare latēbras.

edia distinctio, siue Mora, est leuis in continuatione sensuum interposita discretio legitimæ distinctionis, subdistinctionisq; medium obtinens locum ita, ut nec perfecta in totum, nec omissa uideatur, sed significatione immorandi alterius desideret principium sensus. & hoc solummodo seruat officium. ut legẽtis sensum, breuissima respiratione refoueat. & nutriat. Sic enim pronuntiando reticere quis debet·qa spiritus ipse quadam defectione mutat᷑. ut deinde resumatur. ut est.

Vt belli signum laurenti Turnus ab arce

Extulit. & rauco strepuerunt cornua cantu·

Vtq; acreis concussit equos·utq; impulit arma·

Extemplo turbati animi. Multæ enim causæ sunt mediæ huius lectionis. Primum, ne confundantur. quæ δίκωλα & τρίκωλα ponuntur. Deinde, ut actus uerborum emineat. & luceat. qui ex aliquo moueatur affectu, uel indignatione, uel miseratione collata, uel certe, cum quadam arctatione sermonis, quæ ἐμφατικῶς à poetis congeruntur· Siquis itaque sine media spiritus suspensione pronuntiauerit. ut est.

Aut hoc inclusi ligno occultantur achiui·

Aut hæc in nostros fabricata est machina muros·

Aut aliquis latet error · equo ne credite Teucri· confunditur ratio compositiõis in generali nomine ligni, machinæ, equi. Item, Lectũq; iugalem · quo perii · super imponas·minus apertum est · Subdistinguendum enim pro uoluntate dicentis. Hoc enim uoluit intelligi Dido·non esse iugalem·quo perierat. Immorandum est ergo · & respirandum post iugalem, & sic inferendum cum ὑποκρίσεως affectu·

quo

quo perii. In lectione plena sententia periodos dicitur. Cuius partes sunt commata & cola.

P otuissem, quid græci quoque tradiderint de distinctionibus, subiungere · sed quia nimis longum fuisset · prætermisi.

S ed iam receptui canamus. Si prius illud monuerimus. multa in his lucubrationibus nostris, quæ in Terentiano, & aliis quibusdam adeo mendosa erant · ut uix corrigi posse uiderentur. nos non sine summa difficultate emendasse · Vestrum autem est Studiosi, ut ea cura hæc nostra legatis · qua nos composuimus. nam ut utar uerbis Terẽtiani.

Sed labor uobis ferendus in legendo est maximus.
Non enim cursim, aut remisse tam minuta acumina
Adsequi quicunque poterit. sed morosa intentio
Tam legentis debet esse · quàm fuit nobis quoque ·
Qui laborem prouocando, perdomando tædium ·
Forsitan nec lecta multis è latẽbris scalpsimus.
Ardui laudem expetentes · non fauorem ex obuiis.

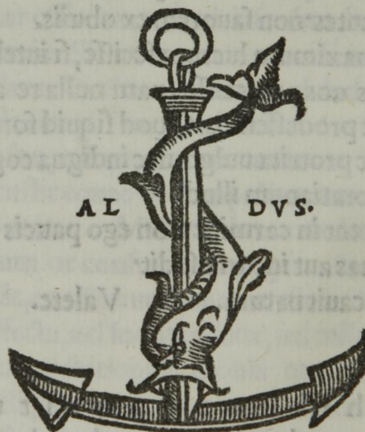
V idebor enim mihi q̃ maximum lucrum fecisse, si intellexero hisce lucubrationibus nostris uos profecisse. nam nulla re alia uenimus ad scribendum · quàm ut prodessemus. Quod siquid forte uitii in his libris inter plurima nec protrita uulgo, nec indigna cognitu inueneritis, succurrat uobis Horatianum illud.

Verum ubi multa nitent in carmine · non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit ·
Aut humana parum cauit natura. Valete.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z
Omnes sunt quaterniones præter z duernionem.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI ET
ANDREAE SOCERI, MENSE
IVLIO. M. D. XXIII.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

D e literis græcis, ac diphthongis, & quemadmodum ad nos ueniant.

D e potestate literarum græcarum, & quomodo quis per se discat legere græca uerba.

I tem quare Christus, & Iesus sic scribimus Xp̃s. IHS.

C ur in Alphabeto ypsilon à quibusdam ψιλὸν dicitur.

A bbreuiationes, quibus frequentissime græci utuntur.

O ratio Dominica, & duplex salutatio ad Beatiss. Virginem.

S ymbolum Apostolorum.

E uangelium diui Ioannis Euangelistæ.

A urea Carmina Pythagoræ.

P hocylidis Poema ad bene, beateq; uiuendum.

O mnia hæc cum interpretatione latina.

I ntroductio perbreuis ad hebraicam linguam.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Aldus Manutius Romanus Studiosis adolescentulis. S. P. D.

Nihil prætermittere est animus, quod utile credamus futurum iis, qui græce discere concupiscunt, optimeq; scire latine. Quamobrem græcas literas, ac diphthongos, earumq; nomina, & potestatem, ac quemadmodum in latinum transferantur cum exemplis ad id accommodatis annotauimus. addidimus etiam abbreuiationes, ut facilius græca legere perdiscatis. Et quia operæpretium existimauimus scire uos græce salutationem Angeli ad Beatissimam Virginem, exulumq; filiorum Euæ ad eandem, nec non Diui Ioannis Euangelium, In principio erat uerbum. Item Symbolum Apostolorum, hæc omnia cum latina interpretatione imprimenda curauimus. Addidimus carmina Pythagoræ cognomento, ob ipsorum excellentiam, & diuinas admonitiones, aurea. Phocylidis item præcepta sanctiss. quem antiquis Ethographis annumerat Isocrates. quæ si placuisse cognouero, habeo longe meliora, maioraq;, quæ postea Deo fauente condonabuntur. Omnem enim uitam decreuimus ad hominum utilitatem consumere. Deus est mihi testis, nihil me magis desyderare, quàm prodesse hominibus, quod & anteacta uita nostra ostendit ubicunque uiximus, & ostensuram speramus (quando id uolumus) in dies magis, quandiu in hac lachrimarum ualle, & plena miseriæ uiuimus. Dabo igitur operam, ut quantum in me est, semper prosim: nam & si quietam, ac tranquillam agere uitam possumus, negotiosam tamen eligimus, & plenam laboribus. Natus est enim homo non ad uoluptates bono, & docto uiro indignas, sed ad laborem, & ad agendum semper aliquid uiro dignum. non torpeamus igitur, non uitam in otio, uentri, somnoq;, & reliquis uoluptatibus indulgentes, transeamus ueluti pecora. Nam (ut inquit Cato) Vita hominis propè uti ferrum est. ferrum si exerceas, conteritur, si non exerceas, tamen rubigo interficit. ita si se homo exerceat, consumitur, si non exerceat, torpedo plus detrimenti affert, quàm exercitatio. Valete.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Literæ apud græcos ſunt quatuor & uiginti.

Α α ἄλφα Alpha.a. Β ϐ β βῆτα Vita.b.
Γ γ ϒ γάμμα Gamma.g. Δ ∂ δέλτα. Delta.d.
Ε ε ἒψιλὸν Epſilon.e.tenue Ζ ξ ζ ζ ζῆτα Zita.z.
Η η η ἦτα Ita.e.longum Θ ϑ θ θῆτα Thita.th.
Ι ι ϊ ἰῶτα Iota.i. Κ κ κάππα Cappa.c. Λ λ
λάμβδα Lambda.l. Μ μ μῦ My.m. Ν ν ν νῦ
Ni.n. Ξ ξ ξῖ Xi.x. Ο ο ὀμικρὸν Omicron.o paruum
Π π ϖ πῖ Pi.p. Ρ ρ ῥῶ Rho.r. Σ σ ς ς
σῖγμα Sigma.ſ. Τ τ ꞇ ταῦ Tau.t. Υ υ
ὖψιλὸν Ypſilon.y.tenue. Φ φ ϕ φῖ Phi.ph. Χ χ χῖ
Chi.ch. Ψ ψ ψῖ Pſi.pſ. Ω ω ὠμέγα Omega.
o magnum.

De diuiſione literarum græcarum.

Diuiduntur hæ quatuor & uiginti literæ in duas parteıs, in uocaleıs, & conſonanteıs. Vocales ſunt ſeptem.

α. ε. η. ι. υ. ο. ω.

Diuiduntur ſeptem uocales in treıs parteıs, in ſemper longas, ſemper breueıs, & communeıs.

Vocales ſemper longæ duæ.

η. ω.

Vocales ſemper breues duæ.

ε. ο.

Vocales communes tres.

α. υ. ι.

De diphthongis proprie & improprie.

Diphthongi ex uocalibus fiunt. ſunt autem diphthongi proprie & improprie.

Diphthongi proprie ſunt ſex.

αι ἄλφα ἰῶτα. Alpha iota. αυ ἄλφα ὖψιλόν. Alpha ypſilon. ει ἒ ἰῶτα. e iota. ευ ἒ ὖψιλόν. e ypſilon. οι ὂ ἰῶτα. o iota ου ȣ ὂ ὖψιλόν. o ypſilon.

Diphthongi improprie item ſex.

ἄλφα μετὰ τοῦ ἰῶτα ὑπογεγραμμένου. i. alpha cum iota ſubſcripto, ſic ᾳ. ἦτα μετὰ τοῦ ἰῶτα ὑπογεγραμμένου. i. ita cum iota ſubſcripto ſic ῃ. ὦ μέγα μετὰ τοῦ ἰῶτα ὑπογεγραμμένου. i. o mega cũ iota ſubſcripto, ſic ῳ. ῦ ψιλὸν μετὰ τοῦ ἰῶτα προσγεγραμμένου. ideſt ypſilon cum iota adſcripto ſic υι. ῶ μέγα ῦ ψιλὸν, ideſt o mega ypſilon, ſic ωυ. ἦτα ῦ ψιλὸν, ita ypſilon ſic ηυ.

De conſonantibus.

Conſonantes ſunt decem & ſeptem. β γ δ ζ θ κ λ μ ν ξ π ρ σ τ φ χ ψ. Quæ diuiduntur in duas parteis, in ſemiuocaleis & mutas.

Semiuocales ſunt octo. ζ ξ ψ λ μ ν ρ σ. Rurſus ſemiuocales diuiduntur in duas parteis, in duplices, & in immutabileis.

Duplices ſunt tres. ζ ξ ψ.

Immutabiles quatuor. λ μ ν ρ. Sigma uero remanet ſemiuocalis.

Mutæ ſunt nouem β γ δ κ π τ θ φ χ. quæ ſecantur in treis parteis. In tenueis, aſpiratas, & medias. Tenues ſunt tres. κ π τ. Mediæ item tres. β γ δ. Rurſus aſpiratæ tres. θ φ χ. Et ſciendum treis tenueis, κ π τ. habere ſuas aſpiratas. θ φ χ. Medias uero, β γ δ. Habet enim κ ſuam aſpiratam χ. & mediam γ. π uero habet ſuam aſpiratam φ. & mediam β. τ habet ſuam aſpiratam. θ. mediam uero δ. Conſtituant̃ autem ſic.

Te	κ	Me	γ	Aſpi	χ
nu	ϖ	di	β	ra	φ
es	τ.	æ	δ.	tæ	θ.

Quæ tantam habent inter ſe cognationem, ut tenuis ſæpe tranſeat in ſuam aſpiratam, & mediam. Item aſpirata in tenuẽ, mediamq́; rurſus media in χ tenuem, atq; aſpiratam. quod facile patet exemplis. κ tranſit in ſuam aſpiratam χ in fine dictionis ſequente

uocali

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

uocali aſpirata, ut οὐχ οὕτως ἔχει, pro οὐκ ἔχει οὕτως. primum οὐκ habet χ, quia ſupra ὁ eſt aſpiratio. ſecundum uero. κ. quia ſequitur ε. cum tenui. & πεποίηχ' ὅπερ ἐκέλευσας pro πεποίηκα ὅπερ ἐκέλευσας.

τ tranſit in. θ. ut αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα. pro αἰδεῖσθαι τε ἱερῆα. ſic in καθέδρα ex κατὰ καὶ ἕδρα abiicitur alpha κατὰ θλίψιν, &. τ. tranſit in. θ. quia inuenit ſupra ε. aſpirationem. Idem fit in καθέζομαι, καθό, illud ex κατὰ καὶ ἕζομαι, hoc ex κατὰ καὶ ὅ.

π tranſit in φ ſic ὑφ' ἕν. integrum eſt. ὑπὸ ἕν, ſed κατὰ θλίψιν fit ὑφ' ἕν, & quia π inuenit ſupra ε aſpirationem, tranſit in ſuam aſpiratam φ, & fit ὑφ' ἕν. ſic ἐφίππια, ἐξ ἐπὶ καὶ ἵππος, ἐφ' ᾧ, ἐξ ἐπὶ καὶ ᾧ. ἐφοράω, ἐκ τοῦ ἐπὶ καὶ ὁράω. ſic perquammulta alia. Hanc tranſmutationem pulchrum eſt deprehendere in coniugationibus. nam idcirco prima coniugatio barytonorum habet φ aſpiratam ante α in præterito, quia in præſenti eſt uel π tenuis. uel β media uel πτ. uel ipſum φ. ut λείπω, λέλειφα. λείβω, λέλειφα. τύπτω, τέτυφα. γράφω, γέγραφα. in futuro uero ψ. quæ eſt πσ. αβ. π. φ. πτ. in præſenti. ut τύψω pro τύπσω. Eodem modo ſecunda coniugatio barytonorum ideo habet in præterito χ, quia in præſenti eſt γ media uel κ tenuis uel κτ. uel ipſum χ. ut λέγω, λέλεχα. πλέκω, πέπλεχα. τίκτω, τέτεχα. λέχω, λέλεχα. In futuro uero tranſeunt in ξ. quia idem eſt quod κ tenue, & σ. eſt. n. ξ. κσ. ut λέξω pro λέκσω. mutantur etiã aſpiratæ in ſuas tenues in præteritis geminantibus primam. ſic. φύω, πέφυκα. χαλέπτω, κεχάλεφα. θαυμάζω, τεθαύμακα, quod, fit ad euitandam cacophoniam, ideſt diſſonantiam. præterea in præteritis paſſiuis mediæ pro aſpiratis ponuntur ante μαι. γ. n. ponitur pro χ, ut λέλεχα, λέλεγμαι. β pro φ ut τέτυφα, deberet eſſe paſſiuum præteritum τέτυβμαι, ſed quia ante μ non admittitur β, tranſmutatum eſt β in μ, ut τέτυμμαι pro τέτυβμαι. γέγραμμαι pro γέγραβμαι. Rurſus mediæ trãſeũt in aſpiratas ſic, λέλεγμαι, ἐλέχθην γ in χ. τέτυμμαι pro τέτυβμαι, ἐτύφθην β in φ. Item in tenues ut λέλεγμαι, λέλεκται γ in κ. τέτυμμαι pro τέτυβμαι τέτυπται β in π. id quod & nos facimus græcas literas in noſtras commutantes, quod paulopoſt, ubi quo nam modo græce literæ in noſtras tranſeant, oſtendemus.

De poteſtate literarum omnium, & diphthongorum.

Α. α facit a, ut ΑΛΛΑ ἀλλὰ alla: ΑΓΑΘΟΣ: ἀγαθὸς Agathos. Β. β facit u, ut ΒΑΡΒΑΡΟΣ. βάρβαρος. uaruaros. ΒΑΒΑΙ. βαβαὶ uauæ. Γ. γ facit g, ut ΓΕΓΡΑΦΑ. γέγραφα: gegrapha. Δ. δ facit d ut ΔΑΙΔΑΛΟΣ. δαίδαλος. dædalos. Ε. ε. facit e. ut ΕΓΟ, ἐγὼ: ego. Ζ. ζ facit z, ut ΖΑΘΕΟΣ. ζάθεος zatheos. Η. η nunc ſonat i longum, apud antiquos puto erat e longum. ut ΦΗΝΗ. φήνη. phini. Θ. θ. facit th, ut ΘΑΝΑΤΟΣ. θάνατος. thanatos. Ι. ι facit. i. ut ΙΑΚΧΟΣ. ἴακχος iac chos. Κ. κ facit c, ut ΚΟΡΥΔΟΝ. κορύδον. corydon. Λ. λ facit l, ut ΛΑΛΟΣ. λάλος. lalos. Μ. μ facit m, ut ΜΟΡΜΩ. μορμῶ. mor mo. Ν. ν facit n. ut ΝΑΙ. ναὶ næ. Ξ. ξ facit x, ut ΞΑΝΘΟΤΡΙΞ. ξανθότριξ. xanthotrix. Ο. ο facit o paruum, ut ΟΒΕΛΙΣΚΟΣ: ὀβελίσκος. oueliſcos. Π. ϖ. π. facit p, ut ΠΑΠΠΑ. πάππα pap-pa. Ρ. ρ facit r, ut ΡΩΜΗ. ῥώμη. rhomi. Σ. σ facit ſ, ut ΣΑΡΞ. σὰρξ. ſarx. Τ. τ facit t, ut ΤΑΛΑΝΤΟΝ. τάλαντον talanton. Υ. υ facit y, ut ΥΜΝΟΣ. ὕμνος. hymnos. Φ. φ facit ph, ut ΦΙ-ΛΟΣ. φίλος. philos. Χ. χ facit ch, ut ΧΡΙΣΤΟΣ. χριστὸς, Chri ſtos. Ψ. ψ facit pſ, ut ΨΙΞ, ψὶξ. pſix. ΨΕΛΛΙΖΟΜΑΙ, ψελλί-ζομαι. pſellizomæ. Ψε, ψὲ pſe. Ω. ω facit o longum, ut ΩΚΑ ὦκα. oca. ΧΙΤΩΝ, χιτὼν. chiton.

De poteſtate diphthongorum.

ΑΙ. αι nunc facit æ, olim puto omnes diphthongi pronuntia-bantur, ut ΑΙΓΙΣ. αἰγὶς. ægis. ΑΥ. αυ facit af medi-um inter b & f, ut ΑΥΤΙΚΑ, αὐτίκα. aftica. ΑΥΛΗ, αὐλὴ. auli. ΕΙ ει ͅ. facit i longum ut ΕΙΣ. εἰς is. ΕΙΚΩΝ. εἰκὼν. icon. ΧΕΙΡ, χεὶρ. chir. ΕΥ, ευ facit ef medium inter b & f, ut ΕΥ-ΓΕ, εὖγε euge ΘΗΣΕΥΣ, Θησεὺς. thiſeus. ΟΙ, οι facit i longum, ut ΟΙΜΟΙ, οἴμοι imi. ΟΥ. ου. ȣ facit u uocalem longam ut ΟΥΚΟΥΝ, οὐκȣ̃ν. ucun.

De poteſtate diphthongorum improprie.

ᾳ cum ι ſubſcripto facit a, ut τῷ αἰνείᾳ to ænia. ᾄδω ado. ῃ. cum ι ſubſcripto facit i longum ut τῇ μούσῃ. ti muſi: νηρῆδες nirides.

ῳ cum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ῳ cum iota subscriptō facit o longum, ut ἡ παλινῳδία i palinodia τῷ ἀνθρώπῳ to anthropo. ueteres uero non subscribebant iota, sed ascribebant sic τῶι, ξένια, το ænia, τῆι μούσηι ti musi, τραγωιδία, tragodia. quod in codicibus antiquis licet uidere, minore tamen iota quàm sint præpositiuæ α η ω quibus adscribit & eiusdem ferè quantitatis, cuius est apud nos, quod subscribitur quæ antiqua scribendi consuetudo adhuc quoque remanet in grandioribus literis sic ΤΩΙ ΛΟΓΩΙ To Logo. ΤΗΙ ΜΟΥΣΗΙ Ti musi. ΜΑΙΑΙ mæa. Υ cum iota sic ΥΙ υι facit i longum, ut ΑΡΓΥΙΑ ἅρπυια harpya ΜΥΙΑ μυῖα myia ἡ τετυφυῖα τῆς τετυφυίας, i tetyphya tis tetyphyias. ΗΥ ηυ facit if medium inter b & u consonantem ut ἦυδα προσηῦδα ibda. prosibda. αὐλέω ηὔλεον ηὔληκα ηὐλήκειν ηὔλησα ableo ibleon iblica iblicin iblisa. ΩΥ. ωυ facit of medium inter b & u consonantem, ut ΩΥΤΟΣ ὠυτὸς, oftos pro αὐτὸς & θωυμαστὸς thosmastos pro θαυμαστὸς, qua diphthongo iones utuntur pro αυ.

Quemadmodū literæ ac diphthongi græcæ in latinum transferant. Α α mutatur in a ut κάλαθος calathus, interdum in e ut τάλαντον talentum. Item in i, ut κάναστρον canistrum. Item in o ut μάρμαρον marmor κάρυλος corilus. & in u, ut Ηρακλῆς Hercules hyperthesi τοῦ. κ. Et in æ diphthongum, ut ἀσκληπιὸς æsculapius. Β mutatur frequentissime in b, ut φοῖβος phœbus. βάρβαρος barbarus. aliquando in p, ut βαβαὶ, papæ. quanquam παπαὶ etiam græci dicunt. Item in ph, ut θρίαμβος, triumphus. Γ. γ mutatur in g. γαλάτεια galatæa. γίγας, gigas. γένος genus uertitur etiam in n, in iis dictionibus, quæ apud græcos commutarunt ν in γ sequentibus γ κ χ ξ ut ἄγγελος angelus. δίφθογγος, diphthongus. ἄγκυρα, ancora. ἀγχίσης, anchises. σφίγξ, sphinx. quoniam ante γ κ χ ξ non admittitur ν apud græcos. mutatum est ν in γ. quod Romani rursus in n commutarunt. & si antiqui græcam orthographiam obseruantes Aggelus. diphthoggus scribebant per duplex gg. Δ commutatur in d ut διδὼ, dido. δαίμων, dæmon. Interdum in b, ut δὶς, bis. & in l ut, ὀδυσσεὺς, ulysses. sicut apud nos, ut sedes, sella. nam d & l inuicem sibi cedunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Epſilon mutatur in e breue ut ἐγὼ ego. γένεσις geneſis.

z remanet ut ζάκυνθος zacynthus. ζέφυρος zephyrus. Interdum mutatur in geminum ſſ, ut μάζα maſſa. πατρίζω patriſſo. Η eſt e longum ut πηνελόπη Penelope. πηνελόπης. Penelopes. ἡρακλῆς Hercules. interdum mutatur in a longum ut μήτηρ mater. νηὶς nais. φήμη fama. σίνηπι ſinapi. θρήκη thrace. Item ut quidam uolunt in æ diphthongum, ut κήρος cæra. σκηνὴ ſcæna. σκηνοπηγία ſcænophegia. ἠθικὴ æthica, quibus ipſe non accedo. Θ mutatur in th aſpiratum, ut θρήκη thrace. θυρσὸς thyrſus. Interdum in ſuam tenuem, ideſt t. ut θρίαμβος triumphus. Item in ſuam mediam, ideſt d ut θεὸς deus. θεὰ dea. Ι mutatur in i modo longum, modo breue ut ἀγχίσης anchiſes, νεστορίδης neſtorides. Κ mutatur in c, ut κάκος cacus. κωκυτὸς Cocytus. interdum in ſuam mediam g, ut κώβιος gobius. κύκνος cygnus. quanquã & cycnus dicimus. Item in p, ut λύκος lupus, λ. mutatur in. l. ut παλλάς Pallas. λύγξ lynx. λύρα lyra. λὺξ lux. λωτὸς lotus. μ mutatur in m. ut γραμματικὸς grammaticus. στέμμα ſtemma. μέμνημαι memini. μελπομένη melpomene. ν uertitur in n ut ναῦς nauis. νηὶς nais. νὺξ nox. νυκτέλιος nyctelius. ξ uertitur in x, ut ξενοφῶν Xenophon. ξένιον xenium.

Omicron uertitur in o breue, ut ὄλυμπος olympus. Item in u, ut ὀδυσσεὺς ulyſſes. πόρφυρα purpura. συρακόσιος Syracuſius δωρικῶς. nam κοινῶς, συρακούσιος dicitur. ſed frequens mutatio eſt o in u in fine dictionis, ut κύπρος cyprus. ὅμηρος Homerus. πήλιον pelium. ἴλιον ilium. Interdum in e. γόνυ genu. πὸς αἰολικῶς pes. nam κοινῶς ποῦς dicitur. ἀλέξανδρος, Alexander κάπρος caper. π mutatur in p ut πασιφάη Paſipha'e. πάπποι pappi. Παππα Pappa. interdum in ſuam aſpiratam, quæ eſt apud nos ph, ut τρόπαιον trophæum. λαπίθαι laphithæ. ὑψιπύλη hypſiphyle. Item in ſuam mediam, quæ eſt apud nos b, ut πύξος buxus. ἄψυρτος abſyrtus. nam ψ eſt pſ, ut ἄραψ arabs. ρ uertitur in r, ut ῥήτωρ rhetor. ubi ſciendum omnem dictionem, quæ apud græcos ſcribitur per ρ in principio dictionis, tranſferri à noſtris in r cum aſpiratione, ut ῥέα rhea. ῥητορικὴ rhetorica. σ. mutatur in ſ, ut σίσυφος Siſyphus. interdum in. x. ut αἴας aiax. πίστρις piſtrix.

ubi imitamur dores, qui pro σύμμαχος ξύμμαχος pro ζὼ ξὼ dicunt. Item in τ. ut σὺ tu. τὲ te. quod item doricum est. dores enim pro θάλασσα θάλαττα dicunt. τήμερον pro σήμερον. τὺ pro σύ. unde Lucianus iocans composuit dialogum, ubi facit a sigma accusari cappa coràm septem uocalibus, quod in dictionibus scribēdis gemino σσ excludatur a duplici ττ. ut pro γλῶσσα γλῶττα. θετταλία pro θεσσαλία. dicit.n. sigma, ἀλλὰ τί λέγω ταῦτα; θεσσαλίας μὲ ἐξέβαλεν ὅλης, θετταλίαν ἀξιοῦν λέγειν, καὶ πᾶσαν ἀποκέκλεικέ μοι τὴν θάλασσαν. hoc est, Sed cur dico hæc? eiecit me ex thessalia tota, & ab omni me mari exclusit. τ. uertitur in t, ut τροία troia. τάνταλος tantalus. inuenitur etiam mutatum in s. sigma præcedente ut ὀστᾶ ossa. υ. plerunque remanet, ut ἱερώνυμος Hieronymus. συνώνυμον synonymum. transit etiam in u, ut ῥώμυλος Rhomulus. μῦς. mus. σῦς sus. θύλη Thule. κῦμαι cumæ. πύξος buxus. πορφύρεος purpureus. δύω duo. κυβερνήτης gubernator. φυγὴ fuga. βότρυς botrus. γόνυ genu. φ. uertitur in ph, ut φιλόσοφος philosophus. aliquando etiam in f, ut φυγὴ fuga. φήμη fama. Item in suam tenuem, ut σφαῖρα spæra, & in suam mediam ut ἄμφω, ambo. χ. mutatur in c cum aspiratione sic ch, ut χρύσης Chryses. χρυσόστομος Chrysostomus. χριστὸς Christus, quæ litera, quia figuram habet χ nostri, sunt qui putant cum sic scribitur Xp̄s, per X & p scribi latinas literas, cum ea, quæ x uidetur, sit χ, & quæ uidetur p, sit ρ. & q̄q̄ ferè semper legimus in sacris literis Christus sic scriptum Xp̄s, græce tamen scribatur, cum sic scribitur. latine enim scribendum est per ch aspiratum sic Christus. Eodem modo decipiuntur in Iesus cum sic scribitur IHS credentes hanc literam H aspirationem esse, cum sit ἦτα græca uocalis, quæ est e productum tam apud nos, quàm apud græcos, ut ΙΗΣΟΥΣ IESVS. Itē quia græci ἦτα sic etiam scribunt Ⱶ. quæ litera est similis nostræ longiusculæ aspirationi, latini sic scribunt ih̄s, quod uulgus per aspirationem scribi existimat. Quoniam autem in sermonem de aspiratione incidimus, illud annotatione dignum existimauimus acceptam esse aspirationem nostram ἀπὸ τῆς δασείας, καὶ ψιλῆς, Accentibus græcis. Nam illi dasian sic notant ῾, & psilem ᾿ sic, quos accentus in unum coniungentes Romani, fecerunt eam aspiratio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

nem, qua nos in grandiusculis utimur literis, Qui tamen accentus nunc ferè exoleuerunt apud græcos, quorum loco iuniores hisce utuntur. ‹ › ut δασεῖα habeat figuram c nostri sic ‹. ψιλὴ uero c inuersi, sic ›. Et hinc puto nos accepisse aspirationem, qua cursim scribendo utimur. Nam si addideris psilen denso, aspirationem facies, sed inflexam. Quanquã ætate nostra plures rectam quã flexam scribentes notant. Hanc nos aspirationem modo in s uertimus ut ἕξ sex ἑπτὰ septem ἕρπυλλον Serpyllum, modo in u, ut ἑσπέρα Vespera ἑνετὸς Venetus. sed frequenter in nostram aspirationem, ut ὕμνος hymnus. Ησίοδος Hesiodus, ὅμηρος Homerus. Υ mutatur in ps, ut αἰθίοψ æthiops. ψευδομάρτυρ pseudomartyr. ψίλωθρον psilotrum. Aliquando transit in b, ut ἄραψ arabs. ἄψυρτος absyrtus. Ω mega transit in o longum, ut ὠκεανὸς Oceanus. εἴδωλον idolum. ἥρωας heroas. κύκλωπες, cycoples o. do. ro. clo. productis. Illud etiam non præterierim silentio Christianos olim in libris sacris ineffabilis nomina Trinitatis Pater. Filius. Spiritus Sanctus primis græcis characteribus scribere consueuisse, hoc est Π pro pater. Υ pro filius. Α pro Spiritus santus. nam Pater πατὴρ. græci dicunt & filius Υἱός. & Spiritus sanctus πνεῦμα ἅγιον. Quapropter, quia ubi erat scripta litera Υ dicebant filius, nunc in alphabeto etiam, ea litera in Gallia cisalpina filius dicitur uulgo sic. fio. zeta. pro ypsilon, uel y græca, zeta id colligitur ex libris decretorum distinctione. lxxiii.

Quonam modo diphthongi græcæ ad nos ueniant.

αι mutatur in æ diphthongum, ut αἰνείας Aeneas. ἑβραῖος hebræus. παλαίστρα palæstra. παιὰν, pæan. interdum diuiditur, ut αἴας aiax. μαῖα, maia. αυ uertitur in au ut αὐλὴ aula. θησαυρὸς thesaurus. Sed aduerte, ne te decipiant Nicolaus. Menelaus. & similia, in quibus non est diphthongus au, sed sunt duæ syllabæ, quia sunt a græcis in αος ut νικόλαος, μενέλαος.

ει mutatur uel in e longum ut ἀχιλλεῖος Achilleus. καλλιοπεία Calliopea, uel in i longum, ut νεῖλος Nilus. θάλεια Thalia. εἴδωλον Idolum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ευ Mutatur in eu, ut θησεὺς Theſeus. εὖγε Euge. εὖρος, Eurus. οι mutatur in œ diphthongum, ut φοῖβος Phœbus. οἰνοφόρον œnophorum. ἀλφεσίβοιος, Alpheſibœus. μελίβοιος, melibœus. ου mutatur in u longam, ut μοῦσα, muſa. οἰδίπους, œdipus.

De diphthongis improprie.

ᾳ cum iota ſubſcripto tranſit in æ diphthongum, ut τῇ λήδᾳ, huic ledæ. ῃ cum iota ſubſcripto tranſit in æ diphthongum, ut τῷ ποιητῇ huic poetæ. ῳ cum iota ſubſcripto tranſit in œ diphthongum, ut ἡ κωμῳδία hæc comœdia. ἡ τραγῳδία hæc tragœdia. Sed an diphthongos, & ε. η. ο. ω. υ. uocaleis ut nunc nos pronuntiamus, antiqui quoque pronuntiauerint, in fragmentis noſtris diſputaturi ſumus. nam & græci meo iudicio ſuas diphthongos, & nos noſtras tum quas diximus, uocaleis, perperam pronuntiamus. Idem etiam pronuntiandis accentibus non ſeruata ſyllabarum quantitate fieri iudicamus, ut θρω in ἄνθρωπος corripere, & μο in σιμόεις producere uideamur propter accentum.

ABBREVIATIONES PERPVLCHRAE SCITV, QVIBVS frequentiſſime græci utuntur indifferenter & in principio, & in medio, & in fine dictionis.

facit αν, ut μοῦσ μοῦσαν. facit ὰν cũ accentu graui. ut τὴν διαφορ διαφορὰν. facit ας, ut τῆς ἡμέρ, τῆς ἡμέρας. facit ᾶς cum accẽtu circunflexo, ut τῆς διαφορ, τῆς διαφορᾶς. facit αις. ut ταῖς μούσ, ταῖς μούσαις. uero facit αῖς cum accentu circunflexo, ut τ τιμ, ταῖς τιμαῖς. facit ες ut αἴαντ, αἴαντες. facit εν, ut τύπτομ, τύπτομεν. uero facit ὲν cum accentu graui, ut μ, μὲν facit ης, ut τῆς μούσ, μούσης, uel ſic ut τ μούσ τῆς μούσης. uero cũ accẽtu circũflexo facit ῆς, ut τ τιμ τῆς τιμῆς. facit ην, ut τὴν πηνελόπ, πηνελόπην. uero cum graui accentu

facit ην, ut τῆ τιμῆ, τὴν τιμήν. ισ facit ις. ut φύσισ, φύσις. ῖ facit ιν
ut τὴν φύσῖ, φύσιν. ss facit εις, ut τοὺς δημοσθένss δημοσθένεις. ss ue-
ro facit εῖς cum accentu circunflexo ut τοὺς γονss, γονεῖς.) facit ον
ut τὸν λόγ), λόγον. " facit ὸν cum accentu graui, ut τὸ θε", τὸν θεὸν,
~ facit ων ut τῶν λόγ~, λόγων. ~ uero facit ῶν cum accentu cir-
cũflexo, ut τῶ μουσ~, τῶν μουσῶν. S facit ως, ut τῆς φύσεS, φύσεως.
S uero facit ῶς cum circunflexo ut πS, πῶς. ο supra literas sic
ἄνθρωπος, facit ος, ut λόγοσ, λόγος. " facit ειν, ut λέγ", λέγειν. " uero
facit εῖν, ut εἰπ" εἰπεῖν ͻ facit οις, ut τοῖς λόγͻ, λόγοις. ͻ uero fa-
cit οῖς cum circunflexo ut τοῖς θνητοῖ, θνητοῖς. ʒ facit ους, ut τοὺς
λόγʒ, λόγους. ʒ uero facit οὺς cum graui, ut τʒ θνητʒ, τοὺς θνητοὺς
Ↄ positum supra literas facit ται. ut λέγεↃ, λέγεται. λέγονↃ, λέ-
γονται. τʒ item in contextu facit ται, ut λέγετʒ, λέγεται. σθʒ
facit σθαι. ut τύπτεσθʒ τύπτεσθαι. ϗ facit δὲ. καὶ uel sic ϗ uel sic καὶ,
facit καὶ. γὰρ uel sic γὰρ uel sic γ uel sic γ, facit γάρ. ἐστὶ uel sic ἐστὶ
uel sic ἐστὶ facit ἐστὶ, αρ uel sic αρ facit αρ, ut ἄρτος. ερ facit
ερ ut πάτερ, πάτερ. περ uel sic περ, facit περ. ες facit ες,
ut πατέρες πατέρες. εν facit εν. μὲν uel sic μὲν facit μὲν.
υν facit υν, ut ἡ γυνὴ γυνή. τρ uel sic τρ facit τρ ut τοῦ πατρὸς,
πατρὸς, πατρός. ϛ facit στ, ut στοῖχος, στοῖχος. σπ facit σπ,
ut σπεῦδε, σπεῦδε. σθ facit σθ. ut ἐσθλὸς ἐσθλὸς. σσ facit
σσ, ut γλῶσσα γλῶσσα. σχ facit σχ, ut σχῆμα, σχῆμα. ȣ facit ου, ut
λόγȣ, λόγου. ευ facit ευ, ut εὖγε, εὖγε. ει uel sic ει facit ει, ut λέγειν,
λέγειν. τ facit τι, ut τῷ γράμματ, γράμματι. τ facit τα ut τὰ
γράμματ γράμματα. τ facit τῆς. τῶν uel sic τῶν facit τῶν. τοὺς facit
τοὺς. τοῦτο facit τοῦτο. τὴν facit τὴν. ἐπὶ uel sic ἐπὶ facit ἐπί. σα
facit σα. σε facit σε. σο facit σο. σω facit σω. σὺν facit σὺν. συν ue
ro sine accentu facit συν. σατο facit σατο. σεω facit σεω. ut τῆς φύ-
σεως, φύσεως. περὶ uel sic περὶ facit περὶ. πρὸ facit πρό. πρι facit
πρὶ. πρω facit πρω. πυν facit πυν. τὸ uel sic τὸ facit τό. το facit το.
τι facit τι. τερ facit τερ. τοῦ uel sic τοῦ facit τοῦ. οὖν uel sic οὖν uel sic οὖν
facit οὖν. ους facit ους. ἀπὸ uel sic ἀπὸ facit ἀπό. διὰ uel sic διὰ facit διά.
δρα facit δρα. δρο facit δρο. δευρ facit δευρ. μετὰ uel sic μετὰ facit μετά.
μενοσ cũ uocali supra facit μενος, ut τυπτόμενος, τυπτόμενος. μᾶλλον
facit μᾶλλον. μεθ uel sic μεθ facit μεθ. ut τυπτόμεθα τυπτόμεθα. μετ

facit μάτων. ut τῶν γραμμάτων, γραμμάτων. εἶναι uel sic εἶναι facit εἶναι. φι
facit φι. ει facit ρι. υσι uel sic υσι facit υσι. ὑπὲρ facit ὑπέρ. ὑπὸ
facit ὑπό. γγ uel sic γγ facit γγ. γεν facit γεν. φρ facit φρ.
ἐγὼ facit ἐγώ. εω facit εω. ετο facit ετο. εται facit εται. ππ facit
ππ, θερ facit θερ. κρ facit κρ. κλ facit κλ. ττ facit ττ, ut
γλῶττα γλῶττα.

ORATIO DOMINICA.
ΕΥΧΗ ΚΙΡΙΑΧΗ.

Pater noster, qui in coelis, santificetur nomen tuum. adueniat
Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. ἐλθέτω
regnum tuum. fiat uoluntas tua, sicut in cœlo & in terra.
ἡ βασιλεία σου, γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. & dimitte nobis
τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. καὶ ἄφες ἡμῖν
debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris
τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.
& ne inducas nos in tentationem. Sed libera nos à
καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ
malo. amen.
πονηροῦ. ἀμήν.

Salutatio Angeli ad Beatissimam uirginem.
Ἀσπασμὸς τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὴν ἁγιωτάτην παρθένον

Aue gratia plena Maria, dominus tecum. benedicta tu
Χαῖρε κεχαριτωμένη Μαρία, ὁ κύριος μετὰ σοῦ. εὐλογημένη σὺ
i mulieribus. & benedictus fructus uentris tui, qm̄ Salua
ἐν γυναιξί. καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου, ὅτι σωτῆ
torem peperisti animarum nostrarum.
ρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

AD EANDEM ALIA.
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΤΕΡΟΣ.

Salue regina, mater misericordiæ. uita. dulcedo, & spes nostra
Χαῖρε δέσποινα, μήτηρ ἐλέους, ζωὴ γλυκύτης. καὶ ἐλπὶς ἡμῶν

ſalue. ad te clamamus Euæ exules filii. ad te ſuſpira-
χαῖρε. πρὸς σὲ βοῶμεν οἱ τῆς Εὔας ἐξόριστοι παῖδες. πρὸς σὲ ἀτενίζο-
mus gementes & flentes in hac lachrymarum ualle.
μεν στενάζοντες καὶ θρηνοῦντες ἐν τῇδε τῇ τῶν κλαυθμῶνος κοιλάδι.
eia iam aduocata noſtra miſericordes tuos oculos ad
ἄγε δὴ συνηγόρε ἡμῶν, τοὺς εὐσπλάγχνους σου ὀφθαλμοὺς ἐφ'
nos conuerte, & IESVM benedictum fructum uentris tui
ἡμᾶς ἐπίστρεψον, καὶ ΙΗΣΟΥΝ τὸν εὐλογημένον καρπὸν τῆς κοιλίας σου
poſt exilium hoc nobis oſtende. o clemens, o pia
μετὰ τὴν ἐξορίαν ταύτην, ἡμῖν ἀνάδειξον ὦ ἐπιεικὴς, ὦ εὔσπλαγχνε
ὦ γλυκυτάτη παρθένε Μαρία. o dulcis uirgo Maria.

Σύμβολον τῶν Ἀποστόλων. Symbolum Apoſtolorum.

Credo in unum deũ patrem omnipotentem factorem cœli &
Πιστεύω εἰς ἕνα θεὸν, πατέρα, παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ
terræ. uiſibiliumq; oĩum, & inuiſibiliũ. & in unũ dominũ Ieſũ Xp̃m
γῆς, ὁρατῶν τε πάντων, καὶ ἀοράτων, καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν,
filium Dei unigenitum. ex patre natum ante
τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ
omnia ſecula. lumen de lumine. Deum uerum de Deo
πάντων τῶν αἰώνων. φῶς ἐκ φωτὸς θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ
uero. genitum nõ factum conſubſtantialẽ patri. per quem
ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ
omnia facta ſunt. qui propter nos homines & propter no-
πάντα ἐγένετο. τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμε-
ſtram ſalutem deſcendit de cœlis. & incarnatus eſt de ſpiri
τέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύ-
tu ſancto & Maria Virgine, & homo factus eſt. cruci
ματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα. σταυρω-
fixus'que ꝓ nobis ſub Pontio Pilato. & paſſus & ſepultus eſt.
θέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα,
& reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas, & aſcendit in
καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφὰς, καὶ ἀνελθόντα εἰς
cœlos & ſedet à dextris patris. Et iterum
τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς, καὶ πάλιν
uenturus eſt cum gloria iudicare uiuos, & mortuos, cuius regni
ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας, καὶ νεκροὺς, οὗ τῆς βασιλείας

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

non erit finis. & in spiritum sanctum dñm uiuificantem, qui
οὐκ ἔσται τέλος. καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ, κύριον, τὸ ζωοποιὸν, τὸ
ex patre & filio procedit, Qui cũ patre & filio si-
ἐκ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμ-
mul adoratur & conglorificatur, qui locutus est per ꝓphetas. in
προσκυνούμενον, καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν, εἰς
unã scãm catholicam & apostolicam ecclesiam. Confiteor unũ
μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν. ὁμολογῶ ἓν
baptisma in remissionẽ pctõꝝ. expecto resurrectionem mortuorum
βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν,
καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. & uitam uenturi seculi.

Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Euangelium secundum Ioannem.

In principio erat uerbũ, & uerbum erat apud deũ, & deus erat uerbũ.
ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεὸν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος.
hoc erat in principio apud deũ. omnia per ipsum facta sunt, & sine
οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς
ipso factum est nihil, qđ factum est. In ipso uita erat, & uita erat lux
αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν καὶ ζωὴ ἦν τὸ φῶς
hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non com
τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κα-
ꝓhenderũt. fuit homo missus a deo, nomen ei
τέλαβεν. ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ
Ioannes. hic uenit in testimonium, ut testificaretur de lumine,
Ἰωάννης. οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρείαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.
non erat ille lux, sed ut testificaretur de lumine. Erat lux
οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ᾽ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ἦν τὸ φῶς
uera, quæ illuminat oẽm hominẽ uenientẽ in hunc mundũ.
τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
in mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non
ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ
cognouit. In propria uenit, & sui eum non receperunt. Quot quot
ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι
aũt receperũt eũ, dedit eis potestatẽ filios dei fieri credẽti
δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν, τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύ
bus in nomine eius. qui non sanguinibus neque ex uoluntate car-
ουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρ-

nis, neque ex uoluntate uiri, ſed ex deo nati ſunt. Et uerbum caro
νὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ᾽ ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. καὶ λόγος σὰρξ
factum eſt, & habitauit in nobis, & uidimus gloriam eius, gloriam
ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν
quaſi unigeniti à patre plenum gratiæ & ueritatis.
ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς, πλήρη χάριτος καὶ ἀληθείας.

AVREA CARMINA PYTHAGORAE.

ΧΡΥΣᾺ ἘΠΗ ΤΟΥ͂ ΠΥΘΑΓΌΡΟΥ.

Immortaleis primum deos lege, ut diſpoſiti ſunt,
Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ, ὡς διάκεινται,
Cole, & uenerare iuſiurandum. deinde Heroes illuſtreis.
Τίμα, καὶ σέβου ὅρκον, ἔπειθ᾽ ἥρωας ἀγαυούς.
Et terrenos uenerare dæmones legitime ſacrificans.
Τούς τε καταχθονίους σέβου δαίμονας ἔννομα ῥέζων.
Et parenteis honora, & proxime cognatos.
Τούς τε γονεῖς τίμα, τούς τ᾽ ἄγχιστ᾽ ἐκγεγαῶτας.
Sex ex aliis uirtute fac amicum, qui optimus ſit.
Τῶν δ᾽ ἄλλων ἀρετῇ ποιοῦ φίλον, ὅστις ἄριστος.
Benignis autem pare ſermonibus, operibusq; utilibus.
Πραέσι δ᾽ εἶκε λόγοις, ἔργοισί τ᾽ ἐπωφελίμοισι.
Neque odio habe amicum tuum peccati cauſa parui
Μηδ᾽ ἔχθαιρε φίλον σὸν ἁμαρτάδος εἵνεκα μικρῆς,
Quoad poſſis. poſſe enim propè neceſſitatem habitat.
Ὄφρα δύνῃ. δύναμις γὰρ ἀνάγκης ἐγγύθι ναίει.
Hæc quidem ſic ſcito, ſed dominari aſſueſce hiſce,
Ταῦτα μὲν οὕτως ἴσθι, κρατεῖν δ᾽ εἰθίζεο τῶνδε,
Ventri primum, & ſomno, luxuriæq;,
Γαστρὸς μὲν πρώτιστα, καὶ ὕπνου, λαγνείης τε,
Et iræ, facies autem re turpem nunq̃ neq; cum alio,
Καὶ θυμοῦ. πρήξεις δ᾽ αἰσχρόν ποτε μήτε μετ᾽ ἄλλου,
neq; ſeparatim. omnium autem maxime, pudeat te tui ipſius.
Μήτ᾽ ἰδίῃ. πάντων δὲ μάλιστ᾽ αἰσχύνεο σαυτόν.
Tum iuſtitiam exerce, opereq;, uerboq;.
Εἶτα δικαιοσύνην ἀσκεῖν ἔργῳ τε, λόγῳ τε.
neq; ſtulte teipſum habere in re ulla aſſueſce.
Μηδ᾽ ἀλογίστως σαυτὸν ἔχειν περὶ μηδὲν ἔθιζε.

ſed

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

sed scito, moriendum esse fato omnibus.
ἀλλὰ γνῶθι μὲν ὡς θανέειν πέπρωται ἅπασι·
pecunias autem aliqñ possidere ama, aliquando perdere.
χρήματα δ' ἄλλοτε μὲν κτᾶσθαι φιλεῖ, ἄλλοτ' ὀλέσθαι.
Quotq; diuinis fortunis mortales dolores habent,
ὅσσα τε δαιμονίῃσι τύχαις βροτοὶ ἄλγε' ἔχουσιν,
hoꝝ q̃cunq; partem habeas, æquo animo fer. neq; ægre feras.
ὧν ἂν μοῖραν ἔχῃς, πρᾴως φέρε, μηδ' ἀγανάκτει.
curare autem decet quoad possis. sic autem consydera.
ἰᾶσθαι δὲ πρέπει καθ' ὅσον δύνῃ. ὧδε δὲ φράζευ.
non ualde bonis, istorum multum fortuna præbet.
οὐ πάνυ τοῖς ἀγαθοῖς, τούτων πολὺ μοῖρα δίδωσι.
multi autem hominibus sermones, maliq; & boni
πολλοὶ δ' ἀνθρώποισι λόγοι δειλοί τε, καὶ ἐσθλοὶ
accidunt, quibus neq; obstupesce, neq; sanè permittas
προσπίπτουσ', ὧν μήτ' ἐκπλήσσεο, μήτ' ἄρ' ἐάσῃς.
implicari teipsum. mendacium autem siquod dicatur,
εἴργεσθαι σαυτόν. ψεῦδος δ' ἤν πέρ τι λέγηται,
æquo aio feras. Quod autem tibi dicam omni in re perficiatur.
πρᾴως ἴχ'. ὃ δέ τοι ἐρέω, ἐπὶ παντὶ τελείσθω.
nullus neque uerbo te decipiat, neque re.
μηδεὶς μήτε λόγῳ σε παρείπῃ, μήτε τι ἔργῳ.
fac, neque dic, quod tibi non melius est.
πρῆξαι, μηδ' εἰπεῖν, ὅ, τι τοι μὴ βέλτερόν ἐστι.
consule autem ante opus, ne stulta sint.
βουλεύου δὲ πρὸ ἔργου, ὅπως μὴ μωρὰ πέληται.
timidi facereq;, dicereq; stulta proprium uiri,
δειλοῦ τοι πρήσσειν τε, λέγειν τ' ἀνόητα πρὸς ἀνδρός.
sed ea perfice, quæ te non postea dolore afficiant.
ἀλλὰ τάδ' ἐκτελέειν, ἅ σε μὴ μετέπειτ' ἀνιήσῃ.
fac nihil eorum, quæ non scis, sed docere
πρῆσσε δὲ μηδὲν, τῶν μὴ ἐπίστασαι, ἀλλὰ διδάσκευ
Quæcunq; necesse est, et delectabilissimam uitam sic perages.
ὅσσα χρεών. καὶ τερπνότατον βίον ὧδε διάξεις.
neq; sanitatis circa corpus negligentiam habere oportet,
οὐδ' ὑγιείης τῆς περὶ σῶμ' ἀμέλειαν ἔχειν χρή,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Sed potusq́ mensuram, & cibi, exercitiorumq́
ἀλλὰ ποτοῦ τε μέτρον, καὶ σίτου, γυμνασίων τε
fac. mensurã autẽ dico eam, quæ te dolore non afficiat.
ποιεῖσθαι. μέτρον δὲ λέγω τόδ', ὃ μή σ' ἀνιήσῃ.
assuesce autẽ uiuendi modum habere purum. firmum.
εἰθίζου δὲ δίαιταν ἔχειν καθάρειον. ἄθρυπτον.
Et caue ea facere, quæ inuidiam habeant.
καὶ πεφύλαξό γε ταῦτα ποιεῖν, ὁπόσα φθόνον ἴσχει.
Ne expende præter tempus, tanquam bonorũ nescius.
μὴ δαπανᾶν παρὰ καιρὸν, ὁποῖα καλῶν ἀδαήμων.
neq́ illiberalis sis. mensura omnibus in rebus optima.
μηδ' ἀνελεύθερος ἴσθι. μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον.
fac autem ea, quæ te non lædant, consydera autem ante opus.
πρῆσσε δὲ ταῦθ', ἅ σε μὴ βλάψῃ. λόγισαι δὲ πρὸ ἔργου.
neq́ somnum mollibus in oculis suscipe
μηδ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι
ante, quàm diurnorum operum ter unumquodq́ percurras.
πρὶν, τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν.
quò trãsgressus sum? quid feci. qđ mihi decens non perfectum est?
πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;
Incipiens à primo, percurre & quæ postea.
ἀρξάμενος δ' ἀπὸ πρώτου, ἐπέξιθι καὶ μετέπειτα.
mala quidẽ operatus, dole, bona uero lætare.
δειλὰ μὲν ἐκπρήξας, ἐπιπλήσσεο. χρηστὰ δὲ, τέρπου.
hæc labora. hæc meditare. hæc oportet cupere te,
ταῦτα πόνει. ταῦτ' ἐκμελέτα. τούτων χρὴ ἐρᾶν σε.
hæc te diuinæ uirtutis ad uestigia ponent,
ταῦτά σε τῆς θείης ἀρετῆς εἰς ἴχνια θήσει,
næ per nostræ animæ dantem quaternionem
ναὶ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτύν.
fontem perennis naturæ. sed uade ad opus,
παγὰν ἀενάου φύσεως. ἀλλ' ἔρχευ ἐπ' ἔργον,
deos precatus ut perficiant, his autem impetratis
θεοῖσιν ἐπευξάμενος τελέσαι. τούτων δὲ κρατήσας,
cognosces immortaliumq́ deorum, mortaliumq́ hominum
γνώσῃ ἀθανάτων τε θεῶν, θνητῶν τ' ἀνθρώπων

consistentiã

conſiſtentiam, ut ſingula prætereunt, utq; tenentur.
σύστασιν. ἥ τε ἕκαστα διέρχεται, ἥ τε κρατεῖται.
congoſces aũt quatenus fas eſt, naturam in omni ſimilem,
γνώσῃ δ᾽ ἢ θέμις ἐστὶ, φύσιν περὶ παντὸς ὁμοίην,
ut neq; inſperanda ſperes, neq; te quid lateat,
ὥς τε σε μήτε ἄελπτ᾽ ἐλπίζειν, μήτε τι λήθειν.
cognoſces aũt homines ſpontanea detrimenta habenteis,
γνώσῃ δ᾽ ἀνθρώπους αὐθαίρετα πήματ᾽ ἔχοντας.
miſeri, qui, bona propè cum ſint, non uident,
τλήμονας, οἵ τ᾽ ἀγαθῶν πέλας ὄντων, οὐκ ἐσορῶσιν,
neque audiunt. ſolutionem autem malorum pauci norunt.
οὔτε κλύουσι. λύσιν δὲ κακῶν παῦροι συνίσασι.
talis fortuna mortalium lædit menteis hi ſed cylindris.
τοίη μοῖρα βροτῶν βλάπτει φρένας. οἱ δὲ κυλίνδροις
ex aliis in alia feruntur, infinita nocumenta habentes.
ἄλλοτ᾽ ἐπ᾽ ἄλλα φέρονται, ἀπείρονα πήματ᾽ ἔχοντες.
moleſta enim comes lis nocens latet,
λυγρὴ γὰρ συνοπαδὸς ἔρις βλάπτουσα λέληθε,
inſita. quam non oportet te adducere, ſed cedendo fugere.
σύμφυτος, ἣν οὐ δεῖ προσάγειν. εἴκοντα δὲ φεύγειν.
Iupiter pater, uel à multis malis quieſcas omneis.
Ζεῦ πάτερ, ἢ πολλῶν τε κακῶν παύσειας ἅπαντας,
Vel omnibus oſtendas, qua nam ſorte utantur.
ἢ πᾶσιν δείξαις, οἵῳ τῷ δαίμονι χρῶνται.
Sed tu confide, quoniam diuinum genus eſt mortalibus.
ἀλλὰ σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσιν,
Quibus ſacra afferens natura oſtendit ſingula.
οἷς ἱερὰ προφέρουσα φύσις δείκνυσιν ἕκαστα.
Quorum ſiquid tibi curæ eſt, uinces quæ te iubeo
ὧν εἴ σοί τι μέτεστι, κρατήσεις ὧν σε κελεύω
medicando, animam autem laboribus iſtis liberabis.
ἐξακέσας, ψυχὴν δὲ πόνων ἀπὸ τῶνδε σαώσεις.
ſed abſtine ciborum, quos diximus, in'que purgationibus,
ἀλλ᾽ εἴργου βρωτῶν ὧν εἴπομεν, ἔν τε καθαρμοῖς,
in'que liberatione animi diiudica, & conſydera ſingula,
ἔν τε λύσει, ψυχῆς κρίνων, καὶ φράζευ ἕκαστα,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

aurigam iudicium constituens desuper optimum.

ἡνίοχον γνώμην στήσας καθύπερθεν ἀρίστην.

cũ autem relicto corpore, ad æthera liberum iueris,

ἢν δ' ἀπολείψας σῶμα, ἐς αἰθέρ' ἐλεύθερον ἔλθῃς,

Eris immortalis deus, incorruptibilis, non amplius mortalis.

ἔσσεαι ἀθάνατος θεὸς, ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός.

Finis aureorum Carminum Pythagoræ.

τέλος τῶν χρυσῶν ἐπῶν τοῦ Πυθαγόρου.

VERSVS IN PHOCYLIDEM.

ΣΤΙΧΟΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΩΚΥΛΙΔΗΝ.

Phocylides decentem uiuens uitam,

ὁ Φωκυλίδης εὐπρεπῆ ζήσας βίον,

Vt Christi discipulus, ut apostolus magnus,

ὡς Χριστομύστης ὡς ἀπόστολος μέγας,

Vt auditor dei uaticiniorum.

ὡς ἀκροατὴς, τῶν θεοῦ θεσπισμάτων.

Et Antistes optimorum operum,

καὶ μυσταγωγὸς τῶν ἀρίστων πρακτέων,

Euangelice hæc dicit & scribit,

εὐαγγελικῶς ταῦτα λαλεῖ καὶ γράφει,

utilia existentia iis, qui in uita.

εὔχρηστα τυγχάνοντα τοῖς ἐν τῷ βίῳ.

IN EVNDEM ALII.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΕΤΕΡΟΙ.

Hæc iustitiis sanctis dei consilia declarat

ταῦτα δίκης ὁσίῃσι θεοῦ βουλεύματα φαίνει

Phocylides uirorum sapientissimus. diuina dona.

Φωκυλίδης ἀνδρῶν ὁ σοφώτατος, ὄλβια δῶρα.

Phocylidis poema admonitorium.

Φωκυλίδου ποίημα νουθετικόν.

Neq; nuptias furare, neq; masculam uenerem excita.

Μήτε γαμοκλοπέειν, μήτ' ἄρσενα κύπριν ὀρίνειν,

neq; fraudes sue, neq; sanguine manum pollue.

μήτε δόλους ῥάπτειν, μήθ' αἵματι χεῖρα μιαίνειν.

ne ditare iniuste. sed ex iustis uiue.

μὴ πλουτεῖν ἀδίκως, ἀλλ' ἐξ ὁσίων βιοτεύειν.

Contentus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Contentus sis præsentibus, & alienorum abstine.
ἀρκεῖσθαι παρεοῦσι, καὶ ἀλλοτρίων ἀπέχεσθαι.
Mendacia ne dicas, sed uera omnia loquere.
ψεύδεα μὴ βάζειν, τὰ δ' ἐτήτυμα πάντ' ἀγορεύειν.
Primum deum cole, deinde autem tuos parenteis.
πρῶτα θεὸν τίμα, μετέπειτα δὲ σεῖο γονῆας.
Omnibus iusta tribue, neq; iudicium in gratiam trahe.
πᾶσι δίκαια νέμειν, μηδὲ κρίσιν ἐς χάριν ἕλκειν.
neq; repellas paupertatem'. iniuste ne iudices personam.
μὴ ῥίψῃς πενίην, ἀδίκως μὴ κρῖνε πρόσωπον.
Si tu male iudicaueris, te deus postea iudicabit.
ἢν σὺ κακῶς δικάσῃς, σὲ θεὸς μετέπειτα δικάσει.
Testimonium falsum fuge. iusta loquere.
μαρτυρίην ψευδῆ φεύγειν, τὰ δίκαι' ἀγορεύειν.
Virginitatem custodi. fidem uero in omnibus serua.
παρθενίην τηρεῖν, πίστιν δ' ἐν πᾶσι φυλάσσειν.
mensuras tribue iustas. bona autem mensura in omnibus.
μέτρα νέμειν τὰ δίκαια, καλὸν δ' ἐπὶ μέτρον ἅπασι.
Bilancem ne feri alteriiugem, sed æquam trahe.
σταθμὸν μὴ κρούειν ἑτερόζυγον, ἀλλ' ἴσον ἕλκειν.
Neque peieres, neq; inscienter, neque sponte.
μήτ' ἐπιορκήσῃς, μήτ' ἀγνῶς, μήτε ἑκοντί.
Peieratorem odit deus immortalis, quicunq; iurauerit.
ψευδόρκον στυγέει θεὸς ἄμβροτος, ὅς τις ὀμόσσῃ.
Semina ne furare. execrandus quicunq; sumit.
σπέρματα μὴ κλέπτειν, ἐπαράσιμος ὅς τις ἀρεῖται.
mercedem laboranti da, ne preme pauperem.
μισθὸν μοχθήσαντι δίδου, μὴ θλῖβε πένητα.
linguæ mentem adhibe. cælandum uerbum in mentibus tene.
γλώσσῃ νοῦν ἐχέμεν, κρυπτὸν λόγον ἐν φρεσὶν ἴσχειν.
neq; iniustũ facere uelis, neq; iniustitiam facere sinas.
μήτ' ἀδικεῖν ἐθέλῃς, μήτ' οὖν ἀδικοῦντα ἐάσῃς.
mendico statim da, neq; cras ueni dicas.
πτωχῷ δ' εὐθὺς δίδου. μηδ' αὔριον ἐλθέμεν εἴπῃς.
implens tuam manũ, misericordiam indigenti præbe.
πληρώσας σῷ χεῖρ' ἔλεον χρῄζοντι παράσχου.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

peregrinum in domum suscipe, & cæcum duc.
ἄστεγον εἰς οἶκον δέξαι, καὶ τυφλὸν ὁδήγει.
Naufragos miserare, quoniam nauigatio est incerta.
ναυηγοὺς οἴκτειρον, ἐπεὶ πλόος ἐστὶν ἄδηλος.
manum lapso da. salua uero permiserum uirum.
χεῖρα πεσόντι δίδου, σῶζεν δ' ἀπερίστατον ἄνδρα.
Communes passiones omnium uita, trochus, instabiles diuitiæ.
κοινὰ πάθη πάντων ὁ βίος, τροχὸς, ἄστατος ὄλβος.
Diuitias habens, tuam manum egenis porrige.
πλοῦτον ἔχων, σὴν χεῖρα πενητεύουσιν ὄρεξον.
quæ tibi dedit deus, ex iis indigentibus præbe.
ὧν σοι ἔδωκε θεὸς, τούτων χρήζουσι παράσχου.
sit communis uniuersus uictus, & concordia omnia.
ἔστω κοινὸς ἅπας ὁ βίος, καὶ ὁμόφρονα πάντα.
ensem accingitor non ad cædem, sed ad defensionem.
τὸ ξίφος ἀμφιβαλοῦ μὴ πρὸς φόνον, ἀλλ' ἐς ἄμυναν.
utinã autẽ non egeas neq; iuste, neq; iniuste.
εἴθε δὲ μὴ χρήζοιο μήτ' ἄνομα, μήτε ἀδίκως.
si enim occidas inimicum, tuam manum polluis.
ἢν γὰρ ἀποκτείνῃς ἐχθρὸν, σὴν χεῖρα μιαίνεις.
agri uicinantis abstine, neq; transgrediaris.
ἀγροῦ γειτονεύοντος ἀπόσχου, μηδ' ἄρ' ὑπερβῇς.
omnium modus optimus, prætergressiones uero malæ.
πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλεειναί.
neque ullum crescentem fructum lædas arui.
μηδέ τιν' αὐξόμενον καρπὸν λωβήσῃ ἀρούρης.
sint æquihonori aduenæ inter ciues.
ἔστωσαν ὁμότιμοι ἐπήλυδες ἐν πολιήταις
omnes enim paupertatem experimur multiuagã.
πάντες γὰρ πενίης πειρώμεθα τῆς πολυπλάγκτου.
regio uero nullum firmum habet solum hominibus.
χώρη δ' οὔτι βέβαιον ἔχει πέδον ἀνθρώποισιν.
Auaritia mater malitiæ uniuersæ.
ἡ φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακότητος ἁπάσης.
Aurum semper dolus est, & argentum hominibus.
χρυσὸς ἀεὶ δόλος ἐστὶ, καὶ ἄργυρος ἀνθρώποισιν.

o aurum

o aurum malorum princeps uitiperda, omnia minuens.
χρυσὲ κακῶν ἀρχηγὲ βιοφθόρε, πάντα χαλέπτων.
Vtinam non mortalibus esses nocumentum amabile.
εἴθε σε μὴ θνητοῖσι γενέσθαι πῆμα ποθεινόν.
tua enim causa pugnæq; prædæq;, cædesq;.
σοῦ γὰρ ἕκητι μάχαι τε, λεηλασίαι τε, φόνοι τε.
inimici uero filii parentibus, fratresq; germanis.
ἐχθρὰ δὲ τέκνα γονεῦσιν, ἀδελφειοί τε συναίμοις.
ne alterum cæles corde intellectum, alia dicens.
μηδ' ἕτερον κεύθῃς κραδίῃ νόον, ἄλλ' ἀγορεύων.
neq; sicut saxatilis polypus secundum locum muteris.
μηδ' ὡς πετροφυὴς πολύπους κατὰ χῶρον ἀμείβου.
qui sponte iniurius est, malus uir, sed ex necessitate,
ὅστις ἑκὼν ἀδικεῖ, κακὸς ἀνήρ. ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης,
non dicam finem consilium aũt dirige cuiusq;.
οὐκ ἐρέω τὸ τέλος βουλὴν δ' εὔθυνε ἑκάστου.
neq; superbi sapientia, neq; robore, neq; in diuitiis.
μὴ γαυροῦ σοφίῃ, μήτ' ἀλκῇ, μήτ' ἐνὶ πλούτῳ.
unus deus est sapiens. fortis simul & prædiues.
εἷς θεός ἐστι σοφός. δυνατὸς ἅμα καὶ πολύολβος.
neque præteritis malis consume tuum cor.
μηδὲ παροιχομένοισι κακοῖς τρύχου τὸν ἦτορ,
non amplius enim potest factum esse infectum.
οὐκ ἔτι γὰρ δύναται τὸ τετυγμένον εἶναι ἄτυκτον.
ne sis præceps ad manum, frena uero feram iram.
μὴ προπετὴς ἐς χεῖρα, χαλίνου δ' ἄγριον ὀργήν.
sæpe enim percutiens, inuitus necem perfecisti.
πολλάκι γὰρ πλήξας, ἄκων φόνον ἐξετέλεσας.
sint communes passiones, nihil magnum, neque superbum.
ἔστω κοινὰ πάθη, μηδὲν μέγα, μηδ' ὑπέροπλον.
non bonum, abundans est mortalibus utilitas.
οὐκ ἀγαθὸν, πλεονάζον ἔφυ θνητοῖσιν ὄνειαρ.
multæ enim delitiæ ad immoderatos trahunt amores.
ἡ πολλὴ δὲ τρυφὴ, πρὸς ἀμέτρους ἕλκει ἔρωτας.
superbificant uero multæ diuitiæ, & ad iniuriam augent.
ὑψαυχεῖ δ' ὁ πολὺς πλοῦτος, καὶ ἐς ὕβριν ἀέξει.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

furor subiens insaniam exitialem parat.
θυμὸς ὑπερχόμενος, μανίην ὀλοόφρονα τεύχει.
ira uero est appetitus, supergrediens autem iracundia.
ὀργὴ δ', ἐστὶν ὄρεξις, ὑπερβαίνουσα δὲ μῆνις.
æmulatio bonorum, bona, malorum uero, mala.
ζῆλος τῶν ἀγαθῶν, ἐσθλός. φαύλων δ', ὑπέρογκος.
audacia malorum perniciosa, multum uero auget bona laborantets.
τόλμα κακῶν, ὀλοή. μέγ' ὀφέλλει δ' ἐσθλὰ πονοῦντας.
honestus amor uirtutis, sed ueneris dedecus auget.
σεμνὸς ἔρως ἀρετῆς, ὁ δὲ κύπριδος αἶσχος ὀφέλλει.
iucundus, mitis uocatur inter ciuets.
ἡδὺς, ἀγανόφρων κικλήσκεται ἐν πολιήταις.
mensura comede, & bibe, & fabulare.
μέτρῳ μὲν φαγέειν, καὶ πιεῖν, καὶ μυθολογεύειν.
omnium mensura optima. excessus autem malus.
πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίη δ' ἀλεγεινή.
ne inuideas bona sociis, ne notam inusseris.
μὴ φθονέοις ἀγαθῶν ἑτάροις, μὴ μῶμον ἀνάψῃς.
ininuidi cœlestes, & inter se sunt.
ἄφθονοι οὐρανίδαι, καὶ ἐν ἀλλήλοις τελέθουσιν.
non inuidet luna multo melioribus solis radiis.
οὐ φθονέει μήνη πολὺ κρείσσοσιν ἡλίου αὐγαῖς.
non terra cœlestibus sublimitatibus, inferius existens.
οὐ χθὼν οὐρανίοις ὑψώμασι, νέρθεν ἐοῦσα.
non flumina æquoribus. semper autẽ concordiam habent.
οὐ ποταμοὶ πελάγεσσιν. ἀεὶ δ' ὁμόνοιαν ἔχουσιν.
si enim discordia beatis esset, non staret cœlum.
εἰ γὰρ ἔρις μακάρεσσιν ἔην, οὐκ ἂν πόλος ἔστη.
temperantiam exerce. turpibus operibus abstine,
σωφροσύνην δ' ἀσκεῖν, αἰσχρῶν δ' ἔργων ἀπέχεσθαι.
ne imitare malitiam. iustitia uero deleto uindictam.
μὴ μιμοῦ κακότητα, δίκῃ δ' ἀπάλειψον ἄμυναν.
Persuasio enim utilitatem, lis uero litem regenerat.
πειθὼ μὲν γὰρ ὄνειαρ, ἔρις δ' ἔριν ἀντιφυτεύει.
ne crede citissime, ante quam uere finem uideas.
μὴ πίστευε τάχιστα, πρὶν ἀτρεκέως πέρας ὄψει.

uincere

uincere bene operanteis in pluribus decet.
νικᾷν δ' ἔρδοντας ἐπὶ πλεόνεσσι καθήκει.
bonum hoſpitare potius frugalibus menſis,
καλὸν ξενίζειν ταχέως λιταῖσι τραπέζαις,
quã plurimis, doloſis, morantibus præter tempus.
ἢ πλείσταις, δολίαισι, βραδυνούσαις παρὰ καιρόν.
nunquam fœnerator amarus fias uiro pauperi.
μηδέ ποτε χρήστης πικρὸς γένῃ ἀνδρὶ πένητι.
neque quiſq̃ aueis nidi ſimul omneis accipiat,
μὴ δέ τις ὄρνιθας καλιῆς ἅμα πάντας ἑλέσθω,
matrem uero relinquas, ut habeas rurſus ipſius pullos.
μητέρα δ' ἐκπρολίπῃς, ἵν' ἔχῃς πάλι τῆσδε νεοττούς.
nunquam iudicare imperitos uiros ſinas.
μηδέ ποτε κρίνειν ἀδαήμονας ἄνδρας ἐάσῃς.
ſapientiam ſapiens dirigit, artes uero coartifex,
τὴν σοφίην σοφὸς ἰθύνει, τέχνας δ' ὁμότεχνος.
non capit magnam doctrinam indoctus audiendi.
οὐ χωρεῖ μεγάλην διδαχὴν ἀδίδακτος ἀκούειν.
non enim ſanè intelligunt nunquam bona edocti.
οὐ γὰρ δὴ νοέουσ' οἱ μηδέ ποτ' ἐσθλὰ μαθόντες.
neque menſipetas aſſentatores fac ſocios.
μηδὲ τραπεζοκόρους κόλακας ποιεῖσθαι ἑταίρους.
multi enim potus & cibi ſunt ſodales.
πολλοὶ γὰρ πόσιος καὶ βρώσιός εἰσιν ἑταῖροι.
tempus captantes ut ſatiari poſſint.
καιρὸν θωπεύοντες ἐπὴν κορέσασθαι ἔχωσιν.
dolentes uero paucis, & multis, omnes inexpleti.
ἀχθόμενοι δ' ὀλίγοις, καὶ πολλοῖς, πάντες ἄπληστοι.
populo ne crede multimoda eſt turba.
λαῷ μὴ πίστευε, πολύτροπός ἐστιν ὅμιλος.
populus, & aqua, & ignis, irretentilia omnia.
λαὸς, καὶ ὕδωρ, καὶ πῦρ, ἀκατάσχετα πάντα.
neque fruſtra apud ignem ſedens diminuas carum cor.
μηδὲ μάτην ἐπὶ πῦρ καθίσας μινύθῃς φίλον ἦτορ.
menſuram uero fac deis. nam menſura eſt optima.
μέτρα δὲ τεῦχε θεοῖσι. τὸ γὰρ μέτρον ἐστὶν ἄριστον.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

terram impertire insepultis mortuis.
γαῖαν ἐπιμοιρᾶσθαι ἀταρχύτοις νεκύεσσι.
ne tumulum mortuorum refodias, neque non uidenda
μὴ τύμβον φθιμένων ἀνορύξῃς, μὴ δ᾽ ἀθέατα
ostendas soli, & dæmonicam iram excites.
δείξῃς ἠελίῳ, καὶ δαιμόνιον χόλον ὄρσῃς.
non bonum, compagem resoluere hominis.
οὐ καλὸν, ἁρμονίην ἀναλυέμεν ἀνθρώποιο·
& celeriter autẽ ex terra speramus in lucem uenire.
καὶ τάχα δ᾽ ἐκ γαίης ἐλπίζομεν ἐς φάος ἐλθεῖν.
reliquiæ defunctorum, postea uero dei sunt.
λείψαν᾽ ἀποιχομένων ὀπίσω δὲ θεοὶ τελέθονται.
animi enim manent incorruptibiles in mortuis.
ψυχαὶ γὰρ μίμνουσιν ἀκήριοι ἐν φθιμένοισι.
spiritus enim est dei usus mortalibus & imago.
πνεῦμα γάρ ἐστι θεοῦ χρῆσις θνητοῖσι καὶ εἰκών.
corpus enim ex terra habemus. & omnes ad ipsam
σῶμα γὰρ ἐκ γαίης ἔχομεν, καὶ πάντες ἐς αὐτὴν
soluti puluis sumus. aer uero iterum spiritum recipit.
λυόμενοι, κόνις ἐσμέν ἀὴρ δ᾽ ἀνὰ πνεῦμα δέδεκται.
diuitiis ne parcas. memento quod mortalis es.
πλούτου μὴ φείδου, μέμνησ᾽ ὅτι θνητὸς ὑπάρχεις.
non licet apud Plutonem diuitias habere, & pecunias ferre,
οὐκ ἔνι ἐς ἅδην ὄλβον ἔχειν, καὶ χρήματ᾽ ἄγεσθαι.
omnes æquales mortui. animis uero deus dominatur.
πάντες ἴσοι νέκυες. ψυχῶν δὲ θεὸς βασιλεύει.
Communia tecta domorum, æterna, & patria infernus.
κοινὰ μέλαθρα δόμων, αἰώνια, καὶ πατρὶς ἅδης.
communis locus omnibus, pauperibusq́;, & regibus.
ξυνὸς χῶρος ἅπασι, πένησί τε, καὶ βασιλεῦσιν.
non multum homines uiuimus tempus, sed ad tempus.
οὐ πολὺν ἄνθρωποι ζῶμεν χρόνον, ἀλλ᾽ ἐπὶ καιρόν.
animus uero immortalis & insenescibilis uiuit semper.
ψυχὴ δ᾽ ἀθάνατος καὶ ἀγήρως ζῇ διὰ παντός.
neque malis doleas, neque exultes gaudio.
μήτε κακοῖς ἄχθου, μήτ᾽ οὖν ἐπαγάλλεο χάρμῃ.

sæpe in uita & sperantibus infidum.
πολλάκις ἐν βιότῳ καὶ θαῤῥαλέοισιν ἄπιστον.
tempori serui ne contrasta uentis.
καιρῷ λατρεύειν, μὴ δ᾽ ἀντιπνέειν ἀνέμοισι.
nocumentũ & dolentibus, mali solutio uenit cito.
πῆμα καὶ ἀχθομένοισι, κακοῦ λύσις ἤλυθεν ἄφνω.
ne magniloquentia rabiens, mentem debaccheris.
μὴ μεγαληγορίῃ φρυφῶν, φρεσὶ λυσσωθείης.
beneloquentiam exerce, quæ ualde omnes iuuabit.
εὐεπίην ἀσκεῖν, ἥτις μάλα πάντας ὀνήσει.
telum sane sermo uiro incidentius est ferro.
ὅπλον τοι λόγος ἀνδρὶ τομώτερόν ἐστι σιδήρου.
arma cuique tribuit deus, naturam æripetam.
ὅπλον ἑκάστῳ νεῖμε θεὸς, φύσιν ἠεροφοίτην.
auibus quidẽ multam uelocitatem, roburq; leonibus,
ὄρνισι μὲν πολλὴν ταχυτῆτ᾽, ἀλκήν τε λέουσι,
tauris uero per se fusis cornibus, aculeos apibus
ταύροις δ᾽ αὐτοχύτοις κεράεσσι, κέντρα μελίσσαις
innatum adiutorium dedit. ratio uero propugnaculum homnibus,
ἔμφυτον ἄλκαρ ἔδωκε. λόγος δ᾽ ἔρυμ᾽ ἀνθρώποισι.
sed diuinæ sapientiæ ratio est optima.
τῆς δὲ θεοπνεύστου σοφίης λόγος ἐστὶν ἄριστος.
melior forti est sapiens uir.
βέλτερος ἀλκήεντος ἔφυ σεσοφισμένος ἀνήρ.
agros & urbes sapientia, & nauem gubernat.
ἀγροὺς καὶ πόλιας σοφία, καὶ νῆα κυβερνᾷ.
non iustum cælare iniustum uirum impunitum,
οὐχ ὅσιον κρύπτειν τὸν ἀτάσθαλον ἄνδρα ἄτιτον.
sed oportet maleficum auersari necessario.
ἀλλὰ χρὴ κακοεργὸν ἀποτροπιάσθαι ἀνάγκῃ.
sæpe commoriuntur malis coassistentes.
πολλάκι συνθνήσκουσι κακοῖς οἱ συμπαρεόντες.
furum ne accipias furtiuum uirorum depositum.
φωρῶν μὴ δέξῃ κλοπίμην ἀνδρῶν παραθήκην.
utrique fures & receptor & furator.
ἀμφότεροι κλῶπες, καὶ ὁ δεξάμενος, καὶ ὁ κλέψας.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

portionem omnibus tribue, æqualitas in omnibus optima.
μοῖραν πᾶσι νέμειν, ἰσότης δ' ἐν πᾶσιν ἀρίστη.
incipiens parce omnibus, ne postremum indigeas.
ἀρχόμενος φείδου πάντων, μὴ τέρμ' ἐπιδευής.
ne iumenti mortalis cibum secundum mensuram sume.
μὴ κτήνους θνητοῖο βορὴν κατὰ μέτρον ἕληαι.
iumentum uero si inimici ceciderit in uia, coalleua.
κτῆνος δ' ἢν ἐχθροῖο πέσῃ καθ' ὁδὸν, συνέγειρον.
errantem' que hominem, & mariuagum neque deuites.
πλαζόμενόν τε βροτὸν, καὶ ἀλίφοιτον μὴ δ' ὑπαλύξῃς.
melius pro inimico adipisci amicum beneuolum.
βέλτερον ἀντ' ἐχθροῦ τυχεῖν φίλου εὐμενέοντος.
incipiens malum abscinde, uulnusq; sana.
ἀρχόμενον τὸ κακὸν κόπτειν, ἕλκος τ' ἀκέσασθαι.
neque feriuoram edas carnem, uelocipedibus uero
μὴ δ' ἔτι θηροβόρον δαίσῃ κρέας, ἀργίποσιν δὲ
reliquias linque canibus. à feris feræ edantur.
λείψανα λεῖπε κυσί· θηρῶν ἄπο θῆρες ἔδωνται.
uenena ne strue. magicorum librorum abstine.
φάρμακα μὴ τεύχειν, μαγικῶν βίβλων ἀπέχεσθαι.
pueris tenellis ne corripias manum uiolenter.
νηπιάχοις ἁπαλοῖς μὴ μάρψῃ χεῖρα βιαίως.
fuge discordiam & litem, bello adueniente.
φεῦγε διχοστασίην καὶ ἔριν, πολέμου προσιόντος.
ne malo benefeceris. seminare æque est in mari.
μὴ κακὸν εὖ ἔρξῃς, σπείρειν ἴσον ἔσ' ἐνὶ πόντῳ.
operare laborans, ut ex propriis uiuas.
ἐργάζευ μοχθῶν, ὡς ἐξ ἰδίων βιοτεύσῃς.
omnis enim iners uir, uiuit furtiuis a manibus.
πᾶς γὰρ ἀεργὸς ἀνὴρ, ζώει κλοπίμων ἀπὸ χειρῶν.
neque alterius ex epulo edas reliquias mensæ,
μὴ δ' ἄλλου παρὰ δαιτὸς ἔδοις σκυβάλισμα τραπέζης,
sed ex domesticis uictibus comedas incontumeliosus.
ἀλλ' ἀπὸ τῶν οἰκείων βιότων φάγοις ἀνύβριστος.
si uero quis non didicit artem, fodiat ligone.
εἰ δέ τις οὐ δεδάηκε τέχνην, σκάπτοιτο δικέλλῃ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

est uitæ omne opus, cum laborare uelis.
ἔστι βίῳ πᾶν ἔργον, ἐπὰν μοχθεῖν ἐθέλησθα.
nauta si nauigare uelis, latum mare.
ναυτίλος εἰ πλώειν ἐθέλεις, εὐρεῖα θάλασσα.
si uero terræ laborē gubernare, longa sanè arua.
εἰ δὲ γεωπονίην μεθέπειν, μακραί τοι ἄρουραι.
nullum sine labore est mortalibus facile opus.
οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον.
neq; ipsis beatis. labor autem uirtutem ualde auget.
οὐδ᾽ αὐτοῖς μακάρεσσι· πόνος δ᾽ ἀρετὴν μέγ᾽ ὀφέλλει.
formicæ terræ reconditas relinquentes domos,
μύρμηκες γαίης μυχάτους προλελοιπότες οἴκους,
ueniunt uictus egentes. quando rura
ἔρχονται βιότοιο κεχρημένοι. ὁππότ᾽ ἄρουραι,
frugibus tonsa, fructuum implent areas.
λήϊα κειράμεναι, καρπῶν πλήθουσιν ἀλωάς.
ipsæ autem tritici nuper tritum onus habent,
οἱ δ᾽ αὐτοὶ πυροῖο νεοτριβὲς ἄχθος ἔχουσιν,
aut ordeorum. semper uero ferens ferentem sectatur.
ἢ κριθῶν. αἰεὶ δὲ φέρων φορέοντα διώκει.
ex æstate ad hyemem cibum suum auferentes.
ἐκ θέρεος ποτὶ χεῖμα βορὴν σφετέρην ἐπάγοντες
infatigabilē. genus autem paruum est multum laborans.
ἄτρυτον. φῦλον δ᾽ ὀλίγον τελέθει πολύμοχθον.
laborat autem aeriuada, optimilaborq; apis.
κάμνει δ᾽ ἠεροφοῖτος, ἀριστοπόνος τε μέλισσα,
aut petræ curuæ per cauernam, uel calamis,
ἠὲ πέτρης κοίλης κατὰ χηραμὸν, ἢ δονάκεσσιν,
aut quercus antiquæ super concauo intra aluearia
ἠὲ δρυὸς ὠγυγίης κατὰ κοιλάδος ἔνδοθι σίμβλων,
examinibus infinitatem per flores ceridomificans.
σμήνεσι μυριότητα κατ᾽ ἄνθεα κηροδομοῦσα.
ne maneas cœlebs, ne ingnominis pereas.
μὴ μείνῃς ἄγαμος, μήπως νώνυμος ὄληαι.
da aliquid naturæ & ipse. gigne uero rursus, sicut genitus es.
δός τι φύσει καὐτὸς, τέκε δ᾽ ἔμπαλιν, ὡς ἐλοχεύθης.

ne lenocineris Vxorem, tuos filios polluens.
μὴ προαγωγεύσῃς ἄλοχον, σὰ τέκνα μιαίνων.
non enim pariunt filios ſimleis mœchicha cubilia.
οὐ γὰρ τίκτει παῖδας ὁμοίους μοιχικὰ λέκτρα.
nouercam ne tange ſecunda cubilia patris.
μητρυιῆς μὴ ψαύεγε, δεύτερα λέκτρα γονῆος.
matrem uero ſicut honora matris ueſtigia uadentem.
μητέρα δ' ὡς τίμα, τὴν μητέρος ἴχνια βᾶσαν.
ne ſororis in abhorrendum ueni cubile.
μὴ δὲ κασιγνήτης ἐς ἀπόρροπον ἐλθέμεν εὐνήν,
neq; in pellicaribus patris cubilibus miſcearis.
μηδ' ἐπὶ παλλακοῖσι πατρὸς λεχέεσσι μιγείης.
Neque mulier corrumpat infantem fœtum intra uentrem.
μὴ δὲ γυνὴ φθείρῃ βρέφος ἔμβρυον ἔνδοθι γαστρός.
neque cum peperit canibus iaciat & uulturibus dilaniationes
μὴ δὲ τεκοῦσα κυσὶ ῥίψῃ, καὶ γυψὶν ἕλωρα.
neque quis ſuæ uxori prægnanti manum iniiciat.
μὴ δέ τις ᾗ ἀλόχῳ ἐγκύμονι χεῖρα βάλητοι.
neque rurſus proligenam unquam ſeca maſculum puerum.
μηδ' αὖ παιδογόνον ποτὲ τέμνειν ἄρσενα κοῦρον,
neque brutis animalibus initorium ad cubile ueni.
μηδ' ἀλόγοις ζώοις βατήειον εἰς λέχον ἐλθεῖν.
neque iniuria afficias mulierem erubeſcendis cubilibus.
μηδ' ὕβριζε γυναῖκα ἐπ' αἰσχυντοῖς λεχέεσσι.
neq; tranſgrediare cubilia naturæ in uenerem exlegem.
μὴ παραβῇς εὐνὰς φύσεως εἰς κύπριν ἄθεσμον.
neque ipſis feris maſculus complacuit ad coitum.
οὐδ' αὐτοῖς θήρεσσ' ἄρσην συνεύαδεν ἐς εὐνήν.
neque fœminæ cubile uirorum imitentur.
μὴ δέ τι θηλύτεραι λέχος ἀνδρῶν μιμήσαιντο.
neque in amorem mulierum omnis ruas incontinentem.
μηδ' ἐς ἔρωτα γυναικῶν ἅπας ῥεύσῃς ἀκάθεκτον.
non enim amor deus eſt. paſſio uero obſcura omnium.
οὐ γὰρ ἔρως θεός ἐστι, πάθος δ' ἀΐδηλον ἁπάντων.
neq; aũt fratrum Vxorum ad ſtrata accede.
μὴ δὲ κασιγνήτων ἀλόχων ἐπὶ δέμνια βαίνειν.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

ama tuam Vxorem. quid enim iucundius & melius
στέργε τὴν ἄλοχον. τί γὰρ ἥδυτερον καὶ ἄρειον,
quàm cum uiro mulier sapit cara senectam usque,
ἢ ὅταν ἀνδρὶ γυνὴ φρονέῃ φίλα γῆρας ἄχρι,
& maritus suæ uxori: neq; cadat in medio discordia.
καὶ πόσις ἧ ἀλόχῳ, μηδ᾽ ἐμπέσῃ ἄνδιχα νεῖκος.
neque aūt quis indesponsatim per uim puellis permisceatur.
μὴ δέ τις ἀμνήστευτα βίῃ κούρῃσι μιγείη.
neq; Vxorem malam tuis domibus inducas.
μὴ δὲ γυναῖκα κακὴν σοῖσιν οἴκοισιν ἄγεσθαι.
seruis uero Vxori, malæ gratia causa dotis.
λαφύξεις δ᾽ ἀλόχῳ, λυγρῆς χάριν εἵνεκα φερνῆς.
equos generosos inquirere quidem in domum,
ἵππους δ᾽ εὐγενέας δίζεσθαι μὲν κατὰ οἶκον,
Taurosq; alticeruices. sed catulos perferos,
ταύρους δ᾽ ὑψιτένοντας, ἀτὰρ σκυλάκων παναγρίους,
ducere uxorem uero non bonam contemnimus desipientes.
γῆμαι δ᾽ οὐκ ἀγαθὴν ὀλιγαίνομεν ἀφρονέοντες;
neque mulier malum uirum renuit, si diues sit.
οὐδὲ γυνὴ κακὸν ἄνδρ᾽ ἀπαναίνεται ἀφνεὸν ὄντα.
neque nuptiis nuptias alias ducas in nocumento nocumētum.
μὴ δὲ γάμῳ γάμον ἄλλον ἄγῃς, ἐπὶ πήματι πῆμα.
filiis ne dificilis sis, sed mitis esto.
παισὶ δὲ μὴ χαλέπαινε τεοῖς, ἀλλ᾽ ἤπιος ἴσθι.
Si uero quid puer peccet, prohibeat filium mater,
ἢν δέ τι παῖς ἀλίτῃ, κωλυέτω υἱέα μήτηρ.
uel ualde senes generis, aut populi seniores
ἢ καὶ πρεσβύτατοι γενεῆς, ἢ δημογέροντες.
ne in masculo filio nutri cincinni gratia capillum.
μὴ μὲν ἐπ᾽ ἄρσενι παιδὶ τρέφειν πλοκαμίδος χαίτην.
ne uerticem plices. neque uittas tortuosas corymborum.
μὴ κορυφὴν πλέξῃ, μηθ᾽ ἅμματα λοξὰ κορύμβων.
masculos non decet coma. delitiæ uero mulieribus.
ἄρσεσιν οὐκ ἐπέοικε κόμη. χλιδαὶ δὲ γυναιξί.
pueri aūt pulchri custodi iuuenilem horam.
παιδὸς δ᾽ εὐμόρφου φρουρεῖν νεοτήσιον ὥρην.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

multi enim insaniunt ad masculam mistionem amoris.
πολλοὶ γὰρ λυσσῶσι πρὸς ἄρσενα μῖξιν ἔρωτος.
uirginem autem custodi multiclauibus thalamis.
παρθενικὴν δὲ φύλασσε πολυκλείστοις θαλάμοισι.
neq; ipsam usq; ad nuptias ante ædeis conspici sinas.
μηδέ μιν ἄχρι γάμων πρὸ δόμων ὀφθῆναι ἐάσῃς.
pulchritudo difficilis custoditu est liberorum parentibus.
κάλλος δυστήρητον ἔφυ παίδων τοκέεσσι.
Cognatis amorem tribuas sanctamq; concordiam.
συγγενέσιν φιλότητα νέμοις, ὁσίην θ' ὁμόνοιαν.
uenerare canos temporibus. cede uero senibus
αἰδεῖσθαι πολιοκροτάφους. εἴκειν δὲ γέρουσιν
sede, & honoribus omnibus. ætati uero similem
ἕδρης καὶ γεράων πάντων. γενεῇ δ' ἀτάλαντον
senem æqualem patris æquis honoribus uenerare.
πρέσβυν ὁμήλικα πατρὸς ἴσαις τιμαῖς γέραιρε.
uentris debitam portionem præbe seruis.
γαστρὸς ὀφειλόμενον δασμὸν παρέχου θεράπουσι.
seruo ordinata tribuas, ut tibi secundum animum sit.
δούλῳ τακτὰ νέμοις, ἵνα τοι κατὰ θυμὸν εἴη.
signa ne scribas improperans seruum.
στίγματα μὴ γράψῃς ἐπονειδίζων θεράποντα.
seruum ne lædas quid maledicens ad dominum,
δοῦλον μὴ βλάψῃς τι κακηγορέων πρὸς ἄνακτα.
accipe & consilium à seruo bene sapiente.
λάμβανε καὶ βουλὴν παρ' οἰκέτου εὖ φρονέοντος.
castitates animæ tuæ corporis sunt purgationes.
ἁγνεῖαι ψυχῆς σου σώματός εἰσι καθαρμοί.
hæc iustitiæ mysteria magna degentes,
ταῦτα δικαιοσύνης μυστήρια, οἷα βιοῦντες,
uitam perficite bonam usq; ad senectutis limen.
ζωὴν ἐκτελέοιτ' ἀγαθὴν μέχρι γήραος οὐδῷ.

Finis Phocylidis Carminum. & deo gratia.
τέλος τῶν τοῦ Φωκυλίδου ἐπῶν. καὶ θεῷ δόξα.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

DE OCTO ORATIONIS PARTIVM CONSTRVCTIONE LIBELLVS, TVM ELEGANS IN PRIMIS, TVM DILVCIDA BREVITATE COPIOSISSIMVS,

[redacted] AVTHORE

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

[redacted] CAN-
DIDIS LECTORIBVS S. D.

i

Psa recomperio uerum esse quod olim græcorum prouerbio dictum est, εὔνοι᾽ ἄκαιρος οὐδὲν ἔχθρας διαφέρει. Video passim exoriri mei nominis & quã ipse uelim studiosiores, qui libros mihi asserũt, quos aut non scripsi, aut certe non in hoc scripsi, ut æderentur. Vetus hic mos studiosorum hominum, ut omnes animi affectus, chartis ceu fidis, ut ait Flaccus, sodalibus committant. Neque protinus euulgari uelimus, quicquid cum amiculo congerrone uel stomachamur, uel nugamur. Aediderunt epigrammata, à me quidem scripta (non inficior) sed non in hoc scripta. Ea (sicuti coniicio) famulus suffuratus typographis uendidit. Alius quispiam ex pauculis paginis iisque deprauatissime scriptis, uelut ex opere ædito, dictu mirum, quammulta citet & inculcet de ratione conscribendarum epistolarum. Et ut de cæteris minutioribus sileam, nuper hunc περὶ συντάξεως libellum mihi ueluti postliminio uindicarunt, primitus nullius æditum titulo. Quærebat Ioannes Coletus, Theologus inter Anglos eximius nouæ scholæ suæ nouum de constructione libellum, qui simul & compendio pueris commendaretur, & perspicuitate. Eum huius iussu scripserat Gulielmus Lilius, uir utriusque literaturæ haud uulgariter peritus, & mirus recte instituendæ pubis artifex. Absolutum ab illo mihi tradidit, immo obtrusit emendandum. Quid enim facerem, cum uir ille rogandi finem non faceret, tam amicus ut nefas esse ducerem, quicquam negare precanti, tantæ uero authoritatis sic de me meritus, ut suo iure quid uis etiam imperare posset [redacted] Quoniam autem sic emendaram, ut pleraque mutarim. Nam id nihil uidebam esse facilius, nec Lilius, ut est nimia quadam modestia præditus, passus est librum suo uulgari nomine, nec ego iudicaui mei candoris esse, usurpare mihi, in quo quicquam esset alienum. Proinde magnopere sum interminatus cuiusuis titulum ascriberent, modo ne meum. Itaque recusante utroque, libellus ἀνώνυμος prodiit, Coleti duntaxat præfatiuncula commendatus. Quem quidem li-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

bellum in præſentia, nec laudaturus ſum, ne cui uideat arroganti-
or, nec uituperatus, ne parum candidus habear. Verum hæc præ-
fari uiſum eſt, ne poſt hac quiſquam ut meum amplectatur, quod
ipſe præfatiuncula mihi nõ aſſero. Plus ſatis erratorum & in iis quæ
publicantur à nobis, ut nemo alius edat, quæ uel non ſcripſimus,
uel non emendauimus. Bene uale lector amice, Baſileæ. III. Ca-
lendas Auguſti. M. D. XV.

NOMINATIVVM ANTE VERBVM.

O Mne uerbum antecedit nominatiuus agentis seu patientis eiusdem numeri, & personæ, ut Ego doleo. Tu gaudes. Illi rident. Nos fallimur.

Appendix I.

Prima & secũda persona fermè non explicantͣ nisi discretiõis aut Emphasis causa, ut, discretio

Nos accusauimus. Vos damnastis. emphasis

Tu audes ista loqui?

Appendix II.

Aliquoties orationis pars nominatiui uice ponitur, ut

Dolet mihi, quod res non cesserint tibi ex sẽtentia.

Item uerbum infinitum, ut Mentiri non est meum.

Appendix III.

Cum plures nominatiui ad idem uerbum referũtur, ad hunc ferè modum efferuntur. Syllepsis

Pater & præceptor accersunt te.

Ego & tu sumus in tuto. Tu & pater estis in periculo.

Ego cæteriq; cognati periclitamur.

Appendix IIII.

Quæ per se multitudinem significant, aliquando numero discrepant, ut pars abiere.

Exceptio prima.

Excipies impsonalia, quæ nullũ ante se casum habent. Actiuæ

Tædet, piget, pœnitet, uiuitur, statur. uocis

Item tanq̃ impsonalia, ut Lucescit, diescit, noctescit. Passiuæ

Vesperascit, diluxit, pluit, ningit, grandinat. uocis

Quæ exponuntur per uerbum fit, & est. Tanq̃

Item hæc, fieri potest, ut fallar. impso

Fieri solet, ferè fit. Male est. Bene sit. nalia.

Nam in bene habet, subauditur res.

Exceptio secunda.

Verba infiniti modi pro nominatiuo accusatiuum habent, ut gau

deo patrem recte ualere, ideſt gaudeo, quod pater recte ualeat.

Vtrinque nominatiuus.

Quædam utrinque nominandi caſum aſciſcunt, ut

Deus eſt ſummum bonum. Eſt
Hic nummus uidetur adulterinus. Videtur
Ariſtoteles habetur doctiſſimus. Habet
Perpuſilli uocantur nani. Studes pronus. Vocant
Dormis ſupinus. Incedis rectus. Et noīa geſtus.

Infinitum uarians.

Infinitum quoque utrinque nominatiuum habet antecedentibus uerbis optandi, ut

Petrus ſtudet uideri diues.
Malim eſſe diues, quàm haberi.

At quoties accuſatiuus anteceſſit, & ſequatur neceſſe eſt, ut

Malim me diuitem eſſe, quàm haberi.

Quædam uariis modis efferuntur, ut

Non licet Athenis eſſe probos. Et non licet eſſe probis.
Et tutumq; putauit iam bonus eſſe ſocer. Lucanus.
Non uacat eſſe ægrotum. Non uacat eſſe ægroto.
Non uacat eſſe ægrotos. Quanq̃ poſtremum hoc uariū eſt.

Ordo I. Genitiuus poſt uerbum.

Sum genitiuum poſtulat, quoties ſignificat poſſeſſionem, ut

Hæc ueſtis eſt patris.
Aut ad aliquid pertinere, ut regum eſt tueri leges.
Prudentis eſt multa diſſimulare.
Non eſt noſtræ factionis. Non eſt mearum uirium.
Non huius loci, atque temporis.

Appendix.

Item hæc duo perſonalia intereſt, & refert.

Non tam intereſt regis, quam totius reipublicæ.
Refert omnium, animaduerti in malos.

Exceptio.

Hoc tamen ablatiuos poſtulant. Mea, Tua, Sua, Noſtra, Veſtra.

Minus intereſt mea, quàm tua.
Noſtra nihil refert.

Quibus interdum adiunguntur & hi genitiui.

Non tua

Non tua unius refert, sed nostra omnium. | Vnius
Tua ipsius refert. | Ipsius Solius,
Tua solius interest. | & genitiui par
Mea refert de uita periclitantis. | ticipiorum.

Appendix.

Adduntur & hi genitiui. Tanti, quanti, quanticunque, tantidem.
Nam cætera huiusmodi adduntur per aduerbium.
Magni tua refert. Minus mea refert, quàm tua.
Maximopere refert. Nihil interest. Plurimum refert.

Ordo II. Aestimandi.

Verba æstimandi genitiuis gaudent, ut
Parui ducitur probitas. Plurimi fit pecunia.
Tanti eris aliis, quanti tibi fueris.
Maximi penditur nobilitas.
Nihili uel pro nihilo penditur.
Nihili uel pro nihilo habentur literæ.
Nauci, flocci, pili huius non facio.
Assis non facio. Teruntii non facio.
Singulare est illud. Aeque boni cōsulo. i. in bonā accipio partem.

Ordo III. Vendendi.

Vendo, Reuendo, Addico. Distraho, Diuendo.
Venundo, Veneo, Prosto. Aestimo, Indico, Inscribo.
Liceor, Licitor, Licere, Loco, Conduco.
Emo, Coëmo, Redimo. Mercor, Commercor.
Constat, Valet.
Hæc uerba hos duntaxat genitiuos exigunt.
Tanti, quanti, tantidem, quantiuis, quantilibet, quanticunque, pluris, & minoris.
Si non addantur substantiua.
Nam cætera præcii uocabula, uel in ablatiuo, uel per aduerbium apponuntur, ut
Minoris reuendes, quàm emeris.
Pluris conducis, quàm emi poterat.
Quanticunque locabis, præstiterat uendidisse.
Hodie boues pluris licebant, quàm homines.
Miror tantas ædes tam paruo inscriptas.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Paulo, Magno, Nimio, Minimo, Plurimo.
Vili, Duplo, Dimidio reuendes.
Asse emi, Tantidem tibi sum traditurus.
Teruntio, seu uitiosa nuce non emerim.
Nihilo constat. Percare locauit equum.
Carius emitur oleum, quàm uinum.
Carissime constat quod precibus emptum est.
Gratis locat ædes. At magno pascit.

Appendix.

Quin & quibuslibet uerbis, precii nomen aut aduerbium apponitur ad hanc formam.
Magno pransi sumus, pluris cœnaturi.
Non minoris docet quàm talento. Hic magno etiam tacet.
Nimio, Minimo, Paulo uiuitur Londini.
Care bibit. Sed carius cacat Bassus.
Nec salutat gratis.

Ordo IIII. Accusandi.

Verba accusandi, damnandi, absoluendi, & cōsimilia genitiuum asciscunt, qui crimen significet, ut
Accersitus est capitis.
Detulit fratrem læsæ maiestatis.
Postulatus est repetundarum, siue de repetundis.
Accusauit malæ gestæ rei, male obitæ legationis.
Egit cum nouerca iniuriarum. Condemnatus est peculatus.
Reum egit parricidii. Damnauit incæstus.
Hic furti se alligat.
Criminatus est adulterii, cum plagii teneretur.
Arguit te mendacii. Reuicit periurii.
Incusat negligentiæ. Appellatus est ueneficii.
Insimulas herum auaritiæ. Sugillas parsimoniæ.
Notas libidinis, seu de libidine.
Infamas inscitiæ. Traducis luxuriæ.
Suspectum habes perfidiæ, siue de perfidia.
Taxas ambitionis. Calumniaris maleficii.
Admonuit me errati. Commonuit te promissi.
Commonefecit te de biti.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Singulare eſt.
Expoſtulauit mecum de non miſſis ad ſe literis.
Appendix.
Si non fuerit proprium criminis nomen, apponitur ablatiuus addita ferè præpoſitione.
Vtrum ambitus accuſas, an ſacrilegii, an utroq; ſiue de utroq;? De plurimis ſimul accuſaris.
Ordo V. Miſeret, & cætera.
Miſeret, miſereſcit me tui.
Piget te laboris. Multos uitæ tædet.
Non te pudet uanitatis. Noſtri noſmet pœnitet.
Hæc genitiuum habent cum accuſatiuo, niſi dicamus.
Puditum eſt conſilii. Miſertum eſt uirginis.
Perteſum eſt coniugii.
Appendix.
Sed imperſonalibus loco genitiui, poteſt addi uerbum infinitum
Tædet me uitæ. Tædet me uiuere.
Piget militiæ. Piget militare.
Ordo VI. Variantia quædam.
Hæc uariam habent conſtructionem.
Miſereor tui, uel tibi.
Meminit tui, uel de te, ideſt mentionem fecit.
Memini pro recordor plerunq; accuſatiuo iungitur.
Obliuiſcor, Recordor, Reminiſcor, Recolo tui, uel te.
Venit in mentem eius diei, ideſt recordor.
Vel, Venit in mentem ille dies.
Potitus eſt rerum, ideſt uicit.
Et potitus eſt amica, ideſt aſſecutus eſt.
Eget tui, uel te. Indiget auxilii, uel auxilio.
Ordo VII. Significantia aliquid fieri in loco.
Omne uerbum admittit genitiuum proprii nominis ſignificanti locum in quo fit actio.
Vixit Romæ. Studuit Oxoniæ.
Natus eſt Londini.
Pro propriis uſurpantur hæc appellatiua.
Humi, Domi, Militiæ, Belli. Iacet humi.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Domi,belliq́; simul uiximus.
Domi meæ, nostræ, tuæ, suæ, uestræ, alienæ,
Nec alia admittit adiectiua. Nam domi paternæ non recte dicitur, sed in domo paterna.
Ruri in datiuo, siue rure in ablatiuo, uerbis iisdem adiungitur.
Ruri educatus est.

Exceptio.

Si tamen fuerint pluralis duntaxat numeri, aut tertiæ declinationis, in ablatiuo ponuntur.
Nupsit Athenis. Militauit Carthagine.
Infrequens est his addere præpositionem.
Cum essem in Mediolano, quæ semper additur nominibus locorum maiorum, & appellatiuis.
Cum essem in Italia, Cum agerem in suburbano.

Ordo I. Datiuus post uerbum.

Quoduis uerbum acquisitiue positum exigit datiuum, ut
Non omnibus dormio. Huic habeo, non tibi.
Mihi istic nec seritur, nec metitur.
Mihi peccat, si quid peccat.
Omnibus sapit, si uni nō sapit.

Ordo II. Acquisitiua.

Præcipue tamen huius ordinis sunt, quæ commodum, aut incommodum significant.
Do mutuo, seu mutuum. Do commodato.
Mutuo, Fœnore, Largior, Confero tibi, & confero in te.
Præstare pro dare & pro exhibere, ut præstare fidē, præstare pecta.
Dono tibi hoc munus, & dono te hoc munere.
Impartiam tibi fortunas meas, & impartiam te fortunis meis.
Aspersit tibi labem, & aspersit te labe.
Instrauit equo penulam, & instrauit equum penula.
Debet tibi uitam.
Suam eruditionem tibi acceptam fert.
Satisfacio, soluo, resoluo, rescribo, renumero.
Numero pro soluo, remetior, pendo, rependo.
Refero, repono pro reddo, respondeo pro satisfacio.
Nusquam tuis meritis est responsurus.
Commodo pro prosum. Incommodo pro noceo.

Non poteſt mihi nec commodare, nec incommodare.
Opitulor, Proſum, Auxilior, Suppedito pro ſubminiſtro, ſuggero.
Succurro, Subuenio, Adminiculor, Patrocinor, Suffragor, Adſum, Faueo.
Bene uolo. Bene cupio.
Medeor tibi, & medebor tuo dolori.
Medicor te, uel tibi.
Conducit, confert tibi, ideſt utile eſt.
Conducit huic rei, ſiue conducit ad hanc rem.
Conſulo tibi. Do conſilium.
Conſule rebus tuis, ideſt proſpice.
Conſulis me, ideſt conſilium a me petis. Sibi cauit.
Metuo, timeo, formido tibi, ideſt ſum ſollicitus pro te.
Metuo te, ideſt timeo ne mihi noceas.
Coniungitur uterq; caſus.
Omnia tibi timeo, quæ ſolent puſillis accidere.

Ordo III. Imperandi, & nunciandi.

Ad hæc quæ imperandi & nunciandi ſignificationem habent.
Iubeo te abire, iubeo tibi ut abeas.
Impero, præcipio. Præeo, ut iudicibus præire conatur.
Præſcribere leges uictis. Dicta mihi iuſiurandum.
Edico tibi miles, mando, committo.
Delegauit mihi ſuam uicem. Indixit mihi bellum.
Deſigna, conſtitue, præſtitue, cōdicito, præfige mihi diem, ac locū.
Tempero tibi, & te, ideſt rego.
Moderatur animo, iræ, & moderatur principem.

Nunciandi.

Dico tibi. Scribo tibi, & ad te. Loquor.
Recenſeo, narro, expono, explano, explico,
Aperio, indico, demonſtro, cōmōſtro. Refero, ideſt narro.
Retulit ad ſenatum. ideſt propoſuit in ſenatu.
Quæ ad obſequium ſiue repugnantiam pertinent.
Morigeror, morem gero,
Obſequor, obſecundo, obſeruio. Seruire tempori.
Inſeruit ſuis commodis.
Subſeruio, Supparaſitor, Ancillor, Aſſentor, adulor.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Palpor, Obedio, Milito, Pareo.
Ausculto tibi, ideſt obedio.
Ausculto te, ideſt audio. Audiens dicto.
Obtempero, Cedo, Concedo. Conſentio tibi, ſiue tecum.
Aſſentio, ſiue aſſentior tibi. Diſſentio tibi, ſiue abs te.
Subſcribo tuo iudicio, Suffragor, Aſtipulor.
Accedo tibi, ſiue tuæ ſententiæ, ideſt approbo.
Hoc acceſſit meis malis, ſiue ad mea mala .i. additum eſt.
Accedit huc. Accedit his, & accedit ad hæc.
Conuenit mihi tecum. Conſtat hoc nobis, ſiue inter nos.

Repugnantiæ.

Refragor. Obſto. Obſiſto. Obſtrepo. Reſiſto. Repugno. Reluctor. Reclamo. Officio. Occurro. obuiã eo, Obuiã factus ẽ mihi.
Aduerſor, diſſideo tibi, ſiue tecum.
Contendo tibi, ſiue tecum.
Hoc abs te contendo, ideſt uehementer peto.
Certat illi, ſiue cum illo.
Noli pugnare duobus, græce magis quàm latine dixit Catullus, pro cum duobus.

Ordo V. Relatiua.

Verba quæ relationem & reſpectum habent ad aliquid.
Quæ huic eſt coniunx, tibi nurus eſt.
Platoni corpus eſt uox, ideſt iuxta Platonis ſententiam.
Ariſtoteli ſpongiæ ſentiunt.

Relatiua per compoſitionem.

Huiuſmodi fermè ſunt compoſita cum his præpoſitionibus.
Præ, ad, con, ſub, ante, poſt, ob, in, & inter.

Præ.

Ego meis præluxi maioribus. Præpollet omnibus.
Prænitet, præminet, præſtat omnibus, ſiue omnes.
Præcellit omnibus, uel omnes.
Præbibit mihi. Præripuit illi.
Præeo, præuinco, præcedo, præcurro, præuertor, præuenio accuſatiuum exigunt.

Ad.

Admonitus eſt illi manum. Admoueo.

Accubuit, aſſedit mihi. Adiacet ægypto.
Aduolutus eſt genibus. Affulſit mihi ſpes.
Arriſit matri. Acclamabant dicenti.
Appreſſit pectori codicem.
Adegit gladium pectori. Affigo,
Adhæreo, adhæreſcit, adulebeſcit.

Con.

Conuixit nobis. Cõmigrauit huic uiciniæ.
Cõmori tibi cupio, ſiue tecum. Colludo tibi, uel tecum.

Sub.

Subiacent fortunæ. Succedo. Subiicio.
Subeſt. Subolet patri.

Ante.

Anteſtat, Antepono, Antefero te omnibus.
Antecedit, anteuertit, antecellit omnibus, uel omnes.
Anteeo te, non tibi.

Poſt.

Poſthabeo, poſtpono famam pecuniæ.

Ob.

Obgannit nobis, occinit, obturbat.
Oppono, obiicio, oppedo, obmurmuro,

In.

Indormis ſaccis. Inuigilas cartis.
Immoraris, immoreris, inſudas ſtudiis.
Inſides ſaxo, Illudo tibi. Inſulto.
Inniteris arundini. Nitor quoq; ſimplex.
Nititur ſuis uiribus. Imminet capiti. Impendet omnibus periculum. Inceſſit mihi cupiditas. Ineſt illi, uel in illo.
Incidit mihi lis cum nebulone.
Intermiſcet uera falſis. Interſerit, Interiicit.
Interfuit conuiuio. Interuenit colloquio.

Contingentiæ.

Contingit mihi. Accidit, euenit, uſu uenit, obtigit, ceſſit, ſucceſſit, obuenit, uertit, cecidit.

Confidendi.

Fido, confido, credo, fidem habeo, fidem facio, fidem do.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Polliceor, Spondeo, Nubo.
Item hæc, Liquet, uacat, placet, displicet, dolet, licet. Succenseo, indignor, minor.

Datiui aduerbiales. Appendix.

Adduntur & hi datiui aduerbiales.
Tempori surgendum. Vesperi uenit.
Luci occidit hominem.
Verbis aliquoties datiuus festiuitatis, id est iucūditatis gratia adiūgit᷑.
Suo sibi hunc iugulo gladio.

Gemini Datiui.

Est pro habeo. Est tibi mater. non est tibi quod agas:
Et intercedit mihi cum illo familiaritas.

Non nunquā geminos habet datiuos:

Non sit tibi curæ. Item hæc.
An id sibi studio habet. Hoc tu tibi laudi ducis.
Speras tibi laudi fore, quod mihi uitio uertis.
Dedit mihi uestem pignori, dono, mutuo.
Dedit mihi pecuniam fœnori.

Ordo. I Accusatiuus post uerbum.

Verba transitiua cuiuscunq; generis exigunt accusatiuum significantem id quod patitur, ut
Saluta patrem. Numeras harenam. Bibis uinum.
Loqueris mendacium. Osculatur uxorem.
Tædet, piget, pudet, pœnitet, miseret me tui.
Decet te. Non decet senem. Dedecet uirginem impudentia.
Antiqui dicebant, & decet tibi.

Duo accusatiui.

Sunt quæ geminum admittunt accusatiuum.
Docuit me literas. Dedocebo te istos mores.
Poposcit me mutuum.
Rogat, Orat, Flagitat, exorat te ueniam,
Postulo, flagito, peto abs te hanc rē, frequētius q̄ te sine ꝑpositione.
Exuo, induo, uestio, calceo, cingo posteriorem hoc est accusatiuū rei sæpius mutant in ablatiuum.
Exuit se chlamydem, siue chlamyde. Accinxit se gladio.

Accusatiuus rei, & personæ.

Quædam utrumuis admittunt rei, seu personæ.

Vicit te, & uicit litem. Excusat se, & excusat ualetudinẽ.

Accusat te, & accusat tuam negligentiam.

Ordo II Motus ad locum.

Quæ significant motũ ad locum aliquem, accusatiuum postulant nominis proprii citra præpositionem.

Eo romam. Rediit Athenas. Nauigauit Carthaginem.

Item hæc, confero me domum. Recipio me rus.

Nam appellatiuis, siue maiorũ locorũ uocabulis ferè ꝓpositio addit̃.

Profectus est in Hispaniam.

Reuersus est in prouinciam. Abiit in forum.

Ordo III Spatium temporis.

Quibuslibet uerbis apponitur accusatiuus significãs spatiũ tẽporis.

Potauit totam noctem. Hic totum desedi diem.

Viginti annos natus est. Iam seculum te operimur.

Appendix.

Quanquã hic aliquoties in ablatiuum uertitur.

Commoratus est apud nos tribus horis, seu tres horas.

Appendix.

At quoties non spacium, sed species temporis significatur, ablatiuus tantum apponitur.

Nocte uigilas. Luce dormis.

Aestate domi desides. Hyeme nauigas.

Superioribus diebus ad te scripsi. Anno proximo te uisam.

Significatur autem species, cum interrogatio fit per quando, ut

Quando uenies? Hora tertia.

Spacium uero, cum fit interrogatio per quandiu, ut

Quandiu uigilasti? Duas horas.

Ordo IIII Spacium loci.

Quibusdam & loci spacium eodẽ modo apponitur.

Iam mille passus processerunt.

Patet in longum quingenta stadia. Latum culmum.

Latum unguem. Latum digitum.

Pedem hinc ne discesseris. Abest ab urbe sesquimiliariũ.

Quanquã hic quoq; nonnunquã uertitur in ablatiuum.

Abest à continenti quingentis passuum milibus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Ordo V. Reciprocus Accusatiuus.

Quodlibet uerbum quantumuis intransitiuum admittit accusatiuū nominis significantis eundem actum, ut

Quam hic uitam uiuitis?

Endymionis somnum dormis. Huius generis sunt illa.

Longum nauigauit iter.

Hunc scio mea solide solum gauisurum gaudia:

Accusatiuus per figuram.

Item illa, Resipit, sapit adustionem.

Olet lucernam, hircum. Olet unguenta.

Spirat Italiam. Vox non sonat hominem:

Vineta crepat mera. Viuunt bacchanalia.

Viuit Cynicum.

Et quæ ponuntur aduerbiorum loco. Furit indomitum:

Dulce sonat.

Toruum tuetur, idest indomite, dulciter, torue.

Ordo I. Ablatiuus post uerbum.

Quoduis uerbum admittit ablatiuum significantem qualecunq; instrumentum, aut modum actionis.

Exemplum instrumenti.

Petiit me saxo. Cecidit loris. Enecas odio.

Refellis argumentis. Vincit sapientia.

Conciliauit humanitate multos.

Concordia res paruæ crescunt.

Discordia maximæ dilabuntur, idest per discordiam.

Exemplum modi.

Mira celeritate rem peregit. Summa eloquentia causam egit.

Hic tamen apponitur aliquoties præpositio cum.

Summa cum humanitate tractauit hominem.

Nā instrumētis non apponit̃, nō. n. recte dicit̃. Scribit cū calamo.

Appendix.

His finitima sunt quæ ad Synecdochen pertinent.

Aegrotat animo magis, q̃ corpore.

Discrutiatur animo. Candet dentibus.

Rubet capillis, idest secundum animum, corpus, capillos.

Poetæ dicunt per accusatiuum.

Languet

Languet animum. Rubet faciem. Canet capillos.
Ordo II. Comparatiua.
Quæ uim obtinent comparationis, admittunt ablatiuum significantem mensuram. Multo præstat cauere, quàm admittere. Multis infinitis partibus te uincit. Duplo superat. Nimio excellit, antecedit.
Ordo III. Motus à loco.
Quæ significant motum à loco, siue per locum, eadem nomina admittunt in ablatiuo, quæ in genitiuo apponebantur, cum significabatur quies in loco. Discessit Londino. Rure reuersus est. Louanio sum facturus iter.
Apponitur semp præpositio p appellatiuis regionũ nominibus. Per Italiam eundum est Græciam petenti. Per forum ibis.
Adduntur & hi ablatiui aduerbiales.
Hac eundum est, illac, istac.
Qua pro aliqua parte seu uia, ut Si qua licebit effugere.
Et relatiue. Qua spectat Aegyptum.
Ordo IIII. Ablatiuus absolutus.
Quibuslibet uerbis additur ablatiuus absolute sumptus.
Me dormiente tu bibis. Hoc me uiuo non facies.
Hæc fiunt te rege, te consule, te pontifice.
Te impulsore feci. Lilio præceptore tantus hic euasit.
Ordo V. Implendi, Onerandi.
Verba implendi, onerandi, & his diuersa.
Satio, Saturo, Expleo te fabulis.
Ingurgitauit se cibo. Obruit se uino.
Oneras stomachum cibo. Leuabo te hoc onere.
Exonerabo te nummis.
Nudauit, exuit, spoliauit me bonis omnibus.
Emunxit senes argento.
Ordo VI. Prosequor, Afficio.
Item prosequor & afficio. Afficit me iniuria, damno, honore.
Prosequor te odio, amore, beneuolentia.
Pluit lapidibus, lacte, sanguine, siue lapides, lac, sanguinem.
Ordo VII. Mereor bene, seu male.
Bene mereor & male, peius melius, optime pessime, interueniẽte

præpositione asciscunt auferendi casum.
Optime de literis meritus es.
De me nihil es meritus neq; bene, neq; male.

Ordo VIII. Passiua.

Passiuis additur ablatiuus agẽtis, sed accedẽte ꝑpositione a uel ab.
Rideris ab omnibus.
Additur aliquando datiuus absq; præpositione.
Amaris omnibus uel ab omnibus.
Accusatiuus patientis uertitur in nominatiuum.
Pater castigat filium. Filius castigatur à patre.
Cæteri casus ferè omnes manent in passiuis qui fuerant actiuorũ.
Doceris à me grammaticam. Accusaberis furti.
Haberis ludibrio. Priuaberis magistratu.
Quæ per se passiua uocantur, cõstruuntur quẽadmodum & illa.
Veniit à domino. Vapulabis à præceptore. Quid fiet ab illo?

Ordo IX. Vescor & cætera.

Vescor carnibus. Hic uictitat lacte.
Vtor homine familiariter.
Inuenitur & Vtor hanc rem, & abutor operam.
Fruor tuo conspectu. Et tuo fretus auxilio.
Depotior dictum est. Fungitur magistratu. Defunctus est uita.

Appendix I.

Præpositio subaudita facit, ut ablatiuus recte addatur.
Habeo te loco parentis.
Est mihi uice filii, idest in loco, in uice.
Apparuit illi humana facie. Discessit magistratu. Infinita.

Appendix II.

Quibusdam familiariter adduntur uerba infinita.
Solet, debet, cepit, optat, gaudet laudari,
Amat uideri diues. Studet metui.
Nam figurate ponuntur, ut à nullo pendeant.
Heccine fieri flagitia?
Et uenari pro uenabatur.

Diuersi casus eidem additi uerbo.

Appendix III.

Nihil uetat quominus eidem uerbo diuersi casus apponant̃ diuersæ rationis

rationis.
Dedit mihi uestem hanc pignori, te præsente propria manu.
Nam uestem, additur tanquam transitiuo.
Mihi, tanquam acquisitiuo.
Pignori ex eorum est forma, quæ resoluuntur per ad, uel in, præpositionem, idest in pignus.
Te præsente, ablatiuus est absolutus.
Manu, instrumentalis.

Gerundia.

Gerundia omnia eosdem fermè casus admittunt post se quos habent uerba à quibus deducuntur.
Ad discendum literas. Ad seruiendum tibi.
Ad fruendum amico.

In di.

Gerundia in di, ante se habent hæc noĩa, gratia, causa, prætextu, occasione, titulo, Ociũ, facultas, licẽtia, ars, aut ſiĩe nomẽ substãtiuũ.
Veni huc causa uisendi te.
Non erat copia conueniendi hominem.
Ars dicendi.
Nonnunquam præcedit adiectiuum.
Cupidus uisendi te. Gnarus bellandi.
Certus eundi. Imperitus nauigandi.
Peritus medicandi.

In dum.

Cerundiis in dum præponitur præpositio ad, uel inter.
Ad colloquendum tecum.
Inter cœnandum, hoc mihi uenit in mentem.
Reperitur & ante damnandum.
Cum significamus necessitatem, sine præpositione usurpantur, addito substantiuo uerbo.
Vigilandum est ei, qui cupiat uincere.

In do.

Gerundia in do, pendent à præpositione, In uel ab, siue dictione quæ requirit ablatiuum, ut
In consultando locus est eloquentiæ.
In pugnando uiribus est opus.
Reuersus à uenando, siue à uenatu.
Tacendo refellis, idest tacens refellis.
Scribendo disces scribere. Romanus sedendò uincit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Gerundia nomina.

Vertuntur gerundia in nomina adiectiua, ut
Causa uisendi te, & causa uisendi tui.
Ad discendum literas, & ad discendas literas
Legendo libros doctus euades.
Et legendis libris doctus euades.

Supina in tum.

Prima supina sequuntur uerbum, significans motum ad locũ, ut,
Abiit piscatum, idest ad piscandum.
Admittunt post se eosdem casus quos uerba ipsorum.

Absolute posita.

Ponuntur & absoluta cum uerbo est.
Pugnatum est. Actum est. Dormitum est.
Cessatum est satis.

Supina in tu.

Supina in tu passiuæ significationis fermè sunt.
Adhærent nominibus adiectiuis, ut Turpe dictu.
Miserabile uisu. Difficile creditu.
Procliue factu, idest ad faciendum.
Nam in his, Surgit cubitu, redit uenatu, nomina potius censenda sunt, quàm gerundia.

De participiis.

Participia sequuntur constructionẽ uerborũ à quibus deriuant̃.
Donaturus tibi uestem. Donaturus te ueste.
Consulens tibi. Fruiturus te.
Diligendus ab omnibus. Quanquã in his usitatior est datiuus. Diligendus omnibus.

Participia facta nomina.

Cum transeunt in naturam nominum genitiuum postulant, ut
Amans uini.
Fugitans litium. Cupiens tui. Sitiens auri. Peritus belli.
Et sine casu, ut Vir potens, eloquens.
Tunc & comparationem accipiunt more nominum in ens uel in tus desinentia.
Cupientior famæ quã auri. Cupientissimus tui.
Nulli desyderatior quã mihi. Desyderatissimus patriæ.

Participia facta nomina compositione.

Quæ

Quæ compositione fiunt nomina genitiuum asciscunt,
Indoctus pilæ. Inexpertus belli.
Quanquã & horum simplicia simili modo usurpantur.

Ordo. I. De nominibus uerbalibus.

Omnia ferè uerbalia genitiuum admittunt, qui uerbis erat accusatiuus, ut Colo agrum.
Cultor, cultrix agri, cultus agri, cultura agri.
Bibo uinum. Bibax uini.
Cupio laudem. Cupidus laudis.
Item quæ sunt affinia his, ut Auarus laudis.
Ignarus omnium. Studiosus tui, Securus amorum.

Ordo II. In bilis.

Verbalia in bilis accepta passiue, datiuo gaudent, ut participia in dus.
Flebilis, formidabilis omnibus, id est flendus, formidãdus omnibus.

Ordo I. Genitiuus additus nomini.

Omina substantiua quæ significãt possessorem, mensuram, siue numerum, aut relationẽ ad aliquid, genitiuum exigunt. ut
Arma Achillis. Cyathus uini.
Modius tritici. Vncia auri.
Vlna panni. Vxor Petri.
Comes Vlyssis. Mille nummûm.
Duo milia peditum. Par calciamentorum.
Iugum aquilarum. Tres decades quæstionum.
Amicus patris. Princeps patriæ.
Vertitur hic genitiuus aliquoties in datiuũ accedente uerbo est, ut
Hic est tibi pater. Huic socer, illi consul.

Ordo II. Attributiua.

Cum significatur aliquid inesse, siue adesse cuipiam, quod ad laudem, seu uituperium pertinet, trifariam efferimus.
Puer bonæ indolis. Vir maximi nasi.
Puer bona indole. Vir maximo nasu.
Puer bonus indole. Vir maximus naso.
Et indolem, poetice. Et nasum poetice.

Ordo III. Species & genus.

Species subiicit' generi in genitiuo, siue in eodẽ casu p appositionẽ.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Nomen Gatonis in te non quadrat.
Crimen læsæ maiestatis. Cum essemus in terra italiæ, siue italia.
In urbe Romæ, siue Roma.
Ordo IIII. Substantiue posita.
Quædam adiectiua substantiue posita genitiuum admittunt, ut
Multum lucri. Paulum pecuniæ.
Quid habes negocii?
Quantum habebis pecuniæ, tantundem habebis fidei.
Plurimum uini. Minimum aquæ.
Item pronomina quædam.
Hoc negocii. Id operis.
Quid illud mali? Appositio.
In summa quoties substantiuum, quacunq; ratione refertur ad alterũ substantiuum, additur in genitiuo, nisi addatur appositiue.
Nam tũ satis est, si cõcordet ĩ casu etiã si numero & genere diffidiat.
Abstulisti Maronem meas delitias.
De adiectiuis & substantiuis.
Adiectiua nomina, participia, pronomina concordant cum suis substantiuis in numero, genere, & casu, ut
Ex malis moribus bonæ leges natæ sunt.
Istam fortunam tui mores promeruerunt.
Adiunctio.
Cum plura substantiua, diuersi etiam numeri ac generis, ad unũ adiectiuum referuntur, his ferme modis efferri solent.
Gloria non est expetenda, neq; diuitiæ, ut in medio ponas ad. quod referuntur partes.
Non est expetenda gloria, neq; diuitiæ, ut præponatur.
Gloria & diuitiæ non sunt expetendæ, ut post positum conueniat cum proximo.
Gloria, diuitiæ, genus, non sunt expetenda, ut subaudias ista, idq; neutro genere. Relatiua.
Relatiuum Qui, conuenit cum antecedẽte in numero & genere.
Placuerunt literæ quas ad me dedisti.
Nisi figurate loquamur.
Quas ad me dedisti, literas magnopere placuerunt.
Ordo V. Comparatiua.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Comparatiua & superlatiua genitiuum exigunt, ut
Sum minor fratrum, de duobus.
Sum minimus fratrum, de pluribus.
Et cum exponuntur per inter.
Inter fratres, uel ex fratribus.
Nam comparatiua cum exponuntur per q̃, ablatiuum asciscunt,
Præstantior te,
Eloquentior omnibus præterq̃ Cicerone, id est quàm Cicero.
additur & alter ablatiuus significans modum excessus.
Est maior te quatuor annis. Digito lato te ꝓcerior. Multo potius.
Multo & longe apponuntur & superlatiuis.
Multo omnium doctissimus. Longe pessimus omnium.

Ordo VI. Distributiua & partitiua.

Item, nomina partitiua, aut partitiue posita, uelut quisq;, quisquis, quicunq;, quidam, quis interrogatiuum, & quis pro aliquis, Aliquis, uterq;, neuter, uteruis, utercunq;, nemo, nullus, solus, unus, medius.
Quisq; huius nationis. Vnumquodq; animantium.
Prouocat unum quemlibet uestrum. Vtrum horũ mauis accipe.
Exponuntur per inter, uel ex.
Vnus omnium, id est solus omnium.
Medius duorum, idest inter duos. Et dimidium animæ.
Item Alter, Alius, & his æquipollentia pronomina hic & ille, & aduerbium partim.

Appendix I.

Quanquã in his genitiuis significans totum, in alium casum sæpe uertitur.
Quis hominum uidit? Et quis homo uidit?
Neuter Catonum. Et neuter Cato.
Animantium uel animantia, alia sunt uolatilia, alia reptilia,

Appendix II.

Ad hanc formam pertinent, Quotus, Quotusquisq; ordinem significantia numeralia.
Quotus eras conuiuarum seu conuiua?
Quintus regum Romanorum, idest inter reges.
Sapientum octauus.
Quanq̃ in hoc postremo, non tam ordinem significat q̃ numerum.

ſimpliciter,ut in illo Dic quotus eſſe uelis.

Ordo I. Datiuus poſt nomen.

Commodi aut incommodi.

Adiectiua quæ commodum aut incommodum ſignificant, aut relationem ad aliquid datiuum exigunt, ut

Rem mihi permoleſtam, mihi iucundam, tibi pernitioſam, mihi ſalutarem.

Relatiua.

Aptus, Accõmodus, Idoneus, Vtilis, Inutilis bello ſiue ad bellũ.

Natus gloriæ, & ad gloriam. Obnoxius illi.

Amicus huic, & huius. Similis, diſſimilis huic & huius.

Diuerſus huic, & ab hoc. Affinis, cognatus huic uel huius.

Nam cum huiuſmodi ſubſtantiue capiunt, genitiuo magis gaudent.

Ordo I. Accuſatiuus poſt nomen. Spacii menſura.

Quæ certum magnitudinis modum ſignificant, accuſatiuum admittunt. Longus. Latus. Altus. Craſſus.

Turris alta trecentos pedes.

Liber Craſſus tres digitos, ſiue trium digitorum craſſitudine, & ducentorum pedum altitudine.

Ordo II. Circuitionis uis.

Quædam per circumlocutionem accuſatiuum admittunt, ut

Non ſum id neſcius, ideſt non ignoro.

Cuius generis ſunt & illa, Eius rei mihi uenit in mentem, ideſt recordatus ſum.

Et id mihi anus indicium fecit, ideſt indicauit.

Et opus eſt mihi hac re,

Ordo III. Ablatiuus poſt nomen.

Dignus & indignus ablatiuum aſciſcunt.

Dignus honore. Dignum eſt illo.

Dicimus tamen, Dignus ut honoretur.

Dignus quem oẽs honorent. Et dignus honorari ab omnibus.

Item uacuus, Onuſtus.

Vacuus curis. Onuſtus diuitiis.

Pauper, Diues, Plenus, Inanis, etiam genitiuum admittunt.

Pronominum conſtructio. Genitiui primitiuorum.

Mei, Tui, Sui, Noſtri, Veſtri, genitiui primitiuorum ponuntur cum

paſſio

passio significatur. Nam cum actio, adduntur possessiua, Meus, Tu us, Suus, Noster, Vester.

Languet desyderio tui, nempe quo tu desyderaris.

Fauet desyderio tuo, quo tu desyderas.

Item pars tua. quæ tibi debetur.

Pars tui, idest manus aut pes, corpus, animus.

Imago tua, quam tu possides. Imago tui, quæ te representat.

Aliquoties utrunque coniungitur, ut Nostra tui memoria, idest quam nos de te habemus.

Possessiua pronomina.

Possessiua adiectiua sunt, & non recusant aliquando genitiuum.

Mea ipsius causa. Tua solius unius.

Meos flentis oculos.

Nostrum & Vestrum.

Nostrum & Vestrum, genitiui plurales gaudent nominibus distributiuis, aut partitiuis, ut

Nemo uestrum. Vnusquisque, idest ex nobis.

Item comparatiuis & superlatiuis, ut

Maior uestrum. Maximus natu nostrorum.

Reciproca.

Sui, Sibi, Suus.a.um. non nisi reciproce ponuntur, hoc est ut reflectantur ad id, quod præcessit in eadem orationis parte, aut annexa per copulam.

Ille sibi placet. Petrus odit suos.

Orat, ut suo faueas filio. Demonstratiua.

Demonstratiua cum substantiue ponuntur admittũt genitiuum, ut dictum est. Hoc noctis.

Idem temporis. Illud accessit mali.

Idem cum datiuo.

Idem datiuum adiungit, uel ablatiuũ interueniente præpositione.

Idem facit occidenti, idest quod occidens.

Idem huic. aut idem cum hoc.

Nominatiuus post aduerbium.

En & ecce demonstrantis, nominatiuo seu accusatiuo iunguntur.

En quatuor aras. Ecce rem.

En lupus in fabula.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

En exprobrantis, accusatiuo gaudet.
En animum & mentem.
Ordo I. Genitiuus post aduerbium.
Superlatiua genitiuum exigunt. Pessime omnium dixit, Qui omnium optime fecit.
Ordo II. Aduerbia loci ac temporis.
Addunt aduerbiis loci ac temporis genitiui fermè. hi Vbi gentiũ.
Eo impudentiæ uentum est. Quo terrarum. Nusquam gentiũ.
Huccine rerum uenimus? Vbiuis, quouis terrarum.
Eo loci redacta est. Tunc temporis.
Nam minime gentiũ monadicon est, q̃tõ festiuitatis causa addito.
Ordo III. Pridie, Postridie.
Pridie calendarum, siue calendas.
Postridie eius diei. Postridie quàm uenires.
Postridie quàm discesseras.
Ordo IIII. Instar.
Instar montis. Instar pecudis.
Item parũ, multum, satis, abunde uini, uice nominũ poni uidentur.
Datiuus post aduerbium.
Quædam datiuum admittunt nominum, unde deducta sunt,
Venite obuiam illi. Nam obuius illi dicitur.
Canit similiter huic. Nam similis huic.
Et sibi inutiliter. Sedet proxime illi.
Proquinquius tibi sedet, quàm mihi.
Accusatiuus post aduerbium.
Sũt quæ accusandi casum admittũt præpositiõis, unde sũt pfecta.
Propius urbem, & proxime castra.
Ordo I. Ablatiuus post aduerbium.
Quæ comparant constructionẽ habent comparatiuorũ nominũ.
Accessi propius te, idest quàm tu. Melius te dicit, idest quàm tu.
Plus quingentis colaphis, & plus milies.
Ordo II. Procul &c.
Procul dubio, & procul ab urbe. Clàm patre.
Palàm omnibus. Coràm omnibus.
Ordo I. Aduerbii constructio.
Hic, Illic, Istic, Intus, Alibi, Vbi, Vbiq;, Vbicunq;, Vbilibet, Vbiuis.

Alicui, Necui, Sicubi, Ibi, Inibi, Ibidem, referuntur ad qetem in loco.
Ordo II. Huc, Illuc &c.
Huc, Illuc, Istuc, Intro, Alio, Aliquo, Nequo, Siquo, Eo, Eodem, Quolibet, Quouis, Quocũq;, Foras, Horsum, Aliorsum, Dextrorsum, Sinistrorsum.
Sursum, Deorsum &c.
Sursum, Deorsum, Vtroq;, Neutro, Quoquouersum, referuntur ad motionem ad locum.
Ordo III. Hinc, illinc, & cætera.
Hinc, Illinc, Istinc, Aliunde, Alicunde, Sicunde, Necunde, Indidem, Vnde, Vndelibet, Vndeuis, Vndecunque, Vtrinque, referuntur ad motum è loco.
Ordo IIII. Hac, illac, & cætera.
Hac, Illac, Istac, Alia, Aliqua, Qua, Siqua, Nequa, referuntur ad motionem per locum. Variantia.
Hæc uariant. Foris cœnat, & foris uenit. Peregre uiuit.
Peregre rediit. Peregre abiit.
Nusquam apparet. Nusquam discedet.
Quibus modis uerborum, quæ congruant aduerbia.
Vbi, postquam.
Vbi, postq̃, cum, aduerbia temporis, interdum indicatiuis, interdũ subiunctiuis uerbis apponuntur, ut cum aderit, & cum uenerit.
Simul & cætera.
Simul, simulac, simulatq;, magis gaudent subiũctiuis. Simulatq; adoleuerit ætas. Vt.
Vt pro postq̃, indicatiuo gaudet adiungi. ut Ventus est in urbem.
Quemadmodum, & cætera.
Quemadmodum, Vt, Vtcũq;, Sicut, utrunq; modum admittunt, ut salutabis, ita tu resalutaberis, ut sementem feceris, ita ut metes.
Quasi, & cætera.
Quasi, Ceu, Tanq̃, Perinde, Acsi, Haud, Secus, Acsi, cũ proprium habent uerbũ, subiũctiuis gaudẽt apponi. Tanq̃ feceris ipse aliqd.
Quasi non norimus inter nos.
Alias copulant consimiles casus.
Noui hominem tanquam te. Arridet mihi quasi amico.
Ne, Non.

Ne prohibentis uel imperatiuis uel subiunctiuis additur.
Ne nega. Ne dixeris.
Non, uerbis imperatiuis non recte ponitur.
Ne, An, Num.
Ne cum est interrogantis, indicatiuum amat.
Superest ne, & uescitur aura. Similiter & An & Num.
At eadem cum accipiuntur dubitatiue, siue indefinite, subiunctiuum postulant. Vise num redierit.
Nihil refert, feceris ne, an persuaseris.
Penè & similia.
Pene, prope, propemodum, Tantum non, Modo non, unico uerbo seu alia dictione contenta sunt.
Propemodum insaniebat. Tantum non insaniebat.
Modo non montes auri pollicebatur.
Aduerbium relatum non ad uerbum.
Aduerbium aliquoties refert̃ nõ ad uerbũ, sed aliã oratiõis partẽ.
Homo egregie impudens. Ne parum sis leno.
Admodum puella. admodum anus.
Aliquoties aduerbium adhæret aduerbio.
Non admodum pulchre. Parum laute.
Quanquã & similia.
Quãquã, Tametsi, Etsi, Etiãsi, frequẽtius adiungunt̃ indicatiuis.
Quamuis & licet, subiunctiuis.
Etiamsi cũ utrisq; cohæret. Vt ꝓ q̃uis semp subiũctiuũ flagitat.
Serui ut taceant, iumenta loquentur.
Aliquoties ad aliam orationis partem referuntur, non ad uerbũ.
Complectit̃ hominẽ, q̃uis male uolentẽ, etiãsi pessime de se meritũ.
Nisi, cum similibus.
Ni, Nisi, Si, Siquidem, quod, quia, & indicatiuis & subiunctiuis adhærent.
Nisi facies. Nisi feceris.
Quod bene uales gaudeo. Quod redieris incolumis gaudeo.
Non quia sic merui. Non quia sit pauper, sed q̃d sit improbus.
Quando, & cætera.
Quando & Quandoquidem, quatenus, indicatiuum exigunt.
Et frequenter sequũtur casum, cũ reliquæ huius ordinis frequentius.

præcedant. Quoniam mihi non credis, ipse facito periculum.
Ipse periculum facito, quoniam mihi non credis,

Quippe.

Quippe item cum proprium habet uerbum.
Danda est huic uenia, quippe ægrotat.

Quippe qui, Vt qui,

Si addideris qui, utrunq; admittit modum.
Vt qui plerunq; subiunctiuis adhæret.
Non est huic habenda fides, quippe qui bis iam peierauerit, siue peierarit.
Vt qui peierarit.

Qui.

Qui cum habet uim casualem. semper adhæret subiunctiuo.
Stultus es qui huic credis, idest quod uel quia credis.

Vt. Vtpote.

Vt & Vtpote, proprium uerbum nunquam habent.
Odi petrum, ut in omnes maledicum.
Vtpote in omnes maledicum.

Tum tum, Cum tum.

Et Tum tum, Cum tum, similes modos copulant.
In uerbis indeclinabilibus similes casus.
Odit tum literas, tum uirtutem.
Amplectitur cum eruditos omnes, tum in primis Marcellum.

Præpositionum constructio.

Præpositio uersa in aduerbium.

Præpositiones quæ citra casum ullum usurpantur, in aduerbiorum naturam transeunt.
Extra meiete. An mare quod supra memorem, quodq; alluit infra?

Prope abest.

Quemadmodum rursus & aduerbia quædam accedente casu in præpositiones transeunt. ut
Procul, Coram, Clam, Palam.

Casus præpositionum.

Quædam accusatiuum exigunt, ut Intra parietes.
Extra uallum.
Quædam ablatiuum, ut ab urbe.
Quædam utrunque, sed non in eodem sensu.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

In.

Varii casus præpositionum earundem.

In cum significatur actus in loco, desyderat ablatiuum.

In animo est. In foro uersatur.

In pro erga, accusandi casum habet.

Optimo in te animo.

Item in pro contra. In omnes maledicus. In pro ad.

In hoc incumbite. In hoc natus sum. In mercatum abiit.

Sub.

Sub nocte, idest in nocte. Sub noctem, idest instante nocte.

Sub ea, idest post ea.

Item sub, additum uerbo motus ad locum, accusatiuum exigit.

Sub umbram properemus.

Sub cum uerbo quietis. ablatiuum requirit.

Sub lodice. Sub umbra. Super.

Super numerum ingenuorum, idest ultra numerum.

Super hæc omnia, idest præter hæc omnia.

Super Priamo, idest de Priamo. Sup arbore sidũt. i. in arbore.

Tenus.

Tenus gaudet ablatiuo singulari, genitiuo plurali.

Pube tenus. Crurum tenus.

Sed hæc uidentur ueluti composita, quemadmodũ & illa Hectenus. Eatenus, quatenus.

Versus.

Postponitur & uersus suo casui. Romam uersus iter est.

Vsq;.

Vsque, raro sine altera præpositione reperitur, & significat temporis aut loci magnitudinem.

Ad multam usque noctem. Ab extrema usque India.

Vsurpatur & aduerbialiter, pro semper siue continenter.

A.

A præponitur dictionibus incipientibus à consonante. A foro. A castris.

Ab.

Ab, incipientibus à uocali. Ab omnibus. Nisi sint liquidæ, aut I consonans. Ab Ioue. Ab rege.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Abs.

Præpoſitiones ſemper compoſitæ.

Sunt quæ non inueniantur extra compoſitionem. Di, Dis, Re, Se, An, Con, Diduco, Diſſipo, Refero, Seiungo, Ambigo, Conuenio.

Con præpoſitio.

Con ex quibuſdam neutris facit tranſitiua.

Comminxit lectum. Conſpuit hominem.
Concauit. Compluit. Conuomuit maritum.

De.

Deicio, ideſt ex alto iacio. Deamo, ideſt ualde amo.
Deſipit. i. ſapere deſiit. Deferbuit ætas. Reclamat. i. contra clamat.
Repetit, ideſt denuo petit. Retegit, ideſt quod tectum eſt, aperit.

De conſtructione interiectionum.

O exclamantis, admittit uocatiuũ, nominatiuũ & accuſatiuum.
O dii immortales. O uir fortis. O inſignẽ impudentiam.
Subauditur autem frequenter. ut ſingularem impudentiam.

Heu, Proh, & cætera.

Heu pietas. Heu ſtirpem inuiſam. Proh Iuppiter, & proh deũ atq; hominũ fidem. Heu mihi. Veh tibi. Ah tibi.

Cedo.

Cedo flagitantis exhiberi, actũm hẽt. Cedo manũ. Cedo ſenẽ.

Amabo, obſecro, & cætera.

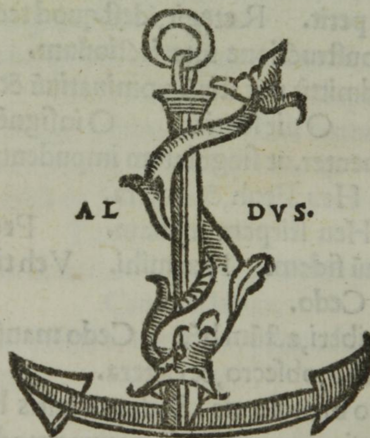
Amabo & obſecro blandientis. Sodes & ſultis hortantis uerba ſunt, & in Interiectionis naturam uerſa, quemadmodum & Age.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y z aa bb cc dd. Omnes quaterniones præter z duernionem.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI, ET
ANDREAE SOCERI, MENSE
IVLIO. M. D. XXIII.

005266436

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.12

10.f

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.12